

ZBORNİK

ZBRANIH POVZETKOV
VSEBIN PROJEKTA

ZGODNJE NARAVOSLOVJE
TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ekošola – september 2019

ZBORNİK zbranih povzetkov vsebin projekta

Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj

Gradivo je dostopno v pdf formatu na <http://www.ekosola.si/gradiva/>

Izdajatelj: Društvo DOVES – FEE Slovenia, Portorož

Uredili: Dane Katalinič, Nataša Erjavšek, Dunja Dolinšek

September 2019

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=302333696
ISBN 978-961-94558-6-9 (pdf)

KAZALO

ZGODNJE NARAVOSLOVJE

DEŽ IN DEŽNE KAPLJICE	8
POMLADNI VRTILJAK	12
RAZISKUJEMO TALNI ŽIVŽAV NA NAŠEM IGRIŠČU	17
PTICE NA VRTČEVSKEM IGRIŠČU	22
ZVOKI NARAVE SKOZI LETNE ČASE	27
KAJ SE DOGAJA V MESTNEM PARKU?	31
UČIMO SE POSLUŠATI: ZVOKE VETRA, PETJE PRIČEV IN DEŽEVNIH KAPELJ	35
KAJ SLIŠIM?	39
ZAPRTI EKOSISTEM – TERARIJ	43
ŽUŽELKE IZ NAŠE OKOLICE	47
ZELO LAČNA GOSENICA	51
TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS	55
IGRA V NARAVI SPODBUJA UČENJE IN RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA	60
OTROK IN ŽUŽELKE – BODIMO PRIJATELJI	65
POSLUŠAJ IN BOŠ SLIŠAL	68
KJE SO PTICE POZIMI?	72
KROŽNA POT	78
TRAVNIŠKI ŽIVŽAV – NA TRAVNIKU SE IGRAMO, VONJAMO CVETLICE IN POSLUŠAMO ZVOKE	83
USTVARJALCI V GOZDNI IGRALNICI	88
BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	93
KJE SE SKRIVA KRT?	97
MATEMATIKA SKOZI NARAVO	101
ŽUŽELKE Z NAMI	105
ŽABJI DAN	108
SKRIB ZA ČIST GOZD V VSEH LETNIH ČASIH.	112
ZAČETKI NARAVOSLOVJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ OTROKA – VSILJIVEC V GOZDU	116
SOBIVANJE Z ŽUŽELKAMI OKOLI NAS	120
NAJBOGATEJŠE UČNO OKOLJE – GOZD	123
UČIMO SE POSLUŠATI: ZVOKE VETRA, PETJE PTIČEV IN DEŽEVNIH KAPELJ	128
TALNI ŽIV ŽAV OKOLI NAS.	132
DREVESA NA NAŠEM IGRIŠČU	136
PAJEK	142
GOZD JE OTROKOM PRIJAZNO UČNO OKOLJE IZKORISTIMO GA!	146
ČEBELICA, MOJA PRIJATELJICA	151
RAZISKUJEMO TLA IN TALNI ŽIVŽAV	156
GOZDNA IGRALNICA	160
TALNI ŽIV ŽAV	165
ZAČUTIMO GOZD.	170
V GOZDU NA OBISKU	174

PODNEBNE SPREMEMBE

PODNEBNE SPREMEMBE – VREME	179
TALJENJE LEDU	182
OH, TO VREME!	187
KAKO SE SPREMINJA VREME?	192
GOZDNA IGRALNICA	197
NAŠ VPLIV NA KLIMATSKE SPREMEMBE	203
KAKŠEN VPLIV IMAM NA PODNEBJE?	208
ZEMLJA JE NAŠ DOM	212

VRT

»EKO VRTIČEK V NAŠEM VRTCU«.	217
VRTNARITI V SODELOVANJU IN SPOŠTLJIVEM SOŽITJU Z NARAVO	221

VODA

VODA	228
VODNE KAPLJICE IN VODA OKROG NAS	231
KROŽENJE VODE V NARAVI	237
RAZISKUJEMO VODNE VIRE	241
VODA	245
VODA IN MAVRICA	250
VODA JE DOBRINA IN NE LE TEKOČINA	255
VODA – DEŽEVNICA	259
VODA – VIR ŽIVLJENJA	263
IGRE Z VODO V PRVI STAROSTNI SKUPINI	268
VODA, MOJA PRIJATELJICA	276

ODPADKI

LOČEVANJE ODPADKOV V IGRALNICI	281
ODPADKE LOČUJEM, ZEMLJO VARUJEM	286
ODPADKI: Z MAJHNIMI KORAKI V ČISTI SVET	291
SPOZNAVAMO ODPADKE	297
ODPADNI MATERIAL V VRTCU	301
EKO HEROJI	304
SMETKO IN ČISTKO NA OBISKU	309
NAKUPUJEM Z VREČKO IZ BLAGA	313

KAKO IZ ODPADNE EMBALAŽE DOBIMO NOV UPORABEN IZDELEK	317
IZ STAREGA NOVO	320
Z IGRO DO LOČEVANJA ODPADKOV ALI »PEPE IN SMETKE MARJETKE«	325
EKO IGRAČE – V PRVEM STAROSTNEM OBDOBJU	331
SPOZNAVAMO IN USTVARJAMO S KARTONSKO EMBALAŽO ZA MLEKO IN SOKOVE	338
ODGOVORNOST DO ODPADKOV	343
POLICIJA ZA ODPADKE	349
KAR JE ZA NEKOGA ODPAD, LAHKO POSTANE ZAKLAD	353

HRANA

ZDRAVA PREHRANA PRI NAJMLAJŠIH	358
TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK	363
KAKO NASTANE KRUH?	366
KAKO »NASTANE« ZELENJAVA – HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE	370
IMELI BI SVOJO SOLATO	374
HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE	379
HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE	383
MOJ ZELENJAVNI VRT	388
HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA – ZA NAŠE ZDRAVJE	392
KAKO POSKRIBETI ZASE IN SVOJE ZDRAVJE?	396
SAMOPOSTREŽNI ZAJTRK V VRTCU	400
ROJSTNODNEVNA ZABAVA V VRTCU	405
IZ TRGOVINE ČEZ POLJE DO SLOVENSKE KMETIJE	409
HRANA NI ZA TJAVENDAN	413
LOKALNO PRIDELANO – ZDRAVO IN SLASTNO PREDELANO	417
OD SEMENA DO RASTLINE IN PRIDELKA	422

ENERGIJA

OZAVEŠČANJE O ENERGIJI DANES, ZA BOLJŠI JUTRI	427
ELEKTRIČNA ENERGIJA	432
ENERGIJA, PREDRAGA GOSPA, KJE VSE SI DOMA?	438

SPLOŠNO

LES KOT OBOGATITVENA DEJAVNOST TEHNIŠKEGA KROŽKA V VRTCU	444
MOJA DOMOVINA	448
VZBUJANJE ČUTA DO NARAVE, GIBANJA IN SOLIDARNOSTI S TEKOM	451
PRIPRAVLJANJE RAZSTAVE	454

UVOD

Vsebine zbornika izpostavljajo pomen opazovalno raziskovalnih vsebin predšolskih otrok v ekovrtcih, ki izpostavljajo v ospredje smisel in pomen povezanosti otrok z okoljem, v katerem živijo, ki so pretkana čustvenim odnosom. Prispevki v tem zborniku predstavljajo projektne rezultate otrok s poudarkom na dejaven, odgovoren in solidaren odnos do okolja, s ciljem reševanja osnovnih življenjskih problemov v sožitju med naravo in človekom.

V prispevkih so poudarjene naravoslovno – didaktične aktivnosti, igre, ki vplivajo na pridobivanje naravoslovnih izkušenj, znanj in spretnosti. V ekovrtcih so se otroci najpogosteje srečevali s spoznavanjem narave med najrazličnejšimi oblikami otroških iger, med sprehodi in opazovanjem narave ter z raziskovanjem za doseganje ciljev okoljske vzgoje.

Prispevki v zborniku predstavljajo različne naravoslovno – okoljske tematike ter ozaveščanje otrok v okolju v katerem živijo in delujejo. Temeljni cilji objavljenih prispevkov so izpostaviti pomen spodbujanja otrokove radovednosti, reševanja problemov in učenja z raziskovanjem in zagotavljanju spodbudnega učno – raziskovalnega okolja.

Glede na vsebino zbornika lahko sklenemo, da gre za cilj vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. Glede na razvojne sposobnosti otrok v zgodnjem otroštvu je temelj okoljske vzgoje za trajnostni razvoj čutno spoznavanje njihovega naravnega in družbenega okolja s poudarkom na spoznavanju soodvisnosti žive in nežive narave.

Temeljni cilj ekodejavnosti v ekovrtcih je vpetost v okolje, v katerem otroci živijo in se gibajo. Njihova dejavnost temelji na opazovanju, ki je osnova eksperimentalno – raziskovalne dejavnosti. V ekovrtcih se omogoča bogato doživljanje narave, ker jih spodbuja k opazovanju, raziskovanju, eksperimentiranju, sintetiziranju in sklepanju. V ekovrtcih, ekošolah otrok doživlja naravo in naravne situacije s ciljem na rast njegove samoiniciativnosti in samozavesti.

Vodja projekta »Zgodnje naravoslovje temelj za trajnostni razvoj«:

Dane Katalinič

ZGODNJE NARAVOSLOVJE

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

DEŽ IN DEŽNE KAPLJICE

Povzetek

Dejavnosti smo izvedli v skupini otrok starih od 11 mesecev do leta in pol. Z otroki smo v spodbudnem okolju ob zaznavanju naravnih pojavov vključili čim več čutil. Omogočili smo jim dovolj časa in priložnosti, da so dež in dežne kapljice spoznali, jim prisluhnili, jih vonjali, okušali, tipali. Vključili smo vsa področja dejavnosti in jih prepletali med seboj. Slikali smo in nato opazovali, kaj se zgodi s sliko na dežju. Opazovali smo polnjenje posode z dežjem, peli pesmi o dežju in se ustvarjalno gibali, izvajali bibarije in prstne igre, tiskali dežne kapljice in se ob slikanici pogovarjali. Opazovali smo lužo in tudi stopili vanjo. Sledili smo potrebam otrok in jim omogočili, da najprej opazujejo zaradi lastnega interesa. Nato smo jih vodili in jih spodbujali, da sami pristopijo k dejavnostim.

Ključne besede: vremenski pojavi, dež, dežne kapljice, prvo starostno obdobje.

Abstract

We performed the activities in the group of children aged from 11 month to a year and a half. In a stimulating environment, we included as many sense organs as possible with children when sensing natural phenomena. We enabled children enough time and opportunities for them to know the rain and raindrops, listen to the raindrops, smell them, taste them, and touch them. We included all the fields of the activity and intertwined them. We painted and then observed what happens with the picture in the rain. We observed filling the pot with rainwater, sang the songs about the rain and moved creatively, performed bibarije and finger games, printed raindrops, and talked when reading a picture book. We observed a puddle and stepped into it. We observed the needs of children and enabled them to watch first because of their own interest. Then, we led them and encouraged them for them alone to become involved in the activities.

Keywords: weather phenomena, rain, raindrops, first age bracket.

Uvod

»Raziskovanje narave, pa čeprav še tako preprosto, otroku približa naravo in omogoča vzpostavitev odnosa z njo. Ničkolikokrat je bilo potrjeno, da je ta odnos vedno pozitiven. S tem naravoslovje podpira in odpira tudi čustveni in vrednostni razvoj... Čim mlajši so otroci, pomembnejše so konkretne dejavnosti, ki so izhodišče za aktivno učenje.« (Krnj, 2012,6).

Otroke sva želeli spodbuditi k aktivnem poslušanju, opazovanju in občutenju vremenskih pojavov, predvsem dežja. Usmerili sva jih k uporabi čutil in spoznavanju in opazovanju dežja in dežnih kapljic s prepletanjem vseh področij dejavnosti.

Metode

Uporabili sva metode igre, lastne aktivnosti, čutnega zaznavanja, raziskovanja, pogovora in opazovanja. Otroke sva opazovali, zapisovali najina opažanja in napredek otrok ter jih fotografirali.

Diskusija

Šolsko leto sva s sodelavko pričeli v skupini novincev, otrok starih od 11 mesecev do leta in pol. Do novega leta, ko se je skupina napolnila, so se nam priključili še ostali otroci, vsi po dopolnjenem 11 mesecu starosti. Dejavnosti sva prilagajali trenutni situaciji in počutju otrok. Trudili sva se, da je bila otrokom ločitev od staršev in varnega zavetja doma čim manj stresna. Kar nekaj časa smo bili na prostem, saj je otroke bivanje zunaj in opazovanje okolice pomirjalo in – kar sva tudi opazili – zanimalo. Kar nekaj otrok še ni bilo samostojnih pri hoji, zato smo bili večkrat omejeni na bivanje v atriju. Izkoristili smo ga tudi v jesenskih deževnih dneh, saj ima nadstrešek.

Raziskovanje dežnih kapljic s čutili

Otroke sva primerno obuli in oblekli ter odšli z njimi v atrij. Radi se držijo za ograjo in takoj so ugotovili, da je mokra. Otroci so nama pokazali mokre roke, saj je komunikacija potekala še neverbalno. Z njimi sva opazovali dež, kapljice, se pogovarjali. Nekateri so se prvič srečali s tem pojavom in prvič slišali besede in besedne zveze, kot so: pada dež, kapljica, je mokro in druge.

Ko je zapihala nam že znana kraška burja, pa smo ostali v igralnici in vreme opazovali skozi okno. Otrokom je bilo poigravanje burje z odpadlimi listi dreves in nagibanje vej zelo zanimivo. Uprizarjali smo pripogibanje dreves s telesom in pihali kot burja. Nekaj otrok nama je sledilo, nekaj pa nas je opazovalo.

Sprehod v dežju

Pod dežnikom

Sprehod z dežniki

Letošnja zima in pomlad je bila z dežjem zelo skopa, zato smo vsak deževen dan izkoristili za opazovanje in raziskovanje z uporabo čim več čutov. Spomladi smo prisluhnili dežju in dežnim kapljicam, ko je narahlo padalo in ko je bil naliv. Po dva otroka sva povabili pod dežnik, da so imeli možnost razlikovati kaj slišijo pod dežnikom v igralnici in kaj na prostem. Na travnik sva postavili večjo posodo, da smo skozi okno opazovali, kako se posoda polni, ko pada dež. Prinesli smo jo v igralnico, deževnico potipali, okušali, opazovali in se tudi poškopili z njo. Na koncu smo poškopljena tla še obrisali z brisačami. Eden od otrok je sam opazil, da dež več ne pada in nama to pokazal s kretnjo roke in besedo: »Ni, ni«.

Dejavnosti sva razširili na ostala področja. Na risalni list so slikali s flomastri. Nato smo dali izdelke na dež, da so opazovali, kaj se dogaja. Ob instrumentalni glasbi so s plutovinastimi zamaški tiskali dežne kapljice ali pa se ustvarjalno gibali in plesali. Peli sva jim pesem z naslovom »Dežek« ter jih seznanili s plesno igrico. Prav tako smo se večkrat igrali prstni igrici »Dežek« in »Drobne kapljice«. Ob izvajanju igrice so naju otroci najprej samo opazovali. Nato so pristopili k nama in kmalu pa so tudi sami aktivno sodelovali v njih. Nekateri so nama že pokazali, kdaj želijo, da se z njimi to igra, saj smo imeli besedila in ilustracije pesmi, bibarij in prstnih igrice pritrjene na zid v višino njihovih oči.

Ob slikanici »Bor in Bina na dežju« smo se pogovarjali, opisovali dogajanje in poimenovali oblačila in predmete na sliki. Nekateri otroci so besedno komunicirali s krajšimi besednimi zvezami, ostali pa nebesedno.

Spomladi smo po dežju odšli na igrišče in opazovali kapljice na travnih bilkah, listju, rožah in tudi na igralih in ograji. Zanimivo jih je bilo opazovati, kako so se prstom približali kapljici in jo okušali. Šli smo do bližnje luže, jo opazovali, se v njej ogledovali in tudi nekoliko čofotali, kar je bilo nekaterim otrokom zelo všeč.

Kapljica na travni bilki

Pogovor med vrstniki

Zaključek

Dejavnosti sva prilagodili starosti otrok in značilnosti skupine. Otrokom sva približali spoznavanje vremenskih pojavov na nevsiljiv, njim prijazen način. Navajali sva jih na uporabo čim več čutil pri spoznavanju naravnih pojavov, na opazovanje na različne načine tako, kot nam ponudi narava, ali z uporabo različnih pripomočkov. Otrokom moramo zagotoviti dovolj časa za seznanjanje, saj mlajši, kot so otroci, krajša je njihova pozornost. Prav tako moramo izkoristiti trenutne situacije in upoštevati počutje otrok. Uresničili sva zadane cilje, saj so otroci postali pozorni na spremembe v vremenu, tako da naju pri tem opozorijo, največkrat, ko pada dež ali piha burja. Vreme bomo tako opazovali še naprej, znanje utrjevali in ga nadgrajevali – spontano in priložnostno ter tudi načrtovano.

Raziskovanje luže

Čofotanje

Literatura

- Bahovec, E., Jontes, B., Kastelic, L., Vonta, T., 1999. Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Braun, C., Diehl, U., Diemer, M., 2012. Knjiga za male raziskovalce. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba, d. d.
- Demšar, A., Japelj Pavešič, B., Krnel, D., Saksida, I., Štihec, J., Marjanovič Umek, Kovač, M., Videmšek, m., Denac, O., Kroflič, R., in Kranjc, S., 2001. Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Devjak, T. in Skubic, D., 2009. Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljana

POMLADNI VRTILJAK

Povzetek

Otrokom lahko v prvem starostnem obdobju približamo naravo samo tako, da se v njej igrajo, raziskujejo, učijo. S pestrim izborom dejavnosti lahko otrokom omogočimo, da so aktivno vključeni v učno okolje, ki jim ponuja veliko možnosti za miselni razvoj. S tem pridobivajo nove izkušnje, naravoslovna znanja in spretnosti. Vzpostavitev te vezi z naravo je izrednega pomena v današnjem času, saj smo izpostavljeni hitremu tempu življenja, stalnim spremembam in ujeti v materialističen način razmišljanja.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, vremenski pojavi, pomladne cvetlice, pomladni čaj.

Abstract

We can bring children closer to nature in the first age bracket only so that they play in it, research it, and learn about it. By varied selection of activities, we can enable children to be actively engaged in the learning environment which offers them a lot of opportunities for their mental development. Thus, they gain new experiences, natural sciences knowledge, and skills. Establishing that kind of connection with nature is of exceptional significance nowadays as we are exposed to the fast pace of life, constant changes and trapped in a materialistic way of thinking.

Keywords: early natural sciences, weather phenomena, spring flowers, spring tea.

Uvod

»Starši in vzgojitelji morajo poiskati ustrezen način in pomembne interakcije z otrokom. Prav narava je lahko prava pot v tem skupnem spoznavanju naravnih zakonitosti, ki bo otroka in nas ves čas prijetno vznemirjala in razveseljevala. Naša naloga je, da skupaj z otrokom poskušamo izzivati občutke zadovoljstva ob zaznavanju pestrosti in raznolikosti neživega in živega dela narave, in to predvsem ob iskanju vzročnih zvez med že znanimi posebnostmi in pojavi, ki jih predšolski otrok ob pravih postopkih lahko dojema, »odkriva« in pri tem uživa.« (Katalinič, 2007, str. 7).

»Otroci od vzgojiteljev, staršev in drugih prevzemajo odnos do narave, živih bitij in raziskovanja. Odrasli namreč svoje navdušenje in interese prenašajo na otroke. Z opazovanjem odraslih se naučijo tudi strategij reševanja problemov. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji in naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju. Otroci tudi postopno spoznavajo naravoslovne pojme in razvijajo naravoslovno mišljenje ter sklepanje. Pri naravoslovnih dejavnostih razvijamo zmožnost za spoznanja naravoslovnih problemov in reševanje le-teh. Z opazovanjem, opisovanjem in eksperimentiranjem se učimo sami poiskati odgovore. Ti procesi pri otrocih potekajo nezavedno, a so osnova znanstvene metode naravoslovja.« (Hvala in Krnel, 2005).

V skupini Ježki, kjer so otroci stari od dve do treh let, smo spoznavali vremenske pojave in stalno spreminjanje narave v vsej njeni razsežnosti. Poudarek je bil na pridobivanju novih spoznanj, izkušenj ter veselju in raziskovanju.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili različne metode: igre, opazovanje, pogovor, poslušanje, opisovanje, spoznavanje z lastno aktivnostjo, čutno zaznavanje, raziskovanje.

Rezultati

V skupini smo si izdelali vremensko uro. Postavili smo jo v igralnico na vidno mesto in jo predstavili tudi staršem. Na njej so bili s simboli prikazani vremenski pojavi (sončno, deževno, oblačno, delno jasno, sneg in nevihta). Otroci so ob pomoči vremenske ure lažje prepoznali vreme. Nato so ga narisali v vremensko hišico. Na začetku so otroci veliko ugibali, vendar jim je z večkratnim oziranjem v nebo postajalo lažje definirati vreme. Tako so tudi opazili, da se je začela spreminjati narava. Na našem igrišču je trava ozelenela in vedno več je bilo cvetic. Prišla je pomlad. Postalo je toplo in sončni žarki so nas vabili, da obiščemo bližnji gozd.

V gozdu smo spoznali prve znanilce pomladi, zvončke, trobentice in vijolice ter jih poimenovali. Iz trobentic smo poskušali izvabiti zvok, kar je nekaterim posameznikom tudi uspelo. Poleg tega smo trobentico tudi okušali, saj sva otroke seznanila s tem, da je trobentica užitna. Otrokom je bil predlog okušanja trobentice zabaven. Med seboj so se spogledovali in opazovali reakcijo drug drugega. Nekateri so trobentico takoj izpljunili. Vijolico so otroci že od daleč opazili zaradi vijolične barve, ne pa zato, ker bi jo poznali. Vijolico so otroci povohali in opazili, da je drugačna od trobentice. Nekateri otroci so iz vijolice poskušali izvabiti zvok, vendar so ugotovili, da jim to ne bo uspelo. Ob pogovoru o cvetlicah sva otrokom omenila, da lahko iz nekaterih cvetic pripravljamo tudi čaj. Vprašala sva otroke ali bi tudi oni radi pokusili čaj iz vijolic in trobentic. Z navdušenjem so pričeli nabirati cvetke in si govorili »pili čaj«. Cvetove smo nato v igralnici posušili in opazovali spreminjanje cvetov. Opazili so, da je ostalo v primerjavi s svežimi cvetovi posušenih veliko manj.

Vremenska ura in hiša

Pomladne cvetlice

Pomladne cvetlice

Sušenje cvetlic

Na travniku pred vrtcem je bilo iz dneva v dan več regratovih cvetov. Otroci so jih opazovali, zato sva izkoristila priložnost in otrokom ponudila povečevalne lupe. Pozornost so jim pritegnile čebele na cvetovih. Opozorila sva jih na previdnost, da čebele ne bi koga pičile. En deček me je vprašal: »Kaj dela?« Odgovorila sem mu, da nabira nektar, iz katerega bo nastal med. »Tudi mi jedli?«, so vprašali otroci. Odgovorila sem jim: »Seveda, lahko si iz cvetov pripravimo regratov sirup, vendar moramo najprej poiskati recept.« Skupaj smo ga poiskali. Na travniku smo nabrali regratove cvetove. Otrokom sva predstavila še preostale sestavine (sladkor, voda, limona). Regratov sirup sem pripravila doma in otrokom že ohlajenega prinesla v vrtec. Sirup so otroci okušali in opisali, da je rumen, dišeč in sladek.

Raziskovanje regrata

Pomladni čaj

Da bi tudi starše seznanili, kaj vse smo novega raziskali in spoznali, je vsak otrok izdelal knjižico z naslovom »Zdravilne rož'ce«. Otroci so v knjižico narisali cvetlice, ki smo jih spoznali. Vanjo smo vključili tudi recept regratovega sirupa in čaja.

V igralnico sva prinesla svetlobno mizo. Nanjo sva položila pomladne cvetlice s cvetovi in listi. Otroci so z zanimanjem opazovali, kako svetloba pronica skozi liste in opazili, da imajo listi žile. Seznanila sva jih z deli rastline (cvet, steblo, list, korenina ali čebulica). Ponudila sva jim povečevalna stekla, da so si rastlino pobližje ogledali. Želela sva pridobiti povratne informacije od otrok. Povabila sva starše k sodelovanju. Vsak otrok je od doma prinesel nekaj pomladnega (sliko, cvetlico). Ko smo zbrali ves potreben material, smo pripravili razstavo. Izdelali smo plakat pomladnih cvetlic. Otroci so cvetlice prepoznali in jih poimenovali. Ob pogovoru smo z najino pomočjo narisali postopek priprave pomladnega čaja in s slikopisom opremili recept za izdelavo regratovega sirupa. Cvetlice v vazah so nam krasile igralnico. Povabili smo otroke iz sosednje igralnice na obisk in jim predstavili naš »pomladni vrtiljak«. Ponudili smo jim pomladni čaj in regratov sirup.

Slikopis

Svetlobna miza

Lepljenka pomladne cvetlice

Zaključek

S temi dejavnostmi sva s sodelavcem zbližala otroke z naravo in jim predstavila, da smo ljudje in narava odvisni drug od drugega in da živimo v harmoniji. Otroci na lastne oči vidijo, da ni potrebno vseh surovin vedno kupiti v trgovini, temveč si lahko s pomočjo narave tudi sami kaj pripravimo. Če hočemo pri otroku razviti spoštovanje do narave, se jo mora najprej zavedati. Da otrok vzpostavi pristen stik z naravo, mu moramo omogočiti, da naravo začuti, se v njej igra, raziskuje. Naravo doživlja z vsemi čutili, preko vseh čutnih kanalov. Igra mu ponudi možnosti, da naravo doživi drugače in jo bolje razume. Nova znanja in izkušnje o naravi pridobiva na igriv način. Otrok si razvija zmožnost vidnega pomnjenja in opazovanja. Razvija si mišljenje in logično povezovanje, sklepanje, pozornost, slušno, tipno ter vidno zaznavanje in prepoznavanje, natančnost in domišljijo. Bogati si besedni zaklad.

Literatura:

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Grgič Bizjak, L. (2014). Projektno raziskovanje – tla in življenje v tleh. Diplomsko naloga. Univerza na Primorskem, Koper.
- Hvala, B., Krnel, D. (2005). Zakaj? Zakaj? Zakaj?. Ljubljana: Modrijan.
- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin, d. o. o.
- Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS.
- Revija ,Narava zdravi, št. 8-marec 2011 .str. 13

RAZISKUJEMO TALNI ŽIVŽAV NA NAŠEM IGRIŠČU

Povzetek

V današnjem času se ljudje vse premalokrat ustavimo in si vzamemo čas za opazovanje okolice. Otroci v nasprotju z odraslimi opazijo veliko več stvari v okolici in so zelo radovedni. Potrebujejo le odraslo osebo, ki jim pomaga odkrivati svet in jim pokaže, kako lahko skrbimo za naravo in vsa živa bitja. Otroška igra nudi nešteto možnosti za opazovanje, odkrivanje, učenje in nikoli ne postane dolgočasna. Zelo pomembno je, da že pri najmlajših otrocih spodbujamo čut in odnos človeka do narave ter živali.

V letošnjem šolskem letu smo v oddelku prvega starostnega obdobja v okviru projekta Zgodnje naravoslovje izbrali področje Talni živžav okrog nas. Glede na to, da so naši otroci stari od enega do treh let, so bila naša opazovanja, raziskovanja in igra omejena na travnik na našem igrišču, nato pa smo dejavnosti izvajali tudi v igralnici.

Ključne besede: opazovanje, raziskovanje, travnik, živa bitja, igra.

Abstract

Nowadays people don't take enough time to stop and observe around our surroundings. Contrary to adults, children notice much more things in the environment and are very curious. They only need an adult person, who helps them discover the world and they show them how can we take care of nature and for all living beings. Child's play offers infinite amount of chances for observation, exploring, education and it never becomes dull. It is quite important that we encourage the feeling and relationship between people and nature, along with animals, to even the youngest of children.

In this school year, we have decided for the area of »Talni živžav okrog nas« in the name of section of the first age period under the project »Zgodnje naravoslovje« (Early science). Despite that ages of our children ranged from 1 to 3 years old, our observations, explorations and play were restricted to the grassfield on our playground, then we performed our activities inside.

Keywords: observation, exploration, grassfield, live beings, play.

Metode dela

Pri našem delu smo uporabljali metode pogovora, opazovanja, poslušanja, raziskovanja, lastne aktivnosti, igre.

Cilji

- Otrok doživlja, odkriva in spoznava živo in neživo naravo.
- Otrok zaznava živa bitja z vsemi čutili.

- Otrok opazuje in spoznava talne živali.
- Otrok opazuje gibanje talnih živali.
- Otrok opazuje živali po njihovih značilnostih.
- Otrok spoznava različne načine zbiranja, iskanja in prenosa informacij.
- Otrok našteje nekatere znane žuželke.
- Otrok ozavešča, da so talne živali pomemben del narave.

Rezultati

Travnik na igrišču je bil naša naravna igralnica skozi celo šolsko leto, otrokom je ponujal možnost opazovanja, raziskovanja, odkrivanja, učenja in seveda tudi igre. Otroci so preko čutil doživljali živa bitja. Igra, ki je za otroke zelo pomembna, se je spontano razvila v raziskovanje.

Tako so otroci že v jeseni, ko so komaj prestopili prag vrtca, uživali v igrah. Premikali so kamne, veje ter vneto iskali. Med odkrivanjem so našli majhne živali (mravlje, deževnike, pajke ...).

Zimski čas je prinesel malo snega. Z otroki smo opazovali črnega kosa, ki je bil naš zvesti obiskovalec na igrišču. Majhnih živalic pa ni in ni bilo. Otroci so ugotovili, da verjetno spijo, da jih zebe in čakajo, da bo topleje.

Ko smo jih spet opazili na igrišču, je že bila pomlad. Ponovno se je pričelo raziskovanje. Pomlad je bila deževna, zato so bila zelo zanimiva mokra tla, ki so privabila na plan deževnike in polže. Nato je posijalo sonce in po drevesu ter tleh so mrgolele mravlje. Da je bilo še bolj zanimivo, smo se z lupami in opazovalniki odpravili na opazovanje le-teh. Igre ni in ni bilo konec. Razveselili so se tudi metuljev in čebel, ki so preletavali naše igrišče.

V igralnici smo si naredili raziskovalni senzorni kotiček – »mali talni živ žav«. Otroke je spodbujal k opazovanju, tipanju in poimenovanju živali ter seveda k igri. Živali, ki smo jih opazili na igrišču, smo podoživljali tudi preko gibanja, jih izdelovali iz različnih materialov in si pri tem razvijali finomotorične spretnosti.

Informacije o živalih smo iskali tudi v revijah, knjigah, izdelali smo tudi plakat. Prebrali smo zgodbi Zelo lačna gosenica (Eric Carle), Živ žav sredi trav (Draga M. Tarman). Naučili smo se tudi pesmice Metuljček Cekinček, Pikapolonica in zarajali ob Šmentani muhi.

Naše delo smo spremljali preko fotografij na kocki, ki je služila za dnevne, mesečne refleksije in sedaj ob koncu, kot evalvacija našega projekta skozi vse letne čase. Ob kocki so otroci razvijali besedišče, prepoznavali, poimenovali živali in se igrali.

Prav posebno doživetje pa je bilo srečanje z dedki in babicami na našem igrišču. Zabavno druženje, prepleteno z gibalnimi igrami, kjer smo se gibalni kot polži, deževniki, metulji ... Ustvarjalne delavnice, kjer smo pletli pajkove mreže in izdelovali pajke, bibe ter raziskovali igrišče z lupami, opazovalniki je navdušilo tako otroke kot babice in dedke.

Zaključek

Skozi projekt smo razvijali spoštljiv odnos otrok do živali. Otroci so aktivno sodelovali pri načrtovanju, strokovne delavke pa smo jim pripravljale ustrezne dejavnosti, ki so bile načrtovane z upoštevanjem predznanja. Vsak otrok je imel možnost participirati po svojih zmožnostih in željah. Otroci so skozi projekt razvijali tudi socialne-emocionalne veščine, medtem ko so v skupinah medsebojno sodelovali, si pomagali, raziskovali in evalvirali nova spoznanja. Z različnimi dejavnostmi, ki smo jih izvajali v oddelku, smo dosegli zastavljene cilje. Čeprav so to otroci prvega starostnega obdobja in jih prevečkrat podcenjujemo v njihovih zmožnostih, nam to mora biti izziv, da jim ponudimo, ne le gibanje na prostem, ampak dejavnosti, s katerimi narava postane naša igralnica. Tako jim bo učenje v veselje in raziskovalni izziv.

Literatura:

- Danks, F. in Schofield, J. (2007). Igrišča narave: igre, ročne spretnosti in dejavnosti, ki bodo otroke zvabile ven. Ljubljana: Didakta.
- Katalinič, D. (2017). Spoznavajmo talni živ žav okrog nas. Ljubljana
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

PTICE NA VRTČEVSKEM IGRIŠČU

Povzetek

Ptice so razširjene po vsej Zemlji, vsaka je prilagojena življenju v svojem okolju. Otroci Vrtca Stopiče, skupina Veverice, so v sklopu projekta »Ptice« ugotavljali, katere ptice srečamo na vrtčevskem igrišču. Glavni cilj projekta je bil navajati otroke na opazovanje okolice in živih bitij v njem, prepoznavanje najpogostejših vrst ptic, ki jih vsakodnevno srečuje v svojem okolju in njihove glavne značilnosti. V naši bližnji okolici je bil največkrat opažen vrabec.

Ključne besede: ptice, vrabec, predšolski otrok, narava

Abstract

Birds are spread across the whole Earth, with every species adapted for life in their environment. Children of the Stopiče kindergarten (in Slovenian, "Vrtec Stopiče"), group »Squirrels« (in Slovenian, "Veverice"), were finding out what birds can be met at the kindergarten playground in the domain of the »Birds« (in Slovenian, "Ptice") project. The main goal of the project was for children to develop the habits of observing the environment and the forms of life present within, recognising the most present species of birds that they are encountering daily in their environment and their main characteristics. In our nearby surroundings, the sparrow was encountered the most.

Keywords: birds, sparrow, preschool child, nature.

Uvod

Ptice (Aves) so samostojen razred znotraj poddebla vretenčarjev Vertebrata. So edina preživela veja dinozavrov, ki se je razvila v zgodnji juri pred približno 180 milijoni let. Vse ptice brez izjeme ležejo jajca in večinoma tudi skrbijo za svoje mladiče. Za zarod lahko skrbita oba starša (med valjenjem se izmenjujeta ali pa tudi ne), lahko le samica (npr. kure) ali pa le samec. Nekatere vrste ptic po izleganju jajc za svoje potomce ne skrbijo. Takšna je na primer kukavica, ki svoja jajca podtika v gnezda drugih ptic. (Al Vrezec, Werner Müller, Tanja Šumrada, 2016)

V Sloveniji je bilo do sedaj opaženih okoli 385 vrst ptic. Ptice so najbolj priljubljena in raziskana skupina živali na svetu. Imajo pomembno vlogo pri ohranjanju narave. (<http://ptice.si/ptice-in-ljudje/>)

Ptice so izjemno pomembne za polje in vrt. Brez njih ne bi bilo pridelka, saj s prehranjevanjem z žuželkami in glodavci preprečujejo, da bi se ti preveč namnožili. Razumni kmetje, sadjarji in vrtnarji ptice privabljajo na polja in vrtove, skrbijo za njihovo varnost in za to, da lahko gnezdijo. (Esenko, 2013)

Ptice srečujemo vsepovsod. Na domačem dvorišču, na sprehodu v gozdu ali travniku, na vrtčevskem igrišču, poslušamo njihovo petje, jih opazujemo med letenjem. Vendar, če jih malo bolje pogledamo, ugotovimo, da so si med seboj

različne: ene so večje, druge manjše, različnih barv, nekatere živijo visoko v krošnjah dreves, druge v travi, tretje imajo najraje vodo. Tudi gnezda si spletajo vsaka drugače. Ptice letijo po zraku, to jim omogočajo krila in peresa. Vendar so tudi take ptice, ki ne letijo, ki samo tečejo ali pa hodijo in plavajo v vodi. Tudi naše domače kokoške spadajo med ptice. Kaj pa je tisto, kar je vsem pticam skupno? Katere ptice srečujemo na našem vrtčevskem igrišču vsakodnevno? Bi jih znali prepoznati? Katera ptica se največkrat pojavlja v naši okolici? Na vsa ta vprašanja smo želeli odgovoriti, zato smo si zadali raziskovalno nalogo »Ptice na vrtčevskem igrišču«.

Cilji

Cilji našega raziskovanja so bili:

- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave,
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave,
- spoznavanje in prepoznavanje ptic, ki jih srečujemo v svoji bližnji okolici,
- prepoznavanje najpogostejše vrste ptic, ki jih srečujemo na vrtčevskem igrišču.

Metode

Pri našem raziskovalnem delu smo uporabili metode pogovora, razlage, opazovanja, raziskovanja, lastne aktivnosti, izkustvenega učenja, igre, poslušanja, fotografiranja.

Rezultati

Otroci ugotovijo, da na vrtčevskem igrišču vsakodnevno največkrat srečajo vrabca. Prepoznajo ga po zunanosti, barvi, ščebetanju, se seznanijo z razvojem ptic v jajcu in se seznanijo z deli telesa ptice; kljun, krila, peresa, rep. Seznanijo se z dejstvom, da nekatere ptice ne letijo. Ptice se zbirajo v jate, nekatere pozimi odletijo v tople kraje, nekatere pa ostanejo doma.

Na koncu projekta otroci prepoznajo bistveno več ptic, kot na začetku. Prepoznajo njihove osnovne značilnosti, Prepoznajo kukavico in vedo, da podtika jajca v gnezda. Starši poročajo, da se doma bistveno več pogovarjajo in sprašujejo o pticah, če srečajo kakšno ptico, želijo vedeti katera je...

Ugotovimo, da je za upad populacije ptic kriv predvsem človek in njegovi posegi v naravo.

Diskusija

Ob pregledovanju fotografij našega vrtca skupaj z otroki smo prišli do fotografij lanskega gnezda kosa, ki sta si ga ptička uredila na našem vrtčevskem kiviju. Otroci so se spomnili, kako so si prizadevali, da mladih ptičkov ne bi prestrašili, da bi mamica in očka kos lahko v miru vzgojila svojih pet mladičkov. Končno je nekega dne nastopil čas, ko so se mladi kosi podali iz gnezda in se naučili leteti. Naslednje jutro so otroci našli le prazno gnezdo v upanju, da se drugo leto ptice zopet vrnejo. Otroci so si zapomnili vrsto ptice; poimenovali so jo črni kos, po pesmici, ki so se jo naučili. V nadaljnjem pogovoru so ob slikovnem materialu prepoznali še ptičico siničico, vrabčka in sovo. Predvsem fantje so omenjali še sokola selca, ki je nasploh zelo priljubljena ptica, ker je tako hitra, vendar ga na sliki ne prepoznajo, oz., vse ujede označujejo kot »sokol selec«.

Mladiči kosa v gnezdu na vrtčevskem igrišču

Mladič kosa je zapustil gnezdo

Dogovorimo se, da bomo v mesecu marcu vsakodnevno opazovali ptice na vrtčevskem igrišču.

Najprej smo se oborožili s knjigami in leksikoni o pticah v naši šolski knjižnici. Na portalu Youtube smo si ogledali smo si nekaj video posnetkov o pticah, ki nas obkrožajo. Ugotovila sem, da jih otroci ne poznajo veliko, oziroma jih napačno poimenujejo. Vse velike ptice so bile labodi, vse majhne siničke ali vrabčki.

Po nekajdnevnem opazovanju in prepoznavanju ptic v knjigah smo se najprej seznanili z vrabcem. Ugotovili smo, da je manjši ptič rjave barve, pobarvali smo pobarvanko, ogledali smo si videoposnetek o jati vrabcev. Naučili smo se prepoznavati njegovo oglašanje. Ugotovili smo, da je njihovo ščebetanje še posebej glasno, kadar so v jati skriti med grmovjem. Srečevali smo ga na sprehodih, v grmovju, na travniku, opazili smo ga na žlebovih hiš ali na vrtovih.

Ustvarili smo plakat s katerim se otroci vsakodnevno igrajo

Izdelali smo plakat o vrabčku in nanj nalepili opise njegovih glavnih značilnosti. Plakat je bil izdelan tako, da je bil slikovni material plastificiran in so ga lahko otroci prilepili in odlepili po želji med igro. Tako so se naučili prepoznavati samega vrabca, njegove sestavne dele, notranjost; organe in okostje, kako gnezdi, razvoj v jajcu.

Naučili smo se pesmico Vrabček čaka mamico, prebrali knjigo Svetlane Makarovič: Razvajeni vrabček, v knjigah in leksikonih poiskali podatke in fotografije vrabca in ostalih ptic, ki smo jih poimenovali, otroci pa so si jih ob večkratnem ogledovanju tudi zapomnili.

Na strani Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) smo zasledili podatek, da je vrabec ena najbolj razširjenih vrst ptic na svetu, takoj za kokošjo. Vendar njegova številčnost upada. Zakaj je tako?

Otroci so imeli svoje ideje:

- ker mamica vrabčevka preveč klepeta in vrabček ne dobi jesti (to se nanaša na pesmico, ki so se jo naučili),
- ker jih zebe in se raje preselijo v tople kraje,
- ker jih lovi sokol selec in ne morejo več leteti,
- ker jih lovci preveč streljajo,
- na cesti jih povozi avto, v zraku pa avion...

V literaturi pa smo našli odgovore, ki kažejo na to, da število ptic upada zaradi človekovih posegov v naravo. Ker se narava spreminja zaradi kmetovanja, pozidave in številnih drugih dejavnikov, se tudi življenjsko okolje spremeni in postane neprimerno za ptice. Ker pa imajo ptice krila, se lahko odselijo, če jim življenjski prostor ni všeč. Če ne morejo najti prostora za gnezdo in valjenje mladičev, nimajo potomcev in ptički izumrejo.

Učimo se iskati informacije v knjigah

Zaključek

Otroci so se ob spoznavanju ptic naučili veliko novega. Seznanili so se z življenjem ptic, njihovim razvojem in spoznali veliko novih pojmov. Pomembno se mi zdi, da so se otroci seznanili s tem, da človek s svojimi posegi v naravo ruši življenjsko okolje drugim živim bitjem, med njimi tudi pticam, ki se tem hitrim spremembam težko prilagodijo.

Kadar smo na igrišču ali sprehodu, me otroci vedno opozorijo, kadar zagledajo vrabčka, kar pomeni, da ga opazijo in prepoznavajo. Tudi starši poročajo, da jih otroci sprašujejo, katere so ptice, ki jih vidijo, se zanimajo zanje, jim doma pripovedujejo o informacijah, ki so jih prejeli v vrtcu.

Literatura:

- Al Vrezec, Werner Müller, Tanja Šumrada (2016) : PTICE SLOVENIJE - mali priročnik nova, dopolnjena izdaja, Ljubljana
- Davies, N. (2004): Ptiči. Murska Sobota: Pomurska založba
- Esenko, I., (2013): Ptice. Ljubljana: Okaši.
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Japelj Pavešič, B. in drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje.
- Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Maurer, N. (2003),: Vrabček čaka mamico, v: Pravljični cvet, Ljubljana: MK, (zbirka Sončnica)
- Singer, D. (2004) : Kateri ptič je to? : ptiči Evrope. Kranj : Narava
- <https://www.youtube.com/watch?v=8ohI-uvyFIk>
- <https://www.youtube.com/watch?v=3Qu4O1VFys8>

ZVOKI NARAVE SKOZI LETNE ČASE

Povzetek

Otroci so skozi leto spremljali spreminjanje narave, vremena in letnih časov ter prisluhnili zvokom narave, ki se v posameznih letnih časih pogosteje in izraziteje pojavljajo. Jesen je nudila obilico možnosti za poslušanje vetra in dežnih kapelj. Zima je bila od vseh najbolj tih letni čas. Pomladna oživitve narave je klicala k opazovanju in poslušanju ptic v naši okolici. Otroci so opazovali, raziskovali, primerjali in dokumentirali zvoke in spreminjanje narave skozi letne čase.

Ključne besede: Narava, veter, dež, ptice, drevesa.

Abstract

Throughout the year children watched the changing nature, weather, changing of seasons and listened to the sounds of nature, which are more frequently and explicitly occurring in individual seasons. Autumn offered plenty of possibilities for listening to the sound of wind and rain drops. Winter was the quietest season of the year. Spring revival of nature called for observation and listening to the birds in our area. Children observed, explored, compared and documented sounds and changing nature throughout the seasons.

Keywords: Nature, wind, rain, birds, trees.

Uvod

V oddelek Mucki so vključeni otroci prvega starostnega obdobja, stari od 1 do 2 let. V tem šolskem letu so se torej šele uvajali v vrtčevsko življenje. Že na začetku leta smo se odločili, da bomo izvajali projekt Učimo se poslušati zvoke vetra, petje ptičev in dežnih kapelj, kar je zaradi starosti otrok predstavljalo poseben izziv. Raziskovanje zvokov narave smo povezali s spoznavanjem letnih časov. Skozi leto smo opazovali spreminjanje narave in prisluhnili posebnim zvokom, ki se v posameznih letnih časih pogosteje in izraziteje pojavljajo. V ta namen smo skupinsko ustvarili podobe letnih časov, ki s svojo vizualnostjo asociativno predstavljajo tudi zvoke, ki smo jim prisluhnili. Le-te so nastajale sproti, postopoma, po opazovanju narave, tako kot si tudi sledijo letni časi. Podobe letnih časov so služile predvsem dokumentiranju dejavnosti, ki smo jih v posameznih letnih časih izvajali. Jeseni smo se posvetili poslušanju vetra v krošnjah dreves in zvoku dežnih kapelj. Pozimi smo prisluhnili tišini sneženja, kuhali smo lojne pogače za ptice. Pomlad pa smo namenili opazovanju in poslušanju oglašanja ptic v naši okolici.

Namen projekta je bil usmeriti otroke v zgodnje naravoslovje, kar je zaradi starosti otrok predstavljalo poseben izziv. Raziskovalnega problema smo se zato lotili z večih zornih kotov, da bi poglobili doživljanje in spodbudili ter ohranili zanimanje. Da pa bi dosegli kontinuiteto in večjo predstavljivost našega raziskovanja, smo ustvarili

kotičke, ki so služili dokumentiranju opazovanega ter na preprost in barvit način beležili izvedene dejavnosti. Pri otrocih, starih od 1 do 2 leti, je to eden izmed prvih, a zelo pomembnih korakov, ki bodo z nadaljnjim razvojem in nadgradnjo vodili do spoštovanja, raziskovanja in ohranjanja narave. »Narava je okolje, ki navdihuje in spodbuja. V takšnem okolju otrok začuti potrebo, da svoja občutja in misli izrazi, pričakuje, da mu pomagamo ubesediti nova doživetja in spoznanja. Prav to so usodni in pravi trenutki, ko narava dobi globlji in trajnostni pomen za otroka, za njegovo razvijajoče se življenje.« (Katalinič, 2008, p.4)

Cilji

Cilji so, da otroci usmerijo svoje zaznavanje v posebne zvoke narave, zvoke vetra, dežja in petje ptic ter hkrati z zaznavanjem le-teh opazujejo spremembe v naravi skozi letne čase ter razvijejo naklonjen in spoštljiv odnos do narave. Otroci doživljajo in spoznavajo živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Metode:

Pri izvajanju dejavnosti so bile uporabljene metode opazovanja, raziskovanja, razgovora, čutenja, igre in lastne aktivnosti otrok.

Rezultati

Otroci so postali pozornejši, starejši med njimi so kdaj pa kdaj tudi sami izrazili pobudo k poslušanju, predvsem pa jih je bilo po nekaj mesecih veliko lažje motivirati k poslušanju in opazovanju. Z zanimanjem so opazovali vrtenje listja v jesenskem vetru, sunke vetra, ki je listje nosilo s krošenj dreves, ter škrebjanje dežnih kapelj v jeseni in pomladi. Otroci so na sprehodih ter skozi okno igralnice opazovali ptice ter na videno opozarjali vzgojitelje.

Diskusija

Jeseni smo po opazovanju narave na naših skoraj vsakodnevnih sprehodih ustvarili jesensko drevo. Podlaga za likovno upodobitev jeseni je predstavljala sivomodra barva, ki so jo otroci nanесли na karton večjega formata z valjastimi čopiči, ter seveda topla sijoča rumena, ki je predstavljala sonce, ki nas je v jeseni še izdatno grelo. Deblo so oblikovali otroški odtisi rok, prav tako pisano jesensko listje, ki je krasilo naše drevo. Nekaj jesenskega listja smo tudi nabrali in ga obesili na veje našega jesenskega drevesa. Skozi šumenje listov v krošnjah dreves v bližnji okolici vrtca smo prisluhnili zvokom vetra. Zvokom smo prisluhnili v bližnji naravi, opazovali odpadanje listja in njihovemu vrtenju v vetru. Da bi podkrepili zaznavanje narave,

smo se v vrtcu poslužili tudi ogleda video posnetkov jesenske narave in vetra. Nad našo sliko jeseni smo ustvarili dežni oblak in dežne kaplje. Prisluhnilimo smo dežju v naravi. Da bi ponovno podkrepili naše raziskovanje in zaznavanje, smo poslušali zvoke in si ogledali podobo dežja in gibanje dežnih kapelj tudi na različnih video posnetkih. V povezavi z dežjem smo prepevali pesmi in zvoke dežja poustvarili s topotanjem prstov ob trdno podlago. Dejavnosti smo razširili še s pretakanjem vode, v čemer so otroci zelo uživali.

Ko je nastopila zima, smo prisluhnilimo tišini sneženja in na podlagi opazovanega ustvarili podobo zime – zimskega drevesa, ki je ponovno nastal z odtisi dlani, in se podobno kot jeseni z vodo, v zimskem času igrali s snegom. Pozimi smo za ptice skuhalimo maščobne pogače, ki smo jih obesili na bližnje drevo in ptičjo krmilnico pred oknom naše igralnice. V igralnici so se otroci kasneje igrali tudi s semeni za ptice, ki so jih opazovali in presipavali. To dejavnost, ki smo jo pogosto izvajali, smo imenovali »kuhanje za ptičke«.

Pomladi smo pozornost usmerili v oživitev narave in petje ptic. Trava je postajala vse bolj živo zelena, na drevesih in grmih so začeli poganjati listi, cvetovi. Ptičje petje je postalo pestrejše in živahnjejše. Na sprehodih smo pogosto prisluhnilimo petju ptic in jih iskali v krošnjah dreves. V igralnici pa smo z odtisi rok ustvarili pomladno drevo. Otroci so poslikali vsak svojega ptička, ki smo jih dodali naši podobi pomladi. V pomladni kotiček smo na steno obesili fotografije kosa, taščice in sinice, da so jih otroci lahko opazovali. Našo krmilnico, ki jo vidimo skozi okno igralnice, so obiskali tudi liščki, zato smo na steno dodali še fotografijo te ptice. Pogosto smo si ogledovali tudi slikovno literaturo, ogledali smo si kako ptice gnezdijo, od kod pridejo ptičji mladički in s čim se prehranjujejo. Prepevalimo smo ljudske pesmi, ki opevajo ptice in posnemalimo njihovo gibanje z lastnimi telesi.

Dokumentiranje jeseni

Dokumentiranje pozimi

Dokumentiranje pomladi

Lišček v naši ptičji krmilnici

Zaključek

Otroci so z zanimanjem sodelovali v dejavnostih, ki smo jih skozi leto izvajali. Projekt je položil temelje za nadaljnji razvoj na področju zgodnjega naravoslovja. »Otroci prevzamejo odnos do narave in raziskovanja od vzgojiteljev, staršev in drugih odraslih.« (Hvala, Krnel, 2005, p.7) Vrtec, četudi v prvi starostni periodi, lahko pomembno sooblikuje otroški svet, krepi otrokov odnos do naravnega sveta, zdravega raziskovalnega duha, spoštovanje ter občutek povezanosti z naravo.

Literatura:

- Bahovec E. Idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Burnie, D. (2010). Ilustrirana enciklopedija živali, Tržič: Učila International.
- Katalinič, D. (2008). Iz sveta pravljic v svet narave. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Hvala, B., Krnel D. (2005). Zakaj? Zakaj? Zakaj? Raziskovalne igre s snovmi v vrtcu. Ljubljana: Modrijan.
- Škornik, I. (2006). Sto slovenskih ptic, Ljubljana: Modrijan založba.

KAJ SE DOGAJA V MESTNEM PARKU?

Povzetek

Vrtec Ivana Glinška Maribor je vključen v mednarodni projekt EKOŠOLA. Že od leta 2005 naprej potrjuje in ohranja mednarodno priznanje – zeleno zastavo. V okviru tega se trudimo dejavno vplivati na spreminjanje kulture obnašanja in ravnanja in otrokom že v najzgodnejšem obdobju odraščanja pokazati odgovoren odnos do narave in živih bitij. V današnjih časih, v potrošniško usmerjeni družbi, že najmlajši otroci veliko časa preživijo v zaprtih prostorih, izpostavljeni vplivom različnih medijev. V homogenem oddelku Veverice (sestavlja ga 14 otrok, 8 dečkov in 6 deklic), smo v tem šolskem letu veliko časa namenili bivanju v naravi. Ker naš vrtec leži v središču Maribora smo se v naravo odpravili v bližnji Mestni park. Otroci so opazovali in doživljali Mestni park v različnih letnih časih. Nabirali so jesensko listje in plodove. Poslušali in opazovali so ptice in spoznavali drevesa. Tekali so po sprehajalnih poteh in jasah in raziskovali svet, ki se jim je razkrival pod krošnjami dreves.

Ključne besede: mestni park Maribor, letni časi, opazovanje.

Abstract

The Ivan Glinšek kindergarten Maribor is involved in the international project Eco School. Since 2005, it has been confirming and maintaining an international recognition - a green flag. In this context, we are trying to actively influence the changing of cultural behaviour and to show children in the earliest period of growing up a responsible attitude towards nature and living beings. Nowadays, in a consumer-oriented society, even the youngest children spend a lot of time in indoors, exposed to the influence of various media.

In the homogeneous section, called the Squirrels (including 14 children, 8 boys and 6 girls), we spent a lot of time in this school year staying in nature. Since our kindergarten is located in the centre of Maribor, we went to nature in the nearby City Park. Children were observing and experiencing the City Park at different seasons. They collected autumn leaves and picked fruits. They were listening and observing the birds and getting to know the trees. They were running along walking paths and clearings and exploring the world that was revealed to them under the trees.

Keywords: Maribor City Park, seasons, observation.

Uvod

Vrtec Ivana Glinška, enota Gledališka, je vrtec v središču Maribora. V bližini, severno od starega mestnega jedra, leži Mestni park, ki je priljubljena točka sprehajalcev vseh generacij. V njem so številna stara drevesa, cvetlični nasadi, Rožni grič, otroško igrišče, Akvarij – terarij in trije ribniki. V parku so preživljali dopoldneve tudi otroci oddelka Veverice.

Cilji

Globalni cilj: doživljanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Operativni cilj: doživljanje Mestnega parka v različnih letnih časih ter opazovanje dreves, ptic in rastlin.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode: igre, pogovora, pripovedovanja, poimenovanja, opazovanja, raziskovanje z lastno aktivnostjo.

IZVEDBENE DEJAVNOSTI:

- sprehodi v Mestni park, opazovanje parka jeseni, pozimi in spomladi,
- opazovanje sonca, oblakov, vetra,
- opazovanje in spoznavanje dreves, ptic in rastlin.

Sprehodi v Mestni park so bili vse leto stalnica našega bivanja v naravi. Iz središča mesta smo za pot v park potrebovali petnajst minut. Otroci so imeli za hojo svoj tempo. Opazovali so vse, kar se je dogajalo v njihovi bližini: promet, mimoidoče, hiše in nebo. Nam, odraslim, je jasno, kje se nahaja sonce in kaj se z njim dogaja. Otroci, stari 2–3 leta, so za prepoznavanje izvora sončne svetlobe potrebovali veliko časa. Veliko lažje so razumeli sončen in senčen del prostora. Opazovali so tudi oblake na nebu in veter, ki je premikal krošnje dreves, nosil listje ter poslušali šumenje listja v krošnjah.

V jesenskem času je otroke pritegnila hoja po jesenskem listju. Poslušali so šelestenje listja pod nogami in vohali vlažno jesensko listje. Z veliko vnemo so nabirali divje kostanje in spoznavali kostanjevo ježico. Nabrane divje kostanje so tipali, sipali iz posode v posodo in se z njimi igrali v igralnici. Iz slanega testa in kostanjev so naredili polže. Jesensko drevo so upodobili s pihanjem tuša in odtisi prstov. Poslušali in pripevali so pesem Kostanjček Zaspanček (M. Voglar) in Živali jeseni (M. Voglar).

Pozimi so bila drevesa gola. Po tleh je zapadel sneg in bilo je mrzlo. Otroci so z golimi rokami ali z rokavicami prijemali sneg ter se soočali z občutkom mrzlot. Plezali so po mogočnih koreninah starih dreves. Primerjali smo stara in mlada drevesa, visoka in nizka drevesa, debela in tanka debela, opazovali drevesno skorjo, jo tipali in poimenovali nekatera drevesa. Otroci so spoznavali iglavce in listavce ter jih primerjali med seboj.

Plezanje po koreninah

Prepoznavanje iglavcev

Tipanje
drevesnega lubja

Ptičja pogača, viseča
na drevesni veji

Odtiskovanje listkov na
jesenskem drevesu

Polži iz slanega
testa in
divjih kostanjev

Pomladi, med brstenjem dreves, so opazovali razvoj listja, od malih brstov do razprtega zelenega lista. Otroci so se skrivali pod krošnje dreves in v leskove grme, na katere smo za Gregorjevo (12. marec, ko se ptički ženijo), obesili ptičje pogače iz loja in semen. Gledali so, če so jih ptički našli in se z njimi pogostili. Videli so tudi ptičje hišice, ki so bile pritrjene na drevesa.

V Mestnem parku živijo tudi vrane (otroci so spoznali zgodbo Klepetava vrana). Vrane s svojim vreščanjem preglasijo petje manjših ptic. Prisluhnil so obojim in jih iskali na vejah dreves in v travi. Med tekanjem in lovljenjem po parkovnih površinah so otroci spoznavali marjetice in regrat. Sadike marjetic in regrata smo prinesli v oddelek in jih posadili v cvetlični lonček. Otroci so spoznali uporabo teh cvetlic.

Opazovanje potočka

Tekanje po sprehajalnih poteh

Opazovanje marjetic

Opazovanje regrata

Zaključek

V Mestnem parku je bilo otrokom omogočeno bivanje v naravi, njeno opazovanje in spoznavanje. Spremembe letnih časov so bile tukaj izrazitejšje, zato so jih otroci lažje občutili (spremembe listov na drevesih, spremembe v temperaturi, v podrasti, na travi). Okolje je otroke pomirjalo in sproščalo. S svojo lastno aktivnostjo so spoznavali naravo in na tak način dojemali njeno lepoto.

Literatura:

- Bahovec, E. idr. (2016): Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- Krese, M. idr. (2005): 100 travniških rastlin: Vodnik za mlade raziskovalce in ljubitelje narave. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Krnel, D. (2008): Narava. V. Marjanovič Umek L. (ur): Otrok v vrtcu: Priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

UČIMO SE POSLUŠATI: ZVOKE VETRA, PETJE PTIČEV IN DEŽEVNIH KAPELJ

Povzetek

Otrokom je potrebno dati možnost, da z lastno aktivnostjo odkrivajo in spoznavajo svet. Otroci ob aktivnem raziskovanju pridobijo veliko več izkušenj in znanja, kot s frontalnimi dejavnostmi. Zato je pomembno, da so jim ponujene raznovrstne dejavnosti, ki temo obogatijo in prinesejo poglede iz različnih zornih kotov. Učimo se poslušati: zvoke vetra, petje ptičev in deževnih kapelj je tema, kjer je bil zajet celostni pristop z aktivnim raziskovanjem, tako najmlajših, kot najstarejših otrok v vrtcu. Izvedene so bile dejavnosti iz vseh področij kurikulumu: jezika, umetnosti, matematike, družbe, narave in gibanja. Cilj je bil spodbujanje k samostojnemu raziskovanju, aktiven proces spoznavanje teme preko igre in pridobivanje raznovrstnih doživetij.

Ključne besede: aktivno raziskovanje, področja Kurikuluma, zvoki vetra, petje ptičev, deževne kaplje.

Abstract

Children should be given the opportunity to discover the world through their own activity. Children with active researching gain much more experience and knowledge than with frontal activities. It is therefore important that they are offered a variety of activities that enrich the theme and bring views from different angles. We learn to listen: the sounds of the wind, the singing of birds and the rain caps is a theme where an integrated approach with active research was captured. Both the youngest and the oldest children in the kindergarten were included in the project. Activities were carried out from all areas of the curriculum: language, art, mathematics, society, nature and movements. The aim was to encourage independent research, an active process of getting to know the topic through the game and gaining diverse experiences.

Keywords: active research, areas of curriculum, sounds of the wind, singing of birds, raindrops.

Uvod

Učimo se poslušati zvoke vetra, petja ptičev in deževnih kapelj je tema, ki je osredinjena na naravoslovno raziskovanje. Poleg naravoslovnih dejavnosti pa smo videli priložnost, da temo načrtujemo bolj podrobno in izvedemo dejavnosti, ki bodo vključevale vsa področja kurikulumu in s tem otrokom omogočimo aktiven proces spoznavanja teme preko igre.

Tehnike aktivnega učenja otroke spodbujajo, da z lastno aktivnostjo pridobivajo in spoznavajo izkušnje v svojem okolju (Strgar, 2013). Tako učenje bo dalo prineslo tudi trajnejše znanje, ki ga bodo otroci lahko uporabili v novih situacijah.

V Kurikulumu za vrtce (1999, str. 19) je zapisano, da je »za predšolske otroke na izvedbeni ravni nujen preplet različnih področij dejavnosti in preplet z dnevno rutino.« V naslednji alineji pa piše, da mora »predšolska vzgoja v vrtcu graditi na otrokovih zmožnostih in ga voditi k pridobivanju novih doživetij, izkušenj, spoznanj, tako da predenj postavlja smiselne zahteve oz. probleme, ki vključujejo otrokovo aktivno učenje, mu omogoča izražanje, doživljanje ter ga močno čustveno in socialno angažira.«

Tema ima širok naslov, iz katera smo črpali za nadaljnje načrtovanje. Sklope smo razčlenili na tri dele in za vsak del posebej načrtovali raznolike dejavnosti iz vseh področij kurikuluma, ki so temeljile na aktivnem raziskovanju in so otrokom prinesle ogromno novih izkušenj in znanja.

Metode

Za izvajanje dejavnosti so bile uporabljene različne metode dela v vrtcu: metoda pripovedovanja, razlage, pogovora, igre, opazovanja... Najbolj pa je prevladovala metoda lastne aktivnosti otrok. Podatki so se zbirali v oddelkih enote, kjer smo izvajali dejavnosti. Potekalo je skozi celotno šolsko leto ne glede na letni čas. Vse izvedene dejavnosti smo evalvirali in na ta način pridobili rezultate o uspešnosti načrtovanih dejavnosti.

Rezultati

Vzgojitelj naj otrokom ponudi različne možnosti oziroma situacije za raziskovanje in naj se zaveda pomena njihovega samostojnega odkrivanja. Pri izvajanju naravoslovnih dejavnosti ima vlogo začetnega usmerjevalca in opazovalca. Skozi dejavnost otrokom nudi pomoč, podporo, spodbudo, razlago ter spoštuje in sprejema način njihovega razmišljanja. Zavedati se mora, da pri raziskovanju noben odgovor ni napačen. Odgovori predstavljajo le eno izmed možnih razlag. S tem omogočijo otrokom nova izhodišča za nadaljnje raziskovanje (Kovač Grosek in Šrekel, 2014).

Ker smo želeli temo zajeti celostno, iz vseh področij kurikuluma, smo najprej nizali ideje za dejavnosti in cilje, ki bi jih želeli doseči pri izvedbi teme. Vseeno smo načrtovali dejavnosti posplošeno, saj smo pustili proste roke tudi otrokom in njihovim idejam, ter prilagodili dejavnosti glede na zanimanje otrok in njihove želje. Otroci so raziskovali temo prek znanstvene literature, se z njo spoznavali, iskali zanimivosti, spraševali po novem znanju in preko čutil spoznavali veter, deževne kaplje in ptice. Velik poudarek smo namenili samostojnemu raziskovanju (čutne škatle z listi in vodo, pogovori v jutranjem krogu, naravoslovni eksperimenti, ...), kar pa je tudi cilj aktivnega raziskovanja. V nadaljevanju so kratko opisane dejavnosti po sklopih.

PETJE PTIC

Otrokom je bila tema ptic zelo blizu. V enem oddelku enote so ptice raziskovali še bolj poglobljeno, saj so imeli temo ptic kot celoleten projekt. Vzgojiteljica tega oddelka

je navdušena nad odzivi otrok, saj se teme nikakor niso mogli naveličati. Spoznavali so različne vrste ptic, jih primerjali po perju, obiskali Tičistan v parku Tivoli itn. V nadaljevanju so našteje še nekatere druge dejavnosti iz teme Poslušanje petja ptic.

ZVOKI VETRA

Naši najmlajši so se z vetrom spoznavali konkretno in preko čutil. Raziskovali smo drevesne liste, jih opazovali, pihali, z njimi ustvarjali, igrali igre z listjem ...V nadaljevanju so našteje še nekatere druge dejavnosti in teme Poslušanje zvokov vetra. V EKO projekt smo vključili tudi študentke Pedagoške fakultete. Sodelovale so pri oddelkih najstarejših otrok, kjer so jim pripravile naravoslovne eksperimente na temo zvokov vetra in vode. Otroci so se zelo poglobljeno spoznali s samim procesom poslušanja. Izhajali so iz samega začetka - fiziološkega procesa nastanka zvoka. Ugotavljali so kateri organi poskrbijo za to, da slišimo, jih spoznavali prek aplikativ, pogovora in nastanek zvoka gibalno uprizarjali preko poligona.

DEŽEVNE KAPLJE

Izvedba teme Deževne kaplje je bila planirana za pomladne deževne mesece. A kmalu po začetku novega šolskega leta smo ugotovili, da se to temo lahko izvaja skozi celotno šolsko leto, ne glede na vremenske razmere. V jesenskih in pomladnih dneh smo hodili po sprehodih v dežju, opazovali luže in svoje odseve. Starejši oddelki otrok so hodili v gozd, tudi v oblačnem vremenu, da so lahko primerjali bivanje v gozdu v soncu ali oblakih. Ob sončnih dneh smo se igrali z vodo, jo raziskovali s kapalkami, gobicami, tudi poletne dni izkoriščamo za vodne dneve na igrišču zabavo ob "špricanju". V nadaljevanju so našteje še nekatere druge dejavnosti iz teme Poslušanje deževnih kapelj.

Konkretne dejavnosti po področjih kurikulumov:

JEZIK: raziskovanje naravoslovnih enciklopedij; poslušanje pravljic na temo vetra, dežja in ptic; deklamacija Burja piha (J. Bitenc); spoznavanje vrst ptic prek literature.

DRUŽBA: sodelovanje v rajalnih igrah, plesih, petju; spoznavanje okolja v različnih vremenskih pojavih; aktivno sodelovanje v pogovorih o dežju, vetru in pticah; spoznavanje kmetije in Tičistana.

UMETNOST: likovna upodobitev ptic; ples ptic ob klasični glasbi; izdelava ptičje krmilnice; ogled izbranega videa, dramatizacije o pticah; izdelava vetrokaza; izdelava vetrnic in opazovanje učinka vetra na vetrnice; likovni izdelki s pomočjo pihanja; ples vetra ob klasični glasbi; likovno ustvarjanje s kapljami.

NARAVA: spoznavanje vrst ptic; opazovanje ptic v okolici (gozd, mesto, vrtec...); poslušanje ptičjega petja in primerjanje (slušne uganke); poimenovanje ptic; izlet na kmetijo in opazovanje živali in ptic; priprava hrane za ptice; obisk Tičistana v parku Tivoli; občutenje vetra na različnih lokacijah (igrišče, gozd); sprostivne igre (poslušanje in prepoznavanje naravnih zvokov); ustvarjanje vetra z lastnim telesom (pihanje, s pripomočki); naravoslovni eksperimenti; igra z vodo; raziskovanje deževnih kapelj z vsemi čutili.

MATEMATIKA: razvrščanje glede na velikost, vrsto, barvo; pihanje različno težkih predmetov; izdelava grafičnih prikazov o pticah.

GIBANJE: gibalna uprizoritev ptic; poslušanje vetra ob sprehodih; gibalne igre s padalom; gibalni poligon: Kako slišimo?; pohod do Mlinčkov (opazovanje mlinčkov in vodnih tokov, pretakanja vode); sprehodi po dežju; gibalna uprizoritev ptic.

Diskusija

Vsak sklop teme je doprinesel v igralnice veliko zanimivih dejavnosti iz različnih področij, prevladovalo je področje narave, kot je videno tudi pri navedenih dejavnostih. Glavni poudarek izvedene teme je ta, da so otroci preko lastnih izkušenj in raziskovanja pridobili nova spoznanja. Dejavnosti, ki so otroke najbolj pritegnile, so bile igre z vodo, samostojno raziskovanje enciklopedij, izleti v naravo, sprehodi po dežju. Vsem tem dejavnostim je skupno, da so otroci v stiku za naravo, omogočajo svobodo pri igri, niso visoko strukturirane, vzgojitelj je potreben zgolj za usmeritev in spodbudo pri aktivnosti otrok. Ti cilji nam povedo, da preko aktivnega raziskovanja otroci pridobijo največ izkušenj, kar danes že velja za osnoven princip delovanja predšolske vzgoje.

Izziv nam je predstavljalo tudi načrtovanje dejavnosti. Želeli smo ponuditi otrokom čim več raznolikih aktivnosti z vseh področij, a je vseeno prevladovalo področje narave. Veliko naštetih dejavnosti se prepleta in jih lahko uvrstimo med več različnih področij.

Zaključek

Učimo se poslušati: zvoke vetra, petje ptičev in deževnih kapelj je tema, ki je osnovana zelo na široko, vsak vzgojitelj ima ogromno možnosti za nadaljevanje teme. Če izhajamo iz narave, ponudimo naraven material za igro, ter iz njega izhajamo v raziskovanje z vprašanji in eksperimenti lahko temo poglobljeno raziskujemo in kot celoletno projektno delo izvajamo na oddelku. Veliko pa je odvisno od vzgojitelja, njegovih spodbud in načina dela, saj s svojim pristopom in zgledom otroke motivira za izvedbo dejavnosti.

Literatura:

- Bahovec, E. D. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Kovač Grosek, K. in Šrekel, M. (2014). Medpodročne dejavnosti -zgodnje naravoslovje. Vzgojiteljica, 16(4), 17–18.
- Strgar, B. (2013). Uporaba tehnik aktivnega učenja v vrtcu. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Monika Slemenšek

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Mlinček Oplotnica

KAJ SLIŠIM?

Povzetek

Živimo v okolju v katerem je polno zvokov. Ker so zvoki prisotni ves čas, se moramo potruditi, da iz njih izluščimo zvoke, ki bi jih želeli slišati. Naravne zvoke preglasi hrup, ki nas obdaja. Tako ne slišimo več petja ptičev, šumenja dežnih kapelj in šelestenja listja. Poslušanje pa je v otroškem obdobju pomembno, saj se skozi poslušanje, opazovanje in posnemanje otrok uči.

Ključne besede: poslušanje, zvok.

Abstract

We live in an environment that is full of sounds. Since the sounds are present all the time, we must make an effort, to extract sounds from them, which we would like to hear. The natural sounds are over ridden by the noise that surrounds us. So we cannot hear the singing of birds, the sound of the rain drops and the rustling of leaves. Listening is important in childhood, because through listening, observation and imitation the child learns.

Keywords: listening, sound.

Uvod

V okviru projekta Zgodnje naravoslovje smo spoznavali in poslušali zvoke vetra, petja ptičev in dežnih kapelj. Poslušali in prepoznavali smo še vsakodnevne zvoke, ki jih slišimo v vrtčevskem okolju in zvoke iz bližnje okolice. Cilj je bil navajanje otrok na poslušanje zvokov v okolju, ki nas obdaja. Otrok naj bi se teh zvokov zavedal in jih slišal.

Metode

Pri dejavnostih smo se posluževali naslednjih metod: pogovora, poslušanja, opazovanja, opisovanja, beleženja in igre. Glede na starost otrok je bilo tudi veliko ponavljanja, da so otroci imeli dovolj časa za ponotranjenje teme.

Rezultati

Otroci stari od 1 do 2 leti, na začetku tematskega sklopa še niso imeli dovolj izkušenj, da bi poimenovali vse zvoke, ki smo jih slišali. Začeli smo s slikovno razpredelnico »Kaj slišim?«. Poimenovali smo sličice, opisali kaj predstavljajo, in namensko odšli

na igrišče vrtca poslušat, kaj slišimo. Ob vrnitvi v igralnico smo v razpredelnici označili zvok, ki smo ga slišali. Bivanje na prostem je bilo načrtovano tako, da smo slišali vsak dan vsaj en zvok in ga označili.

Poslušanje zvokov okolice

Ptice pojejo v krošnji drevesa

Nekaj slišim

To sem slišal danes

Otrokom smo zvoke približali še s poslušanjem posnetkov pihanja vetra, petja ptičev, padanja dežja, žuborenja potoka, brenčanja čebel in oglašanja murnov. Na uho smo prislonili školjko in poslušali šumenje morja. Sprehajali smo se po vrtcu in poslušali zvoke. Odšli smo na sprehod z dežniki in poslušali udarjanje dežnih kapelj po dežniku. Na terasi pa smo poslušali udarjanje dežnih kapelj na streho.

Zvoki iz školjke

Le kaj se skriva v njej

Dežne kapljice

Risanje ob glasbi zvokov narave

Iz odpadne embalaže smo si izdelali preproste ropotuljice, katere smo napolnili z različnim materialom, da smo dobili raznolik zvok. Ustvarjali smo zvok z udarjanjem kamenčka ob kamenček in paličice ob paličico. Oblikovali smo začasni kotiček v katerem so otroci igrali z materialom in iz njega izvabljali zvok (naravni in umetni material: kamenčki, paličice, plastični in papirnati tulci ipd.) Poslušali smo posnetke zvokov narave in risali ali pa se ob pomirjujočih zvokih sproščali po vadbni uri.

Ustvarjanje zvoka s kamenčki

Ustvarjanje zvoka s paličicami

Zaključek

Otrokom ponudimo okolje in priložnosti, da preizkusijo lastne sposobnosti, saj jim s tem krepimo samozavest, ki je ena temeljnih življenjskih vrednot. (Katalinič, 2010, str.3.).

Otroci so po naravi radovedni in dojemljivi. Znajo opazovati in poslušati. Veliko jim pomeni, če jih ob tem spremlja odrasla oseba, ki ubesedi, kar še sami ne zmorejo, jim razloži in pokaže stvari. Tematski sklop o poslušanju je spodbudil njihov govorni napredek. Našli so verbalni ali neverbalni način, s katerim so sporočili, da so nekaj slišali. Otroci, ki govorijo, so iz besede »voda« prešli na »dežuje« in »dežek pada«. Oponašali so vzgojiteljici in opozarjali z »nekaj slišim«. Veliko časa so se zadrževali v kotičku, kjer so lahko ustvarjali zvoke. Posnetke »zvoki narave« poslušamo vsakodnevno. Otroci so ob poslušanju zvokov narave umirjeni in tišji.

Literatura:

- Katalinič, D.(2010).Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Levč, S. (2014).Liba laca lak.Ljubljana: samozal.
- <https://www.youtube.com/watch?v=AAeiVUGPY-0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=WRVpBF98ew4&t=82s>

ZAPRTI EKOSISTEM – TERARIJ

Povzetek

Otroci so naša zapuščina, ravno tako kot okolje, v katerega smo bili rojeni. Da bi otroci znali bolje ohraniti ekosistem, smo jim že v prvih letih življenja naravo vnesli v njihovo okolje. Ključne gradnike naših tal so zaznavali s tipanjem, gledanjem, gnetenjem in pretakanjem. Opazovali so kamenje, pesek, oglje, rastline in vodo, se jih dotikali, gnetli in se z njimi igrali. Seznanili so se z živim in neživim delom tal. Igro so doživeli spontano, z veseljem in zanimanjem ter z vsemi svojimi čutili. Skupaj smo sestavili ekosistem, v katerem smo nato opazovali kroženje vode in na ta način poskusili spodbuditi pozitiven in spoštljiv odnos do narave.

Ključne besede: tla, terarij, ekosistem, voda, zaznavanje s čutili.

Abstract

Children are our legacy, just like the environment we were born into. In order to enable children to better preserve the ecosystem, we have introduced nature into their environment in the early years of their life. The key building blocks of our soil were perceived by touching, watching, kneading and streaming. They observed stones, sand, charcoal, plants and water, touched them, manipulate and played with them. They got acquainted with the living and inanimate part of the soil. The game was spontaneous, live, interest, and they got to use all their senses. Together we set up an ecosystem in which we then observed the circulation of water and tried to promote a positive and respectful attitude towards nature.

Keywords: soil, terrarium, ecosystem, water, sensory sensation.

Uvod

Naravna dediščina je bogastvo žive in nežive narave, ki je prehajalo iz roda v rod. Poskrbeti moramo, da ohranimo naravne vire ter da pokrajino čim manj preoblikujemo. Rodovitna tla bi morali zaščititi in ne zazidati, saj so glavni vir naše prehrane in nam omogočajo samooskrbo. Narava in živa bitja so kazalci, kako dobri skrbniki smo, zato moramo svoja znanja, ki smo jih prejeli, predati naprej. Tla so nenadomestljiva naravna dediščina, ki naj bi jo nedotaknjeno predali naprej.

Da bi okoljsko pismenost in zavedanje o zdravi naravi prenesli na otroke, moramo zagotoviti neposredno izkušnjo in neposreden stik z naravo (Lepičnik Vodopivec, 2013).

Tla so vrhnja plast zemeljske skorje. Za življenje so nujno potrebni naravni vir, ki ga moramo ohraniti. So osnovni vir za življenje in pridelavo hrane, hkrati pa habitat za živali in ljudi. Rastline oskrbujejo z vodo ter rudninskimi in mineralnimi snovmi. Rastlinski organski ostanki pa ponujajo hrano in bivalno okolje za žive organizme (Vrščaj, 2015).

Otroku moramo ponuditi čim več možnosti za raziskovanje okolja, izrabiti njegovo radovednost in omogočiti ustvarjalne situacije, kjer bo lahko izkoristil svoj potencial in med igro spoznal namembnost in uporabnost stvari (Kurikulum za vrtce, 1999).

Cilji

- opazovati, kako kroži voda,
- spoznati gradnike tal z vsemi čutili,
- spoznati, kako so sestavljena tla,
- spoznati, da je tudi pod zemljo življenje,
- spoznati živo in neživo naravo,
- spoznavanje in odkrivanje živih bitij okoli nas.

Metode: opazovanje, igra, pogovor, opisovanje, čutno zaznavanje.

Diskusija

V mesecu novembru smo sodelovali pri tradicionalnem slovenskem zajtrku. Letošnji tradicionalni slovenski zajtrk se je povezoval s slovenskim partnerstvom za tla. S pomočnico vzgojiteljice sva se odločili, da z otroki naredimo terarij oziroma zaprti ekosistem, v katerem se vidijo plasti tal. Seznanili smo se z živim in neživim delom tal. Živi del narave predstavljajo tudi rastline, ki pa si hrano naredijo same iz snovi iz okolja. Naš namen je bil spoznati, ali je pod zemljo tudi življenje in pozornost otrok usmeriti k skrbi za naše okolje ter ustvariti spoštljiv odnos do narave.

V oddelek 1. starostnega obdobja 1 so vključeni otroci, stari od 1 do 2 let. Ker smo jim želeli predstaviti »talni živ žav«, smo se odločili, da v zimskih mesecih naredimo terarij in v igralnico vnesemo nekaj narave. Gradnike, ki smo jih potrebovali za terarij, smo prinesli v igralnico. Spoznali smo neživo naravo: mivko, kamne, pesek, zemljo, oglje; in živi del: rastline (netresk, mah, trobentico, marjetico), žir, želod, kostanj.

Seznanjanje z osnovnimi gradniki tal

Rezultati

Pri sestavljanju oziroma pri grajenju ekosistema smo sodelovali vsi, otroci in odrasli. Otroci so najprej tipali, gnetli, prijemali in navsezadnje tudi gledali. Otroci so bili v dejavnost aktivno vključeni, radi so se igrali s peskom, kamenjem, uživali so v gnetenju zemlje in gline. Igro so doživeli spontano, z veseljem in zanimanjem ter z vsemi svojimi čutili.

Igra z naravnim materialom

Senzorično zaznavanje, igra z želodom, žirom in peskom

Ko smo spoznali materiale, smo začeli sestavljati ekosistem. Z lončki smo nasuli mivko v velik kozarec, dodali velike prodnike, majhne kamenčke, oglje in zemljo. V zemljo smo posadili mah, trobentico, netresk in marjetico ter dodali želod, kostanj in žir. Vse skupaj smo zalili in ekosistem zaprli.

Zaprti ekosistem – terarij

Terarij smo postavili na svetlo mesto, saj je svetloba poleg vode osnovni vir življenja. Ekosistem smo zaprli in s tem omogočili kroženje vode. Voda zaradi povišane temperature v terariju izhlapeva iz rastlin in tal. nato kondenzira na stenah posode in pada nazaj na zemljo in rastline, kar omogoča idealne razmere za rast in nenehno zalogo vode. Rastline pa s fotosintezo proizvajajo hranila za svojo rast.

Zaključek

Otroci so prvi stik s tlemi dobili v igralnici. Senzorično so se spoznali z osnovnimi gradniki tal. Sestavili smo ekosistem, ga postavili na svetlo mesto in opazovali rast rastlin in kroženje vode. Spomladi smo poiskali kamne, prst, liste in rastline v naravi. Na video posnetku in v literaturi smo si pogledali najmanjše živali gozda in travnika. Z lupo smo raziskovali in iskali mravlje, pajke, gosenice, hrošče – najprej v senzorični škatli, nato pa na travniku in v gozdu. Otroke smo seznanili z drobnimi živimi bitji, da smo do njih skrbni, saj so pomemben del ekosistema. Poskusili smo jim predati skrb do tal, ki predstavljajo osnovni vir pridelave hrane. Če želimo ohraniti naravo in okolje, moramo začeti izobraževati najmlajše člane družbe, saj brez zdravih tal ni zdrave hrane in organizmov. Skrb za okolje mora otrokom postati vrednota, da bodo razvili spoštljiv odnos do narave in okolja.

Literatura:

- Gregorič, A. (2017). Seznanjanje predšolskih otrok z okoljsko problematiko. Diplomsko delo. Koper: UP PEF.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Strokovni svet RS za splošno izobraževanje.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2013). Od okoljske vzgoje do vzgoje za trajnostno prihodnost v vrtcu. Koper: UP PEF.
- Vrščaj, B. (2015). Zakaj rečemo prst, tla, zemlja? Geografski obzornik 62, 7–13.

ŽUŽELKE IZ NAŠE OKOLICE

Povzetek

Članek opisuje predstavitev projekta Žuželke iz naše okolice, skozi katerega so otroci oddelka 3-6 let podrobneje spoznali kačje pastirje ob reki Muri in njeni okolici.

Ključne besede: reka Mura, žuželke, kačji pastirji.

Abstract

The article describes a presentation of the project Žuželke iz naše okolice (Bugs in our region), through which our children of age of 3-6 years get to know the dragon flies by the river Mura and its surroundings.

Keywords: river Mura, bugs, dragon flies.

Uvod

Vrtec Beltinci se nahaja v Prekmurju, občini Beltinci. Enota »Sonček« Dokležovje je ena izmed šestih enot vrtca Beltinci. Nedaleč stran teče reka Mura, ki nudi otrokom igralnico v naravi. Pot do reke Mure nas najprej vodi skozi naselje do potoka Nakel, preko nasipa reke Mure mimo vaškega ribnika, skozi gozd ob rokavu Mújre, kot ji pravimo Prekmurci, do same reke Mure. Dobro uro hoda do cilja, z otroškimi koraki, nas popelje v čudoviti svet travniških cvetlic, različnih dreves, ptičjega petja in naravnih čutnih poti. V mesecu septembru, ko smo ob dnevu brez avtomobila izvedli prvi jesenski FIT pohod do reke Mure, smo na poti opazovali različne žuželke in tako je na pobudo otrok in zaposlenih nastal projekt enote, ki smo mu dali naslov Žuželke iz naše okolice.

Reka Mura

Potok Nakel

Nasip reke Mure

Vaški ribnik

Cilji

Globalni cilj:

- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Operativni cilji:

- Otroci pridobivajo spoštljiv in naklonjen odnos do narave.
- Otroci opazujejo, spoznavajo, raziskujejo žuželke v naši okolici.
- Otroci podrobneje spoznajo kačje pastirje ob reki Muri.

Metode

- metoda opazovanja,
- metoda izkustvenega učenja,
- metoda razgovora,
- metoda spodbude,
- metoda raziskovanja,
- metoda igre.

Diskusija

Diskusija z otroki je potekala v mesecu septembru, na začetku projekta in v mesecu maju, pred koncem projekta. Na podlagi diskusije sem ugotovila, da otroci poznajo veliko žuželk, največ zanimanja pa so pokazali za kačje pastirje, o katerih so vedeli zelo malo. Tako smo se odločili, da bomo podrobneje spoznali kačje pastirje, ki jih je ob reki Muri veliko.

V jesenskih mesecih smo izvajali FIT pohode in aktivne sprehode, opazovali žuželke, zapisovali v opazovalni list, ki smo ga izdelali skupaj. Vseboval je naslednje

elemente: dan opazovanja, vrsta žuželke, čas opazovanja, kraj, vreme, kje je bila opažena žuželka, kaj je počela in kdo od otrok jo je opazoval. Otroci so kačje pastirje primerjali po velikosti, barvi, opazovali so njihovo gibanje, jih preštevali, opisovali, merili, risali skice, jih likovno upodabljali in izdelovali iz odpadnih materialov.

Opazovalni list žuželk

Opazovanje kačjih pastirjev

Slikanje kačjih pastirjev

Kačji pastir iz odpadnih materialov

Kaj so otroci povedali o kačjih pastirjih v začetku šolskega leta: ime so dobili, ker so podobni kačam, imajo dolg rep, zelo hitro letijo, so rdeče, modre, črne in rjave barve, hranijo se s travo, srkajo med, cvetni prah, podatke bomo iskali v knjigah, po internetu in jih opazovali na travniku.

S pomočjo opazovalnega lista smo ugotovili kaj so počeli kačji pastirji od jeseni do pomladi. V jesenskem času smo videli veliko rdečih in rjavih kačjih pastirjev. V oblačnem vremenu so kačji pastirji počivali, v sončnem vremenu so letali nad vodo in se sončili na listih zelenih rastlin. Nazadnje smo jih videli v mesecu novembru. V zimskih mesecih nismo opazili nobenega kačjega pastirja, smo jih pa spet našli v mesecu marcu, ko so bili še majhni. V aprilu in maju smo občudovali modre in črne kačje pastirje, veliko jih je plavalo na vodi, v vetrovnem vremenu jih je bilo manj, največ kačjih pastirjev smo našli v mesecu maju.

V knjižnem kotičku

Krvavordeči kamenjak

Risanje skice

Travniški škratec

Ob koncu projekta sem s pomočjo diskusije ugotovila kaj vedo otroci povedati o kačjih pastirjih: spadajo med žuželke, imajo različna imena, imajo vitek podolgovat zadek, dva para velikih kril, velike sestavljene oči, slovensko ime so dobili po tem, da jih pogosto najdemo v bližini vode, kjer se zadržujejo tudi kače, niso nevarni, so različno dolgi, ločimo samce in samice, ličinke so podobne odraslim kačjim pastirjem le da nimajo kril, živijo pod vodo in dihaajo s škrgami, kačji pastirji se hranijo z mušicami in komarji.

Zaključek

Reka Mura z okolico nam ponuja nekaj o čem drugi lahko le sanjajo. Ponosni smo, da jo imamo, je pravi zaklad biotske raznovrstnosti. Ni lepšega kot otrokom ponuditi igralnico v naravi ne glede na vreme ali letni čas. Kačji pastirji so le drobec tega, kar nam ponuja okolica reke Mure.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana.
- Zpevak, J. (2001). Žuželke. Založba obzorja, Maribor.
- Katalinič, D. (2017). Spoznajmo talni živ žav okrog nas.
- Jennings, T. (2010). Mladi raziskovalec –male živali. Tehniška založba Slovenije.
- Esenko, I. (2015). Kako živijo kačji pastirji. Založba Okaši, Ljubljana.

ZELO LAČNA GOSENICA

Povzetek

Gosenica je lezla počasi na drevo ... Živali so del našega življenja in otroke spremljajo na vsakem koraku, pa naj so to hišni ljubljenci, živali na kmetiji, na travniku, v živalskem vrtu ali v slikanicah in pesmicah. Predšolski otroci so radovedni, radi imajo naravo in živali. Odnos do živali ponavadi razvijejo z opazovanjem drugih ljudi, ki pa je lahko pozitiven ali negativen. Zelo pomembno je, kakšen odnos do živali imajo ljudje, ki so pogosto v stiku z otrokom. Otroci se učijo s posnemanjem in zelo radi posnemajo tistega, ki ga imajo radi. Pomembno je, da odrasli dajo otroku dovolj časa in prostora, da z lastnim preizkušanjem začuti naravo z vsemi čutili, raziskuje in si sam ustvari pozitiven odnos do živali.

Ključne besede: gosenica, živali, odnos do živali in narave, raziskovanje

Abstract

The caterpillar is slowly crawling in the tree ... Animals are a part of our lives and they are with our children daily. They are our pets, farm animals, animals on the meadows, at the zoo, some of them are found in stories or songs. Pre-school children are curious, they love nature and animals. They learn their attitude towards them by observing other people. It can be positive or negative. The attitude of people around them is very important. Children learn by imitating the person they especially love. It is very important to give the child enough time and space to feel the nature with all the senses. The child should explore alone and create a positive attitude towards the animals.

Keywords: caterpillar, animals, attitude towards the nature and animals, exploration.

Uvod

Predšolski otroci že zelo zgodaj kažejo zanimanje za naravo. Radi raziskujejo, odkrivajo, spoznavajo znano in neznano okolje. Izvajanje naravoslovnih dejavnosti in uvajanje različnih pristopov k spoznavanju narave je za otroka zelo pomembno. Tako otrok spoznava različne živali, rastline, predmete in pojave okrog sebe. Razvija spoštljiv, odgovoren odnos do narave. Izkušnje, ki jih otrok pridobi v izvajanju naravoslovnih aktivnostih, pa vodijo v razvoj zgodnje naravoslovne pismenosti. Naš vrtec leži na hribu v manjšem kraju, odmaknjen od glavnega prometnega vrveža in v čudovitem naravnem okolju. Obdan je s travniki, polji, vinogradi, sadovnjaki, gozdovi. Tako imamo za uvajanje otrok v zgodnje naravoslovje idealne pogoje, čeprav smo skupina otrok, starih od 1 do 3 let. Naravo lahko opazujemo v njenem spreminjanju v vseh letnih časih. Sedaj krasijo našo okolico pisani travniki. Tako smo nekega dne na njem zagledali metulja. Zanimanje otrok za metulja je bilo veliko. Otroci so kazali nanj s prstom, poskakovali ... Starejši otroci v skupini so ga prepoznali. Ko se je metulj umiril, smo se mu počasi približali in ga opazovali. Ker metulja nismo hoteli ujeti in ga

odnesti v igralnico, smo se zmenili, da bomo poiskali gosenico in spremljali njeno preobrazbo v metulja. To je bil začetek našega tematskega sklopa z naslovom Zelo lačna gosenica.

Namen tematskega sklopa je bilo opazovanje, spraševanje otrok o tem, kaj vidijo, iskanje odgovorov, raziskovanje, eksperimentiranje, razlaga.

Cilji

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega odnosa do gosenice.
- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju gosenice.
- Spoznavanje in doživljanje gosenice.

Metode

Pri izvedbi različnih dejavnosti smo uporabljale metodo igre, lastne aktivnosti, metodo opazovanja, pogovora, raziskovanja, razlage, pripovedovanja.

Rezultati

V uvodnem delu smo se odpravili do bližnjega travnika, ki se stika z obraščeno živo mejo, da bi poiskali gosenico. Ker gosenice po večkratnih poskusih nismo našli, smo za pomoč pri iskanju prosili starše, sosede, strokovne delavke. Tako nam je gosenice uspelo dobiti. Dali smo jih v večjo stekleno posodo, jih hranili, opazovali, opisovali, kaj vidimo. Eno smo obdržali, ostale smo spustili nazaj v naravo. Da bi izvedeli čim več o gosenici, smo odšli v knjižnico, si izposodili različne knjige, plakate, enciklopedije o gosenici in metuljih. Tako smo naš naravoslovni kotiček še dopolnili.

Izposodili smo si knjigo Zelo lačna gosenica. Knjigo smo prebrali. Otrokom smo želele čim bolj približati življenjski krog gosenice, zato smo pripravile tudi lutkovno predstavo. Predstavo so si otroci z zanimanjem ogledali, nato pa poskušali tudi samim z igranjem. Spoznavali in okušali smo sadje, ki ga je obgrizla gosenica.

Čas je tekel in naša gosenica je pridno jedla, se debelila. Med tem časom smo izvajali dejavnosti v korelaciji z drugimi področji. Seznanili smo se s pesmijo

Gosenica, jo prepevali, gibalno prikazovali. Pri likovni umetnosti smo slikali travnik, metulja, ustvarjali simetrijo. Gnetli, trgali, modelirali, oblikovali smo gosenico iz plastelina.

Papirnate krožnike smo pobarvali z različnimi barvami, nanje nalepili različne predmete in snovi, kroge pritrdili na steno in si tako izdelali gosenico. Gosenico smo sestavljali iz različnih barvnih krogov iz moss gume namočene v vodo in s pritrdjevanjem na ogledalo.

Pripravili smo si nekaj iger iz odpadnega in naravnega materiala. Igrali smo se igro razvrščanje po barvah in v ta namen smo izdelali veliko gosenico Tinko, ki je imela na hrbtni strani štiri barvne luknje. V luknje smo razvrščali žogice po barvah. Igrali smo se igro-gosenica prirejanja, kjer smo po barvi z odpadnimi zamaški prekrivali barvne kroge na podlagi.

Izvedli smo tudi gibalno igro s plazenjem in lezenjem ter premagovanjem ovir - nahrani gosenico. Pri tej igri smo na začetni točki vzeli hrano za gosenico, jo skušali uspešno prenesti preko ovir in jo gosenici dati v usta. Z izvajanjem igre gosenica-buba-metulj so otroci gibalno ponazarjali gibanje živali. V veliko škatlo smo dali liste, vanjo skrili žogice in otroci so s tipanjem iskali metuljeva jajca. Gosenico smo si naredili še z nizanem zamaškov na žico.

Naša gosenica se je debelila, zabubila in neko jutro, ko smo prišli v vrtec, smo zagledali metulja. Dali smo mu ime Matiček. Metulja smo si ogledali in ga odnesli na

travnik. Ob samem spuščanju smo zapeli pesmi Gosenica in Metuljček Cekinček. Mahali smo mu v slovo in mu zaželeli prijetno bivanje v naravi.

Opravili smo še veliko sprehodov do travnika, opazovali metulje in med njimi iskali našega metulja. Nekatere dejavnosti smo izvedli na travniku (seznanjanje s pesmijo, obnavljanje zgodbe, gibalne igre ...).

Zaključek

Otroci so ob izvajanju tega tematskega sklopa uživali, izražali zadovoljstvo, veselje, z radovednostjo spraševali, opazovali, opisovali, predvidevali ... Imeli so dovolj časa, da z lastnim preizkušanjem začutijo naravo z vsemi čutili, raziskujejo, si ustvarjajo skupaj z nami pozitiven odnos do živali, razvijajo odgovornost do živali in narave. Okolje, narava in travnik so že sami po sebi motivacija za otroka. Z dejavnostmi, ki smo jih izvedli, smo želele otrokom čim bolj približati življenje gosenice in metulja. Ker potka do travnika vodi skozi majhen gozd, smo večkrat srečali tudi polža. Preden smo stopili v gozd, je eden izmed otrok vedno dejal: »Lila, iščemo polž.« Pri polžu smo se ustavili, mu zapeli pesem Leze, leze ter se odpravili do našega travnika. Tako smo imeli že temo za naslednji tematski sklop.

Literatura:

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport: Ljubljana.
- Marjanovič Umek, L. (2008). Otrok v vrtcu: Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Esenko, I. (2015). Kako živijo gosenice. Ljubljana: založba Okaši.
- Jennings, T. (2010). Mladi raziskovalec. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS

Povzetek

V dejavnostih, ki smo jih izvajali s področja narave, smo otrokom omogočili, da so sami preko osebnih doživetij, svobodnega gibanja in igre preizkušali prve poti k raziskovanju in spoznavanju talnih živali, bogatenju pojmovnega sveta in naravoslovnega opismenjevanja (povečevalno steklo, mikroskop ...). Dejavnosti v okolju so otroke vodile k oblikovanju miselnih operacij. Pozitiven in naklonjen odnos do talnih živali in narave so otroci razvijali predvsem s pogostimi pozitivnimi izkušnjami v stiku z njo. Otroke smo spodbujali, da so sami raziskovali talne živali, naravo okrog sebe, da so zaznali, da temu svetu pripadajo tudi sami. Zadovoljni smo z dejstvom, da je bilo v ospredju aktivno raziskovanje otrok kot ena izmed možnih in najbolj učinkovitih metod dela.

Ključne besede: narava, predšolski otrok, igra in raziskovanje v naravnem okolju, talne živali.

Abstract

With the activities about nature we have let children try their first steps into exploration of ground animals, enriching conceptual world and enlarging their literacy in nature science area through their personal experiences, free movement and play (magnifying glass, microscope,...). Activities in the surroundings have led children to forming their mental operations. With the constant positive experiences from the contact with nature children have developed a positive and keen relationship towards ground animals and nature itself. We have encouraged children to explore the animals and nature around them by themselves and with that they have experienced the sense of belonging to the world. We are pleased with the fact that active exploring of children was the main focus as it is one of the possible and the most effective methods of work.

Keywords: nature, preschool children, play and exploration in natural environment, ground animals.

Uvod

V predšolskem obdobju ima narava velik pomen pri razvoju otroka. Prav zaradi tega mora v tem obdobju spoznavanje naravnega okolja potekati v prijetnem ozračju. Zato je zgodnje naravoslovno izobraževanje pri otroku pomembno, saj služi kot izhodišče za vseživljenjsko izobraževanje. Področje narave je v kurikulumu za predšolsko vzgojo opredeljeno kot posebno področje, saj ima poudarek na dejavnem in aktivnem vključevanju otroka v naravno okolje. Narava je otrokova prva dejavnost za opazovanje, raziskovanje, čustvovanje, odkrivanje, vrednotenje, spoznavanje in doživljanje sveta. To je temeljni odnos do bližnjega okolja oziroma okolja, v katerem otrok živi (Katalinič, 2008).

Vse, kar vidimo in čutimo, je narava. Ravno zaradi tega menimo, da je prav predšolsko obdobje tisto, kjer je pomembno, da otroka seznanimo z naravoslovnimi vsebinami. Na prvem mestu je seveda naš zgled, s katerim otroku kažemo odnos do narave. Zato je dobro, da otroka seznanjamo tako z živo kot tudi z neživo naravo. Za

otroka v predšolskem obdobju je značilno, da začne naravo zaznavati z vsemi čutili, preko katerih spozna naravne procese in pojave. Ravno zaradi tega je pomembno dati otroku možnost, da naravo doživi sam. Narava kot taka nas že sama po sebi spodbuja in navdihuje.

V predšolskem obdobju imajo naravoslovne teme dve pomembni vlogi. Kot prvo, izhajajo neposredno iz otrokovega okolja, ki ga lahko raziskuje otrok sam, neobremenjeno in vedno motivirano. Kot drugo pa naravoslovne teme otroku omogočajo, da najprej dojema stvari na konkretni, kasneje pa še na abstraktni ravni. To ni pomembno le za otrokovo naravoslovno razgledanost, temveč za celosten razvoj otrokove osebnosti (Novak idr., 2003).

V vrtcih se pogosto srečujemo z naravoslovnimi vsebinami. Narava nas vabi na prosto. Ker je vedno bolj sončno in toplo, smo se odločili, da bo naslednji projekt vezan na talne živali okrog nas. Izhodišče, ki nas je vodilo v projekt, je bila radovednost otrok, upoštevanje notranje motivacije in želja, širjenje interesov ter spodbujanje raziskovalnega in aktivnega učenja.

Namen projekta je opazovati otroke pri aktivnem raziskovanju talnih živali v naravnem okolju, in sicer, da bi otrok:

- spoznaval, odkrival in primerjal talne živali in njihovo življenjsko okolje;
- do talnih živali razvijal pozitivna čustva;
- pridobil izkušnje z živimi bitji ter veselje v raziskovanju in odkrivanju;
- iskal, opazoval, primerjal in raziskoval talne živali ter jih vračal v okolje, kjer živijo;
- se seznanjal z njihovim življenjskim prostorom, prehrano, njihovimi osnovnimi značilnostmi in koristmi.

Cilji

V skladu z namenom smo si zadali naslednji cilj: izvajanje naravoslovnih dejavnosti v okolju, v katerem bodo otroci preko aktivnega učenja doživljali ter spoznavali živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale. Metode smo prilagajali dejavnostim, kompetencam in starosti otrok. Večji poudarek pa je bil na raziskovanju, pogovoru, opazovanju, igri, čutnem zaznavanju in spoznavanju skozi lastno aktivnost otrok.

Postopek zbiranja podatkov:

Uporabili smo kvalitativno raziskavo, pri kateri smo načrtovali, izvedli in evalvirali dejavnosti na temo talni živ žav okrog nas. Podatke smo zbirali po postopku naravnega opazovanja. Otroke smo opazovali skozi cel projekt, v vseh situacijah. V

projektu z naslovom Talni živ žav okrog nas so sodelovali predšolski otroci stari od 2–4 let. Vsi otroci, ki so sodelovali v projektu, obiskujejo Vrtec Ljutomer.

Diskusija

S projektom smo želeli ugotoviti, kakšen vpliv imajo na otroke praktične izkušnje, ki jih pridobijo v procesu aktivnega učenja v naravnem okolju. Ugotoviti smo želeli, ali se bosta ob raziskovanju in opazovanju različnih talnih živali spremenila odnos otrok do naravnega okolja in želja po igri v naravnem okolju. Otroke smo vključili v proces aktivnega učenja in skupaj z njimi načrtovali dejavnosti v naravnem okolju. Tako smo se podali v raziskovanje talnih živali. To je tudi priložnost, da otroci zares doživijo tisto pravo raziskovalno vzdušje in se preko igre naučijo marsikaj novega, spoznajo zanimive stvari, se igrajo v naravi in z naravo ...

Veliko časa smo preživeli kot raziskovalci na terenu, saj smo se z različnimi pripomočki odpravili v naravno okolje (na travnik, polja ...). Ugotovili smo, da je naravno okolje polno življenja. Spoznali smo polža, slepca, deževnika, rdečega škrate, kobilico, črička, pikapolonico, žabo ... Slednje smo poiskali v knjigah in o njih vedno kaj zanimivega prebrali. Naštevali smo različne talne živali, ugotavljali kaj potrebujejo za življenje. Otrokom smo dali možnost raziskovanja in odkrivanja bližnjega naravnega okolja s pomočjo različnih pripomočkov (povečevalna stekla, mikroskop ...) in otrokovih lastnih čutil (tip, vonj, sluh, vid ...). Prosto in s pomočjo povečeval smo opazovali talne živali, ugotavljali, kakšno telo imajo, koliko nog, tipalk ... Otroci so tudi od doma prinašali razne talne živali (pajke, gosenice, hrošče...) in tako smo jih še z večjo zavzetostjo spodbujali k nadaljnjemu raziskovanju. Živali so se otroci večkrat dotikali, jih držali v rokah, tako da so si pridobili neposredne izkušnje stika z njimi. Predsodkov pred živalmi niso imeli. Sprejeli so jih za svoje in vsakodnevno skrbeli zanje, da so imeli svežo hrano. Sodelovali so pri skrbi za talne živali v naravoslovnem kotičku in s tem razvijali odgovoren odnos do vseh živih bitij in narave. Za živali smo nekaj dni skrbeli, jih skupaj opazovali in jih na koncu izpustili nazaj v naravo, s tem pa pokazali spoštljiv odnos do živih bitij.

Naravoslovni kotiček

Iskanje in opazovanje
talnih živali

Kot raziskovalci na terenu smo polni pričakovanja brskali po tleh, rili, privzdigovali kamne in veje ter vneto iskali. Vsako žival, ki smo jo našli in ulovili, smo dali v prav posebne posode za opazovanje in jih varno prinesli do vrtca. Tam smo jih z lupami in

drugimi pripomočki še natančneje proučili in skrbeli za njih, dokler so bili v naši družbi, za konec pa jih spustili nazaj na svobodo, v njihovo naravno okolje. Na izbranem območju v vrtčevski okolici smo nastavili nekaj talnih pasti. Nastavili smo živalovne pasti. S tem smo sicer omejili možnosti za spoznavanje vseh organizmov, vendar smo želeli otrokom približati raziskovanje živih bitij, ne da bi jim škodovali. S to dejavnostjo so otroci pridobili neposredne izkušnje o posamezni talni živali v okolici, dobili so predstavo o tem, kje jih lahko najdejo oz. v kakšnem okolju živi posamezna talna žival.

Raziskovanje talnih živali s pomočjo lup

Iskanje talnega živ žava

Opazovali smo tudi rastline. Pogovorili smo se o nevarnostih na travniku in se učili, kako se lahko zavarujemo pred njimi (piki žuželk, strupene rastline). Otroci so pridobili nova spoznanja o naravnem okolju, življenju v naravnem okolju in njegovi raznolikosti ter se navdušili nad živo naravo. Oblikovali so pozitiven odnos do rastlin in živali v svojem okolju. Doživljali smo božanje sončnih žarkov, pihanje vetra, različne zvoke (oglašanje žuželk, ptic ...). V naravi smo prepevali pesmice o talnih živalih, se gibali, plesali kot metulji, gosenice, polži ... Pihali so regratove lučke in jih lovili med dlanmi. Izvedli smo tudi naravoslovni poskus: Poskakujoče talne živali. Otroci so ob eksperimentiranju bili vselej radovedni, motivirani, presenečeni in nasmejani. Glede na temo smo si pogledali tudi risanko: Gosenica Tinka na travniku, izdelali smo plakat na temo: Talni živ žav, živali smo likovno upodabljali, se šli socialne igre (pajkova mreža), se igrali v lutkovnem kotičku ...

Naravoslovni poskus - Poskakujoče talne živali

Socialna igra (Pajkova mreža)

Otroci so v naravnem okolju (naši bližnji okolici) postali aktivni raziskovalci, širili so si obzorje, besedni zaklad, uporabljali naravoslovno besedišče (zadek, tipalke ...), pridobili nova spoznanja, postali so bolj pozorni in čuteči do narave, talnih živali in

rastlin ter narave nasploh. Prijatelje so spodbujali k spoštljivemu ravnanju z živalmi in rastlinami ter medsebojno delili izkušnje, prigode, vedenja in se tako učili drug od drugega. V primeru slabega vremena smo se ustrezno opremili in pridobili dodatne izkušnje in informacije glede vremenskih sprememb. Skozi ves projekt je vladalo pozitivno vzdušje, otroci so se počutili udobno, bili so raziskovalni, sproščeni in vedoželjni.

Zaključek

Rezultati projekta in zastavljenih dejavnosti kažejo napredek večine otrok na naravoslovnem področju. Otroci so z lastnim izkustvom prišli do novih spoznanj (znanje o talnih živali in naravi). Otroci so talne živali raziskovali, opazovali in jih zaznavali s čutili. Ob raziskovanju talnih živali in ob različnih naravoslovnih dejavnostih so si širili svoje znanje, bogatili naravoslovni besedni in pojmovni svet ter razvijali mišljenje. Otroci so bili v naravi bili zelo nagnjeni k raziskovanju, svobodneje so razmišljali. Prostor raziskovanja v naravnem okolju je širok in nudi različne možnosti. Projekt odpira nova vprašanja in nove ideje, lahko pa pomeni tudi uvod v nadaljnje raziskovanje, ki ima lahko tudi pomembno uporabno vrednost. Menimo, da je pomembno, da otrokom pokažemo pozitiven odnos do narave ter ga usmerimo v zanimivo in natančno opazovanje, raziskovanje.

Literatura:

- Katalinič, D. (2008): Naravoslovje v predšolski vzgoji - temelj okoljske vzgoje za trajnostni razvoj. V M. Duh (Ur.), Razvojno-raziskovalni koncepti ekologije od vrtca do fakultete in naprej v prakso (str. 65–78). Maribor: Pedagoška fakulteta; Rakičan: RIS Dvorec.
- Kurikulum za vrtce. (1999): Ljubljana: Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Novak, T., Ambrožič–Dolinšek, J., Bradač, Z., Cajnkar – Kac, M., Majer, J., Mencinger – Vračko, B. idr. (2003). Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: Pedagoška fakulteta.

IGRA V NARAVI SPODBUJA UČENJE IN RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA

Povzetek

Ob vsakodnevnih jutranjih pogovorih, kjer imajo otroci možnost pripovedovanja, soustvarjanja dejavnosti in po dnevnih popoldanskih evalvacijah, kjer izražajo svoja občutja, želje, uspehe, smo zaznali, da imajo otroci veliko potrebo in željo po bivanju na prostem. Prav tako ugotavljamo, da doma popoldan večino časa preživijo v notranjih prostorih, ob risankah in računalniških igrah. Dejavnosti v vrtcu so večinoma načrtovane in ciljno usmerjene. Po navadi otrokom ponudimo material, pripravimo prostor in zastavljamo naloge, pri katerih pričakujemo nek rezultat. Otroci so v naši skupini veliko krat soustvarjalci pri načrtovanju dejavnosti, in veliko krat se jim poraja vprašanje, kdaj se bodo lahko igrali. Čeprav je za nas vzgojitelje vsaka načrtovana dejavnost pravzaprav igra.

Odločili smo se, da zaradi vseh navedenih dejstev, otrokom ponudimo možnost svobodnega doživljanja narave ob prosti igri, ki vodi do učenja in celostnega razvoja. Pričakovali smo veliko mero izzivov, raziskovalnih vprašanj in velik napredek na socialnem, čustvenem, kognitivnem in gibalnem razvoju. Zagotovo lahko trdimo, da so se naša pričakovanja uresničila in nam dala navdih in spodbudo za nova načrtovanja podobnih aktivnostih ob različnih letnih časih in v različnih naravnih okoljih.

Ključne besede: narava, gibanje, prosta igra, celostni razvoj, predšolski otrok

Abstract

During daily morning conversations, where children have the opportunity to tell, co-create activities and after daily afternoon evaluations, where they express their feelings, desires, successes, we have realized that children have a great need and a desire to be outdoors. We have also find out that in the afternoons at home they spend most of their time indoors, watching cartoons or playing computer games. Activities in the kindergarten are mostly planned and goal oriented. We usually offer the material to children, prepare the area and set tasks where we expect a result. The children in our group are often co-creators in the planning of activities and many times they ask a question, when they can play. Although, for every preschool teacher, every planned activity is actually a game.

According to all the written facts, we have decided to give the children the opportunity of freely experiencing nature when playing a free game that leads to learning and integrated development. We expected a great deal of challenges, research issues and a great progress in social, emotional, cognitive and physical development. We can certainly say that our expectations have come true and have given us inspiration and encouragement for new planning of similar activities in different seasons and in different natural environments.

Keywords: nature, movement, a free game, integrated development, a preschool child

Uvod

Po večletnih izkušnjah dela v vrtcu, smo spoznali, da velikokrat načrtujemo cilje, za katere se ob evalvaciji izkaže, da jih nismo dosegli v tolikšni meri, kot bi jih naj.

Nemalokrat imamo občutek, da so otroci že v predšolskem obdobju preveč usmerjeni, ciljno naravnani, od njih pričakujemo rezultate, ob tem pa ne pomislimo, da je njihova največja potreba – igra. Ker ugotavljamo, da otroci po večini časa preživljajo v zaprtih prostorih ob različnih multimedijskih posrednikih, obogatitvenih dejavnostih, ki so želja preveč ambicioznih staršev, smo se odločili, da obogatimo življenje naše vrtčevske skupine z aktivnim bivanjem na prostem, ki smo ga izvajali več dni. Naravno okolje se razlikuje od običajnih standardiziranih igrač, zato ima prednosti, ki ustrezajo otrokovim potrebam po stimulativnem in raznolikem okolju za igro. Naš vrtec je v centru vasi, zato imamo čudovite možnosti dostopa, do različnih naravnih okolij, gozd, travnik, sadovnjak, polje, potok, kamor nas vabita svež zrak in obilo možnosti za raziskovanje. Zunanja okolja nudijo otroku več spodbud za igro in se v njih igrajo z večjim navdušenjem, v primerjavi z običajnim igriščem.

Dansk in Schofield (2007) utemeljujeta, da bomo v igrah v naravi odkrili, da so otroci strašno radovedni in jih svet narave zelo privlači. Spoštovati moremo njihovo dragoceno sposobnost za čudenje in jim pomagati, da bodo znali sami odkrivati. Namesto, da jim posredujemo dejstva, jim le omogočimo, da odkrivajo sami. Vse kar potrebujemo odrasli je malce sočutja in navdušenja. Otroku moremo zagotoviti dovolj časa, da se popolnoma zatopijo v svoje igre in izkazujejo svojo domišljijo.

Ob tem pa pozorno opazovati in spremljati, kaj so otroci pridobili tekom posameznih aktivnosti, do katerih spoznanj so prišli z lastno aktivnostjo in kako jim izkušnja v naravi pomaga k celostnemu razvoju.

Metode

Pri dejavnostih smo uporabili naslednje metode: igra, pogovor, raziskovanje, lastna aktivnost otrok.

Diskusija

Vsak dan, smo se v naravo odpravili z namenom ugotoviti, kaj v naravi vidimo, slišimo, čutimo, tipamo in kaj nas bo narava naučila. Gozd je otrokom ponudil veliko gradnikov za igro, drevesa za plezanje, kup vej za plazenje med njimi, barvni listi so ponudili priložnost za razvrščanje po barvi, oblikovanje oblik iz njih. Ob igri z listi so otroci ugotovili, da se med seboj razlikujejo, zanimalo jih je tudi kateremu drevesu kakšen list pripada in kako se imenuje. Ob enem od zadnjih obiskov v gozdu so bila drevesa že skoraj gola. Veliko vprašanje, ki je vzbudilo zanimivo debato o jeseni, mirovanju narave in živali. Iz gozda nas je ozka pot v hrib, med koprivami vodila na polje. Premagovanje poti je bilo s pomočjo starejšega prijatelja lažje. Ta hrib pa ni bil edini gibalni izziv, ki nam je stal na poti pred vsako novo izkušnjo, ki smo jo želeli doživeti. Ob vrnitvi navzdol je bil izziv v škornjih in ob mokri površini še težji, a toliko bolj zanimiv. Na njivi je ostalo kar nekaj materiala za otroško raziskovanje in igro. Buče, ki so jih razvrstili od najmanjše do največje, jih postavili v stolp, jih

preskakovali, vijugali med njimi; stroki koruze, koruzni laski, ki so se pod nosom spremenili v smešne brke.

Plezanje po drevesu

Kaj čutim?

Hiša iz vej

Pomagaj mi čez oviro

Krog iz listja

Igra z listjem

Ob tihi malici, smo nekje zaslišali šumenje potoka. Sledili smo šumu in ga tudi našli. Čez potok je bila speljana ožja brv, ki je sprva predstavljala velik izziv, ob več obiskih pa so prehodili tudi najbolj plašni otroci ob pomoči drugih otrok. S škornji smo zakorakali vanj in kar hitro ugotovili, da se globina potoka spremeni, saj je kakšne nižje škornje prej zalila voda. Igra s kamenjem je pripeljala do spoznanj, da nekateri reči po vodi plavajo, druge pa potonejo. Kamenje, kostanji, listi in veje, ki so ležali ob brežini potoka so postali del raziskave, ki so si jo zamislili otroci. Želeli so ugotoviti, kateri predmeti iz narave plavajo, kateri ne. Od strani smo otroško igro opazovali in se vključili le ob trenutkih, da s pomočjo podvprašanj otrokom omogočimo, da sami ugotovijo pravilno razlago topnosti in plovnosti. Podobno dejavnost smo v igralnici že izvajali, vendar ugotavljamo, da takrat otroci niso kazali tolikšnega interesa, dejavnosti ob potoku pa so razumeli le kot igro in se ob njej več naučili.

Raziskovanje potoka

Po hribu navzgor in
navzdol

Koruzni brki

Buče vabijo

Labirint med koruzo

Hoja čez potok

Malica v naravi

Zaključek

Umazani škornji, polni nahrbtniki naravnega materiala, iskrice navdušenja in polna mera izkušenj ter znanj, so bili ob odhodu proti vrtcu, naši vsakodnevni spremljevalci. Z izvedenimi dejavnostmi smo potrdili naše domneve, da narava spodbuja učenje in razvoj otrok. Prav tako pa prosta igra, ki v naravi nudi mnogo več izzivov.

Otroci so pridobili občutek pripadnosti skupini, sposobnost sklepanja kompromisov, dogovarjanja, sodelovanja, pozitivno samopodobo, dober občutek ob pomoči mlajšemu, premagali različne strahove, oblikovali spoštljiv odnos do narave, pridobili nova znanja o živi in neživi naravi, aktivno raziskovali z vsemi čutili, skozi naravo so izkazovali svoja čustva, se senzibilizirali, urili različne gibalne spretnosti in veščine, spoznavali matematične pojme in kar je najpomembneje, bivali so na svežem zraku, krepili zdravje in se ob tem neizmerno zabavali.

Literatura:

- Bahovec, E. idr (2017). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.
- Danks, F. in Schofield, J. (2007). Igrišča narave. Radovljica: Didakta.

OTROK IN ŽUŽELKE – BODIMO PRIJATELJI

Povzetek

Žuželke so majhna bitja, ki vodijo svet. Od njih je odvisen naš obstoj, kajti kar 80% vseh prosto živečih rastlin potrebuje žuželke za opraševanje. Poročila, ki kažejo na upad žuželk niso nova. Raziskovalci opozarjajo na ta pojav, njihov vpliv in predvsem na morebitne posledice že več let. Zavedati se moramo, da je ozaveščanje in učenje o tej problematiki nujno že v vrtcu, kajti ravno v tem življenjskem obdobju se postavljajo temelji za naše kasnejše delovanje in odnos do narave. V vrtcu smo se znotraj programa Eko šola kot način življenja priključili temi Sobivanje z žužerkami okoli nas. Naš cilj je bil žuželke spoznati, jih v naravi opaziti in z njimi ustrezno ravnati, se o njih veliko naučiti, kajti ravno neznanje vodi k upadu teh drobnih živali. Hkrati smo z našimi dejavnostmi vplivali tudi na starše..

Ključne besede: žuželke, predšolski otrok.

Abstract

Insects are small beings, that rule the world. Our existence is dependent of them, for 80% of all plants needs insects for pollination. Reports that show the fall of number of insects are not new. Researchers have been warning us of this occurrence, their influence and possible consequences for many years. We need to realise, that raising awareness and teaching children of the problem must be present in the kindergarden, because exactly at that age the beliefs are formed regarding our relationship with nature. Inside the program Eko šola kot način življenja, we attached ourselves to the subject Sobivanje z žužerkami okoli nas. Our goal was to learn about the various insects, to recognise them and learn the proper treatment of such organisms, for exactly the lack of knowledge leads to decrease in numbers of these small animals. With our activities we have simultaneously influenced parents of our children.

Keywords: insects, preschool child.

Uvod

Žuželke so najbolj raznolika živalska vrsta, a strokovnjaki opozarjajo na skrb zbujajoče dejstvo, kako izginjajo iz našega planeta. "Če ne bomo ustavili nižanja števila vrst žuželk, potem bo imelo to katastrofalne posledice za ekosisteme in človeštvo," je dejal eden izmed avtorjev analize Francisco Sanchez-Bayo z univerze v Sydneyju, ki je analizo napisal s Krisom Wyckhuysom s kitajske akademije za kmetijstvo v Pekingu (Turk, 2019). O zaščiti okolja, o ohranjanju živalskih vrst in o našem odnosu do vsega živega se veliko piše, še več govori in bore malo naredi.

Diskusija

Vzgojitelji imamo možnost vplivati na naše najmlajše otroke, da si privzgojijo spoštljiv odnos do narave. Naš namen je bil pridobiti znanje o žuželkah, kako z njimi sobivati in pri otrocih vzbuditi zavedanje, kako pomembne so za naš obstoj.

V sklopu projekta smo spoznavali žuželke na igrišču vrtca, v parku in na travniku. Preverili smo tudi bivališče v bližini kompostnika, v okolici našega vrta in hotela za žuželke. Raziskovali smo v suhem in mokrem vremenu in skozi igro iskali žuželke v različnih razvojnih oblikah.

Opazovanje čebele na vrtu

Najdene primerke smo opazovali skozi lupo in ugotovili, da žuželke po bliže delujejo prav zanimivo in fascinantno. Naučili smo se rokovanja z žuželkami, ugotovili, katere bi lahko pičile. Ob tem smo se pogovorili tudi o negi ob piku žuželke. Metuljev nismo lovili, ker bi jim lahko poškodovali nežna krilca.

Iskanje žuželk na travniških tleh

Žuželke na deblu drevesa

Raziskovalni problem se je nanašal na opraševanje žuželk. Za raziskovanje opraševanja smo izbrali drevo, mlado češnjo, katero smo obdali z mrežo, ki je v času opraševanja preprečevala stik s čebelami in ostalimi koristnimi opraševalci cvetov. Naš cilj je bil zmanjšati oprašitev cvetov češnje in pokazati otrokom, kako pomemben člen pri proizvodnji sadja so opraševalci oz. žuželke. To nam je tudi s to raziskavo uspelo.

Ob pridobivanju novih znanj smo se nenehno naslanjali na strokovno literaturo in v domišljijski svet pravljič vstopali zelo malo. Tako smo se naučili, da na travniških tleh najdemo žuželke s krili in tiste, ki jih nimajo. Prav tako pa jih je moč najti tudi pod zemljo. To so otroci likovno upodobili. Izdelali smo igro spomin, šteli okončine in se igrali Žužek ne jezi se. Naučili smo se pesmi o čebeli, metuljčku, mravlji in zaplesali ples Gosenica.

Vzgojitelji želimo sodelovati s starši, tako smo otroke spodbudili, da doma poiščejo literaturo, ki govori o žuželah in starši so nam prišli naproti.

Človek je neločljivo povezan z žuželah. Približno tretjina svetovnega pridelka hrane zraste na rastlinah, ki so jih oprašile žuželke. Največkrat so pozornosti deležne žuželke, ki imajo negativen vpliv na življenje ljudi, ampak to je samo v smislu sobivanja žuželk s človekom. Civilizacija je še vedno odvisna od »uslug« živalskih vrst, ki jih smatramo za koristne. Z vidika narave se žuželke ne delijo na koristne in nekoristne, so pa po številu vrst najuspešnejši razred živali in imajo ključen pomen in vlogo za ravnotežje v ekosistemu.

Zaključek

Strah pred žuželah je precej pogost pojav. Včasih se sploh ne spomnimo, kaj je botrovalo k temu, da se npr. pajka bojimo, a se ga. Fobijo je možno »ozdraviti« s tem, ko si pridobivamo nova znanja in izkušnje.

Različne žuželke so tudi sinonim za določene človeške lastnosti v obliki izrekov npr. priden kot mravlja. Tudi pravljice prikazujejo in temeljijo na pristopu, da otrokom prikažejo žuželke kot pridne, marljive in delavne živali.

Naš izziv je, da otroke usmerjamo k skrbi za našo naravo, za naš planet.

Literatura:

- Globalna študija: Žuželke bi v 100 letih lahko izumrle, kar bi povzročilo katastrofo, K.T., 11.2.2019 <https://www.rtvsl.si/okolje/novice/globalna-studija-zuzelke-bi-v-100-letih-lahko-izumrle-kar-bi-povzrocilo-katastrofo/479761>
- Masivni upad žuželk lahko privede do katastrofalnih posledic, Lara Turk, 22.2.2019 <https://mariborinfo.com/novica/globalno/masivni-upad-zuzelk-lahko-privede-do-katastrofalnih-posledic/198557>

Mojca Smogavec

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Zg. Ložnica

POSLUŠAJ IN BOŠ SLIŠAL

Povzetek

Naš vrtec je vrtec, ki stoji na podeželju. Kar pomeni, da mimo nas ne pelje glavna cesta niti nas ne obdajajo stolpnice, ne slišimo hrupa, ki prihaja iz mestnega vrveža. Mi slišimo naravo. Slišimo petje ptic, slišimo padanje dežnih kapelj in kako šumi veter. Slišimo vse to in še marsikaj. Včasih slišimo stvari, ki pomenijo veliko, vendar jih sploh ne znamo poslušati. Pomembno je, da otroci opazijo, da je tudi med zvokom dežnih kapelj razlika. Da se šumenje vetra ne sliši vedno enako. Da se tudi vse ptice ne oglašajo enako. Vse to se nam je pred samo izvedbo dejavnosti zdelo vse isto. Kasneje pa smo le ugotovili, da temu ni tako.

Otroci veliko časa preživijo zunaj, v naravi. Ker imamo ob vrtcu travnik, gozd, igrišče, veliko dejavnosti izvajamo tudi na prostem. Redkokdaj je bilo načrtovano, da otrok nekaj posluša, sliši. Pogosteje opazujemo, primerjamo, raziskujemo. To, da primerjamo različne zvoke, jih raziskujemo, spoznavamo, je bilo za nas nekaj novega.

Ključne besede: zvok, poslušanje, raziskovanje, opazovanje, izkušnje, čutila.

Abstract

Our preschool stands in the countryside. This means that no main road is passing us, neither we are surrounded by skyscrapers. We don't hear the noise coming from city bustle. We hear the nature. We hear birds tweeting, we hear rain drops falling and the wind blowing. We hear all that and much more. Sometimes we hear things that mean a lot, but we don't know how to listen to them. It's important for kids to notice that there is a difference between the sound of raindrops. The sound of wind doesn't always sound the same. That all of the birds don't tweet the same. All of this seemed the same for us before the implementation of activity. Later we found out that this was not the case.

Children spend a lot of time outside, in nature. Since we have meadow, forest and playground near our preschool, many activities are carried outside. It was rarely planned for kids to hear something, to listen. More often we observe, compare, explore. Comparing different sounds, exploring them and recognising them was something new to us.

Keywords: sound, listening, exploring, observing, experiences, senses.

Uvod

Otrok v predšolskem obdobju spoznava okolje le s čutili. Prepoznava okoliške predmete in zaznava nekatere pojave. Vodena dejavnost v sklopu naravoslovja je v predšolskem obdobju prvo sistematično spoznavanje narave. Otrok skozi igro pride do novih spoznanj in izkušenj, ki ga bodo spremljale kot odraslega. Otroci radi raziskujejo in preko raziskovalne aktivnosti spoznajo marsikaj novega.

Svet okoli nas raziskujejo s čutili. Pri večini aktivnosti v predšolskem obdobju sta v ospredju vid in tip. Kasneje se jima pridruži še sluh, tip in vonj. Zato smo se odločili, da bodo poglobljeno spoznali zvoke dežja, vetra in ptic. Pomembno se nam zdi, da otroke spodbujamo k temu, da se prepustijo zvokom in poskušajo ugotoviti razlike

med njimi. Da so otroci te zvoke samo slišali, je zahtevalo kar nekaj časa, kajti že to, da je otrok zunaj stal z zaprtimi očmi in usti in je samo poslušal in spremljal okolico, ni tako enostavno. Otroci so radovedna bitja in velikokrat jih je premamil kakšen zvok, ki ga niso takoj prepoznali, zato so avtomatsko odprli oči in preverili, kaj je to.

Cilji

- Otrok odkriva in spozna lastnosti zvoka, njegovo nastajanje in potovanje.
- Otrok prepozna zvoke ob različnih letnih časih.
- Otrok primerja in spozna razliko med zvoki.
- Razvijanje sposobnosti opazovanja in uporaba čutov (sluh) v spoznavnem procesu.

Metode: pogovora, igre, raziskovanja, poimenovanja, opisovanja, opazovanja, razlage, poslušanja, spremljanja, zapisovanja, primerjanja, demonstracije, lastne aktivnosti, razvrščanja, praktičnega dela, igre.

Diskusija

Otroci vedo, da imamo 5 čutil. Temo o čutilih smo izvedli, še preden smo prešli na poslušanje. Takrat smo se dotaknili vsakega čutila posebej. Sedaj pa smo dali poudarek sluhu in zvokom v naravi. Kot je bilo v uvodu povedano, je naš vrtec na podežlju, in to pomeni, da veliko časa preživimo zunaj. Zvoke smo spremljali skozi vse letne čase. A največ dejavnosti in aktivnosti smo izvedli zdaj - pomladi. Ker nam je bila pomlad res naklonjena, smo lahko veliko primerjali, poslušali, ugotavljali. Otroci radi veliko časa preživijo zunaj. A ne samo takrat, ko je zunaj sončno vreme, ven gremo tudi, ko dežuje ali zapiha veter. Biti zunaj s škornji in dežnikom ima svoj čar.

Najprej smo z otroki preverili, kaj oni predvidevajo, da bomo slišali, ko zunaj piha, dežuje ali sije sonce. Vprašala sem jih tudi, če se vsepovsod sliši enako. Ali v mestu slišimo vse to, kar slišimo na podežlju? Dobili smo veliko različnih in zanimivih odgovorov.

Nato smo vse tudi izkustveno preverili. Zunaj smo bili, ko je deževalo rahlo in ko je deževalo močno. Bili smo zunaj, ko je pihal rahel in močan veter. Pa seveda ko je zunaj sijalo sonce.

Ugotovili smo, da vedno slišimo kaj drugega. Kajti ko je močno deževalo, se ni slišalo toliko ptic, niti nismo slišali kosilnice ali šumenja dreves, kot pa takrat, ko je pihalo. Prav tako smo ugotovili, da se ob vsakem vremenskem pojavu sliši kaj enakega ali čisto različnega.

Z otroki smo z diktafonom posneli različne zvoke ob različnih vremenskih pojavih. Zvoke smo poslušali pri vrtcu, na travniku in v gozdu in tako primerjali, kje kaj slišimo.

Poslušali smo ptice in poskušali ugotoviti, katere ptice slišimo. Ko smo jih prepoznali, smo v enciklopedijah poiskali prav te in prebrali še kaj več o njih. Najhitreje so otroci seveda prepoznali kukavico in detla, ker imata izrazit zvok. Ugotovili smo tudi, da je razlika, če slišimo posamezno ptico ali jato ptic. Izpolnjevali smo tudi delovni list, kjer so otroci morali označiti, kaj vse slišijo. Ta delovni list smo reševali, ko je deževalo, ko je pihal veter in sijalo sonce. Izpolnjevali smo ga zunaj in vedno po isti poti, od vrtca do gozda. Otroci so dobro poslušali. Zanimivo je bilo tudi, da sta dve deklici označili tudi, da slišita pajkovo mrežo ali pa je kdo slišal rožo. Izdelali smo si »rainstick« in smo tako imeli tudi instrument, ki ponazarja dež. Pripravili smo tudi ples, ki smo si ga sami izmislili in ga predstavili staršem.

Snemanje zvoka

Izpolnjevanje

Izdelovanje delovnega lista
»rain sticka« z diktafonom

Plakat

Poslušanje dežnih kapelj

Iskanje ptic v
enciklopedijah

Nastop za starše, ples

Zaključek

Ugotovili smo, da živimo v okolju, kjer nas obdajajo zvoki, ki so res balzam za dušo in telo. Da lahko stopimo iz vrtca in slišimo šelestenje dreves, ptičje petje, dežne kaplje, ki padajo na naše dežnike. Da lahko čofotamo po lužah, da se lahko odpravimo v bližnji gozd in slišimo, kako se ptice oglašajo. Pomembno je, da se včasih umirimo, nikamor ne hitimo in samo prisluhnemo zvokom, ki nas obdajajo. Dejavnosti, ki smo jih izvajali, so bile otrokom zanimive in so aktivno sodelovali. Prav tako smo prišli do spoznanja, da se je potrebno umiriti, da res slišimo stvari, ki jih drugače ne slišimo, ko se igramo in pogovarjamo. Ugotovili smo, da se dež ne sliši vedno enako. Da tudi zvok vetra ni vedno enak. Da ni vsako ptičje petje enako. In da če dobro prisluhnemo naravi, slišimo marsikaj, česar drugače ne bi slišali.

Literatura:

- Bahovec idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač, M., Krajnc, S., Saksida, I. idr (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Novak, T., Ambrožič – Dolinšek, J., Bradač, Z., Cajnkar – Kac, M., Majer, J., Mencinger – Vračko, B. idr. (2003). Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru

KJE SO PTICE POZIMI?

Povzetek

V predšolskem obdobju naravoslovne vsebine temeljijo na aktivnem učenju in raziskovanju. Področje narave je moč povezati z vsemi področji nacionalnega dokumenta, Kurikuluma, saj ponuja obilico priložnosti povezovanja in usvajanja raznovrstnih spretnosti in novih znanj. Priložnosti za raziskovanja, ki nam jih vsakodnevno ponuja živa in neživa narava, ki nas obdaja, bogatijo vsebine in nam ponujajo odlična izhodišča za raziskovanje. V članku bom predstavila proces raziskovanja ptic, ki temelji na opažanjih in vedoželjnosti otrok starih od 4 do 5 let. Temeljni cilj raziskovanja je bil spoznavanje načina življenja ptic glede na letni čas s tehniko opazovanja in zbiranja informacij. Tekom celotnega raziskovanja so bili otroci aktivni udeleženci (izhodišče, načrtovanje, izvajanje in evalvacija) v vzgojno – izobraževalnem procesu.

Ključne besede: raziskovanje, opazovanje, življenje ptic.

Abstract

In the preschool period learning science is based on active learning and research. Learning about nature can be linked to all contents of the national document, the Curriculum, which offers an abundance of possibilities to connect and master diverse skills and get new knowledge. Opportunities for research, which are offered to us daily by the living and non-living nature that surrounds us, enrich our contents and offer us excellent starting points for exploration. In the article, I will present a process of exploring birds which is based on the observations and curiosity of children aged 4 to 5 years. The basic goal of the research was learning about the way birds live in relation to the seasons with the method of observing and collecting information. During the entire research, children were active participants (from the starting point, planning, implementation and evaluation) in the educational process.

Keywords: research, method of observing, birds live.

Uvod

Raziskovanje, z naslovom »Kje so ptice pozimi?«, je bilo izpeljano na podlagi spontanega in pozitivnega odziva otrok ob načrtovanem tematskem sklopu »Za našo malo ptičico, zgradili bomo hišico« ob tednu opazovanja ptic v sklopu projekta »Ptice okoli nas« (DOPPS). Raziskovanje zaprtega tipa je način spoznavanja novih vsebin. Otroci skušajo priti do novih spoznanj tekom procesa, ki temelji na načrtnem razvijanju otrokovih navdihov in spoznavanju okolja v katerem otrok živi. V ospredju je predvsem otrokova lastna aktivnost, preučevanje različnih virov informacij in podatkov (opazovanje, zbiranje dokumentov, obisk strokovnjaka).

Raziskovalno vprašanje smo oblikovali tekom procesa spoznavanja in opazovanja ptic skozi okno igralnice na katerega smo namestili papirnati okvir in ga poimenovali »Ptičja opazovalnica«. Pobudniki za raziskovanje so bili prav otroci sami. Ko smo

spoznavali življenjski prostor ptic in pomen ptičjih krmilnic v zimskem času, smo se ustavili pri vprašanju »Kje so ptice pozimi?«. Z otroki smo namreč ugotovili, da je ptic pozimi ob krmilnici na terasi ob igralnici bistveno manj kot v jesenskem času. Prav zaradi slednjega smo se podali k raziskovanju.

Opazovalnica v igralnici

Cilji

- spodbujanje otrok k raziskovalnem procesu,
- otrok išče, zaznava in uporablja različne možnosti rešitve problema,
- otrok preko raziskovanja ugotovi zakaj je ptic pozimi manj in kam gredo,
- otrok se seznani s skrbjo človeka za ptice in pomena le-tega.

Metode

- opazovanje,
- praktično delo,
- raziskovanje,
- eksperimentiranje,
- poslušanje,
- pripovedovanje,
- opisovanje,
- igre,
- lastne aktivnosti otrok ...

Ptičja gnezda v igralnici

Diskusija

1. faza: Zavedanje in opredelitev problema

- Opazovanje ptic ob ptičji krmilnici v zimskem času skozi okno igralnice,
- pogovor o vrstah ptic, ki jih opazimo pozimi,
- seznanitev z raziskovalnim vprašanjem in
- branje zgodbe Radovedni vrabček.

Z otroki smo se pogovarjali o pticah ob ilustracijah, prisluhnili pripovedovanju zgodb, reševali uganke (procesni pristop), usvajali nove pesmi, poslušali in spoznavali različne vrste žvrgolenja ptic v naravi in preko posnetkov. Namestitev raznovrstnih ptičjih krmilnic na terasi ob igralnici nam je omogočala nenehno opazovanje ptic v vseh letnih časih.

2. faza: Postavljanje domen

Otroci so pokazali zanimanje za raziskovanje vprašanja, ki sva jim ga zastavili in sicer: »Kje so ptice pozimi?«. Z različnimi podvprašanji sva pri otrocih spodbudili poglobljeno razmišljanje in željo po raziskovanju (»KJE SO PTICE POZIMI? - Na morju, doma, v gozdu, na drevesu, v jajčku, letijo; peresa imajo, da lahko letijo ...; KAM LETIJO PTICE POZIMI?- v tople kraje in KJE SO TOPLI KRAJI? V hiši, v gozdu, v oblakih, na morju, v jajcih, mogoče daleč.«).

3. faza: Iskanje informacij in preverjanje pravilnosti domnev

- Spodbujanje otrok k razmišljanju o virih informacij in beleženje predlogov otrok,
- spodbujanje otrok k razmišljanju o pticah selivkah in pticah stalnicah,
- obisk knjižnice in iskanje knjižne literature,
- dogovor o obisku strokovnjaka – ornitologa,
- ogled zloženke v okviru zveze za ohranjanje ptic Slovenije,
- opazovanje ptic doma in v vrtcu (beleženje s simboli in vključevanje staršev),
- izdelava diagramov in razvrščanje ptic,
- izdelava ptičjih krmilnic in pogač.

Ko sva se z otroki pogovarjali o njihovih domnevah, so predlagali rešitve za pomoč pri raziskovanju zastavljenega vprašanja (»Kdo bi nam lahko povedal več o pticah? - mamica, oči, babica, lahko gledamo gozdove, na televiziji, v knjigah...«).

Na podlagi predlogov otrok sva jim predlagali še:

- obisk knjižnice,
- pogovor s strokovnjakom za ptice – ornitologom,
- ogled poučnih dokumentarnih filmov o pticah (medij),
- spoznavanje življenja ptic preko vsebine pesmi,
- opazovanje v naravi in izza okna igralnice.

Razvrščanje ptic v različne vrste diagramov

Z otroki smo si ogledali letak s fotografijami ptic. Ptice smo poimenovali ter s pomočjo simbolov prepoznavali katere ptice se selijo in katere ne. Otroci so samostojno izrezali sličice in jih ustrezno razvrstili v različne diagrame (po eni lastnosti, po skupni lastnosti ...). Ugotovili smo, da je več tistih ptic, ki ostanejo pri nas ne glede na letni čas.

Obisk knjižnice, pregled knjižne literature, letakov in brošur– knjiga kot vir informacij

Obiskali smo knjižnico in našo pot je knjižničar usmeril na polico z napisom »Naravoslovje« (do sedaj smo se zadrževali na otroškem oddelku, oddelku s pravljicami, pripovedkami, pesmimi, deklamacijami). Otroci so z zanimanjem pregledovali strokovno literaturo o pticah, navdušeno rokovali z enciklopedijami, leksikoni... Strokovno literaturo o pticah smo si tudi sposodili in ji v igralnici namenili posebno mesto v knjižnem kotičku. Otroci so literaturo vsakodnevno z zanimanjem pregledovali in se ob fotografijah pogovarjali. Stremeli so tudi k branju in iskanju informacij v knjigah, zato so bili pogosto pobudniki, da jim strokovni delavki prebereva vsebino ob fotografijah.

Obisk ornitologa (g. Jani Vidmar)

V vrtec smo povabili ornitologa, ki nam je predstavil ptice in njihove značilnosti. Odgovoril nam je na zastavljena vprašanja. Otroci so se v procesu raziskovanja seznanili tudi s posebno vrsto raziskovalnega pogovora, z intervjujem. Pred druženjem s strokovnjakom na področju ptic je vsak otrok povedal kaj ga želi vprašati. Vprašanja smo »zapisali« (s slikopisi), da so jih otroci lahko postavljali sami – intervju. Po končanem pogovoru smo nova spoznanja strnili na plakat s slikovnimi zapisi in pisanim jezikom, saj nekateri otroci kažejo zanimanje za pisanje - preslikovanje črk.

4. faza: Rešitve in odgovori

Naše domneve smo preverili v literaturi, preko pogovora s strokovnjakom in na osnovi zabeleženih podatkov, ki so temeljili na opazovanju. Po končanem raziskovanju so otroci na že zastavljena vprašanja odgovorili slednje:

»KJE SO PTICE POZIMI?«:

- odletijo v tople, južne kraje;
- nekatere pa ostanejo pri nas in so v gnezdilnicah;
- tudi ostanejo, saj jim mi pomagamo do hrane.

KAM LETIJO PTICE POZIMI?

- tja, kjer je največ tiste hrane katere jedo;
- vsaka vrsta ptic se odloči kaj bo jedla in tam gre.

KJE SO TOPLI KRAJI?

- za vsako ptico pomeni topel kraj tam, kjer je zanjo primerna hrana,
- ni nujno, da je topleje, vedno gre za hrano,
- tudi k nam pridejo ptice pozimi iz drugih držav, čeprav je mrzlo, ampak imamo žir.

5. faza: Uporaba novih spoznanj

Zbrane informacije smo strnili na plakate in jih uredili tako, da smo naše raziskovanje predstavili tudi staršem. S slikovnimi prikazi (risanje otrok) smo odgovorili na tista vprašanja, ki smo si jih zastavili kot predmet raziskovanja. Otroci so tekom procesa usvojili nova znanja na način katerega so predlagali sami. Ravno zaradi tega je bilo raziskovanje močno podprto, saj je bila motivacija ves čas na vrhuncu.

Beleženje informacij, ustvarjanje z različnimi tehnikami

Otroci so z različnimi tehnikami ustvarjanja spremljali proces raziskovanja in ga na koncu tudi sami kritično ovrednotili.

Zaključek

V procesu raziskovanja sva strokovni delavki otroke spodbujali k samostojnosti in jih vodili skozi raziskovanje ptic. Ideje otrok niso imele konca, prav vsako smo preizkusili in ji namenili pozornost. Kljub temu, da je bilo naše temeljno vodilo odgovoriti na zastavljena raziskovalna vprašanja, sva sledili pobudam in interesom otrok. Čas raziskovanja je prepletal dejavnosti vseh področji kurikuluma, ki so se med seboj povezovale in dopolnjevale. Dopoldneve smo namenili ustvarjanju, raziskovanju, konstruiranju, razvrščanju, prirejanju, spoznavanju, iskanju informacij, risanju, slikanju, eksperimentiranju ipd. Čas raziskovanja ni bil le čas novih spoznanj, ampak izkušnja sodelovanja, samostojnosti in želja po tem, da izvemo nekaj, kar do sedaj nismo vedeli. Bila je čudovita izkušnja za vse nas, saj je področje naravoslovja otrokom blizu, ponuja izzive in trenutke, ki jih vedoželjni otroci opazijo in o njih želijo vedeti več. Z ustreznimi spodbudami in usmeritvami otroci odkrivajo nova spoznanja na osnovi lastnih zamisli.

Literatura:

- Burnie, D. (2001). Ilustrirana enciklopedija živali. Učila, Tržič, 2001.
- Esenko, I. (2013). Ptice. Založba Okaši. Ljubljana.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana.
- Zbirka tematskih leksikonov. (2008). Živali. Učila; Tržič.

KROŽNA POT

Povzetek

Vrtec stoji na robu vasi, v bližnji okolici pa se nahajajo sadovnjak, pašnik in gozd, skozi katere se vije krožna pot, na katero se otroci skupine Murenčki večkrat odpravijo. Ta pot je bila vodilo slušnega zaznavanja. Izkušnje prenašajo v igralnico, kjer z igro dodatno razvijajo slušno razločevanje. Naučeno znanje uporabljajo pri ponovnem opazovanju v naravi, kar poraja nova vprašanja. S pomočjo literature in prek igre so spoznavali šest ptic, ki jih pogosto opazijo in slišijo na krožni poti.

Ključne besede: opazovanje, zvok, slušno razločevanje.

Abstract

The kindergarten stands on the edge of the village. In the vicinity, there is an orchard, a pasture and a forest, through which the children of the Murenčki kindergarten group often go on a nature trail. Along the path, they get to use and develop their hearing abilities. They are able to transfer the experience gained outdoors back into the playroom, where they are able to further develop their hearing differentiation skills. They use their newly acquired knowledge while observing nature for a second time, which raises new questions they need to answer. Through literature and play, they learned about six birds they often see and hear on their walk.

Keywords: children observation, sound, hearing differentiation.

Uvod

V okviru projekta zgodnje naravoslovje smo si v letošnjem letu z otroki iz skupine Murenčki, starimi 3–4 leta, zadali posebno nalogo. Urili bomo poslušanje, zlasti zvokov, ki nam jih daje narava. Otroci spontano odkrivajo in spoznavajo svet, v katerem se gibljejo. Kot vzgojiteljica sem izkoristila to njihovo radovednost in dejavnosti iz narave razširila v igralnico.

Naš vrtec stoji na robu vasi, kar nam za tovrstno raziskovanje daje odlične možnosti. V vsakem vremenu se večkrat podamo na daljšo krožno pot. Ta nas vodi čez cesto, mimo avtobusne postaje, pošte in gasilskega doma, čez potok in že smo v varnem objemu sadovnjaka, pašnika, na katerem se pasejo konji, obrobja gozda in potoka. Pot nadaljujemo ob prometni cesti mimo cerkve, kmetije in hiš nazaj do vrtca. Ta pot je bila vodilo pri razvijanju našega slušnega zaznavanja.

Metode

Pri izvajanju smo uporabili različne metode dela, in sicer metode opazovanja, pogovora, poslušanja, igre, raziskovanja in lastnih aktivnosti.

Diskusija

Po dejavnosti, ki se je razvijala v daljšem obdobju, sem ugotovila, da so otroci večkrat zaznali zvoke narave, potoka ter različnih ptic in živali. V naravnem okolju so bili bolj umirjeni in čuječi.

Pred našim običajnim sprehodom smo se dogovorili, da si bomo zapomnili, kaj smo slišali. Na poti nisem opozarjala otrok, prepustila sem jih lastnemu doživljanju. Ob vrnitvi smo na plakat zapisali vse, kar je kdo slišal. Ugotovila sem, da so otroci bolj pozorni na zvoke, ki jih ustvarja človek. To so močni, izraziti in lahko prepoznavni zvoki. Zlasti so zvoke povezovali s predmeti in osebami, ki smo jih videli na poti.

V naslednjih tednih smo izvajali vaje in igre, s katerimi smo postopoma urili razločujoče poslušanje. V začetku smo spoznavali vire nejezikovnih glasov, nato smer, iz katere prihaja zvok, kasneje pa smo zvoke med seboj primerjali.

Primeri iger, ki smo jih izvajali v igralnici:

Kaj se oglašča?

Igra, ob kateri otrok razvija razločevanje drugih nejezikovnih glasov (šumenje papirnate vrečke, prelivanje vode, odpiranje plastenke in zadrge, igranje dežne palice, ropotulje in glinene piščali, zvok groma, žvenket kovancev, cingljanje zvončka ...).

Otrokom sem na enkrat ponudila šest predmetov, ki proizvajajo zvok.

1. Pred otroke sem postavila predmete in proizvedla zvok. Skupaj smo poslušali in poimenovali, kateri predmet je proizvedel zvok.
2. Otroci so si zakrili oči. Proizvedla sem zvok, oči so odkrili. Pokazali in poimenovali so predmet, ki je proizvedel zvok.
3. Predmete sem zakrila pred otroškim pogledom. Proizvedla sem zvok, otroci pa so povedali, kaj se oglašča. Vlogo vodje igre sem prepustila posameznemu otroku.

Kaj slišite?

Pozorno poslušamo

Kje se oglaša?

Igra, s katero otrok določa smer, iz katere prihaja zvok.

Pripravila sem si označbe vseh otrok. Vsak otrok je vzel eno ropotuljo in posedli so se na tla v večji krog. Za začetek se je na sredino kroga usedla vzgojiteljica, kateri sem prevezala oči. Ko sem dvignila otrokov znakec, je ta otrok zaigral na ropotuljo. Vzgojiteljica je z roko pokazala, iz katere smeri prihaja zvok. Nato je njeno vlogo prevzel otrok, ki sem ga določila.

»Tukej slišm.«

Kaj mi je prijetno?

Igra, v kateri otrok primerja in se odloči, kateri izmed dveh glasov mu je bolj prijeten. Pripravila sem več predmetov, ki proizvajajo zvok in so otrokom poznani. Z vzgojiteljico sva si jih razdelili in pripravili vsaka na eno stran igralnice. Otroci so se usedli na blazino. Najprej je ena proizvedla zvok, nato druga. Podala sem navodilo, naj ponovno poslušajo in se odločijo, kateri zvok jim je bolj prijeten, ter pridejo do te vzgojiteljice.

Naš običajni sprehod je bil tokrat malo drugačen. Moj namen je bil otroško pozornost usmeriti v zvoke, ki bi jih slišali ob poti. V ta namen bi se šestkrat ustavili, umirili in prisluhnili.

Prvič smo se ustavili na avtobusni postaji, zaprli oči in poslušali. Čez čas smo pogledali, kdo je proizvajal ta zvok, se pogovorili, kaj smo slišali, in nadaljevali pot. Ustavili smo se na hribu med pašnikom, kjer je prijetno pihal veter, nato v senčnici ob robu gozda in pod jablano, kjer smo poslušali ptičje petje in opazovali gibanje iglavcev. Kasneje smo ob potoku prisluhnili žuborenju vode in opazovali kosa z vejicami v kljunu. Nekaj otrok je kosa prepoznalo po imenu. Nekateri so opazili, da so bili tisti ptički v gozdu rjavi, ta pa je črn, iz česar se je razvil zanimiv pogovor. Ob cesti nasproti kmetije smo opazovali race, kokoši, petelina in mačka ter slišali mukanje krav.

Pod jablano

Otroški pogovor o pticah je bil povod, da sem v knjižnici poiskala ustrezno literaturo in se seznanila z oglašanjem ptic. Izbrala sem šest ptic, ki jih najpogosteje opazimo na poti in se različno oglašajo (kanjo, kmečko lastovko, kosa, srako, domačega vrabca in veliko sinico).

V naslednjih dneh sem otrokom predstavila po tri fotografije teh ptic. Te smo najprej opazovali, povezali z imeni vrst, nato pa prisluhnili njihovem oglašanju. Ob zgoščenki smo oglašanje povezali z imenom ptice, ga skušali posnemati in primerjali z drugimi glasovi.

Igri:

1. Katera ptica se oglaša? Po zvočnem posnetku so otroci pokazali sliko ptice in jo poimenovali.
2. Spomin s šestimi pari ptic, ki smo jih spoznali.

Igra spomin

Naslednji teden smo tako kot vedno odšli na našo krožno pot. Pred odhodom sem otrokom naročila, naj si zapomnijo, kar bodo slišali. Na poti nisem usmerjala otrok, ti so me sami opominjali na to, kar so slišali. Ob vrnitvi smo dopisali na plakat, kar je kdo slišal. Otroci so večkrat zaznali zvoke narave, potoka, različnih ptic in živali.

Zaključek

Z izbiro ciljev v naravi so otroci na sproščen način ter ob igri razvijali sposobnost opazovanja in slušnega razločevanja. Z opazovanjem se je širilo njihovo znanje, to novo znanje pa je zopet spodbudilo novo opazovanje. Med odkrivanjem, doživljanjem in spoznavanjem okolja so hkrati razvijali svoj osebni razvoj in svoje miselne sposobnosti. Predvsem sposobnost slušnega razločevanja, ki je osnova za razvoj branja, je ena izmed predopismenjevalnih spretnosti, ki se jih trudimo načrtno enakovredno razvijati v vrtcu. Spokojnost narave je nam, odraslim velikokrat zatočišče pred hrupi sodobne družbe in prav je, da to delimo z otroki. Tako jih učimo opazovati, poslušati in VZLJUBITI naravo, ki si jo bodo želeli ohraniti.

Literatura:

- Jännes, H. in Roberts, O. (2010). Oglašanje naših ptic. Olševsek: Narava.
- Ptičja pesem: odkrijte zvoke in značilnosti naših najbolj splošno razširjenih ptic. (2018). Tržič: Učila International.
- Strauß, D. (2015). Vrtni ptiči v naravni velikosti. Kranj: Narava.

Katja Stegne

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Poljčane

TRAVNIŠKI ŽIVŽAV – NA TRAVNIKU SE IGRAMO, VONJAMO CVETLICE IN POSLUŠAMO ZVOKE

Povzetek

Živimo v okolju, ki nas obdaja z naravo. Prav slednje ima zelo velik vpliv na razvoj otroka. Naravno okolje se za razliko od zaprtih prostorov in igrišč glede na to, kar lahko nudi, zelo razlikuje. Otrok potrebuje spodbujajoče in raznoliko okolje za igro in učenje, zato ima veliko prednost ravno naravno okolje. Otrok se v predšolskem obdobju hitro razvija in je zelo radoveden. V tem obdobju namreč potrebuje nova spoznanja, pridobljena po aktivni poti. V naravnem okolju se igra otrok lahko razvija v bolj kreativne oblike. Znano je, da otroci naravnim materialom dajejo simbolni pomen in tako ustvarjajo bogato pot domišljije.

V vrtcu se trudimo, da otrokom ponudimo priložnost bivanja v naravnem okolju. Travnik je odličen učitelj, hkrati pa se preko bivanja na travniku učimo mišljenja, predvidevanja in potrpljenja. Tako se tudi zdravo razgibamo na svežem zraku, obenem pa bolje spoznamo naravo in se naučimo živeti po naravnih zakonitostih. Prizadevamo si, da otroci vsakodnevno zahajajo v naravna okolja, kot sta travnik ali gozd. V prispevku predstavljamo, kako smo redno zahajali na travnik in ga občutili z vsemi čutili.

Ključne besede: travnik, igra in učenje v naravi, aktivno učenje, narava.

Abstract

We live in an environment that surrounds us with nature. The latter has a very strong influence on the development of the child. The natural environment varies greatly from indoors and playgrounds. The child needs an incentive and diverse environment for playing and learning, so the natural environment is a great asset. The child is developing rapidly in the pre-school age and is very curious. In this period they need new insights gained through the active path. In a natural environment, a child's play can develop into more creative forms. It is known that children give symbolic meaning to natural materials and thus create a rich path of imagination.

In the kindergarten, we try to offer the children the opportunity to live in a natural environment. Meadow is an excellent teacher, but at the same time we study thoughts, anticipations and patience through our travels. So we are also healthy in the fresh air, but at the same time we get to know nature better and learn how to live according to natural laws. We strive to make children day-to-day in natural environments such as meadows or forests. In the article we present how we regularly went to the meadow and felt it with all the senses.

Keywords: meadow, game and learning in nature, active learning, nature.

Uvod

Travnik je ekosistem, v katerem med rastlinskimi vrstami prevladujejo trave in zelišča. Tam se zadržujejo tudi mnoge žuželke. Zanj je značilna izredno velika pestrost

rastlinskih vrst. Travniki, na katerih se je ohranila sonaravna raba (paša, košnja), imajo največjo ekološko vrednost. Predvsem zato, ker je to prostor, ki ga je spreminjal človek, a je kljub temu bogat z raznimi rastlinskimi vrstami (npr. orhideje rastejo le na negnojnih travnikih). V primeru travnikov lahko vidimo, da se človekovo delovanje in visoka stopnja biotske raznovrstnosti vedno ne izključujeta.

PRIČAKOVANI REZULTATI PROJEKTA: -primerno in odgovorno vedenje v naravi (ne trgamo rastlin, ne uničujemo živih bitij) -učenje otrok v povezavi z lastnimi izkušnjami - pridobljena znanja - zbirka rastlin in živih bitij na našem travniku.

SPREMLJAVA POTEKA PROJEKTA - analiza dejavnosti na srečanjih strokovnega aktiva - fotografiranje dejavnosti - zapisi komentarjev otrok.

V našem vrtcu vključujemo elemente Reggia Emilia, ki temelji na povezovanju in sodelovanju. Tako smo sodelovali z drugimi oddelki in izvajali dejavnosti. Na ta način otroke spodbujamo k aktivnemu in prijetnemu druženju v naravnem okolju.

Tekom projekta smo sledili naslednjim ciljem, katere smo postopoma uresničevali.

Globalni cilji

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetski razsežnosti,
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave,
- spodbujanje različnih pristopov k odkrivanju narave.

Cilji

- otrok odkriva, spozna in primerja živo in neživo naravo,
- otrok doživlja naravo in se pogovarja o svojih zaznavah,
- otrok spozna različne načine zbiranja, shranjevanja in prenosa informacij,
- otrok razvija uporabo čutil, predvsem tipa, sluha in voha,
- otrok spozna značilnosti letnega časa, preživljanje na travniku,
- otrok razvija predstavo o tem, kdaj se je kaj zgodilo in o zaporedju dogodkov.

Metode

V skupini je 14 otrok starih od 2 do 3 let. Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode: pogovora, opazovanja, opisovanja, igre, poslušanja, razvrščanja, raziskovanja, demonstracije, poimenovanja, lastne aktivnosti, praktičnega dela, aktivnega učenja, raziskovanja, sodelovalnega učenja, fotografiranja.

Rezultati

V času izvajanja projekta so otroci spoznali, kako lahko kvalitetno preživijo čas v naravi, na travniku. Otroci so na travniku prepoznali regrat in njegov cvet. Prav tako so se seznanili, da rastline puščajo sledi (risanje z regratovim cvetom, slikanje z naravnimi barvami iz zemlje in trave).

Diskusija

Otroci ob bivanju v naravi aktivno izvajajo naravoslovne in druge vsebine, s katerimi doživljajo in spoznavajo travnik v različnih letnih časih. Tako se ostrijo otrokova čutila, prav tako besedno, likovno, glasbeno in plesno podoživlja odnos do travnika. Skupaj smo razvijali spoštljiv in odgovoren odnos do narave. Otroci so spoznali vrednote in znanja za varovanje okolja. Preden smo se podali na travnik, smo se pogovorili in predvidevali, kaj vse bomo tam našli in videli. Večina otrok je omenilo živali, nekaj otrok se je spomnilo na rastline. Ko smo hodili proti travniku, je ena deklica vsakič opozorila na papirčke ob poti. Le-te smo pospravili v vrečo in jih odložili v bližnji koš. Otroci v naravi ne želijo le gledati, ampak tudi tipati, prijemati, kopati, vonjati in okušati. Želijo raziskovati in preizkušati. (povz. po Kos in Gregorič, 2011). Na travniku smo opazovali letenje metuljev, poslušali oglašanje ptic, nabirali smo regratove cvetove... Fotografirali smo rastline in živa bitja, ki smo jih videli (regrat, pikapolonico, metulja). Živali, ki smo jih našli (deževnik, mravlje, stonoge) smo dali v opazovalni lonček. Tako smo si lahko žival ogledali iz vseh strani in opazovali njihovo zgradbo, barvo in obliko.

Dejavnosti smo povezali z drugimi področji kurikulumu. Rastline in živali smo poimenovali, jih spoznavali preko magnetne table. Otroci so se igrali z zemljo, polnili posodice in raziskovali prst. Pripravili smo naravne barve in z njimi slikali in opazovali sledi barve. Ogledali smo si lutkovno predstavo Regica in Skokica (priredba) v izvedbi vzgojiteljic.

Raziskovanje zemlje

Na travniku

Ena, dve, tri... ti loviš

Pihanje regratove lučke

Nabiranje regratovih cvetov

Lej, kot sonček je

Slikanje z naravnimi barvami

Regratovi cvetovi puščajo sled

Slikanje malo drugače z naravnim čopičem iz trave

Zaključek

Travnik je bil naš učitelj. Otroci so sodelovali tako pri samem načrtu, kot tudi pri preživljanju časa na travniku. Zelo radi so odhajali na travnik. Ob tem so povedali, da jim je bilo všeč, da je tako tiho, da bi še šli, da jih je žgečkala trava, da so lahko tekali itd. V času preživljanja na travniku so se razvijala vsa otrokova čutila. Ob vsakem naslednjem obisku travnika so bili bolj umirjeni. Opazili so več stvari in zaznali več dogodkov. Sprva so se le čudili, prisoten je bil strah ob dotiku deževnika. Preživljanje časa na travniku se je izkazalo za pozitivno, saj smo ga otrokom predstavili kot prostor neskončnih čudes, ki te očara

Literatura:

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Bajželj, M. (2016). Travnške živali. Mladinska knjiga.
- Grginič, M. idr. (2001). Travnik kliče. Založba Izolit d.o.o.
- Kos, M., in Gregorič, A. (2011). Naravno okolje- prostor za igro in učenje v slovenskih vrtcih, Letnik 2, št. 1,6-14
- Life to grasslands, www.lifetigrasslands.si
- Lovka. M. (2011). Kaj neki tu cveti. Založba Abram.
- Seliškar. A., Wraber. T. (1996). Travnške rastline na slovenskem. Prešernova družba
- Strniša, G. (1987). Lučka regrat. Mladinska knjiga.
- Tarman, D. (2001). Živžav sredi trav. DZS

USTVARJALCI V GOZDNI IGRALNICI

Povzetek

V sklopu EKO projekta BIOTSKA RAZNOVRSTNOST – GOZDNA IGRALNICA sta se vzgojiteljici skupine Ustvarjalcev odločili, da v šolskem letu 2018/2019 spodbujata aktivno preživljanje prostega časa v gozdu. Otrokom sta omogočali spoznavanje in doživljanje narave v njeni raznolikosti na različne načine. Otrokom sta dali veliko možnosti za razmišljanje, iskanje idej, dogovarjanje, učenje, čutenje in zavedanje samega sebe. Spodbujali sta obiskovanje gozdne igralnice s starši.

Ključne besede: gozd, gozdni prebivalci, otroci.

Abstract

Educators in the group of Creators decided in an assembly of EKO project Biotic diversity - a forest playground, that in the school year 2018/2019 encourage an active sustenance of spare time spent in a forest. Experiencing cognition was made by nature's possible potential for children's games in different manners. They gave children many possibilities for thinking, searching ideas, arranging, learning, sentience and consciousness of themselves. They were encouraging parents to visit the forest playground with their children.

Keywords: forest, forest inhabitants, children.

Uvod

Gozd je prostor, ki sam po sebi kar vabi v svoje kraljestvo, saj nudi veliko možnosti za čudenje, raziskovanje, doživljanje, spoznavanje in igro.

Vzgojiteljici sta vse to otrokom skozi celo leto omogočali, obenem pa upoštevali njihove pobude in želje.

Vsebine so se odvijale skozi celo leto. Višek je bil v maju, ko so preživeli v gozdni igralnici veliko več ur kot ob ostalih obiskih. S pomočjo staršev so izdelali čutno pot iz naravnih materialov, ki so jih prinesli v večini iz gozda. Otroci so bili nad njo navdušeni. Drugi višek v maju pa je bil, ko so skupaj otroci, vzgojiteljici in starši napisali pesem ob zaključku celoletnega eko dogajanja.

Čutna pot iz naravnih materialov

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Pri izbiranju metod je bila v ospredju aktivna vloga otrok, zato so uporabili metode opazovanja, opisovanja, pripovedovanja, pogovora, raziskovanja, razmišljanja, praktične aktivnosti, igre, telesna aktivnosti, fotografiranja, eksperimentiranja, primerjanja, poslušanja, razgovora, demonstracije.

JUHUUHU gremo v gozdno igralnico

Diskusija

Otroci so v času od septembra do junija spoznavali gozd, opazovali njegove spremembe, raznolikost, pestrost, barvno paleto, prebivalce, rastlinje in razvijali spoštljiv odnos do narave. Vzgojiteljici sta jih usmerjali v čudenje, opazovanje, slušno zaznavanje in raziskovanje. Imeli so veliko možnosti za dogovarjanje in medsebojno sodelovanje, ter igro. Iskali so razlike in spremembe v zaznavanju v gozdu in v okolici vrtca.

Skupno načrtovanje v gozdu

Malica v naravi ima čisto drugačen okus

V vrtcu so gozd opazovali predvsem s tipanjem, vonjanjem, razgovorom o doživetem in z iskanje različnih informacij v knjigah, ter opazovanjem narave v okolici vrtca. Veliko so tudi likovno ustvarjali z različnimi tehnikami, predvsem na temo DREVO SKOZI VSE LETNE ČASE. Izdelke so z veseljem razstavljali na panojih in po hodnikih, ter tako omogočali zavedanje narave in sprememb v njej še drugim obiskovalcem vrtca.

Skupinsko delo: drevo jeseni

Izdelava zavetišča

Z vprašanji, ki so jih kar vabile k iskanju informacij, tako doma kot tudi po literaturi, pa sta vzgojiteljici spodbudili k aktivnemu vključevanju tudi starše, ki so z veseljem sodelovali, obiskovali gozd s svojimi malčki in tako otrokom omogočali, da so se učili ob njihovi pomoči. Otroci so z velikim veseljem poročali o spremembah, ki so jih v gozdni igralnici opazili ob njihovih družinskih obiskih. Področja dejavnosti sta vzgojiteljici povezovali in tako poskrbeli ne le za napredek otrok na področju narave, temveč tudi na vseh ostalih področjih.

Čas za raziskovanje, igro, ples in petje

Zaključek

Gozd je tisti, ki vse ljudi v vsej svoji lepoti in raznolikosti kar vabi, da ga obiščejo, obenem pa se v njem ustavi čas, ki nam ga narekuje vsakdanji ritem. Otroci so spoznali, da je zvok vetra v gozdu drugačen, da so dežne kaplje čisto drugačne kot pod streho terase v vrtcu in, da je v gozdu drugačno ptičje petje kot v okolici našega vrtca.

Vsi za enega, eden za vse

Dogovarjanje v gozdni igralnici

Skupaj gradimo zavetišča

Kako dolgo je pajek pletel to mrežo?

Nasmeh do ušes, možnost za izdelavo zavetišča, metanje po listju, poslušanje ptic, umazane roke in igra v gozdu so stvari, ki bodo otrokom ostale v spominu za vedno kot kamenček v mozaiku, ki ga vsak polni skozi celo življenje. In saj veste, nobena mreža ni boljša, kot je mreža, ki jo stkeš s prijateljem, ko odkrivaš naravo.

Literatura:

- Fischer, G. (2008). Moj veliki slikovni slovar narave. V gozdu. Ljubljana: Karantanija.
- Kokalj, T. (2009). Kdo gre na sprehod v gozd? Brezovica pri Ljubljani: Morfem.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo..
- Zalokar – Divjak, Z. (1998). Vzgoja je...Ni znanost. Ljubljana: Educe.

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST

Povzetek

Otrokom smo želeli, zaradi naše neposredne bližine z naravo, naravoslovne vsebine približati na čim bolj konkreten in izkustven način. Lahko bi rekli, da smo si igralnico za nekaj tednov preselili kar v naravo - v gozd, na travnik, na vrt, kjer smo raziskovali, opazovali, predvsem pa uživali in se igrali.

Glavne besede: biotska raznovrstnost, živali, rastline, travnik, gozd, predšolski otroci.

Abstract

We wanted to bring the natural sciences closer to the preschool children on a concrete and experiential way because of our closeness to nature. We moved the playroom for a few weeks in the forest, on a meadow and in the garden where we were exploring, observing, and the most important enjoying and playing.

Keywords: biotic diversity, animals, plants, meadow, forest, preschool children.

Uvod

V projekt Raziskovalci biotske raznovrstnosti smo v našem vrtcu aktivno vključili otroke vseh starostnih skupin. V pomladnih mesecih smo se spremenili v naravoslovne raziskovalčke ter v vseh vremenskih razmerah raziskovali, opazovali in spoznavali naravo v okolici našega vrtca. Cilji, ki smo si jih v projektu zastavili so bili: otroci odkrivajo in spoznavajo živo in neživo naravo; razvijajo spretnosti opazovanja in raziskovanja; spoznajo knjigo kot vir informacij; spoznavajo živa bitja, ki jih najdemo v gozdu/na travniku/vrtu; pridobivajo izkušnje, kako ljudje vplivajo na naravo in kako lahko prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Metode

Metode, ki smo jih uporabili pri našem raziskovanju so bile naslednje: metoda raziskovanja, metoda opazovanja, metoda pogovora, metoda razgovora, metoda razlage, metoda demonstracije.

Diskusija

S pomočjo literature smo se najprej podučili nekaj o živalih in rastlinah, ki jih lahko najdemo v naši okolici. V različnih slikanicah, revijah smo iskali informacije o rastlinah in živalih, se o njih pogovarjali (kakšna so, kje živijo, kako se gibljejo, oglašajo, s čim se hranijo, kakšni so njihovi potomci). Z velikim navdušenjem in zanimanjem,

predvsem za živalski svet, smo se odpravili na teren na travnik, v gozd in na vrt. Pihali smo regratove lučke, z različnimi likovnimi tehnikami slikali in tiskali metulje, rože, travnik, barvali drevesa, izdelovali plakate, se igrali namizne igre o živalih in rastlinah, v gozdu izdelali bivak, spoznavali semena rastlin, sejali in sadili različne rastline ter skrbeli zanje, si ogledali poučne filme in dokumentarne oddaje o živalih in rastlinah. Gibalno smo uprizorjali gibanja živali, poslušali in brali kratke zgodbe o rastlinah in živali. Dejavnosti in cilje kurikula smo ves čas medpodročno povezovali, prepletali, nadgrajevali in prilagajali razvojni stopnji in sposobnostim otrok v posameznih oddelkih.

Obisk travnika najmlajših otrok

Odkrivanje rastlinskega sveta

Barvanje dreves

Brskamo po literaturi

Spoznavamo travniške živali

Iščemo rastlino ki je na fotografiji

Z raziskovalnimi lončki iščemo žuželke

Opazujemo žuželke

Sestavljanje razrezanke žuželke

Iskanje žuželk na sprehodu

Izdelovanje bivaka

Risanje travniških živali

Slikanje travnika z vodenimi barvami

Izdelovanje plakata

Sajenje rastlin v lončke

Iskanje žuželk

Zaključek

Otrokom smo želeli, poleg novih znanj, ki so jih pridobili, privzgojiti tudi spoštljiv odnos do narave ter jih ozavestiti kako pomembno je varovanje okolja v katerem živimo. Preko skrbno načrtovanih dejavnosti smo jim želeli ponuditi, kar večini otrok v današnjem času najbolj primanjkuje, gibanje in uživanje v naravi.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo.
- Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce). (2008). Maribor: Založba Obzorja.

KJE SE SKRIVA KRT?

Povzetek

Igra, otroška radovednost in raziskovanje so, bili povod za pisanje o naši dejavnosti. Ker otrokovo vedoželjnost zelo težko poteši opis ali sama podoba v knjigi, se s skupino vsakodnevno odpravimo v naravo. Našo pozornost so v zgodnjih toplih pomladnih dneh zmotile krtine. Te gore zemlje so otroci kasneje opazili tudi v slikanici, ki smo jo prebirali. Tako se je začelo naše raziskovanje polno vprašanj in zanimivih spoznanj o prijatelju krtu, ki živi pod zemljo.

Ključne besede: travnik, otroci, krt, zemlja, opazovanje.

Abstract

Play, child's curiosity and exploration were the main reasons for writing about our activity. Children's thirst for knowledge cannot be easily satisfied, therefore I daily take my group out into the nature. Molehills were the ones which caught our attention in the early warm days of spring. Later on children noticed these piles of soil in picture books that we read. This was the beginning of our research full of questions and interesting findings of our friend the mole, which lives underground.

Keywords: meadow, children, mole, soil, observation.

Uvod

Narava je sama po sebi učiteljica, ki nam vsem ponuja in omogoča veliko možnosti za igro in raziskovanje.

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, vendar je kljub temu privlačno in zanimivo. Vse, kar otrok vidi ali sliši, želi potipati, povohati ali okusiti. Z vsem, kar mu je dosegljivo in priročno želi nekaj narediti. Spontane potrebe po odkrivanju in spoznavanju okolja zadovoljimo tako, da otroku okolje razširimo in ga naredimo še bolj različnega (Krnel 2001).

V skupini otrok, starosti od 2 do 3 let, se trudimo, da vsak dan namenimo nekaj časa tudi bivanju v naravi, ki ga izkoristimo za sprostitev, igro in raziskovanje.

Samo tako lahko otrokovo pozornost usmerimo na izrazite značilnosti snovi in predmetov v okolju ter na živali in rastline z izrazito značilnostjo za neko okolje (riba v vodi, metulj v zraku, krt v zemlji ipd.) (Kurikulum za vrtce 1999).

Otroška radovednost ne pozna meja, zato smo se skupaj odpravili raziskovat, kje se skriva krt. Naš cilj je bil predvsem odkriti in spoznati življenjski prostor krta in ga morda celo v živo videti.

Metode

Pri izvajanju naše dejavnosti smo uporabili različne metode dela, ki so se med seboj dopolnjevale in prepletale. Veliko smo opazovali, raziskovali, se pogovarjali, igrali in vključili lastno aktivnost.

Diskusija

Zgodba Travnik, dober dan (I. Zagorc) nas je spodbudila, da smo načrtno začeli oprezati za krtom in njegovim domovanjem, krtino.

Ob našem prvem branju zgodbe, ki govori o travniških rastlinah in malih prebivalcih travnika, so otroci opazili ilustracijo s krtom, ki gleda iz krtine in se spomnili, da smo na sprehodu skozi travnik videli veliko krtin.

Začeli smo se spraševati, zakaj krta še nikoli nismo videli, saj opazimo veliko drugih živali.

Sledilo je vprašanje: Kako lahko zvabimo krta iz »hiške«?

Dobili smo kar nekaj zanimivih odgovorov:

- Nastavili mu bomo hrano.
- Poklicali ga bomo.
- Potrkali bomo pa bo prišel ven.
- Poiskali ga bomo v krtini – izkopali ga bomo.

V naslednjih dneh sva s sodelavko v skupino prinesli kar nekaj informacij o krtu: fotografije iz spleta, knjige o življenju v zemlji, lutko oz. figuro krta...

Ugotovili smo, da krt živi samo v zemlji in redko pride na površje. V zemlji je najraje sam in ne živi z družino. Zelo slabo vidi ima pa zelo dobro razvite druge čute.

Otroci so na fotografijah opazili, da ima tačke take kot bi imel lopatke.

Ob vsem tem navdušenju smo želeli krta videti tudi v naravi. Spomnila sem se na modrost dedka, ki je trdil, da krta lahko izvabimo iz rova tako, da mu naredimo prepih. Po vseh informacijah, ki smo jih našli, bi bila lahko trditev celo pravilna in

zanimiva, zato smo se s skupino odpravili na bližnji travnik, kjer smo predhodno opazili veliko število krtin.

S seboj smo vzeli nekaj lopatk in veder ter se odpravili na lov za krtom.

Otroci so se z velikim veseljem zapodili nad kupčke zemlje in iskali krtovo luknjo. Zemljo so prelagali, prenašali in ravnali krtine.

Ob upadu interesa za igro pa smo ob krtini skupaj naredili luknjo, kjer je bilo očitno opaziti odprtino. Nekaj časa smo skupaj opazovali, če se bo kaj zgodilo, vendar smo kmalu obupali, saj krtja ni in ni bilo, zato smo se vrnili v igralnico.

Naslednji dan nas je čakalo presenečenje. Odprtine ni bilo več! Krt jo je prišel zapret. Okoli pa je bilo spet vse polno novih krtin in nova priložnost za igro.

Zaključek

Dejavnosti, ki jih z otroki izvedemo v naravnem okolju določene rastline in živali, jih dokazano bolj privlačijo, so bolj zanimive, ob njih se sprostijo in so zainteresirani za lastno raziskovanje. V takih situacijah se porodijo najboljša vprašanja in rešitve.

Čeprav naše čakanje na krta ni bilo čisto po naših pričakovanjih so otroci imeli možnost igrati se s prstjo, kjer smo odkrivali še druge prebivalce tal (mravlje, črčki, gosenice, deževnike). Prijetno spoznanje za odraslega in otroka je, da je lahko narava sama po sebi tako velika motivacija za raziskovanje, da včasih sploh ne potrebujemo dodatnih spodbud za gradnjo pozitivnega odnosa do nje.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999), Ljubljana: ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo
- Krnel, D. (2001). Narava. V: Otrok v vrtcu, priročnik h Kurikulu za vrtce, ur. Ljubica Marjanovič Umek Maribor: obzorja
- <https://www.klubgaia.com/si/sos/skodljivci/1390-Krtine>

MATEMATIKA SKOZI NARAVO

Povzetek

Narava nas obdaja z vso svojo lepoto in raznolikostjo. Pomembno je, da otrokom omogočamo čim več izkušenj, raziskovanj ter učenja skozi naravo. Narava je zelo vzpodbudno učno okolje v vseh pogledih. Včasih pa s posegom v naravo porušimo ali pa zmotimo njihov naravni proces. Menim, da je dobro premisliti kdaj, kje in kako opazovati, raziskovati in se preprosto učiti. Mi smo v našem vrtcu prenesli obliko polža kot del žive narave v igralnico in spoznali obliko polža kot matematičen simbol – del nežive narave.

Ključne besede: narava del žive in nežive narave, opazovanje, učenje.

Abstract

Nature surrounds us with all its beauty and diversity. It is important that we provide the children with as much experience, research and learning through nature. Nature is a very encouraging learning environment in all respects. Sometimes, by interfering with nature, we break down or distort their natural process. I think it's good to think about when, where and how to observe, explore and simply learn. In our kindergarten, we transferred the shape of a snail as part of a living nature into a casino and realized the shape of the snail as a mathematical symbol - a part of the inanimate nature.

Keywords: nature of living and inanimate nature, observation, learning.

Uvod

Predšolski otroci imajo veliko veselja po učenju in predvsem po raziskovanju narave. Znanje pridobijo na podlagi kakovostnih izkušenj, ki jih doživljajo v učečem se okolju – naravi. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi, v smislu »skrbni« za naravo oz. okolje v katerem živimo in predvsem v raziskovanju ter vzpodbujanju veselja do nje same.

Včasih pa s poseganjem v naravo porušimo oz. zmotimo njihov naravni proces. Ideja o raziskovanju življenja polža s hišico se je porodila, ko nam je deklica v vrtec v steklenem kozarcu prinesla polža. Otroci so ga z navdušenjem opazovali in postavljali različna vprašanja. Z opazovanjem in radovednim raziskovanjem so odgovarjali na vprašanja o polžih – njihovih telesnih značilnosti in načinu življenja. Poslužili smo se metode aktivnega učenja in s tem vzpodbujali otrokovo razmišljanje, domneve, ideje, zamisli. Z raznimi dejavnostmi, ki so se navezovala na polža, sem področje narave povezala še s preostalimi področji kurikuluma – s poudarkom na matematiki.

Zadali smo si cilj, da otroci prenesejo obliko polža kot matematični simbol oz. idejo za igro. Samega polža pa smo vrnili v njegov naravni prostor.

Cilji

- Otrok odkriva, spozna in primerja živo in neživo naravo.
- Razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave.
- Spoznati obliko polža kot matematični simbol in jo različno uporabiti.
- Izdelati iz naravnega materiala didaktično igro – POLŽ.
- Otrok klasificira in razvršča.
- Otrok šteje in polaga.

Metode

V procesu izvajanja dejavnosti sva uporabili različne metode in oblike dela.

V kurikulumu za vrtce je načelo aktivnega učenja opredeljeno kot nenehna skrb za sprotno zagotavljanje udobnega in za učenje spodbudnega okolja, ki omogoča izhajanje tako iz vzgojiteljevega načrtovanega in nenačrtovanega usmerjenja, kakor tudi iz otrokovih samoiniciativnih pobud (1999, str. 16 – 17).

Pri naših dejavnostih smo uporabili naslednje metode: igre, lastne aktivnosti, raziskovalno delo, demonstracije, razvrščanje, opisovanje, metoda lastnega dela, opazovanjem,...

Diskusija

Dejavnost je potekala v mesecu maju. Odšli smo v bližnjo knjižnico, kjer smo poiskali knjige o polžih. Otroci so radi prelistavali knjige in spoznavali njihove značilnosti. Ker pa je bil glavni cilj kako prenesti obliko polža v različne načine igre, smo se tega lotili najprej z risanjem polžev oz. risanje po opazovanju.

Ko smo spoznali obliko polžje hišice, smo na silhueto polagali barvne no-ma kocke, ter tako utrjevali osnovne barve in štetje.

Polaganje, štetje, urjenje,...

Urjenje fine motorike in orientacija
danem prostoru

Otroci so obliko hiške prenašali v sipko snov (polenta) in tako krepili fino motoriko ter orientacijo v danem prostoru.

Uporabljali smo naravne materiale in ustvarjali z glino. Pri tem smo spoznavali naravne materiale in urili fino motoriko. Otroke sem spodbujala da naj izdelek poskusijo oblikovati tako, kot je v naravnem okolju.

Oblikovanje iz gline

Zaporedje

Obliko polževe hiške smo uporabili kot podlago za polaganje zaporedja. Pri tem smo uporabili naravni material. Zaporedje je bilo včasih določeno, lahko pa so si ga otroci izmislili sami.

Izdelali smo družabno igro POLŽ LAKOTNIK

Izdelali smo jo iz naravnega materiala po principu igre Človek ne jezi se. Igro igrata dva igralca. Zmaga tisti, ki prvi pride do sredine – solate. Polja, ki so obarvana modro in oranžno imajo dodatno nalogo: vprašanja o polžu (kako se prehranjuje, povedi deklamacijo POLŽEK SLINČEK, oponašaj gibanje polža).

Otrok sodeluje, se dogovarja, upošteva pravila, šteje in se zabava.

Družabna igra: Polž Lakotnik

Sodelovanje in vlečenje vrvic – polž se premika

Otroci so izdelali polža iz odpadnega materiala in s sodelovanjem s prijateljem napeljala vrvico in z vlečenjem vzpodbudila premikanje polža.

Zaključek

Otroci so bili skozi tematiko motivirani in aktivni. Sodelovali so pri različnih dejavnostih. Dejavnosti smo popestrili s pesmico J. Bitenca POLŽ IN MRAVLJA in jo

ritmično spremljali z naravnimi materiali – kamni. Opazila sem , da so otroci samoiniciativno risali oblike polža kot labirint in poljubno pobarvali.

Otroke sva ozaveštili, da je pomembno opazovanje živali, žuželk v njihovem naravnem okolju in jih tam tudi pustiti.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač. M., Krajnc, S., Saksida, I. idr (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja
- Zorec , M.(2002). Živali okoli našega doma. Ljubljana: Karantanija

ŽUŽELKE Z NAMI

Povzetek

Narava, ki nas obdaja in v kateri živimo, je pestra in raznolika. Že zgodaj v vrtcu začnemo otroke navajati na doživljanje narave in preko stika z naravo razvijamo pozitiven odnos do nje. Pri najmlajših smo spoznavali in opazovali žuželke in se učili vsega o njih.

Ključne besede: narava, otroci, žuželke, vrtec.

Abstract

The nature that surrounds us and where we live is diverse. Already in the kindergarten, we begin to invite children to experience nature and, through contact with nature, we develop a positive attitude towards it. In the youngest, we met and observed insects and learned everything about them.

Keywords: nature, children, insects, kindergarten.

Uvod

V našem vrtcu smo eko vrtec in že najmlajšim otrokom omogočamo prve in bogate izkušnje z bivanjem v naravi in stik z živimi bitji.

Dr. Barica Marentič Požarnik (2000) meni, da je učenje uspešnejše, če poteka s samostojnim iskanjem in razmišljanjem, s smiselnim dialogom v skupini, s postavljanjem in preizkušanjem hipotez. Predvsem je pomembno, da otroka miselno in čustveno aktivira, je zanj osebno pomembno in zanimivo, predvsem pa je učinkovito, kadar je vpeto v otrokove življenjske izkušnje. Tako znanje je trajnejše in uporabno v novih situacijah.

S tematskim sklopom o žuželkah, smo pričeli v mesecu aprilu in ga v celoti izvedli. Naš cilj je bil spoznati žuželke kot del žive narave. Zastavili smo si ga z raziskovanjem, saj to otroci najraje počnejo. Skupaj z otroki smo iskali dejavnosti, ki smo jih izvajali v igralnici in tudi na prostem.

Opazovanje z lupo

Rokovanje z lupami

Cilji

Globalni cilji:

- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti;
- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave;
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Cilji:

- razvijanje prstne spretnosti oziroma fine motorike;
- spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev ter prostora;
- spoznavanje žuželk kot pomembno živalsko skupino;
- primerjanje žuželk z drugimi živalmi;
- spoznavanje življenjskega okolja in gibanja žuželk;
- spoznavanje žuželke z opazovanjem.

Metode

Pri metodah smo sledili k aktivnemu sodelovanju otrok in uporabili naslednje:

Igre, pogovora, pripovedovanja, poimenovanja, opisovanja, poslušanja, razlage, prepoznavanja, sodelovalnega učenja, eksperimentalnega dela, raziskovanja, primerjanja, sklepanja, doživljanja, demonstracije, oblikovanja, slikanja, risanja, barvanja, aktivnega učenja, praktičnega dela, dela s tekstom.

Diskusija

Narava je zakladnica idej in učnih izzivov skozi vse letne čase. Žuželke najpogosteje raziskujemo v pomladanskem času. Najprej smo pričeli z raziskovanjem in opazovanjem. Še prej smo preverili njihovo predznanje. Med najpogostejšimi so bile čebela, metulj in pikapolonica. Kasneje so se pridružile še muha, mravlja in pajek. Preko igre in opazovanje v okolici vrtca, smo se naučili veliko novega. V slikovnih gradivih smo iskali fotografije žuželk, ki so jih najprej kazali s prstom in nato poimenovali, kasneje jih sami iskali v knjigah. Nato smo pripevali besedilo pesmic Metuljček Cekinček, Čebelica, Pikapolonica, Mravlja, Pajek. Veliko smo likovno ustvarjali in spoznavali nove likovne tehnike od oglja, do slikanja s tempera barvo in odtiskovali s pečatniki, izdelovali iz odpadne embalaže.

Zjutraj smo v jutranjih krogih reševali uganke o žuželkah in se razgibali z oponašanjem gibanja posamezne žuželke. Izdelovali smo plakate o žuželkah in vsak dan kaj novega dodali, narisali, zalepili, zapisali.

Zunaj smo vse žuželke poiskali na hribu, na tleh, rožah in travi in jih opazovali z lupami. To je bilo za naše najmlajše nekaj novega, saj so imeli prvič priložnost rokovati s pravimi lupami. Naučili so se lepo opazovati in tudi opisovati, kaj vidijo.

Dejavnosti smo predstavili staršem na roditeljskem sestanku. V času obravnavane teme so zelo sodelovali in tudi doma več časa namenili drobnim žuželkam. Veliko so se pogovarjali z otroki in včasih kakšno tudi prinesli pokazat.

Zaključek

Pomembno je, da se zavedamo in otroke navajamo na spoštljiv odnos do narave. Potrebno je zgodnje privzganje vrednot o naravi in vsepovsod v širši okolici. Ponosni sva na otroke, saj žuželke sprejemajo naravno: ne kričijo, ne ubijajo, ne preganjajo. Povsem mirno naju poiščejo, povedo, kaj so videli in nama predlagajo, da žuželko vrnemo v naravo. Primerno ravnanje z živalmi koristi tako nam kot tudi živalim in otrokom. Slednjim predvsem zato, ker se bodo skozi odnos do živali naučili sočutja, pomoči, odgovornosti, strpnosti in bodo morda ravno oni tisti, ki bodo pripomogli k izničenju nasilja. Tako kot velja za vse stvari, velja še posebej za ravnanje z živalmi: pomembno je, da smo odrasli otroku pri ravnanju in odnosu vzor.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marentič Požarnik, M. (2000). Psihologija učenja. Ljubljana: DZS.

Katja Kovačič

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Poljčane

ŽABJI DAN

Povzetek

V okviru tematskega sklopa Živ žav sredi trav, smo z otroki skupine 1-2 leti raziskovali travnik. Spoznavali smo ga skozi različna področja dejavnosti. Otroci so skozi odkrivanje in raziskovanje imeli možnost pridobiti izkušnje z živimi bitji in rastlinami na travniku. Ker nas otroci ves čas opazujejo, vzgojiteljice še posebej stremimo k temu, da je naš odnos do živih bitij brez predsodkov.

V naši igralnici že od meseca septembra domuje veliko žabic –lutk in igrač. Prav zaradi tega so le te otroke tudi najbolj pritegnile in smo se jih odločili pobliže spoznati.

Ključne besede: travnik, raziskovanje, žabe.

Abstract

Within thematic framework named Živ žav sredi trav, we have explored the meadow with children (1-2 years old) through different areas of activities. Children had the opportunity to explore and research the nature, to gain the experience with living beings and plants in the meadow. Since children observe us teachers constantly, our attitude towards living beings should always be without the prejudices.

Our kindergarten playroom is home to many frogs – puppets and toys since September when a school year starts. Children were therefore very attracted to this toys and that was a reason why we decided to get to know the frogs better and to explore these little creatures more closely.

Keywords: meadow, exploration, frogs.

Uvod

Skozi vso šolsko leto smo z otroki raziskovali travnik na takšen in drugačen način, saj nam je le ta najbližji. Od vseh živih bitij pa smo se mi najdlje ustavili pri žabah, ki nas spremljajo že od začetka v obliki lutk. Največkrat je namreč prav lutka žabica otroke motivirala za različne dejavnosti v vrtcu. Žabo smo opazovali, jo spoznavali preko literature in različnih iger.

Metode

Pri izvedbi smo tekom sklopa uporabljali različne metode: igre, pogovora, poimenovanja, opisovanja, sodelovalnega učenja, razlage, opazovanja, razvrščanja, urejanja in raziskovanja.

Diskusija

Skozi vse leto so žabice spremljale različne dejavnosti v našem oddelku. Ker so bile otrokom zanimive, smo se jih odločili ob tematskem sklopu Živ žav sredi trav tudi поблиže spoznati.

Začelo se je z opazovanjem štokelj na travniku. Otroke je zanimalo kaj delajo štoklje. Povedali sva jim, da si iščejo hrano - žabice.

Opazovanje štoklje

Žabice v jutranjem krogu

Po opazovanju so otroci oponašali gibanje štokelj in njihovo sklanjanje k zemlji. Takoj sva otroke seznanili z novo gibalno igro Štoklja in žabice, le da sva midve bili » štoklji«, ki sta lovili otroke »žabice«.

Žabe smo poiskali v različni literaturi, jih poimenovali, oponašali njihovo oglašanje in spoznali, da so žabe tako različnih velikosti kot tudi barv. Pri nekaterih slikah žab sem opazila zgrožene obraze otrok: »Blek!«, so govorili. Na računalniku smo si pogledali razvojni krog žabe. Otroci so bili nad tem začudeni. Zaradi varnosti otrok in strmega terena ob bližnjem potoku nismo uspeli pogledati kako to zgleda v naravi.

Med tem časom sta lutki Regica in Skokica posejali solato. V jutranjem krogu smo se pozdravljali s pliśasto igračko žabo, ter ob poslušanju petja vzgojiteljice ob pesmici Vremenska poročila, opazovali in določali vreme na vremenskem koledarju.

Lutka Zelenka pa nam je pokazala žabji ples ob pesmi R .Krajnčan Tri majhne žabice. Otroci so ga v tem času že večina usvojili, ker pa je tudi njihov govorni razvoj iz dneva v dan napredoval, so nekateri zraven že začeli pripevati.

Otroci so s pomočjo Regice in Skokice spoznavali tudi barve skozi družabno igro Lačna žaba. Ob igri Žabica skače pa so prepoznavali in poimenovali tudi druge živali. Nekatere od njih žaba poje, medtem ko je sama zajtrk za druge.

Družabna igra
Žabica skače

Igra Lačna Žaba

Ob deževnih dnevih so na našo teraso prilezli deževniki. Otroci so jih lahko opazovali na dlani, jih nabirali v vedra in nosili na travo, da jih lahko najde kakšna žaba in poje za kosilo. Tudi polži so zavili k nam, eden je lezel po oknu. Zelo dobro in od blizu smo ga lahko opazovali. Še iztrebek nam je pustil na oknu. Eden izmed fantov se je spomnil na žabo, pokazal na lutko in rekel : »aba am am!« (žaba am am). No, ta polžek je imel srečo, da ravno takrat ni bilo v naši igralnici nobene lačne žabe.

Polžek leze

Iščemo žabo

Iz bližnjega ribnika sem otrokom za en dan prinesla žabo. Pozitivno me je presenetil marsikateri starš, ki je pripeljal otroka zjutraj v vrtec in videl našo obiskovalko. Le redki so pred svojim otrokom pokazali nelagodje in gnus, ostali so jih spodbujali in se zraven prav otroško čudili in navduševali nad žabo.

Uredili smo ji terarij. Vanj smo nalili vodo iz ribnika, položili nekaj kamnov, ter dodali travo in zemljo. Za hudo lakoto smo ulovili » nesrečno« muho, ki je ravno ta dan letala v igralnici. Otroci so žabo opazovali, gledali kako plava po vodi, skače in jo tudi pobožali. Zapeli smo ji pesem o žabah in ji pokazali žabji ples. Otroci so žabo tudi oponašali, se »napihovali«, čepeli in poskušali tako tudi skakati.

Opazujemo žabo

Oponašamo žabe

Tudi druge skupine smo povabili, da pridejo pogledat našo gostjo z ribnika in na marsikaterem, predvsem odraslem in starejših otrocih se je že na obrazu videlo, da ne marajo žab, se bojijo, se jim gnusijo. Upam, da smo jim s svojim ravnanjem in navdušenju nad to dvoživko vsaj malo spremenili mnenje o tej zaščiteni sorti.

Po končanem dnevu v vrtcu, se je žabica od otrok poslovila in odnesla sem jo nazaj v ribnik.

Zaključek

Skozi tematski sklop o travniku so otroci spoznali žabo in druga živa bitja na travniku. Ob vsem tem odkrivanju so razvijali zanimanje in zadovoljstvo. Skozi leto sva otroke učili ustreznega obnašanja ob stiku z živalmi, ki smo jih našli v naši bližini (pajki, deževniki, mravlje, polži, gosenice, čebelice, žaba).

Zavedava se, da lahko odrasli s slabim vzgledom (nelagodje, gnus, predsodek do živali) in negativne občutke prenašamo na otroke, zato jim preko lastnega vzgleda privzgajava pozitiven odnos do vseh živih bitij.

Naj zaključim z mislijo enega izmed velikanov naravoslovnih znanosti, Alberta Einsteina:

» Lažje je razbiti atom kot predsodek«.

Literatura:

- Bahovec idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač. M., Krajnc, S., Saksida, I. idr (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Novak, T., Ambrožič – Dolinšek, J., Bradač, Z., Cajnkar – Kac, M., Majer, J., Mencinger – Vračko, B. idr. (2003). Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru
- Ocepek, R. (2012). Premagajmo predsodke do živali: vzgoja za odgovoren odnos do narave. Ljubljana: Agencija Baribal

SKRB ZA ČIST GOZD V VSEH LETNIH ČASIH

Povzetek

Narava nam ponuja neskončen vir možnosti raziskovanja, ki jih moramo izkoristiti, kajti tako otroke spodbujamo k gibanju v naravi ter opazovanju in zaznavanju le-teh z vsemi čutili.

Otroci spoznavajo, da živimo v sožitju z ostalimi živimi bitji ter da bivajo živali zelo blizu nas, čeprav se tega niti ne zavedamo.

Da pa se v naravi počutimo vsi dobro, ljudje in živali, moramo otrokom privzgojiti skrb in jo s skupnimi močmi varovati, saj je skrb zanjo skupna odgovornost nas vseh.

Ključne besede: gozdna igralnica, živali, narava, otrok, aktivno učenje.

Abstract

Nature offers us an infinite source of possibilities for exploration, we just need to use them and thus encourage children to move in nature, observe and perceive it with all senses.

Children learn that we live in harmony with other living creatures, and that animals are very close to us, even if we are not aware of this.

But in order to feel good in nature, people and animals, we need to impart the care for it to our children and protect it together, because taking care of nature is a shared responsibility of all of us.

Keywords: forest playground, animals, nature, a child, active learning.

Uvod

Spoznavanje narave ter s tem zavedanje okolice in ekoloških ekosistemov okrog sebe so za otroke teme, ki ponujajo aktivno raziskovanje skozi celo leto.

Otroci si lahko v naravi sami ustvarijo svoj igralni kotiček oziroma kar igralnico v naravi, le primeren prostor je potrebno najti oziroma jim ga zagotoviti.

V naši skupini smo se tako že meseca septembra odpravili v bližnji gozd ter skupaj z otroki izbrali tisti kotiček, ki je bil otrokom najbolj všeč in jim je obenem ponujal nešteto možnosti, kjer so lahko potešili svojo željo po raziskovanju.

Cilji

- Razvijanje spoštljivega odnosa do narave.
- Odkrivanje, spoznavanje živih bitij ter njihovih okolij in sebe kot enega izmed njih.
- Primerjanje sprememb v življenju pri živih bitjih ter v živi in neživi naravi.

- Bivanje ter doživljanje narave v vseh letnih časih.
- Skrb za naravo.

Metode

Uporabljali smo metode opazovanja, pogovora, poslušanja, razlage, demonstriranja, poimenovanja, razvrščanja, igre, lastne aktivnosti in raziskovanja.

Diskusija

Skozi celotno šolsko leto smo se v skupini pogovarjali in opazovali spremembe v našem gozdu ter načrtovali, kaj bi lahko v posameznem letnem času delali v našem gozdnem kotičku.

Ker je naš izbrani kotiček pod starim hrastom, smo si ga najprej označili. Označili smo si ga z zeleno vrvico. Otroci so tudi v popoldanskem času v gozd vodili svoje starše in jim pokazali, kje in kaj smo delali v dopoldanskem času.

Izbira igralnega kotička ter
gradnja šotorov iz vej

Spoznavanje dreves okrog
naše gozdne igralnice

V jesenskem času smo v gozdu preživeli zelo veliko časa, ki smo ga namenili spoznavanju dreves, otipavanju ter ugotavljanju hrapavosti drevesne skorje, določanju strani neba s pomočjo zelenega mahu na drevesih. Kaj kmalu pa smo ugotovili, da ima v bližini našega gozdnega kotička svojo pravo bivališče tudi veverica. Otroci so tako želeli poskrbeti zanjo in ji pripraviti skrivališče s skrivno shrambo, v katero so nanosili gozdne plodove, ki so jih sami našli in nabrali.

Ali je veverica edini prebivalec našega gozda, nismo mogli zagotovo vedeti, zato smo komaj čakali, da bo zapadel prvi sneg. V mesecu januarju smo se prebudili v zasneženo jutro. Že prej smo bili dogovorjeni, da se bomo takoj, ko zapade prvi sneg, v zgodnjem dopoldnevu odpravili v gozd ter iskali in odkrivali stopinje različnih živali v snegu. Polni pričakovanj smo se v toplih oblačilih odpravili proti gozdu in kaj kmalu odkrili sledi, ki so bile zajčje. Vendar to niso bile edine sledi, našli smo še srnine, miškine, ptičje in seveda veveričje. Vse najdene sledi smo fotografirali ter jih kasneje v vrtcu primerjali in natančno določili. Zelo smo bili presenečeni, katere živali vse živijo v tem majhnem gozdu. V zimskem času smo se na krmišču za divje živali

srečali še z lovцем ter tako še podrobneje spoznali, da bi živali brez človeške pomoči v mrzli zimi težko pričakale toplejše pomladne dni.

Iskanje sledi stopinj živali v snegu

Ob prvih toplejših dnevih smo si najprej v našem veveričjem skrivališču podrobneje ogledali, ali kaj hrane manjka. V našem skrivališču se je skrivala majhna miška, ki je očitno našla tam dobro zavetje pred mrazom. Nad videnim spoznanjem smo bili zelo presenečeni in obenem zadovoljni, da smo lahko pomagali tej majhni živalci.

V tem času se je okrog našega gozdnega kotička nabralo kar nekaj smeti in tako smo topel aprilski dan izkoristili za čistilno akcijo. Presenečeni, koliko in kakšne vrste smeti so ljudje odvrgli v gozd, smo le-te odnesli s seboj ter jih razvrstili v ustrezne zabojnike.

Spoznavanje ter prepoznavanje različnih gozdnih živali

Naš gozd je očiščen in spet zelen

Poleg že naštetih in omenjenih dejavnosti smo v našem gozdu lahko opazovali pajka med spletnjem svoje mreže, poslušali ptičje petje, opazovali brstenje mladih listkov na drevesih in grmovju.

Ob svetovnem dnevu zemlje pa nas je obiskala ekologinja, ki je otrokom predstavila sledi divjih živali tako, da smo lahko sami izdelovali odlitke sledi srne, zajca, medveda in lisice.

Spoznavanje sledi divjih živali ter
izdelovanje odlitkov le-teh

Zaključek

Dejavnosti v našem gozdnem kotičku so bile za otroke zelo zanimive in so jim ponujale možnosti aktivnega učenja ter lastnega raziskovanja.

Spoznavali in opazovali smo spreminjanje narave ter gozd v vseh letnih časih. Vselej, ko smo se odpravili v naravo (gozd) smo bili presenečeni nad novim spoznanjem, še najbolj pa, ko smo odkrivali, katere živali živijo v naši neposredni okolici. Naša obljuba je, da bomo še naprej skrbeli, da bo gozd čist in prijeten dom vseh prebivalcev in obiskovalcev.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce, (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana: AWTS.
- Furlan, M. (1992). Prvi koraki v ekologijo. Ljubljana: Gembala in Rokus.

ZAČETKI NARAVOSLOVJA ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ OTROKA – VSILJIVEC V GOZDU

Povzetek

Kurikulum za vrtce je nacionalni dokument, ki ima osnovo v analizah, predlogih in rešitvah, ki so uokvirile koncept in sistem predšolske vzgoje v vrtcih. Ima šest področij, med katerimi je tudi narava. Z njenimi cilji zmora vzgojitelj razvijati otrokove sposobnosti in tako otroke aktivno vključevati v družbeno okolje, posledično pa jih tudi učiti zdravega in varnega, predvsem pa racionalnega rokovanja z naravo. Med globalnimi cilji je narava tako opredeljena kot doživljanje in spoznavanje ter razvijanje naklonjenega in spoštljivega ter odgovornega odnosa do narave (Kurikulum za vrtce, 1999). Narava je vsa snov in energija, še posebej v svoji osnovni obliki, neodvisni od človeškega vpliva. Raziskujejo jo razne znanstvene vede, še posebej pa naravoslovje. In prav je, da se tega začnemo zavedati že v predšolskem obdobju, ko je učenje najuspešnejše, saj je otrok aktiven, sodeluje in po svojih najboljših močeh zmora sodelovati in graditi boljši jutri. Ne le da ga prek igre usmerjamo, kaj je prav in kaj ne, zgraditi je treba tudi trden most, ki bo gradil znanje v trajnostni razvoj otroka.

Vedno več raziskav potrjuje, da je kakovostno učenje tisto, ki otroka celostno, miselno in čustveno aktivira. In to je aktivno učenje. Takšno učenje je uspešnejše, saj gre za otrokovo samostojno razmišljanje, pri tem pa je otrok miselno in čustveno aktiviran, učenje pa je vpeto v resnične življenjske okoliščine. S tem otrok pridobi trajnejše znanje, ki bo uporabno v novih situacijah ter mu bo pomagalo razumeti sebe in svet okoli njega (Marentič Požarnik, 2000). In kje pridobiti vse to? Z zgodnjim učenjem naravoslovja in iskanjem vsiljivca v njem.

Ključne besede: trajnostni razvoj otroka, gozd, čutila, aktivno učenje.

Abstract

Curriculum for kindergartens is the national document whose basis is in the analyses, proposals, and solutions which framed the concept and the system of preschool education in kindergartens. It has six fields, among them nature also. By its goals, a teacher is able to develop the child's abilities. Thus, children are actively included in the social environment. Consequently, children are taught about healthy, safe, and, mostly, rational handling with nature. Among the global goals, it is, thus, defined as experiencing, learning, and developing friendly, respectful, and responsible relationship towards nature (Kurikulum za vrtce, 1999). Nature is all the matter and energy, especially in its basic form, independent of human influence. Different scientific disciplines research it, especially natural sciences. And it is right for us to realize that in the preschool period also when learning is the most efficient, as a child is active, participating, and capable of cooperating and building a better tomorrow. Not only that we direct children what is right and what is wrong through playing. It is necessary to build a stable bridge which will build the knowledge in a sustainable development of a child.

There is an increasing quantity of research which confirms that qualitative learning is the one which activates a child integrally, mentally, and emotionally. And this is active learning. Such learning is more efficient because independent thinking of the child is involved. In the process, the child gains more sustainable knowledge which will be useful in new situations and will help it understand itself and the world around it (Marentič Požarnik, 2000). And how to gain all this? By early learning of natural sciences and by searching an intruder in it.

Keywords: sustainable development of the child, forest, feelings, active learning.

Uvod

Bivanje otrok v naravi je privilegij, doživetje. V njej se igrajo, doživljajo in raziskujejo, z njo se učijo, v njej se čutijo sprejete in domače ter občutijo toplino. Z njo čutijo in oblikujejo svoje življenje. Sliši se tako poetično, kot bi prebirali pravljico. Pa vendar se zavedamo, kako narava in njena okolica ter vsa živa in neživa bitja v njej pozitivno delujejo na človeka, ko vstopimo vanjo, sprva kot vsiljivci. Početje neodgovornega odnosa brez zavedanja aktivnega učenja ne obrodi sadu. Postajamo izkoriščevalci narave, življenja v njej, le malokrat pa vanjo tudi vlagamo. Razen če ...

Še kako pomembni so prav prvi stiki, prvi koraki in prvo spoznavanje z naravo že v predšolskem obdobju. Narava ni le prostor tišine, sprostitve, miru in sprehoda, temveč nudi več. Zato moramo otroke naučiti – gledati, opazovati, čutiti. Če jim vse to želimo dati, moramo v to verjeti tudi sami.

Metode:

V delo je vključenih veliko metod dela, ki so olajševalne okoliščine, a najpogosteje uporabljene pri delu so prav metoda pripovedovanja in metoda razlage, metoda opisovanja in opazovanja ter metoda pogovora in poslušanja. Vsaki dejavnosti pa sledijo tudi metoda lastne aktivnosti in lastnega izražanja, metoda doživljanja, metoda zaznavanja in najpomembnejša – metoda igre. Brez slednje skorajda ni mogoča dobra realizacija dejavnosti in zastavljenih ciljev. Otroci v igri dajejo celo osebnost, se uživajo v dogajanje in podoživijo čutenje.

Krnel (1993) nazorno opiše pomen zgodnjega učenja naravoslovja, saj meni, da ima velik vpliv na kasnejše vrednotenje narave. Otroci bodo ne glede na to, ali se bodo naravoslovje učili ali ne, sami razvijali teorije in konstruirali pojme. Zaradi ne vključevanja začetnega naravoslovja v vrtce lahko nastane pri prvem srečanju v šoli kratek stik. Snov je za otroke preabstraktna, ne najdejo povezav med svojim dozdajšnjim znanjem in novo snovjo. Tako se pojavita zmeda in zavračanje naravoslovja.

Toda če vzgojitelj nima vrednotenja narave, kako potem otroku približati naravo? Odrasla oseba mora imeti odgovoren odnos do narave in živih bitij, ne glede na to, če mu je naravoslovje blizu ali ne. Vzgojitelj je oseba, ki spodbuja učno okolje, dejanja in razmišljanja. Hvala (2012) nazorno pove, da vzgojitelj pri svojem delu načrtuje izkušnje, ki gradijo na otrokovih dejanjih in interesih. Predvsem pa je pomembno, da jih spodbuja in vodi, ne pa sugerira.

Včasih se nam zazdi, da moramo vzgojitelji vedeti prav vse. A temu ni tako. Zgodi se, pogosto tudi meni, da na kup zastavljenih vprašanj ostanem odprtih ust, nevedna, nemočna. Se naj pretvarjam, da dajem napačne informacije? Tudi tu je prav, da otroci začutijo trenutek, ko odgovora nimam na dlani, znam pa ga poiskati. In tu je še ključni dokaz, kako lahko zmoremo opraviti tisoč in eno nalogo, samo pustiti se moramo voditi.

Diskusija

Naša enota Mavrica, ki spada pod Vrtec Urša, se nahaja na čudoviti lokaciji, kjer se pogled ustavi na tamkajšnjih hribih, pot pa nas prav ob vsakem vremenu vodi na prosto, v gozd, v našo gozdno igralnico. Povzpnejo se na hribček, kjer se še lepše vidi naš vrtec, kjer dobiš občutek, da nemogoče postaja mogoče. Včasih se mi zdi, da prav v gozdu najdemo tisto, kar smo iskali v jutranjem krogu. Otroci postanejo umirjeni in gozd doživljajo kot prostor tisočerih novih dogodivščin. Tu se svet ustavi, domišljija dobiva svojo pot, zaznavamo različne dražljaje, igra je spontana, otroci pa povezani. Slišijo se dialog, komunikacija, smeh in dobra volja. Ni nestrpnosti. In to je ključ do tistega, kar želim dati otrokom v predšolskem obdobju; da se zavedajo lepote okoli sebe, da zaslišijo šumenje jesenskega listja, mehkobo hoje po mahu, dotik dreves, iskanje samega sebe v senci in iskanje skritih kotic srca. Ko to začutimo, smo pregnali vsiljivca in smo pripravljeni na doživetja.

Naštela bi le nekaj iger, ki so stalnica naše gozdne igralnice: pokaži žival in spremeni njen gib, pantomima, posnemaj moje čustvo, prisluhni pravljici, poskoči na besedo, najdi vsiljivca (kaj ne sodi v gozd – odpadki, smeti ...), objemi me, povej, kaj čutiš, poišči prijatelja (drevo, palico, mah ...). Spoznavamo pa tudi imena dreves, gradimo iz naravnih materialov, ustvarjamo izdelke, ponosni smo tudi na to, da smo iz gozda prinesli kup dobrin, ki so dopolnila čutno pot, na kateri se tako pogosto zadržujemo in bosi stopamo po njej. Vključena so vsa čutila, govor, motorika, fina motorika, gibanje in marsikaj, pa se niti ne zavedamo. Svež zrak pa doda le še piko dobremu in zdravemu počutju.

Zaključek

Šolski sistem nas uči, da je Slovenija tretja najbolj gozdnata država v Evropi. A to ni najpomembnejši podatek. Rajović (2014) pravi: »Nas povezovanja informacij nikoli niso učili, zato tega ne znamo. V šolah bolj kot ne še vedno učijo na pamet, to je učenje golih podatkov, ki ne ostanejo v glavi. Z otrokom se morate pogovarjati tako, kot da razume vse, zato da otrok posluša, misli in povezuje.« In res je tako. Otroku moramo ponuditi oprijemljive besede z dokazi, da nam verjame, zaupa v nas in da si

želi živeti. Ponuditi mu moramo metodo praktičnega in projektnega dela. Le tako se bo zavedal pomena obstoja, mi pa mu bomo na ta način omogočili, da spoznava zgodnje naravoslovje, ga odkriva, dopolnjuje v celoto in si tako gradi svoj jaz. Narava je čudovita v vseh pogledih. Le stopiti je treba vanjo in jo imeti preprosto le rad. Ponosno vihramo eko zastavo.

Literatura:

- Hvala, B. (2012). Naravoslovje za najmanjše – aktivno učenje. V M. Duh (Ur). Ekološka in etična zavest skozi edukacijski odnos do narave in družbe (56–65). Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: MŠŠ, Urad Republike Slovenije za šolstvo.
- Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS.
- Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS.
- Rajovič, R. (2014). Naučimo otroka misliti. Revija Jana. <https://govori.se/zanimivosti/dr-ranko-rajovic-naucimo-otroka-misliti/>; pridobljeno 27. 5. 2019.

SOBIVANJE Z ŽUŽELKAMI OKOLI NAS

Povzetek

Žuželke so povsod okoli nas, toda včasih jih težko najdemo, saj so majhne in pogosto skrite. V mnogih povestih so drobne živali grda in strah vzbujajoča bitja. Nekatere med njimi so človeku koristne, druge škodljive ali celo nevarne. Žuželke imajo šest nog, njihovo telo je sestavljeno iz treh delov: glave, oprsja in zadka. Sodijo med najokretnjše živali, nekatere vrste so posebej izurjene za tek ali hojo. Večina ima dva para kril. Ta so tanka, največkrat prozorna. Letijo lahko šele, ko odrastejo. Vse to je bilo otrokom še neznano in prikrito. Z veseljem smo pričeli s spoznavanjem in raziskovanjem. Posebno pozornost smo namenili odnosu do žuželk in sobivanju z žužkami.

Ključne besede: žuželke, drobne živali, pozitiven odnos, sobivanje z žužkami.

Abstract

Insects are all around us, but sometimes they are difficult to find because they are small and often hidden. In many stories, these small animals are ugly and fear-inspiring beings. Some of them are beneficial to humans, others are harmful or even dangerous. Insects have six legs and their body consists of three parts: the head, the chest and the back. They are among the most active animals, some species are especially skilled in walking or even running, many can even fly when they grow up. Most have two pairs of wings. These are thin, most often transparent. Children did not know of all this. We are happy to begin to get to know and research the insects. Particular attention was paid to human-insect relationship and coexistence.

Keywords: insects, small animals, human-insect coexistence.

Uvod

Otroke vsakodnevno seznanjamo z bližnjo in daljno okolico kot tudi z živalmi, katere opazimo v našem okolju. Z velikim navdušenjem smo si izbrali temo o žužkah. Projekt smo zastavili kar celoletno in že v jeseni opazovali žuželke okrog vrtca. V zimskem času smo v ekobranje vključile bralni nahrbtnik izključno z literaturo o žužkah. S pomočjo knjižničarke smo v bralne nahrbtnike umestile knjige o pikapolonci, kobilic, komarju, muhi, uši, bolhi, čebeli, čmrlju. Starši so otrokom prebirali knjige in skupaj iz odpadnih materialov izdelali zelo izvirne izdelke. Imeli smo celoletno razstavo, ki se je vseskozi povečevala. Ob koncu projekta smo vse eko žuželke razstavili v krajevni knjižnici. Tako so otroci spoznali žuželke in, ko je nastopila pomlad, smo hitro pričeli z opazovanjem okrog vrtca. Žal je letošnja pomlad zelo deževna in je bilo opazovanje večkrat neuspešno, saj tudi žuželke ne marajo dežja in se skrijejo v svoja bivališča. Tako smo odšli v knjižnico in si izposodili različno literaturo s pomočjo katere smo lahko raziskovali. Ugotavljali smo kdo so žuželke, kaj so, njihove značilnosti, kje živijo, s čim se prehranjujejo in kako se sporazumevajo. Ugotovili smo kako so zgrajene, njihovo razmnoževanje, premikanje,

če letijo in ali pičijo. Raziskovali smo »Žuželčji zakaj?«. Zakaj kobilice cvrčijo, zakaj ose pikajo, zakaj muhe rade sedijo na kakcih, zakaj imajo nekatere mravlje krila, zakaj imajo pikapolonice pike in zakaj komarji sesajo kri? Spoznali smo pomen žuželk, da so koristne in lahko tudi nevarne. Ugotovili smo, da so ogrožene in jih moramo zaščititi. Vsako bivanje na prostem smo izkoristili za opazovanje s povečevali, opazovalnimi lončki in »Hišo za opazovanje žuželk«. Vseskozi so se prepletala vsa kurikularna področja. Otroci so radi likovno ustvarjali in bili telesno aktivni.

Cilji

- Primerjanje in spoznavanje živih bitij in njihovo poimenovanje,
- pridobivanje izkušenj o varovanju in ohranjanju naravnega okolja,
- spoznavanje, da se živali med seboj sporazumevajo.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali naslednje metode dela: opazovanja, pogovora, razgovora, raziskovanja, ponavljanja, posnemanja, lastne aktivnosti, sodelovanje staršev, sodelovanja s knjižnico in čebelarji, sklepanja, predvidevanja, igre in tehnike aktivnega učenja, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale.

Diskusija

Otroci sedaj dobro vedo, kako je potrebno opazovati živali in, da jih po opazovanju izpustijo nazaj v njihov življenjski prostor. Pogovorili smo se tudi o pikih in ugrizih žuželk. Ko gremo v naravo, si preventivno zaščitimo roke, noge in glavo z uporabo repilenta in oblačil. Ob nastalem piku ali ugrizu rano primerno oskrbimo. V vrtcu smo si letos pripravili ekovrt na katerem pričakujemo tudi pomoč žuželk pri opravljanju in odganjanju uši, zato smo jim postavili hotel za žuželke, kamor se bodo lahko naselile. V igralnici smo izdelali različen didaktičen material, med drugim tudi kocko z žuželkami. Otrokom so bili zelo zanimivi plenilci žuželk, predvsem pajki. Skupaj smo pletli pajkove mreže, na asfaltnem igrišču narisali ogromno pajkovo mrežo, v mreži ujete žuželke, okrog mreže pa pajke. V kotičku za umik smo izdelali senzorično gosenico iz različnih materialov. Vsak otrok je od doma prinesel en člen gosenice in smo skupaj sestavili zelo zanimivo gosenico. Ob svetovnem dnevu čebel, 20. maja smo obiskali predstavitev naših čebelarjev in si podrobno ogledali življenje čebel. Otroci so od doma prinesli veliko pesmi, katere smo skupaj usvojili: Šmentana muha, Murenčki, Pikapolonica, Metuljček Cekinček, Gosenica, Pajek, pravljic in ugank. Spoznavanje žuželk je otroke zelo pritegnilo, zato bomo dejavnosti nadaljevali skozi celo poletje. Pri celotnem projektu so bili otroci in starši zelo aktivni. Starši so projekt zelo dobro ocenili in pohvalili, da so se otroci v projektu veliko naučili in osvojeno znanje prenesli v svoje družine.

Senzorična gosenica v kotičku za umik

Pletenje pajkove mreže

Opazovanje čebel na satnicah s čebelarjem

Hotel za žuželke

Zaključek

Otroke vzpodbujamo, da z malimi živalmi ravnajo spoštljivo in skrbno. Veliko opazovanja in pogovora bo pripomoglo k temu, da bodo otroci spoštovali raznolikost živalskega sveta. Pridobili so konkretne izkušnje o življenju žuželk. Dejavnosti so se prepletale z različnimi področji kurikula. Vedno smo izhajale iz pobud in vprašanj otrok. In odrasli - ne pozabimo biti otrokom dober vzgled.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, zavod RS za šolstvo.
- Harlow, Rosie, Morgan, Gareth. Drobne živali. Murska Sobota: Pomurska založba, 1995.
- Jennings, Terry, (1938). Male živali. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010.
- Tait, Noel. Žuželke in pajki. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012.
- Burnie, David. Raziskovalec žuželk. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017.
- Praprotnik-Zupančič Lilijana. Žuželčji zakaj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2011

NAJBOGATEJŠE UČNO OKOLJE – GOZD

Povzetek

Gozd je naša najboljša učilnica za celostno učenje v naravi, v njej lahko odkrivamo vse modrosti tega sveta, lahko raziskujemo življenje, zakonitosti narave, doživljamo izkušnje, jih nadgrajujemo, povezujemo, širimo zanimanja in pridobivamo pozitiven odnos do narave. Pomembno je, da predšolskemu otroku ponudimo pristen stik z gozdom. To je prostor, kjer je vedno dovolj igrač iz nestrukturiranega materiala (deževniki, listki, vejice, kamenčki ...), ki otroku omogočijo, da je aktiven, ustvarjalen, radoveden, inovativen, umirjen, sodelovalen ... V našem vrtcu se zavedamo, da izkustveno učenje v predšolskem obdobju obrodi najboljše sadove in otrokom ponujamo dejavnosti, ki potekajo v naravnem učnem okolju, kot so gozd, gozdna jasa, travnik, potok, obrežje rek.

Ključne besede: gozd, voda, ogenj, lovska opazovalnica, izkustveno učenje.

Abstract

Forest is considered as the best classroom for learning in nature. In forest we can discover all wisdoms of life, nature, we can build experiences and positive attitude towards nature. It is very important for a pre school child to have a genuine connection with forest. That is a place full of unstructured material that can child use for play such as worms, leafs, small stones... playing with unstructured material allow child to be active, creative, curious, innovative, calm and cooperative. In our kindergarten we are aware that learning through child's own experiences is the best way for child's development, so we offer our children activities in natural learning environment such as forest, forestry, grass, stream and by the river.

Keywords: forest, water, fire, hunting observatory, learning through experiences.

Uvod

Z obiskom gozda se pri otroku spontano razvije tekoče učenje in ima svoje zakonitosti v določenem sosledju korakov (vzbuditev navdušenja, usmeritev pozornosti, neposredna izkušnja in delitev navdiha). Goethe je rekel: »Če veselje s kom deliš, ga to podvoji.« Metodo tekočega učenja je s sodelavci razvil Joseph Cornell, ameriški vzgojitelj in ljubitelj narave.

Gozdna pedagogika omogoča tako otrokom kot odraslim varno in sproščeno raziskovanje narave, tekoče in izkustveno učenje, prepoznavanje lastnih občutkov in potreb v najbogatejšem učnem okolju – gozdu. Vsak otrok bo v gozdu našel tisto, kar mu najbolj ustreza. Pri tem upoštevamo razvojne lastnosti otrok, razlike med spoloma, sposobnosti sklepanja, ohranjanje pozornosti in srečevanje s tovrstnimi dejavnostmi.

Cilji

- razvijanje pozitivnega odnosa do narave,
- razvijanje čutil (vonj, okus, sluh, vid, dotik),
- razvijanje naravnih oblik gibanja (hoja, tek),
- razvijanje motoričnih sposobnosti (gibljivost, moč, ravnotežje, koordinacija, preciznost, vztrajnost),
- seznanjenje in poimenovanje rastlin ter živali v gozdu,
- spoznavanje nestrukturiranih materialov in igra z njimi,
- spoznavanje lovske opazovalnice,
- premagovanje strahu pred višino in soočenje z njo,
- spoznavanje s pomočjo povečevalnega stekla moč sončnih žarkov za kurjenje ognja,
- seznanjanje z ognjiščem in s kurjenjem ognja v naravi,
- spoznavanje potoka in igre v njem,
- spodbujanje staršev s pomočjo zgleda iz vrtca, da otroke odpeljejo v naravno okolje (gozd, gozdno jaso, travnik ...).

Metode

- Metoda pogovora,
- metoda opazovanja,
- metoda aktivnosti,
- metoda praktičnega dela,
- metoda pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti.

Diskusija

V Vrtcu Antona Medveda Kamnik je obisk gozda postal način življenja. Vsi se radi vračamo tja, kjer se dobro počutimo, tako otroci kot strokovni delavci in z zgledom spodbujamo tudi starše. Otroke pred odhodom v gozd seznanim o obisku gozda in otroci se tega dejanja vedno razveselijo ter večinoma nam sporočajo, ko zapuščamo gozd, zakaj se že vračamo v vrtec.

S sodelavko sva se odločili, da otrokom ponudiva od jutra do popoldneva, da ga preživimo v gozdu, le zajtrk so otroci pojedli v vrtcu. Z avtobusom smo se odpeljali v 5 km od našega vrtca oddaljen gozd. Z veliko opreme smo se izkrcali z avtobusa in pot nadaljevali peš. Našo pot smo označili z napisi našega vrtca, da so morebitni starši, hišnik ... vedeli, kje se nahajamo v gozdu. Ob prihodu v gozd smo najprej gozd pozdravili, ponovili pravila lepega vedenja v gozdu in si izbrali skrito željo današnjega dne v gozdu. Določili smo prostor, kjer smo izvajali biološke potrebe in si ogledali postopek, da si vsak sam izkoplje jamico z motiko in po opravljeni potrebi jamico zakrije z zemljo. Otrokom smo ponudile prosto igro in prav vsak se je prav

hitro zaigral, skupaj so kovali načrte, kaj in kako bodo gradili hiše, mostove, jezove ... Strokovne delavke smo poskrbele za varnost in opazovanje aktivnosti otrok. Lokacija v gozdu je bila izjemna, saj je otrokom ponudila nekaj več kot gozd, ki ga obiskujemo vsak teden blizu vrtca. Imela je lovsko opazovalnico, na katero je lahko splezal vsak otrok v spremstvu vzgojiteljice, če je le želel premagovati strah pred višino oz. uživati v višini in krasnem pogledu nad gozdno jaso. Na vrhu opazovalnice so otroci pojedli sadno malico.

Lovska opazovalnica

Sadna malica na lovski opazovalnici

Poleg gozdne jase je tekel potoček, ki je otrokom ponudil igro z vodo. Otroci so imeli s seboj gumijaste škornje, zato so uživali v igri v potoku. Med seboj so sodelovali, se dogovarjali, pomagali, iskali izvir potoka, gradili mostove, izdelovali jezove ... V gozd smo prinesli nekaj naravoslovnih pripomočkov, s katerimi so otroci lovili žuželke, pajke, hrošče in jih opazovali s povečevalnim steklom ter ujete živali spustili na prostost.

Igra v potoku

Opazovanje živali

Teden, ko smo obiskali gozd, je bil zelo deževen in so nam namočena tla omogočala, da smo ob potoku na gozdni jasi zakurili ogenj. Tokrat smo iz proste igre prešli k vodeni dejavnosti, otroke smo seznatile, le kdaj in kje lahko v gozdu zakurimo ogenj. Otroci so pomagali pri oblikovanju ognjišča s kamenjem, skupaj smo uvrščali, kaj bomo dali spodaj, da bo ogenj dobro zagorel in kaj na koncu.

Ogenj s pomočjo povečevalnega stekla

Kosilo na gozdni jasi

Ogenj je zagorel s pomočjo povečevalnega stekla in sonca, nad čimer so bili otroci zelo navdušeni. Opozorile smo jih tudi na nevarnosti odvrženega stekla v naravi, kjer lahko povzroči samovžig in ogenj povzroči veliko škodo. Otroci so nabirali tanke veje in jih nosili na ogenj. Hitro je prišel čas kosila in hišnik nam je v gozd iz vrtca pripeljal kosilo. Usedli smo se na blazine na gozdni jasi, opazovali in nadzorovali ogenj ter uživali v izjemni hrani, ki ji je dal en dodaten priokus še gozd. V vrtcu velikokrat hrana ostaja. Tokrat smo dobili enako količino kot v vrtcu, le da smo jo v gozdu pojedli do zadnje žlice. Jedli smo z lesenim priborom in krožniki, tako da smo po kosilu zelo hitro pospravili posodo, saj smo jo odnesli na ogenj in nismo pustili nič odpadkov. Kot pravi ljudski pregovor, »na ogenj in otroke je treba paziti« in prav zagotovo smo strokovne delavke pazile na otroke še posebej ob ognju. Hišnik nam je pripravil metrske, ušpičene palice, na katere so otroci napičili jabolko in kruh ter pekli na ognju. Vsak si je sam spekel popoldansko malico, kar je bila za otroke izjemna izkušnja.

Peka kruha in jabolk

Po končani peki na ognju smo otrokom prikazale, kako pogasimo ogenj in pospravimo ognjišče, preden zapustimo gozd. Dan se nam je prehitro prevesil v popoldne in morali smo se vrniti v vrtec. Pred odhodom iz gozda smo se zahvalili gozdu za čudovit dan in vsak je povedal svojo skrito željo, ki si jo je zamislil pred začetkom bivanja v gozdu. Večina odgovorov je bila, da ne bi deževalo, ker je bilo

zelo nestanovitno vreme in res ni deževalo, imeli smo tudi sonce. Bili so pa tudi izvirni odgovori, »zaželel sem si, da bi slišal kukavico, pa je nisem« ...

Rekli smo si, »dan je bil kot iz sanj« in da je gozd najlepša ter najboljša učilnica.

Zaključek

Gozd daje nešteto priložnosti za celostno učenje v naravi, saj otrok nabira nove izkušnje, jih ureja, nadgrajuje, povezuje, širi zanimanje in pridobiva pozitiven odnos do bivanja v naravi, do varovanja njene raznolikosti. Vse pozitivne izkušnje, ki jih pridobi otrok v predšolskem obdobju, jih bo ohranjal tudi v zrelih letih in jih prenašal na prihodnje generacije.

Redni obiski gozda niso dobri samo za razvoj otrok, temveč tudi za naravo, kajti otroci, ki redno obiskujejo naravna okolja, obdržijo pozitiven odnos do narave tudi kot odrasli. Zato bi lahko rekli, da z obiskom gozda ohranjamo otroštvo že danes in naravo za jutri.

Literatura:

- Hojs, R., Gyorek, N., (2014) Otroci potrebujejo gozd. Kamnik Vrtec A. Medveda Kamnik: Inštitut za gozdno pedagogiko
- Kurikulum za vrtce. (2007): Ministrstvo za šolstvo in šport
- Priročnik za učenje in igro v gozdu (2016). Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije

UČIMO SE POSLUŠATI: ZVOKE VETRA, PETJE PTIČEV IN DEŽEVNIH KAPELJ

Povzetek

V okviru nacionalnega programa Ekošola kot način življenja smo v šolskem letu 2018/19 v vrtcu Miklavž pri Ormožu znotraj projektov »Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj« izbrali področje s temo »Učimo se poslušati«. Projekt je potekal na nivoju enote vrtca. Vanj so bili vključeni tako otroci prvega kot tudi drugega starostnega obdobja. S spoštovanjem razvojnih značilnosti in starostne stopnje otrok smo upoštevali pedagoško psihološki vidik. Specialno didaktični vidik je bil vzpostavljen z začetnim odkrivanjem in doživljanjem pojmov slišanih zvokov v spoznavanju okolja. Nato smo skušali uporabiti izkušnje zaznanega v neposrednem okolju, v katerem so se otroci gibal, za učenje v postopkih naravoslovja kot tretji vidik.

V vseh oddelkih smo uporabili aktivne tehnike učenja, s poudarkom na opazovanju kot naravoslovnem postopku, tako da so otroci čim več časa preživeli v naravi (ob konkretnih izvorih zvokov), kjer so imeli možnost nadaljnjega odkrivanja in raziskovanja. O tem, kar so otroci videli in poslušali so pripovedovali, narisali, oblikovali in usvajali nove pojme.

Ugotovili smo, da so bili otroci zelo navdušeni nad zvoki vetra, petja ptičev in deževnih kapelj. Seznanili so se neposredno z njimi ter spoznali njihove značilnosti. Opazovali so delovanje zvokov, odkrivali vzroke in posledice ter doživljali pozitivne učinke v učenju poslušanja. Posebej so se razveselili bivanja v naravi ob dežju.

Ključne besede: zvoki v naravi, poslušanje, veter, petje ptičev, deževne kaplje.

Abstract

Within the scope of the national programme »Ecoschool as a way of living« and as part of projects »Early Years Natural Science for Sustainable Development«, our kindergarten Miklavž pri Ormožu chose »Learning to Listen« as the topic for school year 2018/19. The project was carried out in our kindergarten unit. It involved children from the first and second age groups. The pedagogical and psychological aspects were observed by taking into account developmental characteristics and age levels of the children involved in the project. The special didactics aspect was implemented in the form of discovering and experiencing sounds in the outdoor environment. This was followed by an attempt to use the hearing experience of the children playing in their immediate environment as part of the natural science learning programme, which is the third aspect.

In all our kindergarten groups we have used active learning techniques, with emphasis on observation as a scientific method, allowing the children to spend as much time in nature as possible (next to different sound sources), and encouraging them to explore and research. The children then talked, drew and created from their visual and hearing experience, while learning new concepts.

We found out that the children were thrilled with the sounds of the wind, birds singing and raindrops falling. From their immediate experience of the sounds they learnt about their characteristics. They observed how the sounds were produced, looked for their causes and effects, and experienced positive effects of learning to listen. What they loved the most was going out to experience rain.

Keywords: sounds of nature, listening, wind, birdsong, raindrops.

Uvod

V Kurikulumu za vrtce (1999) so prepoznavna ob načelih in ciljih tudi spoznanja, da otrok dojema in razume svet celostno, da se razvija in uči v aktivni povezavi s svojim socialnim in fizičnim okoljem, da v vrtcu v interakciji z vrstniki in odraslimi razvija lastno družbenost in individualnost. Neposredna aktivnost otroka s predmeti ter pridobivanje konkretnih izkušenj z ljudmi, stvarmi, živalmi, rastlinami, ... vodi otroka do novih doživetij, izkušenj, spoznanj, preko smiselnih zahtev oz. problemov, ki vključujejo otrokovo aktivno raziskovanje. Znotraj naše teme Učimo se poslušati: zvoke vetra, petje ptičev in deževnih kapelj smo si zadali, da otroci spoznajo okolje, raziskujejo zvoke v njem in razvijajo ustvarjalne sposobnosti.

Poseben poudarek smo namenili naslednjim vsebinam:

1. Poslušanju zvokov v neposrednem okolju.
2. Opazovanju kot načrtni in usmerjeni dejavnosti.
3. Odkrivanju vzrokov in posledic v podrobnostih pojavov.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Uporabljene metode dela: spoznavanja, poslušanja, odkrivanja, opazovanja, pogovora, razlage, pripovedovanja, raziskovanja, opisovanja, komentiranja, razmišljanja, razlikovanja, praktičnega likovnega oblikovanja in izražanja, delo z avdiovizualnimi sredstvi.

Podatke za raziskovanje smo zbirali, spremljali, obdelovali in analizirali največkrat v dopoldanskem času ob usmerjenih dejavnostih izobraževalnega dela zunaj vrtca. Nekaj aktivnosti je bilo realiziranih tudi znotraj prostorov vrtca ob različnem času.

Diskusija

S pomočjo različnih oblik in metod dela smo skušali predšolskim otrokom čim bolj približati zvoke v naravi ter soodvisnost živih bitij za obstoj in zdravje.

Izvedli smo kar nekaj dejavnosti, ki smo jih prilagodili starosti otrok. Ugotovili smo, da so otroci pridobili veliko novih spoznanj. Spoznali so okolje, nove pesmi in zgodbe o

naravi, naučili so se, da je potrebno aktivno poslušanje. Zapomnili so si, da je narava zelo raznolika, koristna in jo je potrebno ohranjati.

Zanimivo je bilo oblikovati ptičke iz papirja in ugotavljati pestrost.

Otroci so ugotovili, da so v zvokih razlike in da je to podobno, kot smo si mi različni med seboj.

Najstarejši otroci so omenjene vsebine še nekoliko bolj poglobili ter se seznanili tudi o novih pojmi, pojavih vremena in učinkih v učenju poslušanja.

Nepozabno doživetje je bilo predvsem daljši čas bivanja v naravi, pogovori o zaznavah ter usmerjanje v pozorno poslušanje in razmišljanje.

Poslušamo petje ptičev, hodimo po dežju, z vetrnico v vetru

Rezultati

Nekaj dejavnosti, ki smo jih v sklopu teme izvedli:

- sprehod v bližnjo in daljno okolico,
- bivanje v naravi in doživljanje v različnih letnih časih, vremenskih razmerah,
- zaznavanje s čutili in sodelovanje v pogovorih,
- učenje slovenske ljudske pesmi Pleši, pleši črni kos in izvajanje preprostega plesa v paru,
- poslušanje zgodb iz narave,
- prebiranje in ogledovanje različnih knjig, priročnikov,
- ogled živih bitij, opazovanje gibanja in poslušanje oglašanja,
- ogled izobraževalnega filma » Ptice« preko IKT,
- opazovanje pojavov in pogovor o vremenu, podobnostih ter razlikah,
- prepoznavanje zvokov v naravnem okolju,
- raziskovanje vzrokov za pojave in ugotavljanje posledic,
- oblikovanje ptic iz odpadnih in umetnih materialov,
- likovno ustvarjanje (risanje, slikanje, barvanje,),
- se igra različne gibalno elementarne igre (Ptički v gnezda, Sonce-dež, Poplave-požar-potres,....),
- izdelovanje vetrnice iz odpadnih koledarjev in tek z njimi v vetrovnem vremenu.

Zaključek

Otroci so ob načrtovanem tematskem sklopu zgodnjega naravoslovja zelo uživali in se naučili

poslušati zvoke v naravi, ki jih do sedaj niso nikoli tako doživljali. S prilagojenimi oblikami in metodami ter vsebino smo uspeli pritegniti zanimanje za učenje poslušanja zvokov vetra, petja ptičev in deževnih kapelj pri otrocih vseh starosti. Otroci so spoznali pestrost okolja kot nepogrešljiv člen za vsa živa bitja, bolj so ozaveščeni o učinkih v učenju poslušanja različnih zvokov, uporabe čutil, razvijanju ustvarjalnih sposobnosti, izvajanju iger v povezavi s tematiko in krepitevijo svojega organizma. Vse kar so otroci v neposrednem okolju zaznali je bil vir učenja, radovednost in raziskovanje otrok smo pozitivno ovrednotili. Seznanili so se s tem, kako je mogoče s tehničnim pripomočkom uporabiti veter in vodo ter njihovo lastno moč. Uporabili smo možnosti za nova doživetja in otrokov razvoj, povezan z dojemanjem narave ter učenjem poslušanja.

Literatura:

- Bahovec, E. (2017): Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- Bahovec, E. (2004): Šola in vrtec skozi ogledalo. Priročnik za vrtce, šole in starše. DZS,d.d.
- Marjanovič Umek, L. (2001): Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Založba Obzorja

TALNI ŽIV ŽAV OKOLI NAS

Povzetek

Povezanost z naravo in njenimi prebivalci je za ljudi izrednega pomena. Zavedanje, da je potrebno ravnovesje v naravi ohraniti, pa je pomemben in nenadomestljiv vzgojno izobraževalni cilj, ki bo vsem vključenim v življenjski krog omogočal življenje s poudarkom na sobivanju in spoštovanju žive in nežive narave. Otroci so pri vključevanju in uresničevanju tega cilja pomemben člen, saj na pristen, raziskovalen in neobremenjen način spoznavajo svet okoli sebe. Raziskovanje tal in njenih prebivalcev otrokom omogoča neposreden stik z naravo, ki jo otroci doživljajo z vsemi svojimi čutili. Z lastno aktivnostjo otroci pridobivajo nova znanja, spoznanja, izkušnje in vedenja, ki so pomembni za trajnostni razvoj, pozitiven pogled na svet in vse, kar nas obdaja in bogati.

Ključne besede: otrok, raziskovanje, živa bitja.

Abstract

Closeness with nature and its inhabitants is very important for people. Awareness that the balance in nature needs to be maintained is essential and irreplaceable educational aim, which will enable life with an emphasis on coexistence and respect of animate and inanimate nature for all included in the life circle. The children present an important part regarding the implementation and acquisition of the before-mentioned aim for they get to know the world around them in a real, exploratory and unencumbered way. The exploration of the ground and its inhabitants enables the children to be in direct contact with nature and experience nature with all their senses. Since the children are actively involved, they gain new knowledge, experience and information that is necessary for continual development and bright outlook on the world as well as everything that surrounds us and enriches us.

Keywords: a child, exploration, living beings.

Uvod

Otroci so neločljivo povezani z naravo, zemljo in živimi bitji, ki jih tam najdemo. Mesec maj, ki je od nekdaj veljal za topel in pomladen mesec, smo namenili raziskovanju talnih živali v okolici vrtca, prepoznavanju živali in usvajanju novega znanja z različnimi didaktičnimi igrami, plesnimi dejavnostmi, samoiniciativnim delom otrok in lastnim pridobivanjem informacij. Kljub nestanovitnemu in precej deževnemu vremenu smo z otroki veliko časa preživeli v naravi, v različnih vremenskih situacijah in pogojih ter različnih delih dnevne rutine v vrtcu. Vzgojne dejavnosti smo prenašali tudi v igralnico; tu smo se posvetili raziskovalnemu delu, otroci so iskali in pridobivali informacije in nova znanja. Živalski svet v tleh okoli nas je otrokom ponudil veliko izkušenj in znanja, ki so ga pridobili z lastnim delom, in sicer z igro in učenjem v gibanju.

Pri vzgojno-izobraževalnem delu z otroki smo razvijali naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do žive narave ter doživljali in spoznavali živo naravo v njeni

raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih. Vsebine so se med seboj več čas prepletale in dopolnjevale, zajemale so vsa področja dejavnosti Kurikula za vrtce (1999), in sicer jezik, družbo, matematiko, gibanje, naravo in umetnost.

Metode

Otroci so pri izvajanju projekta sodelovali z različnimi metodami in oblikami dela. Te smo prilagajali starosti otrok in zastavljenim vzgojno-izobraževalnim ciljem.

K opazovalno raziskovalnim aktivnostim otrok smo vključevali poimenovanje, razvrščanje, merjenje, urejanje, štetje, načrtovanje, poslušanje in prikazovanje rezultatov. Ves čas smo izhajali iz potreb, želja in zmožnosti otrok. Velik poudarek je bil namenjen učenju z gibanjem in pridobivanjem novih izkušenj. Otroci so aktivno sodelovali pri vseh fazah izvajanje projekta. Oblike dela so bile individualne, skupinske, skupne in frontalne.

Pri vseh izvedbenih fazah smo izvajali različne tehnike aktivnega učenja; te so se med seboj prepletale, dopolnjevale in nadgrajevale

Diskusija

Otroci so pri raziskovanju talnega živ žava pridobivali nove izkušnje, znanja in spoznanja, ki so bili neločljivo povezani z uresničevanjem ciljev in vsebin različnih vzgojnih področij. Z lastno aktivnostjo so otroci spoznavali svet narave od blizu. Spoznavali so življenje na tleh in pod zemljo ter se navduševali nad zanimivostmi, ki se dogajajo neposredno poleg njih. Vključevali smo učenje z različnimi čutil in se ob tem učili spoštljivega, odgovornega in naklonjenega odnosa do vsega, kar nas obdaja in bogati.

Otroci so s pomočjo različnih načrtovanih in nenačrtovanih dejavnosti spoznavali, da življenje v naravi poteka v krogu, kjer so vsi členi med seboj neločljivo povezani in pomembni za obstoj naravnega ravnovesja, ki je v naravi še kako pomemben.

Raziskovalno delo otrok v naravi (na travniku, igrišču, njivi in bližnjem gozdu) se je prepletalo z delom v igralnici, kjer smo novo pridobljeno znanje utrjevali, poglobljali, analizirali in demonstrirali. Z lastno motiviranostjo, aktivnostjo in preverjanjem pridobljenega znanja so otroci pri vzgojo-izobraževalnem delu izhajali in lastnih potreb in želja.

Otroci so v tleh v naravi najpogosteje našli deževnika, mravlje, polže in listne uši. Zanimanje otrok za raziskovanje tal v naši okolici je bilo veliko, k raziskovanju so privabili tudi otroke drugih skupin, starše, babice in dedke ter bratce in sestrice. Talni živ žav smo spoznavali z odkrivanjem tal v okolici vrtca, doživljanjem narave in pogovorom o zaznavah, opazovanjem talnih živali z ročno lupo, likovnim ustvarjanjem po čutnem doživetju v naravi, s sprostitevimi dejavnostmi v naravi,

poslušanjem in posnemanjem zvokov iz narave ter neposrednim stikom z naravo v vsej njeni pristnosti in veličini.

Raziskovanje tal na igrišču vrtca

Ponazarjanje gibanja živali z glasbeno didaktično igro v igralnici

Opazovanje polža in njegovega gibanja

Zaključek

Otroci so neločljivo povezani z naravo in njenimi prebivalci. Pomembno je, da otrokom pri tem nudimo dovolj možnosti in priložnosti, da naravo začutijo v vsej svoji veličini, da ji znajo prisluhniti, jo negovati in jo raziskovati. Z raziskovalnimi dejavnostmi otrokom približamo svet živali na tleh in pod tlemi. Otroci ob tem razvijajo pozitiven odnos do žive in nežive narave ter se ob tem učijo spoštovanja in razumevanja vsega, kar nas obdaja. Talni živ žav v okolici našega vrtca bomo še naprej raziskovali v vseh letnih časih in z aktivnim učenjem v gibanju ugotavljali zanimivosti, ki se nam bodo ob tem ponujale.

Literatura:

- Katalinič, D. (2017). Spoznajmo talni živ žav okrog nas. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, zavod RS za šolstvo.
- Polenc, A. (1983). Živi svet. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Mihelič, B., Mati Djuraki, D., Torkar, G., Klanjšek Gunde, M., Jerman, R. (2005). Naravoslovje 6. Ljubljana: Rokus.

DREVEŠA NA NAŠEM IGRIŠČU

Povzetek

Na našem igrišču primanjkuje naravne sence, zato smo jeseni posadili dve mladi drevesi. V skupini 4- 5 letnih otrok smo ti mladi drevesi celo leto spoznavali, opazovali, primerjali med seboj in s starejšimi drevesi. Otroci so raziskovali z vsemi čutili. Preko tehnik aktivnega učenja in zanimivih dejavnosti si je vsak posameznik razvijal nove spretnosti, se učil na svoj način in pridobival znanje na različnih področjih. Preko raziskovanja so si otroci razvijali kritično mišljenje, ustvarjalnost in si privzgajali spoštljiv odnos do narave. Otroke je zanimalo, kaj drevo potrebuje za rast in razvoj in katero drevo bo hitreje rastle.

Ključne besede: drevo, raziskovanje, rast, čutila.

Abstract

This year's project "forest playroom" has brought us a lot of challenges and happy hours of learning in nature. We had exercised our abilities, we have been exercising in fresh air and in that way we developed our abilities and we have been watching the nature from the first line.

Forest is a place where we can be one with nature in all four seasons. We are assured once again that learning in nature has something more, to our children nature is not only just nature but also develops positive thinking about oneself and his friends.

Keywords: tree, research, growth, senses.

Uvod

»Nekdo danes sedi v senci, ker je nekdo, nekoč, posadil drevo.« (Waren Buffet)
V enoti Mojca si na igrišču želimo več sence, zato smo tam 17.10. 2018 dopoldne posadili dve mladi drevesi. Kmetijska zadruga Grosuplje nam je podarila mlado drevo ambrovec, mamica deklice iz naše skupine pa nam je podarila navadni javor, ki ga je sama vzgojila. To je bil poseben dogodek, na katerega smo se pripravljali dalj časa. K sodelovanju smo povabili tudi naše vodstvo vrtca, ki nam je s strokovnimi nasveti priskočilo na pomoč. Najprej smo izbrali ustrezna drevesa in prostor za zasaditev. Pri sajenju nam je pomagal hišnik, ki je izkopal dve jami, kamor smo s skupnimi močmi posadili drevesi. Otroci so bili pri sajenju ves čas aktivni in so doživeto sodelovali pri tej dejavnosti. Nekateri otroci so držali drevo, drugi so teptali zemljo okoli dreves, z lopatami dosuli zemljo, zalili drevesi z vodo itd. Po sajenju dreves smo izvedli kratek kulturni program. Ob zvokih kitar smo zapeli nekaj ljudskih pesmi in družno zarajali okoli novo posajenih dreves. Otrokom je ta dan ostal v lepem spominu, saj so naslednji dan po zajtrku takoj stekli k mladima drevesoma in sodelovali pri zasaditvi sivke okoli javora. Na lesenih opori pri javoru in ambrovcu smo pritrdili še slike teh dreves, zapisali ime drevesa, datum saditve ter kdo nam je drevesi

podaril. Z merilnim trakom smo izmerili višino dreves in obseg mladih debel. Podatke meritev smo zapisali v pripravljeno tabelo. Po tem dogodku so se otroci navajali na spoštljiv odnos do dreves, jih opazovali, spoznavali, iskali nove informacije o drevesih, primerjali liste, debli, lubje, skrbeli zanju in se igrali okoli njiju. Otroke je zanimalo, katero drevo bo hitreje rastlo, kaj drevo potrebuje za rast in namembnost-funkcijo dreves. To je postalo naš glavni raziskovalni problem.

Nekoč so se vaške skupnosti zbirale pod veliko lipo in tam sprejemale odločitve, ob sklenitvi miru so v znak potrditve posadili drevo kot znak trajnosti. (dr. Helga Hofman, 2013)

Globalni cilj: Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.

Narava je posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju. (Kurikulum za vrtce, 1999)

Metode

Igra, pogovor, komunikacija, izkustveno učenje, vzpodbujanje otrokovega učenja in mišljenja, lastna aktivnost, čutno zaznavanje.

Diskusija

Naslednje dni so otroci z velikim zanimanjem in navdušenjem prišli k novo posajenima drevesoma. Vsak dan so ju opazovali in ju po potrebi zalivali. Tretji dan so opazili, da ima navadni javor uvele liste. Nekatere otroke je zaskrbelo, da se bo drevo posušilo. Mamica deklice, ki je za nas vzgojila drevo nam je rekla, da naj še malo počakamo, da si to drevo opomore, saj je ob presaditvi doživelo spremembo oziroma nekakšen »šok«. V igralnici smo izvedli tehniko aktivnega učenja Viharjenje možganov. Otroke sem vprašala, na kaj pomislijo, ko slišijo besedo drevo. Otroci so povedali zanimive asociacije: listi, ptiček, veje, jabolka, zemlja, stol itd. Zanimanje otrok za drevesa nam je bilo izhodišče za izvedbo teme Drevo.

Odšli smo na sprehod in ob cesti zagledali več javorjev v čudovitih jesenskih barvah. Poimenovali smo ta drevesa ter njihove glavne dele. Pod drevesi je na tleh ležalo veliko drevesnih listov, ki so prijetno zašumeli pod našimi čevlji. Prisluhnilimo šelestenju listov. Objemali smo debla teh dreves, jih božali, si izbrali svoje drevo... Z voščenkami smo na papir naredili odtis lubja. Na javorjih smo opazili plodove s krilatimi listi. Nekaj drevesnih listov in plodov smo odnesli s seboj. V igralnici smo pripravili razstavo odtisov lubja na papirju in si jo ogledovali. Odtisi so bili precej različni. Drevesne liste smo dali med časopisni papir in jih naslednji dan opazovali z lupami. Otroci so opazili, da so listi različnih barv, nekateri imajo črne lise in so

nazobčani. Poimenovali so glavne dele listov, jih narisali, šteli, razvrščali po velikosti, spoznavali funkcijo listov itd. Liste so pobarvali s tempera barvami in jih tiskali na risalne liste. Otroci so se igrali s »helikopterji« kakor so sami poimenovali plodove s krili, ki smo jih našli na javorjih. Odprli so jih in v njih opazili semena. Iz želoda, ki ga je deklica prinesla v vrtec, smo vzgojili mladi hrast in skrbeli zanj. Otroci so spoznavali razvoj drevesa in pogoje za njegov razvoj. Na igrišču imamo posajen ambrovec, ki ga celo leto opazujemo in primerjamo z našim mladim, novo zasajenim ambrovcem. Jeseni smo na tem drevesu opazili »bodičaste« plodove. Nekaj otrok jih je poimenovalo kar »ježki«. V knjigi smo prebrali, da so ti plodovi le dekorativni, lahko jih poskusimo, uporabljamo jih v zdravilstvu. Prebrali smo tudi, da je to okrasno drevo, ki ga zasajamo okoli hiš in v parkih. Pod drevesom smo nabrali nekaj listov in jih v igralnici tipali, razvrščali, opazovali z lupami in primerjali z listi javorja. Otroci so rekli, da so si listi precej podobni, le da so manjši, gladki in druge barve. V igralnici smo si uredili naravoslovni kotiček z zbirkami listov, semen, plodov in lubja. Odšli smo na sprehod v bližnjo okolico in opazili še nekaj ambrovcev, ki se jeseni odenejo v čudovite škrlatne barve. Tipali smo debela in ugotovili, da imajo ta drevesa lubje globoko vzdolžno razbrazdano. Otroci so nabrali drevesne liste, jih metali v zrak in uživali v igri. Odšli smo tudi v gozd, da bi poiskali javor. Nekateri javorji rastejo tudi v gozdu, vendar jih v tem gozdu ni bilo. Opazili smo veliko smrek. Vsak otrok si je izbral svoje drevo, ga tipal, spoznaval in mu prisluhnul.

Nastopili so zelo hladni dnevi in zaskrbelo nas je, da bosta naši mladi drevesi pozebli. O tem smo povprašali našega hišnika, ki nam je povedal, da naj nas ne skrbi, saj ni tako mrzla zima. Večkrat smo odšli k našima mladima drevesoma in ju opazovali. Ugotovili smo, da drevesa in vsa narava pozimi počivajo. V tem času smo izvedli tehniko aktivnega učenja KWL tabela v katero smo vnašali naslednje podatke: kaj vem o javoru/ambrovcu, kaj me še zanima o javorju/ambrovcu, kaj sem novega izvedel/a o javorju/ambrovcu?

Ob vnašanju podatkov, odgovorov otrok sem ugotovila, da otroci že veliko vedo o naših dveh drevesih. Otroke je zanimalo naslednje: zakaj jeseni javor in ambrovec odvržeta liste, zakaj ima ambrovec »ježke«, ali lahko drevo tudi umre, katere živali pridejo k našima drevesoma, kaj drevesi potrebuje, da lahko raste? Otroci so razmišljali in odgovorili na prvo vprašanje naslednje: drevesa, ki imajo liste so listavci, jeseni jih dol vržejo, ker je potem zima. Več časa so otroci potrebovali za odgovor na drugo vprašanje in ob pomoči knjige ugotovili, da so »ježki« na ambrovcu plodovi. Na tretje vprašanje smo deloma odgovorili kar v gozdu, ko smo zagledali trhlo drevo na gozdnih tleh. Otroci so ugotavljali, da je trhlo, propadajoče drevo verjetno bolno, imelo je uvele liste, morda ga je napadel kakšen škodljivec in zato bo to drevo verjetno umrlo. Drevo lahko kdo tudi požaga ali ga podre močan veter...V gozdu smo opazili tudi požagana drevesa. Ugotovili so, da je drevo tudi živo, saj raste, se razvija, iz debela priteče drevesni sok. Iz požaganih dreves lahko naredimo ptičje hišice, stole itd. Eden deček je rekel, da ne smemo vseh dreves požagati, ker potem ne bomo mogli več dihati. Decembra in tudi naslednje zimske mesece smo opazovali ptice, ki so pogosto priletele v hišico, ki jo imamo na terasi. Otroke so ptice zelo zanimale, saj so jih lahko neposredno opazovali med hranjenjem. Pogosto so prileteli vrabci,

taščice in sinice. Te smo spoznavali podrobneje. Otroci so opazili, da so ptice pozimi lačne. Nastala je tema Kako lahko pozimi pomagamo pticam? Otroci so od doma prinašali hrano za ptice, izdelovali smo ptičje krmilnice iz odpadne embalaže od mleka in sokov, prinašali so slike in knjige o pticah, ustvarjali ptice iz odpadnih materialov itd. Ptičje krmilnice in druge izdelke iz odpadne embalaže smo postavili na razstavo v Mestno knjižnico Grosuplje. Starše smo povabili k izdelovanju ptičjih hišic in valilnic. Nekateri starši so se prijazno odzvali in dobili smo novo leseno ptičjo hišico ter kar tri valilnice iz lubja in slame. Prosili smo hišnika, da nam jih je pritrdil na drevesa na našem igrišču. Otroci še sedaj radovedno kukajo v valilnice. Nato smo izvedli tehniko aktivnega učenja Grozdi. Otroci so na velik plakat nalepili sličice ptic, gnezd, jajc, ptičjih hišic itd. ter jih povezovali med seboj. Ob povezovanju sličic so utemeljevali, zakaj so dve sličici povezali med seboj. Tako so otroci ugotovili, da ptice pogosto obiskujejo drevesa, si na drevesih spletejo gnezda, domujejo, počivajo v senci in pojejo. Otroci so se navajali na spoštljiv odnos do ptic. Hkrati so preko te teme odgovorili na četrto vprašanje. Obiskali smo tudi vrtec Rožle, kjer smo si ogledali veliko zanimivega o prazniku Gregorjevo. Pomladi smo pri drevesih opazili še majhne mravlje, ki so se trudile, da bi prišle na vrh dreves in enega polža. Otroci so ugotavljali, da so drevesa koristne rastline, saj so lahko dom in zavetje za številne živali, dajejo nam zrak, iz njih lahko naredimo ptičje hišice, valilnice, stole itd. V knjigah smo prebrali, da je ambrovec okrasno drevo, iz javorja pa lahko človek oblikuje pohištvo. Odgovoriti je bilo potrebno še na vprašanje, kaj drevesi potrebuje, da lahko raste. Na to vprašanje so otroci odgovorili kar preko dejavnosti v okviru teme Zemlja. Vsak dan smo odšli do naših dreves, kjer so otroci okoli dreves opazovali zemljo. V zemlji okoli dreves so otroci opazili razpoke in na igrišču tudi majhne luknje. Ugotovili so, da že dolgo ni deževalo in so zato nastale razpoke. Opazili so, da sta dobili naši mladi drevesi majne poganjke in kmalu nato še majhne zelene liste. Kako smo se razveselili, da naši mladi drevesi brstita in da sta uspešno prezimili! Obe drevesi so otroci zopet merili s papirnatim merilnim trakom in ugotovili, da sta zrastle. Izmerili so tudi obseg njunih debel in ugotovili, da sta se obe debli malo odebelili in okrepili. Ambrovec je zrastle več kot javor. Jeseni sta bili debli obeh dreves zelo tanki, posebno deblo našega javorja. Izvedli smo tehniko aktivnega učenja Viharjenje možganov na temo zemlja. Otroci so od doma prinesli majhne vrečice zemlje. Zemljo so tipali, se igrali z njo in z mlinčki, jo presejali s siti, opazovali z lupami, v zemlji so našli tudi kamenčke, vejice, korenine, drevesne liste... Zemljo so zmešali z vodo, nastalo je »blato« s katerim so lahko slikali. Izvedli smo poskus vpojnosti vode skozi zemljo. Pripravili smo tudi gojišče za deževnike, saj smo ob deževnih dneh na asfaltu pred vrtcem in na igrišču opazili veliko deževnikov. Otroci so bili navdušeni, ko smo v knjigi prebrali, da so deževniki koristni, saj rahljajo zemljo. Na terasi so otroci v lončke nasuli zemljo in vanjo posadili fižol. Zemljo so otroci zalili z vodo. Fižol je po nekaj dneh pokukal iz zemlje. Občasno so ga zalili z vodo, opazovali ter narisali kalitev fižola. En lonček so postavili v zaprto omaro in fižol občasno zalili. Fižol, ki smo ga postavili v zaprto omaro ni več rastle, postal je rumen in je odmrll. Tako so otroci ugotovili, katere pogoje rastlina potrebuje za rast in razvoj. V knjigah smo iskali informacije o drevesih in prebrali, da nam drevesa dajejo zrak, ki

ga potrebujemo, da lahko dihamo in živimo. Nudijo nam naravno senco. Obiskali smo tudi Kmetijsko zadrugo Grosuplje. V zunanjem delu trgovine smo opazili drevesa, med njimi je bil tudi ambrovec. Dve deklici sta se spomnili, da nam je Kmetijska zadruga Grosuplje podarila mladi ambrovec. V aprilu smo na našem igrišču in okoli vrtca izvedli čistilno akcijo. Okoli javorja smo posadili nekaj cvetic in opleli sivko, ki smo jo zasadili jeseni. Ob tem so otroci pridobivali izkušnje, kako sami in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Rezultati

Otroci so preko izkustvenega učenja spoznavali in primerjali vrste dreves, koristnost javorja in ambrovca ter drugih dreves. Preizkusili so se v spretnosti merjenja dreves z merilnim trakom in beleženjem meritev. Otroci so podajali svoje predloge in ideje o raziskovanju. Pridobili so nove izkušnje pri dogovarjanju, gibalnih spretnostih in kognitivnem razmišljanju. Opazovali in spoznavali so značilnosti letnih časov in sprememb na opazovanih drevesih v različnih letnih časih. Pomladi so postali zelo natančni opazovalci in so opazili več kot jeseni in pozimi. Opazili so tudi rano, mah, lišaj na javorju v bližnji okolici. Spoznali in raziskovali so, kaj potrebujejo drevesa za rast in razvoj ter funkcijo oziroma koristnost dreves. Seznanili so se z vzgojo mladih dreves. Navajali so se na spoštljiv odnos do dreves in ekološko kritično mišljenje. Vedo, da ne lomimo vej, ne trgamo listov, ker jih drevo potrebuje za rast in razvoj. Otroci na primeren odnos do dreves in drugih živih bitij navajajo mlajše otroke v vrtcu.

Sajenje mladega drevesa ambrovca
na igrišču

Merjenje mladega drevesa
javorja in označitev višine

Tipanje, občutenje in spoznavanje drevesa javorja

Opazovanje mladega hrasta, ki smo ga sami vzgojili

Zaključek

Po opazovanju otrok in pogovoru z njimi sem ugotovila, da so z raziskovanjem ter opazovanjem spoznali veliko novega o drevesih, povezanosti z drugimi živimi bitji in z naravo. Pri raziskovanju so uporabili vse svoje čute in naravo doživljali na njim lasten način. Spoznali so, kaj potrebujejo drevesa za svojo rast in razvoj. S svojimi meritvami so ugotovili, da drevesa rastejo dokaj počasi. Z meritvami so ugotovili tudi, da javor raste počasneje kot ambrovec, da lahko drevesa in druge rastline odmrejo, če nimajo zagotovljenih pogojev za obstoj. Spoznali so, da se drevesa spreminjajo glede na letni čas in da so koristna za ljudi, druge rastline in živali. Otroci so postali odgovorni sooblikovalci in ustvarjalci varovanja ter ohranjanja naravnega okolja. Izkazali so se za čuječe ter natančne opazovalce in varuhe dreves in drugih živih bitij. Izrazili so želje, da še naprej opazujemo naši mladi drevesi in skrbimo zanje. Povedali so, da so tudi mlajšim otrokom rekli, da morajo tudi oni čuvati vsa drevesa na našem igrišču. Svoje izkušnje in znanje prenašajo na mlajše otroke.

Literatura:

- Dr. Eva D. Bahovec in drugi avtorji: Kurikulum za vrtce (Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999)
- David Burnie: Drevesa (Pomurska založba, 1990)
- Georg Zauner: Listavci (Cankarjeva založba, 2005))
- Dr. Helga Hofmann: Drevesa in grmi (Založba Mladinska knjiga, 2013)
- Marijan Kotar- Robert Brus: Naše drevesne vrste (Slovenska matica v Ljubljani, 1999)
- Owen Johnson in David More: Drevesa (Založba Narava, Kranj, 2010)

PAJEK

Povzetek

V prispevku je predstavljeno, kako so otroci spoznali pajka. Sama tema izhaja iz področja naravoslovja, a smo večji poudarek namenili umetnosti, kjer smo ustvarjali pretežno iz odpadnega materiala. Preko zgodbe Pajkec Ogabek smo naredili uspešno povezavo s področjem družbe in v skupini stkali prav posebno mrežo prijateljstva.

Ključne besede: pajek, travnik, opazovanje, odpadni material.

Abstract

This article describes how children learned more about a spider. Although the object itself belongs in the field of natural sciences, the emphasis was on arts and crafts, where we got creative mostly with waste material. Through the story Pajkec Ogabek (Die Kleine Spinne Widerlich) we successfully created a link with the field of natural sciences and knitted a very special web of friendship.

Keywords: spider, meadow, observing, waste material.

Uvod

Naš vrtec leži v čudovitem naravnem okolju. Obdan je s travniki, gozdom, potoki in, sicer v širši okolici, tudi z ribniki.

S pomladjo se prebudi življenje na travniku. Z otroki naše skupine (starost 1–3 leta) smo se odpravili na opazovalni sprehod na bližnji travnik, kjer smo s pomočjo lup, prijemalk, mrežice itd., ugotavljali katere vse živali/žuželke domujejo na travniku (Slika 1, Slika 2).

Zadala sem si cilj, da z otroki eno od živali/žuželk podrobneje spoznamo, odločitev katero, pa sem prepustila otrokom. Na travniku smo med drugim odkrili tudi pajka. Ta je pri otrocih vzbudil posebno zanimanje, občudovaje, pri nekaterih pa tudi strah. Nato je bila kar nekaj dni najpogostejša beseda, ki so jo otroci izrekli, »pajek«. Med otroki sem opazila tudi simbolno igro; oponašali so, kako se pajek premika. Zato sem jim ponudila, da bi pajka bolje spoznali.

Kurikulum za vrtce daje na področju narave poseben poudarek pridobivanju izkušenj z živimi bitji. »Otrok spoznava in spoštuje živa bitja, uživa z njimi ter se zanima za njihove življenjske pogoje.«¹

Otroci iščejo živali/žuželke na travniku

Cilji

- Otrok odkriva, spozna in primerja živa bitja, njihova okolja in sebe kot enega izmed njih;
- uporaba in razvijanje spretnosti; spoznavanje, raziskovanje, eksperimentiranje z umetniškimi sredstvi (telesom, materiali, predmeti, tehnikami) in njihovimi izraznimi lastnostmi.

Globalni cilji:

- Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti, povezanosti in estetskih razsežnostih;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave;
- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti;
- spodbujanje ustvarjalnosti.

Metode

Metoda opazovanja:

Opazovali in iskali smo pajke v njihovem naravnem okolju: travniku, terasi vrtca, igralnici ... Na fotografijah pajkov smo si ogledali in spoznali, kakšne barve so lahko pajki, koliko nog imajo ... Prav tako smo si na video posnetku ogledali, kako pajek plete mrežo.

Otroci opazujejo pajke na fotografijah

Metoda pripovedovanja:

Otrokom sem pripovedovala zgodbo Pajkec Ogabek: Diana Amft. Mali pajkec Ogabek se odpravi do svojih prijateljev in sorodnikov, da bi ugotovil, zakaj se ljudje bojijo pajkov. S to zgodbo sem otrokom želela pajke približati kot »čuteča«, posebna, a prekrasna bitja, ki se nam jih ni potrebno bati.

Metoda likovnega ustvarjanja in igre (barvanje, igra s frnikolo, lepljenje):

Potem, ko smo si dodobra ogledali, kako pajek izgleda, so otroci iz kartonske embalaže za jajca ter ostankov volne izdelali pajke v mrežah. Vzgojiteljice smo iz embalaže izrezale posamezne »čšašice«, ki so jih otroci pobarvali s tempera barvami. Na barvni papir so z belo tempera barvo in frnikolo naredili mreži.

Barvanje »čšašice«

Igra s frnikolo, ustvarjanje mreže

Pobarvano »čšašico«, ki je bila trup pajka, so nalepili na papir z mrežo ter kot noge dodali končiče volne.

Lepljenje trupa in nogic (končičev volne)

Metoda spodbujanja:

Ves čas smo otroke primerno motivirale, spodbujale, usmerjale in seveda tudi pohvalile. Rezultati so bili izjemni.

Končni produkt: Pajek v mreži

Zaključek

Spoznali smo, katerih barv, velikosti so lahko pajki. Naučili smo se, da imajo vsi pajki 8 nog, da jih večina plete mreže, ne pa tudi vsi. Srečujemo jih vsepovsod, a po zaslugi našega projekta ne več s strahom, saj kar nam je znano in razumljivo nam ne vzbuja strahu, ampak željo po nadaljnjem raziskovanju in učenju.

Na željo otrok smo se odločili, da bomo temo pajka uporabili na zaključnem nastopu skupine. Izdelali si bomo pajkove kostume ter na izbrano glasbo zaplesali ples pajkov in naredili mrežo prijateljstva.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Pajkec Ogabek. (2011). Diana Amft. Založba Kres d.o.o.

GOZD JE OTROKOM PRIJAZNO UČNO OKOLJE IZKORISTIMO GA!

Povzetek

V otroštvu sem kot mestno dekle imela to srečo, da sem lahko počitnice preživljala v naravi na kmetiji. Med plezanjem po drevesih, tekom po travnikih in opazovanjem narave v vseh letnih časih sem nevede razvijala svoje socialne veščine, samozavedanje in ostale potenciale. Na začetku moje poklicne poti je bila moja želja, da bi naravo kar se da redno vključevala tudi v delo z otroki. Menim, da bi se vsak otrok moral naučiti plezati po drevesih, skakati po kupih pograbljenega listja in podobnih veščin, saj to pozitivno vpliva na razvoj otrokovih mentalnih sposobnosti.

Ključne besede: gozdna pedagogika, gozdni dnevnik, sodelovanje s starši.

Abstract

As a city girl I was lucky enough to spend my holidays in my childhood on a farm, surrounded by nature. While climbing trees, running through meadows and observing nature throughout the year, I subconsciously developed social skills, self awareness and my other potentials. At the beginning of my career, my goal was to include environment and nature into working with children as often as possible. I believe that every child should develop skills such as climbing trees, jumping onto huge piles of leaves, as it is an important factor in developing children's mental abilities.

Keywords: forest rules, forest diaries, cooperation with parents.

Uvod

»Gozdna pedagogika temelji na odprtem učnem okolju, kjer se odvija odprto pridobivanje izkušenj, veščin in znanj. Uresničevanje koncepta odprtega učenja v naravnem okolju je prineslo in prinaša dobre rezultate, ki kažejo, da otroci pridobivajo na ravni korajže in samozavesti pri prilagajanju v življenju, so sposobni komunikacije z različnimi ljudmi, znajo opredeliti osebne cilje in jim slediti, znajo samostojno poiskati učne vire in učno skupino za interakcijo« (Komljanc 2012, str. 8).

V Vrtcu Črnuče že nekaj let poteka inovacijski projekt Gozd v objemu. K projektu sem pristopila prvič in vesela sem pozitivnih izkušenj, ki so jih otroci s tem projektom dobili.

»V mreži gozdnih vrtcev in šol so strokovnjaki na podlagi praktičnih opažanj potrdili, da gozd kot prostor na otroke deluje zelo pozitivno.« (Gyorek 2013, 230)

Vodim skupino otrok starih 3-4 leta. Ker je skupina doživela veliko kadrovskih menjav, so postali otroci izredno sramežljivi in zaprti vase, zato sem želela otroke spodbuditi, da v sebi najdejo samozavest. Tako sem se odločila, da se v letu 2018/2019 vključim v projekt Gozd v objemu.

Gozd, kot koncept odprtega učnega okolja, omogoča otrokom senzorno doživljanje in spoznavanje sveta. V takem okolju lahko otroci kalijo svoje socialne veščine in gibalne spretnosti. Koncept odprtega učnega okolja je otrokom razbil bariero in je postal kraj, kamor se vedno znova radi vračajo. Predvsem pa predstavlja, ne glede na svojo velikost, varen prostor, kjer se otroci lahko sprostijo in so svobodni.

Metode in cilji

Za letošnje šolsko leto sem si zastavila cilj, da bodo otroci čim več časa preživel v naravi. Na začetku šolskega leta sem razmišljala, da bi to bili izleti do naše gozdne »igralnice«. Imela sem vizijo, da bi dejavnosti, ki sem jih načrtovala v LDN, izvajali v naravi. Izkazalo pa se je, da so otroci najbolj potrebovali samo bivanje v naravi in nemoteno igro z naravnim materialom, v kateri bodo urili svoje fizične in socialne veščine. V gozd smo odhajali v vseh letnih časih, če nam je le vreme dopuščalo. In to je postal pomemben del našega vsakdana. Metode, ki sem jih izbrala, so bile: metoda igre, metoda opazovanja in metoda pogovora.

Prosta igra v gozdu

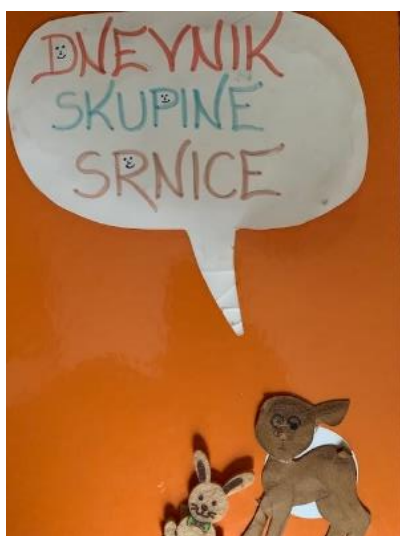
Igra med drevesi

Diskusija

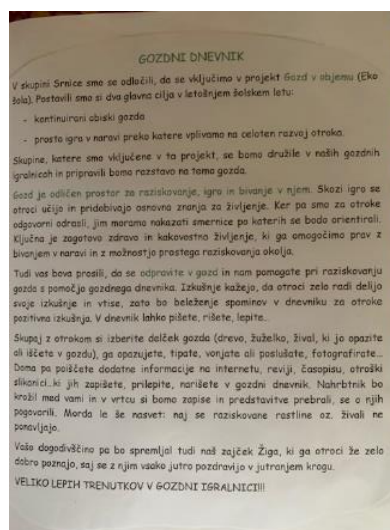
»Razvoj potenciala je kompleksen in dinamičen proces, ki zahteva sodelovanje, skupno in sistematsko delovanje velikega števila dejavnikov, med katerimi imajo odločilno vlogo in pomen posameznik ter družbeno okolje. Pogosto namreč predvidevamo, da imajo nadarjeni otroci nadarjene starše in da prihajajo iz bolj izobraženih družin ali družin z višjim ekonomskim statusom. Nekatere raziskave so te trditve ovrgle in obenem potrdile, da je aktivno angažiranje vzgojiteljev in staršev pomembnejše za razvoj sposobnosti kot status ali izobrazba. To pojasnjuje dejstvo, da osebe, ki preživijo veliko časa v skupnih aktivnostih z otrokom, pomagajo pri razvoju njegovih zanimanj, odgovarjajo na njegova vprašanja ter nudijo toplino in podporo otrokovemu intelektualnemu odkrivanju, kar spodbuja razvoj njegove

nadarjenosti. ... Pomembni so tudi zanimanje za otrokov uspeh, visoka pričakovanja do sebe in otroka, itn...» (Rajović 2012, 20).

Dandanes se strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju srečujemo s problemi, ki jih prinaša prekomerna uporaba različnih naprav, kot so pametni telefoni, tablice in računalniki, kar povzroča nemirne in težko obvladljive otroke. V svetu, kjer smo podvrženi elektronskim napravam in hipnemu reševanju problemov, smo odrasli, ki veliko časa preživimo z otroki, odgovorni za to, da se v otrokovem življenju razvija zdravo ravnovesje med digitalnim in realnim svetom. Strokovni delavci v vzgoji pa se zavedamo tudi, da je za doseganje tega ravnovesja potrebno sodelovanje s starši oz. celotno družino.

Platnica Gozdnega dnevnika

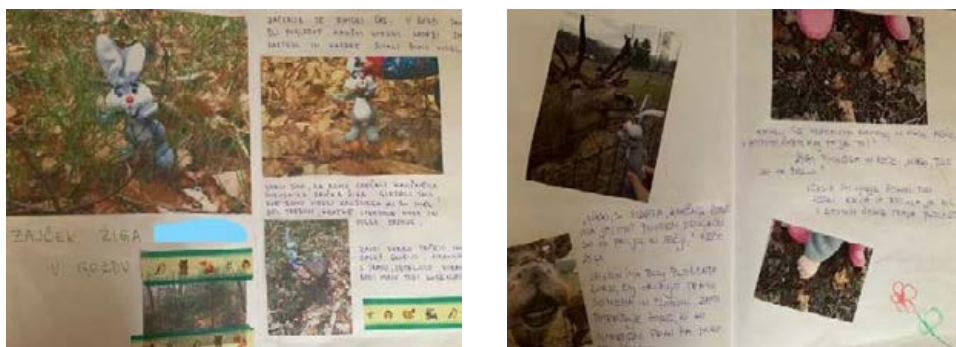

Povabilo staršem za
izpolnjevanje dnevnika

»Aktivno sodelovanje vzgojiteljev in staršev ne zaobjema samo količine časa, ki ga preživimo z otrokom, temveč tudi poseben slog učenja, ki temelji na pobudi ter dejavnosti samega otroka« (Rajović 2012, 20).

To je bila moja motivacija, da v sam proces vključim tudi starše otrok. Dala sem jim nalogo, da otroke odpeljejo v gozd in tam z njimi preživijo nekaj časa. Želela sem, da neko stvar opazujejo in morda doma pobrskaajo za informacijami, vse to pa zabeležijo in zapišejo v Gozdni dnevnik skupine.

Otroke sem motivirala tako, da so lahko v gozd odnesli igračko iz vrtca, Zajčka Žigo. Vsak petek smo skupaj pripravili nahrbtnik, v katerem so otroci Žigo odnesli domov. Zraven pa so seveda odnesli tudi dnevnik skupine. S starši so opravili izlet v naravo in to dokumentirali. Skupaj so potem v dnevnik zapisali, kaj so videli in opazili. Samo veselje otrok v tem procesu in zabava ob izdelavi dnevnika pa so bili, glede na odzive, ki sem jih dobila, za starše dovolj velika motivacija in zadovoljstvo, da so pri dejavnostih sodelovali.

Primera zapisa v dnevnik

Navadno smo potem ob ponedeljkih v jutranjem krogu pogledali dnevnik in prebrali, kje se je Žiga potepal. To je bil vsakič znova poseben dan, saj je otrok, ki je gostil Žigo, le-tega prvi pozdravil z besedami »dobro jutro, zajček Žiga«, nato pa vsem zbranim opisal, kaj sta počela. Žigo smo imeli v skupini cel teden, ravno tako pa so otroci tekom dopoldneva imeli možnost, da sami pristopijo k dnevniku in ga prelistajo. »Otrok mora čutiti, da je dragocen član družine in da ima doma prav tako posebno mesto.« (Humphreys 2002, 138)

Dnevnik skupine Srnice jim je omogočil, da lahko podoživijo svoje trenutke z družino in Žigom. Otroci so po večini z veseljem pregledali zvezek in ob slikah obnavljali, kaj so doživeli, kje vse so bili. Ponosni so bili na to, da so imeli košček doma – družine s seboj in z veseljem so debatirali z drugimi otroki, kaj vse so doživeli. Večinoma so prelistavali zvezek v majhnih skupinah ali v parih, kdaj pa kdaj pa se je tudi zgodilo, da so ga želeli prelistati sami. Strokovni delavki v skupini sva to upoštevali in dovolili.

Zaključek

Ko v skupini pregledujemo dnevnik, se mi pred očmi narišejo prvi jesenski tedni, ki smo jih preživeli v tem projektu. Otroci so tekom tega projekta razvijali mnogo sposobnosti. Poleg fizičnih sposobnosti so napredki očitni tudi pri:

- sposobnostih opazovanja,
- samostojnosti,
- zavedanju okolice,
- upoštevanju pravil,
- umirjenosti,
- socialnih veščinah,
- samozavesti,
- govornih sposobnosti.

Igra z gozdnimi plodovi

Gozdna pravila

Otrok nas nenehno opazuje in posnema, sprejema naš odnos do okolja, zato mu moramo biti vedno dober zgled.

Literatura:

- Dr. Tony Humphreys (2002) *Otrok in samozavest*, Ljubljana, založba Mladinska knjiga
- Rajović Ranko (2015) *Kako z igro spodbujati miselni razvoj otroka*, Ljubljana, založba Mladinska knjiga

ČEBELICA, MOJA PRIJATELJICA

Povzetek

Čebele imajo pomembno vlogo pri ohranjanju ekološkega ravnovesja in biotske raznovrstnosti v naravi. Za življenje na našem planetu je opraševanje ključnega pomena. Opraševanje čebel je pomembno za pridelavo sadja, zelenjave, oreškov, semen in olj za prehrano. Največji doprinos čebel je tudi kakovostna hrana (med, matični mleček in cvetni prah) in tudi drugi izdelki, ki jih uporabljamo v zdravstvu in drugih panogah (čebelji vosek, propolis in čebelji strup). O pomembnosti čebel je potrebno seznaniti že otroke v vrtcu. Na ta način otroci ozavešijo pomen čebel za naše življenje.

Ključne besede: čebela, med, rože, čebelnjak.

Abstract

Bees play an important role in maintaining ecological balance and biodiversity in nature. Pollination is crucial for life on our planet. Pollination of bees is important for the production of fruit, vegetables, nuts, seeds and oils for consumption. The largest contribution of bees is also the quality of food (honey, royal jelly and pollen) and other products which are used in healthcare and other industries (beeswax, propolis and bee venom). It is important to inform pre-school children about the importance of bees. That is how children become aware of the importance of bees for our lives.

Keywords: bee, honey, flowers, apiary.

Uvod

Čebela je žuželka s popolno preobrazbo, kar pomeni, da se iz jajčeca razvije ličinka, nato buba in končno odrasla žival. Od vseh žuželk imajo čebele najbolj urejeno življenje, živijo v družinah, si med seboj pomagajo in nenehno delajo. V panj prinašajo nektar, cvetni prah in vodo, izločajo vosek in gradijo satje. Vzdržujejo primerno klimo v panju. Negujejo zalego in čistijo panj. Predelujejo nektar v med, ščitijo panj pred sovražniki in ko je potrebno, staro matico zamenjajo z novo. Ko je potrebno uničujejo tudi trote. Največjo korist čebelarstva predstavlja opraševanje. Večina kmetijsko pomembnih rastlin za opraševanje potrebuje čebele. Te letajo s cveta na cvet in nabirajo nektar –sladkorno raztopino, ki jo potrebujejo za hrano. Na dlavicah svojega telesa prenašajo cvetni prah z ene na drugo rastlino. Če cvetni prah ne pride na pestiče, ne semena ne sadeži ne dozori.

Tudi v naši okolici je veliko travnikov in njiv, ki jih obdelujejo kmetje. Nekaj med njimi je tudi čebelarjev. Obiskali smo enega izmed njih.

Cilji

Naš cilj je bil spoznati male, pridne, delavne in zelo zanimive žuželke – čebelice. Otroci naj bi preko znanj razvijali odgovornost do vseh živih bitij in do skupne prihodnosti.

Metode

Uporabili smo metode raziskovanja, opazovanja, spoznavanja, odkrivanja, opisovanja, razgovora in aktivne udeležbe otrok.

Diskusija

Strokovna delavca sva otrokom ponudila različno literaturo o čebelah, na steno pa obesila tri različne slike čebel (1.slika - čebela, 2. slika - notranjost čebele in 3. slika - glava čebele). Otroci so najprej opisovali čebelo. Skupaj smo ugotovili, da ima čebela eno želo, dve tipalki, tri dele telesa (glava, oprsje in zadek), štiri krila, pet oces in šest nog. Številke, ki smo jih poimenovali, si sledijo v zaporedju od 1 do 6. Igrali smo se kviz na temo čebel, povezan s področjem matematike. Izdelali smo čebelice iz različnih materialov (kinder jajček, kartonski tulec), spoznali pesem o čebeli, didaktično igro »Čebelice« in pregovore o čebelah.

Z otroki smo spoznali osnovno zgradbo čebel, nato pa je sledilo vprašanje: "Kje pa živijo čebele?" "V čebelnjaku," so odgovorili otroci. S čebelarjem smo se dogovorili za obisk ter odšli na ogled čebelnjaka, obenem pa spoznali tudi poklic čebelarja. Čebelar nam je razložil, kako čebele živijo v čebelnjaku, kaj delajo in kako jim čebelar pomaga. Spoznali smo tudi medovite rastline, ki so rastle na travniku in v gozdu.

Po vrnitvi v vrtec smo tudi mi iz tetrapakov izdelali čebelnjak. Ob izdelavi le-tega smo spoznavali tudi barve. Poslikali smo panjske končnice in se obenem seznanjali z njihovim pomenom. Ko smo izdelali čebelnjak, pa smo skupaj sestavili tudi deklamacijo o čebelnjaku.

V ČEBELNJAKU ŽIVIJO ČEBELE,
KI BODO NA CVET ODLETELE.
JE PISANE BARVE,
ZELENE, VIJOLIČNE, RDEČE IN RUMENE.
ZA ČEBELARJA JE ČEBELNJAK ZLATO,
KER IZ NJEGA VELIKO MEDU DOBIL BO.
ZATO VSAK ČAJ Z MEDOM SI PRIPRAVI,
DA OSTALI BOMO ČILI IN ZDRAVI.

Spoznali smo tudi matico in trota ter tudi za njiju sestavili deklamacijo.

JAZ NAJVEČJA SEM ČEBELICA, REČEJO MI KRALJICA MATICA.
V ČEBELNJAKU VSAK DAN VELIKO JAJČEC IZVALIM,

V ZAHVALO PA OD ČEBELIC MATIČNI MLEČEK DOBIM.
ŽIVIM SAMO DO PET LET, POTEM PA DRUGA KRALJICA PRIDE V MOJ SVET.

JAZ PA MOŠKA SEM ČEBELA IN V PANJU NIMAM VELIKO DELA.
SAMO MATICO OPLODIM IN NATO NA TRAVNIK ODLETIM.
KER TROTI SMO LENI, TO VESTE ŽE VSI,
ZATO ŽIVIMO LE OKROG 150 DNI.

Ko smo spoznali tudi matico in trota, pa smo se lotili popolnega razvoja male čebelice. Ko se čebelica izvali iz jajčeca, postane čistilka. Vse, kar smo spoznali o čebelici čistilki, smo zbrali v deklamacijo.

SEDAJ ČEBELA SEM ČISTILKA, SVOJ DOM ČISTIM KAR 6 DNI.
DA PA V NJEM NE BO BOLEZNI, SI S PROPOLISOM POMAGAMO VSI.
SEDAJ MOJ DOM JE ČIST IN LEP, DA LAHKO BO MAMICA MOJA
VANJ IZVALILA JAJČECA SPET.

Po šestih dneh pa se čebelici razvije mlečna žleza in začne proizvajati matični mleček. To je čebelica dojilja in tudi to smo ubesedili.

STARA SEM ŽE 12 DNI IN NEKAJ V MENI SE ZGODI.
RAZVILA SE MI GOLTNA ŽLEZA JE, ZATO SE ME ČEBELICE IMENUJEMO
DOJILJE.
Z MATIČNIM MLEČKOM HRANIMO MATICO IN MLADE LIČINKE.
IN DA BOSTE VEDELI, TO ZDRAVO JE TUDI ZA OTROKE IN ŠPORTNIKE.

Nato pa se čebelicam razvije voskovna žleza, s katero proizvajajo vosek in gradijo satnice. Te čebele se imenujejo graditeljice. Njihova deklamacija pa gre takole.

JAZ ČEBELA SEM GRADITELJICA, STARA SEM 18 DNI.
V MENI SE RAZVILE VOSKOVNE ŽLEZE SO IN SEDAJ LAHKO GRADIM
SATNICO.
VANJO BO MATICA JAJČECA ODLOŽILA,
DELAVKE PA CVETNI PRAH IN MEDIČINO, DA HRANE ZA VSE BO OBILO.
ČE VELIKO NAS JE, NA LETO V ENEM PANJU KAR 7KG VOSKA NASTANE.

Po 18 dneh pa čebelicam zakrknijo mlečne in voskovne žleze, razvije pa se ji strupna žleza. Sedaj dobijo vlogo stražarke.

SEDAJ ČEBELA SEM STRUPENA, SAJ V MENI SE RAZVILA JE STRUPNA
ŽLEZA.
MOJE DELO JE NA STRAŽI IN BRANIMO DRUŽINO PRED SOVRAŽNIKI.
VELIKO MAHAMO S KRILI, ZATO, DA PANJ BI PREZRAČILI
IN DA VELIKO MEDU SI BOMO LAHKO V KOZARCE NATOČILI.

Po približno 20. dnevu življenja pa čebele odletijo na pašo. To delo pa opravljajo do konca svojega življenja.

SEDAJ POSTALA SEM VELIKA ČEBELA IN KAR TAKOJ BOM NA PAŠO ODLETELA.

CELO ŽIVLJENJE BOM NABIRALA CVETNI PRAH IN MEDIČINO,
ZATO CVETOV OBISKATI MORAM VELIKO.

PREGOVOR PRAVI: PRIDEN KOT ČEBELA.

TO RES JE, SAJ NIKOLI NISMO BREZ DELA.

Z otroki smo spoznali celoten razvoj čebele delavke. Da pa bi to vse ohranili in si zapomnili, smo se igrali družabno igro »Črni Peter«, kjer igra pripoveduje o razvoju čebele. Izdelali smo tudi vetrnico, se z njo igrali in obnavljali čebelji razvoj. Z otroki smo se dogovorili, da tudi staršem priredimo nastop o čebelicah. Izdelali smo si kostume, sceno in pripomočke in z njimi uprizarjali čebelo skozi njen razvoj. Za zaključek nastopa pa je nastala še ena deklamacija:

MED JE HRANA ZA VSE LJUDI,

LAHKO GA UPORABLJAMO V ZDRAVSTVU ALI KUHINJI.

ČE Z MEDOM PRIPRAVLJAMO PECIVO, BO OSTALO DALJ ČASA SVEŽE
IN SE NE BO DROBILO.

MED NAM DAJE MOČ IN ENERGIJO, SAJ TO NARAVNO JE ZDRAVILO.

CVETNI PRAH, PROPOLIS, VOSEK IN MATIČNI MLEČEK,
TO VSE OD ČEBEL JE ŠE ZA NAMEČEK.

ZA OHRANITEV ČEBEL SMO ODGOVORNI MI VSI,

IN KMETJE, POLITIKI, VRTIČKARJI IN ČEBELARJI.

NE ZASTRUPLJAJMO JIH Z RAZNIMI GNOJILI IN ŠKROPIVI,

SAJ DOBRO VEMO, DA BREZ NJIH NE BOMO DOLGO ŽIVELI TUDI MI.

Poleg spoznavanja čebel in njihovega razvoja, smo spoznali tudi čebelje pridelke. Okušali smo različne vrste medu, kuhali čaj z medom, pekli medenjake, si pripravili tradicionalni Slovenski zajtrk, na igrišču vrtca smo posadili tudi nekaj medovitih rastlin (meto, žajbelj, sivko in šetraj). Poleg medu smo spoznali še matični mleček, čebelji vosek, propolis in cvetni prah. Kako in zakaj jih uživamo, njihov zdravilni učinek, ter njihov pomen v zdravstvu in kulinariki. Iz čebeljega voska in satnic smo izdelali sveče ter zaužili med s satjem.

Za zaključek projekta o čebelah pa smo obiskali tovarno MEDEX, kjer nas je pričakala čebelica in nas popeljala v medene sanje.

Zaključek

Otroci so pri spoznavanju čebel in čebelje družine spoznali, kaj vse zmore in zna tako majhna »živalca« in kako zelo pomembna je za naš obstoj. Izjemnega pomena je, da ne trgamo rož in ne onesnažujemo travnikov in gozdov. Za ohranitev čebel smo odgovorni vsi, zato se bomo trudili in ozaveščali še vse okrog nas. S skupnimi močmi nam bo uspel vsaj košček načrtovanega.

Izdelava sveč iz čebeljega voska

Obisk Medexa

Eko čebelnjak

Od cveta, do cveta čebelica leta

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Kayser, R. (1995). V gozdu in na travniku. Ljubljana: Tehniška založba Slovenija.

RAZISKUJEMO TLA IN TALNI ŽIVŽAV

Povzetek

Projekta Spoznajmo talni živžav okoli nas smo se v skupini najmlajših otrok (1–2 leti) lotili s pomočjo lutke Saprarniške in tako ekovrtec povezali še s projektom Etika in vrednote. Sicer pa so lutke otrokom zelo privlačne in jih spodbujajo k raziskovanju in ustvarjanju. Opazovali smo male živali, ki živijo v naši okolici, raziskovali pa smo tudi kako iz semena zraste nova rastlina in kaj potrebuje za rast. Ugotovili pa smo, da so stvari v naravi, živali in rastline, med seboj povezane, da vplivajo ena na drugo in potrebujejo ena drugo.

V prispevku je opisan primer, kako smo s pomočjo lutke najmlajše otroke spodbudili k raziskovanju rasti fižola in kako so se nam med samo dejavnostjo in aktivnostjo otrok odpirale nove možnosti raziskovanja talnega živžava.

Ključne besede: raziskovanje, povezanost organizmov, fižol, talni živžav.

Abstract

In the group of the youngest children (1-2 years) we started the project of knowing the living environment around us with the help of the Saprarniška puppet, which connected the ecokindergarten with the project Ethics and Values. In addition, puppets are very attractive to children and encourage them to explore and create. We observed small animals living in our area, and we also explored how a new plant is growing from the seed and what it needs to grow. We have found that things in nature, animals and plants are connected one to another, they influence one to another and need one another.

The article describes an example of how we helped the youngest children to explore the growth of beans with the aid of a puppet and how new opportunities for exploring the living environment opened up during the activity and activity of children.

Keywords: research, association of organisms, beans, ground animals.

Uvod

Otroci so že po naravi radovedni raziskovalci. Že v najzgodnejših letih jim moramo omogočiti, da na podlagi svojih zanimanj in sposobnosti začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati naravo, okolje, v katerem živijo. Ob tem razvijajo tudi svoje miselne sposobnosti ter se osebno razvijajo. Razvijajo svoje sposobnosti za dejavno vključevanje v okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad (Kurikulum, 2009).

Eden od načinov, kako otrokom lahko ponudimo možnost in jih spodbudimo k raziskovanju je tudi motivacija z lutko. Otrokom pomaga, da uspešno sodelujejo pri dejavnostih in spontano sprejemajo nova znanja ter ustvarjajo (Korošec, 2012).

Sicer pa se otrok o naravi največ nauči preko igre ter lastnih izkustev, ta spoznanja si bo tudi najbolj zapomnil za nadaljnje življenje. Naš namen v skupini najmlajših otrok

(1–2 leti) je bil otrokom približati naravo ter organizme, ki bivajo okoli nas, ter otroke spodbuditi k opazovanju in raziskovanju dogajanja v naravi. Naš cilj je bil, da otroci začno razvijati naklonjen in spoštljiv odnos do žive in nežive narave, da začno opazovati in raziskovati svoje okolje, kjer bivajo.

Metode

Pri našem raziskovanju smo uporabili metode lastne aktivnosti in igre, pa tudi metode dela z lutko, pogovora, demonstracije, opazovanja, poslušanja.

Diskusija

V naši enoti vrtca smo v tem šolskem letu ekodejavnosti povezali tudi s projektom Etika in vrednote, in sicer smo naredili lutko Sapramiške, ki je potovala od skupine do skupine ter nas povezovala in združevala. V našo skupino je prišla ravno v spomladanskem času in skupaj smo začeli odkrivati in raziskovati pomlad. Raziskovali in opazovali smo male organizme, deževnike, mravlje, čebele, o njih prepevali, oponašali gibanje ... Vedno smo s seboj nesli lutko, se z njo igrali in ji kazali ter razlagali, kaj že poznamo v okolici vrtca. Potem pa nam je nekega dne Sapramiška prinesla vrečko, v kateri je bilo nekaj temnega in majhnega. Pripravili smo svetlobno mizo in nanjo stresli vsebino vrečke: majhne fižolčke. Otroci so se radovedno zgrnili okrog mize in pričeli raziskovati, risati vzorčke, tipati fižolčke, jih zbirati v dlaneh, prelagati, pobirati ... Sapramiška jim je razložila, da so to fižolčki, iz katerih lahko zraste nova rastlina, novi fižolčki. Pokazala jim je plakat, na katerem je prikazano, kaj je potrebno, da iz semena zraste nova rastlina.

Fižolčki na svetlobni mizi

Fižol smo dali na vlažno vato

Z otroki smo se odločili, da bomo fižolčke posadili tudi mi, da še sami preizkusimo, kako to poteka. Najprej smo pripravili posode, kamor smo položili vato in jo navlažili, nanjo pa položili fižolčke, da bi malo nabrekli in hitreje vzkalili. Na ta način smo tudi lažje opazovali, kaj se z njimi dogaja. Pustili smo jih nekaj dni in otroci so jih spontano hodili opazovat. Nato pa smo zunaj na igrišču skupaj napolnili korito s

prstjo in vanjo posadili fižolčke. Otroci so se s prstjo tudi navdušeno igrali, jo tipali, preizkušali, ven pobirali kamenčke, jo prelagali s kupa na kup in v kanglice. Otroci so ob tem odkrili tudi krtine (nekaj precej novih) in pričeli prinašati še zemljo s krtin. Opazovali smo tudi hrošče, ki so pokukali ven, ko smo jih zmotili, mravlje in tudi deževnika. Vse skupaj smo tudi zalili in postavili na teraso, na sonce. Nato smo spet skrbno opazovali. Preko računalnika smo si tudi ogledali posnetek, kako raste fižol, si ogledali tudi knjige in slikanice o rastlinah. Ko so pokukali ven prvi kalčki, smo bili vsi zelo navdušeni.

Opazovanje nabreklih fižol

Raziskovanje krtin in nalaganje zemlje

Ker pa so nam kmalu začeli prenavljati vrtec, smo morali korito za nekaj časa odmakniti. Ko smo ga po skoraj treh tednih prinesli nazaj, je bilo polno mladih rastlinic, vendar smo hitro ugotovili, da imajo listki luknjice, nekaterih listov pa sploh ni bilo več. Začeli smo ugibati in se spraševati, kaj se je zgodilo z njimi, kdo jih je pojedel. Otroci so bili spodbujeni k samostojnemu razmišljanju ter iskanju rešitev. Sapraniška nas je spomnila na zgodbo o zelo lačni gosenici. Prinesla nam je velik plakat, na katerem je bila narisana zgodba. Sledilo je raziskovanje gosenic ...

Sajenje fižola

Zelo lačna gosenica

Zaključek

Z otroki smo tako predvsem preko lastne aktivnosti raziskovali, kako iz semena zraste nova rastlina, kaj ta potrebuje za rast. Ob tem pa smo spoznali, kako so

organizmi v naravi med seboj povezani. Ko smo hoteli poskrbeti, da bodo imeli fiziološki dovolj zemlje, smo naleteli na male organizme, ki živijo blizu nas, v zemlji. Spoznali smo tudi, da nekateri organizmi potrebujejo druge, da se z njimi lahko hranijo. Pri našem raziskovanju nam je bila v veliko pomoč in spodbudo tudi lutka Sapraniške. Otroci so zelo zavzeto in z zanimanjem poslušali, kar jim je pripovedovala ali pokazala, nato pa so radovedno tudi sami začeli raziskovati in ustvarjati. Preko dejavnosti in lastnih odkritij so razvijali pozitiven odnos do žive in nežive narave, hkrati pa so se jim odpirale vedno nove možnosti, vedno nove skrivnosti, ki čakajo, da jih odkrijemo in raziščemo.

Literatura:

- Katalinič, D. (1992). Od semena do rastline. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Korošec, H. (2012). Drama in lutke v vrtcu. Gradivo za izredni študij. Ljubljana: Pedagoška fakulteta. Dostopno na: <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-kreativna.pdf>.
- Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

Gozd je prostor, kjer se ustvarja in dela v sozvočju z naravo gozda in naravo otrok. Učenje v naravi skriva v sebi nekaj več – našim otrokom omogoča pozitivno doživljanje samih sebe in svojih prijateljev. Otroci v gozdu ne krepijo samo znanj s področij Kurikuluma, ampak vsak otrok na najboljši možni način razvija svoje individualne sposobnosti in se hkrati skupaj z ostalimi otroci razvija kot skupina. Otroci so rojeni raziskovalci, ki ves čas raziskujejo, se tako razvijajo in učijo. Prek igre spontano nabirajo življenjske izkušnje, spoznavajo svoje okolje in sebe. Narava je največja in najbogatejša igralnica na svetu, ki ponuja neomejeno možnosti za igro in raziskovanje. Naravno okolje je živo in na vsakem koraku ponuja spontane in nepričakovane izkušnje. Spodbuja radovednost, ustvarjalnost in vztrajnost.

Ključne besede: vrtec, predšolski otrok, igra, gozd, narava.

Abstract

Forest is a place to create and work in harmony with the nature of forest and the nature of children. Moreover, learning in the nature encompasses something more – it enables our children to experience their selves and their friends in a positive way. In the forest, children do not only strengthen their knowledge in the subjects of the Curriculum, but every child develops, in the best possible way, one's own individual abilities and at the same time, together with other children, develops as a group. Children are born researchers who are constantly exploring and thus evolving and learning. Through their play, they spontaneously gather life experience, learn about their environment and themselves. Nature is the largest and richest playground in the world, offering unlimited possibilities for playing and exploring. The natural environment is vivid and offers spontaneous and unanticipated experience at every step. It encourages curiosity, creativity and persistence.

Keywords: kindergarten, preschool child, play, forest, nature.

Uvod

V Kurikulumu za vrtce (1999) je narava opredeljena kot posebno področje, s katerim se razvijajo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v okolje. Prav tako se razvija tudi otrokova sposobnost za ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji in spodbujanju veselja do raziskovanja in odkrivanja. Otrok v vrtcu in domačem okolju aktivno raziskuje pojave, ki ga zanimajo. Spoznava živali, rastline, predmete in pojave okoli sebe. Rastline in živali iz svojega okolja neguje in jih ima rad, veseli se srečanja z njimi.

Učenje v naravi zahteva aktivno rabo vsega, kar predšolski otroci že naravno, spontano počnejo. Otroci so zelo radovedni, uživajo v učenju zunanjega sveta, in izživljajo svoje nagone po teku, dotikanju, skakanju, hoji, raziskovanju. Za raziskovanje narave uporabljajo vse svoje čute, s pomočjo katerih spoznavajo in urijo svoje spretnosti.

Narava predstavlja najboljše okolje za učenje in osebni razvoj otrok, razlikuje se od igralnice, igrišča, ki sta omejena in ne ponujata toliko svobode kot igra na prostem. Naravno igralno okolje v gozdu otrokom zagotavlja boljše zmožnosti za ravnotežje in koordinacijo.

Na začetku gozda

Sprehod v tišini, poslušanje, ...

Cilji

- Otrok spoznava gozd in njegov pomen.
- Otrok dojema gozd skozi vsa čutila.
- Otrok v gozdu išče, opazuje, primerja, raziskuje.
- Otrok zbira naravni material, ga primerja, razvršča, sestavlja.
- Otrok opazuje spremembe.

Metode:

Pri izvajanju dejavnosti so bile uporabljene:

- metoda poslušanja,
- metoda opazovanja,
- metoda čutenja,
- metoda lastnih aktivnosti,
- metoda raziskovanja,
- metoda igre.

Diskusija

Dejavnosti za otroke smo izvajali v gozdu. Ob prvem obisku so bili z nami starši oziroma stari starši kot aktivni udeleženci. Že med hojo v gozd so postavljali vprašanja, kaj bomo tam delali, se bomo igrali, bomo jedli. Ko smo prispeli do gozda, smo se najprej ustavili, prisluhnili tišini, nato pa se odpravili globlje v gozd.

Krog okrog drevesa

Hodil sem en, dva tri, po deželi Prekmurski

Prišli smo do večjega drevesa, okrog njega naredili krog in zapeli ter zaplesali *Hodil sem en, dva, tri, po deželi Prekmurski*. Otroci so nato dobili navodila, da poiščejo majhne veje in jih dajo na kupčke. Potem so nabirali želod in ga prav tako zbirali na kupu. Nato je sledilo delo v skupinah. Nabrani material so polagali na tla, sestavljali hiše, otroka, polža,risali s palicami po travi, zemlji.

Nabiranje želodov

Kupček vej

Avto iz vej in želodov

Hiša iz nabranih vej

Nekaj otrok se je umaknilo in našlo velik štor, ki so ga celega preiskali, nazadnje pa na njem celo jedli sadje. Drugi otroci so božali drevesa, ugotavljali, da je lubje hrapavo, spraševali, kako nastanejo brazde na drevesu. Veliko so tekali po gozdu, metali listje v zrak, se smejali, bili so razigrani, veseli, sproščeni.

Kakšen štor

Slastna jabolka na štoru

Okoli velikega štora

... in še kup listja

Otroci so bili v gozdu samostojni in zelo aktivni. Z igro so spoznavali svet in vse kar se dogaja okoli njih. Igra in bivanje v naravnem okolju je zato za otrokov razvoj nujna.

Sonce iz naravnega materiala

Sestavljava nekaj

Prav vsi otroci so bili zelo veseli, ko smo šli v gozd. V gozdu so izredno uživali, predvsem pa pridobili veliko izkušenj in znanja. Pri otrocih je vidno napredovanje na vseh področjih kurikulumu, razvijali so kognitivne, socialno, emocionalne, osebnostne in gibalne sposobnosti in spretnosti. Svojo domišljijo in ustvarjalnost so razvijali in bogatili skozi prosto igro. Vsekakor pa imamo pri spoznavanju področja narave veliko vlogo vzgojitelji. S svojim lastnim zgledom otroke navajamo na varno in spoštljivo ravnanje. Nudimo jim dovolj možnosti, spodbude, dovolj priložnosti in časa, da preizkušajo naravo z vsemi svojimi čutili.

Čudim in veselim se

Zaključek

Gozd je naše največje bogastvo. Je odličen prostor za raziskovanje, igro in bivanje v njem. Skozi igro se otroci učijo in pridobivajo osnovna znanja za življenje. Ker pa smo za otroke odgovorni odrasli, jim moramo nakazati smernice, po katerih se bodo orientirali. Pomembno je tudi, da otroke poslušamo, sprašujemo o tem, kar vidijo, jih učimo iskati odgovore, tako, da opazujejo, raziskujejo, opisujejo, razlagajo. Ključno pa je zdravo in kakovostno življenje, ki ga omogočimo prav z bivanjem v naravi in možnostjo prostega raziskovanja gozda in okolja na sploh.

Literatura:

- Demšar, A. idr. (2010). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulumu za vrtce.
- Bahovec, E. in dr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- <https://familylab.si/wp-content/uploads/2017/06/STARSEVSTVO-igra-v-naravi.pdf>
- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin d.o.o.

TALNI ŽIV ŽAV

Povzetek

V predšolskem obdobju so otroci zelo aktivni in radovedni, imajo željo po raziskovanju narave in začnejo z učenjem zgodnjega naravoslovja. Otrokove neposredne izkušnje z naravo so zelo pomembne. Pomembna je tudi vloga vzgojitelja pri teh prvih stikih z naravo, saj s svojim vedenjem, s svojim zgledom vpliva na prihodnje vedenje otroka, na njegov odnos do narave. Otroku pokaže spoštljiv in pozitiven odnos do narave, do živali, pomemben vpliv živali na naravo ter lastnosti živali. Pri uvajanju zgodnjega naravoslovja v vrtcu smo z otroci na sprehodu po bližnji okolici vrtca na tleh iskali polža. Polža smo nato odnesli v igralnico ter ga podrobneje opazovali (njegovo gibanje, videz itd.).

Ključne besede: vrtec, predšolski otrok, polž, zgodnje naravoslovje.

Abstract

In the preschool period, children are especially active and curious, they have a desire to explore the nature, and thus begin to learn early natural science. A child's direct experience with nature is very important. Especially important in these first contacts with nature is the role of an educator; it is the educator's behaviour, influence that affects the child's future behaviour, the child's behaviour towards nature. The educator shows to the child a respectful and positive approach to nature, to animals, the significant impact of animals on nature, and the characteristics of animals.

When introducing science in kindergarten, we were looking for a snail on the ground while walking with children in the surroundings of kindergarten. We took the snail to our playroom, observed it in more detail (movements, appearance etc).

Keywords: kindergarten, preschool child, snail, early natural science.

Uvod

Odgovornega odnosa do živih bitij se predšolski otroci naučijo v naravi. Narava ima zelo veliko vlogo pri oblikovanju pozitivnega otrokovega odnosa. Narava otroku omogoča aktivno raziskovanje, razumevanje, iskanje odgovorov na lastna vprašanja in razvijanje spretnosti. Zelo pomembno je pravilno ravnanje z živalmi, ki so prisotne okoli nas, na vrtčevskem igrišču, vrtu, travniku. Naravoslovje moramo približati otroku na zanimiv način in doživeti ga mora, kot pozitivno izkušnjo. Pomembno je, kakšni so otrokovi prvi stiki z naravo, saj to določa, kakšen bo otrokov nadaljnji odnos do nje.

Za spoznavanje narave smo z otroki na sprehodu po bližnji okolici vrtca iskali polža. Polže, ki smo jih našli, smo želeli bližje predstaviti otrokom, saj o polžu vemo le malo stvari. Spoznavali smo njegove osnovne stvari, kot so njegov življenjski prostor, prehranjevanje, premikanje in zgradba. Otroci so bili radovedni, zelo jih je zanimalo samo raziskovanje in opazovanje.

Kaj bomo našli?

In še tu? Opazujemo.

Cilji

- Otrok odkriva živo in neživo naravo.
- Otrok pridobiva izkušnje z živimi bitji ter veselje do raziskovanja in odkrivanja.
- Otrok odkriva, spoznava in primerja živa bitja, njihovo okolje.
- Otrok spoznava, da se živa bitja razmnožujejo, živijo in umrejo.
- Otrok opazuje živa bitja in snovi.

Globalni cilji:

- Doživljanje in spoznavanje narave.
- Razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.
- Spodbujanje različnih postopkov spoznavanja narave.

Metode

- pogovora,
- demonstracije,
- opazovanja,
- praktične aktivnosti.

Opazujemo mravljišče

Polži v našem akvariju

Polži na mizi...

Diskusija

Živali so otrokom prinesle veliko veselja, smeha in sprostitve. Ob prihodu v vrtec so v igralnici takoj stekli do naravoslovnega kotička, kjer so bili v steklenici polži. Opazovali so jih, se pogovarjali, vsak dan kaj novega opazili. Med seboj so postali bolj povezani, komunikativni, sproščeni.

Polža smo spoznavali, opazovali in se o njem pogovarjali:

- v naravnem okolju,
- z opazovanjem v oddelku,
- skozi lastne fotografije in videoposnetke,
- na svetovnem spletu,
- z iskanjem in prebiranjem v knjigah,
- z zgodbicami, deklamacijami in pesmicami,
- na likovnem področju z oblikovanjem
- in likovnim upodabljanjem po doživetju.

Naš polž

Opazujemo s povečevalnimi stekli

Kaj le tiči tu spodaj?

Naše izkušnje so zelo pozitivne. V oddelku prvega starostnega obdobja (2 – 3 let), smo raziskovali talne živali v naravnem okolju na vrtčevskem igrišču, vrtu in bližnjem travniku. Otrokom smo dali možnost raziskovanja in odkrivanja bližnjega naravnega okolja s pomočjo ročnih lup in otrokovih lastnih čutil (tip, vonj, sluh, vid...). Kot raziskovalci na terenu, smo polni pričakovanja brskali po tleh, rili po zemlji,

privzdigovali kamne in veje, ter vneto iskali. Žival, ki smo jo našli smo dali v naše prav posebne posode za opazovanje in jih varno prenesli v vrtec (polž, mravlja). Tam smo jih z lupami in drugimi pripomočki, še natančneje proučili, za njih skrbeli dokler so bili v naši družbi, na koncu pa jih spustili nazaj na svobodo, v njihovo naravno okolje.

Mravlja

Mravlja na igrišču

Dosegli smo cilje. Otroci so spoznali polža, navajali so se na spoštljivo ravnanje z živalmi, iskali so razlike in podobnosti med mravljo in polžem v gibanju, telesni zgradbi, velikosti, bivališču, razmnoževanju, pomenu za naravo in človeka, pogojih za življenje, si krepili zmožnost natančnega opazovanja in spoznali več novih izrazov, ki so povezani z izbranimi živalmi.

Naše pozitivne izkušnje so:

- neposredno konkretno opazovanje živali: večja motiviranost tudi za pogosto spontano opazovanje v naravi, opažanje podrobnosti pri živalih,
- razvoj zmožnosti iskanja razlik in podobnosti pri živalih,
- pogostejša medsebojna komunikacija pri otrocih,
- razvoj porajajoče se pismenosti ob plakatih,
- spoštljiv odnos do obravnavan

Opazujem mravljo na drevesu

Zaključek

Ugotovili smo, da je naravno okolje polno življenja. Otroci so z zanimanjem in radovednostjo odkrivali svet narave, ter ob tem neizmerno uživali. Postali so aktivni raziskovalci v naravnem okolju (naši bližnji okolici), širili so si obzorje, besedni zaklad, uporabljali naravoslovno besedišče, pridobili nova spoznanja, postali so bolj pozorni in čuteči do narave ter talnih živali. Sodelovali so pri skrbi za talne živali v naravoslovnem kotičku in s tem razvijali odgovoren odnos do vseh živih bitij in narave. Zadovoljni smo z dejstvom, da je bilo v ospredju aktivno raziskovanje otrok kot ena izmed možnih in najbolj učinkovitih metod dela.

Nadaljevali bomo s področjem neverbalne komunikacije (moč doživetij brez besed), kot prispevek k uravnovešenemu življenju s poudarkom na rabi čutil sluha (poslušanje zvokov iz narave), dotika (rastlin, živali), vida in okusa (zdravilne rastline, hrana).

Literatura:

- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin d.o.o.
- Bahovec, E. in dr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Katalinič, D. (2017). Spoznajmo talni živ žav okrog nas.

ZAČUTIMO GOZD

Povzetek

Naš vrtec se nahaja na podeželju, in sicer v neposredni bližini gozda, travnikov, jezera in sadovnjakov. Zavedamo se, da bivanje v naravi pozitivno vpliva na otrokov razvoj, zato pogosto različne dejavnosti prenesemo na prosto in jih izvajamo v naravi. Otroci so ob neposrednem stiku z naravo dosti bolj motivirani za delo kot v prostorih znotraj vrtca, več je aktivnega učenja, sodelovanja, lažje se umirijo in prisluhnejo. Naravo okrog sebe zaznavajo ob pomoči različnih čutil. Ob poslušanju različnih zvokov v naravnem okolju se otroci umirijo in sprostijo, kar je za današnji tempo življenja še kako pomembno.

Ključne besede: narava, zvoki iz narave, čutila, sprostitev.

Abstract

Our kindergarten is located in the countryside and is surrounded by forests, meadows, lakes and orchards.

We are aware that living in nature has a positive effect on the child's development, so we often transfer various activities outside and perform them in nature. In direct contact with nature, children are much more motivated to work than in kindergartens. We perform more active learning and collaboration and for children it is easier to calm down and listen. They perceive the nature around themselves with the help of various senses. When listening to different sounds in the natural environment, children calm down and relax, which is still important for today's tempo of life.

Keywords: nature, sounds from nature, senses, relaxation.

Uvod

»Predstavljajte si otroke, ki plezajo visoko med razprostrtimi vejami starega drevesa ali s palicami in kamni sledijo poti žuborečega potoka. Predstavljajte si jih, kako globoko sredi gozda izdelujejo loke in puščice ali začudeno opazujejo zgubanega kačjega pastirja, kako leze iz bube. Vse to je del igranja v veličastni naravi – domišljajske igre, vznemirljive pustolovščine in osupljiva odkritja. Svet narave je prostor za raziskovanje, učenje o tveganju, krepitev samozaupanja in pobeg v domišljijo (Danks in Schofield, 2007, str. 10).

Danes je na žalost otroštvo pogosto drugačno od zgoraj opisanega. Otroci pogosto za igro posegajo po različnih IKT sredstvih, tudi v lepem vremenu se zadržujejo v zaprtih prostorih.

Bivanje v naravi omogoča napredek na vseh razvojnih področjih otroka, med drugim tudi razvoj naravoslovne etike. Ta se začne že v zgodnjem otroštvu, ko si otrok s pomočjo staršev in vzgojiteljev oblikuje osnovne vrednote (Wilson, 1995, povz. po Kos in Gregorčič, 2011). Otroci naravo okrog sebe doživljajo drugače kot odrasli. Pogosto jim nezavedno onemogočimo, da bi izkoristili možnosti, ki jim jih ponuja

naravno okolje. Otroci vstopajo v naravo na aktivnejši način od odraslih. V naravi ne želijo samo gledati, ampak jo želijo doživeti z različnimi čutili: tipati, prijemati, vonjati, okušati, poslušati ... (White 2008, Wilson 2008; povz. po Kos in Gregorčič, 2011).

Ko se otrok dotakne živali, se z njo igra, se dotika lubja, mahu in različnih trav oz. rastlin, okuša gozdne plodove, vonja cvetlice, doživi naravo globlje, celoviteje (Kos in Schmidt, 2008). S tem damo otrokom možnost za spodbujanje njihovih čutnih zaznav. V svoje raziskovanje narave tako vključijo čim več čutil, s tem pa se jim narava odkrije na čisto nov, drugačen način.

Cilji

- spodbujanje otrok k bivanju v naravi, zaznavanju in doživljanju le-te;
- otrok razlikuje zvoke iz narave, se ob njih sprošča in uživa;
- na različne načine posnema zvoke iz narave;
- spoznava medsebojno povezanost in soodvisnost narave in človeka.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili različne metode dela: opazovanje, pogovor, razgovor, eksperimentiranje, lastno aktivnost, predvidevanje, sklepanje, aktivno učenje in igro.

Namen projekta je bil, da bi otrok med bivanjem v naravnem okolju le-tega doživljal, odkrival, sprejemal in spoznaval z vsemi petimi čuti – čutilom za vid, voh, sluh, okus in tip.

Diskusija

V neposredni bližini našega vrtca imamo gozd, kamor pogosto zahajamo. V gozdu smo našli prostor, kjer so morali precej dreves podreti zaradi lubadarjev, in ta prostor smo po dogovoru z lastniki začeli obiskovati in ga poimenovali kar naša gozdna učilnica. Otroci so se med izvajanjem dejavnosti, pa naj bo to prosta igra ali vodena dejavnost, počutili sproščene.

Gozdna učilnica jeseni in spomladi

Dodatne motivacije niso potrebovali, saj je že sam prostor bil zadostni dejavnik. Gozd smo obiskovali skozi vse letne čase. Zanimivo je bilo opazovati otroke, kako so si samoiniciativno poiskali prostor za igro, kako so raziskovali, drug drugemu pomagali in ves čas bili v umirjeni verbalni komunikaciji.

Prvi pomladni žarki nam dajejo energijo

Med bivanjem v gozdni učilnici so okolje otroci doživljali z vsemi čutili. Izmed vseh čutil je bilo neposredno v gozdu, najmanj zastopano čutilo za okus. V gozdu smo lahko okušali različne gozdne plodove, v vrtcu pa smo se v jesenskem času najpogosteje posladkali s pečenimi ali kuhanimi kostanji.

Otroci so najbolj uživali, ko je bilo v ospredju čutilo za tip: dotikali so se kostanjevih ježic, lubja različnih vrst dreves, prenašali veje, kopali luknje ob drevesih, iz različnih materialov so sestavljali skulpture, božali mah ...

Gozdne skulpture

V jesenskem času so otroci med hojo po gozdu uživali ob šelestenju listja, v pomladanskem času pa ob žvrgolenju ptičkov, saj so bili v tem času še posebej glasni. Otroci so po oglašanju prepoznali znanilko pomladi, kukavico, in žolno, ki je imela gnezdo v duplini starega drevesa.

Poslušanje ptičkov

Šelestenje listja

Raziskovanje je postalo zanimivejše, ko smo dodali še različne pripomočke – povečevalne lupe, opazovalne posode, svetilke, lopatke; takrat je čutilo za vid postalo še izrazitejše. Zaradi načrtnega opazovanja so postali pazljivejši tudi pri gibanju po gozdu, saj so odkrili živalce in rastline, ki jih običajno niso.

Zaključek

Otroci so med preživljanjem časa v gozdu uživali, bili so veliko dovzetnejši za prejetje novih informacij, ves čas so aktivno sodelovali. Med letom so med izvajanjem dejavnosti začeli uporabljati več čutil hkrati in tako okolje dojemali še bolj pozorno. Med igro so postali tišji, bolj umirjeni, postali so pozornejši do okolja in hitreje opazili spremembe.

Tudi starši so nam pogosto dali pozitivno povratno informacijo, da so otroci z veseljem pripovedovali o doživetjih v gozdu in tudi doma izrazili željo po obiskovanju le-tega.

Otrokom moramo dati čim več možnosti, da preživljajo čas v naravi, da le-to doživljajo z različnimi čutili in jih ob tem ne omejujmo.

Literatura:

- Danks, F. in Schofield, J. (2007). Igrišče narave. Radovljica: Didakta d.o.o.
- Kos, M. in Gregorčič, A. (2011). Naravno okolje – prostor za igro in učenje v slovenskih vrtcih, Letn. 2, Št. 1, 6-14
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.

V GOZDU NA OBISKU

Povzetek

Gozd je naše največje bogastvo. Je odličen prostor za raziskovanje, igro in bivanje v njem. Skozi igro se otroci učijo in pridobivajo osnovna znanja za življenje. Ker pa smo za otroke odgovorni odrasli, jim moramo nakazati smernice, po katerih se bodo orientirali. Ključna je zagotovo zdravo in kakovostno življenje, ki ga omogočimo prav z bivanjem v naravi in možnostjo prostega raziskovanja okolja.

Obisk gozda je del doživljajske pedagogike in nam omogoča, da gozd začutimo, ga vidimo, poslušamo, tipamo, vonjamo in tudi okušamo. Doživimo ga z vsemi čutili; tako se preko igre in drugih izkušenj o gozdu otroci lahko veliko naučijo.

Naš namen je bil aktivno preživeti bivanje na prostem, začutiti gozd, ga doživeti, spoznati, se sprostiti in preko spontane igre aktivno učiti.

Ključne besede: gozd, otrok, igra, aktivno učenje, gibanje.

Abstract

The forest is our greatest asset. It is a great place to explore, play and stay in it. Throughout the game, children learn and gain basic skills for life. But since we are responsible for the children, we must give them some guidelines. The key is certainly a healthy and quality life, which we offer right through staying in the nature and the possibility of free exploration of the environment.

Visiting a forest is a part of experiential pedagogy and enables us to feel, see, listen, taste and also smell it. We experience it with all senses; so through games and other experiences about forest children can learn a lot.

Our purpose was to actively spend time in nature, to feel the forest, experience it, to relax and actively learn through spontaneous games.

Keywords: forest, child, play, active learning, movement.

Uvod

Naš vrtec se nahaja v čudovitem naravnem okolju.

Meseca septembra smo se čisto po naključju z otroki odpravili v gozd. Otroci so bili glasni, tekali so sem ter tja, lomili veje, trgali listje. Nobeden od otrok se ni spomnil, da bi splezal na manjše drevo...Odločili smo se, da spremenimo naše vedenje v gozdu, odnos do gozda, da otrokom približamo gozd, da ga doživijo in gledajo nanj z drugega vidika.

V okviru EKO projekta »Zgodnje naravoslovje« smo se odločili, da doživimo in spoznamo gozd. Smo številčna skupina. Strokovni delavci v oddelku smo že na začetku šolskega leta opazili nemirnost pri otrocih, neučakanost, glasnost, kratkotrajno koncentracijo, težave na področju gibanja – predvsem na področju zavedanja lastnega telesa, pridobivanju zaupanja v svoje telo, koordinaciji, gibljivosti, ravnotežju. V skupini so tudi trije otroci opredeljeni kot otroci s posebnimi potrebami.

Redno smo začeli odhajati v gozd. Sprva s pomisleki, najbolj s področja varnosti.

Cilji

- otroci spoznavajo gozd in njegov pomen,
- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave,
- skozi igro v gozdu razvijajo in krepijo svoje gibalne sposobnosti in spretnosti,
- gozd se naučijo dojemati z vsemi čutili,
- razvijajo in krepijo medsebojne odnose in sodelovanje z drugimi,
- krepijo svoje zdravje,
- razvijajo ustvarjalnost in kreativnost.

Metode

Pri našem projektu smo poleg glavnih dveh metod, igre in raziskovanja, uporabili še naslednje metode: opazovanja, demonstracije, pogovora, poslušanja, pripovedovanja, čutnega doživljanja.

Diskusija

Otroci so se že po nekajkratnih obiskih gozda opogumili in pričeli s plezanjem po nižjih drevesih. Sprva so bili šokirani, ko smo vzgojiteljice rekle, da lahko plezajo. Kar nekaj otrok je reklo: »Mama ne dovoli, ker lahko padem.« Prvi poskusi plezanja so bili okorni, negotovi, nekateri otroci sploh niso želeli poskušati. Ob spodbudi in pomoči vzgojiteljic ter vrstnikov so se opogumili tudi ti. Ne bomo trdili, da ni bilo padcev ali raztrganih hlač. So bili. Prepričani smo, da so to izkušnje, doživetja, ki jih otrok mora doživeti. Ob tem se uči, kako reagirati in razvija spretnosti.

Postali smo pravi mojstri v
plezanju

Strokovne delavke smo veliko dejavnosti v gozdu načrtovale s cilji doživeti, začutiti gozd. Te cilje smo uresničevale z naslednjimi dejavnostmi: poslušanje šumenja vetra v gozdu, poslušanje ptičjega petja z zaprtimi očmi, tipanje gozdnih tal, debel dreves, doživljajsko vodenje po gozdu s tremi obveznimi pravili, in sicer ne govorimo, hoja v koloni, opazovanje in posnemanje vodilne osebe.

Otroke smo ob upoštevanju omenjenih pravil spodbudile z »izpitom za volka«. Po nekajkratnih poskusih nam je uspelo in čisto vsi otroci so naredili izpit.

Doživljajsko vodenje v gozdu, sproščanje, opazovanje

Nekega dne smo na gozdnih tleh našli zajčkove sledi. Otrokom smo pripravili izziv – zajček je pustil v gozdu zaklad, ki so ga otroci morali poiskati. V skrinji je bila pravljičica in zajčkovo sporočilo. Pravljičica v gozdu je bila za otroke nekaj posebnega. Ob poslušanju so uživali ter močno doživljali književno dogajanje, kar je bilo opaziti na obrazni mimiki otrok.

Poslušanje pravljičice v gozdu

Labirinti v gozdu

Otroci so v gozdu v spontani igri prinašali naravni material na kup, ga zlagali, sestavljali. Njihovo igro, razmišljanje smo nadgradili z izzivom. V gozd smo prinesli majhne žoge. Otroci so dobili navodilo, da iz naravnega materiala sestavijo, naredijo pot za žogo. Žoga se je morala kotaliti in ostati znotraj labirinta. Otroci so sestavljali, preizkušali, iskali poti za reševanje problema, ki je nastal pri vsakem posamezniku.

Tako so otroci na zanimiv način preko igre uporabljali matematične strategije mišljenja in doživljali matematiko kot prijetno izkušnjo.

Nastajanje labirinta

Zakaj se ne kotali?

Zaključek

Skozi sam projekt smo ugotovili, da so otroci v gozdu izredno uživali in predvsem pridobili veliko izkušenj ter znanja. Napredovali so na vseh področjih kurikula (gibanju, naravi, družbi, umetnosti, matematiki, jeziku) ter razvijali kognitivne, emocionalne, socialne, osebne in gibalne sposobnosti ter spretnosti. Skozi prosto igro smo razvijali domišljijo, ustvarjalnost, kritično mišljenje, pogum, spontanost, iznajdljivost in občutek za lepo.

Spodbujali smo naklonjen in spoštljiv odnos do narave. Po nekajkratnih zaporednih obiskih gozda smo opazili, da se je odnos do rastlin, živih bitij, spremenil v pozitivno smer. Opazili smo, da je igra postala bolj umirjena, otroci niso bili več tako glasni. Pri otrocih s posebnimi potrebami je bilo opaziti izredno umirjenost, sproščenost. Otroci so bili zelo pozitivno razpoloženi.

Potrdili smo misel Gyorekove (2012), da »so vsi listi, veja ali kamenček, ki smo jih našli v gozdu, pomembni ne samo za gozd, ampak tudi za zdrav intelektualni, čustveni in socialni razvoj otrok«.

Literatura:

- Gyorek, N. (2012). Povabilo v gozd srečnih otrok. Evalvacijsko poročilo za pedagoške delavce. Kamnik: Samozaložba.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

PODNEBNE SPREMEMBE

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

PODNEBNE SPREMEMBE – VREME

Povzetek

»Vremenske napovedi v zadnjih letih postajajo vedno bolj točne. Sodobni sateliti in radarski posnetki, pa tudi številne nove vremenske postaje omogočajo vremenoslovcem boljši pregled trenutnega vremena. V računalniških središčih, kjer so največji in najhitrejši računalniki na svetu, pa vedno bolj natančno izračunavajo nadaljnji potek vremena. Bo jutri toplo, ali bo deževalo? Bo sončno?..... To, dandanes vremenoslovci lahko napovedo dokaj točno.« (Schwanke, 1969, str. 47)

Ključne besede: vreme, vremenska napoved, vremenski koledar.

Abstract

»Weather report in the last few years are more and more precise. Modern satellites and radar shots and other new weather stations allow weather scientists to better overview the current weather. In computer centers, where are the largest and fastest computers in the world, they are increasingly calculating the further course of time. Will be tomorrow hot or it will rain? Will be sunny? ... Nowadays weather scientist scan fairly accurately. (Schwanke 1969, str. 47)«

Keywords: weather, weather report, weather calendar.

Uvod

V Vrtcu Vrhovci - enoti Rožnik smo dve skupini otrok povezali v projektu Podnebne spremembe - vreme. Pri raziskovanju in izvedbi smo si želeli zajeti čim več področij kurikulumu in otrokom nuditi možnosti aktivnega sodelovanja.

Cilji

Pri tem smo se opirali na globalni cilj (Kurikulum za vrtce, 1999):

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih,

ter na konkretne cilje:

- zgodnje ozaveščanje otrok o podnebnih spremembah, ki so del našega vsakdanjega življenja,
- pridobivanje izkušenj, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja,
- spoznavanje različnih vremenskih pojavov,
- razumevanje kroženja vode – spoznavanje različnih oblik padavin,
- živeti v sožitju z naravo.

Metode

Igra, opazovanje, opisovanje, razlaga, skupne in lastne aktivnosti, pogovor, risanje, barvanje, striženje, lepljenje.

Vzporedne dejavnosti:

- pravljice, pesmice, uganke in deklamacije o vremenu,
- barvanje, risanje, tiskanje,
- izdelava vremenskega koledarja,
- izdelava vetrnic.

Rezultati

Ob rednem opazovanju smo ugotovili, da se vreme dogaja in spreminja vsakodnevno. Otroci so se ga učili sprejeti takšnega kot je in se približati naravi ter tako naredili prve korake k ozaveščanju in sodelovanju z naravo. Staršem in vzgojiteljicam so pomagali pri ločevanju odpadkov, skrbi za čisto okolje, varčevali z vodo in elektriko.

Z otroki smo naredili velik plakat vremenskega koledarja za večdnevno opazovanje. Potrebovali smo slikovne znake vremenskih stanj in sicer za sončno, pol sončno/pol oblačno, oblačno, vetrovno in deževno vreme. Ob vsakem znaku smo se pogovorili, povedali značilnosti stanja in tudi kako se obnašamo v takem vremenu, kako si pomagamo z oblačili, obutvijo. Spoznali smo, zakaj dežniku rečemo dežnik in senčniku senčnik. Otroci so podajali zelo konkretne argumente: da v primeru dežja ob uporabi dežnika niso mokri ter da nas ob uporabi senčnika sonce manj opeče. Z otroki smo šli v deževnem vremenu tudi na sprehod. Ni lepšega kot skok v lužo in opazovanje zanimivih dežnikov, zraven pa poslušati šumenje dežnih kapljic. Otroci so spoznali kar nekaj pesmic o vremenu iz knjige Majhna sem bila, avtoric Mire Voglar in Milene Nograšek: Dežek (J. Bitenc), Sijaj, sijaj sončece (ljudska), Padaj, padaj mili dežek, Vetrč veter (M. Voglar) ter Pet majhnih račk Romane Krajncan. Pesmice so nam popestrile dneve - sončne, deževne ali samo oblačne. Otroci so uživali predvsem ob pesmi »Tri luže«, znani deklamaciji. Ob petju so barvali slike dežnikov, risali vremenske pojave, ena skupina pa je izdelala tudi vetrnice.

Diskusija

Pri predšolskih otrocih izhajamo iz konkretnih dejavnosti iz našega okolja. Odločili smo se za spremljanje vremenskega dogajanja v časovnem obdobju dveh tednov, v naslednjem šol. letu pa bomo poskusili z daljšim časovnim razmakom. Pripravili smo si vremenske znake, se ob njih pogovorili, da so bili vsem razumljivi ter vsakodnevno beležili vremensko stanje. Otroci so še posebno uživali na sprehodih ob deževnih dneh, saj so jih starši primerno opremili - v vrtec so vsi prinesli dežnike, pelerine in primerno obleko.

Zaključek

Otroci so se na prijeten način podučili o vremenskih spremembah, ki nas spremljajo vsakodnevno in v vseh letnih časih. Zdaj nimajo več strahu pred grmenjem ali temo, ki se naredi zaradi temnih oblakov, napojenih s kapljicami vode. Otroci sprejemajo in sprejmejo, se prilagajajo, so izvirni v preprostosti, njihovi otroškosti in njihovi igri.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Kayser, R. (1995). V gozdu in na travniku. Ljubljana: Tehniška založba Slovenija.

TALJENJE LEDU

Povzetek

Podnebne spremembe predstavljajo enega izmed največjih izzivov s katerimi se sooča človeštvo. Za njih je v veliki meri odgovoren človek. Vrtec je institucija, v kateri poteka proces vzgoje, ki oblikuje vrednote in stališča le-te pa naše vedenjske vzorce. V članku je opisan poskus, kako otrokom starosti od 3 do 5 let predstaviti problem podnebnih sprememb. Vzgojiteljici sva s pomočjo eksperimentov, ogledov video posnetkov in z uporabo otroških knjig z ekološko vsebino, otrokom predstavili Arktiko, severne medvede, led ter probleme segrevanja ozračja in taljenja ledu. V otrocih sva želeli vzpodbuditi zanimanje ter čustveno angažiranost, ki bi pripeljala do aktivne skrbi za okolje.

Glavne besede: podnebne spremembe, Arktika, segrevanje ozračja, taljenje ledu.

Abstract

Climate change presents one of the biggest challenges facing mankind. Humans are the ones to blame for it. The kindergarden is an institution where values and specific point of views are made which make up our behaviour patterns. In this article we are discussing a way to present the problem of climate change to 3 – 5 year olds. With the help of experiments, videos and ecological books for kids, we presented the Arctic circle, polar bears, ice and the problems of global warming and melting of the ice. We wanted to encourage interest and emotional engagement, that would lead to active environmental care.

Keywords: climate change, the Arctic circle, global warming, melting of the ice.

Uvod

Na spletni strani ministrstva za okolje in prostor lahko preberemo, da podnebne spremembe predstavljajo enega izmed največjih izzivov s katerimi se sooča človeštvo. Za njih je, v zadnjem stoletju, v veliki meri odgovoren človek. Presežek toplogrednih plinov in sprememba rabe tal povzročata segrevanje ozračja in oceanov, krčenje površin pokritih s snegom in ledom ter dviganje višine morske gladine (Prilaganje podnebnim spremembam. Ministrstvo za okolje in prostor, 2019). Da bi spremenili negativne vedenjske in miselne vzorce, ki so nas pripeljali do tega, je potrebno začeti zgodaj. Poleg družine, je vrtec najprimernejša institucija za to. V vrtcu namreč poteka proces vzgoje, tekom katerega si otrok oblikuje vrednote, stališča in moralne poglede (Cencič in drugi 1989).

S skupino Zajčki, ki jo sestavljajo otroci stari od 3-5 let, smo se letos odpravili na potovanje okrog sveta. Januar je bil idealen mesec za obisk mrzlega arktičnega obročja. Med spreminjanjem igralnice v pravo ledeno kraljestvo, je enega izmed otrok glodalo vprašanje, kako lahko ledene gore plavajo na vodi in se ne potopijo. Zgrabili sva trenutek kognitivnega konflikta, ki v otrocih vzbudi zanimanje in motivacijo za

delo ter organizirala dejavnosti, ki bodo otrokom odgovorile na to vprašanje in nas hkrati napeljevale na temo podnebnih sprememb.

Dejavnosti so napeljevale ena na drugo. Najprej smo si iz prve roke ogledali kocke ledu, ki plavajo na površini vode v kozarcu. Nato smo si s posnetka ogledali ledene gore, kako plavajo v morju. Sledilo je kar nekaj zanimanja za severne medvede in posledično skrb za njihovo izumrtje zaradi taljenja ledu. Spraševali smo se zakaj se led tali, kaj se zgodi, če se stali in kakšno vlogo ima pri tem človek.

Cilji

- Otrok pridobiva izkušnje kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Otrok odkriva in spozna, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in od nežive narave.
- Otrok odkriva in spozna vodo v različnih pojavnih oblikah in spozna izhlapevanje tekočin, taljenje snega in ledu ter zmrzovanje vode (Kurikulum za vrtce, 1999).

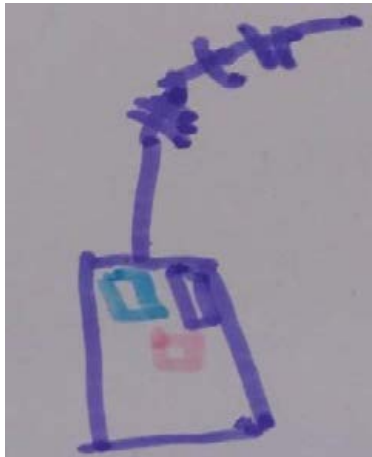
Globalni cilj: razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.

Metode

Da bi kompleksno in abstraktno temo podnebnih sprememb otrokom čimbolj približali, sva za temeljno metodo izbrali eksperiment. Ob eksperimentiranju smo izvajali tudi metodo pogovora, nekaj bolj oddaljenih stvari pa smo si z metodo opazovanja ogledali preko video posnetkov in knjig. Kot vedno, sva uporabili tudi metodo igre. Otroci so se ves čas lahko igrali z ledom, vodo in figurami severnih medvedov.

Diskusija

V vrtcu Vrhovci je skupina Zajčki izkoristila letošnjo temo popotovanja po svetu in se v januarju ustavila na Arktičnem obroču. Ko smo z otroki okraševali igralnico in na okna risali morje ter ledene gore, je eden izmed otrok rekel, da ledena gora ne more plavati na vodi. Ta trenutek kognitivnega konflikta sva izkoristili za letošnjo tematiko Ekošole- podnebne spremembe.

Kozarec s slamico in ledom,
ki plava na vodi

Najprej sva preverili, kaj otroci že vedo o tej tematiki. Pogovarjali smo se o tem ali led lahko plava na vodi ali ne. Nekaj otrok je trdilo, da led plava na vodi, toda večina otrok je trdila obratno. Prosila sem jih, da svoje mnenje narišejo. Neka deklica je odlično narisala svojo izkušnjo z ledom, kako plava v kozarcu s slamico. Naše domneve smo seveda morali preizkusiti zato sva naslednji dan v vrtec prinesli ledene kocke in stresli smo jih v kozarec z vodo. Na lastne oči smo videli, da led plava na vodi.

Kognitivni konflikt se je sedaj rahlo predrugačil. Že, že, da ledene kocke plavajo na vodi, toda ledene gore so velike in težke, te pa že ne morejo plavati na vodi. Eksperimenta z ledenimi gorami nismo mogli narediti, lahko pa smo si ogledali video posnetek. V video posnetku smo zelo jasno videli, da tudi ledene gore plavajo na vodi. Ogledali smo si tudi posnetek kako je Titanik zadel ledeno goro in kaj se je zgodilo z ladjo. Otroci so bili nad Titanikom navdušeni in hitro sva dobili novo temo za raziskovanje. Toda Titanik smo za nekaj časa postavili na stranski tir in se posvetili še nečemu, kar smo opazili na posnetkih- severnim medvedom.

Družina severnih medvedov na ledeni kocki

Otroke je zanimalo kako veliki so severni medvedi, kaj jedo, kako to, da jih ne zebe in podobno. Informacije smo poiskali v knjigi Pisani živalski svet- živali v ledu in snegu (D'Ami, 1972). Ogledali smo si katere vse živali živijo na Severu, kako velike so in kaj jedo. Da bi si lažje predstavljali njihovo velikost, smo na tla nalepili njihove slike, nato pa napeli volneno vrv njihove dolžine in jo prilepili na tla. Kot zanimivost in za primerjavo, pa smo na hodnik vrtca nalepili 14m dolgo vrv kita grbavca. Največ zanimanja je požel severni medved. Otrokom so medvedje blizu. Pogosto je medved pristrčna ljubkovalna igrača, ki jo ima marsikdo doma. To sva vzpodbudili, kajti v kolikor otroci razvijejo čustva do narave in okolja bodo veliko lažje ponotranjili tudi vrednote povezane z ekologijo (Marentič, Požarnik 1994). Otroci so se igrali s figurami severnih medvedov, en dan pa sem se odločila, da figure severnega medveda postavimo v naravno okolje v katerem živi. V posodo smo položili veliko ledeno kocko, medvedjo družino pa na njo. Otroci so se še naprej igrali s figuricami, čez čas pa ugotovili, da se led tali. Sprva so bili navdušeni nad vodo in igro z njo, toda vode je bilo vedno več, ledu pa vedno manj. Ko so naslednji dan prišli v vrtec ledu sploh ni bilo več. Sprva so se igrali, da severni medvedi plavajo, toda čez nekaj časa me je neki deček vprašal pomembno vprašanje: »Ali lahko severni medved plava v vodi več dni?« To je bilo izhodišče za pogovor o taljenju ledu na Arktiki.

Primerjanje satelitske slike Arktičnega obročja iz leta 1980 in leta 2012

Pokazala sem jim satelitsko sliko Arktičnega obročja iz leta 1980 in tisto iz leta 2012 (World inside pictures, 2019). Vprašala sem jih, če opazijo razliko. Potrebovali so kar nekaj časa, toda ugotovili so, da je na posnetku iz leta 2012 veliko manj ledu. Da bi ugotovili kako do tega pride, smo se zopet zatekli k eksperimentom. Z vzgojiteljico sva dali zmrzniti figure arktičnih živali v velike ledene kocke. V igralnico sva prinesli tri plastične posode različnih barv. V eno od posod smo nasuli sol, v drugo smo natočili toplo vodo in v zadnjo smo zgolj položili ledeno kocko. Z otroki smo preko dneva opazovali taljenje ledu in primerjali v kateri od posod se led najhitreje tali. Zmagovalec je bila topla voda, na drugem mestu je bila posoda s soljo in na zadnjem mestu posoda zgolj z ledeno kocko. Toda kako to, da se je tudi v tej posodi led stalil? Starejši otroci so ugotovili, da se je led stalil, ker je v igralnici toplo. Povedali sva jim, da so temperature na zemlji vedno višje in da se zato led na Arktiki tali. Hitro smo to

povezali s Severnimi medvedi in tem, da bodo ostali brez doma, če se ves led na Arktiki stali.

Toda zakaj se temperature dvigajo in kaj lahko naredimo, da bi se nehale dvigovati? Informacije smo poiskali v knjigah Onesnaževanje ozračja (Walker, 1996)), Kaj se dogaja z ozonskim plaščem (Asimov, 1996), Okolje in ekologija (Kraigher, 1994). Opazovali smo ilustracije tovarn in dima, ki se vali iz njihovih dimnikov, pa ilustracije avtomobilov ter temnega dima iz njihovih izpušnih cevi in se pogovarjali o tem, kar vidimo. Prišli smo do zaključka, da je največ kar lahko naredijo otroci zdaj, da se čim manj vozijo z avtomobili, hodijo v vrtec in na izlete peš ali s kolesom. Nad tem so bili navdušeni, saj se zelo radi vozijo s kolesom.

Zaključek

Z otroki starosti 3-5 let smo obravnavali zelo kompleksne teme na način, ki jim je blizu. Marentič- Požarnik piše, da je ljubezen do narave izhodišče vsakega ekološkega delovanja. Otrokom mora postati mar. Opazili sva, da se otroci močno čustveno odzivajo na severne medvede. Morda je ideja o skrbi za naš planet za štiriletnike preveč abstraktna, toda razumeli so, da taljenje ledu vpliva na severne medvede. Razumejo, da s taljenjem ledu severni medvedi izgubljajo svoj življenjski prostor in ni jim vseeno. Sprva sem mislila, da je tema preveč abstraktna in pretežka za vrtec, toda osupla sem nad tem, kako pozitivno se otroci odzivajo na konkretno izkušnjo. Kot se je izkazalo že večkrat, večji kot je izziv, bolj jim je zanimivo. Menim da smo dosegli zadane cilje. Otroci se zavedajo, da se okolje spreminja, da to spreminjanje vpliva na živa bitja in da imamo vpliv na te spremembe.

Literatura:

- Asimov, I. (1996). Kaj se dogaja z ozonskim plaščem? Ljubljana: CO LIBRI.
- Bahovec, E. D. idr. (2009). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Cencič, M., Autor O., Gartner J. in Tomić A. (1988). Poglavlja iz pedagogike. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- D'Ami, R. (1972). Pisani živalski svet. Živali v ledu in snegu. Ljubljana: ČGP Delo.
- Marentič Požarnik, B. (1994). Učenje, poučevanje in vloga učitelja v ekološki vzgoji. V Človek in njegovo okolje: celostno razumevanje okolja- izziv na pragu tretjega tisočletja, ur. Drago Novak, 167-187. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Kraigher, M. (1994). Okolje in ekologija. Murska sobota: Pomurska založba.
- Walker, J. (1996). Posegi v naravo. Onesnaževanje ozračja. Ljubljana: DZS d.d.
- Prilaganje podnebnim spremembam. Ministrstvo za okolje in prostor. URL: http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/podnebne_spremembe/prilaganje_podnebnim_spremembam/ (9.5.2019)
- 9 before and after pictures that will silence global warming deniers. World inside pictures. URL: <https://worldinsidepictures.com/9-before-and-after-photos-that-will-silence-global-warming-deniers/> (9.5.2019)

OH, TO VREME!

Povzetek

V prispevku želim predstaviti primer dobre prakse na temo podnebnih sprememb. Opazovali smo vremenske pojave (dež, sneg, veter), to beležili v tabelo, se pogovarjali o vremenu, peli pesmice, brali pravljice. S FIT didaktično gibalno igro z naslovom Kroženje vode smo z gibanjem ponazarjali dež, ob glasbi Vivaldija Zima pa zaplesali kot snežinke. Jeseni smo otroke ob tednu mobilnosti spodbujali k alternativnemu prihodu v vrtec (kolo, skiro, peš, avtobus). Kadar nam je vreme to dopuščalo, smo se odpravili na potep po bližnji okolici in opazovali, kaj se v posameznem letnem času dogaja. Izvedli smo tudi različne poskuse, kot na primer: kako dež pronica skozi oblake, opazovanje luž poleti, pozimi smo opazovali, kaj se dogaja z vodo, ko so zunaj nizke temperature, spomladi pa smo skrbeli za čisto okolico s čistilno akcijo.

Ključne besede: vreme, igra, aktivno učenje, otrok.

Abstract

In this article I would like to present a good practice example on the theme of climate change. We observed weather phenomena (rain, snow, wind), made notes in charts, talked about the weather, sang songs, read stories. With a FIT didactic movement game, titled The Water cycle, we illustrated the movement of the rain and also danced as snowflakes to the Vivaldi's Winter. In autumn at the mobility week we encouraged children to the alternative ways of arrival to our kindergarten (by bicycle or a kick scooter, on foot, by bus). Every time the weather allowed we went for a walk to the nearby area and observe what exactly is happening with nature in each season. We carried out different experiments, for example: how rain leaks through clouds, what happens with puddles in the summer, what happens with water in the winter when the temperatures outside are very low and in the spring we took care for the vicinity of our kindergarten with a cleansing campaign.

Keywords: weather, play, active learning, child.

Uvod

Sodobno razumevanje človeka in otroka temelji na humanističnih stališčih, ki človeka razumejo kot proaktivno bitje v določenem okolju. Iz tega lahko izhajamo, da je vse bolj poudarjen pomen konteksta oziroma okolja, v katerem otrok živi, z okoljskim pristopom k razvoju. Tako okoljske vzgoje ne moremo iztrgati iz konteksta, v katerem otrok živi, niti ju ne moremo ločiti od njegovih staršev in vzgojiteljev ter njihovih stališč do okolja (Lepičnik Vodopivec, J., 2006).

Nedavne spremembe podnebja obsežno vplivajo na človeške in naravne sisteme. Posledice se odražajo na gospodarskih dejavnostih, ki so v veliki meri odvisne od naravnega okolja (gozdarstvo, kmetijstvo, energetika, promet, turizem, gradbeništvo ...). Spremembam pa so, poleg gospodarstva, močno podvrženi tudi naravni ekosistemi, vodni viri in človeško zdravje. Večina vseh teh sprememb, ki se bodo

nadaljevale še desetletja, pa je negativnih. Njihove razsežnosti v drugi polovici 21. stoletja so odvisne od učinkovitosti globalnih ukrepov za blažitev podnebnih sprememb (ARSO vreme, 2017).

Cilji in metode

Da bi otrok doživel, spoznal in vrednotil okolje, ga mora znati zaznavati z vsemi svojimi čutili ob pozornem estetskem vrednotenju zaznanega, znati opazovati, poimenovati in opisati, znati primerjati ter ugotavljati skupne in različne značilnosti, znati urejati in meriti, znati klasificirati v skladu z ugotovljenimi skupnimi in različnimi značilnostmi, raziskovati ter predvidevati, kritično vrednotiti dosežene rezultate in njihovo uporabo.

Temeljna metoda pri izvajanju projekta je bila metoda igre. Poleg igre pa smo se posluževali tudi metode pripovedovanja in razlag, metode demonstracije in metode opazovanja.

Rezultati

Z danimi metodami smo spodbudili otrokovo zanimanje in zavedanje za okolje ter s tem posledično vzbudili zavedanje za opazovanje vremena. Otroci so ob sprehodih v naravi opozarjali na smeti, ki so ležale na tleh in dajali komentarje ob vidnih izpustih avtomobilov na cesti.

Diskusija

Projekt na temo Podnebne spremembe in mi smo izvajali v skupini od meseca septembra do meseca maja. Seveda smo se že pred tem v prvem starostnem obdobju veliko pogovarjali o vremenu, ga opazovali in se seznanjali s posameznimi vremenskimi pojavi.

S projektom smo pričeli v času tedna mobilnosti (16.–22. september), ko smo s pripovedovanjem zgodbe o Belem zajčku otroke, skupaj s starši, spodbudili k alternativni zamenjavi avtomobila z drugačnim prevoznim sredstvom ob prihodu v vrtec ter ob odhodu iz vrtca. Zgodbo smo otrokom pripovedovali s pomočjo premikajočih se slik. Nato smo se o zgodbi tudi pogovarjali in se dogovorili, kako bi lahko pomagali sivemu zajčku, da postane zopet bel. Narisali in izrezali smo velikega zajčka, ga pobarvali sivo in ga obesili na zunanjo stran vrat igralnice. Otroci so ob vsakem prihodu in odhodu, brez vožnje z avtomobilom, na zajčka prilepili bel krogec in mu tako pomagali do ponovno bele barve. Otroke in starše smo s tem spodbudili, da so prihajali v vrtec s kolesi, skiroji ali peš. Ob tem smo se vsako jutro pogovarjali, zakaj je to koristno. Otroci so prišli do zaključka, da, ne samo, da je zrak bolj čist, poleg tega so tudi oni sami bolj zdravi, ker se gibajo.

Premikajoče se slike – Beli zajček

Vreme smo vsak dan beležili v vremenski graf, ki nam je bil kasneje odlično izhodišče za obdelavo podatkov. Tako smo prešteli, koliko dni je bilo sončnih, deževnih, oblačnih in vetrovnih. Pri odčitavanju smo uporabili link kocke in stolpce primerjali med seboj.

Deklica pomaga dečku pri beleženju vremena v diagram

Deklica šteje in prireja link kock

FIT didaktična gibalna igra Kroženje vode (dežne kaplje potujejo)

Prvi deževni dan smo izkoristili za prebiranje zgodbe Nataše Vertelj Angelca marelca – Kako nastane dež?, ki opisuje kroženje vode na otroku zanimiv način. Pri razumevanju besede izhlapevanje smo naleteli na težavo, saj si otroci zaradi njene abstraktnosti niso znali predstavljati pomena besede. Zato smo si vzeli čas in podrobneje spoznavali besedo. Naredili smo poskus z lužo, ki smo jo poiskali na

odmaknjenem delu igrišča in jo obrisali z modro kredo, naslednji dan z rdečo in tretji dan z rumeno. Tako so otroci sami opazili, da se luža manjša in da se nabira v oblake. Kaj se zgodi z oblaki, ko so težki, smo ponazorili s poskusom, pri katerem smo uporabili stekleni kozarec, vodo, peno za britje, kapalko in tempera barvo, zmešano v vodi. Vsak otrok je imel svoj kozarec, svojo kapalko in barvo, ki jo je kapal na peno. Otroci so opazovali, kako barva pronica skozi peno (oblake). Pri tem sva jih spodbujali k razmišljanju, zakaj pride barva v vodo. Ker še vedno niso čisto razumeli pomena besede izhlapevanje, sva se strokovni delavki odločili, da jim kroženje vode približava z aktivnim učenjem preko gibanja. Z otroki smo izvedli FIT didaktično gibalno igro z naslovom Kroženje vode, kjer so otroci z rekviziti in gibanjem uprizorili kroženje vode. Na koncu so izvedbo dejavnosti evalvirali z risbo.

FIT didaktična igra Kroženje vode

Evalvacija FIT didaktične igre
(izhlapevanje dežja)

V zimskem času smo opazovali vodo, kaj se z njo zgodi, če je zunaj zelo mrzlo in ugotovili, da je bila letošnja zima zelo topla, saj ni bilo skoraj nič snega. Otroci so ob pogovoru in odprtih vprašanjih ter ob ogledu kratkih animiranih filmov (avtor Animal Planet : The animals save the planet) sami prišli do spoznanj, da je potrebno skrbeti za okolje in da lahko sami pripomorejo k temu s tem, da ločujejo odpadke, skrbijo za svoje zdravje, v vrtec prihajajo s kolesi, skiroji ali peš.

Zaključek

Vreme nas spremlja vsak dan in nam neposredno kroji življenje, če to želimo, ali ne. S tem, ko otrokovo pozornost usmerimo k opazovanju narave, ga spodbudimo, da se je začne zavedati in jo natančno opazovati. Samo temo se da odlično povezati z vsemi področji kurikulumu. Menim pa, da je sama tema, se pravi podnebne spremembe, za predšolske otroke preveč abstrakten in neoprijemljiv pojem. Zato je smiselno, da se otrokom predstavijo osnove, kot so vremenski pojavi, odpadki (recikliranje), pomen vode za življenje in vplivi onesnaževanja vode. Tudi, če bi primerjali vreme med meseci v letu, bi to otrokom predstavljalo nepredstavljivo časovnico, ker jim njihov kognitivni razvoj tega še ne dopušča. Vseeno pa je naša

dolžnost, da jim z zgledom in na njim razumljiv način to približamo ter jim ozavestimo skrb za okolje.

Literatura:

- ARSO vreme. (2017). Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja: Povzetek temperaturnih in padavinskih povprečij, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje, Ljubljana.
- Bahovec, E. D. (1999). Kurikulum za vrtce, Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
- Lepičnik Vodopivec, J.(2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana, AWTS, d.o.o.
- Lepičnik Vodopivec, J.(2013). Od okoljske vzgoje do vzgoje za trajnostno prihodnost v vrtcu. Koper: Univerza na primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales.
- The animals savet he planet (<https://www.youtube.com/watch?v=3WtVrrmnWDo>).

KAKO SE SPREMINJA VREME?

Povzetek

V oddelku drugega starostnega obdobja (3 -6 let) smo mesec november posvetili raziskovanju vremena. Skozi celotni mesec smo spoznavali različna vremenska stanja in jih imeli možnost tudi opazovati. Namen projekta je bilo spoznavanje različnih vremenskih stanj in načinov nastanka le – teh.

Ključne besede: vreme, vremenska stanja, narava, drugo starostno obdobje.

Abstract

In the second age group section (from 3 to 6 years old) in november we dedicated our time to weather researches. Through the whole month, we were getting to know different weather conditions and we also has the opportunity to observe them. The main purpose of this project was to discover different weather conditions and to find out how they are formed.

Keywords: weather, weather conditions, nature, the second age group.

Uvod

Bivanje v naravi naj bi postalo stalni, vseživljenjski proces, ki se ga otrok začne zavedati v vrtcu. V naravi imamo vse možnosti gibanja, igranja, doživljanja, raziskovanja in spoznavanje narave. V enoti Radvanje imamo veliko srečo, saj se naša enota nahaja na obronkih Pohorja, kjer imamo v neposredni bližini tudi ribnik, sadovnjake, vinograde in zelo veliko različnih pešpoti, ki jih z veseljem koristimo.

Metode

Pri delu so bile uporabljane metode pogovora, poslušanja, igre, razlage, praktičnega dela, opazovanja in demonstracije.

Diskusija

Z izvajanjem projekta smo pričeli v mesecu novembru, trajal pa je celotni mesec, nekatere dejavnosti tudi do konca meseca maja. V igralnici smo si pripravili veliko slikovnega materiala, ki je prikazoval različna vremenska stanja ter posledice človeškega nespametnega ravnanja (predvsem onesnaževanje s plastiko). Uredili smo si tudi »vremenski kotiček«, ki pa je v igralnici ostal do konca šolskega leta. Izvedbo projekta smo načrtovali po področju dejavnosti Kurikuluma za vrtce.

Družba

Otroci v skupini so stari 3 – 6 let, kar pomeni, da je priprava prostora na obravnavanje določenega projekta, skupno delo. Otrokom smo pripravili različno slikovno gradivo, ki je prikazovalo različna vremenska stanja ter posledice človeškega nespametnega ravnanja. Otroci so slikovno gradivo razporedili glede na skupne točke ter ga z našo pomočjo razporedili po celotni igralnici. Nekateri otroci so slikovno gradivo razporejali glede na isto/podobno vremensko stanje, nekaj pa jih je iskalo nasprotja – deževno/sončno. Pripravili smo si tudi prostor za vremenski kotiček, ki pa smo ga dopolnjevali tekom izvajanja projekta.

Narava

Naše vodilno področje je bilo področje narave. Za uvodno motivacijo smo izbrali risanko z naslovom »Zajček Bine in vreme«, kjer so na privlačen, otroško razumljiv način predstavljena različna vremenska stanja, delo meteorologa in ukrepi pravilnega ravnanja ob določenem vremenu (kam se zatečemo v primeru nevihte, ipd.). Risanka je otroke spodbudila k razmišljanju, saj so po ogledu začeli veliko spraševati ter opazovati vremensko stanje skozi okno. V nadaljevanju smo si ogledali tudi druge video vsebine, ki so prikazovale predvsem specifične vremenske pojave, ki jih v naši državi ne vidimo (cunami, orkan, vrtinec) oziroma so predstavljene na počasen, razumljiv način (udar strele, pojav toče). Vsakodnevno smo opazovali vremensko stanje ter ga označevali v vremenskem kotičku, kjer je imel vsak otrok svoj vremenski koledar. Izvedli smo tudi eksperiment z izhlapevanjem vode, kjer so bili otroci pri opazovanju še posebej skrbni in pozorni na vsako spremembo.

Eksperiment

Vremenski kotiček

Vremenski koledar

Umetnost

Na področju likovne umetnosti smo eksperimentirali z različnimi umetniškimi sredstvi. Otrokom najbolj zanimiva dejavnost je bilo ustvarjanje dežnih kapelj s modrim tušem in kapalko. Ker otroci kapalke niso poznali, jih je pritegnil že neznan pripomoček za ustvarjanje, navdušeni pa so bili tudi nad rezultati ustvarjanja. Ker pa po načelih eko šole strmimo k recikliranju, smo za konec uporabili še stare koledarje, v katerih so otroci poiskali fotografije neba, jih izrezali v poljubnih oblikah in na sliki uporabili kot oblake.

Igra s kapalko in tušem

Dežne slike

Lepljenje oblakov na sliko

Na področju glasbene umetnosti smo se seznanili s pesmijo »Na okno tok, tok«, ki je otroke pritegnila ter so jo hitro osvojili. Petje smo spremljali z malimi ritmičnimi instrumenti, z lastnimi instrumenti pa smo posnemali zvoke različnih vremenskih stanj (tleskanje z jezikom – pretakanje vode, ploskanje – udar strele, tapkanje s konicami prstov – dež). Iz odpadne embalaže smo si izdelali dežno palico, ki škrablja kot kapljice dežja.

Na področju plesne umetnosti pa smo se posvetili predvsem spontanim oblikam plesa, kjer so otroci posnemali gibanje dežja, vetra, strele. Pri izvajanju otrok nismo omejevali, ampak smo jim pustili, da začutijo svoje telo ter se gibajo spontano.

Gibanje

Veliko časa smo preživel zunaj, na svežem zraku, kjer smo imeli možnost opazovati različna vremenska stanja – megla, dež, sonce, sneg. Opazovali smo kapljice megle na travi in pajčevinah, lovili snežinke ter z lupo opazovali njihove oblike.

Tudi vadbene ure so se navezoval na naš projekt, zato smo izvajali igre, ki smo si jih izmislili oziroma poznane prilagodili izbrani temi (npr. igra za ogrevanje »Sonce – dež«: ko izgovorim besedo sonce, otroci tekajo po prostoru, ko pa izgovorim besedo dež, se zvijejo v klobčič).

Za urjenje fine motorike smo otrokom izdelali igro iz odpadnega materiala, kjer je potrebno prepletanje vrvice.

Kapljice na detelji

Kapljice megle na pajkovi mreži

Prepletanje vrvice

Matematika

Na področju matematike smo se posvetili predvsem razvrščanju in prirejanju vremenskih znakov. Spoznavali smo simbole vremenskih pojavov, jih opisovali in prerisovali. Pri tem smo se dotaknili spoznavanju in utrjevanju barv. Spoznavali in utrjevali pa smo tudi štetje in simbole števil, saj smo si izdelali stolpčni diagram, kamor smo označevali posamezna vremenska stanja. Ob koncu meseca smo jih preštevali in ugotavljali v kolikšni meri se je kateri izmed njih pojavljal.

Jezik

Na področju jezika smo vsakodnevno spoznavali nove besede, ki smo jih podkrepili z razlago in ogledom slikovnega gradiva v slikanicah in strokovni literaturi (Potovanje vode, Vetrovni dan, Vremenske pravljice, Vremenski pojavi, Čof čof!: knjiga gospoda Krokija o vremenu). Veliko časa smo namenili vajam za artikulacijo, kamor smo vključili svoje telo ter posnemali vremenske zvoke (pihanje, tleskanje v jezikom, ipd.). Spoznali smo prstno igro »Dežek pada tip, tip, tip«, ki je bila vseč predvsem mlajšim otrokom. Otroci so vsakodnevno postajali bolj pozorni na spremembe, ki so jih sčasoma tudi ubesedili oziroma znali razložiti, zakaj pride do določenega pojava.

Zaključek

Ob začetku izvajanja projekta smo ugotovili, da otroci poimenujejo samo določena vremenska stanja, nekateri pa nobenega. Tekom izvajanja projekta so si otroci hitro zapomnili poimenovanja in iskali nove pojave, ki jih do sedaj še niso poznali. Projekt je izredno pritegnil fantovski del skupine, ki je vsakodnevno veliko spraševal, iskal informacije v strokovni literaturi in v raziskovanje vključil tudi starše. Tako otroci novega znanja niso pridobili samo v vrtcu, ampak smo se tudi strokovni delavci veliko naučili od otrok, saj so se o projektu pogovarjali tudi doma. Otroci so poleg raziskovanja in bogatenja besednega zaklada gradili pozitiven odnos do narave ter spoznavali, kako čudovita je narava – samo gledati jo je treba s pravimi očmi!

Literatura:

- Bahovec, E. D. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Lodge, J. (2007). Čof, čof! : knjiga gospoda Krokija o vremenu. Založba: Učila International.
- Kokalj, T. (2002). Vremenske pravljice. Ljubljana: Grlica.
- Proctor, A. (2006). Povej mi - kaj o vremenu. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Parker, S. (1995). Vreme. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Peppe, R. (2003). Vetrovni dan. Tehniška založba Slovenije.
- Mantegazza, G. (1998). Potovanje vode. Tržič: Učila.
- MacKee, D. (1989). Elmerjevo vreme. Ljubljana : Korotan
- Wernsing-Bottmeyer, B. (2009). Vreme. Tržič : Učila International.

GOZDNA IGRALNICA

Povzetek

Za ohranjanje narave je izrednega pomena, da otrokom ponudimo izkušnjo, kako človekov odnos ter narava sama, vplivata na podnebje in obratno.

Na podlagi lastne izkušnje in poizkusov oz. eksperimentov, bomo otrokom poskušali približati vplive podnebnih sprememb. Tako bodo najlažje razumeli naravne pojave.

Preko igre, otrokom primerne literature in lastne udeležbe jim bomo približali razumevanje vpliva naravnih katastrof..

Ključne besede: otrok, podnebje, vreme, naravne katastrofe.

Abstract

To preserve nature, it is extremely important to offer children the experience of how human relationships and nature itself affect the climate in the opposite way.

On the basis of our own experience and experiments, we will try to bring children closer to the effects of climate change. This will make it easier for them to understand natural phenomena.

Through the game, with appropriate literature and their own participation, we will bring children closer to understanding the impact of natural disasters.

Keywords: children, climate, weather, natural disasters.

Uvod

Podnebne spremembe ogrožajo človekovo varnost, vplivajo na prehransko varnost in zdravje ljudi, povečujejo pa tudi tveganje za naravne nesreče. Podnebje je že od nekdaj imelo pomemben vpliv na bivalno okolje človeka, na kmetijstvo, turizem ipd. (Hozjan, 2015)

Najpogostejše naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb, so predvsem poplave, neurja s točo in suša. Naravne nesreče vsako leto po svetu terjajo veliko življenj in povzročajo vedno večjo materialno škodo. Pogosto so za to krive podnebne spremembe, ki pripeljejo do nastanka vremensko pogojenih ujm. V zadnjem času je pogostost slednjih še izrazitejša, ogroženost ljudi pa s tem tudi večja. Vsakodnevno smo izpostavljeni naravnim nesrečam in nikoli nismo pred njimi popolnoma varni. (Hozjan, 2015)

Cilji

- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
- Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

- Otrok odkriva in spoznava pojave na nebu ter spoznava vremenske pojave.
- Otrok opazuje nebo, pojave na nebu, opisuje in sodeluje v pogovorih, išče informacije v različnih virih.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode dela: metoda pogovora, pripovedovanja, igre, demonstracije, lastne udeležbe in aktivnosti ter pridobivanja znanj.

Diskusija

1. Prebiranje pravljic o naravnih nesrečah

Dobro predstavo o naravnih nesrečah, nam je prikazala tudi zbirka pravljic o ježku Snežku (Ježek Snežek in poplava, Ježek Snežek in potres, Ježek Snežek in požar, Ježek Snežek in 112), ki nazorno opisuje in prikaže dogajanje v katerem se lahko znajdemo.

2. Ogled video posnetkov (naravne nesreče)

Najprej smo si na platformi You tube ogledali več posnetkov naravnih katastrof: potres, požar, poplava, tornado, itd., da bi si jih otroci lažje predstavljali. Ob ogledu video posnetkov smo jih komentirali, se pogovarjali o posledicah, ki so lahko pogubne za ljudi. Otrokom sem postavljala različna vprašanja. Pogovarjali smo se tudi o tem, če smo kdaj doživeli kakšno naravno katastrofo, ter kako v takšni situaciji odreagiramo.

3. Poizkusi

V knjižnici smo si izposodili knjige, s pomočjo katerih smo izpeljali eksperimente, ki ponazarjajo naravne pojave.

Da bi lažje razumeli kaj pomenijo naravne katastrofe in kako vplivajo na nas, smo naredili poizkuse v katerih smo sami sodelovali. Primer suše smo občutili tako, da

smo se peš podali na dolg pohod na Golovec. Tokrat nismo s seboj vzeli nahrbtnikov z vodo. Ne da bi otroci vedeli, sem za pitno vodo poskrbela jaz. Otroci so prišli do vrha in znatno občutili žejo. Zavedli so se kako hudo je, če je suša in če ni pitne vode.

Izdelali smo mesto iz papirja. Pri igri s hišicami in stolpniciami, se je zgodila »nesreča« in val vode je zmočil in uničil papirnato mesto.

Mize smo sestavili v veliko površino, ki je bila podlaga za naše mesto iz lesenih kock. Veliko truda smo vložili v samo izdelavo in sestavljanje, na kar so se tla pod mestom začela tresti. Vse kar smo sestavili se je podrlo...nastal je potres.

4. Igra – prepoznavanje simbolov (oblak, dež, megla, sonce, veter, sneg...)

Ker je z gibanjem in igro vse lažje in bolj zabavno, smo izvedli igrico »vremenski pojav«, ki temelji na spremenjenem gibanju glede na vremensko sliko. Predčasno smo se dogovorili, kako se bomo gibal na določeno prikazano fotografijo ali simbol in svoje gibanje spreminjali ob zamenjavi sličic.

5. Igra – »zamenjaj stol«

Menjava stolov je tudi ena izmed igrice, pri kateri si otroci, ki v roki držijo omenjeni simbol, zamenjajo stole oz. sedežni red. Tako so otroci morali biti pozorni na sličico, ki jo trenutno držijo v roki.

6. Vremenski krog

Izdelali smo svoj vremenski krog, ki je razdeljen na 7 vremenskih slik. Otroci so vsakodnevno, včasih tudi večkrat na dan, s kazalcem ponazorili vreme, ki smo ga opazili v določenem delu dneva (oblačno, sončno, snežno, megleno, vetrovno, ...)

7. Gibalna igra (požar, potres, poplava)

Igrali smo se že dolgo znano igro »požar, potres, poplava«, pri kateri *določimo igralni prostor, na katerega razvrstimo različna orodja (nizko in visoko gred, blazine, švedsko klop itd.). Otroci tečejo prosto po igralnem prostoru. Občasno izgovarjamo besede » poplave, potres, požar«.* Ko izgovorimo besedo poplava, se morajo vsi povzpeti na eno izmed orodij, ko izgovorimo besedo potres, se morajo otroci postaviti ob steno ali pod podboj, in ko zakličemo besedo požar, se morajo čim prej umakniti v določen prostor v igralnici.

8. Vaja umika

Vsako leto izvedemo vajo umika in ravno zdaj nam je ta vaja tudi zelo lepo sovpadala z našo trenutno tematiko. Vaja je bila nenapovedana in otroci so točno vedeli kako odreagirati v tej situaciji.

9. Merimo padavine (primerjava dveh deževnih dni)

Pogovarjali smo se o deževnih dneh. Otrokom sem zastavila vprašanje, na kakšen način bi lahko ugotovili, kateri dan je bilo več padavin. Ugotavljali so:

- Pogledamo na televiziji.
- Poslušamo dnevnik.
- Zmerimo z ravnilom.
- Zmerimo z uro.
- Pogledamo na telefon.
- Vprašamo starše.
- Zmerimo z dežnikom.
- Pogledamo kako moker je dežnik.

To se mi je zdela zelo dobra iztočnica, da bi z mojimi podvprašanji otroci lahko sami prišli do odgovora. Zato sem nadaljevala s podvprašanji.

Vzg.: »Kako bi pa z dežnikom izmerili količino padavin?«

O.: »Tko, da pogledamo koliko je moker.«

Vzg.: »Ja, potem kapljice zlezejo dol iz dežnika in se posuši in ne pridemo do odgovora.«

O.: »Ja potem ga pa obrnemo da padajo not.«

Vzg.: »Kako ga obrnemo?«

O.: »Tko (pokažejo), in potem bo dež padal not.«

Vzg.: »Kaj pa če spustimo dežnik in se nagne na eno stran in se vse zlije ven iz dežnika?«

O.: »Ja potem damo pa tko stole okrog.«

Vzg.: »Ampak, stoli se uničijo če so na dežju. Kaj bi lahko dali ven namesto dežnika?«

O.: »Posodooo.«

Vzg.: »Bravo, posodo. Dajmo poskusit.«

Vzg.: »Kaj naredimo s posodo?«

O.: »Damo jo na igrišče in potem bomo iz posode zlili v kozarc.«

Vzg.: »Kako pa ugotovimo kateri dan je zapadlo več dežja?«

O.: »Tko da zlijemo v kozarc in potem narišemo črtico in potem še enkrat zlijemo in narišemo črtico.«

Vzg.: »Kako bomo vedeli kateri dan je padlo več padavin?«

O.: »Tam k je črtica gor.«

Na igrišče smo odnesli vedro in ga pustili tam med 8. in 12. uro. Kasneje sem deževnico izlili v steklen kozarec, na katerem smo zarisali višino zapadle vode, jo označili s črto. Zopet smo v isti kozarec izlili padavine, ki so zapadle drugi dan. Odčitali smo kateri dan je zapadlo več dežja.

10. Oblačila

Pogovarjali smo se tudi o tem, kako se oblečemo v določenem vremenskem letnem času. Kakšna oblačila uporabljamo... izdelali smo igro oblačenje lutk. Otroci s pomočjo ježka prilepijo oblačila in oblečejo dečka ali deklico.

11. Kroženje vode

Spoznali smo tudi prikaz kroženja vode v naravi. Izposodili smo si otroško knjigo ki nazorno in poenostavljeno prikaže, kako kroži voda v našem ekosistemu.

Zaključek

Preko lastne izkušnje se otroci največ naučijo. Aktivno so sodelovali pri raziskovanju, ugotavljanju ter igranj, ki so bile povezane s temo. Pridobili so predstavo o posledicah, ki nastajajo zaradi podnebnih sprememb.

Menim, da se otroke premalo osvešča o vplivih, ki jih povzročajo podnebne spremembe. Naravne nesreče so lahko same po sebi zelo nevarne za okolico in prebivalstvo. Ogrožajo ljudi, živali in njihove bivalne površine. Ena naravna nesreča lahko naredi veliko škode, ki se jo odpravlja dalj časa. Tema zajema zelo veliko segmentov; mi smo se tokrat osredotočili na naravne nesreče, ki so posledica podnebnih sprememb. V prihodnje si bomo prizadevali za nadaljevanje raziskovanja podnebnih sprememb, njihovih posledic in vzrokov.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce.(1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L.(2010). Otrok v vrtcu priročnik h kurikulu za vrtce. Založba: Obzorje.
- Hozjan K.(2015). Vpliv podnebnih sprememb na naravne nesreče na območju Slovenije.
- Dostopno na internetu: <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=54130>

NAŠ VPLIV NA KLIMATSKE SPREMEMBE

Povzetek

Namen projekta je bil seznaniti otroke s podnebnimi spremembami, človeškim vplivom nanje in načinom, kako lahko sami pripomorejo k upočasnitvi intenzivnega spreminjanja podnebja. Otroci so se na začetku seznanili z naravnimi vremenskimi pojavi, dnevno so opazovali vremensko stanje, katerega so povezovali z nihanjem temperatur in vse pridno beležili. Na sprehodih so otroci opazovali in primerjali predele, kjer je bila narava čista in predele, kjer so bili odvrženi odpadki. Opisovali so opažanja in posledice neodgovornega ravnanja. Raziskovanje se je nadaljevalo z različnimi eksperimenti, izdelavo didaktične igrice, beleženjem vremenskih podatkov, drugimi spontanimi aktivnostmi otrok, s katerimi so pridobivali nova spoznanja, z obiskom zaposlenega pri Javnem podjetju Okolje Piran, ki je otrokom s pomočjo dokumentarnih posnetkov prikazal, kako sami vplivamo na podnebne spremembe in z izdelavo plakata, kjer so otroci nanizali predloge in zamisli, kako lahko sami vplivajo na upočasnitev intenzivnega spreminjanja podnebja.

Ključne besede: podnebje, topla greda, onesnaženost, segrevanje.

Abstract

The purpose of this project was to inform the children about climate change, the human impact on it and how each and everyone of them can help slow down the intensive climate change.

First the children learnt about the natural weather conditions, they observed the weather, the temperatures and their connection daily by putting everything on paper.

During the walks the children observed and compared places where nature was clean and places where waste had been discarded.

They described what they had noticed and exposed the consequences of irresponsible behaviour.

The research went on by using various experiments, hosting an employee of the Okolje Company, watching documentaries, making educational games, making notes on weather information and other spontaneous activities for children which helped them learn new things.

Keywords: climate, greenhouse, pollution, warming.

Uvod

Podnebne spremembe so pojav spreminjanja podnebja na zemlji, kar lahko privede tudi do naravnih katastrof. V zadnjem obdobju se opaža intenzivnejše spreminjanje podnebja, kar je v veliki meri posledica človekovega nepremišljenega ravnanja, neodgovornega posega v naravo in onesnaževanja. Za lepšo prihodnost nas in naših potomcev je pomembno spremeniti odnos do narave in vzpostaviti naravno klimatsko ravnovesje. Cilj izbrane teme je voditi in spodbujati otroke tako, da z lastnim aktivnim delom in raziskovanjem spoznajo različne pristope spoznavanja podnebnih

sprememb, spoznajo učinek onesnaženega zraka na naravo, se zavedajo posledic človeških posegov v naravo, prevzamejo odgovornost za svoja dejanja in se naučijo spoštljivega odnosa do žive in nežive narave. Ob vseh dejavnostih nas je vseskozi spremljal dvom, koliko lahko petletni otroci razumejo problematiko podnebnih sprememb in v kolikšni meri se lahko zavedajo posledic lastnih posegov v naravo.

V predšolskem obdobju so otroci (po naravi) zelo radovedni, zato je to pravi čas za učenje naravoslovja. Lastna aktivnost in izkušnje omogočijo otroku, da spozna svet okoli sebe celostno in konkretno. Tak način pridobivanja znanja je otrokom zanimiv, nevsiljiv in trajnejši. Zato delamo odrasli napako, ko zaradi prepričanja, da je otrok še premajhen in še ne more vsega razumeti, naredimo zanj vse, kar bi lahko naredil sam. Tako ga prikrajšamo za dragocene izkušnje in mu okrademo zadovoljstvo ob uspehu, ki bi ga po vztrajnem delu doživel.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali naslednje metode:

- lastna aktivnost pri eksperimentih in raziskovanju,
- igra z didaktično igro, ki so jo otroci sami izdelali,
- doživljanje narave v različnih vremenski razmerah,
- razlaga in pogovor z gospo, zaposleno pri Javnem podjetju Okolje Piran,
- ogled dokumentarnih posnetkov,
- vodenje z vprašanji k odgovorom,
- opazovanje vzrokov in posledic pri poizkusih,
- risanje vremenskih pojavov, postopkov eksperimentov, doživetega ...,
- beleženje vremenskih pojavov.

Diskusija

Projektno delo se je izvajalo v skupini dvajsetih otrok v starosti od 5 do 6 let v vrtcu z italijanskim učnim jezikom La Coccinella.

Da bi otroci razumeli, kaj podnebje je, smo dnevno opazovali vreme in ga beležili. Spoznali so, da so dnevne temperature odvisne od vremena in letnih časov.

Spoznavanje vremenskih pojavov

Onesnažena narava

Pridno so uporabljali znanje, ki so ga v preteklosti pridobili pri ločevanju odpadkov. Ravno zaradi tega so bili še posebno občutljivi, ko so na sprehodih opazili odvržene smeti v potoku ali na polju.

Po obisku zaposlenega pri Javnem podjetju Okolje Piran so spoznali, da zaradi potrošništva preveč onesnažujemo naravo. Zaradi tega smo se odločili sodelovati v prireditvi »Piran zamenjuje«, kjer so otroci prinesli svoje igrače in knjige ter jih med seboj zamenjali. Ob gledanju dokumentarnih posnetkov so se seznanili z učinkom tople grede. Da bi bolje razumeli pomen le tega, smo se odpravili na obisk k bližnjemu kmetu, ki nam je praktično obrazložil in prikazal delovanje tople grede in njen vpliv na nihanje temperature. Otroci so večkrat vanjo vstopali in izstopali, opisovali so občutke glede toplote, opazovali so vodne kapljice, dotikali so se zemlje v topli gredi in jo primerjali z zemljo zunaj nje.

Ogled tople grede

Z eksperimentom so otroci preverili, kako voda v naravi kroži. Lonček z vodo smo pokrili s polivinilom, ga segreli in opazovali dogajanje. Po videnem so sklepali, da je kroženje čiste vode enako kroženju onesnažene morske vode. Da bi potrdili

domnevo, so otroci izvedli eksperiment z onesnaženo slano vodo in posledično sklepali, da vsa nesnaga, ki jo spuščamo v naravo, kroži in nam jo le-ta prej ali slej »vrne«.

Otroci so želeli preveriti tudi učinek tople grede. Uporabili so dva kozarca z ledom. Prvega so postavili na okensko polico, kjer ga je skozi okno ogrevalo sonce, drugega pa so postavili v omaro. Ugotovili so, da se led v kozarcu na okenski polici hitreje tali in pri tem nastaja vedno večja količina vode. Ugotovitve so pravilno povezali z videnim v dokumentarnih posnetkih, kjer je bilo prikazano taljenje ledenikov, višanje morske gladine in posledice v naravi in mestih.

Kroženje vode

Izhlapljanje in potovanje
onesnažene slane vode

Otroci so pridobljeno znanje uporabili za izdelavo didaktične igrice, s katero so se veselo igrali in ob tem utrjevali svoja spoznanja.

Otroci so izdelali didaktično igro

Zaključek

Projekt smo zaključili z izdelavo plakata, na katerem so otroci nanizali predloge in zamisli, kako lahko sami vplivajo na upočasnitev intenzivnega spreminjanja podnebja. Znanje, ki so ga pridobili, ga tudi s pridom uporabljajo. Po projektnem delu sedaj skrbneje opazujejo dogajanje v naravi in bolj kritično presojujejo svoja dejanja. Tako so na primer nezadovoljni, če na sprehodu opazijo na tleh eno samo smet, opazijo prižgano luč pri sončni svetlobi, skrbno ločujejo odpadke in drug drugega opozarjajo na smotrno porabo vode pri umivanju rok. Zdaj je povsem izginil naš začetni dvom, ali lahko petletni otroci razumejo problematiko podnebnih sprememb v povezavi s svojim poseganjem vanjo. Še več. Ugotovili smo, da nam je na obravnavano temo ostalo še veliko neraziskanega. Porajale so se nove zamisli in vprašanja.

Projektno delo je pri otrocih prebudilo zavedanje, da je Zemlja naš skupni dom in da moramo zanj skrbeti, če želimo, da nam bo v njem lepo tudi v prihodnosti.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marjanovič Umek, L. idr. (2004). Razvojna psihologija. Ljubljana: Založba Rokus.
- Associazione »Les petits Débrouillards« (2007). Trieste: Edizione Italiana Editoriale Scienza srl.

KAKŠEN VPLIV IMAM NA PODNEBJE?

Povzetek

Ali lahko otroke poučimo o vplivu dejavnikov na sprejemljivost današnjega vremena? Ali jim zmoremo približati pojme, kot so podnebje, temperature, meteorolog, podnebne spremembe? Skozi celoletno delo in raznolike dejavnosti smo otrokom poskušali približati in razložiti omenjene pojme. V letni delovni načrt smo vključili sklop z naslovom Podnebne spremembe. Otroke smo želeli ozavestiti o njihovem vplivu na okolje in na planet Zemlja. Želeli smo jih seznaniti o edinstvenosti našega planeta in o tem, kako dobro ga je čuvati, poslušati in skrbeti zanj, prav tako pa tudi o tem, kako lahko sami dejavno prispevajo k ohranjanju našega planeta in okolja.

Ključne besede: podnebne spremembe, podnebje, otroci, narava, opazovanja, eksperimenti.

Abstract

Can children be taught about the impact of different factors on the changeability of today's weather? Can we bring them closer to concepts such as climate, temperature, meteorologist, climate change? Through year-round work and diverse activities, we have tried to explain and bring these concepts closer to the children. We included a cluster named "Climate change" in our annual work plan. We wanted to educate children about their influence on the environment and on planet Earth. We wanted to inform them about the uniqueness of our planet and how well it is to protect, listen and care for it, as well as how they can actively contribute to the preservation of our planet and the environment.

Keywords: climate change, climate, children, nature, observation, experiments.

Uvod

Vreme je stanje zraka v določenem kraju in času. Vsak dan vpliva na vsakogar izmed nas in postaja čedalje silovitejša. Znanstveniki menijo, da je vzrok v hitrem spreminjanju našega podnebja. (Green, J. 2016, str. 6–7)

Z otroki smo opazovali vreme skozi vse letne čase in poskušali poiskati ponavljajoč vzorec, a nam ga ob opazovanju in beleženju ni uspelo zaslediti. Ugotovili smo, da je vreme lahko zelo nepredvidljivo.

Z otroki smo merili zunanjo temperaturo zraka. Zapisovanje in merjenje temperature zraka jim je bilo nadvse zabavno. Zelo hitro so opomnili, kadar smo pozabili postaviti termometer. Zgodilo se nam je, da smo temperaturo zraka kdaj izmerili zjutraj in drugič opoldne. Tako smo imeli že drugo temo za pogovor in razlago. Ugotovili smo, da v vrtec zjutraj prihajamo drugače oblečeni, kot smo čez dan, ko se igramo na prostem. Navedena trditev ne velja za vse letne čase, saj je pozimi drugače kot poleti. Z otroki smo proučili in spoznali potovanje našega planeta v vesolju. Nazorno smo prikazali, kako Zemlja kroži okrog svoje navidezne elipse in kako kroži okrog svoje osi ter kaj se zaradi tega dogaja. Spoznavali smo letne čase ter vzroke zanje

(kroženje Zemlje po svoji elipsi, oddaljenost Zemlje od sonca). Z lučko smo prikazali, kako Zemlja potuje okrog svoje osi in kaj se s tem spremeni. Pogovorili smo se o tem, kako nastaneta dan in noč. Ob vseh razlagah smo se pogovarjali še o sili gravitacije, zakaj ne pademo z Zemlje, kadar ta kroži, kaj nas vleče k tlom itd.

Kadar se nam je porajalo novo vprašanje, na katerega nismo poznali odgovora, smo v roke hitro vzeli enciklopedijo in spletni brskalnik, ki sta nam pri naših dejavnostih bila v veliko pomoč. V svoje delo smo neprestano vključevali veliko različne literature, od leposlovja, kratke proze, poljudnoznanstvene in znanstvene literature. Otroci so od doma prinašali veliko različnih knjig in svojim staršem povedali, o čem se v vrtcu pogovarjamo.

Izvedli smo prav poseben eksperimentalni dan; v treh skupinah smo otrokom pripravili različne vremenske poizkuse. Želeli smo jim nazorno pokazati, kaj se dogaja v zraku ob nastanku določenega vremenskega pojava. Izvedli smo eksperimente nastanka dežja, oblaka, snežnega viharja, nevihte in tornada. Otroci so bili nad izvedenimi eksperimenti navdušeni. Ob izvedbah se jim je porajalo kar nekaj vprašanj in vse smo podkrepili z razlago. Pred eksperimentom smo jih povprašali o napovedi, kaj se bo zgodilo. Nekatere napovedi otrok smo z izvedbo poizkusa potrdili, druge ovrgli.

Nastanek tornada

Nastanek snežnega viharja

Podnebne spremembe so dolgoročne spremembe vzorcev svetovnega vremena in temperatur, ki so posledica naravnih in človeških dejavnikov. (Murphy, G. 2011, str. 95)

Z otroki smo se skozi celo šolsko leto pogovarjali in spoznavali, kako lahko omilimo podnebne spremembe. Na začetku jim ni bilo najbolj jasno, kako lahko z ugašanjem luči vplivamo na podnebne spremembe. Skozi pogovor in skozi različne slikovne ponazoritve smo prikazali, kako podnebne spremembe preoblikujejo naše podnebje in kaj povzročajo. Ko smo otrokom razložili nekatere pojme, so kasneje sami prišli še do veliko drugih spoznanj, ki vplivajo na naše vremenske razmere. Tako smo skupaj ugotovili, da lahko pomagamo naši Zemlji z ločevanjem in recikliranjem odpadkov, s pridelovanjem in uživanjem lokalne hrane, s ponovno uporabo predmetov, z zmanjšano uporabo avtomobila ... Z otroki smo izdelali plakat o »bolni, onesnaženi« in »zdravi Zemlji«. Otroci so na velik šelešamer narisali sivo Zemljo, okrog nje pa narisali dejavnike, ki povzročajo negativne spremembe. Na drug šelešamer so

narisali zdravo, zeleno-modro Zemljo in okrog nje dejavnike, ki jo pomagajo ohranjati čisto.

V našem vrtcu vsako leto obeležimo dan Zemlje. Ob tem si zastavimo raznolike dejavnosti na ravni celotnega vrtca skozi cel teden. Prav tako vsako leto izvedemo čistilno akcijo po okolici našega vrtca. Počistimo tiste poti, ki jih redno obiskujemo.

Prav tako smo vključeni v projekt Varno s soncem, pri katerem otroke opozarjamo in seznanjamo o pravilni zaščiti pred soncem. Vsako leto obeležimo dan sonca in ob njem izvedemo raznolike aktivnosti.

Ob izpeljavi vseh aktivnosti smo izvedli še dodatne aktivnosti. Z otroki smo likovno ustvarjali, izdelovali oblake iz vate, dežnike iz papirnatih krožnikov, ogledali smo si gledališko predstavo, obiskala nas je ekologinja, urejali smo eko vrtiček ...

Cilji

Namen in cilj projekta je bil otroke v čim večji meri spodbuditi in opozoriti na pomembne prilagoditve za ohranjanje planeta Zemlja in jih seznaniti o posledicah podnebnih sprememb.

Metode

Skozi celo šolsko leto smo z otroki urejali naš mali koledar. Na koledarju so otroci uredili vreme (oblačno, sončno, veter, dež, delno sončno, sneg, nevihta), letni čas, mesec, datum, uro, del dneva in dan v tednu.

Vsak dan je bil za urejanje koledarja na vrsti drug otrok. Otroci so v jutranjem krogu uredili koledar in ga pokazali drugim. Od začetka leta do sedaj, torej do konca maja, so zelo napredovali. Večina otrok že povsem spontano in samostojno uredi koledar. Nekaj otrok pri urejanju še potrebuje pomoč, ki jim jo nudijo drugi otroci, ne potrebujejo pa več pomoči odrasle osebe. Ob urejanju koledarja smo otroke nevede spodbudili, da so opazovali vreme in se o njem pogovarjali.

Pri našem delu so bile nedvomno v veliki meri uporabljene metode opazovanja, eksperimentiranja, raziskovanja, razgovora, razlage, poslušanja, pogovora, beleženja in igre. Dejavnosti so bile izvedene v predšolski skupini. Otroci v skupini so stari od 5 do 6 let, v skupino pa je vključenih 24 otrok, 12 deklic in 12 dečkov.

Diskusija

Otroci so ob vključitvi izbrane vsebine v letni delovni načrt neizmerno uživali. Ob izbrani tematiki so se še posebej našli fantje, ki so izbrane vsebine poslušali in odkrivali z odprtimi usti. Deklice so za tematiko pokazale zanimanje, a nad njo niso bile tako navdušene. Fantje so iskali nemogoče razlage in nova znanja vključevali v

svoje ustvarjanje ter prosto igro. Veseli nas, da smo v izbrano temo neposredno ali posredno vključili še starše, saj so jih otroci hitro poučili o usvojenih znanjih. Od staršev smo prejeli zanimiva vprašanja in tako ugotovili, da izbrana tematika zanima tudi njih.

Menim, da nam je vsaj malo uspelo spremeniti ali sooblikovati otrokovo zavest o pomembnosti človeškega vpliva na naš planet. Ob opazovanju otrokovih dejanj lahko rečem, da so nekateri otroci ponotranjili določena znanja. Upam, da bomo s tem doprinesli k otrokovim kasnejšim dejanjem.

Ustvarjanje dežnika

Beleženje vremena

Zaključek

Tematike s področja naravoslovja ponujajo nešteto možnosti raziskovanja. Naravoslovne vsebine se vpletajo v vse dejavnosti kurikulumu, od jezika do matematike. Podnebne spremembe sooblikujemo ljudje in bolj bomo to ozavestili, v večji meri bomo dejavno pripomogli k spreminjanju tega. Kakšen vpliv imam na podnebje ali sploh imam kakšnega? Seveda lahko vplivam na podnebje in njegove spremembe. Znan pregovor pravi: »Počasi se daleč pride.« Z majhnimi koraki, kakor je naslov ene uporabljene literature, lahko nekaj naredimo. Vsi lahko dejavno prispevamo k boljšemu počutju na našem planetu, le storiti moramo nekaj. In včasih nas ravno naši otroci opomnijo na to, kako pomemben je prispevek vsakega izmed nas.

Literatura:

- De Lambilly, E. 2015. Raziščimo vodo. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Green, J. 2016. Vreme v 30 sekundah. Ljubljana: Družina.
- Hawkes, N. 2001. Podnebne spremembe. Radovljica: Didakta.
- Murphy, G. 2011. Majhni koraki. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Wernsing-Bottmeyer, B. 2009. Odkrivamo svet! Vreme. Tržič: Učila.

ZEMLJA JE NAŠ DOM

Povzetek

Ozaveščanje otrok o okoljski problematiki je v današnjem času pomembnejše, kot je bilo kadar-koli prej. Otroke želimo spodbuditi k razmišljanju, kaj podnebne spremembe povzročajo in kakšne so njihove posledice na življenje ljudi, živali in rastlin. Ob tem želimo v njih vzbuditi občutek odgovornosti do ravnanja z okoljem in solidarnosti do vseh, ki jih posledice podnebnih sprememb najbolj prizadenejo.

Ključne besede: vreme, podnebne spremembe, onesnaženje, obnovljivi viri.

Abstract

Raising children's awareness of environmental issues is more important than ever. We want to encourage children to think about what climate change is and how they affect the lives of people, animals and plants.

We want to encourage a sense of responsibility towards environmental management and solidarity towards all those most affected by the effects of climate change.

Keywords: weather, climate change, pollution, renewable sources.

Uvod

Vse več znanstvenikov, ki se ukvarjajo s podnebnimi spremembami, nas opozarja, da so povprečne letne temperature vse višje, kar s sabo prinaša celo vrsto nepredvidljivih sprememb v naravnem okolju. Posledice podnebnih sprememb so že opazne na vseh celinah. Vsako od zadnjih treh desetletij je bilo toplejše od prejšnjih. Priča smo taljenju ledenikov in ledenih plošč, dvigovanju morske gladine, vedno pogostejši so hujši vremenski pojavi, kot so ekstremne suše, poplave, cunamiji, žled ... Priča smo izginjanju nekaterih živalskih in rastlinskih vrst. Zaradi podnebnih sprememb nam grozi pomanjkanje hrane, tretjina svetovnega prebivalstva bo imela manj pitne vode. Brez ukrepanja bodo posledice še večje. Glavni krivec za onesnaževanje je prav človek, ki s čezmerno uporabo fosilnih goriv, izpustom plinov iz avtomobilov in tovarn, zrak onesnažuje s strupenimi plini. Ozaveščanje in vzgoja naših najmlajših je torej bistvenega pomena za njihovo nadaljnje življenje. Mogoče bodo prav oni tisti, ki jim bo z uporabo obnovljivih virov uspelo ohraniti naš planet.

Cilji

- Privzgajati in pridobivati vrednote za varovanje okolja.
- Razvijati veselje do raziskovanja in odkrivanja.

- Postopno razvijati naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje, sklepanje, iskanje in povzemanje bistva.
- Pridobivati izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivamo na okolje in kako dejavno prispevati k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Spoznavati pojave na nebu (dež, sonce, zvezde, luna ...).

Globalni cilji: razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode dela, in sicer metodo:

- opazovanja,
- pogovora in razgovora,
- lastne aktivnosti,
- raziskovanja,
- odkrivanja,
- doživljanja.

Diskusija

Projekta smo se lotili tako, da smo sprva zbirali različne vrste literature, knjige, leksikone, revije, in skupaj z otroki raziskovali tematiko podnebja. Ogledali smo si slikanico o planetih, ki obdajajo Zemljo, osredotočili smo se predvsem na za nas izjemno pomembno zvezdo – sonce.

Preko vremenskega koledarja smo beležili vreme v daljšem časovnem obdobju in pri tem ugotovili, da je bila jesen nenavadno topla, pozimi pa ni bilo snega. Vreme in vremensko dogajanje smo beležili preko tabelarnega obrazca.

V igralnico smo prinesli globus in na njem poiskali Evropo. Ugotavljali smo, koliko vode in kopnega je na našem planetu, kje na svetu je najbolj hladno, kje najbolj vroče. Katerim predelom sveta grozi suša, katerim poplave, v katerih predelih sveta je največ požarov ...

Ogledi kratkih filmov z naslovom Prihodnost je v naših rokah in Ozzi Ozonko so nam nudili iztočnico za pogovor o tem, kako človek pogubno vpliva na naravo in kakšne so posledice onesnaženja (poplave, cunamiji, krčenje gozdov, izginjanje ledu na Antarktiki in Grenlandiji, izpušni plini, živali na robu izumrtja ...).

Ogledali smo si tudi videospot Michaela Jacksona, ki je otroke spodbudil k razmišljanju o njihovi prihodnosti. Skupaj smo izdelali plakat o tem, kaj lahko sami dobrega storijo za naš planet. Otroci so podali veliko zanimivih idej, npr. da bi se vozili s kolesom namesto z avtom, da bi ugašajo luči, zapirajo vodo, posadijo rastline ...

V okviru eko šole smo izvedli številne raznolike dejavnosti, med njimi tudi dejavnosti, pri katerih so se otroci seznanili s ponovno uporabo odpadkov. Pozimi smo za starše in otroke organizirali EKO delavnico, na kateri smo reciklirali stare, ponošene majice. Iz njih smo izdelali vrečke za večkratno uporabo, v katere sedaj odlagamo umazana oblačila. Vse dejavnosti v okviru delavnic so izhajale iz poslušanja eko zgodbe Potovanje male plastične vrečke, ki govori o problemu onesnaževanja s plastičnimi vrečkami. Otroci so se seznanili s posledicami onesnaževanja s plastiko.

Iz odpadne kems embalaže smo izdelali okraske za novoletno smrečico. Izvedli smo akcijo zbiranja starega odpadnega papirja, odpadnih baterij, zbirali smo plastične zamaške. Otroke smo opozarjali na racionalno uporabo papirnatih brisač, zapiranje vode, ugašanje luči na hodnikih in v igralnici. Vse to nam je posledično prišlo v rutino. Ločevanje odpadkov so otroci odlično osvojili, saj smo v igralnici postavili ustrezne koše. Ogledali smo si tudi ekološko postajo v bližini naše šole.

Jeseni smo ob vrtcu posadili sadno drevje, izbrali so ga otroci sami. Sedaj spremljamo njihovo rast in se veselimo plodov. Zgodbica Škratek želodek nam je dala zamisel, da bi posadili želode in jih spomladi presadili v naš bližnji gozd. Omenjeno smo tudi izvedli in s tem prispevali k boljšemu ozračju.

Pomladi smo se pogovarjali o značilnostih tega letnega časa, otroci so si posadili čebulnice, ki smo jih nato presadili v cvetlične lonce. V dvignjene gredice smo posejali zelenjavna in zeliščna semena.

Podnebno tematiko smo podoživljali v plesu, glasbi in igri. Poslušali smo pesem Ane Černeta: Pesem planetov in Samo Sama: Naš planet in zaplesali na pesem: Zemlja se je zaljubila, izdelali smo si eko družabni igri Ne onesnažuj okolja in Ugasni luči. Izvajali smo tudi naravoslovne eksperimente (vulkan, dež, led).

Odgovori otrok po dejavnostih

Zakaj varčujemo z vodo?

- Ker lahko zmanjka vode. (Eli)
- Ker voda košta puno peněz. (Lucija)
- Ko sfali vode, jo gasilci pripelajo. (Kaja)
- Če ne bi bilo vode, se ne bi mogli umivati. (Julija)
- Če bi zmanjkalo vode, bi pili umazano vodo in bi mogli iti k doktorji, ker bi zboleli. (Lucija)
- Če piješ okuženo vodo, si bolan. (Ivan)
- Če bi porabili vodo, je ne bi več imeli, drugič se potem ne bi mogli umivati. (Ana Julija)
- Eni pa umazano vodo pijejo. (Aleks)

Zakaj moramo varčevati z elektriko?

- Ko so strele, nega več elektrike. (Lucija)
- Lučka je zgorela, ko sem enkrat pozabila luč ugasniti. (Nena)

Ob ogledu filma Prihodnost je v naših rokah:

- Zemlja je okrogla. (David)
- V vodi notri je bija pesek. (David)

- Zemljo onesnažujemo s smetmi, plastiko, steklom. (Aleks)
- V vodo spuščajo blato iz tovarn. (Eli)
- Vodo so nosili na glavi. (Lian)
- Najprej je suša, te pa pride nevihta. (Nik F.)
- Voda je podrla veko hišo. Pri babici je tak visoko šla voda, tak ka je vse zalila. (Aleks)

Kako pa mi lahko poskrbimo za naš planet?

- V vrtcu smo posadili češnjo in jablo. (Eva)
- V zemljo smo dali želod. (Nena)

Kako se zaščitimo pred škodljivimi uv žarki

- Nadenemo si klobuk, oblečemo majico, hlače. (Hana)

Zaključek

Današnjim otrokom narava ni tako blizu, kot je bila nekoč nam. Sodobna tehnologija otroka namreč odtuja od nje. V vrtcu smo si zadali nalogo, da bomo ta odnos zopet oživel in jim ga posredovali. Upam, da nam je to z obravnavanjem te tematike tudi uspelo. Zavedamo se odgovornosti, da smo odrasli tisti, ki našim otrokom oblikujemo boljši odnos do življenjskega okolja. Kajti danes smo priča podnebnim spremembam, ki so posledica človekovega nesmotrnega ravnanja z naravo. Z željo po uresničevanju naših egoističnih ciljev in zaradi razvoja današnje industrije smo okolju zadali nepopravljivo škodo, kar moramo nujno popraviti. Časa pa ni veliko. Spremembe v okolju so že prisotne v tej meri, da se nam kmalu lahko zgodi moralno-etični preobrat.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Učman R. (2011). Mali ekološki vrtnar: z naravo do zdravega pridelka.
- Mogil M. Levine B. (2011). Nevarno vreme. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Taylor B. (2009). Planet Zemlja. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Katja B. (2009). Zemlja. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Podgoršek M. (2015). Potovanje male plastične vrečke. Domžale: Epistola..

VRT

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

»EKO VRTIČEK V NAŠEM VRTCU«

Povzetek

Tekom vrtčevskega leta so otroci spoznavali naš vrtiček, pomen samooskrbe in pomen zemlje za življenje rastlin. Preko različnih dejavnosti ter z različnimi pristopi in tehnikami smo raziskovali zemljo, semena in urejali visoke grede našega vrtička. Obiskali smo tudi bližnjo kmetijo in njihove njive ter rastlinjake, kjer pridelujejo različne vrste zelenjave. Otroci, čeprav so majhni, zdaj razumejo pomen vrtička in želijo ozaveščati o njegovi pomembnosti za življenje tudi ostale domače.

Ključne besede: razvoj, otrok, narava, vrt, odnos.

Abstract

During the kindergarten, the children learned about our garden, the importance of self-sufficiency and the importance of the earth for the life of plants. Through various activities and various approaches and techniques, we explored the soil, seeds and arranged the high beams of our kindergarten. We also visited the nearby farm and their fields and greenhouses where they produce various types of vegetables. Children, although they are small, now understand the importance of the kindergarten and want to raise awareness about the importance of their life for the rest of the family.

Keywords: development, child, nature, garden, relationship.

Uvod

Bivanje v naravi naj bi postalo stalni, vseživljenjski proces, ki se ga otrok začne zavedati v vrtcu. V naravi imamo vse možnosti gibanja, igranja, doživljanja, raziskovanja in spoznavanje narave. V enoti Radvanje imamo veliko srečo, saj se naša enota nahaja na obronkih Pohorja, kjer imamo v neposredni bližini tudi ribnik, sadovnjake, vinograde in zelo veliko različnih pešpoti, ki jih z veseljem koristimo.

Diskusija

Naš vrtec leži na obrobju mesta Ljubljana in družine živijo v individualnih hišah. Skoraj vsaka hiša ima vrt ali vrtiček, kjer raste zelenjava, zelišča ali pa cvetlice. Odrasli ljudje se čedalje bolj zavedajo, da je pomembna samooskrba s hrano in da bi samooskrba morala postati način življenja vsakega posameznika.

V vrtcu Radovednež imamo že nekaj let urejen EKO vrtiček, ki je del vrtčevskega igrišča. Uredili smo si ga s pomočjo enega od staršev, ki nam je podaril visoke grede, podjetje HomeOgarden pa nam je podarilo zemljo, ki je naravna brez dodatkov pesticidov, brez težkih kovin in ji je dodano organsko gnojilo.

Opis dejavnosti, ki so potekale skozi celo leto in rezultati:

V jesenskem času so starejši otroci, skupaj s svojimi vzgojiteljicami pobrali plevel iz visokih gred in pospravili zemljo v korita, da je čez zimo počivala. Prav tako so visoke grede pospravili pod streho, da se ne uničuje les.

V spomladanskem času so starejši otroci obiskali kmetijo Kogoj, ki ima veliko rastlinjakov v katerih gojijo različno zelenjavo. Spoznali smo kmečka opravila, opazovali traktor ter delo z vrtnim orodjem. Ogledali so si pobiranje zelenjave iz rastlinjakov in pripravo zelenjave za prodajo na ljubljanski tržnici.

V mesecu aprilu smo tudi v vrtcu skupaj z babicami in dedki ponovno uredili naš vrtiček. Visoke grede smo ponovno napolnili z zemljo, jo rahljali in mešali zemljo z naravnimi gnojili.

Gospod Janez Kogoj nam je podaril sadike različne zelenjave, ki smo jih posadili v visoke grede. Posejali smo rdeče redkvice, peteršilj, korenček, posadili pa sadike solate, pora.

Sedaj dnevno opazujemo posejano zelenjavo, gledamo kako z dneva v dan rastejo, jih zalivamo in komaj čakamo da pobereмо pridelke in jih pojemo.

V večje cvetlične lonce smo posadili sadike jagod, ki smo nam jih podarili starši, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.

Mlajši otroci, stari 2 do 3 leta so bolj opazovalci pri urejanju vrtnička in sajenju sadik. Smo pa z najmlajšimi otroki sadili fižolčke v cvetlične lončke, ki so si jih sami okrasili. Z otroci smo se pogovarjali in ugotavljali kaj vse potrebuje rastlina za rast. Vsajene fižolčke smo tudi zalili z malimi zalivalkami. Sedaj pa dnevno opazujemo spremembe v rasti fižola.

Starejši otroci, stari 3 do 5 let so naredili eksperiment: kaj potrebuje rastlina za rast in kaj se zgodi z rastlino, če odvzamemo en dejavnik. fižol sadili v različne steklene posode. V eni posodi je bila zemlja in fižol, v drugi voda in vlažen časopisni papir in fižol, v tretji samo fižol postavljen v temen prostor, četrto posodo s fižolom in zemljo smo postavili v hladilnik. Otroci so bili motivirani - kaj se bo zgodilo, zato nestrpno čakajo na rezultate, ki se bodo pokazali čez nekaj tednov.

Zaključek

Naš vrtniček je spodbudno učno okolje za otroke, ki zagotavlja praktičen pristop k opazovanju, iskanju informacij in pridobivanju novih znanj. Vrtnarjenje je zabavno in poučno. Vrtniček je vsem skupaj, tako otrokom kot strokovnim delavcem, velik izziv in veselimo se vseh pridelkov, ki jih bomo pobrali iz njega.

Literatura:

- Katalinič, D., Tratnjek, I., Anželj, B., 2007: Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Katalinič, D., 1992: Od semena do rastlin. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo

VRTNARITI V SODELOVANJU IN SPOŠTLJIVEM SOŽITJU Z NARAVO

Povzetek

V vrtcu smo navdušeni nad kmetovanjem, saj naš vrtec leži na podeželju obkrožen s polji, travniki, kmetijami in vinogradi. Zemlja nam diši in to čutimo kot vrednoto. Kaj je za otroke čarobnejše, kot opazovati kalitev semen in rast rastlin. Zelenjava, ki jo otroci sami posejejo, zalivajo in plevejo jih pri zdravem kosilu zelo razveseli. Radi jo pojedjo, saj so sodelovali pri pridelavi.

Ključne besede: okolje, narava, zdrava prehrana, vrt, semena, predšolski otroci.

Abstract

In the kindergarten we are excited about farming, because our kindergarten lies in the countryside surrounded by fields, meadows, farms and vineyards. Earth smells and we feel it as a value. What is more magnificent for children than watching seed germination and plant growth. Vegetables, which the children themselves sow, water and weed them very cheerfully at a healthy lunch. We like to eat it because they have been involved in cultivation.

Keywords: environment, nature, healthy nutrition, garden, seeds, preschool children.

Uvod

Čeprav v vrtcu počnemo še marsikaj drugega, smo zelo navdušeni tudi nad kmetovanjem. Tudi sama izhajam iz kmečkega okolja in mi zemlja diši. To čutim kot vrednoto in to želim predajati naprej. Želim, da otroci vedo, da hrana ne raste v trgovini in da je zato, da je na krožniku vsak dan kosilo, potrebno še mnogo več kot iti občasno v trgovino in s polic izbrati nekaj lepo zavitih dobrot.

Kaj je za otroke čarobnejše, kot opazovati kalitev semen in rast rastlin? Če sami posejejo solato, jo presadijo in zalivajo, pulijo plevel okoli nje in jo kasneje pojedjo pri zdravem kosilu,

postanejo tudi neprijetna opravila smiselna. Stik z zemljo je za otroka nekaj najbolj osnovnega in potrebnega. Oblečemo jih v nekaj preprostega, pustimo jih packati in mečkati zemljo med prsti. Poleti jih pustimo, da male bose nogice s podplati zaznavajo različne podlage.

Če bomo vrtnarili v sodelovanju in spoštljivem sožitju z naravo bo naš pridelek zagotovo boljši. Zanimalo nas je kako so sploh nastale avtohtone domače sorte.

Nastale so na naših kmetijah in v našem podnebjju. Kmetje so vedno za seme pustili najboljše najlepše rastline, najbolj prilagojene njihovim potrebam. Zato so te rastline prilagojene na naše podnebje, lažje prenašajo naše okolje, zato imajo manj težav z

bolezni kakor tiste, ki so k nam prinesene od drugod. Torej so resnično najbolj primerne tudi za ekološko pridelovanje tako na vrtovih, kakor na ekoloških kmetijah, saj ne

potrebujejo pomoči kemije za uspešno rast in dozorevanje. Še ene njihove zelo pomembne lastnosti pa se premalo zavedamo. Ne samo, da so te sorte prilagojene nam, tudi naša telesa so prilagojena njim, lažje jih prebavljajo in veliko bolj izkoristijo vse njihove koristne sestavine. Zato je uživanje domačih sort vrtnin pomembno za naše zdravje.

Ker pa domače seme zelo hitro izginja, s tem pa tudi velik del zgodovine, se v našem vrtcu že nekaj let trudimo vzpodbujati otroke in njihove starše k ohranjanju in izmenjavi teh semen. Domače seme v sebi nosi delo pridnih rok naših babic, prilagodljivost na naše podnebje, našemu okusu in potrebam naših teles. Sorte iz tujine vsega tega nimajo, so brez duše in naše zgodovine. Največ tega semena se ohranja na kmečkih vrtovih, veliko pa tudi na ekoloških kmetijah s katerimi se skušamo povezati in sodelovati. Prav bi bilo, da bi se te sorte ohranile in razmnoževale naprej. K temu lahko prispevamo prav vsi. Mi začenjamo že v vrtcu z našimi najmlajšimi in njihovimi starši ter starimi starši.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali naslednje metode:

- pogovor,
- pripovedovanje,
- opazovanje,
- igra,
- razlaga,
- sklepanje,
- raziskovanje,
- eksperimentalno delo,
- poimenovanje,
- doživljanje,
- demonstracija,
- slikanje,
- risanje,
- primerjanje,
- prikazovanje,
- pojasnjevanje,
- aktivno učenje.

Diskusija

Letošnjo leto je že četrto leto odkar z otroki iz skupine Čbelice pripravljamo stojnico izmenjave avtohtonih domačih sort semen. K sodelovanju povabimo tudi vse ostale skupine vrtca in njihove starše ter zunanje sodelavce. Vedno nam uspe zbrati okoli 50 sort različnih domačih semen. Ponavadi semena prinese le nekaj otrok, več pa si jih potem semena izbere za domov.

V skupini Čbelic pa pridobivamo in pripravljamo tudi svoja semena. Izberemo najprej najbolj primeren pridelek, počakamo da dobro dozori in potem pobereмо seme, ga izperemo, osušimo in shranimo do takrat, ko bomo pripravili stojnico. Semena tudi opazujemo, prepoznavamo, razvrščamo in pregledujemo. Odvečna semena uporabimo za izdelavo različnih izdelkov kot so ropotuljice, slike iz semen in podobno. S semeni smo povezani skozi vse letne čase, saj se pripravljamo, na nam zelo zanimivo, stojnico izmenjave semen. Izdelamo tudi vrečke iz odpadnega časopisa za semena, ki si jih bomo lahko vzeli domov na stojnici.

Ob Tednu otroka smo v vrtec povabili članice podeželskih žena Bela Cerkev in Šmarjeta. Z njimi smo se učili in urili v domačih kmečkih opravilih, kot so krhanje koruze, ličkanje, ruženje in na koncu tudi mletje koruze v moko. Ko je bila moka zmleta, pa smo spekli iz nje koruzni kruh, katerega so otroci z užitkom pojedli. Poleg

tega smo tudi luščili fižol, trli orehe, zbirali semena različnih buč in jih pripravljali za shranjevanje in izmenjavo. Pripravili smo tudi eko malico in spekli eko štručke, ki smo jih namazali z namazi z zelišči in semeni, ki smo jih sami izdelali. Otroci so jih z užitkom pojedli, saj so sami sodelovali pri peki kruha in izdelavi namaza, zato je bila malica toliko boljša.

To druženje je ostalo v zelo lepem spominu otrokom, članicam društva in tudi nam strokovnim delavkam vrtca.

Letos pa smo tudi že tretjič sodelovali na 10. državnem tekmovanju v peki kruha pod imenom Sožitje kruha in vina v Beli Cerkvi. V treh letih smo prejeli že dve srebrni priznanji in eno zlato. Otroci zelo radi sodelujejo pri pripravi kruha. Preizkusili smo se v celotnem postopku izdelave in peke kruha. Od priprave žita, moke in peke kruha. Pri tem nam vsako leto priskoči kdo izmed staršev ali starih staršev na pomoč in zato smo jim izredno hvaležni.

Otroci v drugi starostni skupini so že dovolj veliki za različna domača opravila. Po naravi so vsi zelo radovedni in si želijo sodelovati in biti aktivni pri različnejših dejavnostih. Pridelava zelenjave skupaj z otroki ima lahko zelo pozitivne učinke na njih. Za delo na vrtu imajo otroci velik interes in ravno tako tudi za pobiranje pridelane zelenjave in uporabe v prehrani. Pri vseh dejavnostih so bili sposobni sodelovati in nad svojimi sadikami, ki smo jih uspeli pridelati iz domačih semen zelo ponosni.

Zaključek

Stojnica izmenjave semen je v našem vrtcu zaživela. Zelo zanimivo je bilo opazovati otroke celotnega vrtca, kako so vzpodbujali starše naj se ustavijo ob stojnici in vzamejo nekaj semen s seboj domov. Ob njej so se vsakodnevno ustavljali opazovali semena in se pogovarjali o njih. Starše in otroke smo na sproščen način zblížali z naravo in jih vzpodbudili k vzgoji semen za naslednjo stojnico izmenjave ter pridelavo zdrave domače zelenjave. Pridobili smo vsaj nekaj novih navdušencem nad vzgojo domačih sort rastlin in semen. Tako, da nas je vsako leto več in na ta način otroke in starše spodbujamo k zdravemu in pestremu načinu življenja in sobivanju z naravo. Dejavnosti s področja narave je potrebno iz vrtca širiti na okolico vrtca (Marjanovič Umek, 2001).

Tudi vrt je lahko eden izmed takih prostorov, kjer otroci lahko doživljajo naravo v njeni raznolikosti in spremenljivosti.

Literatura:

- Katalinič, D. (1992). Od semena do rastlin, Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana.
- Katalinič, D., Tratnjek, L., Anželj, B. (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marjanovič Umek, L. (2001): Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor, Založba Obzorja.

VODA

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

VODA

Povzetek

Predšolsko obdobje je najprimernejši čas za sožitje otrok z naravo in ozaveščanje o pomenu vode. Veliko dejavnosti lahko prenesemo iz igralnice v učečo se naravo, kjer se otroci učijo na spontan in voden način z uporabo vseh čutil.

Učenje v tej učeči skupnosti, kjer vsak nekaj prispeva, se je izkazalo kot najbolj želeni oblika učenja, prisotno je bilo medvrstniško učenje, medsebojno komuniciranje in sodelovanje. Vso učenje je potekalo ob igri v naravi.

Ključne besede: otrok, voda, učenje, izkušnje.

Abstract

Pre-school age is the most appropriate time to children's coexistence with nature and to raise awareness of the importance of water. Many activities can be transferred from a playroom to a learning environment of nature, where children learn in a spontaneous and guided way using all the senses.

Learning in this learning community, where everyone contributes something, has proven to be the most desired form of learning. Peer learning, mutual communication and cooperation has been present. All the learning was done through the game in nature.

Keywords: child, water, learning, experience.

Uvod

Voda sodi med največja naravna bogastva Slovenije, zato moramo z njo ravnati skrbno in preudarno. Premalo se zavedamo, da je voda, čeprav je obnovljivi vir, vendarle omejena. Brez nje ne more živeti ali delovati nobeno živo bitje. Za svoje delovanje jo potrebujejo tudi nekateri neživi elementi.

Predšolsko obdobje je najbolj primeren čas, da začnemo otroke ozaveščati o pomembnosti vode in jim poskušamo privzgojiti čuječnost do narave. To je bilo vodilo, da smo dejavnosti v vrtcu in področja dela po kurikulumu namenili vodi.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili naslednje metode:

- pogovor,
- opazovanje,
- aktivna udeležba,
- raziskovanje,
- igra,

- pripovedovanje,
- čutno zaznavanje.

Diskusija

Otroke vsako leto učimo, da je potrebno z vodo iz vodovodnega sistema skrbno ravnati. To leto pa smo s spodbudo projekta Eko vrtec dejavnosti prenesli tudi ven. V Središču ob Dravi imamo kar nekaj potokov in reko, zato smo veliko časa preživeli ob spoznavanju potoka Trnava, ki je največji potok v našem kraju in ima urejeno nabrežje, kjer smo lahko izvajali različne dejavnosti v naravi.

Z otroki smo se najprej podali na opazovalni sprehod ob potoku. Otroci so opazovali naravo, živali in seveda vodo. Opazovali so tok, rastlinje, živali. Na sprehodu so imeli možnost samostojnega raziskovanja, opazovanja, pogovora, sodelovanja v vodenem pogovoru.

Naslednjič smo se odpravili na ogled manjšega umetnega slapa Splavnica, ki je nastal kot posledica nekoč postavljenega mlina. Otroci so se ob vodi igrali z naravnim nestrukturiranim materialom. Med seboj so komunicirali, sodelovali, se igrali, gibalni. Skupaj smo postavili brv iz nabranih vej in prečkali potok. Ogledali smo si tudi že narejeno brv na potoku in potok tam prečkali.

Tudi druge dejavnosti smo prenesli v naravo k potoku. Otroci so se učili pesmice o videnem v naravi (npr. o zvončku, ki je rasel ob potoku), prepevali, imeli sadno malico v naravi, spoznavali so pravila vedenja ob vodi, razvijali svoje gibalne

sposobnosti (ob metanju kamnov, lovljenju ravnotežja ob prečkanju brvi, gibali so se s pomočjo naravnih oblik gibanja), spoznavali pomen narave, svežega zraka, neonesnaženega okolja in pravila vedenja v naravi, ko vstopimo v prostor, ki si ga delimo še z drugimi živimi bitji.

Ob prazniku gregorjevo si je vsaka skupina v vrtcu izdelala svoje plovilo, ki smo ga na našem potoku spustili. Otroci so spoznavali, kateri material plava na vodi, kateri je najprimernejši za t.i. brzice, kaj pomenijo naravne ovire v potoku, kako lahko pomagamo vodnemu plovilu, ki naleti na oviro, ...

Otroci so spoznavali naravo, njeno raznolikost, učenje je potekalo v sproščenem vzdušju, otrokom smo omogočili izkustveno učenje.

Zaključek

Otroci so se na posreden in neposreden način veliko naučili, pridobili so veliko izkušenj in znanj. Prenos dejavnosti v naravo se je izkazal kot zelo dobra praksa, saj so se otroci na zelo preprost način zblížali z naravo in tako razvijali pozitiven odnos do nje.

Spoznavali so naravo ob vodi, živalstvo ob vodi in v vodi, možnost gibanja plovil na vodi. Spoznali so pomen čistega okolja za naše zdravje in življenje ter za življenje ostalih živih bitij.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Haraštova, H., Hanačkova, P. (2016). Otroška enciklopedija: Kako živijo otroci po svetu. Jezero:Morfemplus.
- Llewellyn, C. (2006). Ob vodi. Ljubljana: Grica.
- Pavček, J., (2012). O čarobni vodi. Zbirka zgodb o Eko vili. Domžale: Samozaložba.
- Klopčič, A., (2011). Eko pravljica: Štiri zgodbe o štirih naravnih energentih: o vetru, zemlji, ognju in vodi. Lukovica: Eko knjiga..

VODNE KAPLJICE IN VODA OKROG NAS

Povzetek

Voda je ključnega pomena za preživetje ljudi in ostalih živih bitij. V našem vrtcu se trudimo, da otroke že zelo zgodaj seznanjamo s pomenom vode za življenje, njeno uporabo in z načini varovanja in varčevanja z njo. Predvsem čista in pitna voda ni samoumevna in v neomejenih količinah. Naloga nas vseh je, da se tega zavedamo in tudi s svojim zgledom in dejanji vplivamo na to, da čisto vodo ohranjamo kot dobrino.

Z vodo se otroci srečujejo vsak dan: pri umivanju rok, obraza, z njo se odžejajo, opazujejo vremenske pojave, čofotajo po lužah in jo doživljajo na svoj način.

V prispevku opisujem, kako smo se z vodo in njenimi lastnostmi spoznavali, jo zaznavali z vsemi čutili, izvajali poskuse. Izvedli smo dejavnosti, ki so ozaveščale otroke glede osnovnih lastnosti vode, pomenu vode za življenje, za ohranjanje zdravja in varčevanju z njo.

Ključne besede: voda, kapljice, vremenski pojavi, poskusi z vodo, ohranjanje zdravja.

Abstract

Water is essential for the survival of the people and all the other living beings. In our kindergarten, we try to acquaint children very early with the significance of water for life, its usage, and the methods of protection and its saving. Above all, clean and drinking water should not be taken for granted and it is not available in unlimited quantities. It is the task of us all to realize that and also influence with our example and activities to preserve clean water as a good.

Children encounter water every day: when washing hands and face. Children quench their thirst with it. They observe weather phenomena. They splash in puddles. And they experience water in their own way.

In the article, I describe how we became acquainted with water and its characteristics, sensed it with all of our senses, and performed experiments. We performed activities which made children aware of the basic characteristics of water and the significance of water for life, for preserving health and saving it.

Keywords: water, drops, weather phenomena, experiments with water, preserving health.

Uvod

Voda je osnovna življenjska tekočina za življenje in obstoj živega sveta. Snov, s katero se prične nov dan in brez nje ugasne sleherno življenje (Katalinič, 2010, str. 29). Zanja tudi velja, da ima določeno prostornino in zavzame obliko posode, v kateri jo hranimo. Pri zračnem tlaku je lahko v treh agregatnih stanjih: v trdem, tekočem in plinastem. Pri temperaturi manj kot 0 °C zamrzne; nastane led, ki je trda snov. Vodno paro najbolje opazimo, kadar voda vre.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Pri našem delu so nas vodile metode pogovora, raziskovanja, opazovanja, razlage, čutenja, razvrščanja, opisovanja, eksperimentiranja, lastnih aktivnosti in beleženja.

Umivanje rok z medicinsko sestro

Diskusija

V sklopu sem si zastavila naslednje cilje. Otroci:

- odkriva in spoznava lastnosti vode in drugih tekočin;
- odkriva in spoznava vodo v različnih pojavnih oblikah (led, para, voda);
- spoznava, kako se snovi mešajo in kako se pri tem spreminjajo lastnosti;
- spoznava pomen uživanja čiste vode za naše zdravje;
- spoznava pomen varčevanja z vodo in skrbi za čisto vodo.

In na kaj so pomislili otroci v skupini Metulji, ko sem jim omenila vodo?

Otroci: morje, ko pada dež, luže, ko mamica kuha, v bazenu za plavanje, hobotnice, ribe, podmornica, si umiješ zobe, gasilci škropijo z vodo...

Tako so razmišljali otroci, preden smo začeli spoznavati lastnosti vode, njeno uporabnost in pojavnost v naravi.

Na začetku zime smo pričeli načrtno opazovati vreme, ga beležiti s simboli in opisovati. Ob vsakodnevnih aktivnostih se je otrokovo poimenovanje širilo z uporabo besed sončno, oblačno, pada dež, sneži, megla, grmi, piha burja. Večina otrok je te pojme dobro osvojila in jih razumela.

Dež je naredil luže

Sneg je bel

Tudi z lepljenjem simbolov na vremenski koledar niso imeli težav. Večinoma so pravilno prilepili ustrezen simbol na ustrezno mesto in pravilno ob pomoči šteli in navedli ugotovitve jezika. Npr. Trikrat je deževalo, dvakrat je bilo oblačno, ni bilo megle.... Sneg in sneženje smo imeli v tem obdobju možnost spremljati le enkrat. Vodo pa smo večkrat postavili na polico zunaj v različne posode in si želeli, da zmrzne, vendar se je to zgodilo le, kadar je bilo zares mraz. Otroci so postavljali različne domneve o zamrzovanju. Npr. led bo nastal, če ne zapreš steklenice z zamaškom, kadar bo zapadel sneg ali bo močna burja, kadar bo zelo mrzlo, če se bo samo začaralo, pustiti moramo zunaj pet celih dni. Otroci zamrzovanja vode niso povezali s temperaturami pod ničlo. Vodo v različnih posodah smo zamrznili v skrinji in nastal je led. Ugotavljali smo, kaj se bo zgodilo z njim v igralnici in z ledom še mnogokrat eksperimentirali. Otroci so osvojili pojem hladno-toplo. Ob kuhanju kompota so otroci opazovali paro. Opisali so jo kot dim, ki se kadi iz dimnika. Večkrat smo odšli ven, ko je pršel droben dež. Hodili smo tudi po lužah, poslušali dežne kapljice in pretakanje vode po ceveh.

S tematskim sklopom vodne kapljice in voda okrog nas so otroci ob pomoči odrasle osebe spoznavali in odkrivali lastnosti vode ter opazovali in pomagali pri eksperimentiranju. Ob njih so otroci s predvidevanji, preizkušanjem in ugotavljanjem spoznavali lastnosti vode.

Izvedli smo naslednje naravoslovne poskuse:

- Kako naredimo kapljico?
- Kaj se zgodi s kapljico, ki pade na različno podlago, snov, itd.?

- Iz česa lahko naredimo kapljico?
- Kaj se zgodi s kapljico olja, detergenta in sirupa v vodi?
- Kako naredimo dež?

Voda je mrzla

Risanje s kapljicami

Mešanje sirupa z vodo

Tekočine in snovi smo z vodo tudi mešali in jih med sabo primerjali (tempera barve, tuši, sadni sirup, olje, detergent, koruzni zдроб). Kapljice smo ustvarili s pomočjo

pipet, kapalk ali kar s prsti. Za vodni dan smo si pripravili napitke s toplo in hladno vodo, v katero smo lahko dodali limonin ali pomarančni sok, malinov sirup. Z mešanjem vode in detergenta smo izdelali milnico in kar na mizi napihovali mehurčke.

Otroci so imeli na razpolago sredstva in pripomočke za vsakodnevno igro in eksperimentiranje z vodo. Zanimanje za te dejavnosti je bilo zelo veliko. Za otroke so bili zanimivi sprehodi v dežju s pelerinami in dežniki.

Z lastnim zgledom otroke navajava na pitje navadne vode, ker meniva, da je za pitje najbolj zdrava, če je čista in neoporečna. Otroci imajo možnost, da si sami natočijo vodo in jo pijejo po potrebi.

Ravno tako s sodelavko celo leto namenjava precej pozornosti negi in umivanju rok, brisanju in umivanju igralnih površin in tako spodbujava zdrav način življenja. O pravilnem načinu umivanja rok in skrbi za higieno nas je seznanila medicinska sestra Ana, ki smo jo povabili v vrtec.

Istočasno pa otroke navajava na to, da je potrebno po uporabi vodo zapreti, (v vrtcu se regulira sama) ker vode lahko tudi zmanjka.

Spoznanja smo nadgrajevali še z dejavnostmi:

Kdo potrebuje vodo in zakaj? Otroci so bili aktivni pri iskanju informacij, izmenjavi idej in predlogov. Veliko smo se pogovarjali, opisovali svoje ugotovitve in izkušnje. Z aktivno vključenostjo otrok v raziskovanje smo otroke vodili v neposredno izkušnjo z vodo in s pomočjo knjig in sprotno izmenjavo mnenj prišli do zadovoljivih rezultatov.

Napihovanje mehurčkov

Vodne kapljice s kapalk

Z vodo se bomo srečevali tudi v vročih poletnih dneh in tako nadaljevali že začeto delo. Voda bo otroke ohladila in jim nudila neizmerno veselje pri igri.

Zaključek

Z bivanjem v naravi so otroci doživljali vodo v različnih okoljih, dnevih, letnih časih in vremenskih razmerah. Vodo in njene lastnosti so otroci spoznavali tudi z igro, različnimi poskusi, z lastno aktivnostjo in strokovno literaturo. Otroci so imeli možnost, da so se eksperimentiranja in raziskovanja lotili sami ali ob pomoči odrasle osebe. Menim, da smo z izvajanjem načrtovanih dejavnosti izpolnili načrtovane cilje. Otroci so prišli do številnih novih spoznanj, predvsem, da je voda brez barve, vonja in okusa, kadar je čista, in jo tako brez strahu pijemo še vedno, kadar priteče iz pipe. Mi imamo to srečo, da jo tako pijemo in jo moramo tudi tako varovati in spoštovati, ker jo vsa živa bitja potrebujemo za življenje. Ostalo nam je še veliko vprašanj in zanimanja glede vode, zato bomo tudi v prihodnje izhajali iz otrokovih želja in potreb in nadgrajevali naše ugotovitve in spoznanja.

Avtorja Hohmann in Weikart (2005) navajata, da proces aktivnega učenja poteka z vsemi čuti: z raziskovanjem otroci odgovarjajo na svoja vprašanja in zadovoljujejo svojo radovednost. V aktivnem učnem okolju odrasli spoštujejo otrokovo željo po raziskovanju in vedo, da je njihov način učenja zelo pomemben.

Literatura:

- Hohmann, M. in Wiekrat, D. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok: primeri aktivnega učenja za predšolske otroke iz prakse. Ljubljana. DZS.
- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Saan, A. (2009). 101 poskus z vodo. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana.
- Walpole, B. (1990). Voda. Pomurska založba. Ljubljana.

KROŽENJE VODE V NARAVI

Povzetek

Voda, ki je danes na Zemlji, je na Zemlji že milijone let. Le ta izhlapeva iz oceanov, rek, jezer v atmosfero, kjer postane del oblakov, nato pa v obliki padavin pade nazaj na Zemljo, od koder zopet izhlapeva. Ta proces imenujemo hidrološki cikel ali vodni krog. Ker se otroci z vodo vsakodnevno srečujejo, največkrat pa se niti ne vprašajo od kod prihaja in kam izgine po določenem času, sem kroženje vode v naravi želela približati otrokom na njim razumljiv način. Naredili smo poskus, kjer so otroci aktivno spoznali kroženje vode v naravi. Opisan je v nadaljevanju. Po končani dejavnosti pa smo preverili učinkovitost izvedene dejavnosti glede na znanje otrok o kroženju vode.

Ključne besede: kroženje vode, naravoslovje v vrtcu, voda, poskusi.

Abstract

The water that exists today on Earth has been here for millions of years. It evaporates from oceans, rivers and lake into the atmosphere, forms into clouds, and falls back down to Earth in the form of precipitation, where it once again evaporates. This process is called the hydrologic cycle or water cycle. Because children encounter water every day – most often they do not really wonder where it comes from and where it goes to – I wanted to explain the water cycle in nature to children in a way that they could understand. We conducted an experiment, in which children could actively learn about the water cycle in nature. It is described below. After the activity, we examined the effectiveness of conducted activity by testing the children's knowledge on the water cycle.

Keywords: water cycle, natural science in kindergarten, water, experiments.

Uvod

Začetno naravoslovje v predšolskem obdobju je področje, ki bi moralo graditi na otrokovi lastni aktivnosti. Otrok se na ta način nauči in zapomni največ, saj do spoznanj in novih znanj pride sam z opazovanjem, eksperimentiranjem, poskušanjem, raziskovanjem. Seveda mu pri tem pomagamo, ga usmerjamo.... Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji in naravnimi pojavi. Naravni pojav kroženja vode v naravi bom v nadaljevanju opisala kot dejavnost, ki smo jo izvedli v skupini 3 – 4 leta starih otrok.

Ker so v zadnjem času padavine pogost pojav in ker na sprehodih opažamo luže, spet drugič pa ne, se je pojavilo vprašanje otrok, kje je ogromna luža, ki smo jo na sprehodih videvali kar nekaj časa. In, ker voda ni kar izginila ampak se je le spremenila v drugačno agregatno stanje in ker je predšolskim otrokom to težko razumeti, sem jim s poskusom poskušala približati kroženje vode oz. kam je izginila luža iz tal.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali metode pogovora, razlage, lastne aktivnosti, izkustvenega učenja, učenja z odkrivanjem, opazovanja.

Diskusija

V uvodnem delu sem otrokom zastavila vprašanje: »Iz kje dobimo vodo?« Otroci so nanizali kar nekaj zanimivih odgovorov, od tega da vodo dobimo iz pipe, da priteče od tam, kjer se tuširamo, pa celo da vodo dobimo od slona. Po dodatno zastavljenih vprašanjih smo prišli do odgovora, da je dež voda, ki pada iz oblakov. In kako voda pride v oblake? Za lažje razumevanje smo si ogledali animacijo kroženja vode v naravi preko računalnika (Modri Jan – Kroženje vode). Otroke je animacija zelo pritegnila in po končanem ogledu se je vnela burna razprava. Animacijo smo si za lažje razumevanje kar nekajkrat ogledali in takrat vmes tudi komentirali.

V naslednjih dneh smo utrjevali usvojeno, istočasno pa sem otrokom pripravila še poskus, ki ponazarja kroženje vode v naravi.

V prozorno posodo smo nalili vročo vodo (ves čas sva bili pozorni na varnost otrok) in posodo pokrili s prozorno folijo. Opazovali smo kaj se dogaja na foliji, saj se je na njej lepo videlo nabiranje vodnih kapljic. Otroci so šteli kapljice, jih opazovali, kazali na novo nastalo kapljico in se pogovarjali katera je večja. Opazili so, da se je sem ter tja tudi kakšna »vrnila« nazaj v posodo. Tako smo prišli do tega, da kapljice, ki se nabirajo na foliji, oz. našem »oblaku« sčasoma padejo nazaj v vodo, ki je v posodi. Dejavnost je bila zanimiva za vse otroke in tudi tisti z malo manj motivacije so pozorno opazovali kaj se dogaja.

Opazovanje, štetje vodnih kapljic

Ko se je nabralo dovolj kapljic na foliji (folijo sem jim predstavili kot oblak) smo folijo odstranili in opazovali kako se drobni delčki pare, na foliji, združujejo v kapljice in te v večje kaplje.

Zbiranje kapljic na foliji »oblaku«

Pršenje iz »oblaka«

Največje veselja poskusa pa je bilo, ko sem s folijo, na kateri so bile kapljice poškropili otroke. Začeli so razlagati, da pada dež. Poskus smo še nekajkrat ponovili, tudi v naslednjih dneh in otroci so bili vedno enako zainteresirani in dejavni.

Kasneje smo poskušali kroženje vode tudi likovno upodobiti. Ustvarjali smo v skupinah po štiri, da so se otroci med seboj o novem znanju pogovarjali, si izmenjali znanje, med seboj sodelovali in se dogovarjali kaj bo kdo narisal. Nastale so čudovite risbe, kjer ustvarjalnost otrok ni imela meja.

Skupinsko risanje, dogovarjanje

Kroženje vode

Velik poudarek so dali na risanje oblakov in na predmete (hiša, drevo, cesta, zemlje, trava), kamor pada dež. Ko so bile risbe končane smo skupaj s puščicami označili iz kje pada dež, kam pada in kako se drobne kapljice pare dvigujejo nazaj v oblake. S tem so otroci še poglobili svoje znanje. Uživali so v risanju vodne pare, saj so tokrat lahko z voščenko »udarjali« na list papirja in tako upodabljali dvigajočo se vodno paro nazaj v oblake.

Zaključek

S poskusom smo umetno prikazali naravni pojav, da bi otroci lažje razumeli in si predstavljali kroženje vode v naravi.

Skozi aktiven proces učenja je večina otrok usvojila kako kroži voda v naravi. Verjetno bodo skozi čas naučeno delno pozabili, vendar pa se bodo zagotovo nekje in nekoč spomnili tega poskusa. Preko izkustvenega učenja, ki je povezava med teoretičnim in praktičnim delom se bomo o kroženju vode še pogovarjali, utrjevali in nadgrajevali naučeno. Diskutirali bomo o pomenu vode za življenje in se poglobili v to, da moramo z njo skrbno ravnati in paziti, da je ne onesnažujemo, ko potuje svoj krog.

Zavedajmo se, da lahko z zgodnjim učenjem veliko pripomoremo k bolj odgovornemu ravnanju z naravnimi viri.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad RS za šolstvo.
- Vahtar, M. (2006). Od kod priteče pitna voda? ICRO – Inštitut za celostni razvoj in okolje, Domžale.
- <https://www.youtube.com/watch?v=lg4HyZDztJs>

RAZISKUJEMO VODNE VIRE

Povzetek

Voda prekriva 71% zemeljskega površja in je pomembna naravna dobrina, brez katere si ne moremo predstavljati življenja. Naš kraj je bogat z vodami, saj nas obdajajo potoki, ribniki, mlaka, reka Drava in številni izviri, ki nam nudijo veliko možnosti za izkustveno učenje v naravnem okolju. Naravno okolje je idealno okolje za ustvarjalno igro in raziskovanje. Ob različnih aktivnostih so otroci raziskovali različne vodne vire, spoznavali lastnosti vode, rastlinski in živalski svet ter se naučili, da je potrebno z vodo pravilno ravnati in tudi varčevati.

Ključne besede: voda, raziskovanje, izkustveno učenje, otroci.

Abstract

Water covers 71% of the Earth's surface and is an important natural asset, without which we can not imagine life. Our place is rich of water, because it is surrounded by streams, ponds, lukewarm, river Drava and numerous springs that offer us great opportunities for outdoor learning in the natural environment. Natural environment is ideal environment for creative play and exploration. Different activities involved children exploring different water sources, learned about its features, the plant and animal world, and they have learned respectful and economical use of it.

Keywords: words: water, research, experiential learning, children.

Uvod

Otroci se gibljejo v okolju, ki je omejeno na majhen del sveta, ki je kljub svoji majhnosti neizmerno zanimiv in pisan. Vse, kar otroci vidijo, želijo potipati, povohati in okusiti. Vse, kar slišijo, želijo videti, z vsem, kar je priročno in dosegljivo, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili svoja nagnjenja po spoznavanju in odkrivanju, moramo odrasli otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega in zanimivega. Pomembno je, da se iz vrtca dejavnosti s področja narave razširijo na okolico vrtca (Marjanovič Umek, 2001).

»Narava kot okolje je sredstvo in učilnica, s katerimi vplivamo na otroka, na njegov razvoj in odnos do narave – okolja« (Katalinič, 2008, str. 4).

Otroci so v predšolskem obdobju zelo dojemljivi, zato je pomembno, da jim omogočimo odkrivanje, raziskovanje, aktivno učenje in pridobivanje novih izkušenj. Otroku je treba omogočiti raziskovanje narave z vsemi čutili, saj s tem vplivamo na njegov celostni razvoj, prav tako pa spodbujamo otrokov spoštljiv odnos do sebe, drugih in do narave (Horvat, Magajna, 1989).

Voda kot osnovni vir življenja je hkrati primarno pedagoško sredstvo, ki omogoča raznoliko in vzgojno bogato delo v predšolskem obdobju. Otroci se v predšolskem obdobju z vodo srečujejo zelo pogosto, a jo premalo aktivno spoznavajo, ter tako

začnejo pozno oblikovati ekološki, ekonomski in zdravstveni odnos do vode. Zato je potrebno z njenim spoznavanjem pričeti zelo zgodaj, že v prvem starostnem obdobju predšolskega otroka (Hebar, Luknjar, 2012).

Naš kraj je bogat z različnimi vodnimi viri, ki se nahajajo v bližini vrtca, in nam nudijo številne možnosti za spoznavanje, raziskovanje, pridobivanje novega znanja, izkušenj in učenja ter razvijanja spoštljivega in odgovornega odnosa do narave in vodnih virov.

Cilji

- Otrok spoznava vodo v različnih pojavnih oblikah.
- Otrok preko igre in dejavnosti z vodo odkriva in spoznava pomen in lastnosti vode.
- Otrok razvija logično mišljenje in sklepanje pri eksperimentih z vodo.
- Otrok spoznava živa bitja ob vodi in v vodi.
- Spodbujanje otrok k raziskovanju, opazovanju in doživljanju narave na prostem.
- Otrok se seznani s pomenom varovanja vodnih virov in spoznava načine, kako lahko varčujemo z vodo.
- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do vode.

Metode

Vodne vire našega kraja smo spoznavali s pomočjo metod:

- pogovora,
- razlage,
- igre,
- opazovanja,
- pripovedovanja,
- eksperimentiranja,
- primerjanja,
- lastne aktivnosti otrok,
- izkustvenega učenja.

Diskusija

Z otroki se velikokrat poslužujemo izkustvenega učenja na prostem. Spoznavali in raziskovali smo gozd, polja, travnike, vodo pa smo opazovali le med sprehodi. Otroci so vedno pogosteje zastavljali vprašanja o tem naravnem bogastvu, zato smo se odločili, da ga bomo ne le opazovali, temveč tudi podrobno raziskali. Seznanili smo se z različnimi oblikami voda v našem kraju in okolici. Vodo in njene lastnosti smo opazovali, raziskovali in spremljali njeno spreminjanje skozi vse letne čase. Izdelali

smo si dnevnik opazovanja, kamor smo zabeležili vse značilnosti in spremembe posameznega vodnega okolja. Spoznali smo značilnosti potoka, mlake, ribnikov, izvirov in reke.

Jeseni smo opazovali nivo vode, barvo vode pred in po dežju, izmerili njeno temperaturo, opazovali in raziskovali življenje v vodi in ob njej.

Pozimi smo raziskovali in opazovali spreminjanje agregatnega stanja vode iz tekočega v trdno in obratno, beležili temperaturne spremembe, spremljali rastline in živali v in ob vodi.

Največ možnosti za opazovanje in raziskovanje vodnega okolja sta nam nudila konec poletja in pomlad. Otroci so v teh letnih časih zaznali največ sprememb. Opazovali so vegetacijsko spreminjanje drevesnih in grmovnih vrst ob potoku, mlaki, ribnikih, spoznavali in določali so vrste vodnih rastlin, opazovali življenje v vodi. Pritegnilo jih je spoznavanje kroženja snovi v vodnem okolju in prehranjevalne verige, opazovali in določali smo živalske vrste in prilagoditev živali in spoznali življenjski krog dvoživk.

Otroci so izvajali poskuse, ki so bili vezani na barvo, temperaturo in lastnosti vode. Ob tem so med seboj primerjali različna vodna okolja. Opazovali so lebdeči material v tekoči vodi in ugotavljali izvor akumulacijskega materiala. Merili so hitrost vodnega toka v potoku, ugotavljali, zakaj voda pušča madeže oz. sledi in raztapljali različne snovi v vodi. Poleg tega so ugotavljali plovnost snovi, izdelali vodni filter ter opazovali proces čiščenja vode. Posebno pozornost smo namenili spoštljivemu ravnanju z vodo in pomenu varovanja vodnih virov.

Opazovanje ribnika

Raziskovanje rastlinskega in živalskega sveta ob potoku

Spoznavanje lastnosti vode

Opazovanje vodostaja reke Drave

Zaključek

Raziskovanje različnih vodnih virov našega kraja in spoznavanje njenih značilnosti, lastnosti in pomena vode, kot naravne dobrine, je temeljilo na izkustvenem učenju na prostem. Otroci so preko opazanj in raziskovanj spoznali, kako pomembna je voda za življenje ljudi, živali in rastlin ter kako jo je treba skrbno čuvati in varovati. Večina našega dela je potekala neposredno ob vodnih virih, v naravi, na prostem.

Rezultati so pokazali, da je učenje na prostem koristilo otrokom, saj so doživljali naravo neposredno, pridobili resnične izkušnje, razvijali pozitiven odnos do narave in ob tem krepili svoje zdravje in razvijali vse vidike otrokovega razvoja.

Literatura:

- Bahovec, E. D. idr. (1999): Kurikulum za vrtce. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.
- Herbar, J., Luknjar, K. (2012): Voda skozi oči predšolskega otroka. Maribor, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, diplomska naloga.
- Horvat, L., Magajna, L. (1989): Razvojna psihologija. Ljubljana, DZS.
- Katalinič, D. (2008): Iz sveta pravljic v svet narave. Murska Sobota, Pomurska založba.
- Marjanovič Umek, L. (2001): Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor, Založba Obzorja.

VODA

Povzetek

V skupini predšolskih otrok Zasebnega vrtca Kobacaj smo skozi vse leto poskušali spoznati in raziskati čim več o vodi. Vsakodnevno smo večjo pozornost namenjali varčni rabi vode, spoznavali smo lastnosti vode, njene pojavne oblike, agregatna stanja, vlogo in pomen vode za ljudi in naravo. Pri vodnem krogu smo odkrivali povezave z vremenskimi pojavi in se dotaknili tudi podnebnih sprememb. Raziskovali smo torej vodo v njenem najširšem smislu in prišli do pomembnega spoznanja, da brez vode ni življenja.

S privzganjem pozitivnega odnosa do narave in ekološke osveščenosti je potrebno začeti že pri najmlajših, kajti skupaj z njimi gradimo in smo odgovorni za našo prihodnost.

Ključne besede: voda, vir življenja, vodni krog, podnebne spremembe, ozaveščanje.

Abstract

In the group of pre-school children of the Private kindergarten Kobacaj we tried to get to know and explore as much as possible about water throughout the year. Every day we paid more attention to the economical use of water, we learned about water properties, its appearances, aggregate states, the role and importance of water for people and nature. Water cycle offered links to weather conditions and also touched the current climate change. So we explored water in its widest sense and came to an important conclusion that without water there is no life.

By encouraging a positive attitude towards nature and ecological awareness, it is necessary to start with the youngest, because together with them we are building our future and we are responsible for it.

Keywords: water, source of life, water cycle, climate change, awareness raising.

Uvod

V Zasebnem vrtcu Kobacaj nenehno stremimo k temu, da so pedagoški procesi in dejavnosti ekološko obarvani. V tekočem šolskem letu je bila rdeča nit vrtca voda. Zato smo Zvezdice, oddelek predšolskih otrok, skozi leto posvečali večjo pozornost omenjeni temi – vodi v najširšem pomenu. Zaradi obsežnosti tematskega sklopa nam seveda ni uspelo obdelati vseh področij, ki jih tema vode ponuja, enako intenzivno in poglobljeno, zato smo pustili odprta vrata za raziskovanja v prihodnje.

Z vlogo in pomenom vode smo se srečali tudi pri tematskem sklopu podnebnih sprememb, saj smo skozi šolsko leto vsakodnevno opazovali vreme in opazovanja beležili v vremenski opazovalni dnevnik. Pomen vremenskih pojavov smo uspešno vključili pri obravnavi in spoznavanju vodnega kroga.

Spodbujali smo aktivno sodelovanje otrok z vključevanjem odraslih – otroci so od doma prinašali različno literaturo na temo vode in vodnih živali, slikovna gradiva, izrezke iz časopisov, revij. Motiviranost otrok za raziskovanje in aktivno delo (samostojno in skupinsko) je bila velika in ob svetovnem dnevu voda je nastal plakat

s strnjenimi ugotovitvami njihovih dognanj o pomenu vode. Na ta način so sami prevzeli aktivno vlogo in začeli ozaveščati druge, okolico.

Cilji

Globalna cilja:

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti in stalnem spreminjanju,
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.

Zastavili smo si naslednje operativne cilje, in sicer, da otrok:

- odkriva in spoznava lastnosti vode,
- pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja (vode),
- odkriva in spoznava vodo v različnih pojavnih oblikah,
- spoznava izhlapevanje tekočin, taljenje snega in ledu ter zmrzovanje vode,
- odkriva in spoznava pojave na nebu ter spoznava vremenske pojave,
- spoznava pomen vode za življenje,
- spoznava različne oblike padavin,
- spoznava vodni krog in njegov pomen,
- spoznava naravne vire vode in njihov pomen,
- spoznava vodne živali in rastline,
- razlikuje pitno vodo od nepitne in od drugih tekočin,
- spoznava pomen varčevanja z vodo in skrbi za čisto vodo,
- spoznava različne načine zbiranja, shranjevanja in prenosa informacij.

Metode

Uporabljene so bile metode razlage, pogovora, poslušanja, opazovanja, opisovanja, spodbujanja, raziskovanja, načrtovanja, praktičnega dela – lastne aktivnosti, dela v skupinah, igre, aktivnega učenja, poimenovanja, predvidevanja, demonstracije in čutnega zaznavanja.

Diskusija

V veliki meri nam je uspelo realizirati zastavljene cilje. Z otroki smo odkrivali in spoznavali lastnosti vode. Ugotavljali smo, da je voda prozorna, hladna ali topla, da je lahko sladka ali slana, stoječa ali tekoča, da v njej prebivajo živali in rastline, da se z njo umivamo, peremo oblačila, posodo in predvsem, da je pomembna pri prehrani – za kuhanje in kot pijača. Spoznali smo tudi, da sta naše telo in naš planet v zelo veliki

meri sestavljena prav iz vode in da se naša Zemlja zato imenuje tudi »modri planet«. Otroke je zelo pritegnilo vse v zvezi z morjem – spoznavali smo plimovanje, lastnosti morske vode, morske živali in rastline. Poizkusili smo, če je morje res slano in spoznali, da iz morja pridobivamo sol. Spraševali smo se, kako to, da je morje prozorno (opazovali smo namreč morje zajeto v plastenki), če ga v naravi običajno vidimo modre barve. Spoznali smo, da na barvo morja vpliva svetloba, torej da je barva odvisna od vremena in tudi od tega, kakšno je dno.

Veliko smo se gibali na prostem, hodili na sprehode v vsakem vremenu in opazovali, kje vse najdemo vodo. Ugotavljali smo, zakaj vse je voda pomembna in kako z njo ravnamo. Opazovali smo bližnji potoček, kako se gladina vode v strugi spreminja glede na vremenske razmere (obilnejše padavine oziroma daljša sušna obdobja).

Opazovanje potočka

Dnevno smo opazovali vreme in beležili opažanja v vremensko-opazovalni dnevnik. Otroci so na ta način spoznavali tudi letne čase in njihove značilnosti, primerjali smo število deževnih dni po mesecih in ugotavljali razlike ter razloge za to. S primerjavo bolj izrazitih značilnosti letnih časov v preteklosti, smo ugotavljali in spoznavali spremembe in iskali vzroke za spremembe.

Pri vremenskih pojavih in vodnem krogu smo spoznali, da sta voda tudi sneg in led, zakaj je pomembno, da dežuje in kako dobrodošlo bi bilo deževje v puščavi. Ugotavljali smo tudi plovnost različnih predmetov in izvedli poskus, kaj v vodi potone in kaj ne ter se spraševali po razlogih za to.

Ugotavljanje plovnosti

Z otroki smo izvedli tudi poskus o agregatnih stanjih vode in posledično spoznavali tudi vodni krog. Spoznavali in opazovali smo vpliv človeka na okolje in na vire pitne vode – onesnaževanje in divja odlagališča odpadkov. Z ozaveščanjem otrok o pomenu pitne vode za življenje in o pomenu zaščite izvirov pitne vode smo vključevali tudi njihove starše. S tem in z zgledom smo vplivali na pomembnost varčne uporabe vode tudi pri vsakdanjih opravilih – umivanje rok, zob.

Svoja spoznanja in ugotovitve smo strnili na plakatu, s katerim smo obeležili svetovni dan voda, 22. marec.

Plakat ob svetovnem dnevu voda

Agregatna stanja vode

Za ponazoritev različnih agregatnih stanj vode smo uporabili demonstracijo in poskus, kaj se z vodo zgodi, če jo damo v zamrzovalnik in kaj se z njo zgodi, če jo segrevamo.

Vodo smo najprej opazovali v njenem tekočem stanju – natočili smo jo v večjo posodo kar iz pipe. Otroke sem spodbujala, da so z opazovanjem in čutnim zaznavanjem opisovali značilnosti vode. Ugotavljali so, da je voda prozorna in hladna.

Nato smo tekočo vodo nalili v kalupe za ledene kocke in jo dali v zamrzovalnik. Naslednji dan smo kalupe vzeli iz zamrzovalnika in opazovali, kaj se je z vodo zgodilo, jo otipali in se pogovarjali o ugotovljenih spremembah. Otroci so ugotavljali, da so ledene kocke (oziroma v našem primeru ledene zvezdice) mrzle, mokre, da se v roki talijo.

Ledene zvezdice

Nato smo ledene zvezdice dali v posodo na grelniku in začeli s segrevanjem. Z otroki smo opazovali, kaj se dogaja z vodo oziroma ledom med segrevanjem. Za boljšo predstavnost izparevanja smo nad lonec z vodo postavili plastično posodo in z jo ujeli paro.

Izkazalo se je, da je plinasto agregatno stanje vode tisto, ki je med vsemi agregatnimi stanji otrokom najbolj tuje, najtežje doumljivo, abstraktno.

Ugotovitve otrok po končanem poskusu:

»Voda je lahko tekoča in ledena.«

»Če segrevamo vodo, postane vroča.«

»Ko je voda vroča, nastanejo mehurčki.«

»Voda je vroča, ker se kadi iz lonca.«

»Voda se spremeni v paro, ko je zelo vroče.«

»Če daš led v lonec, se hitreje stopi kot tisti, ki ni na štedilniku in ga ne segrevamo.«

»Para so kapljice, ki grejo v zrak.«

Zaključek

Z izvedenimi aktivnostmi smo otrokom približali pomembno vlogo, ki jo ima voda za naš planet in za naše življenje. Otroci so postali še bolj pozorni na svet okoli sebe in na svoja dejanja. Začeli so razmišljati širše in povezovati različna področja, saj so začutili pomen medsebojne soodvisnosti z naravo. Svoja dognanja so z veseljem, ponosom in skrbjo predajali naprej drugim – in to je obetaven začetek širše zgodbe. Povedano z njihovimi besedami:

»Pomembno je, da ne porabimo veliko vode.«

»Moramo skrbet za vodo. Da ne bo umazana.«

»Voda je pomembna za preživetje.«

Literatura:

- Bahovec, E. D. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Kroflič, r., Marjanovič Umek, L. idr. (2010). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Kornhauzer, A. (2007). Voda – čudežna tekočina. Ljubljana: Mladinska knjiga.

VODA IN MAVRICA

Povzetek

Voda je čudovita snov, ki vzbudi zanimanje, sprostitve in ideje. Je ena izmed najpomembnejših elementov, ki obstajajo na Zemlji. Otroci se z vodo vsakodnevno srečujejo v vrtcu in v naravi. Z otroki smo prebirali literaturo, vezano na okoljsko problematiko. Ker se zavedamo, da je čista voda pomemben element narave in človekovega življenja, smo skozi celo leto poudarjali skrbno ravnanje z vodo pri vsakodnevni uporabi. Otroci so se preko zgodbic, pesmic, deklamacij, revij Modri Jan in ekoloških zgodbic seznanjali o pomembnosti ohranjanja narave ter vode, kot glavni vir življenja, skozi različne dejavnosti pa smo otroke usmerili tudi k razmisleku o nepravilnem, neodgovornem ravnanju ljudi z naravo in njenimi naravnimi viri. S skupino otrok "Rožice" smo v mesecu aprilu raziskovali vreme. Pogovarjali smo se o soncu, dežnih kapljicah, mavrici, vremenskih spremembah, spremljali vreme, vremenske simbole lepili na tabelo, z različnimi barvami (naravnimi in umetnimi) izdelovali mavrico in spoznavali, kako nastane mavrica.

Ključne besede: voda, vir življenja, mavrica, raziskovanje, opazovanje.

Abstract

Water is a wonderful matter that incites interest, relaxation and ideas. It is one of the most important elements on Earth. Children interact with water in kindergarten and in nature on daily basis. We read literature related to environmental issues with children. Since we are aware that water is the essential element of nature and human life we emphasized careful handling with water in its everyday use. Children learned about the importance of nature preservation and water as the main source of life through stories, songs, poetry declamations, articles in the children's magazine Modri Jan and ecological stories. By means of diverse activities we also led children to think about incorrect or irresponsible attitude of people towards the nature and the natural resources.

In April our group Little flowers (Rožice) was engaged in exploring the weather. We talked about the sun, rain drops, rainbow, weather changes, we followed the weather and stuck weather symbols on the blackboard, created a rainbow with different colors (natural and artificial) and learned how the rainbow emerges.

Keywords: water, source of life, rainbow, exploration, observation.

Uvod

Vigotski pravi, da je poučevanje smiselno le, če se v otrokovem razvoju nekoliko prehitijo stopnje razvoja, mišljenja pri otroku. Na tak način se spodbudi razvoj miselnih funkcij. Poudarja torej pomen učenja in razvoj mišljenja. V svoji teoriji je Vigotski predstavil pojem območja bližnjega razvoja. Le-ta je opredeljen kot razlika med tem, katere probleme je otrok sposoben rešiti samostojno in katere lahko reši ob pomoči odraslega. »Reševanje za otroka težkih problemov, ki pa so še v območju bližnjega razvoja, lahko pospeši otrokov miselni razvoj« (Nemec in Kranjc, 2011, str. 85). Za Vigotskega je pri učenju in razvoju mišljenja, ključnega pomena otrokova igra. Ta mu

omogoča razvijanje spretnosti, ki so pomene za medosebne in osebne aktivnosti. »Igra jim omogoča vadbo in preizkušanje lastnih zmogljivosti, ki jih v realnosti ne bi mogli« (prav tam). Prav zato sem otrokom preko igre ponudila dejavnosti in naloge, ki so jim pri seznanjanju z naravoslovnimi vsebinami predstavljali izziv.

Diskusija

Voda

Z vodo se vsakodnevno srečujemo, pa naj bo to zunaj v naravi, ali pa v naših domovanjih in vrtcu. Otroke sem vsakodnevno spodbujala, naj spremljajo, kje vse se pojavlja voda, za kaj vse jo uporabljamo. Skupaj smo izdelali plakate, kje vse je v našem okolju prisotna voda. Ko smo to ugotovili, pa sem jih povprašala, ali menijo, da je vode v naravi dovolj za vedno, ali menijo, da bi jo lahko kdaj zmanjkalo. Večina otrok je že pokazala predznanje o prekomerni uporabi vode, o varčevanju z le-to in o pomanjkanju le-te. Skupaj z otroki smo ugotavljali, kako bi lahko zmanjšali porabo vode in kje bi lahko z njo varčevali. Seveda smo ugotovili, da moramo med miljenjem rok, ščetkanjem zob zapirati vodo, da lahko rože in ostale rastline na vrtovih lahko zalivajo z deževnico ipd. Želela pa sem, da otroci vodo začutijo z vsemi čutili, v naravi. Zato smo na sprehodih po gozdičku, travnikih, po poteh iskali vodo v vseh pojavnih oblikah, vztrajali smo tudi na deževnih kapljah, prav zanimivo je bilo spremljati različne odzive otrok ob stiku z deževnimi kapljami.

Vremenski pojavi

Z otroki smo dnevno spremljali tudi vreme in z viharjenjem možganov sem pridobila informacije, kaj otroci že vedo o vremenu in vremenskih pojavih. Skozi raziskovanje narave, vremena, vode sem jim zastavljala naslednja vprašanja, ki so jih napeljala k aktivnemu razmišljanju: «Kaj je vreme? Kaj menite, da so vremenski pojavi? Kaj so oblaki? Kaj se zgodi v naravi, ko dežuje? Od kod pa pride dež? Kaj so oblaki? Kako nastane mavrica? Kje dobimo vodo? Kaj se zgodi, če vode zmanjka? Kdo skrbi, da je voda čista? Kako pridemo v vrtcu do vode? Zakaj mora biti voda čista? Kaj lahko naredi človek, da imamo čisto vodo?» Z aktivnim sodelovanjem so si otroci krepili sposobnosti za razmišljanje in za razumevanje. Odgovori otrok so zabavni ter razburljivi in so odprli vrata v naravoslovne dejavnosti spoznavanja vremenskih pojavov ter vodili k pogovoru o vodi.

Z otroki smo izdelali preprost vremenski koledar, preglednico, na kateri so otroci s sličicami označevali trenutno vreme (jasno, oblačno, delno oblačno, deževno ...). Otroci so vsakodnevno opisovali vreme ter sčasoma samostojno polagali sličice v razpredelnico.

Vremenski koledar

Mavrica

Prav v vsakem vremenu smo se gibal v naravi, seveda smo v njej opazili tudi mavrico. Mavrico smo si ogledovali in ugotavljali, kako nastane mavrica. Odločili smo se, da si bomo v vrtcu v naši knjigi "Veliki otroški leksikon" ogledali, kako nastane mavrica. V vrtcu smo ob listanju in pregledovanju knjige ugotovili, da vidimo mavrico na nebu med dežjem in soncem. Nastane pa takrat, ko sončna svetloba obsije dežne kapljice v zraku. Otroci tega niso najbolje razumeli, zato smo v vrtcu naredili poskus. Spoznali smo, da ima mavrica sedem barv in da mavrico lahko vidimo samo, kadar je sonce za hrbtom opazovalca. Mavrico vidimo kot polkrožni lok ali kot poln krog, odvisno od lege sonca in opazovalca. Otroci so bili navdušeni nad spoznanji, zato smo mavrico narisali z umetnimi in naravnimi barvami. Mavrica je idealna priložnost za spoznavanje ter učenje o prelivanju barv. Otroci so si zelo hitro zapomnili zaporedje mavrice. Ker so uporabljali barve, ki so se prelivalle, so postali še bolj motivirani. Tudi pri tej dejavnosti so se otroci srečevali z vodo. In skrbno smo jih večkrat spomnili, da morajo z vodo varčevati, ko jo gredo natočit v lonček.

Risanje z tempra barvami mavrico

Igre s svetlobo – nastala je mavrica

Mešanje barv smo raziskovali tudi s svetlobnimi efekti. Otroci so na svetlobno podlago zlagali ploščice mavrice in ugotovili, da se barve prelivajo in mešajo. Ta dejavnost je nastala nenačrtovano in zato je bila še bolj zanimiva. Otroci so sami

prišli do zaključkov, ugotovili so, da če postavijo barve ploščice v pravilnem zaporedju, nastane mavrica.

Vrtavka

Z otroki smo se večkrat pogovarjali, da bi imeli igračo, ki bi jo izdelali sami. Otrokom sva izrezali krog in ga razdelili na šest enakih delov. Nekateri otroci so dele kroga že sami pobarvali v zaporedju, kot si sledijo barve v mavrici. Spet drugi so si pri barvanju kroga pomagali z že izdelanimi slikami mavric. Krog so barvali s tempera barvami. Ko se je posušilo, smo na sredino kroga zapičili lesene paličice in otroci so dobili svojo igračo. Barve so osvajali hitreje, saj so med barvanjem poimenovali barve, ki so jih uporabili.

Barvanje na vrtavko

Vrtenje vrtavk in nastanek mavrice

Zaključek

Moj namen je bil otroke ozavešiti o pomenu vode, o tem, da je voda vrednota najvišjega pomena. Človek je del narave, zato je njegovo zdravje in življenje povezano z vodo in odvisno od pitne vode. Prav tako so od vode odvisna druga živa bitja, kot so rastline in živali. Ugotovili smo, da se z vodo odžejamo, umivamo, pa tudi igramo: mešamo jo z barvami ter na soncu in v dežju opazujemo mavrico. Ko gremo v dežju na sprehod, čofotamo po lužah in opazujemo naravo. Spoznali smo tudi, da moramo varčevati z vodo, saj je vsak od nas odgovoren za porabo vode (umivanje rok, pranje posode, nalivanje lončkov, ki jih uporabimo za likovno ustvarjanje ...). Vreme in vremenski pojavi v našem kraju so, še posebej v spomladanskih mesecih, zelo zanimivi. Otroci so bili motivirani, vsakodnevno smo opazovali, opisovali in označevali vreme v razpredelnico. S tem smo izvedeli veliko novega o vremenu, kar nas bogati in povezuje z naravo. Vsi vemo, kako pomembno je, da otroke seznanimo z naravoslovnimi vsebinami in gradimo spoštljiv odnos do narave ter jih navajamo na odgovorno ravnanje z vodo. Z otroki smo ugotovili tudi, da v čistem ozračju vidimo sonce, planete, zvezde in tudi mavrico. Ljudje se takrat počutimo bolje, odpravimo se v naravo na sprehod, igramo se na prostem, uživamo v razgledu. Ko je onesnaženo, pa nebo ni več modro, postane sivo, v zraku se čuti neprijeten vonj. Skupaj z otroki

smo si ogledali tudi slike mest, kjer živijo otroci, ki ne morejo ven, saj je njihov zrak preveč onesnažen. Ne vidijo mavrice in se ne morejo igrati zunaj. Zato smo se skupaj z otroki smo odločili, da bomo z vodo varčevali, da ne bomo onesnaževali vode, saj bomo v prihodnosti le tako lahko gledali mavrico, ravno takšno, kot jo vidimo danes.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce, (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič M. (2009). Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Nemec, B. Kranjc, M. (2011). Razvoj in učenje predšolskega otroka. Ljubljana: Grafenauer založba.
- Otrok v vrtcu priročnik h kurikulu za vrtce, (2001), Maribor: Obzorja
- Veliki otroški leksikon, Tržič 2002.

VODA JE DOBRINA IN NE LE TEKOČINA

Povzetek

V prispevku želimo predstaviti, na kakšen način smo tekom projekta ozaveščali otroke, kako pomembna je voda, da je nenadomestljiva vrednota, življenjski prostor in vir številnih človekovih dejavnosti. Otroke smo spodbujali k aktivnemu opazovanju, raziskovanju in jih s kritičnim razmišljanjem in raziskovalnim delom ozaveščali o pomenu njene nenadomestljivosti. Otroci so z opazovanjem in raziskovalnim delom prišli do spoznanja, da je voda največja vrednota vseh živih bitij.

Ključne besede: otroci, voda, raziskovanje, ozaveščanje, vrednota.

Abstract

In this article we would like to present the way we raised the awareness among children about the importance of water, that the water is an irreplaceable value, habitat and a source of many human activities. Children were encouraged to take an active observation and thinking and with their research work they have come to realize that the water is the highest value of all living beings.

Keywords: children, water, research, awareness, value.

Uvod

Tudi v letošnjem vrtčevskem letu smo se v vrtcu Miškolin aktivno vključili v Eko projekt in izvajali vsebine Zgodnjega naravoslovja. Velik poudarek smo namenili temi Voda. Človek je del narave, zato je njegovo zdravje in življenje povezano z vodo in odvisno od pitne vode. Prav tako so od vode odvisna druga živa bitja. Želeli smo, da otroci spoznajo in ozavestijo pozitivna ekološka znanja kot temelj, na katerem bodo gradili odnos do narave in da nas pomembna vloga vode zavezuje za odgovorno ravnanje s to nenadomestljivo dobrino.

Cilji

- seznanjanje s pomenom vode za naše zdravje in z varčevanjem z vodo,
- spoznavanje pojava »kroženje vode«,
- poznavanje lastnosti vode in drugih tekočin,
- spoznavanje narave skozi letne čase,
- spodbujanje različnih pristopov k varovanju narave, vode in energije,
- seznanjanje z različnimi vremenskimi pojavi in njihovimi vplivi na življenje.

Metode

Pri izvajanju projekta je bila temeljna metoda igra. Skozi aktivno učenje pa smo uporabljali tudi metode raziskovanja, opazovanja, pogovora, pripovedovanja, sodelovalnega učenja in praktičnega dela.

Diskusija

S skrbno načrtovanimi dejavnostmi, ki smo jih izvajali kot del vzgojnega procesa, smo omogočili otrokom, da so ob vseh aktivnostih pridobili nova znanja in spoznanja o vodi. Skrb za ohranjanje te pomembne vrednote je ena od najpomembnejših nalog vsakega posameznika in celotne družbe. Otroci so s projektom spoznali pomembnost vode v našem vsakdanjem življenju. Do vode so postali bolj spoštljivi, bolj ozaveščeni in v skladu s svojo starostjo primerno okoljevarstveni. Največji napredek je opazen pri zapiranju pip pri vsakodnevni dnevni rutini, umivanju rok. Vode ne puščajo kar teči, med seboj se opozarjajo in skrbno zapirajo pipe.

Otroci so:

- spoznali, kako pomembno vlogo ima voda v našem življenju;
- spoznali, kako lahko varčujemo z vodo – doma in v vrtcu;
- spoznavali, kaj živa bitja potrebujejo za življenje;
- skrbeli za svojo nego ter se seznanjali s pravilnim umivanjem rok;
- spoznavali lastnosti vode;
- se seznanili s kroženjem vode v naravi;
- spoznavali različne vremenske pojave in dnevno beležili vreme v vremenskem koledarju;
- imeli na voljo veliko časa za prosto igro z vodo in raziskovanje le-te.

Projekt smo izvajali na ravni celega vrtca in posameznih enot. V enoti Novo Polje smo nekatere aktivnosti otrok medsebojno prepletali in dopolnjevali, posamezne pa smo izvajali v posameznih oddelkih. Aktivnosti, predstavljene v prispevku, smo izvajali s skupino otrok starih od 3 do 4 leta. Za uvodno motivacijo in prve korake v projekt nas je obiskala Vodna vila. Vsi smo se je zelo razveselili, saj nas je očarala s svojo pojavo in kostumom. Otroke je nežno pobožala s svojimi kapljicami in jih tako spodbudila k aktivnemu razmišljanju, od kod prihaja.

Spodbudila nas je k aktivnemu razmišljanju in nas popeljala v raziskovanje vodnega sveta. Deževno vreme nam je bilo zelo naklonjeno in odpravili smo se raziskovat luže v bližnjo okolico vrtca. Opazovali smo luže, ugotavljali, kako so nastale, opazili deževnika in nekaj vode odnesli s seboj v igralnico.

Opazovanje luže

Opazovanje deževnika

Ugotavljali smo, zakaj je voda umazana, kaj lahko naredimo, da bi vodo očistili. Eden od otrok je povedal, da jo lahko umijemo. Pa smo se lotili čiščenja vode.

Čiščenje vode

Ko so otroci ugotovili, da vode ne moremo kar tako umiti, so predlagali, da jo precedimo. Umazano vodo smo očistili s pomočjo gaz različnih gostot in opazovali sledi na gazah.

Filtriranje vode

Otroci so ugotovili, da voda še vedno ni tako čista, kot priteče iz vodovoda. Zato smo si v nadaljevanju ogledali video posnetek kroženja vode.

Otroci so spoznali, da vodo, ki pade na travnike, polja in gozdove vpijejo rastline ali pa ponikne v zemljo. Da smo se prepričali, če je voda res v zemlji, so zemljo dodobra raziskali, se z njo igrali vrtnarje in posadili zelišča. Za zeliščni vrt smo skrbeli in zelišča skrbno zalivali. Tako so otroci spoznali, da ne samo človek, ampak tudi rastline, za svoj obstoj poleg svetlobe potrebujejo tudi vodo.

Igra z zemljo in sajenje zelišč

Zaključek

Dejavnosti na temo voda smo dnevno dopolnjevali in nadgrajevali. Ugotovili smo, da voda v naravi neprestano kroži in tako ohranja življenje na zemlji.

Z vodo smo se veliko igrali, jo dodobra raziskali, na temo vode plesali in vodne zgodbe poslušali. Cevkovo zaobljubo smo sprejeli in se zaobljubili, da bomo z vodo skrbno ravnali in okolje varovali. Starejši bomo poskrbeli, da bodo naši najmlajši dober zgled imeli

Literatura:

- <http://www.cevko.si/> (november 2018).
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana: AWTS.
- Potovanje vodne kapljice. Ozmar Grisseminn. Abrakadabra 2000. Artiče.
- Voda. Brenda Welhale, Janez Ferbar. Pomurska založba 1990

Taja Guzelj in Katja Korošec
Vrtec Vrhovci, enota Brdo

VODA – DEŽEVNICA

Povzetek

Sonce je simbol za lepe dni – za vesele trenutke in nasmejane ljudi. Deževne dni pa največkrat označujemo s slabim vremenom, ki mu sledijo slabo počutje, bolečine v mišicah, nezmožnost bivanja in gibanja na prostem, ker je vse mokro. Zelo pomembno je, da že v vrtcu razbijamo stereotipe in spodbujamo otroke, da v stvareh in situacijah iščejo in najdejo dobro.

Dež ima neprecenljiv pomen za naravo - človeka, živali in rastline.

Spodbujajmo spoštljiv odnos do vseh vodnih virov.

Spodbujajmo pitje vode za zdravo telo in spodbujajmo varčevanje z njo.

Ključne besede: dež, deževnica, narava, človek, pitna voda, varčevanje.

Abstract

The Sun is the symbol for sunny days – for cherry moments and happy people. However, rainy days are most often marked as bad weather, that is followed by bad feelings, muscle pain and incapability of being outside, because everything is wet.

It is very important to break the stereotypes already in kindergarten and encourage children to search and find good in all things and circumstances.

Rain is priceless for the nature – for human beings, animals and plants.

Let's encourage a respectful attitude towards all water sources.

Let's promote drinking water and water saving.

Keywords: rain, rainwater, nature, human, drinking water, saving.

Uvod

Aprilsko deževno vreme se je nadaljevalo še cel mesec maj, kar je bilo odlično izhodišče za raziskovanje in spoznavanje deževnice. Vsebino smo povezali z vsemi področji kurikula.

Ogledovali smo slikanice, revije, prebirali zgodbe in pesmi na temo vode, ter strokovno literaturo na temo pomen vode za človeško telo. Otroci so bili navdušeni nad sprehodi v dežju, tekanjem po različni podlagi (travnik, gozdna pot, asfalt, pesek), najraje pa so skakali po lužah. Skozi povečevalna stekla smo opazovali dežne kaplje, luže, deževnike, polže... Vsakodnevno smo spremljali oblake, poslušali zvok dežja in se v svežem zraku sproščali z dihalnimi vajami. Na terasi smo v lončke zbiral deževnico, se z njo igrali, jo prelivali, eksperimentirali. Na konkretnem nivoju smo, s pomočjo različnih posod, lijev in kapalk, prelivali tekočine in utrjevali različna matematična znanja. Na osnovi intenzivnega čutnega doživljanja, so otroci ustvarjali likovne umetnine, svoje občutke pa so izražali tudi v petju in plesu. V paru pod

dežnikom smo spletli pristne prijateljske vezi, tako kot živali v zgodbi Pod medvedovim dežnikom. Večkrat dnevno smo nazdravili s skodelico sveže pitne vode.

Metode

- spoznavanje z lastno aktivnostjo
- pogovor
- razgovor
- pripovedovanje
- opazovanje
- raziskovanje
- igra

Diskusija

V raziskovanje vode sva vključili dve skupini otrok starih od 2 do 4 leta. Podrobneje smo spoznavali deževnico (od kod prihaja, kako pride v oblake, za kaj jo lahko uporabimo, jo morda lahko pijemo) in jo primerjali z vodo, ki priteče iz pipe. Motivacija ob dejavnostih je bila tako velika, da so otroci, ne glede na starost, svoja razmišljanja zelo dobro ubesedili. Prilagava nekaj otroških izjav.

Od kod prihaja voda?

- iz oblakov,
- iz pipe,
- izpod tuša.

Kako pa pride voda v pipo?

- iz morja, vendar morje je slano,
- iz bazena,
- po cevki gre iz bazena, ki ima tako luknjico spodaj.

Kaj pa dež? Kako pride v oblake?

- jaz mislim, da so oblaki iz gasilskega avta gasilcem vzeli vodo, ko so oni spali,
- najprej je poplava, potem pa gre voda do oblakov,
- kapljice iz velike luže dobijo krila in poletijo v oblake.

Ali lahko pijemo vodo iz luže?

- ne, blatne luže so umazane,
- luž ne pijemo, ker smo potem bolni,
- če bi to pili, bi nas bolel trebušček in bi bruhal, ker ne vemo, če so se kakšne živali kopale notri,
- pa še ritka bi bolela, če bi pili blatno mlako in dobili drisko,
- če bi blatno lužo pili, bi imeli blaten jezik, pa umazano skodelico.

Za kaj/koga pa je dež koristen? Kdo ima rad dež?

- žabice imajo rade dež, ker naredijo luže in lahko skačejo noter,
- če nimajo mlake, lahko jaz s cevko naredim, tako da priključim na pipo,

- ampak.... žabice rabijo blatno mlako, da skrijejo jajca - iz pipe pa ni blatna,
- žabe ne smejo plavati v čisti vodi, ker se lahko zastrupijo,
- če dež zalije travo, je lepo, ker zraste visoka do okna in je čisto zelena,
- deževniki imajo tudi radi dež; če je dež, imajo moč, da zvrtajo luknje v zemljo in mi lahko notri posadimo rastline,
- če je dež, deževniki lažje lezejo in jih manj žgečka,
- tudi jaz imam rada dež, da lahko skačem po lužah,
- ampak moraš tako skakat, da nobenega ne poškropiš, ker vsi nimajo škornjev,

Zakaj je pomembno, da vsakodnevno popijemo dovolj vode?

- da lahko lulamo in kakamo,
- da smo zdravi, da gredo bacili stran,
- da se spere kri in gre po telesu naprej,
- da lahko hitro tečemo.

Spoznavanje luže

Opazovanje deževnika skozi povečevalno steklo

Raziskovanje blatne luže

Obisk ribnika

Lovljenje dežnih kapelj

Zaključek

»Voda je osnovna življenjska tekočina za življenje in obstoj živega sveta. Snov s katero se prične nov dan in brez nje ugasne sleherno življenje.« (Katalinič, 2010, str. 29)

Najin cilj je dosežen. Ko se z oblakov vsuje dež, se na obrazih najinih otrok rišejo nasmehi. Brez težav so hitro v škornjih in s kapuco na glavi. Veselijo se sprehodov s postanki na travniku in ob robu gozda, kjer samoiniciativno lovijo zvoke z zaprtimi očmi in dežne kaplje z odprtimi usti. Z občutkom in s pozornostjo pristopijo k polžu ali deževniku na asfaltu in ga varno odnesejo v travo. Na terasi v različnih posodah zbirajo deževnico in z njo zalivajo naš vrt. Pipa v igralnici se hitreje zapira, po vodi pa večkrat na dan poseže vsak ciciban.

Iz majhnega zraste veliko.... In naš začetek je pri dežni kaplji....

Literatura:

- Claybourne, Anna (2009). Prihaja dež!. Tržič: Učila international
- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport)
- Vukmir Brenčič A. (2019). Moje telo, zbirka Čuječnost za otroke. Ljubljana: Zavod Pogled
- Makarovič, S. (2013). Pod medvedovim dežnikom. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba,d.d.

VODA – VIR ŽIVLJENJA

Povzetek

Znan rek pravi: »Brez vode ni življenja!«. Povsod okrog nas je voda. Voda je v potokih, rekah, morju. Voda priteče iz pipe. Z vodo se umivamo, jo pijemo, z njo kuhamo. Voda je nujna za preživetje človeka in preživetje našega planeta. To so pomembna dejstva s katerimi moramo seznaniti naše najmlajše Zemljane.

V našem Vrtcu Morje Lucija posvečamo ekologiji velik pomen. Otroke spodbujamo k spoštljivemu odnosu do narave ter k varčevanju z naravnimi dobrinami in energijo. Voda je ena tistih dobrin, ki se nam zdi najbolj samoumevna, pa vendar potrebuje največ pozornosti, saj neposredno vpliva na naše zdravje. V prispevku želimo predstaviti, kako smo se v našem vrtcu trudili otrokom približati vodo.

Ključne besede: voda, pomen vode za življenje, aktivno učenje, učilnica na prostem.

Abstract

There is a famous saying: "Without water there is no life!" Water is all around us. Water is found in the streams, rivers, sea. Water comes out of pipes. We use water for washing, drinking and cooking. Water is essential for the survival of humans and our planet. These are important facts that our little earthlings should be familiar with.

In our kindergarten Vrtec Morje Lucija, we give a lot of importance to ecology. We encourage children to respect the nature and to conserve natural resources and energy. Although water as one of natural resources seems self-evident it needs more attention because it directly affects our health. In this paper, we would like to present children's learning about water in our kindergarten.

Keywords: water, the meaning of water for life, active learning, education outside classroom.

Uvod

Vzgojitelji imamo v rokah čarobno paličico in z njo lahko otrokom pričramo navdušenje za katerokoli ekološko vsebino.

»Predšolski otrok je zelo aktiven, rad spoznava in raziskuje okolje. Odrasli ga pri tem usmerjamo in mu pomagamo, da bo razumel svet v katerem živi. Ob tem prizadevanju se ponuja vzgojiteljici veliko možnosti za vsestransko oblikovanje otroka. Ne bi bilo prav, če bi upoštevali le njegov intelektualni razvoj. Otrok je v tej dobi zelo dojemljiv, zato uporabimo priložnost in njemu primerno razkrivajmo njegov smisel za vse, kar je lepega v naravi.« (Cilenšek, 1971, str. 5).

Namen ponujenih dejavnosti, ki smo jih celo šolsko leto izvajali v našem vrtcu je bil otrokom približati različne vsebine s pomočjo katerih so: raziskovali vodo, njene lastnosti, pomen vode za naš obstoj, kako ohranjati vodo na našem planetu čisto ter kako varčevati s pitno vodo. Otroke smo zato spodbujali k aktivnemu raziskovanju in naravoslovnemu mišljenju.

Vloga vzgojitelja pri načrtovanju naravoslovnih dejavnosti je: da načrtuje ustrezne vsebine, pripravi učne pripomočke, otroka spodbuja k naravoslovnemu razmišljanju,

ga vodi, mu prisluhne, ga upošteva, mu ponuja različne vire informacij in mu daje možnost za lastno aktivnost. Da bi vse to dosegli pa si moramo vzgojitelji skrbno zastaviti cilje.

Zato smo si zastavili naslednje cilje s pomočjo katerih otrok:

- opazuje vodo in njene lastnosti: barvo, vonj, zvok, okus, motnost,
- razlikuje različna agregatna stanja vode in različne oblike padavin,
- spozna pomen vode za živa bitja,
- seznanjen se s kroženjem vode v naravi,
- prepozna vodo in vodne vire v naravi,
- poimenuje različne vodne vire,
- spozna, zakaj je varovanje vodnih virov pomembno za čisto pitno vodo,
- se zaveda svoje odgovornosti za čisto okolje,
- loči čisto vodo od umazane,
- spozna pomen pitne vode za zdravje,
- nauči se varčevati z vodo.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Pri izbiri metod, za doseganje ciljev, moramo ves čas razmišljati o aktivni vlogi otroka v procesu spoznavanja novih naravoslovnih vsebin. Otrokova osnovna aktivnost je igra in prav skozi igro mu lahko predstavimo še tako kompleksne teme.

Za doseganje ciljev smo se poslužili naslednjih metod:

igra, lastne aktivnost, raziskovanje, opazovanje, opisovanje, iskanje, zapisovanje in beleženje podatkov, pogovor, razlaganje, eksperimentiranje, čutno zaznavanje, možganska nevihta, VŽN metoda, skupno branje.

Poleg tega smo posvečali veliko pozornosti sodelovalnemu in medvrstniškemu učenju.

Diskusija

Skozi vse šolsko leto smo na vseh nivojih vrtca in v vseh skupinah, izvajali vrsto dejavnosti, skozi katere so imeli otroci možnost spoznati pomen vode in njene

značilnosti. S pomočjo vsebin, ki jih ponuja Rižanski vodovod Koper in njihova maskota Kapko, smo otrokom približali zapletenejše vsebine, kot je vodni krog in pomen pitne vode za življenje. Kapko jih je podučil, kako pridemo do pitne vode, kako varčevati z njo in kako pomembna je čista voda za ohranjanje našega zdravja. Nekaj skupin je obiskala medicinska sestra, ki jih je podučila, koliko vode na dan moramo zaužiti, da ohranimo svoje zdravje. Otroci so na temo vode izvajali različne poskuse. Raziskovali so mešanje vode z različnimi snovmi. Vodi so dovajali in odvajali temperaturo, s tem pa opazovali spremembo njenega agregatnega stanja od ledu do pare. Raziskovali in opisovali so lastnosti vode. Tudi najmlajši otroci so spoznavali kakšne barve je voda, kako diši, kakšen zvok lahko proizvede. Ugotavljali so kaj se zgodi, če suho in umazano krpo namočimo v vodo. V vseh skupinah smo otroke navajali na varčevanje z vodo pri umivanju. Vsi umivalniki v vrtcu so opremljeni s slikovnim gradivom, ki opozarja na varčevanje z vodo. V eko kotičkih smo obesili plakate in prospekte o varčevanju z vodo in tako ozaveščali tudi starše. Starejši otroci so izdelali maketo vodnega kroga in spoznali kroženje vode v naravi. Sodelovali so v pogovorih o vplivu človeka na čistočo vode.

V skladu z rdečo nitjo vrtca **Igre v naravi – učilnica na prostem** se trudimo, da otroci čim več časa preživijo na svežem zraku v vseh vremenskih pogojih. Tako smo imeli možnost spoznati različne oblike padavin in vremenskih pojavov. Raziskovali smo slano in jo tipali, vonjali, okušali, puščali v njej sledi. Otroci so uživali v igrah na dežju, lovili dežne kaplje na jezik, čofotali po lužah, vonjali in poslušali dež. Z deževnico, ki se iz strehe vrtno lope steka v zbiralnik, so zalivali pridelek na našem vrtu. Ugotavljali so kam se iztekajo meteorne vode. To zimo smo imeli na obali možnost opazovati kako snežinke belijo naše igrišče. Otroci so ugotavljali v kaj se stopi sneg. Vanj so risali s prsti, puščali sledi v snegu in se z njim igrali. Na sprehodih smo iskali različne vodne vire. Opazovali smo obrežje potoka Fazan in njegovo bogato favno in floro. Otroci so merili njegov vodostaj. Beležili so višino vode v različnih letnih časih in ob spremembah vremena. Ugotovili so, da se višina vode skozi dan spreminja, na kar vpliva neposredna bližina morja in plimovanje. Starejši otroci so se odpravili na morsko obalo kjer so poslušali šumenje morja, vonjali so morje, spremljali so valovanje in plimovanje, pod lupo so opazovali morsko vodo. Ugotovili so, da je v morju in na obali veliko odpadkov. Med plimovanjem morje naplavi na obalo in vase potegne različne vrste odpadkov z obale. Ena od skupin iz enote Ježek je ob Dnevu Zemlje skupaj s taborniki očistila del morske obale in razvrstila odpadke. Prav tako so v eni od skupin v enoti izdelali maketo zemlje, da bi otroci spoznali kako velik del našega planeta prekriva voda.

Otroci nekaterih skupin so si ogledali kratek film Kareta Carletta Okolja Piran, kjer je prikazano kako plastična vrečka pristane v morju in ogroža življenje organizmov v njem.

Naš vrtec je prava »eko raziskovalnica«. Skozi različne vsebine smo se potrudili, da smo otroke ozaveštili kako pomembna dobrina je voda. Predvsem pa smo jih pripravili na to, da bodo v življenju odgovorni do okolja. Narava je naša učiteljica. **O naravi se lahko učimo samo iz narave.** Če to upoštevamo, se tudi zavedamo, da je

treba otrokom naravo približati na njim primeren način, da jo bojo vzljubili. Tako se jim bo zdela skrb za naravo samoumevna. Zemlja nam bo hvaležna.

Otrok ima v sebi nekaj, kar odrasli z leti izgubimo in to je dar da se lahko čudi. Čudi se preprostim stvarim, ki se nam zdijo samoumevne. Ravno to moramo vzgojitelji znati izkoristiti in iz tega izhajati pri načrtovanju dejavnosti povezanih z ekologijo. Vzgojitelji smo vzgled. Ne sme nam biti vseeno v kakšnem okolju živimo.

Igra na dežju

Poslušanje morja

Raziskovanje ledu

Raziskovanje morske obale

Igra s snegom

Stopinje v slani

Lovljenje dežnih kapelj

Zaključek

Z izvedbo raznolikih dejavnosti, ki smo jih aktivno izvajali celo šolsko leto, smo dosegli, da se je dvignil prag ozaveščenosti o ravnanju z vodo, tako pri otrocih kot pri odraslih. Otroci so sedaj bolj razumi in racionalni pri varčevanju s pitno vodo. Dosegli smo, da pri umivanju rok drug drugega opozarjajo na varčevanje z vodo. Med ščetkanjem zob samodejno zaprejo pipo in spodbujajo prijatelje, ki se spozabijo naj to hitro storijo. Z različnimi maketami in prikazi so otroci dojemali, da ljudje s svojim delovanjem vplivamo na čistočo vode. Spoznali so različne vodne vire in se naučili kako pomembno je, da jih ohranjamo čiste. Preko različnih čistilnih akcij in kratkih filmov Okolja Piran so spoznali, da vrsta različnih odpadkov pristane v morjih, potokih in rekah, zato moramo biti skrbni pri sortiranju odpadkov in odgovorni do uporabe plastike. Otroci so razumeli, da ima vsak izmed nas svoj doprinos, k ohranjanju čistega okolja. Veščine in znanja, ki so jih pridobili v vrtcu bodo odnesli seboj v življene.

Naj zaključim z besedami avtorice knjige Ekologija v predšolskem obdobju: »Področje ekologije lahko vključimo v delo že pri predšolskih otrocih. Z veliko dobre volje, truda, predvsem pa s svojim vzgledom lahko dosežemo tudi pri predšolskih otrocih ekološko ozaveščenost. Odrasli bodimo otrokom vzgled! Kar bomo počeli, z veseljem nas bodo posnemali.« (Košmrlj, 2010, str.: 5)

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Kayser, R. (1995). V gozdu in na travniku. Ljubljana: Tehniška založba Slovenija.

IGRE Z VODO V PRVI STAROSTNI SKUPINI

Povzetek

Voda je naravni vir, ki omogoča življenje in ljudje smo zadolženi, da jo ohranimo čisto. V vrtcu ekološko ozaveščanje na to tematiko poteka od najzgodnejše otroške dobe. Otroci vodo pijejo, se z njo umivajo, igrajo, jo spoznavajo v različnih agregatnih stanjih in pridobivajo znanja o njej.

Ključne besede: čista voda, otroci, vrtec, ekološko zavedanje.

Abstract

Water is a natural resource that enables life and people are obliged to keep it clean. The ecological awareness on this topic exists in the kindergarten since earliest childhood. Children drink water, play with water, get to know it in different aggregate states and gain knowledge about it.

Keywords: clean water, children, kindergarten, ecology awareness.

Uvod

V prvi starostni skupini je otrokom vse novo in zanimivo, zato je smiselno na začetek vzgajanja postaviti ekološko ozaveščanje o vodi. Takoj, ko so otroci okrog prvega rojstnega dne shodili, so najraje zavili k umivalniku in spuščali vodo iz pipe. Poslušali so, kako kaplja, curlja, jo tipali, nosili so zmočene prste v usta. Pipa, ki jo imamo, deluje na senzor, zato pred njim neustavljivo mahajo, dokler voda ne steče. Še zdaj, ko so stari tri leta, in mnogim opozorilom navkljub, delajo različne poskuse s curkom. Točijo ga skozi obroč, narejen s prsti, ali vodo zbirajo v dlani, celo v slinček, vodo poskušajo iz dlani popiti, četudi so pravkar pili iz kozarca pri mizi, opazujejo, kako jim voda teče med prsti, ali z vodo preprosto malo škropijo naokrog. Kadar kateremu s sodelavko naročiva, naj gre umiti igračo, ker jo je imel v ustih, se mu zaiskrijo oči, ker se bo spet lahko poigral pri vodi in to celo z igračo. Umival bi jo v neskončnost. Tako motivacijo do igre z vodo vzgojitelj zelo enostavno usmeri v mnoge učne situacije. Vsakdanja neprekinjena vzgoja poteka v smeri, da na vodo pazimo in je ne porabimo preveč, ampak roke umijemo, obrišemo in odidemo od umivalnika. Naslednji korak so vodeni pogovori, za kaj vse to naravno dobroto potrebujemo oziroma izkoriščamo, od kod prihaja voda v pipo, kje vse je voda v naravi (in prepoznavanje, kje se skriva voda na slikah koledarja), v kakšnih agregatnih stanjih jo najdemo in zakaj jo moramo ohraniti čisto. V dveh šolskih letih so otroci izkušnje z vodo obogatili preko številnih dejavnosti, spodaj je navedenih le nekaj.

Cilji

- Otrok razvija naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do vode.
- Otrok odkriva in spozna pomen in lastnosti vode v različnih pojavnih oblikah ter spozna taljenje snega in ledu ter izhlapevanje vode.
- Otrok spozna načine, kako lahko varčujemo z vodo.
- Otrok pridobiva izkušnje, kako on sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Otrok pridobiva navade o negi telesa.
- Otrok razlikuje pijače in pitno vodo od ostalih tekočin.
- Otrok spozna, da je voda vir energije.

Metode

Uporabljali smo didaktične metode opazovanja, igre, raziskovanja, demonstracije, pridobivanja spoznanj z lastno aktivnostjo, gibanja, pogovora, poimenovanja, primerjanja, razvrščanja, praktičnega dela ...

Diskusija

Področje **narave** smo povezali z ostalimi področji: z **jezikom** (s poimenovanji padavin, opisi različnih agregatnih stanj, s pogovori, zakaj ne mečemo strupenih odpadkov v vodo, z branjem pravljic, zgodb, deklamacij o vodi in vremenu, z vajami za govorila: s pihanjem v vodo), z **umetnostjo** (z likovnim poustvarjanjem deževanja, sneženja, s slikanjem po snegu, slikanjem z zamrznjenimi barvami, s petjem/poslušanjem pesmi na tematiko), **matematiko** (z razvrščanjem kozarcev glede na lastnost, v katerem je več vode), **družbo** (s pitjem pri mizi kot družabnim dogodkom) in **gibanjem** (s sprehodi do bližnjih stoječih in tekočih voda: bajerja, luž, zasneženih površin, potokov, z igro *Žabe v mlako*, s prelivanjem vode v posode z ozkim/s širokim grlom).

Od vaje za govorila do vprašanja *Ali lahko vsako tekočino popijemo?*

Ena izmed vaj za govorila je tudi pihanje. Otroci so pihali regratove lučke, stiroporna polnila, trakove, drevesno listje, balone, pihali so v vetrnico, v piščalko ... in tudi v vodo. Navodilo, naj naredijo čim več mehurčkov, je imelo zgolj določen učinek, saj je voda iz kozarca prehitro zmanjkala, otroci so jo kaj kmalu popili. Na vprašanje, kaj vse lahko pijemo, so naštevali pijače, ki jih poznajo (mleko, kakav, čaj, sok, smuti ...). Pogovor smo razširili na nevarne tekočine, ki jih nikoli ne pijemo (morsko vodo, bencin, tekoča čistilna sredstva ...) in na tekočine, ki jih pijemo, dokler so čiste in jim ni pretekel rok uporabe ali dokler se niso, izpostavljene vročini ipd. pokvarile (npr. ko sok smrdi).

Pihanje zraka v vodo

Igre z vodo v vseh letnih časih

Poleti so se dvoletniki igrali na terasi, kjer so imeli z vodo napolnjen bazenček. Z različnimi posodicami so vodo neustavljivo prelivali, s pvc siti so jo zajemali in opazovali drobne curke, vadili so koordinacijo oči-roka, ko so želeli vodo naliti v določeno posodico, v pogon so poskušali spraviti mlinček. V igralnici pa smo se z vodo igrali še jeseni, ob tednu mobilnosti, ko smo spoznavali, kje vse se vozila lahko gibljejo, pa pozimi, ko smo vodo zamrzovali in talili ter spomladi, ko smo z njo delali poskuse.

Igra z ladjicami v igralnici

Agregatna stanja vode so otroci spoznavali z aktivnostmi na različnih kurikularnih področjih. Loncu s kuhanim čajem smo dvignili pokrov in opazovali paro na njem, otroci so prste približevali previdno. Ugotovili so, da je nad loncem posebej vroče. Opazovali smo taljenje ledenih sveč. Tekočo vodo smo zamrzili tako, da so jo otroci nalili v različne silikonske modele, v srce, zvezdo, v okroglo posodo, vanje so dodali pompom kroglice in vse skupaj postavili v zamrzovalnik. Naslednji

dan so posodice prinesli v igralnico, pobrali led iz mehkih gibljivih modelov in ga dali v šraf. Led so takoj začeli prenašati v druge posode, iz njega so želeli dobiti pompom kroglice enakih barv, zabavalo jih je, ker jim je led polzel iz rok. Ugotovili so, da je hladen, da se jim med toplimi prsti tali, da je trden, da se tudi zlomi, če jim pade na tla.

Igra z ledom

Slikanje z zamrznjenimi barvami

Vsako leto se udeležimo Nivejine akcije *Podarimo modro srce*. Tokrat smo srčke pobarvali z zamrznjenimi barvami. V led so bile zamrznjene tudi slamice, ki so služile kot ročaj, da so otroci barvo lažje prijeli. Led se je ravno prav počasi talil, da so lahko slikali po površini.

Igre s snegom

Kakšno leto je s snegom prav skromno, a ga je doslej še vedno bilo toliko, da so otroci lahko opazovali sneženje, lovili snežinke v roke, opazovali za sabo, kakšne sledi puščajo njihove stopinje po sveže zapadlem snegu, in če sneg pod njihovimi stopali škripa. Z veseljem se vozijo po vzpetini igrišča z lopatami, se kepajo, kotalijo v kombinezonih, izdelajo snežaka in izvajajo vsakršne pripravljene olimpijske igre na snegu. Po zaledenelih lužah gredo večkrat, opozorilom navkljub, četudi padejo, drsenje in padci jih ne motijo prav zelo. In zmeraj radi slikajo po snegu s tempera barvami.

Barvanje snega

Izdelava snežaka

Vreme, padavine, kroženje vode

Vreme so otroci opazovali tako skozi okno, kot preko sprehodov po okolici vrtca. Kakor so se večale njihove kognitivne zmožnosti, so vse bolj dojemali ciklus kroženja vode, od oblakov, različnih padavin, do luž, bajerjev, potokov, morja, pronicanja vode v zemljo. Opazovali so, kako luže izginjajo, kako pozimi gladina zamrzne, kako nekatere vode v naravi tečejo, druge stojijo, kako dežne kapljice in roso popijejo rastline ali poniknejo v tla ali izhlapijo v zrak. Mnogo vodenih pogovorov na sprehodih je bilo usmerjenih z vprašanji, kako pride voda v pipo.

Izhlapljanje, rast kristalov soli na vrvi

Vreme, padavine, kroženje vode

Izhlapljanje vode

Ciklus kroženja vode smo zaključili s poskusi izhlapevanja vode. Najprej so otroci zmočili brisače in opazovali, kako se sušijo. Nato so na okensko polico postavili posode s pitno in slano vodo ter opazovali izhlapevanje. Zanimiva jim je bila tudi rast kristalov soli. Ogledali smo si posnetke pridobivanja soli iz morske vode.

Poskus čiščenja vode

Zastrupljena voda živim bitjem škodi

Katero vodo bi popil?

Svetovni dan vode smo v skupini obeležili z več poskusi. Poskus mehanskega čiščenja vode s precejanjem skozi gazo se je začel z dvema čistima kozarcema vode, eden je ostajal nedotaknjen in pokrit, v drugega je vsak otrok dal nekaj smeti, od naravnih do umetnih. Za vsako vrsto odpadkov so dobili razlago, kdo je te odpadke odvrget. Papirčke je iz odprtih smetnjakov v vodo napihal veter, alu folijo je vrgla v vodo deklica, ki je iz nje izvila sendvič, ogrizek jabolka je v vodo vrgel deček, vejice so se med nevihto odlomile z drevesa, slikar, ki je slikal ob potoku, je v vodi spiral čopič. Otroci so bili začudeni, koliko različnih smeti se lahko znajde v vodi. Ob vprašanju na koncu, iz katerega kozarca bi pili, niso potrebovali strokovne razlage, enoglasno so se odločili, da bi pili čisto vodo. Po precejanju umazane vode skozi gazo, so ugotovili, da je barva ostala raztopljena v vodi in bi jo morali, da bi bila spet pitna, očistiti še kako drugače. En otrok je dodal, da lahko je pa ne bi umazali.

Živa bitja pijejo vodo. Ampak ... V kakšni vodi rože najlepše cvetijo?

Z motivacijskim vprašanjem, kaj se zgodi, če živa bitja pijejo zastrupljeno vodo, smo izvedli štirinajstdnevni poskus. V prozorne vaze so otroci postavili ivanjščice, dolili vodo, v eni vazi je ostala čista voda, ostalim sem dodala visoko koncentracijo barvil. Otroci so med kosilom opazovali cvetlice sredi miz. Po več dneh je bila vidna reakcija, nekaj cvetnih lističev se je obarvalo. V drugem tednu je bilo opaznejše, da so najlepše cvetove ohranile rože v čisti vodi, ostale so kmalu po obarvanju začele še veneti. Zdaj vedo, da rastline pijejo tako vodo, kot jo imajo na razpolago, in da ta potuje po celi rastlini, tudi do cvetnih lističev, do plodov, tudi do češenj, ki jih nato ljudje pojemo.

Živa bitja pijejo vodo ... Zalivanje posejanih rastlin

Svetovni dan Zemlje smo v vrtcu obeležili z izmenjavo semen. Otroci so spoznali, da imajo rastline semena, iz katerih ponovno zrastejo nove rastline. Semena, peške in koščice smo pridobili iz storžev, iz sadja, iz regratovih lučk, si jih izmenjali in jih nato posejali/posadili. Otroci so rastline redno zalivali in spremljali njihovo rast. Nezalite rastline so odmrle. Pogovor smo razširili na tematiko, da vsa živa bitja potrebujejo vodo, nekatera pa v vodi tudi živijo. Opazovali smo, katere živali so v akvariju, v Črnuškem bajerju, v potoku Črnušnici, v lužah.

Zalivanje rastlin

Prva spoznanja o vodi kot viru energije

Takoj, ko otroci zmorejo pešpot do gozda v Sračji dolini, jih iz vrtca Črnuče peljemo na prireditev Gozd, voda, mlinček, ki vsako leto poteka v okviru Gozdarskega društva Slovenije. Otroci se z zanimanjem ustavljajo pri postajah in poslušajo gozdarje. Večji otroci izdelajo svoje mlinčke, jih prinesejo s sabo in s pomočjo odraslih preizkusijo. Mlajši otroci se postavijo v vrsto in mlinčke, ki jih voda poganja (ali kakšnega tudi ne) radovedno opazujejo.

Voda poganja mlinčke

Zaključek

Živa bitja se zbirajo v vodi ali okrog nje. Voda omogoča življenje, igro in je vir energije. Otroci prve starostne skupine so bili notranje motivirani za vse dejavnosti z vodo, ob otroških enciklopedičnih knjigah, v naravi in igralnici so se preko igre o njej veliko naučili. Prve enostavne igre z vodo so nadgradili z opazovanji različnih pojavnih oblik vode, tako zdaj na velikih slikah (koledarja, powerpointa ipd.) prepoznajo, kje se skriva voda, četudi je manj vpadljiva kot npr. zaledeneli slap ali snežni klobuk neke gore. Najdejo jo tudi v oblaku, v loncu na odprtem ognju ali preprosto v rastlini, živali, človeku. S pogovori in s poskusi so otroci pridobivali spoznanja o različnih agregatnih stanjih vode, razumejo poenostavljen cikel kroženja vode, pot vode do pipe in kdo vse jo potrebuje za življenje. Naštevajo tudi, v katere namene jo uporabljamo ljudje (pitje, kuhanje, umivanje, čiščenje, zalivanje, elektrarne, poganjanje mlinskih koles, v/po njej se vozimo ...). Z opazovanjem učinkov čiste oziroma onesnažene vode na živa bitja so pridobili spoznanja, da smeti ne sodijo v vodo, ker onesnažena voda škoduje zdravju. Ko je iz črnuškega bajerja zelo smrdelo, so te vonjave bile izhodišče za pogovor, da je bajer treba očistiti in nato vanj ne metati odpadkov, saj je dom živalim in rastlinam. Različnim tematikam o vodi se bomo intenzivno posvečali tudi v drugi starostni skupini, saj zanimanje do iger z vodo s starostjo otrok raste.

Literatura:

- D. Bahovec, Eva et al.: Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo. Ljubljana, 1999.
- Beaumont, E. Varujmo okolje. Oka, otroška knjiga. Ljubljana, 2007.

- Hohmann, M., Weikart, P. D.: Vzgoja in učenje predšolskih otrok. DZS. Ljubljana, 2005.
- Katalinič, Dane: Od semena do rastlin. Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport. Ljubljana, 1992.
- Katalinič, Dane, Tratnjek, Lidija in Anželj, Borut: Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport. Ljubljana, 2007.
- Marjanovič Umek, Ljubica et al.: Otrok v vrtcu. Priročnik h Kurikulu za vrtce. Založba Obzorja. Maribor, 2001.
- Rižanski vodovod Koper: Kako priteče voda do pipe. <http://www.rvk-jp.si/voda-je-zivljenje/kako-potuje-voda-do-domace-pipe>, 30. 5. 2019.
- Van Saan, Anita: 101 poskus z vodo. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana, 2008.

VODA, MOJA PRIJATELJICA

Povzetek

Narava že sama po sebi predšolske otroke motivira k raziskovanju. Otroci imajo sami željo po spoznavanju in odkrivanju žive in nežive narave, da z lastnim preizkušanjem začutijo lastnosti narave z vsemi čutili. Naloga odraslih je, da znamo te želje prepoznati in jim to raziskovanje omogočiti.

Pri zgodnjem naravoslovju je v ospredju aktivno učenje. V okviru projekta Ekovrtec so otroci raziskovali vodo. Skozi igro in lastno aktivnost so se marsikaj naučili. Spoznali so, da narava uči, bogati in nudi veliko dobrega. Pridobili so tudi občutek, da jo je potrebno negovati, varovati in spoštovati.

Ključne besede: začetno naravoslovje, otrok, voda, raziskovanje.

Abstract

Pre-school children are motivated to explore already by nature. Children have an innate desire to explore and discover the living and inanimate nature and to feel the characteristics of nature by their own testing with all their senses. The adults need to recognize children's desires to explore and enable them.

In early science, active learning is therefore at the forefront. The purpose of the project Eco-kindergarten was for children to explore water. Learning was facilitated through playing and own activity. Children have learned that nature teaches, enriches and offers a lot of good. At the same time they gained the feeling that nature needs to be nurtured, protected and deserves respect.

Keywords: initial natural science, child, water, research.

Uvod

Kurikulum za vrtce (1999) med globalne cilje s področja narave na prvi dve mesti uvršča doživljanje in spoznavanje narave ter razvijanje naklonjenega in spoštljivega odnosa do žive in nežive narave. Narava je posebno področje, kjer lahko razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje. Otroku razvijamo sposobnosti za ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad.

Bistvo sodobnega koncepta vzgoje in izobraževanja je aktivno učenje. Gre za učenje, kjer otrok deluje na predmete ter vstopa v interakcijo z ljudmi, dogodki in zamislimi, pri tem pa oblikuje novo razumevanje. Pri aktivnem učenju so tako pomembni dejavnost, neposredne izkušnje in raziskovanje otrok (Hvala, 2012).

Krnel (1993) pravi, da se znanje o naravi in odnos do nje začne oblikovati že v zgodnjem otroštvu, zgodnje naravoslovno opismenjevanje pa ima velik vpliv na kasnejše vrednotenje narave. Cilj zgodnjega uvajanja v naravoslovje je ustvarjalnost, ki se kaže v načrtovanju in opravljanju poskusov, originalnosti rešitev in v razlagi rezultatov. Produkt zgodnjega naravoslovja je tudi razvoj kritičnega mišljenja.

Namen projekta je bil otrokom približati vodo, do nje vzpostaviti spoštljiv odnos, otrokom podati informacije, kako zelo pomembna je voda za naše življenje. Osredotočeni smo bili na cilje, kjer otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne metode, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale. Glavna metoda dela je bilo aktivno učenje. Posluževali smo se še metod opazovanja, preizkušanja, razgovora, vse je povezovala metoda igre. Vloga odraslega je bila skrbno načrtovanje dejavnosti, motiviranje, omogočanje opazovalno-raziskovalnih aktivnosti, spodbujanje k sodelovanju, spremljanje otrok, beleženje in dajanje povratnih informacij.

Diskusija

Celoten vrtec tudi to leto nadaljuje s programom Ekovrtec. Za prednostno nalogo smo si tako zadali razvijanje ekoloških vsebin, ki smo jim sledili preko celega leta. Naša skupina je tokrat spoznavala vodo. Uvodna motivacija oziroma začetek projekta je bila luža na sredi igralnice. Ko so otroci prišli v sobo, so jo takoj opazili in se že spraševali, od kje je prišla, kako in zakaj. Pri tem pogovoru sva jih s pomočnico le malo usmerjali z dodatnimi vprašanji. Njihove odgovore, rešitve sva si zapisovali. Naša prva dejavnost z vodo je bila le igra. Pretakanje, prelivanje, igra z mlinčki, velikimi in malimi posodami, mešanje, zajemanje vode z žlico, z vilicami, s cedilom... V knjižnici smo si izposodili razne enciklopedije, kjer smo spoznavali morja, jezera, reke, potoke, mlake; opazovali in skušali razumeti kroženje vode, brali, zakaj vse je voda tako pomembna. Ne samo za nas, za vsa živa bitja, za naš planet. Spoznavali smo agregatna stanja vode. V kuhinji, namenjeni kuharskemu krožku, smo opazovali nastanek pare, v zamrzovalnik in na okensko polico smo postavili lončka z vodo in spremljali spremembe. S kockami ledu smo se potem rokovali, igrali, risali, dokler niso v naših dlaneh ostale le še kapljice. Opazovali smo, kam so med tem odtekle ostale kaplje, kako se skrijejo v krpo, zakaj je čez čas krpa zopet suha, ali je na toploti še hitreje suha in zakaj...

Igra z vodo

Raziskujemo led

V igralnici smo izdelali kopalnico s tušem, umivalnikom in pralnim strojem. Otroci so od doma prinesli odpadno embalažo mil in praškov in preko te igre dojemali, kako pogosto doma potrebujemo vodo. Pogovarjali smo se o varčevanju z vodo, zakaj je to potrebno in voda je postala naša najljubša pijača.

Opazovali smo šopek rož v vazi brez vode in šopek rož, kateremu smo vodo skrbno menjali. Imeli smo daljši sprehod s pelerinami v dežju, luže so postale naš najljubši kraj za igro. Slikali smo z vodenimi barvicami, izdelovali ladjice. Zelo jih je pritegnilo razmišljanje in preizkušanje, kaj v vodi plava in kaj ne. Ves čas je bil pogovor o vodi, kje v telesu jo imamo, kam gre, kako jo lahko očistimo, kako lahko mi pomagamo vodi, da ostane z nami. Večkrat je ostajalo pri razmišljanju otrok, iskanju rešitev, seveda smo morali naše rešitve s poskusi še preveriti.

Kaj plava?

Voda okrog nas

Sprehod po dežju

Vse te izkušnje smo podoživljali še s slikanjem, risanjem, predvsem pa z gibanjem. Bili smo tihi dežek z neba, toča, slap, reka, sneženi možje, ki jih je ujelo toplo sonce. Z gibanjem na poligonu smo uprizarjali pot kapljice. Že samo rokovanje z vodo je otroke umirilo in spodbudilo k raziskovanju.

Zaključek

Čeprav so otroci stari le tri leta, so me zopet presenetili v svojem dožemanju, razmišljanju, povezovanju, pomnjenju. Še vedno jih vse prevečkrat podcenjujemo v

njihovih zmožnostih in tukaj vidim še veliko prostora za svoje izpopolnjevanje, kaj jim moram ponuditi, da jim bo učenje v veselje in raziskovanje v izziv.

Vsekakor me je projekt spodbudil k iskanju in načrtovanju vsebin, ki so otrokom blizu. Z vodo se srečujejo vsak dan in vsak dan projekta so o njej spoznali nekaj novega. Naklonjenega in spoštljivega odnosa do te najpomembnejše snovi jim ne more vzeti nihče.

Literatura:

- Hvala, B. (2012). Naravoslovje za najmlajše – aktivno učenje. Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.

ODPADKI

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

LOČEVANJE ODPADKOV V IGRALNICI

Povzetek

V srednji skupini sva se odločili, da bova otroke seznanili s pomenom ločevanja odpadkov. V igralnici smo postavili ekološki otok z zabojniki za papir, plastiko in biološke odpadke. Poimenovali smo barve zabojnikov in vrste smeti. Pri raziskovalnem delu naloge sem analizirala podatke in dala poudarek pravilnemu ločevanju odpadkov v različne zabojnike..

Ključne besede: odpadki, ločevanje, zabojniki, igralnica.

Abstract

We decided to introduce the importance of sorting waste to our children in the middle group. We set up recycling bins for paper, plastic and organic waste in our playroom. We named the colours of the bins and types of trash. The research of my paper focuses on analyzing data and emphasizes the importance of sorting our recycling into the correct bins.

Keywords: waste, sorting, bins, playroom.

Uvod

Vedno poln koš odpadkov v igralnici. To je bil razlog, da sva se s pomočnico odločili, da se lotiva te teme. Kot je navedeno v Uradnem listu Evropske unije, bi moralo biti preprečevanje nastajanja plastičnih odpadkov najpomembnejša prednostna naloga« (Mnenje Evropskega odbora regij – Sporočilo o evropski strategiji za plastiko v krožnem gospodarstvu 2018, str. 31).

Zato smo v igralnici postavili ekološki otok in začeli uvajanje majhnih sprememb ločevanja odpadkov. Pozornost sva namenili spoznavanju, poimenovanju in navajanju na odgovorno ravnanje z odpadki. Otroci so bili vključeni v vse faze: idejo, pripravo in izvedbo. Dejavnosti so se povezovale z različnimi področji kurikuluma.

Naše izhodišče: V igralnici so bili vsi odpadki v enem košu.

Namen: Zgodnje ozaveščanje otrok o pomenu ločevanja v vrtcu in doma.

Cilji

- Otrok razvija spoštljiv odnos do okolja in narave, v katerem živi.
- Razvija predstavo o nastajanju in ločevanju odpadkov v različne zabojnike ter jih poimenuje.
- Spozna nove besede in besedne zveze: ekološki otok, biološki odpadki.
- Izvedem obdelavo podatkov glede na pravilnost ločevanja odpadkov in to predstavim s tortnim diagramom.

Glavni raziskovalni problem: Koliko odpadkov pravilno ločijo 2-, 3- in 4-letniki?

Moja hipoteza: Otroci, ki so stari 4 leta, bodo pravilno ločili več odpadkov kot 2- in 3-letniki.

Metode

Metode, ki sem jih uporabila, so: metode razvrščanja, razlage, opazovanja, igre, lastne aktivnosti, demonstracije, poimenovanja, pripovedovanja, razgovora, povzemanja rezultatov.

Diskusija

»Evropski odbor regij se osredotoča na krožno prihodnost plastike z lokalnega in regionalnega vidika. To pomeni manj plastike ter boljšo plastiko, več zbiranja in recikliranja ter boljše trge« (Mnenje Evropskega odbora regij – Sporočilo o evropski strategiji za plastiko v krožnem gospodarstvu 2018, str. 30)

V igralnici sva opazili, da je bil koš vedno poln različnih odpadkov. Odločili sva se, da bova našli rešitev. Zastavili sva si cilje, da bova otroke seznanili s pravilnim ločevanjem odpadkov v zabojnike. Najprej sem otrokom pokazala slike odpadkov in zabojnikov. S pogovorom in ter z zanimivimi in s poučnimi vsebinami so otroci dobili prve informacije. Strigli so sličice in jih lepili v zabojnike, poslušali pravljice in reševali didaktične liste. Smeti iz zabojnikov smo nosili tudi na ekološki otok, ki stoji blizu igrišča. Dvakrat smo tudi videli, kako je smetarski avtomobil prišel po odpadke.

Uspešnost otrok pri izvedeni dejavnosti sem ocenila na osnovi njihovega razumevanja in izkušenj. Mlajšim otrokom tako lahko privzgojimo pozitiven odnos do čistejšega okolja že v rani mladosti. Zgled in vzpodbuda odraslega pa jih motivirata in spodbujata.

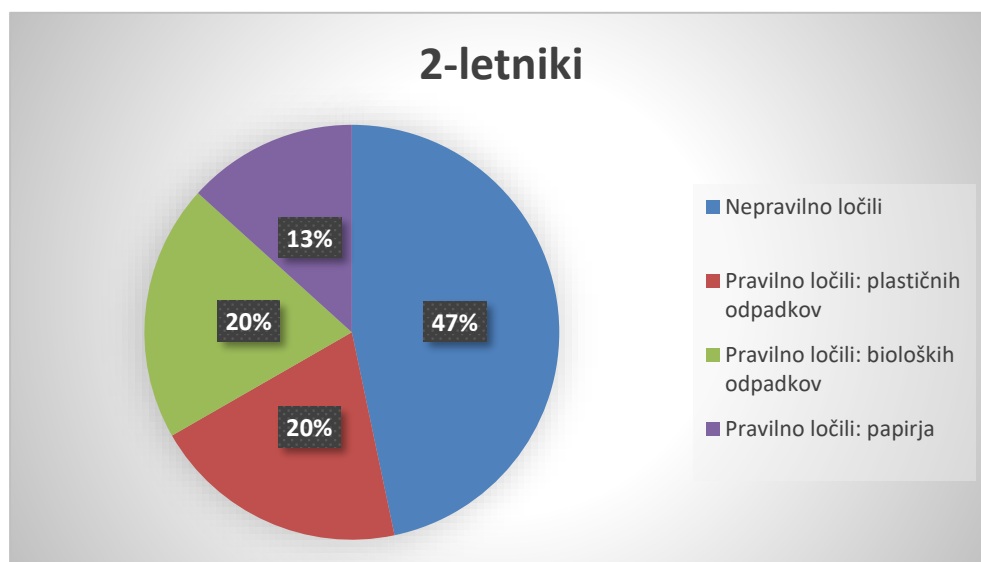
Ključna ugotovitev raziskave je, da je stanje na področju ločevanja odpadkov v skupini vzpodbudno. Pomembno je, da so se otroci seznanili z različnimi odpadki, jih poimenovali in jih ločevali po zabojnikih. Prav tako pa je viden napredek v smeri zmanjševanja odpadkov po zabojnikih. Najbolj se pozna pri uporabi papirja. Otroci so prej porisali majhen del papirja in ga odvrgli, zdaj pa imajo na voljo manjše liste, pa še te porišejo na obeh straneh. Seveda pa bomo morali vsebino še obnavljati in jo razširiti, ker se otroci ne prenehajo učiti in razvijajo.

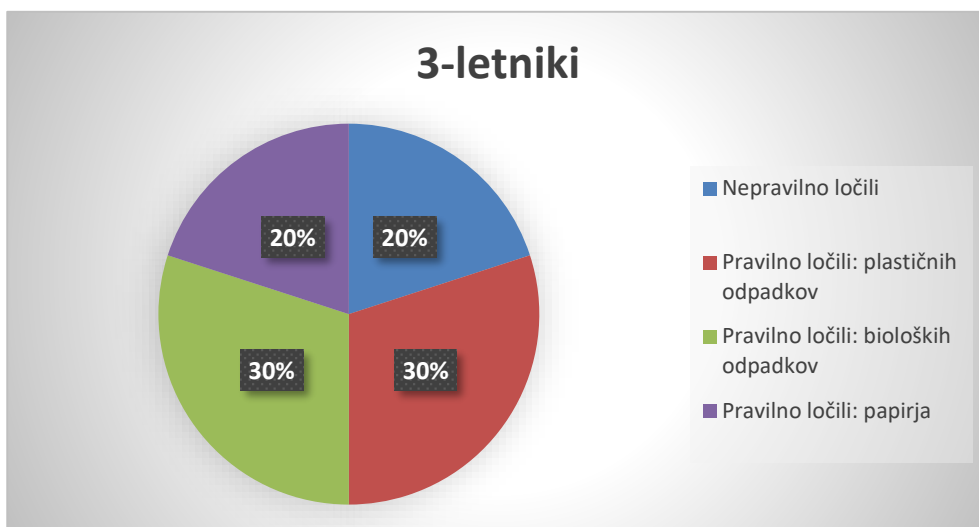
Otroci ločujejo odpadke

V tem primeru gre za kvantitativno raziskavo, ker je bila vnaprej določena, prikazana točno in natančno. Uporabljena metoda je bila deskriptivna. Opisala sem, kakšno je bilo znanje otrok pri ločevanju odpadkov po letih. Rezultate sem prikazala s tortnim diagramom.

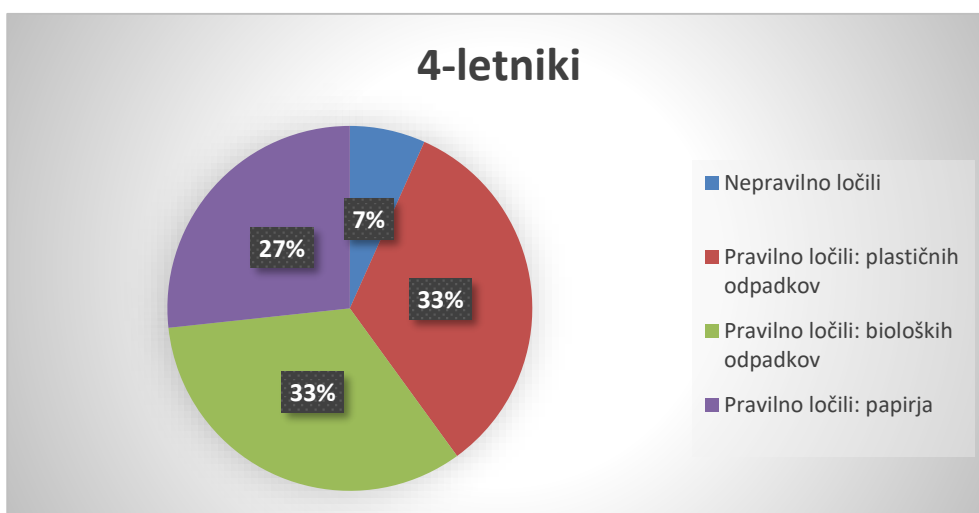
Potek dejavnosti: v igralnico sem prinesla 30 odpadkov – 10 plastičnih, 10 bioloških in 10 papirnatih – ter jih stresla na tla. Najprej so odpadke po zabojnikih razvrščali štiriletniki, nato triletniki, na koncu pa še dveletniki. Rezultate sem sproti vnesla v razpredelnico.

Slika 2: Tortni diagram, 2-letniki

Slika 3: Tortni diagram, 3-letniki

Slika 4: Tortni diagram, 4-letniki

V srednji kombinirani skupini je 19 otrok, od tega 5 dveletnikov, 11 triletnikov in 3 štiriletniki. Znanje otrok je različno, vezano na starostno stopnjo. Štiriletniki imajo več znanja, dlje časa so v vrtcu in imajo več izkušenj. Mlajši otroci pa so v fazi spoznavanja novih besed in okolja. Ko so otroci ločevali odpadke, so me nekateri vprašali: »Kam sodi ta odpadke? Kam gre to? Ali je to iz plastike, papirja?« Nekaj otrok je za menoj ponovilo tudi besede. Pri poimenovanju odpadkov niso imeli težav: šampon za lase, škatla za piškote, plastenka za vodo, revije, tulci ... Najmanj težav so imeli z ločevanjem bioloških odpadkov, sledili so plastični odpadki in papir. Opazili sva, da veliko otrok tudi doma ločuje odpadke. Presenetili so naju predvsem mlajši otroci.

Zaključek

Ob koncu projekta lahko ugotovim, da so otroci pri dejavnostih aktivno sodelovali. Do svojih spoznanj so prišli prek igre. Vesela sem, da so otroci pridobili izkušnje in se seznanili s pomenom odgovornega ravnanja z odpadki. Posledično bomo imeli zdaj v igralnici manj smeti, pa še te bodo ločene po zabojnikih. Veseli sva, da otroci tudi doma ločujejo odpadke s pomočjo staršev. Znanje iz ekologije smo nadgradili tako, da smo iz tulcev naredili lutke in se z njimi igrali. Odpadni material smo vključili v vsakodnevne dejavnosti. Vse zastavljene cilje sem dosegla in dobila odgovor na zastavljeno raziskovalno vprašanje.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana. Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Mnenje Evropskega odbora regij – Sporočilo o evropski strategiji za plastiko v krožnem gospodarstvu (2018). Uradni list Evropske unije (21. 12. 2018). Pridobljeno s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:461:FULL&from=PT>

ODPADKE LOČUJEM, ZEMLJO VARUJEM

Povzetek

Kljub poplavi informacij o skrbi za okolje je še vedno veliko ljudi, ki ne znajo, nočejo ali ne zmorejo ločevati odpadkov in/ali poiskati načine za njihovo predelavo.

V vrtcu Sežana vsako leto izvajamo različne EKO projekte, v okviru katerih sodelujejo vsi otroci.

Po pogovoru z otroki, kako doma ločujejo odpadke, smo ugotovili, da so otroci manj vključeni v ločevanje odpadkov in skrb za okolje. V naši skupini smo se odločili, da otroke preko igre seznanimo z odpadki, ki so pomemben del našega življenja.

Ključne besede: odpadki, igra, ločevanje in predelava odpadkov, ekološki otoki.

Abstract

In spite of a flood of information on the care for the environment, there are still a lot of people who will not or cannot separate waste and/or find the solutions for its recycling or do not know how.

In the Sežana Kindergarten, we perform various ECO projects every year in which all the children participate.

When talking to children regarding the issue of how they separate waste at their homes, we ascertained that children are less included in waste separation and in the care for the environment. In our group, we decided to acquaint children through playing with waste which is an important part of our lives.

Keywords: waste, playing, waste separation and recycling, recycling points.

Uvod

Zadali smo si cilj, da bi otroci poznali odpadke, papir in plastiko najbolj, da bi znali razvrščati odpadke v prave zabojnike, iz odpadkov izdelali kaj koristnega ter da bi otroke ozavestili o pomembnosti ločevanja odpadkov, o skrbi za čisto, varno in urejeno naravo in o varovanju zdravja.

Metode

Uporabili smo metode: igro, pogovor, razvrščanje, fotografiranje, raziskovanje, opazovanje, poslušanje, pripovedovanje, lastno aktivnost otrok.

Diskusija

Otroke sem najprej izzvala z vprašanji o varovanju okolja.

1. Kako si umivaš zobe?

Ko si umivam zobe, je voda odprta.

Vodo pustim teči, a jo zaprem, ko se spomnim, da to ni dobro.

2. Ali ločuješ odpadke?

Zbiram papir in zamaške; druge odpadke mečemo v smeti.

Plastenke mečemo v zabojnik za plastiko.

Staro televizijo smo peljali na smetišče.

Moji prijatelji mečejo papirčke in pločevinke na tla in rečejo, da jih bodo že pobrali smetarji, ker so plačani.

Uporabljamo vrečke iz plastike, ker so lepše.

3. Ali varčuješ z energijo?

Nekatere aparate izklopimo (luč, televizija, pomivalni stroj, pralni stroj), nekateri pa so vedno vključeni (hladilnik).

Včasih, ko grem iz sobe, ugasnem luč.

Kadar pada dež, ga ulovimo v sod in potem zalivamo vrt.

4. Kako se umivaš?

Kopam se v banji.

Včasih se prham, včasih se kopam v banji.

5. Kako ravnaš z nevarnimi odpadki, kot so baterije, zdravila, čistila?

Mama jih spravi v koš za odpadke.

Včasih opere prazno plastenko od čistil in jo da v koš za plastiko.

Porabljene baterije nesemo v trgovino, kjer imajo zbirno mesto. Zdravila nesemo v lekarno. Čistila nesemo v garažo in potem na zbirno mesto.

Ugotovila sem, da nekateri otroci poznajo odpadke in so vključeni v ločevanje odpadkov. Prav tako se zavedajo vpliva napačnih ukrepov za okolje.

Dejavnosti

Najprej smo se z odpadki igrali, jih poimenovali, opisovali, razvrščali, jih iskali v okolici, opazovali smetnjake v okolici vrtca, iskali ekološke otoke in se pogovarjali, katere odpadke vanje odlagamo.

Prebirali smo zgodbo Zabava z odpadki: Pujsa Pepa. Prav tako smo si ogledali poučno oddajo Zajček Bine – odpadki na DVD. Opazili so, da tudi lik iz zgodbe ter risank ločuje odpadke kot oni. To se jim je zdelo nadvse zanimivo. Vsebinsko so si hitro zapomnili in večkrat posegli po njej. Informacije so iskali v različnih medijih (priročniki, slikanice, časopisi, revije, ilustracije v višini otrokovih oči, fotografije, video posnetki, risanke Lepši svet). Spodbujali sva jih, se pogovarjali ter jim kazali najin odnos do žive in nežive narave – skrb za okolje, da je čisto in varno; vse igrače so cele in zanje skrbimo, jih pospravljamo. Otroke sva spodbujali h kritičnemu razmišljanju do narave – konec smetenja in uničevanja narave in kaj lahko storimo kot posamezniki, da jo ohranimo živo in čisto.

Večino odpadkov so poznali. Nekateri niso poznali imen ali pa niso vedeli, iz katerega materiala so. Polovica otrok je pravilno razvrstila odpadke v obročje iste barve, kot so zabojniki npr. plastenka, lonček, pladenj v rumen obroč plastike; časopis, revije, knjiga, serveta v rdeč obroč papirja; različne konzerve, pokrovčke v moder obroč pločevine; steklen kozarec, vaza, kozarci za vlaganje, steklenice v belo škatlo; blago, krpe, plenice v zelen obroč ostalih odpadkov in bio odpadki zelenjava, sadje v rjavo škatlo.

Da bi se otroci zavedali pomena negativnih vplivov odpadkov na okolje, sem izvedla eksperiment razgrajevanja predmetov in snovi v zemlji. V steklen kozarec za vlaganje sem nasula zemljo in posejala seme solate. Jabolčni olupek in plastičen zamašek sem potisnila v zemljo ob strani kozarca, da sta bila vidna. Eksperiment smo spremljali mesec in pol vsak dan. Rezultat eksperimenta je bil, da je solata zrasla v enem tednu. Jabolčni olupek se je razgradil v mesecu in pol. Plastičen zamašek je ostal nespremenjen. Otroci so spoznali, da je treba nekaj narediti, najti način, kako se plastiko predela ali prepove njeno rabo.

Obiskala nas je predstavница KSP Sežana, s katero smo se pogovarjali, kaj so odpadki in zakaj jih ločujemo. Skupaj smo razvrščali odpadke na ustrezne plakate. Naslednji dan smo se srečali na ekološkem otoku. S seboj smo prinesli različne odpadke, ki smo jih razvrstili v ekološke zabojnike. Ogledali smo si, kako kamion za papir dvigne zabojnik, strese papir v prikolico, ga potlači, stisne. Opazovali smo kar štiri kamione, in sicer kamion za pranje zabojnikov, za papir, za plastiko in za pločevino. Za otroke je bilo to nepozabno doživetje.

Iz odpadkov smo izdelali ropotulje, brenkala, telefon, vaze, cvetlice, pljuvalca vode, daljnogleda, gosenco, labirint. K sodelovanju smo povabili starše, ki so nam prinesli veliko odpadnega materiala, iz katerega smo lahko naštetu izdelali.

Ob koncu sklopa sem preverila njihove odgovore o varovanju okolja.

1. Kako si umivaš zobe?

Občasno še pozabim in pustim pipo odprto, a se trudim, da jo zaprem.

V lonček natočim vodo in si z njo splaknem usta.

2. Ali ločuješ odpadke?

Ločeno zbiramo papir, steklo, zamaške, plastiko in pločevino.

Največkrat zbiramo papir, ga peljemo v vrtec in zamaške tudi.

Ločeno zbiramo. Starši hočejo, da sem zraven in da pomagam.

Moji prijatelji mečejo papirčke v zabojnik za papir in pločevinke v zabojnik za pločevino.

3. Ali varčuješ z energijo?

Ugašamo luči in aparate.

Hodimo večkrat peš in kolesarimo in se imamo fajn.

Mama se vozi v službo z drugimi ljudmi.

4. Kako se umivaš?

Včasih se kopam v banji, včasih se tuširam.

Večkrat se prham. Ko si umivam lase, je pipa zaprta.

5. Kako ravnaš z nevarnimi odpadki, kot so baterije, zdravila in čistila?

Stara zdravila nesemo v lekarno. Baterije nesemo v trgovino v njihov zbirnik. Čistila spravimo v garažo in potem jih tata pelje v zbirni center.

Nerabljena zdravila nesemo v lekarno, čistila spravimo v klet, kjer počakajo, da jih peljemo v zbirni center.

Odgovori so pokazali, da se zavedajo posledic neodgovornega ravnanja z okoljem.

Pomembno je, da se dobrih navad navzamejo vsi prijatelji in sorodniki. Več nas je, več vemo in več lahko storimo. Za vsak pravi korak nam bo okolje zelo hvaležno.

Zaključek

Načrtovane dejavnosti so potekale zelo uspešno. Otroci so se največkrat učili z lastno aktivnostjo, s spoznavanjem, z igro, s ponavljanjem, s posnemanjem. Bili so komunikativni, delovni, vztrajni, delno samostojni, spretni, radovedni in iznajdljivi.

Cilj je bil v celoti dosežen, saj so otroci opozarjali na odpadke po tleh. Povedali so, da to ni dobro in da bi morali razvrstiti in vreči odpadke v ustrezne zabojnike. Med seboj so se pogovarjali, kam kateri odpadki spada. Poimenovali so barve zabojnikov ter povedali, da iz starih neuporabnih stvari lahko naredimo nove, da jih lahko predelamo v družabno igro ali igračo in se z njo zabavamo. Vedo, da odpadki v naravi in vodi škodijo živalim in ljudem. Ljudje lahko zbolimo in živali poginejo. Otroci so bili zelo vedoželjni in motivirani za dejavnosti. Prejeli so veliko novega znanja in ga v praksi uporabljali. Prevzeli so svoj del odgovornosti za ravnanje z odpadki, za bolj urejeno okolje in čisto naravo.

Najboljši način, kako lahko pomagamo rešiti problem z odpadki, je, da začnemo pri sebi. Če bomo počistili odpadke in zmanjšali njihovo količino, bo naš svet lepši in prijaznejši.

Odrasli se zavedajmo dejstva, da z dobrim zgledom vplivamo na nadaljnje generacije ljudi.

Poskrbimo skupaj, da bodo naša voda, zrak in zemlja čisti in dostopni vsem generacijam zanamcev.

Literatura:

- Asimov, I., Zakaj odpadki povzročajo probleme?, CO LIBRI, Ljubljana, 1996
- Astley, N., Baker, M., Zabava z odpadki. Pujsa Pepa, DZS
- DVD Zajček Bine - odpadki, Založba ZKP, TV Slovenija Otroški in mladinski program
- Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport
- Zgibanke, prospekti, publikacije programa Ekošola
- www.trajnostnaenergija.si. Serija risank Lepši svet

ODPADKI: Z MAJHNIMI KORAKI V ČISTI SVET

Povzetek

Stik otroka z naravo ter zavedanje njene vrednosti, ranljivosti okolja, spoštovanje, občudovanje ter želja po ohranjanju narave je bilo moje vodilo pri načrtovanju. Prav tako naj bo to naša dolžnost, da z večjo aktivnostjo na področju naravoslovja v vrtcu in doma, otroke naučimo kako skrbeti za naravo in živeti v sožitju z njo. V oddelku starosti otrok od 1-2 leta, smo tako na temo Odpadki, izvedli različne dejavnosti, preko katerih so otroci spoznavali različne odpadne materiale, se z njimi igrali, jih razvrščali, ločevali in tako pridobivali izkušnje o tem kako lahko sami vplivamo na okolje ter ga varujemo. Z načrtovanjem različnih aktivnosti, izbire materialov, spodbujanjem in usmerjanjem igre so otroci razvijali ter uresničevali zadane cilje, ki so le spodbuda kako pripraviti otroka za prihodnost, za zdravo življenje, spoštovanje narave in pozitivnih vrednot v odnosu do nje.

Ključne besede: odpadki, ločevanje odpadkov, igra z odpadnim materialom.

Abstract

My guiding principle in planning was child's contact with nature and the awareness of its value, the vulnerability of the environment, respect, admiration and the desire to preserve nature. It is also our duty to put more effort into teaching children in the field of natural science in kindergarten and at home how to take care of nature and live in harmony with it. In the age group of children from 1 - 2 years, we focused on the topic of waste, carried out various activities through which children learned about different waste materials, played with them, sorted them, separated them, and thus gained experience of how to influence our environment and protect it. By planning various activities, selecting materials, promoting and directing the game, children have developed and implemented the set goals that are just an incentive to prepare a child for the future, a healthy life, respect for nature and positive values in relation to it.

Keywords: waste, recycling materials, playing with waste material.

Uvod

Že samo kratek sprehod po naši čudoviti pokrajini in okolici kjer živimo lahko ogromno pove o našem življenju in odnosu do narave. Vse manj spoštujemo naravo ter vanjo zahajamo. Na travnikih je vse manj otrok, ki bi tekali za metulji, se valjali po listju v lepem jesenskem vremenu, z rdečimi lički delali snežake, čofotali po lužah in se igrali z blatom... Po kotičkih njiv, gozdov, vasic in mest se svetlikajo barvni papirčki, vrečke, ki opominjajo kakšna je danes prehrana, kako skrbimo za naše zdravje, kakšen je naš odnos do odpadkov in navsezadnje na naš celoten stik z naravo. Ne zavedamo se kaj nam narava daje in da mi njej dajemo premalo, jo preveč izkoriščamo. Odpadki, ki jih proizvajamo so eden izmed največjih problemov današnjega časa. V Sloveniji naj bi v letu 2016 prebivalec povprečno proizvedel 476 kg komunalnih odpadkov.

Otroci in mladi imajo pravico do zdravega in varnega okolja, imajo pa tudi pravico do tega, da jim odrasli pomagamo da bodo globlje razumeli vse kompleksnejše odnose v naravi, da se bodo znali razumneje odločati v vse bolj negotovih razmerah, da bodo razvili odgovoren odnos do prihodnosti (cit. po Kalčina, 1990, str.3).

Otroci doživljajo okolje z vsemi svojimi čutili in le tisto kar jim bo všeč in v čemer bodo spoznali svojo vrednost, bodo z veseljem naredili in bodo pripravljeni prevzeti odgovornost (Menih, 1996). V vrtcu smo vzgojiteljice in vzgojitelji tisti, ki se tega zavedamo in tako z lastnim vzorom otrokom ponujamo priložnosti za vsakodnevni stik z naravoslovnimi vsebinami. Doma pa je drugače. Starši so tisti, ki v otroku bodisi spodbujajo, bodisi zavirajo nadaljnje raziskovanje ter željo po spoznavanju narave, delovanju in varovanju (Kurikulum za vrtce, 1999). Zavedati se moramo kako pomembna je ekološka osveščenost in kakšna je naša odgovornost za človeka in prihodnost.

V oddelku smo se v tem šolskem letu osredotočili na temo Odpadki. Vsebovala je vsa področja ter otrokom ponudila širok spekter dejavnosti s cilji usmerjenimi na spodbujanje z igro spoznati odpadne materiale v osnovnih oblikah (papir, plastika, naravni material), ločiti različne materiale med sabo ter v skupine, razvrstiti materiale v zabojnike s pomočjo slik in kasneje po barvah. Z ureditvijo kotička ter izdelavo zabojnikov za ločevanje v igralnici so otroci imeli vsakodnevno možnost vključevanja po lastnem interesu. Daljše trajanje dejavnosti je otrokom ponudilo prehod od enostavnim k zahtevnejšim oblikam ponujenih dejavnosti.

Pomembno vlogo ima odrasli pri oblikovanju, razvoju in poteku igre. Odrasli otrokovo igro spodbujajo, usmerjajo in vodijo k razvojno višjim in zahtevnejšim ravnom igre. (Marjanovič Umek, Lešnik Musek; 2001)

Metode: pogovora, poslušanja, opazovanja, raziskovanja, poimenovanja, preizkušanja, demonstracije, lastne aktivnosti, igre, razvrščanja

Diskusija

Na roditeljskem sestanku so bili starši obveščeni o projektu, njegovem namenu, izvedbi dejavnosti, z njihovo pomočjo smo pričeli tudi z zbiranjem odpadne embalaže. Dejavnosti smo izvedli po podtemah, največ časa pa smo namenili opazovanju, igri ter raziskovanju. Vse je povezovala rdeča nit s spodaj opisanimi cilji:

- z igro spoznati materiale v osnovnih oblikah (papir, plastika, naravni material),
 - razvrstiti materiale po skupinah, v zabojnike s pomočjo slik, po barvah (ločevanje odpadkov),
 - ponovno uporabiti odpadno embalažo.
- Opazovanje in spoznavanje različnih materialov (plastika, papir, naravni material)
- Kratek voden pogovor v jutranjem kotičku je bil za otroke uvod v dejavnosti na temo Odpadki. S poslušanjem, pripovedovanjem ob slikah, opazovanjem in

poimenovanjem so otroci odpadke spoznavali, se vključevali v pogovor o tem kaj so odpadki, kam sodijo, starejši izmed njih so se vključevali s poimenovanjem ter pripovedovanjem o njihovih izkušnjah z njimi v vrtcu in doma.

- Z igro do ločevanja – igra z različnim materialom (področje matematika, družba): Odpadne materiale so otroci spoznavali postopoma. Najprej sem otrokom ponudila plastično embalažo, ki je otroke zaradi barvitosti zelo pritegnila, prenašali so jo po prostoru, zbirali v vrečke, zaboje, vedra, zbirali na kupe ali na določena mesta. Z njo je potekala igra v kotičku dom, po lastnem interesu otrok se je igra razvijala, vanjo so vključevali ostala sredstva ter igrače v igralnici (dojenčki, mehke igrače, kocke, vozila, vozičke...), manjše plastične predmete in zamaške so vstavljali v odprte plastične embalaže ter jih prenašali po prostoru, zbirali v večje plastične embalaže. Pri igri s papirjem so imeli otroci na izbiro ogromno odpadnega papirja različnih velikosti, barv, debelin, časopisni in reklamni papir, ki so ga tipali, opazovali motive, ga mečkali, trgali, prenašali, zbirali v večje kartonske škatle, koše, metali v zrak, opazovali njegovo gibanje ...

Pri izbiri organskih odpadkov sem se odločila, da otrokom ponudim veliko naravnega materiala oz. plodov, ki so primerni za to starostno obdobje, ostale odpadke pa so prepoznavali preko slik, vsakdanjega stika z njimi pri malici ipd. Igra z lesenimi krogci, ploščicami, vejami različnih dolžin, debelin, jesenskimi plodovi, storži, listjem je potekala kar nekaj časa tudi na prostem.

Vse materiale sem čez čas otrokom ponudila združeno in prav tukaj so se otroci prvič srečali z razvrščanjem oz. ločevanjem .

Igra in spoznavanje različnih materialov

- Izdelava zabojnikov ter ureditev kotička (področje umetnost, jezik)

Poslikava zabojnikov je potekala prav tako postopoma, najprej smo poslikali enega, kasneje še preostala zabojnika. Barve zabojnikov se ujemajo z barvo smetnjaka za ločevanje v našem okraju. Otroci so se veselili slikanja ter končnega uspeha.

Po končani dejavnosti smo zabojnike postavili v urejen kotiček ter se ponovno pogovorili o njihovem namenu, postavitvi.

Poslikava zabojnika

- Ločevanje s pomočjo didaktičnega materiala: otroci so imeli na voljo kar nekaj didaktičnih iger preko katerih so spoznavali različne materiale, odpadke ter jih razvrščali, iskali enake motive, pare.

Igra – Poišči me (področje matematika): otroci so opazovali, prepoznavali, poimenovali slike na karticah, poiskali enak material v košari, zaboju, v kotičku; opazovali so predmet na kartici ter ga poiskali v množici različnih materialov. Igra s karticami je potekala prav tako kot igra Spomin ali Iskanje parov.

Table s slikovnim gradivom- fonološko zavedanje (področje jezik, matematika): opazovali so slike, fotografije izdelkov, materialov ter jih poimenovali, v zaboju poiskali tiste predmete, ki so na sliki na tabli, poimenovali so poiskane predmete, na table so polagali kartice z enakim motivom ali sliko (najprej v eno skupino, nato v dve...).

Izvedli smo igro Vreča presenečenja pri kateri so otroci najprej s tipom izbrali ter izvlekli določen material, ga poimenovali ter razvrstili oz. ločili v izdelane zabojnike.

- Razvrščanje po skupinah. Ločevanje materialov s pomočjo slike, materiala in barvi zabojnika:

Pri igri z materiali sem otroke spodbudila k razvrščanju najprej v eno, nato v dve in kasneje v tri skupine. Razvrščanje po skupinah je tako potekalo v povezavi z ločevanjem v zabojnike.

Razvrščanje s pomočjo slikovnega gradiva (področje matematika, narava) je otrokom nudilo pomoč pri razvrščanju in ločevanju saj so na zabojniku imeli nalepljeno sliko, risbo ali določen predmet, material, ki je vanj spadal.

Razvrščanje materialov glede na barvo zabojnika: po določenem času sem otrokom iz zabojnikov odstranila slike ter materiale ter jih spodbudila k ločevanju. Zanimalo me je ali bodo opazili, da na zabojniku ni več dodatne pomoči (slika, risba, material) in jih pravilno ločili. Otroci so tako pričeli z ločevanjem materialov v zabojnike po barvah. Pri nekaterih otrocih nisem zaznala posebnih odzivov glede spremembe, kar pomeni, da so že osvojili pravilno ločevanje, drugi pa so potrebovali še dodatno spodbudo pri ločevanju. Seveda je potrebno poudariti, da nekaj otrok pri igri ne razvršča pravilno in je zanje velik napredek že sama aktivnost pri vključevanju v

dejavnost. Ogromno spodbude, pohval ter lastne aktivnosti in vključevanja v igro je otroke spodbudila k ločevanju tudi, ko to ni bilo načrtovano. Otroci so se tako tudi pri nenačrtovani dejavnosti pri zabojnikih ustavljali ter se po lastnem interesu vključevali v ločevanje.

Razvrščanje v zabojnike

- Ponovna uporaba odpadkov: Iz odpadnega materiala smo izdelali ropotulje ter žoge različnih velikosti.

Vse dejavnosti so bile večkrat izvedene, po potrebi se je dodajal in odzema material, sredstva, najpomembneje pa je, da so otroci za igro imeli ogromno časa ter spodbude, ki jih je vodila do uresničevanja ciljev. Kljub uvajalnemu obdobju v oddelku so se aktivno vključevali vsi otroci, po lastnih zmožnostih in interesu.

Zaključek

S ponujenimi materiali ter načrtovanimi dejavnostmi so otroci spoznali le te, kar je bila osnova za uresničitev cilja. Z upoštevanjem starosti, razvojnih značilnosti in otrokovega interesa smo z enostavnimi, kasneje zahtevnejšimi izbirami in različnimi pristopi spodbudili k večji aktivnosti pri ločevanju odpadkov ter razvoju pozitivnih vrednot do okolja. S pravilnim ločevanjem po barvi zabojnika, ki so ga otroci osvojili po določenem času, so potrdili, da za skrb za naravo ni starostne omejitve. Možnost ponovne uporabe materialov je dodala svojo vrednost pri igri, sama igra z različnim materialom pa je spodbudila tudi razvoj simbolne igre, v kateri se tako zrcalijo določena pravila, norme in vrednote. Tako vsi, s še tako majhnimi koraki, le z malo truda in svojim zgledom skrbimo za čistejšo prihodnost.

Literatura

- Kalčina, L. (1990). Otrokom zdravo in varno okolje. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministerstvo za šolstvo in šport.
- Marjanovič Umek, L. in Lešnik Musek, P. (1999). Simbolna igra: Kaj jo določa in kako igra določa otrokov razvoj. Psihološka obzorja 8,2-3,35-58.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2001). Teorije otroške igre. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Ljubljana.
- Menih, K. (1996). Igrajmo se ekologijo. Ljubljana: Domus.
- Zupančič, M. (2001). Vloga odraslega v otrokovi igri. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Ljubljana

SPOZNAVAMO ODPADKE

Povzetek

Področje ekologije lahko v delo vključimo že pri predšolskih otrocih. Z veliko dobre volje, truda, predvsem pa s svojim zgledom lahko že pri majhnih otrocih dosežemo ekološko ozaveščenost. Glavni namen vseh dejavnosti pa je, da otroci spoznajo proces ločevanja odpadkov, njihove predelave in pomena za okolico.

Ključne besede: odpadki, ločevanje odpadkov, ekološki otok, simbolna igra.

Abstract

The area of ecology can be included in work already with pre-school children. With lots of cheerfulness, effort and with own example we can achieve ecological awareness already at this early age. The main purpose of all activities is that children learn about the process of waste separation, their processing and the importance of the environment.

Keywords: waste, rubbish sorting, ecological island, symbolic game.

Uvod

Poskrbimo, da bo naša okolica zelena in čista. Da pa bomo to dosegli, je treba spodbujati otroke k zbiranju in pravilnem ločevanju odpadkov, saj bodo tako svoje izkušnje in pridobljeno znanje prenašali na starše, svojo družino in ostalo družbeno okolje (Košmrlj, 2010).

Z otroki se lahko o varovanju okolja pogovarjamo, vendar je najpomembnejše, da otroci vse to doživijo s pomočjo dejavnosti, saj bodo le tako pridobili nove izkušnje in znanje. Pri tem ima pomembno vlogo vzgojitelj, ki načrtuje dejavnosti, pri katerih so otroci aktivni na področju ekologije (izdelava zabojnikov, obisk ekološkega otoka, opazovanje okolice ...).

Ker je naš vrtec vključen v program Ekošola, gradimo vrednote za odgovoren način bivanja na tem planetu. Ob tovrstnih dejavnostih smo v vrtcu večkrat slišali vprašanja otrok: »Zakaj imamo toliko košev? Zakaj so različne barve? Kaj vse je v njih? Kam vržemo papirček od bombona? Kam odpeljejo smetarji smet?« Prav zaradi teh vprašanj smo se odločili, da načrtujemo dejavnosti, ki otrokom omogočajo spoznavanje raznolikosti odpadkov in njihovo ločevanje.

Cilji

- otrok spoznava različne vrste odpadkov in njihovo ločevanje;
- otrok se zaveda, kako pomembno je, da odpadke vržemo v koš;
- otrok spozna, da nekateri odpadki, ki jih vržemo v naravo, ne razpadejo;
- spodbujanje otrok k razvijanju lastne domišljije za igro.

Metode

Uporabili smo kvalitativno raziskavo, pri kateri smo načrtovali, izvedli in evalvirali dejavnosti na temo odpadki.

Metode, ki smo jih uporabili: pripovedovanje, pogovor, branje, opazovanje, razvrščanje, igra.

Izvedli smo poskus, pri katerem smo želeli izvedeti, kaj se zgodi z odpadki, če jih odvržemo v naravo.

Diskusija

Otroke smo v jutranjem krogu motivirali z branjem zgodbe Pujsa Pepa – Zabava z odpadki. Po branju smo jih z odprtimi vprašanji spodbujali k pripovedovanju o vtisih prebrane zgodbe. Sledil je pogovor o odpadkih.

Otrokom smo pripravili tri plakate različnih barv. Na vsakem je bil zabojnik z napisom. Otroci so iz revij in reklamnih letakov izrezovali odpadke ter jih lepili na plakat. Med dejavnostjo smo se ves čas pogovarjali o vrstah odpadkov in kam le-ti spadajo. Med lepljenjem so si otroci pomagali in se med seboj usmerjali (slika 1).

Ko smo se že nekaj naučili, smo jim povedali, da nekateri ljudje še vedno mečejo smeti v naravo,

kar povzroči, da je naša okolica onesnažena. Izvedli smo poskus z odpadki. V zemljo smo zakopali ogrizek, kos papirnate brisače in plastenko. Otroci so predvidevali, kaj se bo zgodilo. Mesta smo ustrezno označili. Predvidevanja in opažanja smo si beležili v razpredelnico. Na koncu smo prišli do spoznanja, da nekateri odpadki, odvrženi v naravo, razpadejo, nekateri pa tam ostanejo zelo dolgo (slika 2).

Izdelava plakatov

Opazovanje odpadkov

Na sprehodih smo bili zelo pozorni na okolico in morebitne odpadke. Obiskali smo ekološki otok in s seboj prinesli različne odpadke. Natančno smo si ogledali zabojnike in odpadke sortirali v ustreznega. Opazovali smo smetarje pri odvažanju odpadkov (slika 3).

Dogovorili smo se, da bomo v igralnici temeljito ločevali. Izdelali smo si zabojnike za ločevanje, in sicer za embalažo, papir in biološke odpadke (slika 4).

Obisk ekološkega otoka

Izdelava zabojnikov

Nekega dne so otroci prišli v igralnico, ki je bila popolnoma razmetana. Otroke smo spodbudili, da odpadke razvrstijo v ustrezne zabojnike. Bilo je zabavno (slika 5).

Udeležili smo se čistilne akcije v vrtcu (slika 6).

Iz odpadne embalaže, ki so nam jo dale kuharice, smo naredili police, na katere smo zložili različno embalažo (slika 7). Vzeli smo si nakupovalne košare, papirnati denar in se odpravili v trgovino. Skozi simbolno igro so otroci spoznali poklic trgovec, si razvijali komunikacijske sposobnosti in prišli do spoznanja, da se odpadna embalaža lahko ponovno uporabi (slika 8).

Razvrščanje

Čistilna akcija

Trgovina

Simbolna igra

Zaključek

Otroci so s pomočjo dejavnosti spoznavali odpadke, kako le-te ločujemo, in se seznanjali s pomenom ekološkega otoka.

S poskusom Kaj se zgodi z odpadki? so otroci spoznali, da nekateri odpadki v naravi ne razpadejo in dolga leta onesnažujejo našo okolico.

Pri izvajanju vseh dejavnosti smo si medsebojno pomagali in bili sproščeni – aktivni so bili vsi otroci. Vsak otrok je lahko izrazil svoje mnenje in videnja. Vse dejavnosti smo izvajali sproščeno, ob igri, nove stvari pa doživeli izkustveno, kar je za otroke pomembno.

Otroci sedaj vedo, kakšne vrste odpadkov poznamo, kako jih ločujemo in kako poskrbimo, da bo naša okolica čista in urejena. Dobili pa smo tudi pozitivne povratne informacije staršev, ki so bili zadovoljni z znanjem otrok.

Literatura:

- Košmrlj, M. (2010). Ekologija v predšolskem obdobju. Jezero: Morfem.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

ODPADNI MATERIAL V VRTCU

Povzetek

Vsak dan doma in v vrtcu zavržemo veliko različnega materiala: škatle, lončke, pokrovčke, tulce, odslužene majice, torbice. Otroci so v vrtec prinašali različni odpadni material, razvrščali smo ga v pripravljene zaboje. Skušali smo ga čim manj zavreči in ga čim več ponovno uporabiti. Tako je vsak otrok skupaj s starši prispeval svoj delež k ohranjanju in varovanju narave. Odpadni material smo uporabljali za igro, izdelali smo nove, uporabne in dekorativne predmete. Otroci imajo odpadni material radi, ob rokovanju z njim ustvarjajo, raziskujejo. Ob aktivnem učenju so si pridobili veliko spretnosti in novih izkušenj. Odpadni material je zelo primeren za vrtec. V naši okolici ga je veliko, je brezplačen, dobimo ga brez težav. Ko je popolnoma neuporaben ga odložimo v ustrezen zabojnik. Otroci so se zavedali odpadnega materiala, spoznali so, da je zelo uporaben za igro, da tako sami prispevajo k varovanju okolja.

Ključne besede: odpadni material, okolje, otrok, aktivno učenje.

Abstract

Every day we throw away a lot of different materials at home and in kindergartens: boxes, cups, covers, tubes, old T-shirts, bags. Children brought various waste material to the kindergarten, where we separated it into different containers. We tried to throw away as little as possible and to re-use as much as we could. Thus every child, together with their parents, contributed to the preservation and protection of nature. We used the waste material for playing, made new, useful and decorative objects. Children like the waste material, and create and explore new things when handling it. With active learning, they gained many skills and new experiences. Waste material is very suitable for kindergartens. There is a lot of it in our surrounding, it is free, and can be acquired easily. Once it is completely useless, it is thrown away in the appropriate container. Children were aware of the waste material and learned that it is very useful for playing, and that they can contribute to the protection of the environment themselves.

Keywords: waste material, environment, child, active learning.

Diskusija

Odpadnega materiala je v naši okolici veliko. Odločili smo se, da ga bomo v naši skupini čim več ponovno uporabili za igro in ustvarjanje dekorativnih in uporabnih izdelkov. Otroci in starši so aktivno sodelovali pri zbiranju odpadnega materiala. Ob zbrnem odpadnem materialu smo se veliko pogovarjali, otroci so radi in veliko pripovedovali o tem, od česa je kakšna embalaža, o odsluženih torbicah, majicah. Razmišljali smo, kako bi čim več odpadnega materiala ponovno uporabili. V igralnici smo si uredili kotiček z odpadnim materialom, sproti smo ga dopolnjevali. Ob rokovanju z odpadnim materialom so ga otroci opazovali, prijemali, razvrščali, prelagali, pripovedovali o svojih izkušnjah z njim. Veliko so spraševali, razmišljali, iskali rešitve, dajali pobude. V tem kotičku so otroci vsakodnevno sami posegali po materialu. Odpadni material je otroke spodbujal k aktivnemu učenju, raziskovanju,

sodelovanju. Otroci so se igrali samostojno, v manjših skupinah. Ob igri z odpadnim materialom so postali spretnejši v fini motoriki. Odpadni material so sami razvrščali, prelagali, postavljali v stolpe. Pridobili so si spoznanja, izkušnje o materialih (gladko, hrapavo, trdo), obliki, barvi, velikosti. Postali so vztrajnejši, bolj umirjeni, natančnejši. Razmišljali so, kako bi odpadni material čim bolj in v čim večji količini ponovno uporabili. Sami so dajali pobude za ustvarjanje, za igro. Najbolj ustvarjalni so bili otroci v prosti igri s stiropornimi krogci in različnimi pokrovčki. Krogce so stresali, prelagali iz ene posodice v drugo, sestavljali so rože, jih postavljali v vrste, polnili z njimi posodice, šteli, jih med seboj primerjali. Sami so opazili v katerem lončku je več, manj, enako krogcev, kateri lonček je poln. Na stiroporne krogce in na pokrov škatle sem napisala črke. V igri so otroci prepoznavali črke.

Igra s stiropornimi krogci

Prepoznavanje črk

Največji problem so bili izdelki otrok v garderobi. Otroci so svoje izdelke pospravljali na police v garderobi. Ob odhodu domov so izdelke iskali. Pogosto jih niso našli. Ležali so vsepovsod, med copati, med čevlji. Povsem slučajno smo dobili dva rabljena fascikla. Spomnila sem se, da bi lahko z več škatlami od fasciklov sestavili hišo za izdelke otrok. Začeli smo zbirati škatle rabljenih fasciklov. Iz njih smo sestavili hišo, in jo postavili v garderobo. Vsak otrok si je izbral svoj predalček in ga označil z imenom. Naša garderoba je sedaj urejena. Vsak otrok ima svoje izdelke skrbno spravljene v svojem predalčku.

Hiška za izdelke iz škatel
od fasciklov

Odslužene majice sem razrezala v različno velike krpe. Z njimi so se otroci razgibavali, vanje so zavijali dojenčke, brisali posodice. Ob igri z barvnimi krpicami so spoznavali barve, velikost, vzorce. Sami so poizkušali in kasneje samostojno zlagali krpe, jih prali v namišljenem pralnem stroju, obešali so jih na vrvico, likali z likalnikom. V igri so posnemali odrasle. Zelo radi so uporabljali odslužene torbice. Z odpiranjem, zapiranjem zadrge na torbicah, so si razvijali fino motoriko, kar jim je pomagalo pri samostojnem oblačenju, zapenjanju zadrge in gumbov na oblačilih.

Igra s krpicami in torbicami

Zaključek

V naši skupini odpadni material vedno pogosteje uporabljamo v igri. Vključujemo ga v vse dejavnosti. Sledimo cilju, da čim manj zavržemo in čim več odpadnega materiala ponovno uporabimo. Z uporabo odpadnega materiala so otroci pridobili veliko znanj in spretnosti. Dejavnosti so otroke spodbujale k aktivnosti, raziskovanju. V igri so imeli vedno možnost izbire odpadnega materiala. Razvijali so si ustvarjalnost, pridobili so nove gibalne in finomotorične spretnosti in nove izkušnje. Igra z odpadnim materialom jih je pomirjala. Pridobili so si delovne navade, po končani igri so ga sami pospravili na ustrezno mesto. Otroci so se seznanili z odpadnim materialom, spoznali so, da lahko in kako ga ponovno uporabimo. Sami so dajali pobude za igro in ustvarjanje z njim. Otroci so spoznali, da odpadni material lahko sami, doma in v vrtcu zbirajo, ga ponovno uporabijo. Odpadni material je zelo uporaben pri delu v vrtcu, je brezplačen. Z uporabo odpadnega materiala so se otroci zavedali odgovornosti do okolja. Sami so v okolici opazili in opozorili na zbiranje in ponovno uporabo odpadnega materiala. Še naprej ga bomo uporabljali pri delu in igri v vrtcu in tako skrbeli za naše okolje.

Literatura:

- A.Klopčič,(2012).Eko vrtec, Ljubljana:Eko knjiga d.o.o.
- Eva D.Bahovec, Kurikulim za vrtce,(1999) Ljubljana,Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Prof.dr. K.Tarman,(1992). Osnove ekologije:Državna založba Slovenija

EKO HEROJI

Povzetek

Prispevek predstavlja pomembne korake v znanje o ravnanju z odpadki otrok, starih od treh do štirih let. Seznanjanje s posledicami, ki jih povzročajo odpadki, in ponujanje vsebin, ki prispevajo k razvijanju odgovornosti do okolja, sta v vrtcu nujna. S pomočjo otroške radovednosti in ustvarjalnosti so bili cilji doseženi, vendar jih bomo v prihodnje še utrjevali in dopolnjevali. Predstavljene aktivnosti iz različnih področij Kurikula so omogočale razširjanje znanja za ohranitev narave.

Ključne besede: ekološka ozaveščenost, ravnanje z odpadki, ponovna uporaba odpadkov.

Abstract

The article presents important steps in knowledge about the management of waste of children aged from three to four years. Getting to know the consequences of waste and offering content that contribute to developing environmental responsibility is essential in the kindergarten. With the help of childish curiosity and creativity, the goals were achieved, but we will continue to consolidate and complement them. Presented activities from various fields of the curriculum have enabled the dissemination of knowledge for the conservation of nature.

Keywords: environmental awareness, waste management, reuse of waste.

Uvod

Lipičnik Vodopivec (2013) pravi, da sta postali okoljevarstvena in naravovarstvena problematika univerzalni temi, ki preverjata našo zrelost, uresničljivost naših pričakovanj in našo pripravljenost soočanja s posledicami, ki bodo doletele prihodnje rodove. Zato imamo odrasli, tudi vzgojitelji, pomembno vlogo, da z lastnim vzgledom kažemo, da nam ni vseeno. Že v vrtcu lahko z raziskovanjem, eksperimentiranjem, s pogovori o onesnaževanju krepimo odgovoren odnos do žive in nežive narave. S tem otrokom omogočamo vpogled, kako sam in drugi ljudje vplivamo na naravo in kako lahko sami dejavno prispevamo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Otroci začnejo doživljati naravo z radovednostjo, kar nam je v veliko pomoč. Tematski sklop Eko heroji je bil načrtovan z namenom, da otroci s sodelovanjem in lastno aktivnostjo spoznajo, da so tudi oni pomembni pri ohranjanju okolja. »Glede na to, da tudi sami ustvarjajo odpadke, se otroci morajo zavedati, da je potrebno njihovo sodelovanje pri reševanju težav, povezanih z odpadki« (Škafar, 1997, str. 6). Načrtovane aktivnosti in aktivnosti, ki so jih izbrali otroci, so ponujale številne situacije, v katerih so spoznali odpadke, se učili, kako odgovorno ravnati z njimi in jih ponovno uporabljati.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Pri izvedbi smo uporabljali metode, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok; izkustveno, učenje, igra, praktično delo, opazovanje, poslušanje in pripovedovanje.

Diskusija

Povečevanje ozaveščenosti otrok o pomenu ustreznega in odgovornega ravnanja z odpadki je bil poglobitveni cilj aktivnostih tematskega sklopa Eko heroji. Poudarek je bil na ponovni uporabi odpadkov oziroma recikliranju, pri katerem so se spodbujale izvirne ideje otrok. Odpadni material je obogatil igro z ustvarjalnostjo. Otroci so ugotovili, da je lahko odpadki odlično nadomestilo ali dodatek za igro.

Glede na zastavljene cilje s področja narave smo izvajali naslednje aktivnosti:

- pogovarjali v manjših skupinah s pomočjo literature in avdiovizualnih pripomočkov;
- opazovali okolje (smeti na tleh, koše za smeti, urejeno okolje);
- spoznali ekološki otok;
- ločeno zbirali papir in plastiko v igralnici;
- igrali z odpadki;
- ponovno uporabili odpadke.

Med spoznavanjem, opazovanjem in opisovanjem ekološkega otoka so otroci ugotovili napako, namreč zabojnik z rumenim pokrovom je bil poln papirja. Komentarji, da je to narobe, da gre papir v »ta rdečega«, da je rumen plastika, so nas pripeljali do spoznanja, da je dobro prebrati, kaj piše na njem ali celo pokukati vanj. Otroci so zaradi tega bili pozornejši na nalepke na zabojnikih.

Opazovanje nalepk

Igrača za spuščanje frnikol

Glede na zastavljene cilje s področja gibanja smo izvajali naslednje aktivnosti:

- spoznavali vlogo narave in čistega okolja med sprehodi v okolico vrtca, v gozd, na bližnji hrib Koželj ...;
- izvajali gibalne minute s papirjem in plastiko po metodi ponovi za mano;
- v gibalnem kotičku podirali keglje, potiskali škatle, ciljali ...;
- izvedli vadbeno uro s plastičnimi vrečkami;
- igrali gibalno igro Mi smo smetarji.

S plastičnimi vrečkami smo uspešno uresničili cilj s področja gibanja v korelaciji z naravo. Odpadni material je postal sredstvo pri vadbeni uri, pri kateri so otroci z veseljem krepili svoje gibalne sposobnosti in videli, da je lahko plastična vrečka še vedno uporabna.

Izlet na Koželj

Gibalne minute

Glede na zastavljene cilje s področja jezika smo izvajali naslednje aktivnosti:

- poslušali in pripovedovali pravljice na temo odpadki;
- pogovarjali v manjših skupinah s pomočjo odprtih vprašanj in slikovnega materiala;
- spoznali nove besede (kompostnik, ekološki otok, recikliranje, ekologija...);
- iskali informacije v knjižnem kotičku z literaturo ekološke tematike.

S poslušanjem pravljic in pogovorom o vsebini so otroci utrjevali znanje o odpadkih in spoznavali, kakšen vpliv imajo ti na okolje. Slikanica Eko Zmajček je bila odlično vizualno sredstvo za spoznavanje ravnanja z odpadki zaradi nazornih ilustracij. Otroci so le-te poimenovali, odgovarjali na vprašanja in pripovedovali drug drugemu.

Pogovor o odpadkih

Kitara

Glede na zastavljene cilje s področja umetnosti smo izvajali naslednje aktivnosti:

- prepevali pesem Ločujemo odpadke vse (učenci 4. a razreda OŠ Sveta Ana);
- izdelali kitare iz odpadnega materiala;
- uporabili plastične vrečke za ples ob instrumentalni glasbi;
- podoživljali vsebine pravljic z različnimi likovnimi tehnikami;
- izdelali ekološki otok;
- ogledali kratke posnetke o ravnanju z odpadki (Lepši svet - Odpadki, Kaj narediti iz Miminih stvari, Ločevanje odpadkov - Zakladi, ki jih najdemo doma).

Glede na zastavljene cilje s področja družbe smo izvajali naslednje aktivnosti:

- razvijali sposobnosti za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih;
- spoznavali, da morajo vsi ljudje v določeni družbi pomagati in sodelovati, da bi lahko ta delovala ter omogočila preživetje, dobro počutje in udobje;
- sodelovali v akcijah ob pomoči staršev (zbiranje odpadnega materiala).

Ptičja hišica

Pikapolonica

Glede na zastavljene cilje s področja matematike smo izvajali naslednje aktivnosti:

- spoznavali velikostne odnose in količinske predstave;
- razvrščali po določenih lastnostih in glede na njihovo zanimanje (plastika – ni plastika, papir – ni papir);
- prirejali odpadni material in ugotavljali, katerih je manj in katerih več;
- šteli za zabavo.

Zaključek

Tematski sklop Eko heroji je bil zanimiv in uspešen, saj so si otroci na različne načine pridobili znanje o odpadkih, hkrati pa so s ponovno uporabo le-teh dejavno prispevali k čistemu okolju. Otroci so začeli drugače gledati na odpadke in spoznali, da so nekatere zavržene stvari še uporabne, da jih lahko predelamo in ponovno uporabimo. Z majhnimi koraki so tudi sami pripomogli k ohranjanju narave..

Literatura:

- Lepičnik Vodopivec, J., Od okoljske vzgoje do vzgoje za trajnostno prihodnost v vrtcu. Univerzitetna založba Annales, 2013.
- Škafar, B. (1997). Zmanjšajmo in reciklirajmo. Murska Sobota: Pomurski ekološki center. Krepitev spoštovanja in razvijanje občudovanja ter željo po ohranjanju (čistega) okolja.
- Kurikulum za vrtce. (Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999).

Marija Kos

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Zgornja Ložnica

SMETKO IN ČISTKO NA OBISKU

Povzetek

Naš vrtec se nahaja na podeželju. Vsako leto se vključimo v projekt Očistimo svoj kraj, ko v okolici vrtca pobiramo smeti, odpadke. Z otroki smo se poglobili v različna vprašanja zakaj so odpadki v naravi, kaj se z njimi zgodi, kako mi ravnamo z odpadki, zakaj je pomembno ločeno zbiranje odpadkov... Glede na to, da v naši okolici ne bo več ekoloških otokov in bomo odpadke kot so mešani komunalni odpadki, embalaža, bio odpadki, papir in steklo zbirali doma, smo se poglobili v ločeno zbiranje odpadkov. S pomočjo razstave izdelkov, plakatov smo želeli vplivati tudi na starše, da lahko skupaj kot družina veliko prispevajo k ohranitvi našega lepega planeta..

Ključne besede: odpadki, ločeno zbiranje odpadkov, ponovna uporaba, predelava odpadkov.

Abstract

Our preschool is located in the countryside. Every year we participate in project Očistimo svoj kraj, when we collect garbage and waste in the surroundings of our preschool. With children we have come up with various questions, like why waste is there in nature, what happens to it, how do we treat it, why is it important to collect it separately. We deepened into a separate collection of waste, considering that in our area there will be no more ecological island, so we will collect garbage as mixed municipal waste, packaging, bio waste, paper and glass, at home. Through the exhibition of product and posters we wanted to influence parents, so they can together, as family, greatly contribute to the preservation of our beautiful planet.

Keywords: waste, separate collection of waste, reuse, waste recovery.

Uvod

Vedno več je odpadkov, s katerimi se vsakodnevno srečujemo. K temu prispeva industrija, potrošništvo in potratni način življenja. Odpadki predstavljajo velik problem za naše okolje, za naš planet. Če ne bomo, že v predšolskem obdobju začeli ozaveščati otroke o pomenu zbiranja in ločevanja odpadkov, se bo stanje samo še slabšalo, če pa bomo otroke poučili o tem in jim bili vzgled, bomo že pri njih dosegli ekološko ozaveščenost. Potrebno je veliko truda, volje, da ozaveštimo otroke in ljudi okoli nas, da vse smeti ne sodijo v isti koš. Prav gotovo nam ni vseeno v kakšnem okolju živimo. Zato poskrbimo, da bo naše okolje zeleno in čisto. Da bomo to dosegli, je potrebno vzpodbujati otroke k pravilnemu ločevanju odpadkov in da bodo oni prenašali pridobljeno znanje in izkušnje na svojo družino ter okolje v katerem živijo. Z majhnimi, a vztrajnimi koraki nam bo uspelo, da bo naš planet ostal zelen in Zemlja nam bo za to hvaležna.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili naslednje metode:

- pogovora,
- opisovanja,
- pripovedovanja,
- razlage,
- poslušanja,
- opazovanja,
- raziskovanja,
- lastne aktivnosti,
- aktivnega učenja,
- igre...

Diskusija

Otroci že vedo, da imamo v naši igralnici tri koše, v katere vsakodnevno ločujemo odpadke. Nekega dne sta prišla na obisk Smetko in Čistko. Vzgojiteljica, ki se je spremenila v Smetkota, je po igralnici raztrosila različne vrste odpadkov. Nato je prišla v igralnico vzgojiteljica v vlogi Čistka in vse smeti pobrala v eno vrečo. Otroke je vprašala kaj naj z njimi stori. Ko smo ugotovili, da vseh smeti skupaj ne smemo dati v isti koš, smo jih razvrstili in odnesli na ekološki otok v ustrezne zabojnike. Zakaj je potrebno ločevati odpadke, o predelavi odpadkov, o onesnaževanju smo se veliko pogovarjali. Informacije smo dobili iz knjig in ogledov videoposnetkov. Ob ogledu posnetkov, otroci niso mogli verjet, da se lahko nabere toliko odpadkov. Zasmilile so se jim živali, ki so jih videli, da so poginile zaradi odpadkov. Na temo ločevanja odpadkov smo izvedli veliko različnih dejavnosti. Otroci so se igrali z odpadno embalažo, ustvarjali iz odpadne embalaže. Izdelali so kolaž zabojnikov. Izbrali so si zabojnik, poiskali v reklamah slike stvari, ki sodijo v zabojnik, izrezali in prilepili. Izdelali smo eko igre in igrače. Na spletu smo našli pesmico Ločujemo odpadke vse, se jo naučili in jo veselo prepevali. Vključeni smo tudi v »Eko branje za ekoživljenje«. Prebrali smo veliko pravljic z ekološko vsebino in tudi na ta način na otroke vplivali, da se zavedajo pomena našega odnosa do narave, okolja.

Knjižni kotiček

Obisk ekološkega otoka

Ustvarjanje iz papirne embalaže

Odtiskovanje s plastenko

Izdelava koškov za igro

Izrezovanje iz revij

Timsko delo

Eko igrača-telefon

Zaključek

Odpadki so in bodo del našega življenja, našega vsakdana. Pomembno je, da že pri otrocih privzgojimo čut za čisto okolje. To dosežemo tako, da jih vzpodbujamo k ločevanju odpadkov, da jih seznanimo s tem, kaj se zgodi, če odpadke odlagamo v naravo. Otrokom so bile dejavnosti v okviru projekta všeč, zanimive. Naučili so se kaj sodi v kateri koš, zabojnik. Opozorijo prijatelja, če ni dal smeti v pravi koš. Upamo, da smo tudi starše še bolj ozavestili in da bodo dosledni pri ločevanju odpadkov. Če bomo želeli živeti v lepem, čistem, zelenem okolju, bomo za to morali tudi sami veliko narediti. Zato ločujmo odpadke in ohranimo naš planet.

Literatura:

- Košmrlj, M. (2010). Ekologija v predšolskem obdobju. Jezero: Morfem
- Kurikulum za vrtce. (2007): ministrstvo za šolstvo in šport
- Morris, N. (2010). Zeleni otroci. Pomurska založba

Katja Gajšek

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Poljčane

NAKUPUJEM Z VREČKO IZ BLAGA

Povzetek

Embalaža iz PVC v zadnjih letih postaja velik problem za okolje. Zaradi plastike pogine marsikatera žival. Zato je zelo pomembno, da že otrokom v vrtcu zbudimo zavest k zmanjšani uporabi embalaže. Vse skupaj se prične pri nakupovanju. Otroci hitro postanejo mali potrošniki ter pričnejo posegati po različnih izdelkih. Prav to nas lahko vodi v nepremišljeno potrošnjo. Zato je pomembno, da kupujemo premišljeno, stvari, katere so potrebne. Izogibati se moramo embaliranih izdelkov. Ko nakupujemo plastično vrečko zamenjamo za vrečko iz blaga, katero lahko izdelamo iz starih majic. Z malimi koraki lahko s skupnimi močmi pripomoremo k skrbi za čisto okolje.

Ključne besede: embalaža, nakupovanje, plastična vrečka, vrečka iz blaga.

Abstract

In recent years, PVC packaging has become a major problem for the environment. Due to plastic, many animals die. Therefore, it is very important that we raise awareness among kindergarten children and that they are encouraged to reduce the use of packaging. It all starts with shopping. Children quickly become small consumers and begin to take different products from the shelves. This can lead us to reckless consumption. It is, therefore, worthwhile to buy thoughtfully, the things that are needed. We must avoid packaged products. When we are shopping, we replace a plastic bag for a fabric bag that can be made from old t-shirts. With small steps, we can work together to ensure a clean environment.

Keywords: packaging, shopping, plastic bag, fabric bag.

Uvod

V zadnjem času se veliko govori o problematiki plastike in plastičnih vrečk. Zato sem se odločila, da otrokom čim prej zbudim zavest ekološkega nakupovanja. Izhajala sem iz spremnega besedila slikanice Potovanje male plastične vrečke, kjer je dr. Lučka Kajfež Bogataj zapisala: »Ljudje naravi nebrzdano jemljemo dobrine, vračamo pa ji le odpadke. A narava ni brezplačna samopostrežba, še manj pa naše smetišče. S takim ravnanjem škodimo vsem bitjem, še najbolj pa sami sebi. Odločitev – trajna vrečka iz blaga namesto plastične vrečke – pomeni, da bomo v svojem življenju prihranili vsaj dvajset tisoč plastičnih vrečk in rešili življenje marsikateri ptici, želvi ali delfinu.« (Podgoršek, 2015)

Najprej me je zanimalo, kaj otroci vedo o nakupovanju in uporabi vrečk. Pričela sem z nevihto idej. Izkazalo se je, da otroci poznajo nakupovanje, saj hodijo zraven staršev v trgovine. Tako se je porodila ideja, da skupaj oblikujemo načrt dejavnosti ter preko igre otrokom zbudimo zavest ekološkega nakupovanja. S pomočjo plakatov

sem otroke opozarjala na kaj morajo biti pozorni pri nakupovanju. Vsebine smo neposredno prenašali tudi na starše.

Pestra ponudba izdelkov v trgovinah že zelo zgodaj pritegne otrokovo pozornost. Na ta način že otroci zelo zgodaj postanejo potrošniki. Pomembno je, da že otroke naučimo, da kupujejo stvari, ki so potrebne. Za nakupovanje naj uporabljajo vrečke iz blaga. Izogibajo se naj embaliranim izdelkom. (Menih, 1996)

Ena izmed problemov zadnjih let je v plastiki. Plastični odpadki so povsod. Plastične vrečke ubijajo živa bitja in mašijo kanale. Za razgradnjo plastike je potrebno veliko časa, hkrati pa se sproščajo strupeni delci. V trgovinah plastične vrečke zamenjamo za papirnate ali bombažne. Ocenjujejo, da plastične vrečke v morjih po vsem svetu vsako leto ubijejo okrog 100 000 morskih ptic, kitov, tjulnjev in želv. (Inskipp, 2006)

Tekom projekta smo sledili naslednjim ciljem, katere smo postopoma uresničevali. Namen projekta je bil, da otrokom in staršem zbudimo zavest o ekološkem nakupovanju ter zavestni uporabi vreč iz blaga.

Cilji

- Otroku zbudimo zavest ekološkega in kritičnega nakupovanja.
- Otrok se seznani s problematiko embalaže iz PVC.
- Ozaveščanje na kaj morajo biti pozorni pri nakupovanju.
- Zavestna uporaba vrečke iz blaga.

Metode

V skupini je 19 otrok starih od 2 do 4 let. Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode: pogovora, opazovanja, opisovanja, igre, poslušanja, razvrščanja, raziskovanja, demonstracije, poimenovanja, lastne aktivnosti, praktičnega dela, aktivnega učenja, raziskovanja, sodelovalnega učenja, fotografiranja.

Diskusija

Pričelo se je z ločevanjem odpadkov v vrtcu. Skupaj smo odšli do ekoloških otokov ter pogledali kakšne odpadke odvržemo in katerih imamo največ. Ugotovili smo, da imamo veliko odpadne embalaže. Otrokom sem preko fotografij poskušala prikazati problematiko embalaže iz PVC v okolju.

Embalažo kupimo v trgovini. Izvedli smo »nevihto idej« nakupovanje«. Otroci radi hodijo zraven staršev v trgovine, naštevati so različne izdelke. Pri vprašanju kam zložijo kupljene izdelke v trgovini, so bili odgovori različni (vrečka, škatla, mehka vrečka).

Skupaj z otroki smo se pričeli pogovarjati na kaj morajo biti pri nakupovanju pozorni. Oblikovali smo skupna pravila, katera smo obesili na oglasno desko za starše. Pravila smo opremili s sličicami.

S starejšimi otroki v skupini smo se igrali igro. Na kocko sem napisala različna vprašanja. Npr.: Kaj radi jeste? Kaj kupujete? Kakšno vrečko imate?

Dejavnosti sem povezovala z vsemi področji kurikuluma. Pri načrtovanju mi je bilo glavno vodilo ekološko ozaveščanje. V pomoč mi je bila tudi pravljica Potovanje male plastične vrečke. Otrokom sem jo predstavila v skrajšani obliki s pomočjo ilustracij. Nato je sledilo raziskovanje materialov. Otrokom sem ponudila različne materiale, kot so plastika, papir, karton. Materiale so tipali ter ugotavljali razlike. S pomočjo poizkusov sem otrokom pokazala razgradljivost materialov.

Odšli smo v bližnjo trgovino, kjer smo se pogovarjali s prodajalko, se sprehodili skozi trgovino. Pri blagajni smo pogledali in se seznanili z uporabo različnih vrečk.

Porodila se je ideja, da vsak otrok izdela svojo vrečko iz blaga. Zbirali smo stare majice. Prosili smo babico otroka iz skupine, da nam je iz starih majic sešila vrečke. Vrečke smo v vrtcu poslikali z barvami za tekstil. Vsak otrok je poslikal vrečko s svojim motivom.

Igrali smo se igre vlog v trgovini, preko igre sem otroke spodbujala, da so uporabljali vrečke iz blaga.

Odhod do ekoloških otokov

Ogled knjig, slik – problematika embalaže v okolju

Tipanje in spoznavanje različnih materialov

Slikanje na vrečke sešitih iz starih majic

Igra vlog »trgovina«

Zaključek

Namen projekta je bil dosežen. Otroke sem preko dejavnosti seznanila s problematiko embalaže in PVC vrečk v okolju. Pričela sem s prvimi koraki ozaveščanja, katere bom nadgrajevala. Preko oglasne deske in zbiranja starih majic smo k razmišljanju spodbudili tudi starše. Vsak otrok je svojo vrečko iz blaga odnesel domov. Vrečko uporabljajo pri nakupih v trgovini, v vrtec prinašajo svoje igrače. Vrečko smo podarili tudi sosednjemu oddelku v vrtcu ter jim predstavili naš projekt. Tudi s strani staršev so prihajale pohvale, saj že najmlajše otroke ozaveščamo o ekološkem nakupovanju. Skupaj se zavedamo, kako pomembno je sodelovanje, saj na ta način pripomoremo k čistemu okolju ter skrbnemu ravnanju z odpadki.

Literatura:

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Inskipp, C. (2006). Odpadki in recikliranje. Ljubljana: Grica
- Menih, K., R. Srebot. (1996). Igrajmo se ekologijo. Ljubljana: Domus.
- Podgoršek, M. (2015). Potovanje male plastične vrečke. Domžale.

KAKO IZ ODPADNE EMBALAŽE DOBIMO NOV UPORABEN IZDELEK

Povzetek

Otroci opazujejo okolje in zaznavajo njegovo spreminjanje. Spoznavaajo, kako ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju ter urejanju naravnega okolja, v katerem živijo. Otroci si že v svojem zgodnjem otroštvu pričnejo oblikovati svoj pogled na svet. Pri tem smo jim vzor odrasli, doma starši, v vrtcu vzgojiteljji. Nudimo jim dejavnosti, preko katerih si oblikujejo svoje vrednote do življenjskega okolja in do različnosti v njem, tako negativnih kot pozitivnih. Slednjim dajemo še poseben pomen. Otroke usmerjamo v opazovanje narave, zaznavanje, čutenje, doživljanje in vrednotenje našega okolja. Otroci so zelo dobri opazovalci. Kritični so do vsega, kar opazijo. Razmišljali smo, katere odpadke bi lahko ločevali. Odločili smo se in dogovorili, da bomo ločevali steklo, papir in plastiko. Odpadno embalažo smo reciklirali in nastali so zanimivi ter uporabni izdelki, ki jih lahko uporabljajo za igro, razstavo in didaktične pripomočke.

Ključne besede: narava, recikliranje, odpadki, uporabni izdelki.

Abstract

Children observe the environment and perceive its changing. They learn about how people influence nature and how they can actively contribute to protecting, preserving and regulating the natural environment in which they live in. In their early childhood, children begin to shape their worldview. In this process parents and kindergarten teachers act as their role models.

We offer them activities that shape their values to the living environment and to the diversity in it, both negative and positive. We give the latter a special meaning. We direct children to observe nature, perceive, feel, experience and evaluate our environment. Children are very good observers. They are critical of everything they see.

We were considering what waste could be separated. We decided and agreed to separate glass, paper and plastic. We recycled waste packaging and made interesting and useful products that children can use for playing, exhibition or didactic tools

Keywords: nature, recycling, waste, useful products.

Uvod

Zelo pomembno je že v predšolskem obdobju ozavestiti otroke, kako se pravilno ravna z odpadki. Če želimo, da bo naša narava do nas prijazna, moramo biti tudi mi prijazni do nje. Porajalo se mi je vprašanje: » Na kakšen način otrokom približati recikliranje »?

Če otrok vidi, da iz odpadne embalaže lahko nastane nov uporaben izdelek, je to najboljši način, kako otrokom približati pomen ločevanja odpadkov, saj le tako vedo, da se iz naših smeti in seveda s pomočjo recikliranja naredijo novi izdelki. V enoti Sp.

Poljskava se vedno pridružimo akciji: Očistimo svoj kraj. Že ob pobiranju smeti na dvorišču in igrišču vrtca, smo se o ločevanju veliko pogovarjali. Tudi v našo igralnico smo prinesli veliko različne embalaže (steklo, plastika, papir), naloga otrok je bila pravilno ločiti odpadke. Skupaj smo naredili tri zabojnike, ki smo jih pobarvali z različno barvo. Ker smo zelo majhni, smo na škatlo prilepili tudi predmet, ki spada v ta zabojnik (steklo, plastika, papir). Sodelovali smo tudi v projektu Eko paket. Odločili smo se, da v letošnjem letu naš kraj povežemo s tem projektom. Tisto, kar je našim mlajšim najbližje so njihove hiške in tako smo se odločili, da si bo vsak izmed otrok iz odpadne embalaže izdelal svojo hiško.

Metode

Pri dejavnostih smo uporabili naslednje metode: igra, pogovor, raziskovanje, lastna aktivnost otrok.

Diskusija

Najprej smo k sodelovanju povabili starše. Pomagali so nam pri zbiranju odpadne embalaže. V vrtcu smo se pogovarjali o naših domovih, o našem kraju. Kar hitro so otroci iz odpadne embalaže skozi igro gradili hiške. Skupaj smo se odločili, da bomo izdelali svoje hiške. Zavihali smo rokave in se najprej lotili zavijanja odpadne embalaže. Ko smo embalažo obdelali, sva otrokom ponudili tempera barve, s katerimi so hišice pobarvali, tako, kot so sami želeli. Sledile pa so še spretno roke vzgojiteljic, ki pa so izrezale okna in vrata iz muflona. Otroci pa so na koncu še spretno nalepili okna in vrata na hiške. V vrtcu smo naredili razstavo na temo : Moj kraj. Otroci, starši in vzgojiteljice smo bile na izdelke otrok zelo ponosne.

To je moja hiška

Barvanje hišk

Lepljenje oken, vrat

Naši končni izdelki

Razstava v vrtcu

Zaključek

S tem projektom smo želeli pokazati, da je mogoče iz odpadne embalaže izdelati tudi uporabne izdelke in tako poskrbeti za čim manj odpadkov v naši naravi. Prav tako pa smo želeli poudariti, da lahko tudi z manj denarja naredimo uporabno stvar ob tem pa še razvijamo ustvarjalnost, domišljijo in kreativnost otrok.

Literatura:

- Bahovec, E. idr (2017). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.

IZ STAREGA NOVO

Povzetek

V našem vrtcu skrbno sledimo smernicam ekošole in se zelo dobro zavedamo, da družba, katere del smo tudi sami, še vedno ustvarjamo vse preveč odpadkov. Zato želimo tako otrokom kot staršem in širši družbi predstaviti, kaj lahko storijo s stvarmi, ki jih ne potrebujejo več, in kaj pomeni preprečevanje nastajanja odpadkov v praksi. S prispevkom predstavljamo, kako smo se tega lotili in razvijali skozi vse leto. Z vključevanjem staršev pa smo naredili korak več k vzgoji otrok za odgovorno ravnanje v skrbi za čisto okolje in trajnostno ravnanje.

Ključne besede: odpadki, zmanjševanje odpadkov, ponovna uporaba, popravilnica igrač, aktivna vloga otrok.

Abstract

In our kindergarten we carefully follow the guidelines of Eko šola and we are very well aware that the society, which we are part of, is still creating too much waste. Therefore, we want to present to children, parents and the general public what they can do with things they no longer need, and what it means to prevent the production of waste in practice. With this article, we present how we started and developed this throughout the school year. With the involvement of parents, we have taken a step further to raising children for responsible behaviour in caring for clean environment and sustainable lifestyle.

Keywords: waste, waste reduction, reuse, toy repair, active role of children.

Uvod

Odgovorno ravnanje z odpadki je eden ključnih dejavnikov varovanja in ohranjanja okolja. Evropski parlament in Svet Evropske unije sta ob upoštevanju mnogih drugih zakonskih direktiv leta 2008 sprejela Direktivo 2008/98/ES Evropskega parlamenta in sveta o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv. Ta direktiva določa ukrepe za varstvo okolja in zdravja ljudi, in sicer s preprečevanjem ali zmanjševanjem škodljivih vplivov nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi ter z zmanjševanjem celotnega vpliva uporabe virov in izboljšanjem učinkovitosti takšne uporabe. Republika Slovenija, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je nato pripravila strokovne podlage za akcijski načrt učinkovite rabe virov, v katerem navajajo raziskave stanja na tem področju in smernice za zmanjševanje nastajanja odpadkov in spreminjanje odpadkov v viro. Sicer Slovenija, v Evropskem merilu, ni med najslabšimi po količini komunalnih odpadkov na osebo (362 kg), pa jih vseeno več kot polovico teh (51%) pristane na odlagališčih.

Odpadki so in bodo del našega vsakdana, zato je izredno pomembno že v zgodnjem otroštvu postaviti dobre temelje za zavestno in odgovorno skrb za zdravo okolje, in s tem ravnanje z odpadki. Ključnega pomena smo pri tem vzgojno-izobraževalne ustanove, kjer otroci na sistematičen način spoznavajo, kaj se dogaja z nakopičenimi

odpadki, ali lahko odpadek ne pristane v košu za smeti, kako jih lahko ponovno uporabimo ali zgolj popravimo,...

Naš vrtec že nekaj časa sodeluje z lokalnim Centrom ponovne uporabe Ormož, ki je nastal v okviru projekta Vzpostavitev pogojev za delovanje mreže centrov ponovne uporabe z zelenimi delovnimi mesti. Doslej smo bili medsebojno povezani predvsem strokovni delavci, letos pa smo se odločili, da aktivno vključimo tudi naše varovance - predšolske otroke, in starše.

Metode

V tem celoletnem projektu, ki je potekal v okviru eko šole, smo si zadali cilje, da spoznamo, kaj so nevarni odpadki in kaj v naravi povzročajo, da ozaveščamo o pomembnosti ohranjanja narave in naravnih virov, da zmanjšamo količine odpadkov in le-te znamo ustrezno ločevati, da spoznavamo možnosti ponovne uporabe odpadka in predelave le-teh ter da spoznamo lokalne organizacije kot pomembne ustanove za osebno in družbeno odgovorno vedenje, ravnanje in življenje ter z njimi sodelujemo. Danim ciljem smo sledili skozi mnoge dejavnosti, ki so se navezovala na vsakdanje življenje v vrtcu in doma in so omogočale povezovanje različnih področij kurikula ter drugih dogodkov. Predvsem smo organizirali delavnice, ob katerih so otroci s svojo aktivno vlogo sodelovali in soustvarjali ter tako pridobivali nove izkušnje in spretnosti ter izražali svojo domišljijo. Vključevali smo tudi starše, enkrat kot pomoč pri organizaciji dejavnosti, drugič kot aktivne udeležence ali le opazovalce. Pozitivna pa je bila vključitev oz. sodelovanje z lokalno organizacijo - Centrom ponovne uporabe Ormož in njihovim strokovnjakom, ki so potrdili pomembnost in hkrati preprostost ponovne uporabe in recikliranja.

Diskusija

Uvod v projekt je bil Evropski teden zmanjševanja odpadkov od 17. do 25. novembra. V skupni dejavnosti ob slikovnem gradivu preko računalniške projekcije smo se z otroki pogovorili in spoznavali, kaj pravzaprav vse so odpadki in kateri so nevarni odpadki. Obnovili smo znanje o pravilnem ločevanju odpadkov in spoznavali, kaj lahko sami naredimo za zmanjšanje le-teh.

Popravljalnica igrač

Naslednji korak smo naredili, ko smo za otroke organizirali Popravljalnico igrač. Z dopisom staršem smo jih povabili, da doma skupaj poiščejo igračo ali kak drug predmet ali napravo, ki ne deluje ali poškodovana, in jo prinesejo v vrtec. V vabilu smo zapisali tudi, da jih bomo skupaj s hišnikom poskušali popraviti ali ji dati drug namen, da ne bo pristala v smeteh, ampak bo služila dalje. Odziv otrok in staršev je bil velik, saj je vsak otrok prinesel vsaj eno igračo. Avtomobilček brez enega kolesa, konjička s pokvarjeno vzmetjo, odlomljena noga posteljice, pokvarjeno kolo

otroškega vozička,... Hišnik se je skrbno in z vso odgovornostjo posvetil vsakemu predmetu in vsakemu otroku. Skupaj sta se dogovorila, kaj je potrebno popraviti in kakšne so možnosti za to. Opazovali smo hišnikove spretnosti in nekateri so se že kmalu veselili popravljene igrače, drugi pa so nekoliko počakali, saj je bilo popravilo obširnejše in se ga je hišnik lotil v svoji delavnici.

Popravljalnica igrač

Tudi hrana se da ponovno uporabiti

Ob svetovnem dnevu hrane, ki smo ga obeležili v oktobru, so otroci spoznali, da se tudi hrana, ki bi jo običajno zavrgli, da ponovno uporabiti oz. reciklirati. Iz starih žemelj smo naredili žemljino pogačo, iz starega kruha pa kruhove žličnike in jih s slastjo pojedli za kosilo.

Suhe žemlje niso za pomije

Žemljina pogača

Kruhovi žličniki

Lepo darilo je lahko tudi iz odpadnega materiala

V našem vrtcu in šoli, pod okrilje katere spadamo, že tradicionalno vstopamo v veseli december z Miklavževim bazarjem. Sicer se večinoma poslužujemo naravnega in odpadnega materiala pri izdelavi okrasnih in uporabnih izdelkov, ki jih ponujamo na

naših stojnicah. To leto pa smo se še posebej pripravili in že prej zbirali odpadni material in iz njega ustvarjali, ga preoblikovali, uporabili za drug namen... Nastale so ptičje krmilnice iz ostankov lesa, konstrukcijske igrače iz papirnih tulcev, steklenice sokov so ob poslikavi otrok postale embalaža za naš sladki zeliščni napitek, odpadne papirnate vrečke pa so se z dodano dekoracijo spremenile v ljubke sovice.

Miklavževa stojnica

Ptičje krmilnice

Mini center ponovne uporabe na našem dvorišču

Eko dan, ki smo ga v vrtcu organizirali 24. aprila, smo si zamislili kot pravi mini center ponovne uporabe. Medse smo povabili strokovnjake iz Centra ponovne uporabe Ormož, ki tudi sicer v svojih prostorih rabljene predmete, oblačila, aparate popravijo, predelajo,... skratka jim dajo novo vrednost.

Predstavili so nam možnosti predelave stare avtomobilske pnevmatike, pokazali, kako se iz ostankov volne naredijo obeski za ključe in kako lahko stari, popraskani stoli postanejo barviti. Kamni, ki se znajdejo na našem igrišču, so postali mini slikarsko platno, kasneje pa jih bomo porabili za sestavo mozaika. Krpice ostankov blaga so z dodano otroško poslikavo in sešite skupaj postale čudovit namizni prtček. Naš pravljичni fotelj pa je dobil novo sijočo preobleko.

Barvanje stare pnevmatike

Obeski iz volne

Barvanje kamnov

Prtiček iz ostankov blaga

Novi stari stoli

Pravilni fotelj v novi preobleki

Zaključek

Skozi projekt in dejavnosti, ki smo jih načrtovali in organizirali, smo stopili za korak naprej v zmanjševanju odpadkov in predvsem v vzgoji otrok za odgovorno ravnanje že v zgodnjem otroštvu. Z vključevanjem staršev smo stopili na skupno pot, ki postavljene temelje še utrjuje. Otroci so spoznali, da imajo igrače in predmeti, če jim damo novo življenje, še večjo vrednost. Zadovoljni smo z uresničevanjem ciljev, ki smo si jih zadali, predvsem s tistimi, ki zadevajo zmanjševanje odpadkov v smislu ponovne rabe le-teh.

Literatura:

- Uradni list Evropske unije <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A32008L0098>
- Učinkovita raba virov Na poti k akcijskemu načrtu Slovenije http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/odpadki/ucinkovita_raba_virov.pdf
- <http://www.cpu-reuse.com/kaj-je-cpu> -spletna stran cpu
- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Z IGRO DO LOČEVANJA ODPADKOV ALI »PEPE IN SMETKE MARJETKE«

Povzetek

Prispevek opisuje igro in aktivno raziskovanje od 3 do 4 letnih otrok v vrtcu. Osredotoča se na usvajanje in prepoznavanje razvojnega procesa in ločevanja odpadkov in na to usmerjeno igro, ki temelji na raznolikih ponujenih in ustvarjenih sredstvih ter dejavnostih. Članek poudarja pomen aktivne vključenosti otrok in odraslih v celotnem procesu od načrtovanja do vrednotenja. Pri dejavnostih smo upoštevali različna področja Kurikula. V članku smo opisali razvoj in napredek otrok v različnih igrah ločevanja odpadkov. Razvoj in napredek otrok osmišlja z razvojno-procesnim in formativnim pristopom dela.

Ključne besede: ločevanje odpadkov, igra, aktivna vloga otrok, spodbudno učno okolje.

Abstract

The article describes the game and active research done by 3 to 4 year olds in kindergarten. It focuses on the adoption and recognition of the waste separation process and a related directed game based on a variety of assets and activities. The article emphasizes the importance of active involvement of children and adults through the whole process, from planning to evaluation. The activities took into account different areas of the Curriculum. The paper describes the development and progress of children in different games related to waste separation. The development and progress of children is reflected by a developmental-process and formative approach to work.

Keywords: waste separation, play, active role of children, stimulating learning environment.

Uvod

Vzgoja in odgovoren odnos za okolje se pričneta že v ranem otroštvu, torej tudi v vrtcu: »Otrok v vrtcu spoznava naravno okolje in se usmerja v aktivno delovanje za njegovo ohranitev« (Kurikul, 1999, 37). Najpomembnejši cilj ekološke vzgoje je pomagati otroku in ga usmerjati pri odkrivanju narave, da jo bo vzljubil in se zavedal lastne odgovornosti do nje (Menih in Srebot, 1996, 7). V Sloveniji letno nastane okoli 7 milijonov ton odpadkov. Čeprav količine predelanih odpadkov naraščajo, količine odstranjenih odpadkov ne upadajo. (Ministrstvo za okolje in prostor)

V skupini otrok, starih od 3 do 4 let, sem z opazovanjem zaznala težave tako pri prepoznavanju, poimenovanju in poznavanju odpadkov kot v spretnosti ločevanja, pospravljanja odpadkov v primerne koše za odpadke. Opazovanje je eno ključnih izhodišč za delo v skupini. S tem vzgojitelj pridobi vpogled v predznanje otrok, njihov razvoj ter vidi kje in kako pričeti graditi. Aktivna vključenost otrok v proces pa je ključna za razvijanje veščin, spretnosti in učenje. Po pogovorih z otroki in iz njihovega

samovrednotenja sem razbrala, da tudi sami zaznavajo neznanje, hkrati pa so izrazili željo po učenju. Ko sem tako sledila otrokom, sem preko igre zastavila pot raziskovanja in osvajanja novih vsebin. Tako so otroci med igro pridobili prve informacije o vrstah in ločevanju odpadkov, se seznanili s skrbjo za okolje in njegovim varovanjem, ponovno uporabo in recikliranjem odpadkov, varčevanjem ter predvsem s pravilnim ločevanjem.

Metode:

Igra je dejavnost posameznika, ki jo otrok izvaja zaradi zadovoljstva, ne glede na končni izid. Spodbuja otrokov kognitivni, socialni, emocionalni in gibalni razvoj. (L. Marjanovič Umek in M. Zupančič, 2001).

Najprej sem razmišljala kako otrokom na njim bližnji način prikazati pomen in način ločevanja odpadkov. Ključni izhodišči za delo sta bili ustvarjanje spodbudnega učnega okolja in aktivna vključenost, saj le aktivno učenje otroka celostno, miselno in čustveno aktivira. Poleg tega je tema o ločevanju odpadkov pomembna v verigi učenja za življenje, za pripravo nanj in s tem tudi za odnos do okolja.

Otrokom sem pripravila spodbudno učno okolje, ki jim je omogočalo razvoj in napredek. To sem uresničevala z ustvarjeno avtorsko zgodbo, ki sem jo predstavila tudi slikopisno, pa tudi z ustvarjanjem iger in drugih didaktičnih sredstev, ki so pokrivala vsa področja Kurikula. Tudi sicer sredstva za igro in raziskovanje pogosto ustvarim iz nestrukturiranih in odpadnih materialov, kar je tokrat podpiralo učenje o ponovni uporabi odpadkov in recikliranju. Dejavnosti smo izvajali v spontani igri, vodenih aktivnostih in v dnevni rutini. Otroci so med igro aktivno raziskovali, razmišljali v celotnem procesu, se drug od drugega učili, opazovali, in poslušali, si podajali povratne informacije, vrednotili svoje delo ter pridobivali in dokazovali znanja.

Igra prepoznavanja
in razvrščanja

Raziskovanje odpadkov

Diskusija

Otrokom ni vedno pomemben cilj, temveč sama dejavnost igranja. Igra je svobodna dejavnost, kjer veljajo pravila, ki lahko nastajajo sproti in se tekom igre spreminjajo. Ob tem otroci čutijo ugodje in zadovoljstvo (Nemec in Krajnc, 2011)

Ko se otroci igrajo, se odpravijo v svet domišljije. Ta proces lahko podpremo z zgodbami, ki so pozitivni sprožilci njihove notranje motivacije za vse nadaljnje raziskovanje in pridobivanje znanja. In prav avtorska zgodba »Pepe in Smetke Marjetke«, ki sem jo ustvarila ob opazovanju otrok, njihovem razumevanju tematike, ter težav, ki so jih imeli, je bila odličen uvod v tematiko, saj sem vanjo umestila pomen in način ločevanja odpadkov.

Ko sem jo prebrala še v slikopis, je postala vodilo in motivacija k nadaljnjim dejavnostim. Z glavnim junakom so se otroci lahko poistovetili in se ob tem učili. Bogatili so besedišče, spoznavali pomen varovanja in skrbi za okolje ter se učili, zakaj in kako ločevati odpadke. Ob tem so se rokovali s prirejanjem, sosledjem in zaporedjem, kar je krepilo njihove spretnosti in bogatilo znanja.

Slikopis

Ustvarjen koš za odpadke

Ko domišljiji pokažemo pot v življenje se srečamo z realnim svetom. To smo naredili na prehodu z opazovanjem. V okolici vrtca smo iskali, opazovali, opisovali zabojnike, koše, jih med sabo primerjali, iskali razlike, podobnosti in njihovo namembnost. Opazovali smo tudi smetarje pri njihovem delu, kar je otroke posebej navdušilo.

Ustvarjanje otrokom nudi sprostitev, podoživljanje vsebine in razvijanje ročnih spretnosti. Tako smo poustvarjali zgodbo, glavnega junaka »Pepeta«, ustvarili in poslikali čisto prave koše. Ustvarili smo koše za razvrščanje »igralnih smeti«, oblikovali plakat iz sličic odpadkov, z risanjem poustvarjali vsebine odpadkov in ločevanja. Posebnega pomena je bila izdelava pravega koša za smeti. Idejo za izdelavo so dali otroci sami. Želeli so pravi zabojnik v sobi, ki bi bil podoben ekološkemu otoku. Ob izdelavi so razvijali ročne spretnosti s čopiči, drugimi pisali, se urili v lepljenju, spoznavali barve, se orientirali v prostoru, ob tem pa se urili v

ekoloških vsebinah. Sprva so ga uporabljali le za igro, kasneje pa smo ga vnesli v pravo življenje vrtca in ga z dodanimi vrečami za odpadke dnevno uporabljali namesto običajnih košev za odpadke. Tako so se medtem, ko so nosili smeti v naš »ekološki otrok«, urili poimenovanje odpadkov, se učili ločevanja, spoznavali simbole, barve, ob vsem pa se gibal. Otroci so pridobivali občutek lastne vrednosti. Ideja, realizacija ter aktivno udeležanje v igri so izhajali iz njihovega načrtovanja. Prav tako je izjemno vrednost imela tudi igra ustvarjenimi igračkami iz odpadnega materiala, ki jo jih otroci s starši izdelali doma. S tem so spoznavali pomen ponovne uporabe materialov, sredstev, recikliranja. Pridobivali pa različne spretnosti, krepili odnose, samopodobo. Vrtec pa ob aktivni vključenosti in s sodelovanjem gradil zaupanje in razmerje s starši.

Igrače iz odpadnega materiala

Prepoznavanje in razvrščanje sličic odpadkov

Gibalna igra ločevanja odpadkov

Gibanje, ki je v zgodnjem razvoju ključna aktivnost otroka, smo uporabili v raznolikih aktivnostih. Otroci so prepoznavali, poimenovali in ločevali prave odpadke, razporejene po sobi. Ob tem so na različne gibalne načine, z raznolikimi spodbudami, na različnih gibalnih površinah in ob različnih izzivih ločevali odpadke in se pri tem zelo zabavali.

Kasneje smo prešli še na finomotorične dejavnosti. Ustvarjene didaktične igre in pripomočki so odlično vodilo otrok pridobivanju znanja in utrjevanju vsebin prek igre in zabave. Otroci so sodelovali, se drug od drugega učili, si podajali povratne informacije in se na podlagi poskusov in napak učili v lastnem ritmu. Tako so ločevali majhne sličice odpadkov, jih urejali, prirejali, razvrščali na različne načine ob različno pripravljenih in ponujenih sredstvih in igrah. Igrali so se igro spomin »Poišči pare

Smetk Marjetk«, igro urejanja in prirejanja »Poišči me« ter didaktično igro »Smetke Marjetke v pravi kontejner«.

V tej igri so otroci odpadke, ki so jih predstavljali pomešani barvni papirčki v barvi zabojnikov, zmečkali, naložili v »smetarsko vozilo-majhna plastenka« ter ga peljali po poti do »ekološkega otroka-sredina igre«. Cilj je bil prepoznati barve odpadkov ter jih pravilno razvrstiti. Prostor nam ponuja veliko možnosti za raziskovanje in učenje – v tem primeru uporaba mize za igro na ustvarjalen način, narobe obrnjena. V igri »Kam naj grem« so majhne sličice odpadkov razvrščali v pravi zabojnik. Vsak otrok je prepoznaval, poimenoval in ločeval sličice. Ob tem so pridobivali spretnosti, krepili finomotoriko, pozornost ter urili koordinacijo oko-roka. Prepoznavali so zapise ter simbole zabojnikov, kar je vodilo k matematičnem opismenjevanju. Otroci so se igrali s sipkimi materiali in v njih iskali »odpadke« ter jih razvrščali. To je vodilo k sprostitvi, ohranjanju pozornosti ter raziskovanje.

Ustvarjena družabna igra

Zaključek

Ključni trenutek je bil obisk podjetja »Snaga«. Njihov zbirni center je otroke navdušil in prevzel. Z zanimanjem so opazovali kako smeti pripeljejo ter umestijo v pravi zabojnik. Ob tem so podoživljali vsebine, aktivnosti iz vrtca ter potrjevali pridobljena znanja. Za končno navdušenje je poskrbel »Zmajček«, ki nam je ločevanje predstavil na zabaven način. V ločevanju odpadkov so se lahko preizkusili tudi sami. Velike prijemalke, s katerimi so otroci smeti pobirali so predstavljale velik motorični, koordinacijski in miselni izziv.

Spodbudno učno okolje je otrokom ponujalo čas in omogočalo igro in raziskovanje. Otroci so dokazovali znanja in spretnosti – prepoznavanje odpadkov, sposobnost ločevanja odpadkov po barvah košev, poznavanje besedišča, finomotorične spretnosti predvsem pa motiviranost za tovrstne aktivnosti. To se je kasneje odražalo v dnevni rutini s poznavanjem in izvajanjem ločevanja odpadkov po obrokih.

Priprava osmišljene igre zahteva velik vložek, premislek, strokovno zrelost, načrtovanje in aktivno pripravo. Ob tem je v prid ustvarjalnost in inovativnost pri pripravi in izdelavi sredstev in izpeljavi aktivnosti. Vse ob poznavanju in razumevanju razvoja otrok. Tako lahko vrtec postane poligon učenja in priprave na življenje.

Zmajček in otroci po uspešnem preizkusu v ločevanju odpadkov

Obisk podjetja »Snaga«

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič M. (2001). Teorija otroške igre, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Ljubljana.
- Menih, K. in Srebot, R. (1996). Igrajmo se ekologijo. Domus.
- Nemec, B., Kranjc, M. (2011) Razvoj in učenje predšolskega otroka. Učbenik za modul Predšolska vzgoja. Grafenauer. Ljubljana. V Polona Bolčina, P. (2016). Prosta igra otrok in vloga vzgojitelja, Diplomsko delo. PeF. Ljubljana.
- Spletna stran: <http://www.arso.gov.si/soer/odpadki.html> (Ministrstvo za okolje in prostor). (18.5.2019).

EKO IGRAČE – V PRVEM STAROSTNEM OBDOBJU

Povzetek

Dajmo otrokom narediti in ponuditi poceni, preproste, zanimive in nadvse poučne igrače. Takšne, narejene doma iz odpadne embalaže. In da bi morda tudi staršem dala preproste ideje ter jih spodbudila k izdelavi podobnih didaktičnih igrač doma ali bi jih pritegnila vsaj k zbiranju in prinašanju odpadne embalaže v vrtec. To je bila moja želja, ko sem z enoletnimi otroki zakorakala novim dogodivščinam naproti.

Ključne besede: odpadna embalaža, igrače, igra, senzomotorika, fina motorika.

Abstract

Lets make children budget friendly, easy, interesting and above all educational toys. Made at home from recycled materials. Maybe even give the parents some easy ideas and encourage them to make similar didactic toys at home or at least to participate in collecting recyclable materials. This was my dream when I set off on a journey with one year old children.

Keywords: waste material, toys, children's play, fine motor skills, sensorimotor skills.

Uvod

Otroška igra je dejavnost, ki se izvaja zaradi nje same, je notranje motivirana, svobodna, odprta ter za otroka prijetna. Igra je spontana, ustvarjalna dejavnost, ki jo zasledimo v različnih obdobjih človekovega življenja in ne le v otroštvu, pri čemer je v predšolskem obdobju igra otrokova prevladujoča dejavnost.

Dobro vemo, da so otroci zelo radovedni in vztrajni, kadar lahko sami preizkušajo igrače. Jih tipajo, odpirajo, privijajo, odvijajo, vstavljajo, primerjajo, pokrivajo in celo po njih hodijo. Sploh tiste igrače, ki se v trgovini ne dobijo in tiste, katerih izdelavo so opazovali ali pri njej celo sodelovali. Vedno večji pomen dajemo tudi odpadkom in njihovi ponovni uporabi, zato sem se odločila, da otrokom izdelam in ponudim igrače iz delov odpadne embalaže. Pri izdelavi me je podprla ter mi pomagala tudi timska sodelavka in seveda tudi starši, ki so sodelovali pri prinašanju potrebne embalaže. Isto skupino otrok vodim že drugo šolsko leto, zato bom predstavila nekaj primerov senzomotoričnih in finomotoričnih igrač, s katerimi smo se igrali v prvem starostnem obdobju. Naj povem še, da ideje niso povsem moje. Našla sem jih na spletu in jih malo po svoje priredila.

Cilji

- Otrok raziskuje, se igra.
- Otrok razvija prstne spretnosti t. i. fine motorike.
- Otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov in pomenu ter možnosti predelave.

Metode

Igra, pogovor, raziskovanje, čutno zaznavanje, opisovanje, lastna aktivnost.

Diskusija

Čutna pot-umetni materiali

Na penasto podlago sem s silikonskim lepilom pritrdila pvc zamaške, pom-pom cofke, polovičke pink ponk žogic, pvc jajčke od Kinder jajčkov, pvc dno od plastenk, zaščitno folijo zračnih mehurčkov, kos preproge, kovinske matice in podložke, gobice za posodo. Prvič, ko so otroci zagledali čutno pot, so pristopili z velikim zanimanjem. Takoj so si sezuli copate ter hiteli preizkušat čisto vse podlage. Najljubše so jim bile mehke površine. Kakšen otrok je podlago s tršim materialom tudi prestopil ali pa čeznjo stopil previdno in hitro. Vse podlage so pretipali še z rokami in znali tudi povedati, kje jih doma najdemo (npr. gobice za posodo v kuhinji, matice ima očka v garaži itd.). Po dveh letih po njej še vedno zelo radi hodijo. Če se iz podlage kaj odlepi, mi to skrbno prinesejo, da prilepim nazaj.

Hoja po čutni poti

Tipanje senzomotoričnih slik

Senzomotorične slike

Na tanke lesene deščice sem s silikonem prilepila različne naravne materiale (manjše vejice, lubje, želodove kapice, želode, bučna semena). Otrokom sem jih obesila na njihov doseg, da so jih lahko kadarkoli potipali in gledali. Spoznali so, da je nekaj hrapavo, gladko, majhno, večje, okroglo, podolgovato.

Didaktična pokrivanka: Kje so živali?

Pvc pokrovčke iz embalaže vlažilnih robčkov sem prilepila na tršo kartonasto podlago. Na notranjo stran pokrova sem prilepila nalepke raznih živali, ki sem jih našla v Cicidajih. Izdelala sem 3 različne didaktične podlage s šestimi pokrovčki. Otroci so radovedno odpirali in zapirali pokrove. Spoznavali, poimenovali in oponašali smo živali, prav tako pa smo urili spomin, kje se kakšna žival nahaja.

Iskanje živali

»Hranjenje« gosenice

Zelo lačna gosenica

Za izdelavo te igrake sem potrebovala dve prazni embalaži kapučina ter ju zlepila skupaj (zgornji embalaži sem dno odrezala). Obdala sem ju z lepenko in nanjo s samolepilnim papirjem nalepila gosenico z odprtino za usta. Na pvc zamaške v zeleni in rdeči barvi, sem nalepila nalepke različne hrane. Didaktično igrako so otroci uporabljali individualno, gosenico so hranili z veliko vnemo. Poimenovali smo tudi vse, kar je gosenica 'pojedla'. Zelo radi so sami odprli embalažo in vse pokrovčke stresli ven ter jo ponovno hranili.

Zelo lačna senzorna gosenica

Za senzorno gosenico sem potrebovala nekaj distančnikov, nekaj brusnega papirja, lesene kolobarje, zadrge in pom-pom cofke. Pritrjena je bila na otrokovi višini, da jim je bila ves čas na voljo za tipanje.

Razvrščanje cofkov v gosenico

Tipanje senzomotorične gosenice

Zelo lačna gosenica: Različno veliki cofki

Iz prazne manjše škatle in nekaj koščkov filca sem izdelala še eno gosenico, ki je imela različno velike odprtine, skozi katere so otroci metali pom-pom cofke glede na velikost. Ugotovili so, da velike cofke ne moreš vreči skozi majhno luknjo, majhne pa lahko skozi katerokoli luknjo, zato so kdaj pa kdaj malo pogoljufali. Všeč jim je bilo, da so škatlo lahko od strani sami odprli in vse cofke stresli ven.

Pikapolonice na marjetici

Zbrala sem večje pvc zamaške v rumeni, zeleni, rdeči in oranžni barvi od različnih napitkov. Vsakega posebej sem pritrdila na košček malo tršega papirja, ga obrezala in nastale so pikapolonice različnih barv. Nanje sem narisala še poljubno število črnih pik. Iz papirja sem izdelala še večje marjetice v enakih barvah, kot so pikapolonice. Otroci so morali pikapolonice razvrščati na marjetice glede na barvo. Najprej so razvrstili rdeče, rumene in zelene, na koncu pa smo skupaj ugotovili, da lahko pravzaprav na sredino dodajo tudi oranžne. Na pikapolonicah smo šteli tudi pike.

Pikapolonice na marjetici

Razvrščanje pikapolonic

Mavrični zbiralnih zamaškov

V okviru humanitarne akcije v vrtcu zbiramo zamaške. Da pa bi bila akcija še na drugačen način poučna, sem se odločila, da izdelam zabojnike, ki bodo otroke in starše še dodatno spodbudili k zbiranju zamaškov. Večje škatle sem obdala z belim papirjem. Na eno sem prilepila barvne tulce, skozi katere otroci mečejo zamaške glede na barvo, druga pa je vsebovala barvne odprtine, skozi katere so otroci prav tako metali zamaške glede na barvo. Ugotovili so, da gredo skozi tulce samo manjši zamaški, večje zamaške pa morajo vreči v škatlo z odprtinami. Škatli smo postavili v garderobo v Eko kotiček, kjer starše in otroke skozi vse leto spodbujajo k zbiranju.

Razvrščanje zamaškov skozi tulce

Razvrščanje zamaškov skozi barvne odprtine

Polaganka: Barvne polovičke

Zbrala sem modre pvc pokrovčke in nanje nalepila dve barvni polovički kroga, izrezanega iz malo tršega papirja. Prav takšen krog v enakih barvah pa sem prilepila tudi na večjo podlago. Podlaga je vsebovala 7 barvnih krogcev, na katere so otroci morali položiti zamašek, ki se barvno ujema. Pri izdelavi sem pazila, da se barvne kombinacije ne ponavljajo.

Polaganje barvnih polovičk

Podlaga z zamaški: Odvijanje in privijanje

Starše sem pozvala k zbiranju prazne Tetra Pak embalaže, embalaže od pralnih praškov in mehčalcev in manjših škatel od otroških čevljev. Vse to sem od njih tudi dobila. Uporabila sem embalažo, ki se ji lahko odstrani tudi navoj. Otrokom sem izdelala različne didaktične igrače, s katerimi so urili odvijanje in privijanje večjih in manjših zamaškov. Dodala sem še nekaj barv, barvnih vzorcev in tako je bila naloga še malo težja. Za popestritev sem dodala še pom-pom cofke, ki so jih lahko metali v odprtine glede na barvo.

Privijanje zamaškov glede na barvo, barvni vzorec ter navoj

Barvni spomin

Na po dva modra pvc zamaška sem na notranjo stran pritrdila barvni papir in didaktična igrača je bila narejena preprosto in hitro. Paziti sem morala samo, da so zamaški popolnoma enaki, saj bi si lahko otroci po zunanji strani zapomnili pare. Če želim, da se igramo igro po pravilih, jo vedno igram z njimi, da jih pri tem še vodim. Starejši otroci so pravila že skoraj povsem usvojili. Prav tako smo pri starejših lahko dodali vse barve, z mlajšimi pa igramo z manj zamaški. Odpadnih zamaškov nikoli ne zmanjka, zato lahko pri tej igri poljubno dodajam nove barve.

Družabna igra: Barvni spomin

Zaključek

Običajno je, da se igrače da kupiti v trgovini. Zelo malo pa je takšnih, ki bi jih izdelali sami in pri izdelavi vsaj delno uporabili že odsluženo embalažo in jo tako ponovno izkoristili. Otroci uživajo, če lahko opazujejo proces nastajanja igrače in če lahko pri tem celo kaj pomagajo. Do igrače, ki smo jo sami izdelali, imamo drugačen odnos.

Če pa ob tem pomislimo še na to, da smo nekaj odsluženega ponovno uporabili, smo še toliko bolj zadovoljni, saj smo pomislili tudi na naše okolje. Vse zgoraj predstavljene igrače so imele neko didaktično noto in pravila, ki so jih otroci hitro usvojili. Kasneje pa so že začeli razvijati svojo domišljijo in raziskovati, kako bi se dalo igrati še drugače, kar me zelo veseli. Pri vseh igrah so se lahko otroci igrali sami ali pa so k igri sprejeli še kakšnega prijatelja. Naj povem še, da sem igrače izdelovala predvsem v službi in otroci so radovedno spraševali, kaj počnem in me opazovali. Preizkusili so jih z velikim zanimanjem. Do danes so izgubili samo en zamašek, kar mi da vedeti, da otroci lepo skrbijo za igrače. Zadovoljna pa sem tudi sama, saj sem otrokom dala nekaj izpod svojih rok in pri tem poskrbela, da embalaža, ki bi romala v koš, še enkrat 'zaživi'.

Literatura:

- Batistič Zorec, M. (2002). Psihološki vidiki otrokove igre. Interno gradivo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta UL
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

SPOZNAVAMO IN USTVARJAMO S KARTONSKO EMBALAŽO ZA MLEKO IN SOKOVE

Povzetek

Otroke smo seznanili s pomenom ločenega zbiranja odpadkov za naše okolje, z njihovim recikliranjem in ponovno uporabo. Osredotočili smo se na odpadno kartonsko embalažo za mleko in sokove, in sicer kako pravilno ravnamo z njo preden jo zavržemo, iz česa je sestavljena in kako jo lahko ponovno uporabimo. Nove poti uporabe odpadne kartonske embalaže za mleko in sokove smo odkrivali preko različnih dejavnosti, pri katerih so otroci aktivno sodelovali. Iz odpadne embalaže smo ustvarjali likovne izdelke, didaktične igre in igrače ter nove uporabne izdelke. S ponovno uporabo smo embalaži podaljšali življenjsko dobo, hkrati smo pripomogli k zmanjšani porabi naravnih virov, varčevanju z energijo ter manj obremenjevali okolje..

Ključne besede: embalaža za mleko in sokove, ločevanje odpadkov, ponovna uporaba, ustvarjalnost.

Abstract

We informed children about the importance of separate collection of waste for the environment, by just recycling it and continuous usage of those materials. We focused on wasted carton packaging for milk and juices and talked about the proper handling before discarding it, what materials is it made of and how it can be reused. New ways of using cardboard packaging for milk and juices were discovered through various activities where children actively participated. New art products were created from packaging waste, some didactic games and toys were made and new useful products were developed. With re-use of waste packaging, we extended its useful life and moreover, we helped to reduce the consumption of natural resources, saved the energy and reduced the burden on the environment.

Keywords: packaging for milk and juices, waste separation, re-use, creativity.

Uvod

Velike količine odpadkov, ki jih vsak dan proizvajamo, so ena glavnih težav sodobne družbe. Vseh odpadkov pa nam ni potrebno zavreči. Za naše okolje lahko poskrbimo tako, da odpadke recikliramo ali jih ponovno uporabimo.

Otroci so razvijali predstavo o nastajanju odpadkov in spoznavali pomen ločenega zbiranja odpadkov. Z različnimi dejavnostmi so spoznavali odpadno kartonsko embalažo za mleko in sokove. Otroci so se seznanili z različnimi načini recikliranja in predelave odpadne kartonske embalaže za mleko in sokove ter njene ponovne uporabe."Recikliranje pomeni, da odpadke shranjujemo in iz njih naredimo enak

izdelek ali pa jih predelamo v kaj drugega. Pri ponovni uporabi isto stvar večkrat uporabljamo v njeni izvorni obliki in je ne predelujemo" (Inskipp, 2006, str. 11).

"Ponovna uporaba stvari je za izboljšanje okolja celo boljši način kot recikliranje. Recikliranje je dober način za zmanjšanje količine odpadkov in varčevanje z naravnimi viri in energijo. Pri tem se moramo zavedati, da so za ponovno izdelavo stvari potrebne surovine in energija. V nasprotju s tem, pa pri ponovni uporabi stvari ostanejo v enaki obliki, zato ne potrebujemo dodatne energije ali surovin" (Inskipp, 2006, str. 26).

Cilji

- Otrok spozna odpadno embalažo za mleko in sokove.
- Otrok se zaveda pomena ločevanja odpadkov in pomena recikliranja odpadkov.
- Otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave in ponovne uporabe.

Metode

Uporabili smo naslednje metode: opazovanja, raziskovanja, razlage, lastne aktivnosti, ustvarjanja, igre.

Diskusija

Otroci so raziskovali prazno kartonsko embalažo za mleko in sokove (v nadaljevanju KEMS). Ugotovili so, da je lahka, da se ne more strgati ali zlomiti, da ne prepušča tekočine in da se preprosto odpira, saj je na njej po navadi pvc zamašek z navojem. Otroci so izvedeli, da so v njej shranjene tekočine s kratkim in dolгим rokom trajanja. Sledila je raziskava sestave KEMS. Razrezano embalažo so poskušali ločiti na njene sloje ter pri tem opazili, da je na embalaži tisk, ki je zaščiten s folijo (vrhnji sloj), pod tiskom pa je še karton in aluminijasta folija. Sloje KEMS smo si natančneje pogledali še na spletni strani www.eko-paket.si.

Otroci so se seznanili kako pravilno ravnamo z odpadno KEMS. Sledili so navodilom, ki prikazujejo pravilno ravnanje, sploščena embalaža pa tako v košu ali zabojniku zavzame manj prostora.

Prikaz pravilnega ravnanja s prazno KEMS

Pravilno ravnanje s prazno KEMS

Preko video posnetkov in slikovnega gradiva so se otroci seznanjali z različnimi načini recikliranja in predelave KEMS, in sicer:

- v postopkih predelave KEMS pridobimo recikliran papir,
- s sežigom v sežigalnicah pridobimo energijo,
- kartonsko embalažo ločimo in kompostiramo,
- jo zmeljemo in segrejemo, da se plastika stopi, nato pa se iz plošč izdelajo izdelki, npr. pohištvo.

Spoznali so, da iz odpadne KEMS embalaže in iz njenih recikliranih materialov ne moremo pridobivati surovine za novo embalažo KEMS. Iz ustrezno reciklirane KEMS izdelamo nove izdelke za drugi namen uporabe, in sicer kadar KEMS ločujemo z namenom usmerjenega predelovanja v papirnicah, kar v nadaljnje omogoča izdelavo higiensko-papirnatih konfekcij kot so papirnati robčki, papirnate brisače in toaletni papir. Higienski papir iz reciklirane sestavljene embalaže mleka in sokov uporabljamo tudi v našem vrtcu.

Snovni krog, prikaz kroženja KEMS

Uporaba higienskega papirja iz reciklirane sestavljene embalaže mleka in sokov

Otroke smo spodbujali k ponovni uporabi odpadne KEMS in s tem prispevali k ohranjanju čistjšega okolja. Otroci so ustvarjali nove uporabne izdelke (ptičje hišice, denarnice, posode za igro), didaktične igre in igrače ter likovne izdelke.

Didaktična igra »Ločuj odpadke«, ki so prikazani na fotografijah

Mesto, ki so ga otroci izdelali iz odpadne KEMS

Mozaik iz odpadne KEMS

Zaključek

Z dejavnostmi smo spodbujali pravilno ravnanje z odpadno kartonsko embalažo za mleko in sokove. Otroke smo ozaveščali o pomenu ločevanja odpadkov, možnostih predelave in ponovne uporabe. Otroci so spoznavali iz česa je sestavljena kartonska embalaža za mleko in sokove, kako jo recikliramo in katere nove izdelke dobimo s predelavo. Otroci so preko različnih dejavnosti odpadno kartonsko embalažo ponovno uporabili in tako poskrbeli za naše okolje, saj za ponovno uporabo izdelka ne potrebujemo dodatne energije ali surovin.

Literatura:

- Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za šolstvo.
- Inskipp, C. (2006). Odpadki in recikliranje. Ljubljana: Grlica
- Tola, S., Infiesta, E. (2005). Šolski ekološki vodnik. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

- Spletni vir: www.eko-paket.si

ODGOVORNOST DO ODPADKOV

Povzetek

V Vrtcu Plavček, smo se od meseca aprila do maja odločili, da otroke v oddelku 3–4 let bolj ozavešimo o odpadkih in ločevanju le teh. Živimo v družbi, v kateri se srečujemo z vedno večjim obsegom odpadkov, ki pa počasi naraščajo.

V prispevku so predstavljene dejavnosti, s pomočjo katerih smo poskušali otroke iz skupine spodbujati, do odgovornega in spoštljivega odnosa do žive in nežive narave v našem okolju.

Ključne besede: ločevanje odpadkov, otroci, okolje, vrtec, uporaba.

Abstract

In Kindergarten Plavček in the group of 3 to 4 year olds, we talked about waste. We have decided to make children aware of all the waste that we are producing and about rubbish sorting. We live in a society that constantly makes more and more rubbish and the pile does not stop growing.

With different kinds of activities, we tried to encourage children to develop responsible and respectful attitude towards animate and inanimate nature. The activities that we used are described in this article.

Keywords: waste separation, children, environment, kindergarten, usage.

Uvod

Odpadek je vsaka snov ali predmet, ki ga imetnik ne more ali ne želi uporabljati sam, ga ne potrebuje, ga moti ali mu škodi in ga zato zavrže (Modru Jan, str.4).

Živimo v času, ko se veliko odpadkov kopiči okrog nas. Odpadki niso nekaj odvečnega, kar sodi na odlagališča, ampak jih namesto tega lahko preusmerimo v ponovno predelavo in tako iz njih pridobimo koristne surovine, kompost ali gorivo. Pogoji, da bi odpadki postali ponovno koristni, je da jih ločeno zbiramo in ustrezno odlagamo v zabojnike.

Če jih ločeno zbiramo, jih lahko predelamo in tako tudi ponovno uporabimo in s tem zmanjšamo:

- količine odpadkov, ki se odlagajo;
- stroške ravnanja z odpadki;
- količino energije, ki je potrebna za proizvodnjo novih izdelkov;
- onesnaževanje okolja ter
- poraba naravnih virov (Modri Jan, str. 5).

Tako smo v modri igralnici Vrtca Plavček začeli ločeno zbirati odpadke in nekaj teh odpadkov ponovno uporabiti (izdelali smo si hranilnike za srečo). S tem smo poskušali dokazati, da se tudi majhni otroci že lahko učijo in navajajo na pravilno ravnanje le teh.

Cilji

Globalni cilji:

- Poslušanje, razumevanje in doživljanje jezika;
- doživljanje, spoznanje in uživanje v umetnosti;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave;
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.

Cilji:

- pridobivanje izkušenj, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevamo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja;
- razvijanje predstav o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave;
- doživljanje umetnost kot del družbenega in kulturnega življenja;
- spoznavanje različnih vrst odpadkov in zabojnikov ter košev za odpadke;
- seznanitev z deklamacijo o odpadkih.

Metode

Za naše dejavnosti smo strmeli, da bi naši otroci bili čim bolj aktivni. Uporabili smo metode: igre, pogovora, poslušanja, razvrščanje, pripovedovanja, razlage, sklepanja, pojasnjevanja, opazovanja, raziskovanja, ločevanja, fotografiranja in lastne aktivnosti otrok.

Diskusija

Cilje, ki smo si jih zadali, smo v celoti realizirali. Otroci so se vključevali pri vseh dejavnostih, ki smo jih pripravili.

V mesecu aprilu smo začeli z zbiranjem odpadne embalaže. Za pomoč pri zbiranju smo vključili starše, ki imajo svoje otroke vključene v tem oddelku. Staršem smo navedli, naj bo vsa prinesena embalaža čista.

Ko smo zbrali odpadno embalažo, smo se začeli pogovarjati o odpadkih; kje jih najdemo, kaj so odpadki, kaj z njimi delamo, čemu so namenjeni in drugo.

Otroci so nanesti, da odpadke odlagamo v koš ali zabojnike. Zato smo se odpravili na sprehod do šole, kjer smo si ogledali, katere zabojnike za smeti imamo tam na voljo.

Ogled zabojnikov za smeti pred šolo

Pričeli smo tudi z likovnim ustvarjanjem na to temo. Otroci so poljubno risali zabojnike in koše za smeti, kakor so si jih oni predstavljali. Na koncu smo v igralnici izdelke v likovnem kotičku razstavili, da so si jih otroci lahko vsak dan ogledali.

Risbe otrok z zabojniki in koši za smeti

Na terasi vrta Plavček, pred modro igralnico, smo si ogledali različne vrste odpadkov, ki so jih otroci in starši prinesli v skupino. Sledil je pogovor.

Prinesli smo tudi različne koše: koš za steklo (škatla, na kateri je bilo napisano steklo in v njem ena steklenica, ker nimamo posebej koša za steklenice), koš za biološke odpadke, koš za ostale odpadke, koš za papir in koš za plastiko.

Ti koši so bili različnih barv. Koše smo si najprej ogledali, kajti na nekaterih so bile slike, kateri odpadki se lahko dajo v njih. Šele nato smo pričeli s pravilnim razvrščanjem odpadkov v pravilne koše. Nekateri otroci so tudi vprašali, kam bi lahko odložili odpadke, ker niso bili prepričani glede pravilnega razvrščanja.

Ogled različnih odpadkov

Razvrščanje odpadkov v pravilne koše

Nato smo otroke seznanili z deklamacijo, ki se je navezovala na izbrano temo. Najprej smo deklamacijo predstavili otrokom, se pogovorili o njej, razložili nepoznane besede in šele nato otroke seznanili z vso vsebino.

SMETKE, SMETKE (Anita Žvikart)

Smetke tu, smetke tam,
kam vse te smeti naj dam.
Kup se dela okrog hiše,
naravi res slabo se piše.

Ko gledam ta umazan svet,
se spomnim, kako narediti red.

Plastenke za ponovno rabo,
papir in steklo v predelavo.
Kar ostalo je od kosila,
pa v kompost in za gnojila.

Rešen zdaj vse nesnage.
Ločujmo! To je pot do zmage.
(Modri Jan, 2014, str. 27.)

To deklamacijo so skoraj vsi otroci iz skupine osvojili in z veseljem jo ponavljali ter radi tudi deklamirali drugim otrokom iz skupine.

Za to deklamacijo smo se odločili zato, ker se nam je zdela vsebina primerna glede na izbrano temo, ki smo jo izvajali.

Na koncu pa smo si izdelali še hranilnik v obliki prašička, ki bi nam naj prinašal srečo. Ta hranilnik je bil izdelan iz odpadnega materiala, ki smo ga imeli na voljo v skupini in ki so nam ga prinesli starši.

Barvanje hranilnikov iz odpadnega materiala

Za zaključek smo pripravili tudi razstavo hranilnikov. Starši so bili ponosni na razstavo in ustvarjalnost svojih otrok. Razstavo so si ogledali tudi otroci iz drugih skupin. Nekateri otroci so se skupaj s starši odločili, da bodo hranilnike izdelali tudi doma.

Razstava hranilnikov pred modro igralnico

Diskusija je bila za otroke in nas vzgojitelje zelo zanimiva.

» Vloga vzgojitelja je ključna, a jo je težko izmeriti: pravzaprav je njegova vloga v zburjanju otrokove radovednosti in spodbujanju raziskovanja. To dosežemo tako, da spodbuja otoka, da si zastavi svoje probleme in ne tako, da mu problem vsili ali narekuje rešitve.

Jean Piaget, nov. po Banet (1976), str. 7.

Kot pravi Piaget, je vloga vzgojitelja v spodbujanju otrokove radovednosti in ta tema z naslovom »Odgovornost do odpadkov« nam je to omogočala. Otroci so preko različnih vrst odpadkov spoznavali značilnosti različnih odpadkov in odgovorno ravnanje z njimi. Naloga vzgojitelja pa je bila, da smo jih spodbujali, jih motivirali za raziskovanje ter jim postavljali odprta vprašanja, na katera so odgovarjali. Tako so otroci s pomočjo različnih metod dela oblikovali svoja stališča in nova spoznanja o odpadkih v našem okolju.

Zaključek

Otroci so se vključevali pri vseh dejavnostih, ki smo si jih zastavili. Smo mnenja, da smo skozi dejavnosti zajeli posamezna področja kurikuluma v zvezi z okoljem in odpadki v njem. Naš namen je bil, da otroke ozavešimo o skrbi za okolje in s tem pripomoremo, da bodo tudi oni, ki so še tako majhni, vedeli, zakaj ločujemo odpadke in kako lahko s tem pripomoremo k našemu čistejšemu okolju.

Življenje ni črno in ne belo, ampak je vedno pisana mavrica številnih barv in občutij. Otroci so bili pri dejavnostih radovedni, navdušeni, vzpodbujeni za delo. Delovali in obnašali so se kot znanstveniki, le na njihovi primerni stopnji. Bili so čudoviti, kajti presenečali so nas iz dneva v dan o novih spoznanjih in v željah po dodatnih dejavnostih na to temo.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport Ljubljana: urad Republike Slovenije za razvoj šolstva.
- Mi in naše okolje. Kam z odpadki? (2013). Zavod PEC Pomurski ekološki center Murska Sobota so. p. Murska Sobota.
- Modri Jan. (2014) Revija za spoznavanje in ohranjanje okolja.

POLICIJA ZA ODPADKE

Povzetek

Odpadki so ena pomembnejših tem v današnjem času, zato je nujno, da se z njimi ukvarjamo tudi v vrtcu. Poleg košev za razvrščanje odpadkov je pomembna vloga otrok pri njihovi vsakodnevni uporabi. V vrtcu smo na pobudo otrok ustanovili policijo za odpadke, ki na podlagi svojega znanja išče napake pri razvrščanju v vseh skupinah Vrtca Tabor.

Ključne besede: odpadki, razvrščanje, raziskovanje.

Abstract

Waste is one of the most important themes nowadays. Therefore it's necessary to talk about it in the kindergarten as well. Classification bins play a significant role, especially when children use them every day. Children in our kindergarten suggested the waste police, which pays attention on how the waste is sorted in every group of our Kindergarten Tabor.

Keywords: waste, classification, research.

Uvod

Kako se lotiti razvrščanja odpadkov, je vsakoletni izziv, saj nanje vplivata starost in predhodne izkušnje oz. znanje. Ker sem z otroki drugo leto, sem njihovo predznanje poznala in ga želela čim bolje izkoristiti. Rodila se je skupna ideja o policiji za odpadke, morda bi bil lahko naziv tudi drugačen, morebiti detektivi za odpadke, a najbolj se je prijelo policija za odpadke. Verjetno je vplivalo tudi dejstvo, da so se v tistem času otroci veliko igrali policijo.

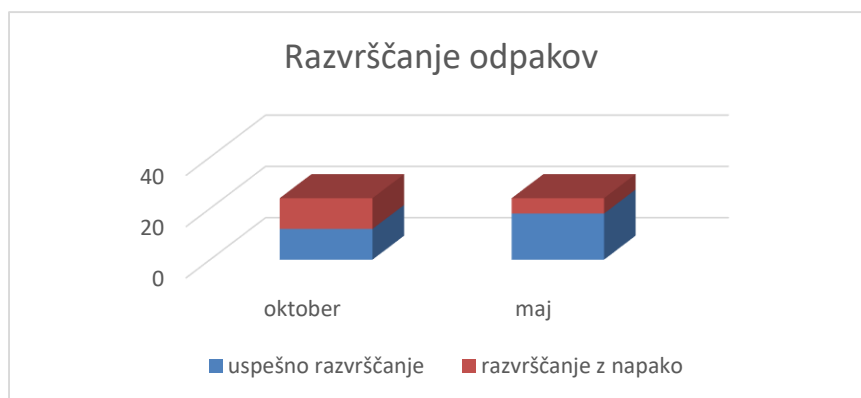
Ločevanje odpadke postaja res nujnost v svetu prenatrpanem s plastiko in ostalimi odpadki. Nujno je iskati in spodbujati bolj trajnostne rešitve doma kot seveda tudi v vrtcu. Ena takšnih preprostih rešitev je bila vrečka iz odslužene majice, ki jo otroci uporabijo, kadar nimajo svoje oz. da ne posežejo po plastični.

Recikliranje pa pomeni, da odpadek shranjujemo in iz njega naredimo enak izdelek ali pa ga predelamo v kaj drugega. (Inskipp, C. 2006). Otroke tema zanima, a hitro zmanjka volje, ko je potrebno napeti možgane, se spomniti dosedanjih izkušenj in se pravilno odločiti ter razvrstiti. Naša igra policije za odpadke je držala visoko motiviranost in željo po učenju pri odpadkih, še posebej tistih, ki jih predhodno niso dobro poznali.

Metode

Pri raziskovanju sem uporabila metode opazovanja, zbiranja podatkov in analizo podatkov.

Pri prvem merjenju v mesecu oktobru je sodelovalo 24 otrok, oddelka 5-6 let, ki so imeli isto nalogo. Pri njih sem opazovala in si beležila opravljene naloge. Otroci so po zajtrku morali pospraviti jogurtov lonček, iz katerega so odtrgali papir in pokrovček, lonček umili in ga ustrezno razvrstili. Od 24 otrok jih je pravilno razvrstilo odpadke polovica otrok, torej 12. Merjenje sem ponovila v mesecu maju, z istimi navodili, isti odpadki. Maja je pravilno razvrstilo odpadke 18 otrok. Pri prvem merjenju je sodelovalo 24 otrok, prav tako pri drugem merjenju. V oktobru je pravilno razvrstilo odpadke 50 % otrok, v maju pa 75 % otrok.

Pri izvajanju dejavnosti sem uporabila različne metode dela: Igre, pogovora/razgovora, pripovedovanja/razlage, opazovanja, praktičnega dela, eksperimenta, raziskovanja, lastne aktivnosti, primerjanja, sklepanja.

Diskusija

Z otroki smo koše za odpadke naredili za vse skupine vrtca, jih razdelili in jim povedali, da jih bomo večkrat obiskali ter preverili njihovo prizadevanje o pravilnem razvrščanju odpadkov. Vse skupine so našo pobudo z veseljem podprle in se veselile naših prihodov.

Prinašanje košev v oddelke

A pravo delo se je pri nas, v oddelku 5-6 let, šele začelo. Da nekomu poveš, ali morebiti samo podvomiš, da niso vsi odpadki pravilno razvrščeni, je potrebno veliko znanja. Znanje pa smo si pridobivali na različne načine in preko konkretnih izkušenj. Za začetek smo pripravili kuharski kotiček, v katerem so bili tudi koši za ločeno zbiranje odpadkov. Ločevali smo steklo, papir, embalažo in mešane odpadke. Kmalu so otroci ugotovili, da jim manjka koš za biološke odpadke, ki smo ga dodali. Otroci so sami dajali pobude, vodila sta jih radovednost in izkušnje. Seveda si je vsak otrok vzel toliko kot je lahko, niso vsi enako radovedni in utopično je pričakovati, da vsi enako znajo.

Odpadkov smo se lotili po ločevanju na prvi glas, ločevanju v velike zabojnike ter jih razrezali, razstavili, namakali v vodi, preizkušali plovnost.

Z otroki smo si pogledali tudi posnetek o ogromnih količinah plastike v morju, ki je nanje naredil zares velik vtis, saj smo spoznavali tudi različne države sveta in je bilo zanje še bolj doživeto. Mnogo vprašanj se ob takšnih posnetkih poraja v glavah otrok predvsem o nerazumevanju dejanj odraslih.

Otroci so koše za embalažo v druge oddelke prišli preverit v manjših skupinah, običajno so sami oblikovali skupine, občasno pa sem tudi sama spodbudila kakšnega otroka tako, da sem ga vključila v skupino.

Prikaz različne načine obveščanja skupine o napačno razvrščenih odpadkih

Zaključek

Odpadki so neizpeta pesem, včasih se nam zdi, da je razvrščanje že tako utečeno, da niti ne potrebuje posebne pozornosti. A žal iz rezultatov lahko ugotovim, da polovica otrok, ki je ustrezno razvrstila odpadke, še zdaleč ni pričakovan rezultat, pri katerem bi lahko rekli, da so ga otroci polno sprejeli. Vsi oddelki drugega starostnega obdobja se v vrtcu prednostno ukvarjamo z meritvami o ustreznem razvrščanju in vsi imamo podobne rezultate. Še veliko se moramo naučiti. Sama sem se letos veliko naučila o razvrščanju odpadkov, ki smo jih leta napačno razvrščali in so otroci nanje

gledali z dvomom. Vsak dvom je v meni spodbudil željo po natančnem razvrščanju in odpravljanju naših pomanjkljivosti. Pomagala sem si z Abecednikom odpadkov, česar pa tam nismo našli, sem se obrnila na Regionalni center za ravnanje z odpadki Celje, podjetje Simbio, kjer so nam z veseljem pomagali.

Najpogostejše dileme in rešitve: TABELA 1

Vrsta odpadka	Mesto oddajanja	Vrsta odpadka	Mesto oddajanja
ostanki lepilnega traku	mešani odpadki	izrabljeni flomastri	mešani odpadki
slamice	mešani odpadki	vezice	mešani odpadki
rokavice lateks	mešani odpadki	Kinder jajček	embalaža
pap. robčki	Biološki odpadki	papirnate brisačke	biološki odpadki
povoščen papir od bombonov	mešani odpadki	balon	mešani odpadek
folija za plastificiranje	mešani odpadek		

V Vrtcu Tabor letos ob rojstnih dneh vodstvo zaposlenim podari nakupovalno vrečko iz naravnih materialov. Zgodba o odpadkih se začne že pri kupcu, ki določa, koliko odpadkov bo kupil. Kritično kupovanje, spoštljiv odnos do stvari (hrane, igrač, obleke ...) in narave so vrednote, ki jih moramo vzgojiti pri otroku. A zgodba se začne pri nas samih, nismo to kar govorimo, ampak to kar smo.

Literatura:

- Abecednik odpadkov. Mestna občina Celje
- Inskipp, C. (2006). Odpadki in recikliranje. Ljubljana: Grlica
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
- Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce). 2001. Maribor: Obzorja

Mateja Alič
OŠ Ivana Tavčarja Gorenja vas, Vrtec Zala

KAR JE ZA NEKOGA ODPAD, LAHKO POSTANE ZAKLAD

Povzetek

Ponovna uporaba odpadnih materialov pri otroški igri je nama s sodelavko vedno v izziv, zato sva se tudi lotili tedna brez industrijskih igrač. V začetku vsakega dne sva prvo radovednost vzbudili z veliko škatlo od koder sva podajali materiale za ustvarjanje. Igra je bila pogojena z materiali, ki smo jih imeli na voljo tisti dan. Ustvarjalna igra z materiali, ki niso posebej narejeni za namene za katere smo jih uporabili in navdih otrokom za uporabo odsluženih materialov v vsakdanjem življenju, sta bila najina glavna cilja

Ključne besede: otrok, igra, ponovna uporaba materialov, odpadni material, naravni material.

Abstract

The reuse of waste materials in the children's game is always a challenge for me and my colleague. And this is a reason why we started a week without industrial toys. At the beginning of each day, children's curiosity was aroused by a large box from where we supplied materials to create and play. The game was conditioned by materials that we had available that day. Creative play with materials that are not specifically made for the purposes for which we used and inspired children to use used materials in everyday life were our main goals.

Keywords: child, play, reuse of materials, waste material, natural material.

Uvod

S sodelavko pri delu v skupini opažava, da se otroci zelo radi igrajo z naravnimi materiali (na sprehodih v naravi ali v igralnici). V sklopu programa Eko vrtec, v katerega smo vključeni, sva se odločili, da za en teden iz igralnice odstranimo vse industrijske igrače. Še večji povod za to pa je bil dogodek, ko smo s sodelavkami pospravljale kabinet, kjer hranimo razne odpadne in naravne materiale. Ob pospravljanju so se nama s sodelavko porajale ideje, kako in na kakšen način bi jih ponudili otrokom. Razmišljali sva kako naj iz tega kar je za nekoga odpad, nastane »zaklad«.

Igra je kompleksna dejavnost, ki se od drugih dejavnosti loči po tem, da je spontana in vključuje igralčevo ustvarjalnost. Je notranje motivirana in poteka brez notranje prisile, za otroke je prijetna izkušnja, saj ob njej občutijo zadovoljstvo. Z igro otrok pridobiva raznovrstne izkušnje, krepi in razvija svoje sposobnosti in osebnost kot celoto (Čas, Kranjc 2015). Odpadni in naravni materiali so bili tako osnova za otroško igro, preko katere sva želeli uresničevati naslednje cilje s področij Kurikuluma za vrtce:

- Razvijanje, spodbujanje ustvarjalnosti in domišljije.
- Razvijanje medsebojnega sporazumevanja, družabnih veščin.
- Seznanjanje z načini ponovne uporabe odpadnega in naravnega materiala.
- Razvijanje matematičnega mišljenja.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Dejavnosti so potekale en teden v mesecu maju skozi celo dopoldne. Med spontano igro otrok starih 3 – 4 leta so prevladoval metode igre, lastne aktivnosti, raziskovanja, opazovanja, razvrščanja, urejanja in sodelovanja. Igra je potekala individualno, v paru ali manjših skupinah.

Diskusija

S sodelavko sva v omare pospravili vse industrijske igrače ter na police omar pripravile različne materiale, sredstva (naravne in odpadne materiale) in didaktične igre, ki sva jih predhodno izdelali iz odpadnega materiala. Z otroki smo se pogovorili o tem, da se bomo nekaj dni igrali z naravnimi in odpadnimi materiali oziroma z igračami, ki jih bomo izdelali sami. Otroci so začeli iz polic vzemati različne materiale in jih raziskovati. Na začetku so bili kar malo zmedeni in niso vedeli kaj bi z določenim materialom počeli. Tu so potrebovali nekaj najinih usmeritev, spodbude. Naslednji dan pa so ideje že izhajale iz njih samih. Tako so iz odpadnih tulcev in lesenih kock sestavljali stolpe, hišice za gozdne živali, po predlogi nizali kamenčke, gumbе, po barvi v košarice razvrščali barvne zamaške, z barvnimi zamaški nizali zaporedja, se igrali eko družabno igro Ugasni luč in družabno igro Spomin-simetrija itd.

Vsak dan sva v igralnico prinesli kakšno škatlo z odpadnim materialom in otroci so vedno z zanimanjem spraševali, kaj imava v škatli. Ko sva jim pokazali vsebino škatel smo skupaj iskali ideje kaj bi iz določenega materiala izdelali.

Materiali so omogočali tako ustvarjalno, konstrukcijsko in simbolno igro kot tudi igre s pravili in didaktične igre.

Stolp iz tulcev, lesenih kock
in storžev

Sestavljanje iz lesenih kock

Tekom dejavnosti, so se pojavile različne ideje. Na primer, ker se otroci zelo radi igrajo s punčkami in dojenčki, smo iz odpadnega blaga in plastenk izdelali punčke iz cunj, iz plastične embalaže pa smo izdelali instrumente.

Igra z punčkami iz blaga

Igra z naravnim materialom

Nizanje kamenčkov

Simbolna igra »peka torte«

Zaključek

Otroci so v tednu brez industrijskih igrač presegli najina pričakovanja. Pri opazovanju njihove igre sva opazili, da so bili v igri veliko bolj ustvarjalni. Nestrukturirani materiali so otrokom omogočili veliko več načinov igre in ustvarjalnosti. Krepili so se v sodelovanju in prijateljskih odnosih, krepila se je samozavest otrok, ko so neko nalogo uspešno končali (na primer sestavili stolp iz tulcev in lesenih kock). Projekt sva mislili izvajati le en teden, a smo ga zaradi zanimanja in pozitivnih izkušenj izvajali še naprej.

Upava, da so otroci pridobljene izkušnje prenesli tudi v domačo okolje. Da bodo iz izkušnje črpali navdih za ustvarjanje iz odsluženih, odpadnih in naravnih materialov in tako mogoče nadomestili tudi kakšno kupljeno igračo.

Vsekakor so otroci v času izvajanja projekta dokazali, da to kar je za nekoga odpad, lahko postane zaklad!

Literatura:

- Bahovec, E. D. (1999). Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport in zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
- Čas M., Kranjc M. (2015). Otroška razlGRAnka: učbenik/priročnik za modul Igre za otroke v programu Predšolska vzgoja, Velenje.
- Einon D. (2002). Ustvarjalen otrok. Učila, Tržič.
- Košmrlj, M. (2015). Eko družabne igre. Morfem, Ljubljana.

hrana

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

ZDRAVA PREHRANA PRI NAJMLAJŠIH

Povzetek

Zdrava prehrana je v predšolskem obdobju zelo pomembna in ima pomemben vpliv na zdravje otrok. V tem obdobju ima vrtec, kot vzgojno-izobraževalna institucija, pomembno vlogo. Strokovni delavci v vrtcu, v sodelovanju s starši, smo najboljši učitelji, saj smo sami otrokom vzor.

Otroci doživljajo, spoznavajo in pridobivajo izkušnje preko čutil ter igre. Pomen zdrave prehrane, predvsem sadja in zelenjave, je vodilo, kako na zanimiv način preko igre in zanimivih dejavnosti seznaniti že najmlajše otroke, ki si izkušnje šele pridobivajo. V celotnem procesu spoznavanja, doživljanja, raziskovanja, okušanja in vrednotenja so otroci aktivni udeleženci in pridejo do novih spoznanj in izkušenj.

Ključne besede: zdrava prehrana, sadje, zelenjava, igra.

Abstract

In early childhood, healthy nutrition has a substantial impact on children's health. During this period, kindergarten as an educational institution plays an important role. Early childhood educators in cooperation with parents, provide learning opportunities, addition to modeling and leading by examples.

Children learn through their senses and play. Therefore, providing interesting games and play-based activities is the guiding principle to familiarize the youngest children with the importance of a healthy diet, especially fruit and vegetables. Through the holistic processes of introductions, explorations, testing, feeling, and evaluations, children as active participants gain new insights and experiences.

Keywords: healthy nutrition, fruits, vegetables, play.

Uvod

Pri vzgoji je pomembno, da strokovni delavci z dejanji in vzgledom otrokom pokažemo pravo pot.

Zdrava prehrana je del zdravega načina življenja. In zdravo življenje se začne že v otroštvu.

V našem vrtcu že več let strmimo k nabavi zdrave prehrane in na takšen način poskušamo otrokom približati raznovrstno ter uravnoteženo prehrano že od najmlajših otrok naprej.

Otroci v vrtec prihajajo z različnimi izkušnjami glede prehrane, tako glede okusov kot tudi glede spoznavanja samih živil. In tukaj smo strokovni delavci tisti, ki vplivamo s svojim vzgledom in strokovnostjo na njihove izkušnje. S primernimi pristopi pripomoremo k temu, da otrokom privzgojimo zdrave prehranjevalne navade in s tem posledično vplivamo tudi na zdravje otrok.

Zato moramo otroke že od njihovega zgodnjega otroštva navajati na pomen prehrane, ki vpliva na fiziološki, psihološki in kognitivni razvoj posameznika.

Ker se otrok uči z opazovanjem in posnemanjem odraslih, jim s svojim vzorom postavljamo smernice in temelj za prehranske navade v odrasli dobi.

Metode

Pri delu uporabljam različne metode dela: opazovanje, opisovanje, pogovor, lastno aktivnost, aktivno učenje, igro.

Glavni namen mojega načrtovanja je, da otroci spoznajo različno prehrano.

Pri tem si zadam naslednje cilje:

- otrok spoznava različno prehrano in pridobiva navade zdravega in raznolikega prehranjevanja;
- otrok se seznani z zdravo prehrano;
- otrok spoznava različno sadje in zelenjavo;
- otrok okuša sadje in zelenjavo;
- otrok spoznava sadje in zelenjavo s svojimi čutili (vid, tip, okus, vonj);
- otrok seje, opazuje in preizkuša posejano zelenjavo – vrtno krešo.

Diskusija

V vseh enotah vrtca Tezno Maribor imamo vrtove, kjer so otroci aktivno vključeni v proces predelave določenih vrst hrane. Tudi moja skupina najmlajših otrok, starih 1-3 let, sodeluje v tem procesu. Dejavnosti prilagajam njihovi razvojni stopnji, kjer otroci spoznavajo sadje in zelenjavo.

Otroci si pred vstopom v vrtec pridobijo različne izkušnje glede prehrane, kar je opaziti tudi v skupini. Otroci najraje jedo hrano, ki jo poznajo od doma. Moja naloga je, da različne okuse čim bolj približam vsem otrokom na njim zanimiv način.

Preko opazovanja zaznavam, da otroci slabo poznajo sadje in zelenjavo, tako glede prepoznavanja kot tudi glede samega okušanja. Načrtujem dejavnosti, s katerimi želim otrokom približati prehrano, ki je zdrava za naš razvoj. Tako vključujem prehrano, ki jo kuharice postrežejo pri zajtrku, malici ali kosilu.

Dejavnosti izvajam daljše časovno obdobje. Pri tem upoštevam načelo postopnosti in sistematičnosti (od znanega k neznanemu).

Letošnja skupina otrok je na začetku poznala in prepoznala le jabolko, zato smo najprej začeli s spoznavanjem sadja in šele nato zelenjave.

Za motivacijo sem pri spoznavanju sadja in zelenjave uporabila pokrito košaro. Otroci so bili od vsega začetka aktivno vključeni, saj so jih igre s skritim sadjem zelo pritegnile.

Pokrito košaro so si otroci dobro ogledali, jo tipali, vonjali, poslušali, če se kaj sliši. Ugotavljali smo, kaj se v košari skriva in vse doživljali preko svojih čutil. Videni sadji v košari so otroci prepoznali, poimenovali in se seznanili z njegovimi sestavnimi deli. Najzanimivejši del pri jabolku se jim je zdela »muha«. Vedno, ko so jabolko videli ali

jo tipali, so jo obračali in si ogledovali »muho«. Kasneje smo spoznavali tudi drugo sadje: hruško, banano, kivi, pomarančo in limono.

Tipanje sadja v košari

Doživljanje s tipanjem

Naše ugotovitve na koncu so bile, da so otroci prepoznali večino sadja, težje jim je bilo sadje poimenovati. Otroci so se seznanili, katero sadje jemo olupljeno-neolupljeno, katero je kislo-sladko, trdo-mehko ...

Pri postrežbi hrane lahko strokovni delavci s svojo izvirnostjo in kreativnostjo poskrbimo, da je hrana otrokom prijetna na pogled, saj otroci jedo hrano z »očmi«. Prav tako je pomembno, da poskrbimo za prijetno, mirno in sproščeno vzdušje ter primerno vedenje pri mizi, kar obogati skupni obrok. Pri pripravi hrane lahko otroke vključimo v postopek pripravljanja sadnega obroka – sadne malice. To je otrokom vedno zanimivo. Predvsem se čutijo pomembne, saj lahko sami odločajo, iz katerega sadja bo sestavljeno njihovo sadno nabodalo.

Občasno sadje izkoristimo tudi za izdelavo soka, ker se zavedamo, da je tudi pijača sestavni del zdrave prehrane.

Tako sedaj dobra polovica otrok že sodeluje v pogovoru in pripravi sadne malice. Točno vedo, kaj za pripravo malice potrebujemo. Več otrok pokaže interes, da sadje poskusi in ga uživa. Ugotavljam tudi, da z večjim veseljem posegajo po sadni malici.

Velik pomen pri prehrani ima prav tako zelenjava.

Med samim procesom so otroci spoznali naslednjo zelenjavo: korenje, solata, čebula, kumarica, paradižnik, paprika, krompir. Tako kot sadje, so jo spoznavali s svojimi čutili in ugotovili, da je zelenjava pomembna za naše zdravje. Vsi otroci vse zelenjave niso želeli poskusiti, so jo pa povonjali in se je dotaknili.

Doživljanje z okusom

Doživljanje z vonjem

Pomembno je, da otroci spoznajo, kako določena zelenjava zraste. Zato smo si v igralnici posejali vrtno krešo. Otroci so bili v sam proces vključeni od začetka do konca: sejanje v zemljo, skrb za posejana semena, opazovanje nastalih sprememb, rezanje vrtno kreše. S porezano vrtno krešo smo si obogatili zajtrk, kjer so si otroci lahko namaz popestrili s krešo, ki smo jo sami pridelali. Veselje ob okušanju naše pridelane zelenjave je bilo nepopisno in seveda zajtrk zelo okusen.

Polnjenje zemlje za sejanje

Sejanje kreše

Kreša pri zajtrku

Ob koncu našega načrtovanja so otroci poznali in prepoznali manj zelenjave kot sadja. Zato se bodo dejavnosti izvajale tudi v prihodnje, skozi dnevno rutino in didaktičen material ter igre, ki smo jih naredili. S pomočjo iger namreč otroci pridobljeno znanje utrjujejo in nadgrajujejo.

Dejavnosti, v katerih so otroci vpeti kot aktivni udeleženci, so veliko bolj zanimive in učinkovite.

Zaključek

Prehrana je zelo pomembna, saj jo otroci potrebujejo za rast in razvoj.

Vključitev otrok v dejavnosti povezane s hrano je pomembna izkušnja, ki jo otroci doživijo in si jo zapomnijo. To vpliva na njihove kasnejše prehranske navade in je pomemben korak v smeri prehranske vzgoje ter pomembna popotnica za življenje.

Poleg staršev imamo strokovni delavci zelo pomembno vlogo pri zdravem prehranjevanju, zato so izkušnje, ki jih otroci v vrtcu pridobijo, zelo pomembne. Zavedati se moramo, da so otroci različni in to upoštevati tudi pri prehrani. Otroci potrebujejo pozitiven vzor, čim več izkušenj in čas, da se lahko zavedajo pomena zdrave prehrane. Ta proces je dolgotrajen, učinki se vidijo šele čez določen čas. Vloga strokovnih delavcev pri tem je, da jih s svojim vzgledom, vztrajnostjo in potrpljenjem usmerjamo na pravo pot.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. 1999. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK

Povzetek

V okviru dneva slovenske hrane poteka projekt Tradicionalni slovenski zajtrk (TSZ), ki ga vsako leto izvedemo tudi v našem vrtcu.

Letošnja vsebina dneva slovenske hrane je osredotočena na pomen zdravih tal in njihovo vlogo pri pridelavi kakovostne ter zdrave hrane. V projektu so posebej izpostavljene posamezne kmetijske panoge: prirreja mleka, pridelava žit, čebelarstvo in sadjarstvo.

Otroci dobijo za tradicionalni slovenski zajtrk namazan kruh z maslom in medom, mleko in jabolko.

Ključne besede: vrtec, otroci, maslo, mleko, med, kruh, jabolko.

Abstract

Within the Slovenian food day the project Traditional Slovenian breakfast (TSZ) takes place and is annually performed in our kindergarten.

This year's topic of the Slovenian food day is focused on the importance of a healthy soil and its role in the production of quality and healthy food. In the project, certain agricultural sectors are particularly exposed: milk production, cereal production, beekeeping and fruit growing.

For Slovenian traditional breakfast children are served bread with butter and honey, milk and apple.

Keywords: kindergarten, children, butter, milk, honey, bread, apple.

Uvod

Pred uvedbo projekta Tradicionalni slovenski zajtrk so v Sloveniji že potekale nekatere aktivnosti, ki so spodbujale zdrav način prehranjevanja. Čebelarska zveza Slovenije je tako že v preteklih letih izvajala izobraževalno akcijo En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v slovenskih vrtcih.

Namen projekta je bilo izobraževanje in ozaveščanje otrok o pomenu čebel in čebeljih pridelkov za zdravje ljudi in okolja.

Na osnovi pozitivnih izkušenj je Čebelarska zveza Slovenije predlagala vseslovenski projekt, ki bi vključeval tudi ostale slovenske pridelovalce.

Oktobra leta 2012 je slovenska vlada sprejela sklep o razglasitvi dneva slovenske hrane, ki ga obeležujemo vsaki tretji petek v novembru. Glavni namen dneva slovenske hrane je podpora slovenskim pridelovalcem in predelovalcem hrane ter spodbujanje lokalne samooskrbe s kakovostno hrano iz lokalnega okolja.

V okviru dneva slovenske hrane poteka od leta 2011 projekt Tradicionalni slovenski zajtrk (TSZ), v katerega so vključeni slovenski vrtci, osnovne šole ter druge institucije oz. javni zavodi.

Osnovni cilj projekta je predstaviti otrokom pomembnost zajtrka in uživanje doma pridelane hrane v današnjem času, predstavitev kmeta kot pridelovalca hrane in čebel, ki so tesno povezane s kmetijstvom in pridelavo hrane.

Dolgoročni cilj projekta je vplivati na izboljšanje prehranjevalnih navad, s poudarkom na rednem uživanju zajtrka, na pogostejše vključevanje lokalno pridelane hrane ter večje vključevanje vzgojno-izobraževalnih vsebin, ki poudarjajo pomen kmetijstva in čebelarstva, pravilne in zdrave prehrane, živilske industrije, telesne dejavnosti za zdravje ter ohranjanje čistega okolja.

Tradicionalni slovenski zajtrk smo izvedli v večnamenskem prostoru vrtca.

Cilji

- Ozaveščanje o pomenu domače pridelave in predelave hrane ter njenega uživanja.
- Seznanjanje z zdravim načinom življenja in oblikovanje dobrih prehranskih navad.
- Razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.

Diskusija

V večnamenskem prostoru smo se zbrali otroci in zaposleni vseh oddelkov in povabljeni gostje. Na naše povabilo so se odzvali župan Anton Törnar, čebelar Jože Tratnjek, čebelarka Lara Ternar in ravnateljica Marija Horvat.

Gostje so z nekaj besedami predstavili pomen tega dneva.

Zajtrk, ki je sledil, je potekal umirjeno in bilo je zelo prijetno. Mize so krasile izdelane čebelice.

Otroci so zajtrkovali kruh z maslom in medom, pili mleko ter na koncu zaužili še jabolko.

Po zajtrku sta čebelarja po oddelkih predstavila njuno delo in na kratko povedala o vlogi in življenju čebel. S seboj sta prinesla čebelarski klobuk z mrežico in satovje ter predstavila njuno uporabo.

Nekateri oddelki so ves teden izvajali načrtovane dejavnosti s poudarkom na čebelah, ki proizvajajo med, zdrav za naše zdravje. Sončne jesenske dni so otroci skupaj z vzgojiteljicami izkoristili za obisk čebelnjaka in pogovor o čebelah, jih opisovali, prepevali pesmice, brali zgodbe in ustvarjali izdelke na to temo.

Pesem Lojzeta Slaka, Čebelar, smo zapeli v večnamenskem prostoru vrtca skupaj otroci vrtca, učenci šole in naša gosta - čebelarja.

V vrtcu skozi celo leto strokovne delavke v oddelke vključujemo dejavnosti in aktivnosti, pri katerih otroke seznanjamo z zdravo prehrano in gibanjem, ki sta pomemben del zdravega načina življenja. Otroci se seznanijo s pridelavo hrane, spoznavajo pridelke in njihov pomen.

Zaključek

Namen dneva slovenske hrane, tradicionalnega slovenskega zajtrka, je podpora slovenskim pridelovalcem in predelovalcem hrane ter spodbujanje lokalne samooskrbe s kakovostno hrano iz lokalnega okolja.

Otroke je potrebno že od malega seznanjati in ozaveščati o pomenu zdravega načina življenja, vključno s pomenom gibanja in izvajanja športnih aktivnosti.

Redno zajtrkovanje je del zdrave prehrane.

Literatura:

- <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201303634.pdf>
- http://www.mkgp.gov.si/delovna_podrocja/promocija_lokalne_hrane/dan_slovenske_hrane/
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.

KAKO NASTANE KRUH?

Povzetek

Ob vsakodnevem srečevanju s kruhom in raznimi pekovskimi izdelki nas je zanimalo, kako kruh nastane. Preko raziskovanja smo prišli do spoznanj.

Kmet pripravi njivo in poseje žito. Ko žito dozori, ga požanje. Odpelje ga v mlin, kjer ga mlinar zmelje v moko. Iz moke z dodatkom vode, kvasa in soli spečemo kruh. Kruh peče pek v pekarni. Potem ga trgovec v trgovini proda. Lahko pa ga spečemo tudi doma. Ta je najboljši.

Ključne besede: kruh, žito, predšolska vzgoja, narava, otrok.

Abstract

During our everyday encounters with bread and different bakery products, we were interested in how the bread is made. We reached the findings through research.

A farmer prepares the field and plants the grains. When the grain ripens, she/he harvests it. She/he takes it to the mill, where a miller grinds it in the flour. We bake bread from the flour, adding water, salt, and yeast. A baker bakes bread in the bakery. Then, a shop assistant sells it in the grocery store. We can also bake it by ourselves. This one is the most delicious.

Keywords: bread, grain, preschool education, nature, child.

Uvod

V knjigi »Slovenske narodne jedi« je o kruhu zapisano sledeče:

»Kruh je prastara jed; poznali so ga že pred 5000 leti. Pred približno 2000 leti pa si je človek izboljšal kruh s kvasom. Med ljudmi je bil v vseh časih kruh zelo spoštovana jed. Hiše, ki so ga imele so veljale za premožne, saj je bil kruh zunanji videz blaginje. Najraje so pekli pšenični, soržični (pol pšenični, pol rženi) in zmesni. Koruzni in ajdov sta veljala za manj dobrega, če ni bilo dovolj pšenične moke vmes. Ovseni kruh ali ovsenjak pa je danes že skoraj pozabljen. V današnjih časih, ko se kruh peče v pekarnah, je domači kruh posebnost. Včasih so kruh gospodinje mesile v posebnih lesenih koritih – mentrgah, ki so bile pokrite z desko in so se uporabljale tudi kot mize. Iz belega kruha so se razvijali boljši kruhi; pogače, kolači, potice, gubanice, pince, šarklji... Najbolj znana in znamenita izven naših meja pa je potica. Razvili pa so se tudi posebni medeni kruhki – škofjeloški mali kruhki.« (Grum, 1983)

Cilji

- Otrok se seznaja z različnimi žitaricami in njihovimi lastnostmi.
- Otrok se seznaja z mlinom in na manjšem mlinčku zmelje razna žita.

- Otrok spozna proces nastanka kruha od setve do peke.

Metode

Pri raziskovanju nastanka kruha, so nas vodile različne metode, kot so pogovor, razlaga, opazovanje, raziskovanje, lastna aktivnost, izkustveno učenje, igra, poslušanje, eksperiment.

Diskusija

- Otroci prepoznajo osnovne vrste žitaric; pšenica, koruza, ječmen, ajda, proso
- Otroci na kuhinjskem mlinčku za moko zmeljejo semena žit v moko in primerjajo moko med seboj
- Otroci spoznajo proces nastanka kruha od priprave njive, sejanja, žetve, mletja in peke kruha, ter spoznajo in prepoznajo sredstva in poklice, ki so udeleženi v tem procesu. Traktor, kombajn, mlin, pekarna, kmet, mlinar, pek...
- Otroci izdelajo plakat »Veveričina shramba«, na katerega nalepijo semena žit in moko.
- Iz moke, ki jo otroci sami zmeljejo, otroci zamesijo testo in spečejo žemlje.

Kruh je del našega vsakdanjega življenja. Je osnovno živilo, ki ga dobimo v vrtcu na mizo praktično vsak dan. Kako pa nastane?

Naše raziskovanje smo začeli že v prazničnem času pred božičem, ko smo sejali božično žito in opazovali kako hitro raste zelena »trava«. Nadaljevali pa v začetku pomladi, ko smo na sprehodih opazili, da se na poljih nekaj dogaja. Kmetje so s traktorji orali njive in zanimalo nas je zakaj. Otroci, ki so doma na kmetiji, so veliko vedeli o delu na polju. Na youtube smo si skupaj ogledali posnetke oranja, sejanja, žetve. Nad tem so bili še posebej navdušeni dečki, ki so prepoznali vse kmetijske stroje, od traktorja, do kombajna.

Kasneje smo na sprehodih opazovali mlado žito, ki je raslo na poljih. Prepoznali smo ga po lepi svetlozeleni barvi.

Večkrat smo se podali do Bohtetovega mlina, ki je včasih obratoval na potoku Težka voda, danes pa na to spominja le še mirujoče mlinsko kolo in mlinska kamna. Kako pomembno je bilo delo mlinarja in kako je potekalo, nam je zapisala mamica deklice, ki je sama živela in odraščala v mlinu. Danes mlin ne melje več, vendar ga obnavljajo.

Otroci so v vrtec prinašali različna semena žitaric, nekateri že zmleto moko. Primerjali smo jih med seboj, izdelali ropotulje in poslušali kako zvenijo semena. Žita in moko v steklenih posodicah smo razstavili v igralnici, kjer so imeli otroci možnost razstavljenih produktov vsakodnevno opazovati. Izdelali smo plakat Veveričina shramba, na katerega smo nalepili semena in moko, ki so jih otroci lahko tudi od blizu opazovali in se jih dotikali.

Skupaj smo izdelali slikopis »Pot kruha – od njive do mize«. Otroci so sami narisali žito, mlin, pekarno, trgovino, dom, risbice pa smo kasneje sestavili v smiselno celoto in jih pritrdili na tablo v igralnici.

Zbrana semena, ki so jih starši pridno prinašali v vrtec, smo zmleli na malem domačem mlinčku in iz dobljene moke spekli polnozrnat žemljice. Ugotovili smo, da je tak kruh malo drugačen od tistega, ki so ga otroci navajeni iz vrtca.

Igra z zbirko žit in moke

Katera ropotulja najbolj ropoče?

Mesimo testo

Meljemo v mlinčku

Moja žemljica

Zaključek

Kruh je eno izmed naših osnovnih živil. V prehrani ga uporabljamo vsakodnevno, tako doma, kot v vrtcu. Zato smo se odločili, da se seznanimo kako pravzaprav kruh nastane. Začeli smo od začetka, pri pripravi njive in sejanju. Otroci živijo na podeželju in še posebej dečki poznajo mnogo poljedelskih strojev in pripomočkov. Ko žito dozori, ga kmet požanje in odpelje v mlin, kjer ga mlinar zmelje v moko. Poznamo več vrst žita, ki nam daje več vrst moke. Otroci so se naučili prepoznavati semena pšenice, pire, ajde, ječmena in koruze. Izdelali smo plakat na katerem so lahko tipali semena in moko. Seznanili so se s potekom nastanka kruha od sejanja do peke in izdelali »časovni trak«. Zrna, ki so jih prinesli od doma smo skupaj zmleli v mlinčku. Moki smo dodali vodo, sol, kvas in testo zamesili v žemlje, ki smo jih spekli v šolski kuhinji.

Prebrali smo nekaj slikanic in pravljič na temo kruha: Pekarna Mišmaš, Levi devžej, Štručka..., se naučili ljudsko igro »Ali je kruh že pečen?« in se naučili pesmico »Po Koroškem po Krajskem«

Literatura:

- D. Bahovec, E. et al.: Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 1999.
- A. Grum: Slovenske narodne jedi, Založba centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, Ljubljana, 1983.
- T. Lapajne: Od kod si, kruhek?, Didakta, Maribor.

KAKO »NASTANE« ZELENJAVA – HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE

Povzetek

V članku je predstavljeno raziskovanje otrok, kako vzgojiti svojo zelenjavo. Ker v bližini ni lokalnih pridelovalcev in v vrtcu ni primernega kraja za gojenje so se morali znajti in poiskati kreativne rešitve za izvedbo poskusa, ki bi jim pomagal pri vprašanjih. Otroci so stalno opazovali kaj se dogaja in zavzeto skrbeli za svoja korita ter lončke. Spoznali so kako izbrana zelenjava »nastane«, pri tem pa pridobili spoštovanje do hrane in se naučili odgovorno ravnati z njo.

Ključne besede: zelenjava, kaljenje, sajenje, fižol, solata, peteršilj.

Abstract

The article presents the research executed by children about growing their vegetables. Since there are no local producers nearby, and there is no suitable place for cultivation in the kindergarten they had to be resourceful and find creative solutions to carry out the experiment, which would help them with their questions. The children constantly observed what was happening and carefully took care of their troughs and pots. They learned how selected vegetables "are made" meanwhile they gained respect for food and learned how to handle it responsibly.

Keywords: vegetables, hardening, planting, beans, salad, parsley.

Uvod

Zanimalo nas je, kako hrana pride na naš krožnik. Ker smo v tem letu veliko časa posvetili spoznavanju svojega zdravja in skrbi zase, nas je še posebej zanimalo, kako pridobimo hrano, ki je zdrava za naše telo. V vrtcu imamo skoraj vsak dan na jedilniku drugačno vrsto zelenjavne juhe, ki jo imajo v velikem odstotku otroci zelo radi. Velikokrat so spraševali zakaj je v juhi toliko zelenjave in kje jo kuharice dobijo. Ker so otroci pokazali velik interes, smo skupaj pripravili raziskovalni načrt, kako bomo to izvedeli.

Ker v bližini našega vrtca ni lokalnih pridelovalcev, ki bi jih skupaj z otroki lahko obiskali, smo se odločili, da bomo sami pridelali svojo zelenjavo. Zavedam se, da naravoslovno področje pri otroku postopno razvija naravoslovne pojme, mišljenje, sklepanje, možnosti za uvidevanje in reševanje problemov, postavljanje hipotez, klasificiranja, iskanja in povzemanja bistva ter pomena in oblikovanja konceptov. Ti procesi pri otroku potekajo nezavedno, vendar so hkrati osnovne znanstvene metode v naravoslovju (Kurikulum, 1999: 55).

Metode

- metoda opazovanja,
- metoda eksperimenta,
- metoda pogovora, razgovora,
- metoda pripovedovanja, razlage,
- metoda demonstracije,
- metoda lastne aktivnosti.

Diskusija

V knjigi Rade Kos (2017: 14), smo si ogledali, kako iz semena zraste rastlina. Tudi sami smo želeli poskusiti ali nam bo uspelo, zato smo naredili poskus iz zrna fižola. Izvedeli smo, da če želimo vzgajati rastline, nam semen ni treba kupiti v trgovini. Dobimo jih lahko v hrani, ki jo jemo ali uporabimo dele rastlin, da zrastejo nove (Horin, 2010: 14).

V kuhinji smo si ogledali, kako nastane zelenjavna juha

Kaljenje fižola

Najprej smo obiskali kuharice, ki pripravljajo tako okusne zelenjavne juhe. Poleg vseh informacij, smo tam izvedeli, da lahko iz zrna fižola, lahko vzgojimo svoj fižol. Zato smo kuharice prosili za suhe fižolčke in se vrnili v našo igralnico. Vsak otrok je dobil svoj lonček in vanj položil mokre brisačke ter zrno fižola. Lončke smo postavili na okensko polico (Krncl idr. 2007: 33). Redno smo opazovali rast našega fižola in skrbeli, da ima dovolj vlage. Okenske zasaditve moramo pogosteje zalivati kot tiste na vrtu, saj imajo malo zemlje – v našem primeru brisačk, te pa v lončkih, segrelih od sonca izgubljajo vlago (Esenko M. in Esenko I., 2014). Iz semena je kmalu pognal kalček, ki je rasel prosti soncu. Pri sajenju fižola smo se naučili, da se mali rastlini reče sadika in da se razvoj iz semena v sadiko imenuje kalitev (Horin, 2010: 18). Nekateri fižoli so vzkli hitreje, drugi malo počasneje. Dva fižola pa sta nam splesnela, saj sta imela v lončku preveč vode – vlage. Z našo kalitvijo smo se kar nekaj naučili. S pomočjo knjige smo izvedeli, da ko se seme prerine skozi prst, mu

ovojnica odpade in pojavijo se prvi listi. Tako lahko rastlina s fotosintezo izdeluje svojo hrano – tako hitreje raste. Ko se pojavijo pravi listi, je rastlina že odrasla. V ugodnih razmerah bi na tej sadiki zrastle cvetovi in novi sadeži (Horin, 2010: 18, 19). Zato so lončke otroci po uspešni kalitvi odnesli domov, kjer so jih lahko posadili v vrt ali v večji lonček.

Pripravljeni smo bili na večji izziv. Z otroki smo se veliko pogovarjali o solati, ker to v letošnji skupini zelo malo pojedjo. Ker pa na žalost trenutno v našem vrtcu nimamo vrtička, igralnica pa je brez balkona, smo morali najprej ugotoviti kam bi lahko posadili naše naslednje sadike oziroma semena. Odpravili smo se v knjižnico, kjer smo si izposodili nekaj gradiva, ki bi nam bil lahko v pomoč. V vrtcu smo se razdelili v skupine in se lotili raziskovanja. V eni izmed knjig smo prebrali, da lahko solato posadimo tudi v lonce, pomembno je le, da ima vsaka izmed rastlin dovolj prostora (Horin, 2010: 47). Ker pa smo v kuhinji dobili sadike solate in semena peteršilja, nas je zanimalo ali lahko oba posadimo oziroma posejemo kar v isti lonec. Prebrali smo, da sta fižol in solata »slaba soseda«, zato smo vsakega posadili v svoje cvetlično korito (Kos, 2017: 36). Tokrat smo solato posadili v pravo prst. Rastline so živa bitja, ker pa nimajo nog, se ne morejo premikati. Zato živijo v prsti. Pod zemljo imajo korenine, ki se oklepajo prsti. Nad zemljo se vidijo steblo in listi. Vse rastline imajo steblo, liste, korenine (Horin, 2010: 10). Prst je neživa stvar, sestavljena je iz zelo starih kamnov in zelo starih rastlin. Skozi tisoče let se kamni in ostanki rastlin razgradijo v drobne delce in postanejo prst (Horin, 2010: 9).

Sajenje solate

Iskanje idealnih pogojev

Ko smo uspešno posadili in posejali naši dve rastlini je bil naslednji korak, kam jih bomo postavili. Prebrali smo, da se rastline hranijo z vodo, zrakom, prstjo in sončno svetlobo (Horin, 2010: 16). Otroci so prišli na idejo, da bi prosili otroke iz sosednje skupine, če lahko naša korita postavimo na njihov balkon in tako smo tudi naredili, saj imajo rastline rade enakomerno vlažno zemljo. Zemlja se v lončku suši hitreje kot na gredi. Tudi če je zemlja na površini suha, je morda v notranjosti lonca še vedno vlažna. Zato smo jo preizkušali tako, da smo v zemljo potisnili prst – to je bila zadolžitev dežurnega otroka. Če je bil prst suh, smo rastlino zalili (Kos, 2017: 13). Nekaj časa se je ta ideja obrestovala, nato pa je nastopilo muhasto vreme in ozračje se je precej ohladilo. V knjigi »Moja velika knjiga o vrtnarjenju« (Van Saan, 2011: 28),

smo prebrali, da je peteršilj zelišče, ki raste v normalnem predelu, kar pomeni, da zemlja ne sme biti ne prevlažna in ne presuha. Ker pa je že nekaj dni močno deževalo, so bila vsa korita zelo mokra, zato smo jih prestavili nazaj v našo igralnico, na okensko polico. Solata se je kmalu opomogla, peteršilj pa je potreboval kar nekaj časa, da je pognal in vzklik.

Otroci so vidno uživali pri vzgajanju naše zelenjave. Redno so jo opazovali in spremljali njen napredek in rast. Veselili smo se dne, ko je bila solata dovolj velika, da smo jo lahko porezali in jo pripravili za kosilo. Prvič letos se je zgodilo, da so otroci pojedli vso solato, seveda nekateri več, drugi manj, prav vsi pa so jo poskusili. Najin cilj je bil uspešno uresničen, saj so otroci vzpostavili bolj spoštljiv odnos do hrane in pridelka, ker so videli koliko truda je bilo potrebno, da nam nekaj uspe.

Zaključek

Že na začetku našega raziskovanja smo si obljubili, da bomo na koncu spekli mafine. Recept smo našli v knjigi, ki nam je pomagala pri razumevanju vzgajanja naše zelenjave. In ker se spodobi, da se poslovimo z zelenjavo, s katero smo začeli našo raziskovalno pot, smo spekli mafine s fižolom. Tako smo dokazali, da je tudi zelenjava lahko zabavna in uporabljena v sladkih jedeh.

- RECEPT: Prdomafne z Nutello (Kos, 2017: 94):

Sestavine (za 12 prdomafn): 3 jajca, 3 žlice sladkorja, 250g kuhanega rdečega fižola, pol žličke cimeta, 1 vrečka pecilnega praška, 90 g zmletih lešnikov, 2 žlici Nutelle, 2 dl sladke smetane.

Priprava: Beljake stepemo v trd sneg. Posebej penasto umešamo rumenjake in sladkor. Nato zamešamo pretlačen fižolov pire, cimet in pecilni prašek. Na koncu narahlo umešamo še sneg in zmlete lešnike. V modelčke za mafine položimo papirčke ter jih napolnimo s testom. Pečemo 20 minut pri 180°C. Za nadev stepemo sladko smetano in ji umešamo Nutello. Na mafin zvrnemo žlico čokoladne smetane.

Dober tek!

Literatura:

- Esenko, M. in Esenko, I. (2014). Vrt. Ljubljana: Založba Okaši.
- Horin, N. (2010). Vrtnarček: Zabavna šola vrtnarjenja in čudoviti izdelki za male vrtnarje. Ljubljana: Mladinska knjiga založba.
- Krnel, D., Bajd, B. in Oblak, T. K. (2007). Naravoslovje 6. Ljubljana: Modrijan.
- Kos, R. (2017). Iz lončka v lonec: naravno vrtnarjenje za male in velike. Ljubljana: Allegro.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Van Saan, A. (2011). Moja velika knjiga o vrtnarjenju. Tržič: Učila International.

IMELI BI SVOJO SOLATO

Povzetek

Narava predstavlja neusahljiv vir informacij, možnosti raziskovanja, učenja, opazovanja in eksperimentiranja. Narava nas dokazano pomiri in ravno zaradi teh dejstev, je del našega vsakdana v našem vrtcu.

V starostni skupini 3-4 smo skozi vse leto skrbeli za naš vrt, našo gredico, na katero smo posadili različne vrtnine, poseben čas in raziskovanje pa smo namenili zeleni solati. Bili smo aktivni udeleženci od priprave gredic, do pobiranja plodov. Vrhunec vsega pa je bil naš poseben dan, ki smo ga imenovali: »solatni dan«. Ugotovili smo, da je vsak izmed nas prispeval svoj delček k zdravemu načinu pridelovanja zelenjave in posledično k bolj zdravemu načinu življenja.

Ključne besede: okoljsko pridelana hrana, solata, zdrava hrana.

Abstract

Nature represents an unlimited source of information, possibilities for exploration, learning, observation and experimenting. Nature is proven to calm us, and that is why it is always a part of our day in our kindergarten.

In the age group 3-4, we took care of our garden trough the whole year. On this garden we have planted different sorts of vegetables. The most of our time was spent on exploring and growing green salad. We were all actively involved, from preparing the garden, all the way to picking the vegetables. The peak of it all was a day we called »salad day«. We found, that every one of us has contributed a part towards a healthy way of producing vegetables and therefore a healthier way of life.

Keywords: organic food, green salad, healthy food.

Uvod

V našem vrtcu se zavedamo, da je učenje uspešnejše, če poteka tako, da otrok sam raziskuje, da je vpet v proces dela od začetka do konca in da se miselno in čustveno aktivira. Tako smo se odločili, da sami, na naših visokih gredah posadimo solato. Otroci so bili vpeti v proces dela od priprave gredic v pomladnem času, sajenja, pletja pleveli, zalivanja in na koncu do okušanja solate, ki so jo vzgojili sami in si ob tem dnevu priredili tako imenovani »solatni dan«. Dejavnost je ciljno usmerjena in načrtovana, s težiščem na aktivni udeležbi otrok, ki je ena najpomembnejših značilnosti dobrega pedagoškega pristopa kot trdi Katalinič s sodelavci (2007).

Upošteevamo interes otrok in njihove sposobnosti, kar je pogoj za njihovo motiviranje in vključitev v nalogo. Poudarek damo na izkustveno učenje, pri čemer otroci zastavljeni cilj skušajo doseči z vključevanjem čim večjega števila svojih čutil: vida, sluha, tipa, vonja, okusa..., da bi tako povečali učinkovitost izkušnje.

Cilji

- Razvijati spoštljiv, odgovoren in naklonjen odnos do narave.
- Otrok spozna osnovne pogoje za rast in razvoj rastlin.

Metode

- Pogovora
- Opazovanja
- Praktičnega dela
- Metoda pridobivanja spoznanj o lastni dejavnosti
- Lastne aktivnosti

Diskusija

Začetek našega projekta je spodbudila nova pridobitev visokih gred v našem vrtcu. Skupaj z otroki smo naredili načrt zasaditve teh gredic.

Načrti zasaditve nove gredice

Nato smo z otroki nanizali ideje o pridelkih, ki bi jih lahko vzgojili na naši gredi. Otroci so naštevali: "zelena solata, paradižnik, paprika, kumare, buče, jagode, krompir, banane, feferone, rdečo solato, limone, baziliko, fižol, kivi."

V nadaljevanju so otroci ugotavljali kaj oziroma kakšno orodje potrebujemo, da bomo lahko delali na vrtu. Naštevili so: "lopato, motiko, kanglico za zalivanje, semena, samokolnico, zemljo« ...

Ko smo imeli načrt in dogovor o tem kaj bomo vzgojili, je bilo potrebno začeti z delom. Otroci so na vprašanja: »Kako bi pa začeli z delom? Kaj moramo narediti?, odgovarjali takole:

- "Poklicali bi hišnika. On vse ve."
- "Ono bol staro teto, ko v vrtcu dela pa je ona sigurno to ve, njo bi vprašali."
- "Vprašali bi mamo pa ateka."
- "V zemlo bi naredli lukno pa not dali semena."
- "Poklicali bi kuharco."

Po informacije smo se tako najprej obrnili na naše kuharice, saj smo jih imeli najbližje. Te so nam povedale, da če hočemo imeti svojo zelenjavo, jo moramo najprej posaditi, oziroma pripraviti zemljo. Svetovale so nam, kako bi lahko uredili našo gredo, da bi imeli med drugim tudi svojo solato, ki bi jo lahko poskusili. Predlagale so nam še zelenjavo, ki bi bila primerna. Kuharica nam je priporočila, da posadimo zraven solate tudi papriko, paradižnik, bučke, por in kolerabo. To pa zato, ker se ravno te zelenjave med seboj dobro podpirajo. Tako smo spoznali, da je pomembno katero zelenjavo sadiš drug ob drugem.

V knjižnici smo našli ogromno literature, prav na to temo, ki nas je zelo zanimala. Knjige smo prinesli v igralnico ter pričeli z aktivnim iskanjem informacij.

Eden od otrok je povedal, da lahko najdemo potrebne informacije tudi na spletu. Zato smo preverili tudi to možnost. Ogledali smo si več zanimivih posnetkov, v katerih je bilo prikazano sajenje različnih kultur.

V knjigi smo našli tudi informacije o orodju, ki jih potrebujemo za uspešno vrtnarjenje.

Med ogledom literature

Otroci urejajo zemljo v naši visoki gredi

Naslednji dan smo se odpravili na vrtno gredo, kjer smo pričeli z delom. Zemljo, ki je bila na novo pripeljana, smo jo najprej razporedili po visoki gredici, jo pograbili in poravnali.

Nato pa smo pričeli s sajenjem. Upoštevali smo želje otrok pri sami zasaditvi. Najprej smo si pridobili sadike solate, saj so jo otroci najbolj želeli na naši gredi. Otroci so samostojno naredili luknjo in vanjo vstavili sadiko solate, kasneje pa jo tudi zalili z vodo.

Sajenje solate

Naša solata je zelo lepo zrasla

Nekateri otroci so ob pogledu na solato, ki je bila majhna, izražali zaskrbljenost kdaj bo le ta zrastle. Opozorili smo jih na pomen potrpežljivosti. Skupaj smo vsak dan skrbeli za naš vrt, zalivali in čistili plevel okoli zelenjave. Še posebej pa smo z radovednostjo opazovali rast zelene solate. Deklica je omenila, da njena mama položi okoli solate pokošeno travo, da ta hitreje raste. Naslednji dan smo to storili tudi mi. Solata je res bila vsak dan večja in otroci so jo še rajši zalivali in skrbeli za njo.

Po dolgem pričakovanju so otroci dočakali dan, ko smo se skupaj odpravili na našo gredo ter solato pobrali iz vrta in jo odnesli v našo igralnico. Opazovali so nas, kako smo solato čistili ter dajali v veliko posodo. Skupaj z otroki smo jo odnesli v kuhinjo, kjer so jo kuharice umile.

Priprava solate v kuhinji

Priprava solate še v igralnici

V igralnici smo si pripravili prostor, kjer smo to našo solato končno lahko tudi okusili. Skupaj smo dodali olje, kis in sol ter solato zmešali. Solato smo kar samo z velikim veseljem pojedli za malico.

Otroci so po tem, ko so solato pojedli, komentirali:

- "Zato je bla tak fina, ko sem jo vsaki dan zalival."
- "Fina je bla, ker je bla moja."
- "Tota je bla taka, ko jo ma mama na vrtu."
- "Mogli bi je meti še več."
- Aha, zdaj pa js tudi znam in vem kako se to dela.

Zaključek

Otroci so v samem procesu raziskovanja iskali rešitve. Bili so aktivni, podajali so mnenja. Naloge so se lotili zelo resno in odgovorno. Posebej nas je motivirala zelena solata, ki smo jo imeli v zimskem času za kosilo. S posebno odgovornostjo, prav do zelene solate, so se veselili dne, ko jo bomo lahko poskusili. Ponosni so bili na naš pridelek, ki je bil iz dneva v dan lepši in bujnejši. Prav tako pa tudi na to, da smo

upoštevali nekatere njihove želje pri sami izbiri sadik ter postavitvi. Sam projekt nam je prinesel še večjo povezanost v sami skupini. Otroci so samoiniciativno dajali pobude za obisk grede in prišli do spoznanja, da z odgovornim delom in ravnanjem prispevamo k boljšemu rezultatu. Otroci so razumeli proces, kako raste solata, kaj je potrebno za uspešno rast. Prišli smo do ugotovitve, da je solata najboljše uspevala na vrtu, na okenski polici pa ne, saj ni imela dovolj prostora v posodi v kateri je bila.

V tem šolskem letu smo na nivoju celega vrtca začeli uvajati zelenjavno malico, za enkrat tedensko in glede na pretekle izkušnje nam bo s podobnim načinom dela uspelo otroke motivirati do te mere, da bodo zelenjavo uživali brez zadržkov, saj bomo večino le-te pridelali na svojih gredicah. Otroci bodo aktivno vključeni v proces dela od priprave gredic, setve, saditve in na koncu do pobiranja zrelih pridelkov in okušanja le-teh.

Menim, da je čas, da svoj odnos do narave spremenimo, poboljšamo, da besede o varovanju okolja spremenimo v konkretne dejavnosti, zato je pomembno začeti zelo zgodaj, da bo naslednja generacija imela te vrednote že ponotranjene in bo okolju prijazno vedenje postalo del njihovega življenja, življenjskega stila.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
- Katalinič D: od semena do rastlin, Zavod RS za šolstvo in šport, 1992
- Katalinič D., Tratnjek L., Anželj B., sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu, Zavod RS za šolstvo, in šport 2007

HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE

Povzetek

Kako otroke navdušiti nad uživanjem raznolike prehrane, kako poskrbeti, da otrok pridobiva navade zdravega načina prehranjevanja? V prvi vrsti z zavedanjem, da se te začnejo oblikovati že v predšolskem obdobju in to v veliki meri s posnemanjem vzorcev odraslih.

V okviru tematskega sklopa "Hrana od lokalne pridelave do krožnika za naše zdravje" so otroci raziskovali različno sezonsko in ekološko zelenjavo. Spoznavali in navduševali so se nad okusi različne zelenjave in se preizkusili v pripravi zelenjavne malice. Z raznolikimi vsebinami, prepletenimi področji kurikuluma in aktivno vlogo, so otroci pridobivali navade za zdrav način življenja in prehranjevanja. V upanju, da le-te postanejo del njihovega vsakdana.

Ključne besede: zelenjava, prehranjevalne navade, otrok.

Abstract

How to enthuse children about eating diverse food and how to ensure that children develop healthy eating habits? Primarily by being aware of the fact that children eating habits begin forming in the preschool period, predominantly by observing and imitating the habits of meaningful adults.

Within the framework of the "Local food on our plates for our health" project, children explored various seasonal organic food, learned and enthused about flavours of various vegetables and made an attempt at preparing vegetable snacks. With various content, intertwined curriculum fields and as active participants, the children were developing healthy lifestyle and eating habits. The projects hope is that the knowledge gained will become a part of their daily routine.

Keywords: vegetables, eating habits, child.

Uvod

V predšolskem obdobju otrok že sodeluje pri izbiri hrane, razvija lastni okus, značilna je spremenljivost apetita, zanimanje za sladko hrano, pojavijo se znaki zavračanja določene hrane oziroma živil. Dolžnost staršev in tudi vzgojiteljev je, da otroku ponudijo raznolike obroke zdrave hrane, ga naučijo kulture prehranjevanja in ga navajajo na zdrave prehranske navade (Radivo, 2011, str. 12).

Gavin s sodelavci pravi, naj te postanejo zanimiv in zabaven življenjski slog. Gre namreč za to, da otroci prevzemajo navade, ki so koristne za zdrav način življenja, saj postanejo, ob razumnem in domiselnem prizadevanju z nekaj načrtovanja, naravni del njihovega vsakdana. Zato bomo vsi deležni bogate nagrade - zdrav, zadovoljen in dejaven otrok, ki bo z zdravimi prehranjevalnimi navadami odraščal v samostojno osebnost, ki zna poskrbeti za svoje zdravje in uravnotežen življenjski slog (Gavin in sod., 2007, str. 12).

Namen projekta je bil otrokom približati ekološko pridelano zelenjavo, jih spodbuditi k poizkušanju le-te in s tem razvijati navade zdravega načina prehranjevanja.

Osredotočeni smo bili na cilje, da otrok spozna pridelavo hrane od semena do ploda, se preizkusi v pripravi obroka in s tem pridobiva zavedanje o pomembnosti uživanja raznolike hrane za njegov razvoj.

Metode

Igra, raziskovanje, opazovanje, napovedovanje

Diskusija

Tematski sklop, "Hrana od lokalne pridelave do krožnika za naše zdravje", je bil otrokom približan preko pravljic *Repa velikanka* in *Razbita buča*. Otroci so vsebino pravljice *Razbita buča* doživeli preko dramatizacije, *Repo velikanko* pa so spoznali preko ilustracij, kjer so opazovali pogoje za rast, kako rastlina raste od semena do ploda in uporabo le tega.

Različno zelenjavo so doživeli tudi izkustveno. Ogledali smo si bližnji vrt, tržnico, kmet nam je prinesel polno košaro različne sezonske zelenjave. Otroci so zelenjavo tipali, vohali, opazovali njen prerez. Okušali so tako surovo kot popraženo, saj smo si iz nje pripravili pravo zelenjavno malico. Otroci večina zelenjave niso znali poimenovati, z zanimanjem so opazovali, raziskovali prerez in brez predsodkov zelenjavo tudi poizkušali.

Priprava zelenjavne malice je imela posebno vrednost. Otroci so zelenjavo najprej oprali in očistili. Spoznavali in poimenovali so posamezne dele, ugotavljali, kateri deli so pod zemljo, kaj je nad zemljo, spoznali, katere dele je potrebno odstraniti in kateri deli so užitni za pripravo obroka. Zelenjavo so nato naribali ali narezali na koščke in sodelovali pri praženju le-te. Z veseljem smo jih opazovali, s kakšnim navdušenjem so čakali in izpraznili krožnike, zraven pa seveda komentirali: "*To je korenček, ki sem ga jaz naribal ... to je pa cvetača ... slastno.*"

Posebno doživetje je otrokom predstavljalo puljenje repe. Z zanimanjem in natančno so opazovali dele, ki so bili nad zemljo. Ugotovili so, da imajo listi manjše dlačice in luknjice in kaj hitro našli krivca za le-te; polžka. Napovedali so tudi, kaj se skriva pod zemljo in, v pričakovanju, s skupnimi močmi izpulili repo.

Izkustvo z vsemi čutili smo izkoristili tudi v likovni namen, ko so otroci slikali (tehnika: tempera) različno zelenjavo ter, s pomočjo svinčnika, narisali izkušnjo raziskovanja notranjosti buče. V bučo so segli le nekateri otroci, medtem ko so bučna semena in bučno meso preko vrečke tipali, raziskovali čisto vsi. Intenzivno čutno zaznavanje je bilo v risbah močno izrazito. Prazno bučo smo uporabili za igro, ko so otroci v njej pripravili dom za različne živali.

Zelenjavo v igralnici smo uporabili tudi v matematične namene. Otroci so zelenjavo razvrščali glede na barvo, buče kotalili in tehtali, živali (katere so vlekle repo velikanko) urejali po velikosti in jih preštevali.

Naravo in matematiko, pa smo povezali tudi z gibanjem, ko smo na vrt (blazine) posadili repo in korenje. Gibalne ovire so otroke vodile do pujskov in zajčkov. Z vrta so nabrali ustrezno zelenjavo in, preko reševanja gibalnih ovir, s korenjem nahranili zajčke, z repo pa pujske.

Obisk zelenjavne tržnice

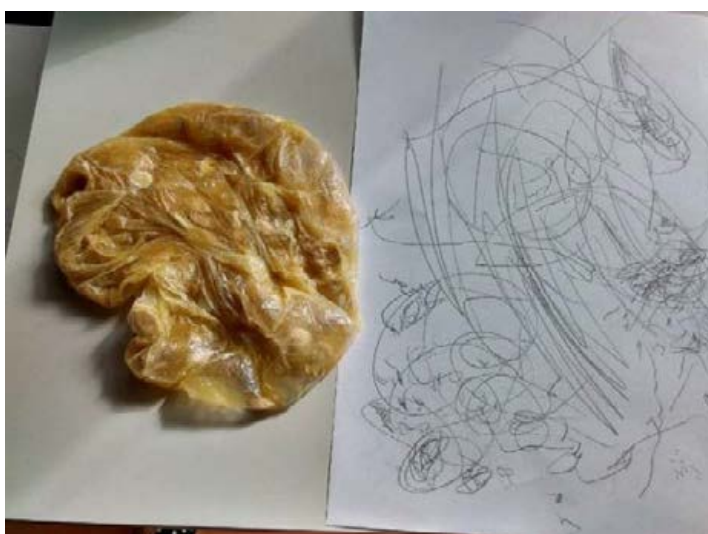
Priprava zelenjavne malice

Okušanje sezonske, lokalno pridelane zelenjave

Raziskovanje in puljenje repe

Risanje po čutnem izkustvu

Zaključek

Sama tematika "Hrana od lokalne pridelave do krožnika za naše zdravje" v skupini ni bila prisotna le v tem času, ampak se je nadaljevala preko celega leta, saj smo bili vsakodnevno pozorni na to, katero zelenjavo so nam pripravile kuharice. Otroci so z zanimanjem čakali kosilo, ugibali, iz katere zelenjave je juha, prepoznavali zelenjavo narezano v rižoti itd., in se tako navduševali nad raznolikimi okusi in pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja.

Literatura:

- Gavin Mary in sodelavci (2007). Otrok v formi: praktični vodnik za vzgojo zdravih otrok -od rojstva do najstniških let. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.
- Radivo Manica (2011). Prehrana in dietetika. 2. Del. Kranj: Konzorcij šolskih centrov.

HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE

Povzetek

V našem vrtcu se zavedamo, da je ekološko pridelana hrana zelo pomemben element našega zdravja. Zato smo v letošnjem šolskem letu kot glavni tematski sklop iz zgodnjega naravoslovja vzeli pod drobnogled temo: HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA ZA NAŠE ZDRAVJE.

Na srečo živimo v okolju, kjer imamo veliko možnosti, da smo otrokom lahko približali tradicionalno pridelavo in oskrbo z ekološko hrano ter jih na ta način spodbudili k zdravemu načinu prehranjevanja.

Ključne besede: hrana, lokalna pridelava, zdrav način prehranjevanja

Abstract

The awareness of the importance of ecologically produced food on our health is very high in our day-care centre. This is why we decided to make the topic: FROM FIELDS TO OUR PLATES – THE IMPORTANCE OF LOCALLY PRODUCED FOOD ON OUR HEALTH the main topic for our preschool science lessons in this school year.

Luckily we live in an area where there are a number of opportunities to familiarise children with the traditional ways of growing and supplying ecological food, encouraging them to a healthy way of eating.

Keywords: food, local produce, healthy diet.

Uvod

Ekološko pridelana hrana v sodobnem svetu vse bolj pridobiva na pomenu. Velika večina nas vse bolj stremi k naravno, tradicionalno pridelani hrani. Srečo imamo, da živimo v okolju, ki nam nudi veliko možnosti za spoznavanje ekološko pridelane hrane. Tako imajo otroci že v predšolskem obdobju priložnost, da spoznajo naravna bogastva, ki jim jih nudi okolje.

Cilji

Naš glavni cilj je bil, da tekom projekta otroci pridobijo spoštljiv odnos do hrane in spoznajo raznoliko prehrano s poudarkom na lokalno pridelani hrani, ki nam pomaga ohranjati zdravje. Cilji:

- Ozaveščanje otrok o pomenu zdrave, uravnotežene in lokalno pridelane hrane.
- Otrok spoznava, da na njegovo zdravje vpliva on sam.
- Otrok pridobiva spoštljiv odnos do hrane in se nauči varčevanja s hrano.
- Otrok spoznava različne načine pridelovanja in uporabe hrane.
- Otrok spoznava raznoliko hrano.
- Otrok spoznava lokalno pridelano hrano.
- Otrok spoznava pripravo lokalnih jedi.
- Otrok pridobiva konkretne veščine in sposobnosti pri pripravi hrane.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode dela: opazovanje, pogovor, razgovor, raziskovanje, razlaganje, lastna aktivnost, predvidevanje, sklepanje, aktivno učenje in igra.

Diskusija

Preko celega šolskega leta smo izvajali različne dejavnosti in organizirali aktivnosti, ki so usmerjale otroke k zdravemu načinu življenja. Ves čas je bil poudarek na lokalno pridelani hrani. V okviru eko projekta smo v jeseni pripravili domač jabolčni sok, spekli jabolčno pito, skuhali zelenjavno mineštro iz domače zelenjave, obiskali mlekarno Planika, kjer so otroci spoznali postopek predelave mlečnih izdelkov, obiskali in spoznavali pridelavo hrane na eko kmetiji (naravoslovni tabor v Zakojci), izvedli vrtnarski dan, ko smo posejali različna semena v lesene gredice, skrbeli za zeliščni vrt, prepoznavali in nabirali različne zdravilne rastline (regrat, trobentice, lipa, melisa ...) ter pripravili sirupe in čaje, spoznavali smo različne načine »recikliranja« hrane, spekli domač kruh ter si ogledali čebelnjak.

Priprava jabolčnega soka

V jesenski letni čas so otroci iz našega vrtca vstopili na prav poseben način. Naša jablana na dvorišču je v jeseni bogato obrodila, kar šibila se je pod težo svojih plodov.

Zato smo na pomoč poklicali dedka, ki je jablano otresel, otroci pa so vztrajno pobrali jabolka v košare. Nato je sledil najbolj zanimiv del – mletje in stiskanje jabolk. Zavrteli smo čas nazaj in delo opravili tako, kot so to včasih počele naše babice in dedki. Na srečo smo imeli veliko pridnih rok, ki so marljivo vrtele naš mlin. Sok smo napolnili v stekleničke in ga odnesli domov. Pijača izpod naših rok ni bila le zdrava, temveč tudi zelo dobra. Gotovo tudi zato, ker smo iz prve roke preizkusili, koliko truda in dobre volje je potrebno za pripravo le-tega. Ob zaključku druženja smo bili vsi udeleženci mnenja, da domač sok prekaša vse tiste, ki na nas čakajo na policah trgovin.

Pobiranje jabolk

Stiskanje jabolčnega soka

Priprava zelenjavne mineštre

V okviru Evropskega tedna zmanjševanja odpadkov smo se odločili, da pripravimo obrok brez embalaže, ki je veliko bolj zdrav in tudi okusnejši. Vsak otrok je v vrtec prinesel nekaj zelenjave z domačega vrta. Zelenjavo smo najprej oprali in vsi od najmlajših do najstarejših sodelovali pri rezanju zelenjave. V loncu smo najprej prepražili čebulo, nato vanj dali ostalo zelenjavo in skuhali okusno mineštro. Naša [zelenjavna mineštra](#) je šla v slast vsem, obenem pa smo naredili še nekaj dobrega za naš planet. Izgovor, da so naša »majhna« dejanja nepomembna ob velikem onesnaževanju, ki smo mu priča, je le slabo opravičilo za naše neprimerno ravnanje z naravo. Tudi majhna dejanja namreč štejejo.

Rezanje zelenjave

Skuhana in postrežena mineštra

Dan slovenske hrane

16. novembra je bil dan, ko smo imeli v vrtcih in šolah po Sloveniji tradicionalni slovenski zajtrk. Na ta dan so tudi naši otroci na črn kruh namazali maslo in med, v lončke pa si natočili lokalno pridelano mleko. Za sadno malico so nas čakala slastna

in zdrava jabolka. Dan je bil še bolj poseben, saj nas je obiskal čebelar in nam predstavil čebelarstvo ter pomen uživanja lokalno pridelanega medu.

Tradicionalni slovenski zajtrk

Obisk čebelarja

Obisk mlekarne Planika

Najstarejša skupina je v mesecu aprilu obiskala muzej sirarstva in mlekarno Planika v Kobaridu. V mlekarni iz mleka z okoliških kmetij pridelujejo različne mlečne izdelke. V muzeju sirarstva so se otroci seznanili z ohranjanjem tradicije predelovanja mleka v sire in druge mlečne proizvode.

Demonstracija ročne molže

Pokušina domačih mlečnih proizvodov

Ureditev zelenjavnih gredic

Po zaslugi našega hišnika je spomladi pred vrtcem dobila vsaka skupina svojo leseno gredico. Skozi leto so otroci namreč spoznali, da nam ne sme biti vseeno, kakšno hrano uživamo, zato so otroci od najmlajših do najstarejših zavihali rokave, v roke prijeli grablje in zalivalke ter posejali različna semena. Iz vsake gredice je zrasla druga sadika: korenje, rdeča pesa, bučke, peteršilj in jagode. Do poletja bodo otroci pridno zalivali sadike, da bodo lahko užili tudi plodove.

Posaditev sadik jagod

Sajenje korenčka

Zaključek

Otroci so skozi projekt pridobili izkušnje in znanja o lokalni pridelavi hrane ter spoznali, da lahko vsak izmed nas prispeva svoj delež k bolj zdravemu načinu pridobivanja hrane in tako tudi bolj zdravemu načinu življenja.

Hiter tempo današnjega časa odrasle prisili, da pozabimo na vrednoto ekološko pridelane hrane. Velikokrat prav otrok odraslemu odpre oči, ga opozori na lepoto okolja, v katerem živi ter na dobrine, ki nam jih okolje nudi.

Literatura:

- Eko akcijski načrt vrtca Most na Soči, šolsko leto 2018/19.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

MOJ ZELENJAVNI VRT

Povzetek

V oddelku 3-4 letnih otrok smo mesec april namenili spoznavanju vrtov. Na sprehodih smo si ogledali več različnih vrtov, ki so v naši bližini. Odločili smo se, da tudi mi uredimo svoj vrt na katerem posadimo zelenjavo. Otroci pa ob tem spoznajo zakonitosti narave, se naučijo sodelovanja ter uživajo ob sadovih svojega dela. Čutijo pripadnost k skupnemu cilju, ter zaužijejo plodove, ki so jih sami posadili.

Ključne besede: narava, vrt, zelenjava.

Abstract

In the 3-4 year old child section, we spent the month of April visiting the gardens. On the walks we visited several different gardens in our vicinity. We decided to arrange our garden for planting vegetables. Children, however, learn about the laws of nature, learn to cooperate and enjoy the fruits of their work. They feel affinity for the common goal, and eat the fruits they planted themselves.

Keywords: nature, garden, vegetables.

Uvod

Vrtec Vrhovci že vrsto let posveča pozornost zdravemu načinu življenja. Predvsem zdrava prehrana in gibanje sta naša stalnica. S skupino otrok smo zato v naši visoki gredi uredili majhen vrtiček, ki nas bo celo poletje razveseljeval z opazovanjem rastočih rastlin. Ker bodo na dosegu rok, bomo lahko marsikateri plod poskusili ob dopoldanski malici ali ob igri na igrišču poleg vrta ter tako poskrbeli za uživanje zdrave malice.

Cilji

- Pridobivanje spoštljivega in naklonjenega odnosa do narave.
- Opazovanje sprememb pri rasti zelenjave.
- Spoznavanje naravne zakonitosti rasti.
- Spoznavanje zdravega načina življenja.
- Pridobivanje temeljnega naravoslovnega znanja.
- Skrb za zelenjavni vrt.
- Oblikovanje pozitivnega odnosa do okolja.

Metode:

Pri delu so bile uporabljene naslednje metode:

- metoda pogovora,
- metoda poslušanja,
- metoda razlage,
- metoda praktičnega dela,
- metoda demonstracije.

Diskusija

Ob našem vrtcu je že pred leti nastala visoka greda. Skupaj z otroki smo se dogovorili, da bomo posadili na njej zelenjavo. Ob knjigah o vrtovih smo si ogledali vse zanimivosti, ki so povezane s sajenjem.

Najprej smo se že v igralnici seznanili s sajenjem fižola v lončke.

Otroci so vsakodnevno opazovali rast rastline in tako spoznavali zakonitosti rasti. Opazovali smo korenine, liste in stebila. Vsak otrok je poskrbel za svojo rastlino. Kadar nam je vreme dopuščalo smo se v visoki gredi igrali z lopatkami ter tako ustvarili primerne pogoje za rast.

Kasneje smo visoko gredo pobarvali in poslikali.

Povabili smo vrtnarja, ki nam je opisal svoje delo ter predstavil vsa potrebna orodja, ki jih potrebujemo za sajenje. Z njegovo pomočjo smo skupaj posadili zelenjavo, ki je otrokom dobro znana: paradižnik, fižol, paprika, solata ter redkvice.

Zaključek

Otroci so preko lastnih izkušenj spoznavali razvoj rastlin. Z zalivanjem so poskrbeli zanje v igralnici in na vrtni gredici. Ob vrtnarjenju so otroci spoznavali sadike, se seznanili s pogoji za rast, me seboj so sodelovali ter razvijali socialne odnose in pripadnost k skupnemu projektu. Z veseljem opozorijo na vsako spremembo, ki se zgodi v našem vrtu. Ponosni so na svoje delo in ga z veseljem opravljajo.

Literatura:

- Tommens, Sussanne, in Ross, Thea: Moja prva knjiga o vrtnarjenju. Tržič: Učila international, 2001.
- Van Saan, Anita: Moja velika knjiga o vrtnarjenju. Tržič: Učila international, 2011
- Akeroyd, Simon: Priročnik za vrtnarje. Prevod Mladinska knjiga, 2014
- Jošar, Jerneja: Ekološko vrtnarjenje za vsakogar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015
- Angerer, Tatjana: Moj prvi naravni vrt. Celje: Mohorjeva družba, 2000

HRANA OD LOKALNE PRIDELAVE DO KROŽNIKA – ZA NAŠE ZDRAVJE

Povzetek

»Najboljša jed je tista jed, ki se najhitreje pokvari.« Slednji rek naših prednikov ima zelo pomembno sporočilo. V sodobnem času hitenja je kaj hitro mogoče opaziti, da družine posegajo po hitro pripravljenih rešitvah glede hrane zaradi pomanjkanja časa. Hranjenje je osnovna življenjska potreba, priprava hrane pa sodi med vsakdanja življenjska opravila. Otroci se zelo hitro učijo in spoznavajo, da lahko sami aktivno sodelujejo v procesu pridelave in priprave hrane. Vse to jih izpopolnjuje v samostojnosti in samozavesti hkrati. Za zdrav življenjski slog je zelo pomemben element zdrave domače hrane. Na srečo pa se v trajnostni naravnosti čedalje bolj poudarja pomen varne hrane – ko v resnici vemo, kaj jemo. Ob tem pa se kulinarčno pripravo in uživanje hrane lahko poveže tudi z družinskim skupnim časom, doživetjem. Z razpisanim projektom Eko šole smo dobili idejo in podporo, da otrokom omogočimo izkustvo, kakšno čudežno moč ima doma pripravljena hrana. Skrb za zdravo prehrano otrok je pomemben del celostnega, odgovornega vzgajanja in neprecenljiva naložba v zdravje naših bodočih generacij.

Ključne besede: pridelava hrane, zdrava prehrana, domača kuhinja.

Abstract

»The best dish is the one that turns stale soon.« The saying, which originates from our ancestors, conveys an important message. Due to lack of time of the contemporary lifestyle, families in a hurry practise instant food solutions. Eating is a basic vital need with food preparation as one of everyday chores. Children learn very quickly and discover how they can actively participate in the process of growing and preparing food. All this improves in autonomy and self-confidence. The element of healthy home-grown food is important to practice a healthy lifestyle. Fortunately, the importance of safe food - when we really know what we eat - is increasingly emphasized in a sustainable way. At the same time, the culinary preparation of food and its consumption can represent quality family time as well. The Eco school project inspired and supported us to enable children to experience the miraculous power of home-prepared food. Caring for a healthy diet of children is an important part of holistic, responsible education and an invaluable investment in the health of our future generations.

Keywords: food production, healthy diet, homemade cuisine.

Uvod

Prehrana je pomemben dejavnik zdravja, še posebej v otroštvu, saj otroci rastejo in se razvijajo. Prehranjevanje otrok v vrtcu je del celotnega vzgojno-izobraževalnega procesa, kjer otrok spoznava različno prehrano, si pridobiva navade zdravega in raznolikega prehranjevanja, kar je dobra popotnica za kasnejša življenjska obdobja. Če želimo storiti kaj za zaščito ekologije kraja, lahko to storimo že danes in tudi z našimi najmlajšimi. Enostavni recepti in domače sadje in zelenjava, brez sintetičnih

dodatkov, ponujajo nešteto možnosti varne domače hrane in preživljanja skupnega časa. Tako smo se tudi v našem oddelku letos namenili vsebine oplemenititi z naslednjimi cilji: pridobivanje spoštljivega odnosa do hrane; osvajanje in spodbujanje spretnosti pri oskrbi s prehrano; spoznavanje načina in pomena doma pridelane raznolike prehrane.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

V procesu izvajanja eko kulinarčnih vsebin smo se posluževali različnih metod in oblik dela. Dejavnost smo načrtovali in izvajali na način čim bolj aktivnega dela 2 do 3-letnikov. Kljub svoji starosti so z zanimanjem sodelovali pri različnih praktičnih delih. Otroke sva povabili in motivirali z različnimi metodami: metode lastne aktivnosti, igre, opazovanja, aktivnega učenja, pogovora, razgovora, demonstracije, praktičnega dela in čutnega zaznavanja.

Diskusija

Z otroki smo se jeseni najprej lotili iskanja domačih jedilnih buč. Nato smo jih odprli in ločili semena od mesnate sredice. Slednjo smo razrezali na koščke, semena pa očistili in dali sušiti. Nato smo se lotili priprave bučne juhe. V loncu smo pripravili praženo čebulo s česnom, nato pa dodajali veliko različne zelenjave, ki smo jo predhodno očistili. Otroci so zelenjavo z veseljem dodajali v lonec, jo opisovali in primerjali. Medtem smo dodali še vodo in začimbe. Ko je bila zelenjava zmehčana in kuhana, smo odšli ven na gibalni odmor, da se je zelenjava malce ohladila. Nato smo s paličnim mešalnikom in našimi ročicami dodobra zmleli koščke zelenjave. Smetane nismo dodajali, saj smo upoštevali tudi oddelčne diete. Juha je bila tako okusna, da si jo je prav vsak otrok nadeval dvakrat.

Priprava zelenjave za bučno juho

Pokušanje in uživanje v bučni juhi

V mesecu decembru smo od doma prinesli posušena zelišča in svoje prave keramične skodelice. To je bilo veselje! Najprej smo v veliki lonec dajali in vonjali različna zelišča: kamilice, bezeg, šipek, žajbelj, lipo, janež. Nato smo v posodo znosili veliko vode in jo na štedilniku segreli do vrelišča. Tudi tako skuhan čaj je moral nekaj časa »počivati, da je dal čim več od sebe«. Potem smo ga precedili in počakali, da se je malce ohladil. Vmes smo bili deležni balzama mnogoterih bogatih eko dišav. Pogrnlili smo mize, dodali svečnike ter svoje skodelice napolnili s čajem, medom in sokom limon. Z velikim veseljem smo ga delili tudi prijateljem iz enote.

Priprava domačega zeliščnega čaja

Spomladi smo sodelovali z lokalno ekološko kmetijo, kjer so nam podarili pirino zrnje. Da smo iz zrnja lahko pridobili moko, je gospodar te kmetije v vrtec prinesel pravi leseni mlin za mletje žita. Otroci so lahko sami dozirali zrnje v zgornjo zavarovano odprtino. Glasen mlin pa je v spodnjem delu spuščal polnozrnato moko. Domačo polnozrnato moko smo najprej presejali in pirine otrobe vmešali v navaden jogurt. Res so bili sladki! Fino mleto moko pa smo shranili za naslednji dan, ko smo se lotili izdelave pirinih žemelj. Otroci so si že utečeno nadeli kuharske kape, zavihali rokave in v skledo dajali sestavine, eno za drugo. Verjetno so polnozrnate žemlje zato tako dobro uspele, ker smo jih skrbno in dolgo gnetli. Ob pokušanju pečenih žemelj smo bili zelo veseli tudi pohval naših kuharic, da nam je delo dobro uspelo.

Mešanje suhih sestavin za pirino testo

Ob zaključku leta smo si zastavili še eno kulinarčno preizkušnjo – narediti jabolčno-korenčkov sok ter z njim posladkati tako sebe kot tudi starše. Ob pripravi jabolk in korenja smo razvrščali sadje in zelenjavo; opazili, da korenje nima pečk, da je jabolčna sredica mehkejša od korenčkove, da je jabolko slajše, da je korenje zdravo za oči, jabolko za zobe ... Postopek priprave in kuhanja je bil delno podoben pripravi bučne juhe – najprej je bilo potrebno očistiti, nato narezati, zaliti z vodo, kuhati do mehkega in s paličnim mešalnikom dobro premešati. Sladek sadni napitek je bil dober kot sladica. Kljub temu da so otroci v oddelku stari od dveh do treh let, smo se skupaj naučili, da so sposobni razumeti in ustvariti že zelo veliko.

Zaključek

Skozi različne aktivnosti smo nadgrajevali otrokove spretnosti in znanje na področju zdrave prehrane in skrbi zase nasploh. Mali kuharji so med projektom imeli možnost medsebojnega sodelovanja, raziskovanja, preizkušanja in uživanja sadov lastnega dela. Največja nadgradnja in dosežek pa se nam je zdel ravno v tem, da sedaj znajo že načrtovati jed v smislu, da: najprej povejo, kaj bi radi skuhal; razmišljajo, kje bi sestavine našli; kako bi jih posadili in vzgajali; na kakšen način bi jih prinesli v igralnico ter jih očistili in narezali; komentirajo, kako bo spet dišalo med kuhanjem; da moramo paziti, ker bo vroče; povedo pa tudi, da bo nato slastno ... In vse to vedo že mali otroci, 2 do 3-letniki. Z zanimanjem in ponosom so poizkušali paleto domačih okusov. Ob tem so že izkusili prve začetke lastne odgovornosti in pomembnosti svojega jaza v ohranjanju okolja. S svojim zgledom in skupno akcijo se lahko trudimo za boljši vsakdan.

Literatura:

- Graimes, N. (2005). Prava hrana za otroške možgane. Izola: Meander.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Pavlič, E. (2010). Mamica, nauči me kuhati. Koper: Emili

KAKO POSKRIBETI ZASE IN SVOJE ZDRAVJE?

Povzetek

Narava je ena izmed šestih področij dejavnosti v vrtcu, ki prispeva k otrokovemu razvoju in zdravju.

V današnjem času smo premalo aktivni in ne pomislimo za svoje zdravje, hkrati pa je okoli nas vse polno bacilov in mikroorganizmov. S tem namenom smo v vrtcu načrtovali mesečni tematski sklop z naslovom Kako poskrbeti zase in svoje zdravje. Otroci so s tega področja že imeli nekaj znanja, a želeli smo znanje še nadgraditi. Skupaj z otroki smo načrtovali dejavnosti in aktivnosti. Vzgojiteljice smo otroke vodile, usmerjale, jih spodbujale in jim bile v oporo.

V prispevku so predstavljene različne vsebine, s katerimi smo prispevali k razvijanju pozitivnega odnosa do hrane in zdravega načina življenja (samostojno pripravljane sadne malice in napitkov, vsakodnevno gibanje in bivanje zunaj, skrb za higieno in počitek).

Ključne besede: zdrava prehrana, zdravje, gibanje, počitek, igra.

Abstract

Nature is one of the six areas of activity in kindergartens that contributes to the child's development and health.

Nowadays we are not active enough and we do not think about our health, but at the same time, there are many bacteria and microorganisms around us. For this purpose, we planned a monthly thematic set in the kindergarten entitled How to take care of yourself and your health. The children already had some knowledge in this field, but we wanted to upgrade their knowledge. We planned activities together with the children. The teachers led and guided the children and also encouraged and supported them.

The article presents various contents with which we contributed to developing a positive attitude towards food and a healthy lifestyle (self-preparation of fruit snacks and drinks, daily movement and outdoor activities, hygiene and rest).

Keywords: healthy nutrition, health, activities, rest, play.

Uvod

V projekt Eko vrtec smo vključeni že štirinajsto leto. Kot vodilno področje zgodnjega naravoslovja smo si letos izbrali projekt Hrana od lokalne pridelave do krožnika za naše zdravje, v okviru katerega smo izvedli širok spekter aktivnosti.

Pomembno vlogo pri načrtovanju aktivnosti ima zagotovo vzgojiteljica, ki poseže po metodi pogovora, pripovedovanja, s katerima posreduje otrokom novo znanje, jim predaja navodila in jih po potrebi usmerja (Krnjel, 2001).

Zdravje je ena izmed pomembnejših vrednot vsakega človeka, zato moramo zanj še kako poskrbeti. Izhodišče tematskega sklopa je bila slikanica Ne liži te knjige, katero

smo z otroki zasledili v krajevni knjižnici. Bila je uvod v naš tematski sklop. Namreč ob prebiranju te knjige so otroci izrazili strah, da ne želijo zboleti. Ob vprašanju kaj lahko mi storimo, da ne zbolimo, pa so vsakodnevno nastajali zanimivi odgovori, ki smo jih pridobivali in našli v pestrih aktivnostih in dejavnostih.

Sledil je pogovor z otroki o zdravju, natančneje kaj vse moramo početi za svoje zdravje, torej se gibati, zdravo jesti, skrbeti za higieno, dovolj piti, dovolj spati.

Cilji

Naš glavni cilj je bil, da otroci pridobijo spoštljiv odnos do hrane, spoznajo različno prehrano, ter pridobivajo navade zdravega in raznolikega prehranjevanja, aktivno preživijo v naravi in spoznajo, da tudi počitek blagodejno vpliva na nas. Ob tem pa je vzgojitelj tisti, ki je z vsakodnevno aktivnostjo otrokom vzgled.

Metode:

Pri izvajanju tematskega sklopa smo uporabili raznolike metode, najpogosteje smo posegli po metodi aktivnega učenja, igre, raziskovanja, pogovora, predvidevanja in sklepanja.

Diskusija

Večina dejavnosti smo načrtovali na podlagi predznanja otrok. Otroci so bili soudeleženci sklopa, kar pomeni, da so dajali svoje predloge in ideje. Spoznali so različno sadje in zelenjavo, ga okušali, tipali, vonjali, prepoznavali po okusu. Skrbeli so za svojo higieno, umivanje rok in prišli do spoznanja, da lahko na zdravje v veliki meri vplivamo sami.

Vsakodnevno so se naše vsebine prepletale, dopolnjevale in ugotovili smo, da smo se zelo veliko naučili in bili aktivni. Izvedli smo veliko dejavnosti na to temo. Pogovarjali smo se o zdravju in zdravi prehrani, spoznali prehransko piramido, ki je otroke naučila katere jedi so zdrave. Znanje smo utrdili tudi ob izrezovanju sličic iz reklamnih revij, katere so lepili na prehransko piramido. Ugotavljali smo katera hrana je dobra in katera manj dobra za naše zobe. Otroci so ob jezikovnih igrah spoznali raznovrstno sadje in zelenjavo, jih razvrščali po barvi, velikosti.

Izdelali smo si jabolčni kompot, sadne in medene napitke, polnjena pečena jabolka, sadna nabodala. Nekajkrat nas je v oddelku obiskala tudi kuharica, katera nas je še dodatno motivirala za delo in spodbudila k ješčnosti ter zdravemu načinu prehranjevanja. V oddelku nas je obiskala medicinska sestra in nas poučila o pravilni tehniki umivanja rok, z nami je telovadila fizioterapevtka, katera nas je še posebej opozorila na pravilno držo pri sedenju, o pravilni tehniki in skrbi za zobke nas je poučil zobozdravstveni tehnik.

Vsakodnevno smo bivali v naravi. Premagovali smo različne poligone, hodili po različnih terenih in bivali zunaj, ne glede na vremenske razmere.

Otroci so ob pomoči odrasle osebe spoznali, da če bomo aktivno skrbeli vsakodnevno za zdravje, bodo bacili, ki smo jih spoznali v slikanici, odšli mimo nas.

Izrezovanje sličic iz reklamnih revij

Zdravi in nezdravi zobki

Jezikovna igra sadje in zelenjava

Izdelava polnjenih jabolk

Zaključek

Cilji, ki so bili doseženi, so se prepletali na vseh področjih kurikula. Otroci so pokazali veliko zanimanja in motivacije. Bili so aktivni sodelujočenci, saj so raziskovali, opazovali, preizkušali, primerjali ter iskali različne poti k reševanju problema. Pridobivali so nova spoznanja in pozitiven odnos do okolja in samega sebe.

»Vrtec naj pripomore k temu, da si otroci pridobijo dobre navade glede prehranjevanja, higiene, gibanja, počitka in gibanja na prostem.« (Dolar Bahovec in Bregar Golobič, 2004, str.58)

Izdelava prehranske piramide

Priprava medenega napitka

Literatura:

- Dolar Bahovec, E. in Bregar Golobič, K.(2004). Šola in vrtec skozi ogledalo, priročnik za vrtce, šole in starše. Ljubljana: DZS.
- Krnel, D. (2001). Narava V: Otrok v vrtcu, priročnik h Kurikulu za vrtce, ur. Ljubica Marjanovič Umek. Maribor: Obzorja.

SAMOPOSTREŽNI ZAJTRK V VRTCU

Povzetek

V predšolskem obdobju, ko so otroci popolnoma odvisni od odraslih, ima prehrana pomemben vpliv na njihovo zdravje. Prve izkušnje s hrano in prehranjevanjem naj bodo za otroka prijetne, ponujene v spodbudnem in mirnem okolju, saj pomembno zaznamujejo prehranske navade v odrasli dobi. Prispevek opisuje, kako lahko z navajanjem na uživanje raznovrstne hrane v skupini dve do štiri letnih otrok in v nadaljevanju z uvajanjem samopostrežnega zajtrka v isti skupini otrok v starosti med tretjim in petim letom pripomoremo k trajnejšemu oblikovanju kulturnih in zdravih prehranskih navad.

Ključne besede: predšolski otroci; trajnostno, kulturno in zdravo prehranjevanje.

Abstract

In the pre-school age, when children are completely dependent on adults, diet has a significant impact on their health. The first experiences with food and nutrition should be pleasant for the child, offered in a stimulating and peaceful environment, as they are important for the nutritional habits of adulthood. The article describes how by referring to the consumption of diverse foods in the group of two to four year old children and in the continuation with the introduction of a self-service breakfast in the same group of children aged between the third and the fifth year, we contribute to a more sustainable development of cultural and healthy eating habits.

Keywords: pre-school children; Sustainability, Culture and healthy eating habits.

Uvod

Otroci hrano porabljajo za rast in razvoj telesa, kakor tudi možganov. V vrtcih upoštevamo prehranske potrebe otrok in jim zagotavljamo varno, raznovrstno in uravnoteženo prehrano. Pri načrtovanju in pripravi obrokov, od katerih je zajtrk pomemben del celodnevne prehrane, sledimo Smernicam za prehranjevanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih (Ministrstvo za zdravje, 2010). Prve izkušnje s hrano in prehranjevanjem pomembno zaznamujejo prehranske navade v odrasli dobi, zato poskušamo obroke ponuditi v okolju in na način, ki skozi vrtčevski kurikulum spodbuja k pozitivnemu odnosu do zdravega prehranjevanja. Ker že dalj časa opažam, da otroci z leti postajajo vedno bolj izbirični, sem se ob podpori timske sodelavke in kolektiva odločila za samopostrežni zajtrk kot motivacijo in eno izmed možnih poti, po kateri bi začeli 3 -5 letni otroci hoditi v svojem tempu k trajnejšemu oblikovanju kulturnih in zdravih prehranskih navad ob lastnih izkušnjah.

Cilji

- Otrok spoznava, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami.
- Otrok se igra in raziskuje z materiali, ki jih najde v gozdu.
- Otroku omogočimo raziskovanje in iskanje lastnih poti pri reševanju problemov, nalog.
- Otrok opazuje spremembe v naravi skozi letne čase.
- Otrok spoznava vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi.
- Otrok raziskuje, se igra.

Metode

Ob upoštevanju razvojno – procesnega pristopa in načelu aktivnega učenja smo poleg metode zgleda vključevali tudi metode: posnemanja, navajanja, raziskovanja/ spoznavanja z lastno aktivnostjo.

Diskusija

Navajanje na uživanje raznovrstne hrane 2 do 4 letnih otrok

O pomenu zdrave prehrane v predšolskem obdobju sem starše seznaniła eno leto pred uvajanjem samopostrežnega zajtrka na prvem roditeljskem sestanku. Strinjali so se, da je redno uživanje zajtrka del zdrave prehrane, ki nas vodi k zdravemu življenjskemu slogu. Med drugim sem jim povedala, da prispeva k bolj urejenemu ritmu bivanja v vrtcu, predvsem pa tako kot vsi drugi obroki, pomembno vpliva na otrokov razvoj in dobro počutje. Dogovorili smo se, da bo zajtrkovalo vseh 19 otrok, ki jih bodo pripeljali do pol devete ure zjutraj ter da nas bodo o posebnostih (diete, kasnejši prihod ipd.) obveščali sproti. Seznaniła sem jih z navajanjem na uživanje raznovrstne hrane, kar je pomenilo, da sva otrokom vedno ponudili celoten obrok, ob tem pa sva spodbujali samostojnost, kulturno vedenje in pozitiven odnos do hrane.

V nadaljevanju bom podrobneje opisala navajanje (in ne siljenje) na uživanje raznolike hrane, saj je slednje odločilno vplivalo na uspešnost samopostrežnega zajtrka.

V obdobju uvajanja (prvi mesec) sva otrokom postregli sami. Otroke sva seznaniła z jedilnikom, sledila je priprava in razdeljevanje obrokov. Pri tem sva vedno uporabljali vljudnostne izraze (izvoli, hvala, prosim) in k temu navajali tudi otroke. Kasneje so na poziv individualno prihajali k servirnemu vozičku. Ponudili sva jim celoten obrok, kar pomeni, da sva vedno vsem otrokom poleg zelenjave/suhega sadja ipd. na kruh dali tudi raznovrstne namaze, salame, sire ... Pri tem sva upoštevali njihove želje tako, da so si izbrali količino, pri čemer nič ni bila možna izbira. V tem primeru sva otroku npr. na kruh namazali za en zelo majhen grizljajček namaza ali dali en majhen košček zelenjave, orehovo polovičko ipd. Podobno sva ravnali s pijačo, ki sva jo najprej vedno željeno količino ponudili vsem in jo v primeru, ko je niso popili nič ali dovolj,

zamenjali z vodo. Obrok so si na mizo odnesli sami, najprej samo krožnik, kasneje tudi skodelico. Mlajši, manj spretni ali samozavestni, so sprva potrebovali vodenje. Navajanje na uživanje raznovrstne hrane je dolgotrajnejši proces, zato je tretjina otrok približno tri mesece potrebovala, da so se navadili, da je bila njihova "špička" kruha namazana z namazom, ki jim ni bil po godu. Od teh otrok ne smemo zahtevati niti pričakovati, da bi ga pojedli. V tem času so toliko napredovali, da jim namazanega koščka ni bilo potrebno odstraniti, pojedli pa so ves ostali del kruha. Prav tako nisva pričakovali, da bodo vsi pojedli košček ponujene zelenjave, suhega sadja... Uspeh je bil, da je ostal na njihovem krožniku in se je dotikal hrane, ki jo ima rad. Vsak individualni napredek otroka sva ustrezno pohvalili. Ob vsaki taki spodbudi so imeli naslednjič več poguma in želje po okušanju raznovrstne hrane. Pozorni sva bili na otroke, ki se še niso izražali verbalno. Opazovali sva, katero hrano (namaze, salame ipd.) so pojedli v celoti in mu glede na to naslednjič ponudili primerno količino hrane. Prav tako je potrebno upoštevati posebnosti pri hranjenju otrok s posebnimi potrebami. V tem času so vsi otroci nehali negodovati ob postrežbi celotnega obroka. Otrokom sva omogočili, da so v svojem tempu pojedli zajtrk, spodbujali sva samostojnost. Neješči so potrebovali več nevsiljive spodbude, včasih pomoči in več časa. Prav tako sva jih spodbujali, da so do konca pojedli željeno količino hrane. Otroci s tem večinoma niso imeli težav, nekatere pa je bilo potrebno naslednjič opozoriti, da si najprej izberejo manjšo količino hrane in raje prosijo za dodatek. Več časa pa so potrebovali, da so se navadili, da dobijo za vsako polovico kosa kruha primerno velik kos salame. Z zgledom in pohvalami ob primernem vedenju sva otroke spodbujali k umirjenemu in kulturnemu uživanju obroka. Le redko jih je bilo potrebno usmerjati k sedežnemu redu, saj v vrtec niso vsi prihajali hkrati. Po navadi je hkrati zajtrkovalo približno 12 otrok, saj so otroci v vrtec prihajali postopno, vsak otrok, ki je pozajtrkoval, je za seboj sam pospravil, se šel umiti in se nato vključil v igro z vrstniki. Razvrščanje krožnikov in skodelic so hitro osvojili. Le nekaterim otrokom je bilo malce dalj časa neprijetno pri predstavljanju ostankov hrane s svojega krožnika. Kadar so opazili, da se je njihov najljubši prijatelj že začel igrati, je kašen otrok zajtrkovanje želel prekiniti z izgovorom, da ne more več. Njegovo prošnjo sva zavrnila – mu pojasnili, da se bo tudi on igral takoj, ko poje do konca in kmalu so v takih situacijah sami od sebe malce pohiteli. Kadar pa resnično niso zmogli več, sva opazili, da so svoje prehranjevanje nadaljevali skoraj v istem tempu. Takrat sva otroku svetovali, da lahko zaključi, če je sit. Za prijetnejše vzdušje smo v prednovoletnem času imeli na mizah prižgane čajne svečke, občasno smo poslušali tiho, umirjeno inštrumentalno glasbo. Skozi celo leto smo s kratkimi in umirjenimi pogovori med obedovanjem razvijali družabnost. Ob primernih trenutkih sva otroke spodbujali k prepoznavanju in poimenovanju živil. Občasno smo se pogovarjali o njihovem izvoru in pomenu za naše zdravje (npr. Tradicionalni slovenski zajtrk). Zajtrk smo po navadi zaključili do devete ure.

Dogovorov in reda smo se vsi dosledno držali celo šolsko. Otroci so do konca šolskega leta usvojili osnove dobrih prehranjevalnih navad potrebnih za prehod na samopostrežni zajtrk.

Uvajanje samopostrežnega zajtrka

Na prvem roditeljskem sestanku v naslednjem šolskem letu sem staršem 3 – 5 letnih otrok svetovala, naj s svojim zgledom, vedenjem, odločitvami in sodelovanjem z vrtcem pomembno vplivajo na oblikovanje prehranskih navad svojih otrok. Obdržali smo dogovore s preteklega leta. Razložila sem jim, da bomo z uvajanjem samopostrežnega zajtrka nadaljevali z enim izmed osnovnih procesov pri skrbi zase.

O izvajanju samopostrežne oblike zajtrka sem obvestila pedagoško vodjo, v kuhinji pa se dogovorila, da nam na servirni voziček glede na jedilnik dajo več nožev za mazanje ipd. Obvestila sem jih tudi, da se bodo verjetno naši zajtrki zaključili kasneje (približno do 9:15). S timsko sodelavko sva ustrezno uredili tudi prostor, saj je bilo potrebno zagotoviti primerno visoko in veliko servirno površino.

V uvajalnem obdobju (septembra) sva pozornost namenili kulturnemu prehranjevanju: temeljitemu umivanju pred in po obrokih, izražanju potreb in želja, spodobnemu uživanju raznovrstne hrane, uporabljanju pribora in vljudnostnih izrazov, pravilnemu sedenju, pospravljanju...

Z oktobrom so si otroci začeli sami streči zajtrk. Na ožji vendar daljši poličnik sva s servirnega vozička v vrsto postavili (primer jedilnika) košarico s kruhom, krožnike, večji krožnik s salamo, posodico s kumaricami. S hrbtne strani sva postavili ožjo polkrožno mizo, na katero sva postavili primerno toplo pijačo. Ker ni bilo dovolj prostora, sva čiste skodelice zložili na zgornjo polico servirnega vozička. Vse servirne površine in mize sva razporedili tako, da so imeli otroci dovolj prostora za prenašanje hrane na mize. Prve dni sva otrokom vedno najprej pokazali potek samopostrežbe.

Otroke sva k samopostrežbi vabili enega za drugim. Najprej si je vsak po vrsti postregel hrano in si krožnik odnesel na mizo in si nato postregel še s pijačo. Skrbeli sva, da je zajtrkovanje potekalo čim bolj tekoče, po potrebi sva otrokom (predvsem mlajšim) nudili pomoč, nekatere je bilo potrebno voditi. Po obroku so za seboj pospravili. Ker na zajtrk niso prihajali vsi otroci hkrati, in ker so odhajali od mize, ko so pojedli, je vse potekalo bolj tekoče kot sva pričakovali s povečanjem normativa na 21 otrok. Veliko počasneje pa je potekalo, ko so bili na jedilniku različni namazi. Takrat sta si na servirni površini obrok pripravljala dva otroka hkrati. Sprva so jim noži pogosto padali na tla, saj so jih odlagali na rob skodelice. Kmalu so se navadili, da jih odložijo poleg posodice. Na vozičku je bilo potrebno imeti več čistih nožev. Otroke sva navajali, da za seboj tla s papirnato brisačo tudi pobrišejo ter si ponovno umijejo roke. Sprva jim je bilo nerodno, nekateri so bili v stiski. Ko pa so videli, da se to dogaja tudi drugim, je to postala običajna praksa na katero jih ni bilo potrebno več opominjati. Otrokom sva pokazali tudi, kako si je najlažje z zajemalko nalihejo pijačo v skodelico. Sprva je za to opravilo prosilo za pomoč več otrok. Vsem sva dopuščali, da poiščejo način, ki jim najbolj ustreza. Prav tako pri mazanju z noži. Spodbujali sva samostojnost, vendar sva jim po potrebi vedno nudili pomoč. Pričakovali sva, da bomo imeli veliko nereda vsaj tri mesece, vendar se je vse skupaj precej izboljšalo že po prvem mesecu.

Zaključek

Po mojih izkušnjah je samopostrežni zajtrk pomembno in pozitivno vplival na trajnejše oblikovanje otrokovih kulturnih in zdravih prehranskih navad. Ob njem so razvijali grobo in fino motoriko, koordinacijo gibanja celega telesa ter sposobnosti zaznavanja. Otroci so pojedli več raznovrstne hrane. Naučili so se predvidevati koliko hrane bodo zaužili. Imeli smo manj zavržene hrane. Brez sramu/gnusa/stiske so za seboj pospravljali ponesreči polito, streseno hrano. Z njo so ravnali bolj spoštljivo. Spoznali so, da ni vsem všeč ista hrana in da ne pojedjo vsi enake količine. Ob doživljanju uspeha pri samostojni postrežbi zajtrka so pridobivali samozaupanje. Zajtrkovanje je postalo umirjen, prijeten, družaben in sproščen uvod v dan. Pridobljene navade je bilo moč opaziti tudi pri obedovanju. Z nadaljevanjem samopostrežnega zajtrka v naslednjem šolskem letu pa je bil napredek pri vseh obrokih še bolj očiten.

Z veliko mero doslednosti, potrpežljivosti, umirjenosti, zaupanja v otroke in njihove sposobnosti, sva otrokom omogočili, da so različne okuse in živila spoznali ter se na nekatere navadili na njim zanimiv način, s tem pa sva poskušali vplivati na povečano pestrost prehranske izbire v nadaljnjem življenju.

Zavedati pa se moramo, da je uspešno navajanje na raznovrstno hrano dolgotrajen proces, ki se začne v domačem okolju že z uvajanjem mešane hrane pri dojenčkih približno od 7. meseca naprej in se nadaljuje v sodelovanju s starši in vrtcem brez prekinitev skozi celotno predšolsko obdobje.

Literatura:

- Bahovec D. in dr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.
- Nacionalni portal o hrani in prehrani: Dostopno na URL: <http://prehrana.si>
- Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Dostopno na URL: <http://www.mz.gov.si/>
- Smernice za prehranjevanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Dostopno na URL: <http://www.mz.gov.si/>

ROJSTNODNEVNA ZABAVA V VRTCU

Povzetek

Ob različnih dejavnostih in brez raznoraznih sladkarij in tort, se da imenitno zabavati in preživeti čudovit dan. Zdrava prehrana in gibanje sta pomembna dejavnika v razvoju otroka, saj se med seboj tesno prepletata. Obenem pa sta oba dejavnika pomembna pri preprečevanju kroničnih bolezni, saj pripomoreta k ohranjanju in krepitvi zdravja. Z zdravo prehrano in rednim gibanjem smo bolj zdravi, se dobro počutimo, imamo več energije in zato smo osebno bolj zadovoljni. Namen referata je prikazati, da si lahko v enem dnevu zastavimo več ciljev in jih tudi uresničimo.

Ključne besede: uravnotežena prehrana, prehranski dejavniki zdravja, rojstni dan, gibanje.

Abstract

You can have a fun and beautiful day, doing lots of different activities, even without having all sorts of candies and cakes. Healthy nutrition and exercise are important factors in the development of a child, especially because they are closely interlinked. At the same time, because of their help in staying healthy, they are both important in the prevention of chronic diseases. With healthy nutrition and regular exercise we get healthier, we feel better, have more energy and are therefore personally more content. The purpose of this paper is to show, that in one day we can set ourselves multiple goals as well as achieve them.

Keywords: balanced nutrition diet, dietary health factors, birthday, exercise.

Uvod

Prehranjevanje je naraven, prirojen življenjski proces. Prav tako je užitek, ki se spreminja glede na okus posameznika. Tako kot avto brez goriva ne bi deloval, tako je pri ljudeh hrana tisto, kar daje energijo telesu, ki se giblje in glavi, ki razmišlja (Mira Pons, 2009, str. 5).

»Uravnotežena prehrana v obdobju otroštva in mladostništva je dobra popotnica za kakovostno življenje in boljše zdravje. Zdrave prehranjevalne navade, ki jih otroci pridobijo v zgodnjem otroštvu, vplivajo na izbiro živil in način prehranjevanja tudi v kasnejšem življenjskem obdobju in s tem na zdravje v odrasli dobi. Z vidika varovanja zdravja je uravnotežena prehrana za otroke in mladostnike zelo pomembna, saj so v tem obdobju energijske in hranilne potrebe še posebej velike« (Hlastan Ribič, Maučec Zakotnik, Koroušić Seljak in Pokorn, 2008, str. 9).

Otroci v vrtcih preživijo večji del dneva in tam pridobijo pomemben del prehranskih potreb. Za organizirano prehrano otrok v vrtcu je odgovorno strokovno usposobljeno osebje. V vrtcu skrbijo, da so vsi ponujeni obroki pravilno sestavljeni, da osebje, ki načrtuje in pripravlja obroke, pozna načela prehranskih priporočil in jih pri svojem delu v čim večji meri tudi upošteva.

Otroke navajamo na različne okuse hrane in jih z dejavnostmi in njihovo vlogo pri pripravi hrane spodbujamo k poskusom, npr.: pripravljamo sadne napitke, namaze, spoznavamo zelišča, začimbe, ...

Glavni prehranski dejavniki varovanja zdravja so:

- zadosten vnos zelenjave in sadja,
- omejen vnos sladkarij in sladkih pijač,
- redno uživanje petih obrokov s poudarkom na zajtrku,
- zadostna razpoložljivost hranil. (Gabrijelčič Blenkuš, Gregorič in Fajdiga Turk, 2007).

Gibalna dejavnost je eden od pomembnejših dejavnikov, preko katerih želimo vplivati na naše zdravje in dobro počutje. Glavni cilj gibalnih dejavnosti, ki so namenjene predšolskim otrokom, je osnovni motorični razvoj, na katerega vplivamo od otrokovega rojstva. Glavni akterji otrokove gibalne dejavnosti so njegovi starši, zato naj mu bodo v vzor in naj mu posredujejo pozitivne gibalne vzorce, ki naj bodo vsakodnevni spremljevalci njihove družine (Tušak idr.,2003).

Cilji

Globalni cilji:

- otrok ima možnost se seznanjati z raznimi kulturami in tradicijami,
- spodbujanje otrok k ustvarjalnosti.

Cilji:

- otrok ima možnost razvijati sposobnosti in načine za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih,
- otrok spoznava, da vsi, odrasli in otroci, pripadajo družbi in so pomembni,
- otrok razvija interes in zadovoljstvo ob praznovanju,
- otrok razvija veselje do petja,
- otrok razvija jezikovno zmožnost v različnih funkcijah in položajih ob vsakodnevnih dejavnostih ter v različnih socialnih situacijah,
- ustvarja veselo in sproščeno vzdušje ob praznovanju,
- otrok razvija samozavest in identiteto,
- otrok sodeluje v skupinskih dejavnostih ter igrah, kjer je potrebno upoštevati pravila,
- otrok spoznava, da nam uživanje različne zdrave hrane, gibanja in počitek pomagajo ohraniti zdravje,
- otrok oblikuje navade in ravnanja zdravega in varnega načina življenja (zdrava prehrana, osebna higiena, ...).

Diskusija

Rojstni dan je prav poseben dan za otroka, ki se ga obeleži na način, kot ga načrtujejo strokovni delavci oddelkov. Starši lahko prinesejo sveže ali suho sadje (pripravimo rojstnodnevni sadni krožnik).

Najprej izdelamo načrt praznovanja:

- upoštevamo slavljenca in njegove zamisli, kako preživeti rojstni dan v vrtcu,
- napihnemo balone, izdelamo kronice, poslikavo obraza, sadna nabodala, (odvisno od želja),
- v jutranjem krogu preštejemo svečke na improvizirani torti, prstke na roki,
- zapojemo toliko pesmic, kot je otrok star (3 – 4 let), na koncu še Vse najboljše,
- se postavimo v kolono, in slavljenču voščimo (pomemben je očesni stik, rokovanje),
- obdarimo slavljenca (z družabno igro – gosenica),
- slavljenec povabi na pogostitev,
- rajanje ob otroški glasbi,
- poslušanje pravljice po izbiri otroka,
- slavljenec si izbere igro, gibalne dejavnosti v telovadnici ali zunaj, odvisno od vremena: tek, poligon, rajalna ali gibalna igrice,
- fotografiranje.

Štejemo prstke na roki in pojemo pesmice

Voščilo slavljenču za rojstni dan

Pogostitev slavljenca s prijatelji

Rajanje s prijatelji

Gibalno-rajalna igra: Gnilo jajce

Zaključek

Kako bodo otroci živeli zdravo in se zdravo prehranjevali in gibalni, je močno odvisno od vseh nas, s katerimi preživijo največ časa. To so večinoma starši, ki dajejo zgled in napotke otrokom doma in vzgojitelji, s katerimi otroci v vrtcu običajno preživijo več kot tretjino dneva. Vsi pa skrbimo, da otroke spodbujamo k oblikovanju zdravega življenjskega sloga.

Na prvem mestu je zdrav odnos do hrane, ki naj otroku pomeni prijetno in družabno izkušnjo, ponujeno v mirnem in spodbudnem okolju. K zdravemu odnosu do hrane bodo pozitivno prispevali skupni družinski obroki, dovolj časa in prijeten kraj za uživanje obrokov in prijetne izkušnje s hrano. Izogibati se moramo npr. nagrajevanju ali kaznovanju s hrano.

Način prehranjevanja je ključnega pomena za zdravje v vseh življenjskih obdobjih, v otroštvu in obdobju mladostništva.

Otroci med igro velikokrat pozabijo na žejo, zato je pomembno, da otroku večkrat na dan ponudimo vodo ali nesladkan čaj. Sladke pijače in sadni sokovi za otroke niso primerni, saj vsebujejo veliko prostih sladkorjev in predstavljajo enega glavnih krivcev za prekomerno telesno maso otrok. Težava, s katero se srečujejo nekateri starši, je tudi ta, da otroka, ki se je navadil piti sladke pijače, težko prepričamo, da se bo brez pritoževanja odžejal z vodo. Prav zaradi tega je pomembno, da otroka že od majhnega navajamo izključno na vodo in se sladkim pijačam izogibamo.

Literatura:

- Gabrijelčič Blenkuš, M., Gregorič, M. in Fajdiga Turk, V. (2007). Prehranske navade in prehranski status. V H. Jeriček (ur.), Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju: HBSC Slovenija (str. 31–52) Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja republike Slovenije.
- Hlastan Ribič, C., Maučec Zakotnik, J., Koroušič Seljak, B., Pokorn, D. (2008). Praktikum jedilnikov zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Mira Pons, M. (2009). Jem zdravo! Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Tušak, M., Tušak, M., Tušak, M. (2003). Vloga družine in staršev v športu. Zalog: Klub MT Zalog.

IZ TRGOVINE ČEZ POLJE DO SLOVENSKE KMETIJE

Povzetek

Obisk trgovine je otrokom prinesel veliko vprašanj. S temo, ki je trajala skozi celo šolsko leto, smo odrasli ustvarjali okoliščine, da so otroci lahko prišli do odgovorov. Seznanjali smo se s sestavinami, ki sestavljajo jedi, ugotavljali in spoznavali, kaj nam lahko da zemlja ter kakšne izdelke dobimo od domačih živali. Največ poudarka pa je bilo naučiti se živeti po naravnih zakonitostih z odgovornostjo do narave, sebe in družbe.

Ključne besede: narava, zemlja, hrana, domače živali, odgovornost.

Abstract

Children got a lot of questions, while they were visiting the shop. Adults have been making the right circumstances for the children during the whole school year, so children could make the proper conclusions. We have been introduced with dishes and found out what kind of products we can get from the nature and animals. But the most important aspect was to learn living in collaboration with nature, ourselves and society.

Keywords: nature, earth, food, home animals, responsibility.

Uvod

Izhodišče za temo je bil obisk trgovine. Ob tem so se otrokom pojavila različna vprašanja: »Kje so nabrali solato?«, »Kako nastane kruh?«, »Ali je to meso od krave z naše kmetije?«... Dobili smo veliko vprašanj. Odgovore na njih pa smo skozi celo šolsko leto iskali skozi različne dejavnosti.

V vrtcu smo si uredili manjši vrt in njivo. Iz semen koruze smo s pomočjo mlina zmleli koruzno moko in iz nje skuhal polento.

Obiskali smo lokalne kmete in se seznanili, kaj pridelujejo in s čim se ukvarjajo.

Spoznali smo domače živali in njihove proizvode, poiskali katere so avtohtone slovenske sorte in ugotovili, da jih je kar nekaj iz naših krajev. Poudarek pa smo dali tudi na skrb in odgovornost do živali in narave.

Za zaključek teme smo se odločili obiskati lokalno Ekološko kmetijo, na kateri smo pridobljene informacije preizkusili v delu in opravilih na kmetiji.

Otroci pridobijo in razumejo pomen lokalno pridelane hrane tako za svoje zdravje kot za družbo in našo prihodnost.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabili metode:

- pogovor,
- opazovanje,
- demonstracija,
- aktivna udeležba,
- raziskovanje,
- razvrščanje,
- sodelovalno učenje.

Diskusija

Otrokom smo poskušali približati celoten proces od sestavine do proizvoda, ki ga najdemo na policah naših trgovin. V trgovini smo ugotovili, da kar nekaj otrok ni vedelo, kako nastane kruh, testenine, iz česa je narejen smoki, kje najdejo čokolado. Začeli smo pri tistem, ki je otrokom blizu. V vrtcu smo si uredili vrt, na njem smo posadili zelišča in zelenjavo. Nekaj semen so prinesli otroci od doma, druge pa smo dobili od Semenarne Ljubljana. Otroci zelo radi skrbijo za vrt. Ko je potrebno počistijo plevel, ob pomanjkanju vode zalijejo rastline in v tem času odstranjujejo »ne prijatelje«¹ lazarje. Naredili smo tudi kompostnik, ki pa so ga otroci poimenovali »Plevenjak«, ker ga uporabljamo za odlaganje plevela in trave. Iz zelenjave, ki nam zraste v vrtu, smo si pripravili česnovo juho in zelenjavno mineštro.

Priprava »njive« iz palete

Sejanje semen v vrt

Otroke je zanimalo, kako nastane kruh... raziskovali smo, kaj potrebujemo za kruh. Na okoliških kmetijah, ki pridelujejo žita, smo pridobili semena koruze, ajde, pire, ječmena in pšenice. S pomočjo mlina smo zmleli semena in iz koruzne moke skuhali polento iz ostalih semen pa spekli kruh.

Skuhali smo česnovno juho

Koruzna semena, koruzna moka, polenta

Ker nas je zanimalo, kakšna so ta semena kot rastline, smo »zorali« njivo in v njej posadili koruzo, ajdo in piro. Ajdini cvetovi bodo letos razveselili tudi čebele. V tem času že opazujemo razliko med listi rastlin. Naredili smo taktilno igro, kjer smo iskali ustrezne pare semen.

Kdo pa vse te poljščine in žita posadi na njive? Kmet? Obiskali smo okoliške kmete in spoznavali, kako skrbijo za domače živali. Pokazali so nam tudi proizvode in kje jih pridelujejo. Ogledali smo si sirarno in sušilnico mesnin. Preizkusili smo se tudi v filcanju in spoznali, zakaj lahko uporabimo ovčjo volno. Iz odpadnih embalaž smo naredili domače živali in jih uporabljali za igro v kotičku.

Sušilnica mesnin in sirarna

Raziskovali smo katere so avtohtone slovenske pasme in ugotovili, da imamo v reki Soči Soško postrv, v Drežnici Drežniško kozo in v Bovcu Bovško ovco. Z raznimi likovnimi tehnikami smo upodabljali različne živali in tako spoznavali njihove posebnosti. Vse avtohtone pasme smo umestili tudi na zemljevid Slovenije.

Obisk lokalne kmetije in hranjenje
domačih živali

Igra v kotičku z živalmi iz odpadne
embalaže

Ob obisku kmetije pa smo spoznali, da današnji kmet ne more delati brez ustrezne mehanizacije. Najbolj so otroke pritegnili traktorji in njihovi priključki. S pomočjo literature smo spoznali različne tipe traktorjev. S svinčnikom so narisali traktorje z najmanjšimi detajli.

V mesecu marcu smo staršem zaigrali igro « Kmet praznuje rojstni dan». Vsak otrok je ponazarjal eno domačo žival za katero je tudi izdelal masko. Tudi vso sceno so otroci izdelali sami.

Zaključek teme pa je bil obisk Eko kmetije, kjer so otroci vso pridobljeno znanje preverili še z opravili na kmetiji. Pomagali so pri hranjenju domačih živali, se igrali s hišnimi ljubljenci, pomagali pri pripravi zeliščnega napitka, ogledali smo si črno kuhinjo in dan končali s pospravljenjem orodja.

Zaključek

Glede na njihove izjave v vsakdanjem pogovoru, so otroci spoznali pomen lokalno pridelane hrane. Katera hrana je lokalna hrana in kako takšna hrana vpliva na naše zdravje. Otroci so bili ves čas aktivni in so skozi celo leto spoznavali in opazovali spremembe na vrtu, polju in na kmetiji. Želeli sva, da otrokom privzgojiva odgovoren odnos do narave, hrane, živali in do družbe v kateri živimo.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce(1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Krnel, D.(1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Katalinič, D.(1992). Od semena do rastlin, Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport.

HRANA NI ZA TJAVENDAN

Povzetek

V okviru projektov Ekošole so se, ob začetku šolskega leta 2018/2019, otroci vrtca Krkine lučke pri OŠ Vavta vas z vzgojiteljicama vključili v projekt »Hrana ni za tjavendan«. Vključeni so bili otroci starostne skupine 2–4 let.

Že na začetku leta so pri zajtrku in kosilu uvedli skupinski pozdrav s pesmico in stiskom rok za »dober tek«. K sodelovanju pri praznovanju rojstnih dni so povabili starše, ki so tisti dan prišli v vrtec in ustvarili zanimive sadne aranžmaje. V vsakodnevni rutini so spodbujali otroke, da so pojedli celoten obrok, opazovali so, kako polna je posoda z ekološkimi odpadki, imeli so možnost izbire in so pri vozičku s hrano povedali, kaj in koliko hrane želijo. Imeli so tudi »solatni bar«. Otroci so sami prišli po različne priloge, ki so jih sami izbrali. S tem so jih tudi spodbujale k raznolikemu prehranjevanju. Posluževali so se tudi načela ponovne uporabe in so iz neporabljenih jabolk skuhali kompot in izdelali pecivo iz maslenih piškotov, ki so ostali pri popoldanski malici.

Dejavnosti so se izvajale skozi celotno šolsko leto, cilj pa je bil, da pri otrocih razvijajo spoštljiv odnos do hrane in obreda hranjenja.

Ključne besede: hrana, zavržena hrana, spoštljiv odnos do hrane, ponovna uporaba hrane, kultura hranjenja.

Abstract

Within the Eco-Schools projects, at the beginning of the schoolyear 2018/2019, the preschool children and educators of the kindergarten Krkine lučke at the primary school OŠ Vavta vas joined the project entitled "Food should not be wasted". Children of the age group of 2–4 years were included.

At the start of the school year, the group introduced a greeting before breakfast and lunch, where children sang a song and held hands in order to wish each other "Bon Appetit!". When celebrating birthdays, parents were invited to join and prepare specially decorated fruit snacks. In everyday routines, educators encouraged the children to finish their meals without leftovers. The children observed how much food was left over in the ecological waste container and if a container was full of leftovers or not. The children were also encouraged to choose exactly what and how much food they wanted to have on their plates. In addition, there was a salad bar, where the children were able to pick the salad that they wanted, which motivated them to eat healthier.

Above all, attempts were made to turn food waste into delicious new meals by making compote and pastry from apples and cookies that were not eaten during the afternoon snack.

The above described activities were implemented throughout the schoolyear, with the goal to develop a more respectful attitude towards food and good eating habits in general.

Keywords: food, wasted food, respectful attitude towards food, recycled food, good eating habits.

Uvod

»Hrano smo skozi čas nehali ceniti kot mnoge druge stvari, saj so nam postale dosegljive v izobilju. Naši dedki in babice se spominjajo kruha, ki ga je mama skrbno hranila pod ključem, ko je prišel čas, pa ga je pošteno razdelila lačni družini. Otroci

so spoštovali vsak kos, ki so ga dobili, saj so se zavedali, da so morali njihovi starši zanj trdo garati. Danes pa že samo v Sloveniji na leto zavržemo 72 kilogramov ostankov hrane na prebivalca.« (Brdnik, 2017)

Prav to problematiko zaznavamo tudi vzgojitelji pri svojem delu in z vključitvijo v ta projekt smo želele vzgojiteljice v izbrani skupini z različnimi metodami dela zmanjšati količino zavržene hrane, obenem pa spodbuditi otroke k raznolikemu in zdravemu prehranjevanju ter privzgojiti spoštljiv odnos do hrane in samega obreda hranjenja.

Metode

V skupini smo najprej opazovali, kje so potrebne izboljšave, in potem v timu ter skupaj z otoki na jutranjih sestankih iskali nove rešitve za izboljšanje problematike.

Posluževali smo se različnih metod dela: metodo pogovora, razgovora, metodo pripovedovanja, razlage, metodo demonstracije ali kazanja, metodo opazovanja, metodo igre in metodo spodbujanja.

Z otroki smo opazovali, kdo ima prazen krožnik po obroku, pohvalili smo tiste, ki so pojedli vse, opazovali smo posodo z ekološkimi odpadki, otroci so sami strgali odpadno hrano in veselili so se dni, ko je bila posoda skoraj prazna. Na jutranjih sestankih so otroci podajali ideje, kako ponovno uporabiti hrano, ki je bila še užitna in jim je ostala. Ker so imeli tudi možnost izbire in smo se vzgojiteljice pri deljenju obrokov držale pravila manjših in večkratnih porcij, se je količina zavržene hrane zmanjšala in otroci so ob pohvalah in opazovanju posode z ekološkimi odpadki dobili motivacijo, da se pri hrani potrudijo in pojedjo obrok do konca.

Diskusija

Preko teh dejavnosti so otroci počasi spreminjali svoje prehranjevalne navade in razvijali spoštljiv odnos do hrane.

- Jutranji pozdrav s pesmico za »dober tek« je postala njihova rutina, ki so se je veselili in tako so tudi za slovenski tradicionalni zajtrk pripravili posebne pogrinjke in združili mize, kjer so lahko vsi sklenili roke in si zaželeli dober tek.

Slovenski tradicionalni zajtrk

- Praznovanje rojstnih dni s prispevki staršev se je izkazalo kot zanimiva oblika, kako otrokom na drugačen način približati sadje in uživanje zdrave hrane.

Praznovanje rojstnih dni

- Otroci so predlagali, da iz jabolk, ki so ostala, skuhajo kompot. Ponovno smo uporabili tudi maslene piškote, ki so ostali od popoldanske malice.

Izdelovanje peciva in kuhanje kompota

- Pogovor o zavrženi hrani, opazovanje in tehtanje posode z ekološkimi odpadki, možnost izbire in »solatni bar«. Vse to je vplivalo na bolj premišljen odnos do hrane in spoštljiv odnos do nje. Posledično so otroci vzeli manj in prišli večkrat po obrok, potrudili so se, da so pojedli vse na svojem krožniku in so se veselili, ko je bila posoda z ekološkimi odpadki skoraj prazna. Tudi uvedba »solatnega bara« se je izkazala za dobro inovacijo v skupini, saj so otroci z občutkom možnosti izbire, katero hrano in koliko si lahko naložijo na

krožnik, dobili tudi veselje, da preizkušajo različno zelenjavo in tako krepijo svoje zdravje.

Solatni bar

Tehtanje posode z ekološkimi odpadki

Zaključek

Okoljska problematika je postala zelo pereča tema in naša dolžnost je, da bodoče rodove vzgajamo v zavedanju, da bo njihov odnos do narave pomembno vplival na kvaliteto njihovega življenja. Tako so vse dejavnosti, ki otroke spodbujajo h kritičnemu razmisleku o tem, dobrodošle. Dejavnosti, ki smo jih uvedli v skupini, so spodbudile otroke, da so pri hranjenju spoštljivo ravnali s svojimi obroki in so se trudili, da bi bilo zavržene hrane čim manj. Zagotovo je k temu pripomogla tudi udeležba otrok pri sami pripravi hrane, ki so jo »reciklirali«. Že iz lastnih izkušenj vemo, da vedno bolj cenimo stvari, ki so plod našega dela, kot pa tiste, ki so nam dane. Pri vseh teh poskusih dobre prakse pa je pomembno poudariti, kako smiselna je kontinuiteta. Te dejavnosti bi morale biti del dnevne rutine v vrtcu, da bi pri otrocih dosegli dolgoročne spremembe v njihovem odnosu do hrane in narave.

Skrb za naravo je namreč v vrtcu posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v fizično in družbeno okolje, ki jih obdaja, ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad (Bahovec, 2009).

Literatura:

- Bahovec, Eva ... et al. Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih, Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zvod RS za šolstvo, 2009.
- Brdnik, Evita. Zavržena hrana v našem vsakdanu. V: revija Delo. 8. marec, 2017.
- Dostopno na: <https://www.delo.si/novice/okolje/zavrzena-hrana-v-nasem-vsakdanu.html>

LOKALNO PRIDELANO – ZDRAVO IN SLASTNO PREDELANO

Povzetek

V projektu smo želeli staršem in otrokom približati odgovoren odnos do hrane. Potekal je v oddelku starih otrok 3- 6 let.

Glavni cilj je bil spoznavanje lokalne in sezone hrane ter prednosti uživanja le-te. Otroci so spoznali lokalne pridelovalce hrane, načine pridelave in predelave hrane. Pri pripravi jedi smo uporabljali domače sestavine, ki smo jih dobili pri lokalnih pridelovalcih ali od doma, prav tako pa smo pripravljali tradicionalne jedi slovenske kuhinje. Spoznali so slabosti industrijsko predelane hrane. Skozi različne metode dela so spoznali pot pridelkov iz vrta, kmetije, do jedi na krožniku. Po drugi strani pa so dobili vpogled v pridelavo, predelavo in transport živil, sadja, zelenjave iz oddaljenih držav. Bili so kritični opazovalci, misleci in aktivni udeleženci projekta.

Ključne besede: lokalno, sezonsko, tradicionalno.

Abstract

As a part of this project, we wanted the children and their parents to acquire a responsible attitude toward food. The project was conducted in a group of children age 3 – 6.

The main goal was to familiarize children with local and seasonal food and its benefits. Children were able to meet local food growers, and different ways of producing and processing food. When preparing food, we used local ingredients, which we obtained from local food growers or from home. We also prepared traditional Slovenian meals. The children got familiar with the disadvantages of the industrially processed food. Through different teaching methods children were able to understand the path the food takes from a farm to a plate. On the other hand, they got an insight into the production, processing and transportation of food, fruit and vegetables from faraway countries. They were critical observers, thinkers and active project participants.

Keywords: local, seasonal, traditional.

Uvod

Včasih so rekli: »Brez ljubezni nam živeti ni.« V modernejšem času, torej naši dobi, pa se nam vedno bolj zdi, da bi se lahko ta rek oblikoval tudi v : »Brez hrane nam živeti ni.« »Ampak...Ali se zavedamo, kaj uživamo?« » Ali poznamo izvor hrane, ki jo zaužijemo?«

Lahko bi tudi parafrizirali pregovor: »Povej mi, s kom se družiš in povem ti, kdo si?« v »Povej mi, kaj ješ in povem ti, kako zdrav boš?«.

V zadnjem času mediji in ostala društva vse bolj ozaveščajo družbo o pomenu lokalne in sezone hrane in tudi midve sva začutili, da morava o odgovornem

odnosu do hrane in prehranski verigi na lokalni ravni seznaniti otroke in seveda njihove starše.

»Kaj pa vedo o tem otroci?«

Cilji

Cilji, katerim smo sledili so bili:

- Otrok spozna, kaj je to lokalna in sezonska hrana.
- Otrok spozna prednosti te prehrane.
- Otrok spozna slabosti industrijsko predelane hrane- aditivi.
- Otrok obišče domačo lokalno tržnico in trgovino.
- Otrok prinaša semena, sadike, zasadi in skrbi za vrt. Opazuje rast vrtnin.
- Otrok obišče domačo sirarno, mlekarno, mlin in domačo obrt testeninarstva.
- Otrok spozna pot in način pridelave in predelave pridelkov iz vrta, kmetije, do jedi.
- Otrok aktivno sodeluje pri pripravi jedi od začetka do konca.
- Otrok spozna slovenske tradicionalne jedi.

Metode

Pri izvajanju projekta sva z uporabo različnih metod dela zbudili v otrocih njihovo prirojeno radovednost, notranjo motivacijo, kritično razmišljanje in seveda lastno aktivnost.

Metode, ki sva jih uporabili, so bile: igra, pogovor, opazovanje, poimenovanje, razvrščanje, poslušanje, lastna aktivnost, aktivno učenje, raziskovanje, praktično delo, sodelovalno učenje, kritično razmišljanje,...

Diskusija

Otroci so klasificirali sadje in zelenjavo glede na barvo ter na pojem. Reševali so delovne liste in razmišljali, kateri od narisanih pojmov je vsiljivec. Odtiskovali so vzorce.

Iz lastnih izkušenj in opazovalnih sprehodov so ugotovili, kaj so sezonski pridelki ter kaj v določenem obdobju raste na vrtovih in v sadovnjakih. To smo zabeležili na koledarju rasti pridelkov.

Obiskali smo domačo tržnico ter bližnjo trgovino. Po pogovoru z branjevko smo izvedeli, da prodaja lokalno, sezonsko sadje in zelenjavo..

Prebrali smo označbe na sadju in zelenjavi, ki jih prodajajo na policah trgovin.

Izvor določenih uvoženih vrst sadja in zelenjave smo označili na zemljevidu sveta in zarisali pot transporta, ki ga prevozijo ladje, letala, tovornjaki do uporabnikov.

Po pogovoru in ogledu videoposnetkov, so spoznali prednosti lokalno pridelane in sezone hrane, ter slabosti oz. škodljivost uvoženih pridelkov.

V trgovini smo se pogovarjali tudi o tem, na kakšen način skladiščimo sadje in zelenjavo, ki ga ne zaužijemo v sezoni in nam ostane kot višek. Ogledali smo si ozimnico (vloženo sadje, zelenjavo, marmelade ter suho sadje). Besede ozimnica otroci niso poznali.

Razliko med doma pridelano in uvoženo hrano smo spoznali tudi skozi zgodbo Krompirjevo popotovanje, avtorice Petre Matoz.

Izvedli smo ekskurzijo, na kateri smo obiskali lokalne kmete in obrtnike, ki so nam predstavili predelavo hrane.

Na kmetiji Hecl so otroci dobili vpogled v postopek pridobivanja mleka ter njegove predelave do jogurtov, sirov, skute ter kisle smetane. Gospod Hecl je za nas pripravil degustacijo izdelkov.

Mlekarna

Mlinarstvo

Testeninarstvo

Z obiskom obrti testeninarstva Lahove testenine smo spoznali, kako nastanejo testenine, prav tako pa smo spoznali, kako jih pakirajo v embalažo in skladiščijo. Seznanili smo se z različnimi vrstami testenin. Obiskali smo tudi mlinarstvo Pečovnik, kjer so spoznali žita iz katerih meljejo moko in seveda različne vrste mok.

Izvedli smo Slovenski tradicionalni zajtrk.

Igrali smo se tržnico. Izdelali smo si denar, denarnice. Otroci so se vživeli v vlogo prodajalk, branjevk, šteli, tehtali,...

Posadili in posejali smo nekaj vrtnin (fižol, paradižnik, papriko, solato), za katere skrbijo dežurni otroci in dobro uspevajo. Tako bodo otroci videli, da lahko pridelamo zdravo BIO sadje in zelenjavo tudi brez uporabe pesticidov. Spremljamo vrtčevski jedilnik in spoznavamo, kaj nam ponujajo BIO in lokalno. Na ogledu kmetije Hecl smo dobili domačo skuto, iz katere smo spekli Pohorsko gibanico.

Od branjevke smo dobili domača neškropljena jabolka. Skuhali smo kompot. V mlinu smo dobili krušno moko, iz katere je zadišal pečen domač kruh. Iz orehov, ki nam jih je prinesla deklica, smo spekli orehove potičke. Iz buče, ki je zrastle v jeseni na našem vrtu, smo spekli bučni zavitek.

Prav tako pa smo se lotili še nekaterih drugih slovenskih tradicionalnih jedi: skutinih štrukljev, krompirjevih cmokov in svaljkov, krofov, v prazničnem času pa smo skupaj s starši pekli božične piškote.

Sestavine, ki smo jih potrebovali še za pripravo ostalih jedi, so prinašali starši otrok.

Zaključek

Ob zaključku bi strnila le še nekaj misli otrok o tem, zakaj je bolje uživati slovensko, lokalno pridelano hrano?

(zapisi otrok so zapisani dobesečno)

Deček J.: »Slovenska lokalno pridelana hrana je bolj zdrava, ker zraste na našem vrtu ali polju.«

Deklica J.N.: »Bolj je zdrava, ker ni tak škropljena s strupi.«

Deklica J. K.: »Ker je boljša.«

Deklica M.: »Ker nena tak dolgo potuje k nam, pa tak daleč.«

Deček B.: »Ker jo tam tak fejest škropijo, da hitro dozori, pa da jo pripeljejo k nam.«

Deček B.: »Boljše je it kar ven na vrt, pa pojest. Pa ne rabiš v trgovino.«

Deklica P.: »Saj si vidla, kaki je bil oni drugi krompir, celi sivi, naš pa je bil zdrav.«

Menim, da smo cilje, ki smo si jih zadali, v celoti uresničili. Otroci vedo, da so doma pridelana živila bolj zdrava. Zavedajo se pomembnosti samooskrbe.

Dober vzgled in ustrezne navade, ki se oblikujejo v otroških letih, ostanejo celo življenje! Zato bodimo vzgled in otroke UČIMO ZA ŽIVLJENJE!

Literatura:

- Katalanič, D., Tratnjek. L. ,Anželj, B.(2007) Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce, 2001, Ljubljana: Založba obzorja.
- Kurikulum za vrtce.(1999).Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Iveta, Pari.(2016). Povej mi več o hrani, Jezero: Morfemplus.
- Matoz, Petra.(2016). Krompirjevo popotovanje, Domžale: Epistola.

OD SEMENA DO RASTLINE IN PRIDELKA

Povzetek

Narava ponuja bogato učno okolje. Predstavlja bogato izhodišče za pridobivanje znanja in napredek na vseh področjih in je odličen prostor za igro in raziskovanje. Ker se strokovne delavke zavedajo pomembnosti vključevanja v naravno okolje, v katerem živijo, so si za prednostno nalogo oddelka zadale bivanje na prostem ter spoznavanje raznolikosti narave. Vrtec, iz katerega prihajajo, je na podeželju, obdajajo ga različne travnate in gozdne površine ter veliko vrtov in njiv. Ob opazovanju enega izmed vrtov so se odločili, da si iz semen sami vzgojijo rastline in kasneje plodove. Posejana semena so dnevno spremljali, opazovali rast rastlin in zanje ustrezno skrbeli.

Ključne besede: otrok, narava, sejanje, semena, rastlina.

Abstract

The nature offers a rich learning environment. It represents a rich basis for acquiring knowledge and for progress. Also, it is a great space for play and exploration. Since education staff are aware of the importance of integration with the natural environment that they live in, they have chosen a priority task to spend as much time as possible outside and learning about nature. The kindergarden that they come from is in the countryside and it is surrounded by meadows, forests, gardens and fields. After observing one of the gardens they decided to grow their own plants and produce. They observed the seedlings daily, watched them grow and took proper care of them.

Keywords: child, nature, sowing, seeds, plant.

Uvod

Naš vrtec je na podeželju, v središču kraja Raka. Obdajajo ga številne travnate in gozdne površine ter veliko vrtov in njiv. Strokovne delavke našega oddelka smo v okviru prednostne naloge oddelka dajale poudarek na bivanju na prostem in s tem spoznavanju naravnega okolja, ki nas obdaja. V bližnji okolici vrtca imamo veliko vrtov in njiv. Zanimalo nas je, kako si lahko sami vzgojimo različne sadike, zato smo se strokovne delavke oddelka odločile, da z otroki skozi različne dejavnosti spoznamo, kako iz semena zrastejo rastline in kasneje plodovi. Dejavnosti, ki smo jih izvedli v okviru projekta z naslovom Od semena, zelenjave, sadja do gibanja in zdravja, s poudarkom »odgovorno s hrano«, so potekale skozi celo šolsko leto.

Cilji:

Pri izvajanju dejavnosti smo sledile zastavljenim ciljem:

- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave,
- spoznavanje različne prehrane in pridobivanje navad zdravega in raznolikega prehranjevanja,
- skrb za rastline,
- razvijanje sposobnosti opazovanja ter razvijanje in uporaba vseh čutov (vid, tip, vonj, okus).

Metode

Za izvedbo zastavljenih ciljev smo uporabili metode pogovora, poslušanja, pripovedovanja, opisovanja, lastne aktivne udeležbe, opazovanja, raziskovanja, čutnega zaznavanja.

Diskusija

Z otroki smo skozi celo leto z različnimi pristopi spoznavali naravno okolje, ki nas obdaja. V jesenskem času smo med sprehodi opazovali bližnji vrt. Opazili smo, da je nekaj pridelkov že pobranih, nekaj pa jih še raste. Z otroki smo zato v mesecu oktobru spoznavali in se pogovarjali o jesenskih pridelkih in plodovih. Le-te smo si ogledali in jih poimenovali. K sodelovanju smo strokovne delavke povabile tudi starše in jih prosile, naj otroci v vrtec prinesejo pridelke in plodove, ki jih imajo doma. Prinesene pridelke in plodove smo si skupaj ogledali in se ob njih pogovarjali. Zelenjavo smo tudi okušali (svežo in kuhano). Ker nas je zanimalo, kako si lahko sami vzgojimo različne sadike, smo se strokovne delavke odločile, da spomladi v cvetlična korita posejemo različna semena.

Spomladi smo posejali semena paprike, paradižnika, posejali smo tudi peteršilj in drobnjak. Z otroki smo se o dejavnosti najprej pogovorili. Ugotovili smo, kaj vse potrebujemo za sejanje. Najprej smo si ogledali semena in ugotavljali razlike med semeni. Le-ta smo tudi razvrščali po barvi in obliki. Nato smo v korita pripravili zemljo in vanjo posejali semena. S slikami smo označili, kaj smo kam zasadili. Rastline smo vsakodnevno opazovali in jih negovali. Že po nekaj dneh so iz zemlje pokukale prve rastline paradižnika, kmalu za njimi pa še rastline peteršilja in drobnjaka. Semena paprike so za kalitev potrebovala več časa, tudi kaljivost le-teh je bila slabša. Cvetlična korita smo imeli v igralnici, tako smo lahko dnevno opazovali in se pogovarjali o morebitnih spremembah. Otroci so v kotiček dnevno tudi sami zahajali, opazovali in nam pripovedovali o opažanjih.

Sejanje paprike in paradižnika

Sajenje koruze in žita

Ko so bile sadike paradižnika dovolj velike, smo jih presadili v lončke. Vsak otrok je domov odnesel svoje sadike, kjer so zanje skrbeli skupaj s starši. Sadike paprike in paradižnika smo v večja lonca posadili tudi v vrtcu. Lonca smo imeli na terasi. Zanje smo dnevno skrbeli, opazovali in jih negovali. Ko bomo uspeli vzgojiti plodove, bomo le-te tudi okušali.

Presajanje paprike in paradižnika

Okušali smo tudi peteršilj in drobnjak, ki smo ju vzgojili. Ugotavljali smo, kakšnega okusa sta, večkrat smo si ju tudi narezali in dodali v juho ali solato. Iz drobnjaka smo si pripravili namaz. Tako peteršilj kot drobnjak bomo narezali, posušili in shranili.

Zaključek

Skozi različne dejavnosti so otroci pridobivali neposredne izkušnje in temeljne veščine, ki so potrebne za vzgojo rastlin. Z veseljem so sodelovali pri vseh dejavnostih in bili aktivni raziskovalci. Otroci so ob raziskovanju, sejanju, gojenju rastlin uživali in s tem pridobili veliko izkušenj. Skozi celo leto smo strokovne delavke za raziskovanje uporabile različne pristope in tako pri otrocih razvijale pozitiven odnos do narave. Bogatejši smo za nove pridobitve in izkušnje. Z različnimi dejavnostmi, ki smo jih izvajali v oddelku, smo dosegli zastavljene cilje. Spoznanja, ki smo jih dosegli, bomo nadgrajevali tudi naprej.

Literatura:

- Bahovec E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Katalinič, D. (1992). Od semena do rastlin. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Katalinič, D., Tratnjek, I., Anželj, B. (2007). Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Kroflič, R. idr. (2010). Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja.
- Likar, M. (2009). Otroci in vrt. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

energija

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

OZAVEŠČANJE O ENERGIJI DANES, ZA BOLJŠI JUTRI

Povzetek

Namen projekta je bil ozavestiti otroke, da je potrebno že danes skrbeti za jutri, saj je narava neprecenljiva. Energijski viri, ki nam jih nudi, so minljivi. Otroci so naša prihodnost, ozavestiti jih moramo o odgovornem odnosu do narave, saj bodo z roko v roki povezani celo življenje. V predšolskem obdobju so otroci najbolj dovzetni za naravoslovne dejavnosti, preko katerih jim lahko na primeren način približamo tudi zelo abstraktno temo, kot je energija.

Ključne besede: viri energije, odgovornost, aktivno učenje, eksperimenti.

Abstract

The project's purpose was to inform children about the pricelessness of nature. Actions resulting in a better tomorrow should be taken today as the energy sources we use today are temporary. Awareness about acting responsibly needs spreading because children will spend their entire lives connected to nature. In the pre-school period children are the most reactive to natural science related activities, through which an abstract theme such as energy can be presented.

Keywords: energy sources, responsibility, active learning, experiments.

Uvod

Generacije otrok, ki prihajajo za nami, si ne morejo več predstavljati življenja brez električne energije. Njihove želje in želje nas samih po še boljšem in inovativnejšem življenjskem slogu preraščajo naravne zaloge virov energije. V želji za boljši jutri pozabljamo na varstvo narave in odgovorno ravnanje. V predšolskem obdobju so otroci premalo ozaveščeni o minljivosti energetskih virov. Ne vedo, da ne moremo večno le jemati dobrin iz narave in da bomo zaloge le-teh nekega dne izčrpali. Otroci so ogledalo nas samih, mi pa porabljamo energijo brez slabe vesti in s tem dajemo neprimeren zgled otrokom.

S tem projektom smo želeli otrokom preko zanimivih raziskovalnih dejavnosti približati ta neznan in težko razumljiv del narave. "Seznanjanje z naravoslovjem v predšolskem obdobju je možno le z upoštevanjem razvojne sposobnosti posameznega otroka," (Katalinič, 2010, str. 9.).

Cilji

- ozaveščanje otrok o odgovornem odnosu do narave,
- energija v funkciji otrokovega raziskovanja,

- otroci spoznajo vrste energije (energijo vetra, sonca, vode, jedrsko, kemijsko vezano; bencin),
- otroci spoznajo na kakšen način pridobivamo različne vrste energije,
- otroci spoznajo kako lahko posameznik varčuje z energijo vsak dan,
- otroci odkrivajo in spoznavajo lastnosti in funkcijo energije s pomočjo poskusov.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabili metodo pogovora, metodo razlage, metodo demonstracije, opazovanja, eksperimentiranja in metodo lastne aktivnosti.

Diskusija

Kot uvod v projekt in motivacijsko sredstvo je otroke nekega jutra na mizi pričakalo nenavadno pismo. V njem jih je skrivnostni škrat spraševal ali vedo kaj je to energija. Škratu smo na list papirja zapisali naše domneve o energiji:

“Energija je energijska tablica.” (Vita N.)

“Energija je to, da se lahko ogrevaš.” (Kaja B.)

“Energija je moč.” (Ema P.)

“Baterije imajo moč za daljinski avto, ker imajo elektriko. Električna potem pride v avto, da ga požene.” (Nik S.)

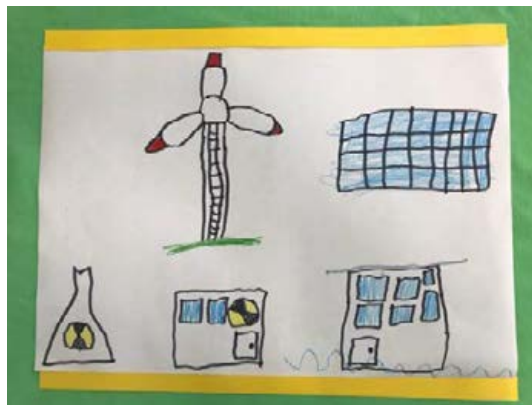
“Lahko je taka pijača, ki jo imajo teniški igralci, ki udarjajo žogico.” (Kristina)

“Energija je lahko elektrika za avto ali pa bencin.” (Tibor P.)

Otroci so bili še toliko bolj motivirani za raziskovanje električne energije, saj jim je škrat napisal, da bodo vsak torek prejeli pismo, katerega bo skril nekje v igralnici. Z zapisi predznanja otrok o energiji, različnimi nalogami, risbami in delovnimi listi smo vestno dopolnjevali eko kotiček. Da bi tudi sami pripomogli k varčevanju, smo kot elektrodetektivi tedensko obiskovali igralnice ostalih skupin in otroke ozaveščali naj ugašajo luči ter njihov napredek beležili v tabelo na eko oglasno desko. Sami so si zamislili ter narisali simbol za prižgano in ugasnjeno luč ter si ponosno naredili obeske oziroma značke za detektive.

Elektrodetektivki

Viri energije. (Nik S.)

Da bi izvedeli še več, so otroci predlagali, da odidemo v knjižnico, kjer so skupaj s knjižničarko poiskali priročnike o različnih virih energije. Otroci so sami prebirali knjige in spraševali kaj je na sliki ter prosili vrstnika, ki je znal že brati, naj jim kaj prebere. Podrobneje smo preučili vodno energijo, in spoznali fosilno, sončno in vetrno energijo. Spraševali smo se kateri energijski viri močno onesnažujejo naš planet, kaj so obnovljivi energijski viri in kako lahko sami pripomoremo k zmanjšani porabi energije.

Ob prebiranju literature so bili otroci zelo začudeni med primerjavo življenja pred več kot sto leti in sedaj. Niso vedeli, da elektrike takrat še niso poznali, da so likali z likalnikom na ogle, ogrevali prostore z ognjem, osvetljevali prostor s svečami, in kasneje, poslušali glasbo na preprostem gramofonu. Vsa ta spoznanja so otroci prenesli na papir, kjer so nastale zanimive risbe.

Ker imajo otroci radi gibanje, smo si sami naredili "energijski tvister", kjer smo na polja namesto barv, nalepili različne vire energije. Otrokom je bila igra zabavna, saj so si preko gibanja lažje zapomnili različne energijske vire.

Utrinek vsakdana

Igra "energijski tvister" brez električne energije. (Nik S.)

Prebrali smo tudi zgodbo o energiji, Jaka in sraka (T. Lapajne). Otrokom se je med poslušanjem zgodbe porodila ideja, da bi lahko sami sestavili miselne uganke na to temo.

"Nima žic, a polni igrače ali avtomobile." *BATERIJA* (Zala K.)

"V njo piha veter in nam dela elektriko." *VETRNIKA* (Maks P.)

"Velika hiša zraven vode dela elektriko." *HIDROELEKTRARNA* (Nik S.)

"Sveti skozi steklo in ti celo sobo osvetli." *ŽARNICA* (Maks P.)

"Pritisneš na stikalo in se ven vlije svetloba." *LUČ* (Nik S.)

"Ko pritisneš na stikalo, svetlobo dobiš." *LUČ* (Zala K.)

"Če se jo dotakneš, ko je prižgana, je vroča in se opečeš." *ŽARNICA* (Mia M.)

"V njih sije sonce in naredijo nam elektriko." *SONČNE ELEKTRARNE* (Maks P.)

"Je ena plošča, v njo sveti sonce in nam daje elektriko." *SONČNI PANELI* (Nik S.)

"Ne dotikaj se je, če ne te strese." *ELEKTRIKA* (Nik S.)

V drugi polovici projekta pa smo se usmerili k eksperimentom o elektriki. Spoznali smo kaj je statična elektrika; podrgnili glavnik ob volno in poskušali privlačiti različne drobne predmete in si naredili prav posebno frizuro, ko smo se "počesali" z balonom. Nadaljevali smo z raziskovanjem električnih krogov, kjer smo se naučili narediti preprost električni krog z baterijo, žarnico in žicama. V novoletnem času smo se pogovarjali o okrasnih lučkah na novoletnih smrečicah; zakaj ne sveti nobena lučka več, če pregori le ena žarnica? Na tak način smo spoznali še zaporedno in vzporedno vezane žarnice.

Z aktivnim a varnim učenjem smo nadaljevali preko poskusov, spoznali kaj so to prevodniki in izolatorji. Otroci so različne predmete prinesli od doma, nekaj pa smo jih poiskali kar v naši igralnici.

Hišnik nam je pomagal pri izdelavi zanimive igre "mirna roka", kjer poskušaš s čim bolj mirno roko voditi zanko okoli zvite bakrene žice. Če se zanka žice dotakne, žarnica zasveti, kar pomeni, da naloga ni bila uspešno opravljena. Otrokom je igra predstavljala pravi izziv, saj so bili poskusi vodenja zanke na začetku bolj ali manj neuspešni.

Najbolj pa so se otroci zabavali pri pošiljanju sporočil drug drugemu v Morsejevi abecedi. Razdeljeni so bili v pare; eden je vrstniku narekoval znake (pika, črtica), drug pa je oddajal sporočilo s pritiskanjem na stikalo. Nasprotni par pa je opazoval prejete svetlobne znake in jih zapisoval: žarnica sveti dolgo; črtica, žarnica sveti kratko; pika. Nato je par znake dešifrirala v črke, te pa povezal v besede.

Pošiljanje sporočil v Morsejevi abecedi

Kljub temu, da se je projekt počasi zaključil, bomo z otroki nadaljevali s poskusi. Odhajamo na letovanje, kjer si bo lahko vsak otrok naredil svoj svetilnik.

Zaključek

Otroci so se ob raziskovanju in preizkušanju svojih sposobnosti zabavali, pridobili veliko novega znanja, predvsem pa so se prvič srečali z eksperimentiranjem z elektriko, kar je bil za njih pravi izziv.

Cilj, da bi s projektom otroke bolje ozaveštili o racionalni rabi energetskega virov in jim približali to težko razumljivo temo je bil v celoti dosežen. Tudi vsi odrasli, ki smo bili del projekta, smo tekom raziskovanja z otroki pridobili veliko novega znanja in ugledali naravo skozi popolnoma nova "očala". Zelo veseli smo bili odzivov staršev, ki so kar mimogrede, ko so prišli po otroka, zavili še k nam v igralnico in tudi sami naredili kakšen poskus.

Literatura:

- Katalinič D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Povzetek

Električna energija je povsod v našem življenju. Z njo osvetlimo svoj dom, kuhamo hrano, gledamo televizijo in še marsikaj. Električna energija v baterijah napaja naše telefone, domače aparate in celo avtomobile. Otrokom in nam so te stvari popolnoma vsakdanje in logične in si brez njih ne predstavljamo življenja. Otroci se vsak dan naučijo nekaj novega. Da bodo lahko ravnali pametno ter energijsko varčno, jih je potrebno o tem poučiti in znanje tudi redno z njimi praktično uporabljati. Energija je kompleksen pojem, vendar ga lahko predstavimo na enostaven, otroku razumljiv način. Razložimo mu, da je energija nevidna in je ljudje z našimi čutili ne moremo videti, slišati, okusiti, otipati ali vonjati. Otrokom razložimo, da obstaja več vrst energije, in sicer sonce ustvarja energijo za nas, živali in rastline, da lahko živimo, hodimo, spimo in se igramo. Ljudje dobimo energijo v hrani, drugačno energijo pa uporabljamo za razsvetljavo in gretje, ko je zunaj mrzlo.

Ključne besede: električna energija, ekologija, poskusi, igra.

Abstract

Electricity is everywhere in our lives. It is used to light our home, cook, watch TV and much more. Electricity from batteries supplies energy to our phones, home appliances and even cars. For children and adults alike, such concepts are considered completely natural and logical; moreover, we cannot imagine life without them. Children learn new things every day. In order for them to act wisely and save energy, we need to raise their awareness on energy saving and regularly apply this knowledge in practice with them. Energy is a complex concept, yet we can present it to children in a simple and child-friendly manner. We can say that energy is invisible and people cannot see, hear, taste, touch, or smell it solely with our senses. We can further explain that there are several types of energy: for instance, the sun generates energy for us (as well as for animals and plants) so we can live, walk, sleep and play. People get energy from food and we use different types of energy for lighting and heating when it is cold outside.

Keywords: electricity, ecology, experiments, game.

Uvod

Besedi elektrika in energija sta besedi grškega izvora. Beseda elektrika izvira iz besede elektron, ki pomeni jantar. Beseda energija izvira iz besede energeia, ki pomeni dejavnost ter besede energos, ki pomeni dejaven oz. delaven.

S tematskim sklopom sem želela spoznati otrokova znanja o elektriki in energiji ter jim razširiti dodatna obzorja. Spodbujala in motivirala sem jih pri igri in poskusih, da so samostojno prišli do spoznanj in rezultatov. Prednostno področje je narava, vendar se načrtovane dejavnosti prepletajo še z ostalimi področji, tako da tematski sklop zajema vsa področja kurikula za vrtce in prav tako dosegam zastavljene cilje na vseh kurikularnih področjih.

Pri uvajanju zgodnjega naravoslovja ima igra skozi raziskovalni način veliko vlogo. Otrok je postavljen v vlogo raziskovalca, ki v didaktični situaciji raziskuje in išče odgovore na kompleksna problemska vprašanja, kateri so sestavni del njegovega življenja. Takšen raziskovalni način spodbuja iznajdljivost v problemskih situacijah, razvija intelektualne sposobnosti in znanstveno učenje, predvsem pa uresničuje pomembne vzgojno-izobraževalne cilje. Otroke motivira za učenje, ker se raziskovanje povezuje z realnim okoljem ter izkušnjami otrok (Cencič in Cencič, 2002).

»Med igro odkriva namembnost in uporabnost stvari ter spoznava, kako delujejo. Osredotoči se na gibanje stvari in opazovanje, kdaj in kako se te gibljejo ali ne gibljejo. Na najpreprostejšem nivoju lahko otrok dožame energijo kot nekaj, kar potrebujemo, da stvari gredo, tečejo, se zgodijo in spreminjajo. Pri naravoslovnih dejavnostih otrok tudi spoznava, da vsega ni mogoče razumeti in da na vsa vprašanja ne more najti odgovora (omejenost človeškega spoznanja).« (Bahovec idr., 2007, str. 56)

Nekateri vzgojitelji verjamejo, da bodo otroci že po naravi začeli raziskovati, če jim bo dana primerna priložnost. Včasih se to zgodi, vendar zanašanje na to ni realno. Skozi izkušnje pa se opazi, da večina otrok potrebuje podporo pri spoznavanju poti za kasnejše učinkovito raziskovanje. Zato imajo vzgojitelji življenjsko poslanstvo pri podpiranju otrok v njihovem raziskovanju in v pomoči pri učenju iz njihovih naravoslovnih izkušenj (Keogh in Naylor, 2001).

Cilji

V tematskem sklopu sem si zastavila naslednje kurikularne cilje:

- Seznanjanje otrok z različnimi vrstami energije;
- Otrok spoznava različne možnosti varčevanja z energijo;
- Otrok spoznava naravne energetske vire;
- Otrok ugotavlja katere naprave v vrtcu za delovanje potrebujejo elektriko;
- Otrok osvaja nove jezikovne izraze: elektrika, električni kabel, elektroni, transformator, varčna žarnica, vtičnica,...

Metode

- metoda razlage,
- metoda pogovora, razgovora,
- metoda demonstracije,
- metoda opazovanja,
- metoda igre,
- metoda spodbujanja.

Diskusija

Kot uvod v dejavnost sem otroke vprašala kaj najprej pomislijo ob besedi elektriika. Večina otrok je odgovorila, da je elektriika nekaj kar te stresa in je nevarna, da je to luč, nekaj pa je besedo povezal s kablom, po katerem potuje elektriika. Nato smo si ogledali posnetek Od kod pride elektriika?

(https://www.youtube.com/watch?v=SGH59_rx8jA)

Nadaljevali smo z diskusijo zakaj se ob pritisku na stikalu prižge luč? Z vedenjem otrok smo prišli do ugotovitev, da je pomemben električni tok. Ker nas je zanimalo kako deluje smo si ogledali še posnetek Kako deluje električni tok (<https://www.youtube.com/watch?v=6kBuUu1FSYc>), ki prikazuje model pretakanja električnega toka.

Izvedli smo gibalno dejavnost (gibanje elektronov), pri kateri so otroci z gibanjem uprizorili električni tok in gibanje elektronov – dogajanje v žici, po kateri teče električni tok. Tunel smo si naredili s stoli in je ponazarjal električno žico, otroci pa so ponazarjali elektrone, ki tečejo po električnih žicah. Otroci so pri dejavnosti spoznavali dogajanje v žici med pretakanjem električnega toka in si razvijali gibalne spretnosti.

V jutranjem krogu smo se igrali igro potovanje elektrike. Držali smo se za roke in imeli sklenjen krog. Izbrali smo otroka, ki je igro začel, in sicer s svojo desno roko je nežno stisnil levo roko svojega prijatelja in tako »pognal« električni tok. Otrok je »prejel« električni tok in ga je s stiskom desne roke oddal otroku na desni strani. Otrok je prejel električni tok z leve strani in ga predal s stiskom desne roke otroku na svoji desni. Stiki rok so predstavljali elektrone. Igra se je zaključila s ponazoritvijo prekinitve električnega toka. Od otroka sem prejela električni tok, ki ga nisem oddala naprej. Svojo desno roko sem izpustila iz otrokove dlani in ponazorila prekinitvev električnega tokokroga.

Skupaj z otroki smo ugotovili, da imamo v igralnicah čez dan prižgane luči, pa čeprav imamo na voljo dnevno svetlobo. Odločili smo se, da pod vsako stikalo prilepimo simbol/znak, ki nas bo opominjal na varčevanje. Otroci so pobarvali žarnico in jo

prečrtali, nato pa smo se odpravili do vsake igralnice ter ta znak predali vzgojiteljicam in otrokom ter jih spodbudili k varčevanju električne energije.

Odpravili smo se v kuhinjo in pralnico, kjer nam je gospa Cvetka pokazala vse naprave v teh prostorih, ki delujejo na električno energijo. Otroci so bili zelo navdušeni nad sušilnim strojem, saj je bil ravno v fazi delovanja in zato so pozorno opazovali s kakšno hitrostjo se perilo vrti v bobnu. Po ogledu smo si izdelali plakat električne naprave v naših stanovanjih. Otroci so iz reklam izrezovali različne naprave, ki smo jih nato razvrščali glede na to, kje v stanovanju se nahajajo.

Otroci so preko igre in izvajanja poskusa spoznavali delovanje žepne svetilke. Naprej so si ogledali svetilko, ki sem jo prinesla od doma in spoznali, da deluje ob pritisku na gumb. Pogledali smo tudi v njeno notranjost. Otroci so ugotovili, da je za njeno delovanje potrebna baterija. Povabila sem jih k izzivu, da si sami izdelamo preprosto žepno svetilko. V škatli so otroci imeli vse potrebne dele, ki so ključne za delovanje le-te. Skupaj

smo jih poimenovali in ugotavljali postopek oziroma postopne korake, da sestavimo svetilko. Z razmišljanjem, sklepanjem in preizkušanjem nam je na koncu uspelo. Njeno delovanje smo preizkusili tako, da smo zatemnili igralnico in pritisnili na njeno posebno stikalo.

Naredili smo si vodno kolo ter se seznanili z vodno energijo. Za ta poskus smo uporabili veliko plastenko, ki smo ji odrezali dno, lij, večjo posodo, pluta zamašek, dva zobotrebca, dve kroglici plastelina in vodo. Ponovno so otroci imeli na voljo ogled vseh sredstev, ki so jih poimenovali, nato pa ugotavljali, na kakšen način iz teh sredstev sestaviti vodno kolo. V pluta zamašek smo na obe strani zapičili zobotrebca. Na sredini

plastenke smo na vsaki strani naredili luknjice, v katere smo vstavili zobotrebca z zamaškom, ki je bil v notranjosti plastenke. Na zunanji strani smo zobotrebca zaščitili tako, da smo nanju pritrdili kroglice plastelina. Plastenke z odrezanim dnom smo postavili v večjo posodo, vanjo vstavili lij in vanj vlivali vodo. Pluta zamašek se je začel vrteti in poskus nam je uspel.

Raziskovali smo naprej in naslednji korak je bil seznanitev z energijo vetra. V knjigah so si otroci ogledali vetrne elektrarne in nekaj otrok je ugotovili, da so jih že videli, ko so se peljali proti morju. Odločili smo se, da si izdelamo vetrnice. Vsak otrok si je poljubno poslikal večji bel format oblike kvadrata. Nato so samostojno rezali po zarisanih črtah ter s skupnimi močmi vzgojiteljice izdelali vetrnico. Njeno delovanje smo takoj preverili tako, da je vsak posamezno z vetrnico tekel po hodniku vrtca. Nato smo jih uporabili tudi pri igri na prostem.

Pri zadnjem poskusu so otroci spoznavali vpliv sončne energije na delovanje namiznih kalkulatorjev in solarne luči. Otrokom sem pokazala vrtno solarno luč in nekaj jih je takoj povedalo, da jo moramo zapičiti v zemljo, da bo ponoči svetiła. Ogledali smo si njene sončne celice na pokrovu. Nekaj otrok je odgovorilo, da te sončne celice lovijo žarke in zato ponoči luč sveti.

Dejavnost smo nadaljevali z uporabo namiznih kalkulatorjev. Sprva otroci niso vedeli za kaj se te naprave uporabljajo, nato je eden izmed otrok ugotovil, da z njimi računamo. Ko so jih želeli preizkusiti, so ugotovili, da ne delajo. Nato so ugotavljali naprej, in sicer da je verjetno prazna baterija. Otrokom sem povedala, da ti kalkulatorji nimajo baterije in jim pokazala sončne celice. Vprašala sem jih kaj bomo naredili, da bodo delali. Otroci so počasi povezali razmišljanje z delovanjem solarne luči, na katero mora sijati sonce, da dela. Prišli smo do zaključka, da je tudi kalkulatorje potrebno imeti na soncu, da se preko sončnih celic napolni baterija.

Ob koncu tematskega sklopa smo v vrtec povabili »glasbenika«, ki igrata električni kitari. Otroci so ugotovili, da sta kitari priklopljeni na električno energijo in imata čisto drugačen zvok, kot navadna kitara. Prisluhnili smo zvoku, zaplesali v njunih ritmih in si naredili pravi »rock« žur.

Zaključek

Za zaključek tematskega sklopa smo izvedli kviz. Vsak otrok je iz škatlice izvlekel listek z vprašanjem. Vprašanja so bila vezana na celoten tematski sklop. Želela sem ugotoviti koliko in kaj so si otroci zapomnili. Vedela sem, da bom s takšnim zaključkom dobila realno sliko o zastavljenem cilju, da bodo otroci pridobili nova znanja. Otroci so zelo motivirano odgovarjali na vprašanja, poglobljeno razmišljali, sodelovali so med seboj in .se dopolnjevali. Končni rezultat je pokazal, da je bila otrokom tematika zanimiva, zelo dobro so se spominjali dejavnosti, iger in poskusov, ki smo jih izvajali. Pri odgovarjanju na vprašanja so bili zelo uspešni.

Želim si, da bi otroci pridobljeno znanje uporabljali tudi v prihodnosti, tako doma, vrtcu in šoli. Hkrati pa upam, da jim poskusi prinesejo osnove za nadaljnje naravoslovne poti v osnovni šoli.

Prispevek je namen predstavitve primera dobre prakse. Eksperimentalno zasnovane aktivnosti s področja naravoslovja pri otrocih spodbujajo radovednost, ki je motivacija za vseživljenjsko učenje. Z učenjem na osnovi poskusov in napak otroci razvijajo ustvarjalno in kritično mišljenje. Strokovni delavci moramo pri načrtovanju dejavnosti upoštevati, da se predšolski otroci učijo preko igre in na osnovi lastnih izkušenj. Povezovanje med vsemi področji kurikula pa je podlaga za aktivno in izkustveno učenje otrok.

Literatura:

- Bahovec, E., Bregar, G. K., Čas, M., Domicelj, M., Saje-Hribar, N., Japelj, B., idr. (2007). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
- Cencič, M. in Cencič, M. (2002). Priročnik za spoznavno usmerjen pouk. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Keogh, B. in Naylor, S. (2001). Prvi koraki v naravoslovje. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- <https://www.youtube.com/watch?v=6kBuUu1FSYc>Kako deluje električni tok?
- https://www.youtube.com/watch?v=SGH59_rx8jAInfodrom: Od kod pride elektrika?

ENERGIJA, PREDRAGA GOSPA, KJE VSE SI DOMA?

Povzetek

V prispevku želimo predstaviti primer dobre prakse v sklopu teme iz zgodnjega naravoslovja »Energija«. Otroci so se skozi igro in z aktivno udeležbo pri dejavnostih seznanjali s pojmom energija, odkrivali, kje vse se skriva energija, za kaj vse je potrebna in kako z njo ravnamo. Želeli smo jim približati pojem energija, ter jim do ravnanja z le-to priučiti varen, varčen in spoštljiv odnos. Dejavnosti so bile načrtovane tako, da so otroke spodbudile k aktivni udeležbi, izzivi in problemi pa so jih izzvali k samostojnemu reševanju le-teh.

Ključne besede: energija, otroci, celostno učenje.

Abstract

This paper aims to present an example of good practice within the theme of early science "Energy". Through games and with active participation in the activities children got acquainted with the concept of energy, they were discovering where energy is, for what is needed and how we deal with it. We wanted them to understand better the concept of energy, and for them to grow a safe, economical and respectable attitude towards it. Activities have been planned to encourage children to actively participate. Challenges and problems challenged them to solve them independently.

Keywords: energy, children, integrated learning.

Uvod

Strokovni delavki sva želeli otrokom, starim od 4 do 5 let, energijo, ki je izjemno abstrakten pojem, in zato otrokom težko razumljiv, predstaviti na način, ki jim bo blizu in bo pripomogel k dojetanju in razumevanju tega pojma. Že odrasli včasih težko najdemo besede, s katerimi bi opisali, kaj sploh je energija. Želeli sva, da otroci pri raziskovanju in usvajanju tega pojma aktivno sodelujejo ter da pojem energija obravnavamo celostno, skozi vsa področja kurikulumu, se pravi z medpodročnim povezovanjem. Prav z raziskovanjem naravoslovnih vsebin pa otroci razvijajo in usvajajo naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje, sklepanje in zmožnosti za reševanje problemov; vse naštetu pa so tudi znanstvene metode v naravoslovju.

Cilji

Cilji, ki smo si jih zadali, so bili:

- otroke seznaniti s pojmom energija;
- otroke seznaniti z načini odkrivanja in iskanja informacij;

- otroke spodbuditi k aktivnemu reševanju problemov;
- otroke s pomočjo pisnih in slikovnih virov ter v samem okolju seznaniti z različnimi viri energije;
- otrokom priučiti varčen in varen odnos do energije.
- otrokom nuditi izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Metode

Pri raziskovanju pojma energija smo uporabili različne metode dela; vse od metod pogovora, opazovanja, igre, pa do metod preizkušanja, aktivnega učenja in sodelovanja, saj z različnimi načini otroku željen pojem predstavimo bolj celostno in ga tako otroci hitreje usvojijo.

Diskusija

Projekt smo pričeli z vprašanji, ki so nam odkrila predznanje otrok o energiji. Strokovni delavki sva otroke izzvali z vprašanji: "Ali kdo ve, kaj je to energija? Pa od kod pride? Kje vse se skriva? Za kaj pa potrebujemo energijo? Ali morda poznate kakšne naprave, predmete, ki za svoje delovanje potrebujejo energijo?" Odgovori so bili različni, eden izmed otrok je izjavil: "Moj oči pravi, da imam preveč energije. To reče, ker toliko migam." K nadaljnjem razmišljanju sva ga spodbudili z vprašanjem: "Od kod pa ti dobiš to energijo?" Neka deklica je izjavila: "Ja, tako, da jemo." "Ali poznate tudi kakšno napravo, ki potrebuje energijo, da lahko deluje," sva jih izzvali k razmišljanju. Otroci so pričeli naštevati električne naprave, ki za svoje delovanje potrebujejo energijo (radio, televizija, računalnik, likalnik ...). Naštete predmete smo v revijah tudi poiskali in jih nalepili na plakat. Tako se je pričel naš projekt, s katerim smo pričeli odkrivati in raziskovati energijo.

Najprej smo raziskali, od kod pride električna energija v naprave; otroci so že vedeli, da pride po žicah; od kod pa v žice pa še ne. Otrokom sva pokazali slike (elektrarna, transformator, daljnovod) in skupaj smo poskušali ugotoviti zaporedje slik (od proizvodnje elektrike do končnih uporabnikov). Ob tej dejavnosti sva otrokom vsako sliko tudi razložili.

Nato smo si ogledali posnetek elektrarne, na katerem so otroci opazili, da se iz dimnikov vali dim. Skupaj smo ugotovili, da ta dim in ta zrak dihamo tudi ljudje in živali in da je za nas škodljiv. Razmišljali smo, kako bi lahko mi pripomogli k temu, da bi zmanjšali porabo električne energije in s tem pomagali naravi. Ugotovili smo, da lahko pomagamo tako, da izklapljamo električne naprave, ko le-te niso v uporabi.

Z otroki smo izdelali tudi "inšpektorske kape" in postali elektro inšpektorji. V vrtcu smo se medsebojno opozarjali na izklapljanje električnih naprav, na ugašanje luči ipd. Otroci so na varčno uporabo energije opozarjali tudi starše in ostale sorodnike. Odziv staršev na opozarjanje otrok je bil zelo pozitiven.

Elektro inšpektorji

Otroke sva želeli opozoriti tudi na varno ravnanje z električno energijo, zato smo se pogovarjali tudi o tem, kako z elektriko ravnati. Skupaj smo ugotovili, kako pravilno in varno rokujemo z električnimi aparati ter z elektriko nasploh.

Želeli pa sva, da spoznamo še druge vire energije, zato sva otrokom naročili, naj o le-teh povprašajo tudi starše in naj doma te vire skupaj z njimi narišejo ter prinesejo v vrtec. Otroci so v vrtec prinesli risbe in fotografije; skupaj smo si jih ogledali in ugotovili, da poznamo različne vire energij (vodno, vetrno, sončno ...). Otrokom sva v knjižnem kotičku ponudili knjige z naravoslovnimi vsebinami, kjer smo skupaj iskali informacije o energiji. O spoznanjih smo izdelali tudi plakat.

Ob raziskovanju energije tem smo brali tudi knjige A. Klopčič: Hišek in Energija, Hišek in Sonček, Hišek Hišek in Brihta, Hišek in Rečica, Hišek in zrak ter Hišek in Veter.

Z otroki smo raziskali tudi, od kod pride toplota v naše radiatorje. Za razlago smo povprašali hišnika, ki nam je povedal, da so radiatorji topli zaradi vroče vode, ki je v njih in da ta voda pride v radiatorje po ceveh, le-te pa iz kurilnice. Z otroki smo se odpravili v kurilnico, kjer smo si ogledali cevi, grelnik vode, črpalko in seveda plinsko peč. Otroci so tudi doma vprašali starše, s čim se ogrevajo doma in to narisali.

S skupino otrok smo se odpravili tudi na tabor v bližino Postojne, kjer smo obiskali in si ogledali Ovčjo jamo. Z vodičko smo raziskali, kako so do energije prišli včasih, spoznavali smo življenje v pradavnini in ga primerjali z življenjem v današnjem času. Za zaključek obiska tabora smo z otroki zakurili tudi taborni ogenj in v živo doživeli, da ogenj oddaja toploto/energijo. Prav tako smo se seznanili z varnim ravnanjem z ognjem.

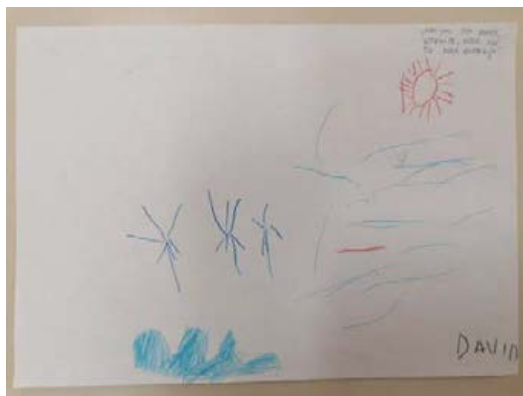

Obisk Ovčje jame

Raziskovanje in občutenje ognja

Ob koncu projekta sva strokovni delavki želeli preveriti in oceniti znanje otrok o energiji, se pravi evalvirati, zato je vsak otrok narisal, kaj je spoznal o energiji. Otroci so risbe tudi ubesedili, kar sva tudi zapisali.

Otroška pisna evalvacija projekta

Rezultati projekta z vsebinami raziskovanja energije so vidni predvsem pri prenosu odgovornega in varčnega ravnanja z energijo otrok na starše in stare starše. Otroci starše in ostale, včasih tudi strokovne delavce, vsakodnevno opozarjajo na nevarčno uporabo energije. Otroci vire energije samostojno prepoznajo, poimenujejo ter opredelijo njihovo uporabo v okolju. Z izvedbo projekta smo pri otrocih dosegli trajne rezultate, ki bodo imeli posreden in neposreden vpliv na okolje.

Zaključek

Naravoslovne vsebine v vrtcu širijo otrokovo znanje, z njimi jih spodbujamo k aktivnemu raziskovanju sebe in sveta. Pomembno je, da otroci spoznajo vire energije (obnovljive in neobnovljive), se seznanijo z varno in varčno uporabo energije. Prav tako je izjemnega pomena, da otroke že v najzgodnejših letih seznanjamo z

naravoslovnimi vsebinami, saj bodo le tako zrasli v odgovorne posameznike, ki bodo razumeli sebe in okolje, še posebej pa svoj vpliv na le-tega.

Literatura:

- Horvat, L. in Magajna, L. (1989). Razvojna psihologija. Ljubljana: DZS.
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.

splošno

PROGRAM EKOŠOLA

Zbornik - september 2019

LES KOT OBOGATITVENA DEJAVNOST TEHNIŠKEGA KROŽKA V VRTCU

Povzetek

V prispevku želim predstaviti, kako lahko odpadni lesni material ponovno uporabimo za igrače ter obenem skrbimo za čisto okolje. Otroci tako spoznajo les, ki je služil že našim prednikom. Pri izvedbi dejavnosti otroke spodbujamo k vedoželjnosti, ustvarjalnosti in domišljiji. Na ta način se le-ti navajajo na samostojnost ter se urijo v vztrajnosti in opazovanju.

Ključne besede: predšolski otroci, les, odpadni material, tehnika v vrtcu, lesene sestavljanke.

Abstract

In the article, I want to present how waste wood material can be reused for toys, while at the same time we take care of a clean environment. The children thus learn about the wood that has already served our ancestors. In carrying out activities we encourage children's curiosity, creativity and imagination. In this way, they are learning to be independent and are trained in perseverance and observation.

Keywords: preschool children, wood, waste material, kindergarten technique, wooden puzzles.

Uvod

Predšolski otroci se skozi igro in druge dejavnosti srečujejo s tehniko in njenimi stvaritvami. Otrok razvija sposobnost opazovanja in doživljanja sveta.

»Pri svojih dejavnostih opazuje, prepoznava in posnema tehnične stvaritve iz svojega okolja. Z mimiko in glasom posnema stroje in vozila, prepoznava jih po obliki, velikosti, značilnih zvokih in gibanju. V svojih igrah konstruira in gradi, pa tudi razstavlja. Tako si pridobiva prva spoznanja, izkušnje in vpogled v svet tehnike in njegove posebnosti« (Papotnik 1989, str. 9).

Zelo pomembno je vključevanje tehnike v vrtec, saj skozi tehniške dejavnosti otroci pridobivajo sposobnosti, ki jim pridejo prav v nadaljnjem življenju.

Z željo približati otrokom tehniko in različne materiale, sva se s sodelavko odločili za les.

Pri tehniškem krožku je sodelovalo dvanajst otrok, starih od 4 do 6 let. Krožek je potekal v mesecu februarju, v dopoldanskem času.

Ugotovili sva, da se otroci radi igrajo in uživajo v naravi, radi raziskujejo in spoznavajo različne materiale. Da otrokom predstaviva les kot material, sva se odločili zato, saj ga že poznajo, z njim se praktično srečujejo vsak dan in brez katerega si težko predstavljamo življenje.

Otroci se največ naučijo, ko jim pustimo »proste roke« ter jih spodbujamo, da sami razmišljajo in odkrivajo uporabo materiala. Na ta način razvijamo njihovo domišljijo, domiselnost in ustvarjalnost.

Za izvajanje tehnike in tehnologije sva izbrali odpadni material iz lesa, saj je otrokom zelo privlačen, obenem je tudi zelo uporaben.

Cilji

Tehniška vzgoja se v kurikulumu kot področje ne obravnava posebej, vendar se prepleta z naravo, globalni in konkretni cilji pa se prepoznavajo kot cilji tehnike in tehnologije. Globalni cilji, ki se nanašajo na tehniko in tehnologijo so:

- spoznavanje snovi, prostora, časa, zvoka in svetlobe
- spoznavanje tehničnih predmetov in razvijanje spretnosti na področju tehnike in tehnologije
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave (Kurikulum za vrtce 1999).

Diskusija

Skozi načrtovane dejavnosti sva želeli, da otroci spoznajo lastnosti in predelavo lesa, razvijajo govorne sposobnosti, bogatijo tehniški jezikovni zaklad, razvijajo primeren odnos do drugih otrok in do dela, razvijajo organizacijske sposobnosti ter finomotoriko, se ustvarjalno izražajo, uri v različnih tehniških opravilih, uporabljajo orodja in pribor ...

Zgovorna je trditev, ki se nanaša na predšolskega otroka in tehniko:

»Ob opazovanju pojavov okoli sebe, razmišljanju o njih in rokovanju z živimi bitji, predmeti in snovmi razvija čut za naravo ter spoznava lastnosti snovi in teles. Med igro odkriva namembnost in uporabnost stvari ter spoznava, kako delujejo« (Kurikulum za vrtce 1999, str. 56).

Izdelki iz lesa v igralnici

S sodelavko sva les otrokom predstavili postopoma.

Začeli sva s pogovorom o drevesih in z obiskom gozda v zimskem času. Otroci so spoznali drevo in ugotovili, da se drevesa med seboj razlikujejo po lastnostih.

Ob pogovoru so spoznali obdelan les. Povedali so, da iz lesa pridobivamo pohištvo, igrače, svinčnike, barvice, namenjen je za kurjavo ... Ugotovili so, da imamo lesene predmete tudi v igralnici; predmete so znali naštet. Poiskali so lesene izdelke, ugotavljali, kakšni so na otip, od kod jih pridobivamo. Spoznali so, da izdelke iz lesa izdelava mizar. Ogledali smo si video posnetek o delu mizarja.

Izdelki iz odpadnega lesnega materiala

Nekatere lesene izdelke zavržemo oziroma jih sčasoma ne uporabljamo več. Otroci so ob pomoči vzgojiteljice znali našteti nekatere, ki jih odvržemo: paličice od sladolednih lučk, zobotrebce, vžigalice, lesena nabodala ... Ugotavljali smo, da lahko tudi odpadne lesene izdelke koristno uporabimo. Tako smo iz odpadnega lesenega materiala izdelali tri izdelke: sanke, lesene sestavljanke in okvirje za slike.

Otroci so ob kupčku lesenih sladolednih paličic predlagali, da bi izdelali sanke. Paličice so polagali skupaj in jih lepili z lepilom za les. Potrebno je bilo, da se je lepilo dobro posušilo, šele nato so lahko otroci sanke tudi pobarvali.

Iz lesenih kabelskih kolotov nam je mizar izrezal kvadratne ploščice. Zaradi varnosti otrokom nisva pustili žagati in rezati. Z brusnim papirjem so otroci brusili ostre robove lesenih kvadratnih ploščic. Sami so predlagali like in barve posameznih delov sestavljanke. Ob tem smo spoznavali in utrjevali geometrijske like in barve. Barve smo pripravili tako, da smo tempere pomešali z lepilom za les in pobarvali ploščice, ki smo jih predhodno prelepili s pleskarskim lepilnim trakom. Tako so nastale uporabne in lepe lesene sestavljanke, ki jih bodo otroci z veseljem uporabljali pri igri v vrtcu.

Okvir za lastno fotografijo so otroci izdelali tako, da so fotografijo oblepili z neobdelanimi lesenimi okroglimi ploščicami.

Izdelke in plakat o poteku dela smo razstavili v večnamenskem prostoru vrtca. Razstavo so si z zanimanjem ogledali drugi otroci vrtca in starši, ki so pohvalili naše delo.

V šoli smo si ogledali tehniško učilnico, kjer je veliko različnih izdelkov iz lesa, seznanili pa smo se tudi s stroji..

Zaključek

Otroci radi izdelujejo lesene izdelke, saj jim je les kot material poznan, pa tudi pri igri radi posegajo prav po lesenih igračah.

Strokovni delavki sva pri delu izhajali iz otrokovega predhodnega znanja in ga postopoma nadgrajevali. Z veseljem in zanimanjem so otroci sodelovali pri dejavnosti, ki vključuje tehniko. Otroke sva spodbujali k razmišljanju in ustvarjalnosti, kar so izražali z aktivnostjo in zanimanjem ter posledično usvajanjem novih pojmov.

Cilji so bili doseženi, saj so otroci spoznali odpadni lesni material, ki ga lahko koristno uporabimo. Ob izdelavi izdelkov so razvijali lastne sposobnosti in različne spretnosti, vztrajnost in samostojnost. S svojimi izdelki so bili zadovoljni, prav tako so bili ponosni na svoje delo.

V kurikulumu za vrtce tehnika in tehnologija ni opredeljena kot samostojno področje, temveč se prepleta skozi vseh šest področij dejavnosti (narava, jezik, družba, matematika, umetnost in gibanje).

Otrok pridobiva svoja spoznanja, izkušnje in vpogled v tehniko že zgodaj v svojih igrah, ko konstruira, gradi in razstavlja. Razmeroma spontan proces je v krogu

otrokove družine, načrten in usmerjen pa je v okviru predšolske vzgoje (Papotnik 1993).

Otrokom moramo dati dovolj časa, da v svojem okolju raziskujejo in izbirajo stvari, ki so jim všeč oziroma so jim priljubljene. Ne zavirajmo njihovih idej in zamisli, temveč jih spodbujajmo in usmerjajmo.

Literatura:

- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
- Papotnik, A. (1989). Tehnika za najmlajše. Novo mesto: Društvo pedagoških delavcev
- Dolenjske, Pedagoška obzorja.
- Papotnik, A. (1993). Zgodnje uvajanje v tehniko. Maribor: Obzorj

MOJA DOMOVINA

Povzetek

V tem projektu so otroci raziskovali in spoznavali svojo domovino, vlekli vzporednice z bivališči živali in njihovim življenjskim prostorom. Ugotavljali so pomen domovine in se čudili njeni raznolikosti. Ozaveščali so povezanost vseh živečih na enem prostoru in pomembnost njihovega sodelovanja.

Ključne besede: moja domovina, sodelovanje, povezanost, sobivanje, pripadnost, raznolikost.

Abstract

In this project, children have explored and discovered their homeland, drawn parallels with animal dwellings and their living space. They were establishing the importance of their homeland and wondering about its diversity. They made others aware how connected living beings in a single space are and how important it is to cooperate.

Keywords: my homeland, cooperation, connectedness, coexistence, belonging, diversity.

Uvod

V današnjem času velike globalizacije se izgublja občutek pripadnosti v družbi. Pojem domovina slišimo redkokdaj ali pa sploh ne. Svoj dom jemljemo kot nekaj samoumevnega. Zavedanje, da smo del neke družbe, kulture ali skupnosti, nam daje občutek varnosti in večjo svobodo razvijanja lastnih potencialov. Tako se zavemo, da lahko vsak prispeva k oblikovanju življenjskega prostora, njegovi kakovosti in pestrosti. S tem pa seveda nosimo tudi odgovornost za svoje delovanje.

»Doživetja prevzamejo posameznikovo dušo, ki tako začuti vrednost posredovane kulturne vrednote, da jo upošteva odslej tudi pri svojih življenjskih odločitvah in da po njih uravnava svoje življenje. Prav v tem je viden smisel doživetja in njegova pomembnost tako pri vzgoji kot tudi v izobraževanju.« (Gogala, 2005. v Doživljajski pedagogiki št.16, 2003. str. 10) Zato menim, da je pomembno, da že v zgodnjem obdobju otrokom privzgajamo vrednote na način, da jih sami doživijo oz. izkusijo. V tem projektu smo dejavnosti načrtovali tako, da so otroci skozi raziskovanja in lastna doživljanja prišli do novih spoznanj. »Proces učenja družbenih vrednot in prepričanj se imenuje socializacija.« (Sociologija, Stephen Moore. 1991.) Ta proces je jedro kvalitetnega sobivanja vseh in tudi ravnanja z živo in neživo naravo. Pomembno je, da v družbi vzgojitelji prispevamo svoj delež z zgodnjim učenjem temeljnih vrednot, kot so spoštovanje, sodelovanje, odgovornost itn., in s tem gradimo občutek pripadnosti, povezanosti ter družbo kakovostnega sobivanja.

Cilji

Cilj projekta je širiti domovinsko zavest in da je vsak posameznik pomemben člen družbe, pa tudi vsa živa in neživa narava. Izvajali smo dejavnosti, skozi katere so otroci lahko prenašali ter razširjali izsledke raziskovanj bivališč živali in njihove pomembnosti za le-te na sebe oz. na bivanje ljudi. Spoznali smo družbeno in pokrajinsko opredelitev naše lepe domovine, njeno raznolikost in pestrost. Vsaka skupina otrok se je posvetila eni pokrajini in izsledke sproti predajala skupinam drugih otrok.

Metode

Uporabljali smo različne metode, ki so se prepletale in dopolnjevale: metode pogovora, praktičnega dela, izkustvenega učenja, lastne aktivnosti, beleženja, razlage, poizkušanja, igre itn.

Podatke smo zbirali skozi vso šolsko leto in jih beležili na plakatih.

Diskusija

Projekt smo začeli izvajati z začetkom šolskega leta in ga zaključili na zaključni prireditvi vrtca Hoče, kjer so skupine otrok predstavljale različne običaje in znamenitosti slovenskih pokrajin ter se pri tem povezovale.

Pred pričetkom projekta nihče od otrok ni poznal izraza »moja domovina«. Le 20 % otrok drugega starostnega obdobja je vedelo, da živijo v Sloveniji.

Vključevali smo tudi starše otrok, da so prinašali v vrtec, kar so doma poiskali oz. odkrili o slovenskih pokrajinah (knjige, fotografije, revije, podobe živali, razne predmete, kot so na primer lončeno posodo, gnezdo, pohodno palico, klobuke, značilna oblačila, rekvizite, školjke itn., rastline, kot so npr. prekmurska orhideja, sivka, veje oljk, rožmarin itn.).

Otroci so z zanimanjem izvajali razne dejavnosti na to temo: prinašali so fotografije pokrajin, poslušali značilno glasbo, odkrivali naravne lepote in znamenitosti, spoznavali znane osebnosti, ki so pustile pečat v pokrajini in slovenskem prostoru, izvajali igre in plese, likovno ustvarjali, okušali in pripravljali značilne jedi ter podobno. Izdelovali smo gnezda za štoklje, grablje za soline, planinske klobuke idr.

Svoja spoznanja so sproti predstavljali na plakatih, likovnih delih, fotografijah, razstavah itn. Razstavljali smo na hodnikih in v igralnicah vrtca ter v t.i. eko kotičkih.

S tem smo otrokom približali svojo domovino, da jo začutijo in vzljubijo.

Simboli Slovenije

Prekmurje

Bela Krajina

Belokranjska pogača

Zaključek

Ob koncu projekta so v glavnem vsi otroci usvojili pojem »moja domovina«, ga povezali z vsem, kar smo o njej spoznali, o tem radi pripovedovali in razlagali o stvareh, ki so na njih naredile največji vtis. Ugotovili so, da je živeti v svoji domovini nekaj prijetnega in da je to vrednota. Izraz moja domovina Slovenija so povezali s pozitivnimi čustvi. Ugotavljam, da so otroci zelo dovzetni za takšno usvajanje novih vedenj. Vsekakor je njihovo spoštovanje žive in nežive narave, živali in ljudi vidno v vsakodnevnem bivanju. To lahko razberemo iz njihovih pogovorov, saj nimajo več želje, da bodo kakšno opazovano žival zmečkali ali poškodovali, medsebojne konflikte pa rešujejo na bolj prijazen in konstruktiven način. Zavedajo se tudi različnosti in medsebojne povezanosti.

Cilje projekta, ki ga bomo v prihodnje še nadgrajevali ter tako skupaj gradili našo svetlejšo prihodnost, kjer kakovost sobivanja temelji na spoštovanju in sprejemanju odgovornosti, smo v celoti dosegli.

Literatura:

- Živalska bivališča, Barbara Taylor.(2010).
- Atlas sveta, Alison Cooper in Anne McRae. (2005).
- Doživljajska pedagogika, Mitja Krajncan. (2003).
- Sociologija, Stephen Moore. (1991).

VZBUJANJE ČUTA DO NARAVE, GIBANJA IN SOLIDARNOSTI S TEKOM

Povzetek

Predstavljamo primer dobre prakse, vezane na cilje iz področij narave, družbe in gibanja, navedene v Kurikulu za vrtec (1997); in sicer opisujemo postopek, kako vzgojiteljica lahko uspešno omogoči, spodbudi in vključi otroke k gibalnim dejavnostim v naravi ter tako posledično v njih vzbudi čut solidarnosti in sočutnosti do otrok, ki dandanes že občutijo posledice podnebnih sprememb. Sama priprava in izvedba Teka podnebne solidarnosti je hkrati občutno pripomogla tudi k pozitivni klimi med otroki ter k aktivnemu sodelovanju; pa ne le v teku, temveč tudi k spodbujanju sovrstnikov pri le - tem.

Ključne besede: narava, gibanje, tek, solidarnost.

Abstract

We hereby represent a good practice example, based on the objectives in the fields of nature, society and movement, listed in the Kindergarten Curriculum (Kurikulum za vrtce (1997)). We have described a process of how a preschool children educator can successfully enable, encourage and involve children in physical activity in the nature, and consequently strengthen their sense of solidarity and compassion for children who are already experiencing the consequences of climate change. Moreover, the preparation and realisation of the Climate Solidarity Run have contributed significantly to the positive climate among the children, encouraging them to actively participate in the run and to encourage their peers while running.

Keywords: nature, movement, running, solidarity.

Uvod

Pomen spodbujanja k gibalnim dejavnostim v naravi ter vzbujanje čuta solidarnosti in sočutnosti.

»Gibanje je življenje. In življenje je gibanje« (Luijpers in Nagiller, 2003, str.13).

Ena izmed temeljnih nalog vrtca je spodbujanje otrok k različnim gibalnim dejavnostim in k ustvarjanju pozitivnega odnosa do le - teh. Gibanje je področje, ki se ves čas prepleta z drugimi kurikularnimi področji in ima zelo velik motivacijski vpliv na otroke. Vpliva tudi na zdravje otrok in skrbi za njihov kasnejši gibalni potencial.

Gibanje največkrat pojmuje kot šport. Za športno dejavnost pa je značilna gibalna, telesna aktivnost, preko katere razvijamo sposobnosti, utrjujemo zdravje, ohranjamo stik z naravo, se sproščamo in krepimo, zabavamo. Premagujemo lastne meje in tako tekmuje s sabo in drugimi (Bizjan, 1998).

Predšolski otrok je zelo aktiven, rad spoznava in raziskuje okolje. Odrasli ga pri tem usmerjamo in mu pomagamo, da bo razumel svet v katerem živi. Ob tem

prizadevanju se ponuja vzgojiteljici veliko možnosti za vsestransko oblikovanje otroka. Ne bi bilo prav, če bi upoštevali le njegov intelektualni razvoj. Otrok je v tej dobi zelo dojemljiv, zato uporabimo priložnost in njemu primerno razvijamo njegov smisel za vse, kar je lepega v naravi (Cilenšek, 1971).

Namen in cilji našega primera dobre prakse, ki smo si jih zastavili so bili naslednji; spodbujanje solidarnosti, vzgoja za vrednote kot so sočutnost, solidarnost in multikulturnost ter najpomembnejše ozaveščenost o posledicah globalnih podnebnih sprememb, ki vplivajo/prizadenejo ljudi v državah v razvoju (Afriki).

Otrok se ob stiku z naravo in okoljem namreč nenehno uči, hkrati pa si ob vsakdanjih razgovorih z vzgojiteljico in ob njenem zgledu bogati besedni zaklad. Ne prezrimo nešteti priložnosti za razvoj otrokovega mišljenja: spodbujajmo ga, da bo odkrival vzroke, namene in posledice. Razvijanje otrokovega sklepanja, otrokovih zmožnosti in njegove kritičnosti je prav tako pomembno kot pridobivanje jasnih predstav in pojmov. Za razvoj otrokovega mišljenja je zelo važno, da mu odkrivamo mnogotere zveze in medsebojno odvisnost v naravi (Bizjan, 1998).

Metode

Pri sami izvedbi primera dobre prakse smo uporabili metode motivacije, pogovora, pripovedovanja, poslušanja, razlage in demonstracije, lastne aktivnosti, razgovora, raziskovanja, sklepanja, opazovanja, zaznavanja in občutenja.

Diskusija

V nadaljevanju prispevka vam predstavljamo primer dobre prakse s področja gibalnega, naravoslovnega in čustveno - socialnega razvoja otroka v našem vrtcu, v Vrtcu Radovljica. Na mesečnem načrtovanju strokovnega delovnega tima smo se tokrat dogovorili za izvedbo Teka podnebne solidarnosti. Rdeča nit v našem vrtcu v preteklem šolskem letu je bila »Vrednota in zdravje«, zato smo sklenili, da izvedemo Tek podnebne solidarnosti in dodatne aktivnosti, ki bodo otroke ozavestile o problematiki podnebnih sprememb v povezavi z revščino v Afriki.

Najprej je bil izdelan načrt dela, določitev dodatnih dejavnosti in sama organizacija izvedbe Teka: dogovorili smo se za vrste dejavnosti s katerimi bomo otroke osvestili, kako podnebne spremembe vplivajo na okolje in posledično na ljudi ter razdelili vloge/zadolžitve posameznim strokovnim delavcem za izvedbo teka.

Dodatne dejavnosti s katerimi smo otrokom vzbudili čut do narave in solidarnosti so bile naslednje: ogled dokumentarnega filma o življenju otrok v Zambiji »Natwange - Veselimo se« in sinhroniziranega filma o dečku Nangiru iz Kenije; izvedba pogovorne delavnice o problematiki podnebnih sprememb, izdelava plakatov z naslovom »Zakaj tečemo«, v okolici vrtca smo za lepši in bolj zdrav planet posadili sončnice. Sami smo izdelali didaktično igro »Eko spomin«, ki so ga otroci poimenovali »Čisti planet

Zemlja«, se igrali interaktivno delavnico: Igra vlog – »Gradnja avtoceste in problemi živali«, vezani na to dejstvo. Ogledali so si planet Zemlja na globusu in ugotavljali, kateri so največji onesnaževalci našega planeta.

Ko smo otrokom približali problematiko onesnaževanja in jim razložili namen teka, smo »Tek podnebne solidarnosti« tudi izvedli. Pripravili smo seznam tekačev po skupinah (11 skupin), označili krog teka, otrokom razdelili majice s številkami. Tek smo pričeli z zvočnim signalom, vsak pretečen krog smo zabeležili. Po zaključku teka so se otroci okrepčali z vodo, prejeli štampljko za sodelovanje ter bučno navijali/spodbujali prijatelje, ki so tekli naslednji.

Otrokom smo z dodatnimi dejavnostmi približali problematiko podnebnih sprememb. Sami so podali naslednje ugotovitve, da bodo tekli za vse otroke, ki nimajo dovolj pitne vode in hrane oziroma morajo hoditi po vodo zelo daleč, za tiste, ki so doživeli naravne katastrofe (poplave, požari, potresi) in so ostali brez doma. Zavedajo pa se tudi, da lahko tudi sami vplivajo/spremenijo podnebje s tem, da ugašajo luči, zapirajo pipo po umivanju rok, ločujejo odpadke, mečejo smeti v koš, hodijo peš ali se vozijo s kolesom, ne kupujejo stvari, ki jih ne potrebujejo. Pri teku je sodelovalo 160 otrok in 16 vzgojiteljic - skupaj smo pretekli kar 130 km in 275 metrov.

Zaključek

Motivacija z izvedenimi dodatnimi dejavnostmi na temo »Vpliv globalnih podnebnih sprememb na Zemljo in ljudi«, je bila v našem vrtcu glede na odziv otrok, uspešna. Otroci se sedaj zavedajo onesnaževalcev okolja in kaj lahko sami storijo, da naš planet postane »čistejši«. Otroci so pri teku pokazali pozitiven odnos do varovanja Zemlje in navdušenje, odločnost, vztrajnost, da pomagajo po svojih močeh; mi pa smo v njih s tem posledično prebudili čut do narave in solidarnosti. Solidarnosti (pomoči) ni nikoli dovolj, zato bomo tudi v prihodnjih šolskih letih otroke spodbudili k temu, da na svoje okolje ne pozabijo. Sedaj se udeleženci tega teka zavedajo, da s pretečenimi kilometri gradimo krog solidarnosti okoli planeta Zemlja. Več kot nas bo, bolje bo našemu planetu. »Tek podnebne solidarnosti« je odlična aktivnost ozaveščanja otrok o dogajanju na našem planetu Zemlja, s katerim je dobro pričeti že v predšolskem obdobju. Tako bodo naši otroci kot mladina in kot odrasli lahko zavestno prispevali svoj delež k ozaveščanju ostalih ter pomagali k boljši kvaliteti našega življenja, ki nam ga prinaša prihodnost.

Literatura:

- Bahovec, E. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Bizjan, M. (1998). Šport od mladosti k zrelosti: iskanje poti. Ljubljana: Knjigarna Karantanija.
- Cilenšek, B. (1971). Otrok in okolje. Ljubljana: Zavod za šolstvo in SR Slovenije.
- Luijpers, W. (2003). Sproščeni tek: tek po Feldenkraisovi metodi: lažje tecimo, bolje dihamo, lepše živim. Celovec: Mohorjeva.

PRIPRAVLJANJE RAZSTAVE

Povzetek

V današnjih časih, ko družba postaja vedno bolj individualno usmerjena, ko nam tehnologija omogoča, da se »družimo« kar preko medijev iz svoje sobe, je pomembno, da že zgodaj v otroštvu nudimo otrokom izkušnjo skupinskega dela, ustvarjanja in sodelovanja. Tako otrokom nudimo priložnost, da ob tem doživljajo ugodje in socialne veščine. To smo mi udeleževali z ustvarjanjem razstave o Primorskem, se ob tem še ogromno naučili, spoznavali svojo domovino in jo vzljubili.

Ključne besede: primorska, raziskovanje, sodelovanje, druženje, sproščanje.

Abstract

These days, when society's individual orientation is increasing, when technology makes it possible for us to "socialise" from our room through media, it is important that children are offered the experience of group work, creativity and cooperation already in the early childhood. In this manner, children are given an opportunity to experience comfort and social skills. We realised this by preparing an exhibition about the coastal region, by learning a lot from it as well as by discovering and growing fond of our homeland.

Keywords: coastal region, exploration, cooperation, socialising, relaxation.

Uvod

Letos smo v našem vrtcu izvajali projekt Slovenija, naša domovina. Vsaka skupina otrok je spoznavala in raziskovala eno slovensko pokrajino. Naša skupina otrok, starih od 2,5 do 4 let, se je odločila za Primorsko. Predvidevala sem, da jo otroci že nekoliko poznajo in da se bomo hitro sprehodili skozi vse zaklade, ki jih skriva. Toda ne! Kako sem se zmotila. Pri raziskovanju Primorske so se nam kar odpirale nove in nove stvari, ki jim v celem letu nismo prišli niti približno do konca, čeprav smo se omejili samo na obalni pas. Trudila sem se, da smo delali na tak način, da so otroci čim bolj pristno doživljali dejavnosti in pri tem aktivno sodelovali ter dajali predloge in nas usmerjali. Kot pravi Gogala: »Doživetja prevzamejo posameznikovo dušo, ki tako začuti vrednost posredovane kulturne vrednote, da jo upošteva odslej tudi pri svojih življenjskih odločitvah in da po njih uravnava svoje življenje. Prav v tem je viden smisel doživetja in njegova pomembnost tako pri vzgoji kot tudi v izobraževanju.« (Gogala, 2005. v Doživljajski pedagogiki št.16, 2003. str. 10) Ves čas smo nagovarjali vsa čutila.

Cilji

Cilj projekta je spoznavanje svoje domovine na prijeten in igriv način ter da otroci pridobijo izkušnjo sodelovanja, pripadnosti, zadovoljstva ob uspešnem skupnem opravljenem delu. Pomembno je, da lahko sami in skupaj ustvarjajo ter odkrivajo čudovite nove stvari.

Metode

Uporabljali smo različne metode, ki so se prepletale in dopolnjevale: metode pogovora, praktičnega dela, izkustvenega učenja, lastne aktivnosti, beleženja, razlage, poizkušanja, igre itn.

Podatke smo zbirali skozi vso šolsko leto in jih beležili na plakatih.

Diskusija

V večnamenskem prostoru smo z otroki začeli pripravljati razstavo o Primorski. Otroci so bili zelo motivirani. Z navdihom so sodelovali in sami dajali predloge. Od doma so prinašali stvari, ki jih uporabljajo na morju: školjke, fotografije, slike, ribiške mreže itn.

Najprej je nastala plaža. V zaboje smo nasuli mivko in kamenje s plaže (po material sem se peljala na našo obalo na pokopališče školjk). Otroci so raziskovali po »obali« in navdušeno komentirali najdene školjke in polžje hišice. Občudovali so različne barve in oblike kamenčkov, jih preštevali in iz njih sestavljali umetnine. Pri tem so lahko vztrajali dalj časa, tudi več kot uro. Dejavnost jih je sprostila in umirila. Na interaktivni tabli smo predvajali posnetek valovanja morja s šumom valov. Zvok je pričaral pravo obmorsko vzdušje.

Ob obali smo naleteli na soline, ki smo jih dodobra raziskali. Okušali in primerjali smo različne kristale soli, kako se drugače topijo na jeziku. Opazovali smo jih skozi povečevalna stekla. Razkrili smo kar nekaj skrivnosti solin in izdelkov Piranskih solin. Najbolj jih je navduševala slana čokolada.

Spoznali smo obmorske klife, kamnine in fosile. Le-te smo si izposodili iz šolskega arhiva.

Postavili smo informacijske stojnice z vsemi informativnimi in turističnimi brošurami, zemljevidi itn. Vsa večja obmorska mesta smo predstavili na plakatih, pa tudi znane osebnosti, pisatelje in pesnike. Usvojili smo šest deklamacij primorskih pisateljev, ki so otroke zelo zabavale. Med njimi *Devet pogumnih miši* in *Mišja sreča*, *Le pogumno, le za mano* ter *Gor in dol* pisateljice Anje Štefan.

Pripravili smo razstavo školjk in polžjih hišic. Njihova imena smo iskali predvsem na spletu in v knjigah. Zbrali smo lepo število primerkov – okoli 40.

Seveda ni šlo brez kulinarike. Poizkušali smo olivno olje, olive, pršut, domači kruh, kakije idr., kar smo prikazali na plakatih.

Nenazadnje smo vzdušje zaokrožili z rastlinjem. Razstavo smo pripravljali ravno v času obrezovanja oljk, tako da smo le-teh imeli v izobilju. Nabrali smo še rožmarin, lovorjev list, sivko, listje palm, veje borovcev, trstiko, baziliko idr. Vse te rastline so napolnile prostor z omamnimi vonjavami.

Na koncu smo dodali samo še rekvizite za na plažo, in prijetno druženje ter sproščanje se je lahko začelo. Zabavali smo se ob nekaterih rekvizitih, prijetno kramljali, poležavali, poslušali šumenje valov, vonjali čudovite vonjave itn. ter ugotovili, da nismo pripravili razstave o Primorski, temveč smo del Primorske poustvarili kar tu na domačem pragu naše Štajerske.

Končni rezultat je nastal z našim skupnim zagnanim delom in z željo ter veseljem pri ustvarjanju. Otroci so bili ponosni nad našim dosežkom in so z veseljem povabili ostale skupine otrok, da pridejo kaj na morje.

Zaključek

Naše skupno delo je v celoti izpolnilo naša pričakovanja. Razstava je bila postavljena 14 dni, in v tem času jo je obiskalo mnogo ljudi, ki so vsi z veseljem tam malo posedeli, se sprostili, malo poklepetali in se oborožili z novimi spoznanji ter prijetne vtise odnesli s seboj v svoj vsakdan.

Vzgojiteljice smo opazale, kako globoko so se na teh obiskih Primorske sprostili otroci, se umirjeno družili in veselili. Zanimalo jih je vse, kar je bilo prikazano, postavljali so mnoga vprašanja in komentirali. Tudi ko so se otroci po doživetju

Primorske vrnil v igralnice, so bili bolj dovzetni za nadaljnje delo, igra pa je potekala bolj konstruktivno in umirjeno. V času razstave so pogosto izrazili željo – gremo na plažo.

Pogosto se zapletamo v mreže napetosti, nerazumevanja, nestrpnosti ... Mi smo se odločili in začeli plesti mrežo povezovanja, prijateljstva, sodelovanje, izmenjave izkušenj, radosti, razumevanja itn. Vabljeni, da se nam pridružite.

Literatura:

- Živalska bivališča, Barbara Taylor.(2010).
- Atlas sveta, Alison Cooper in Anne McRae. (2005).
- Doživljajska pedagogika, Mitja Krajncan. (2003).
- Morje, Brigitte Hoffmann. (2000).

